Bogdan-Alexandru
STĂNESCU

Fiction-Ltd

Abraxas

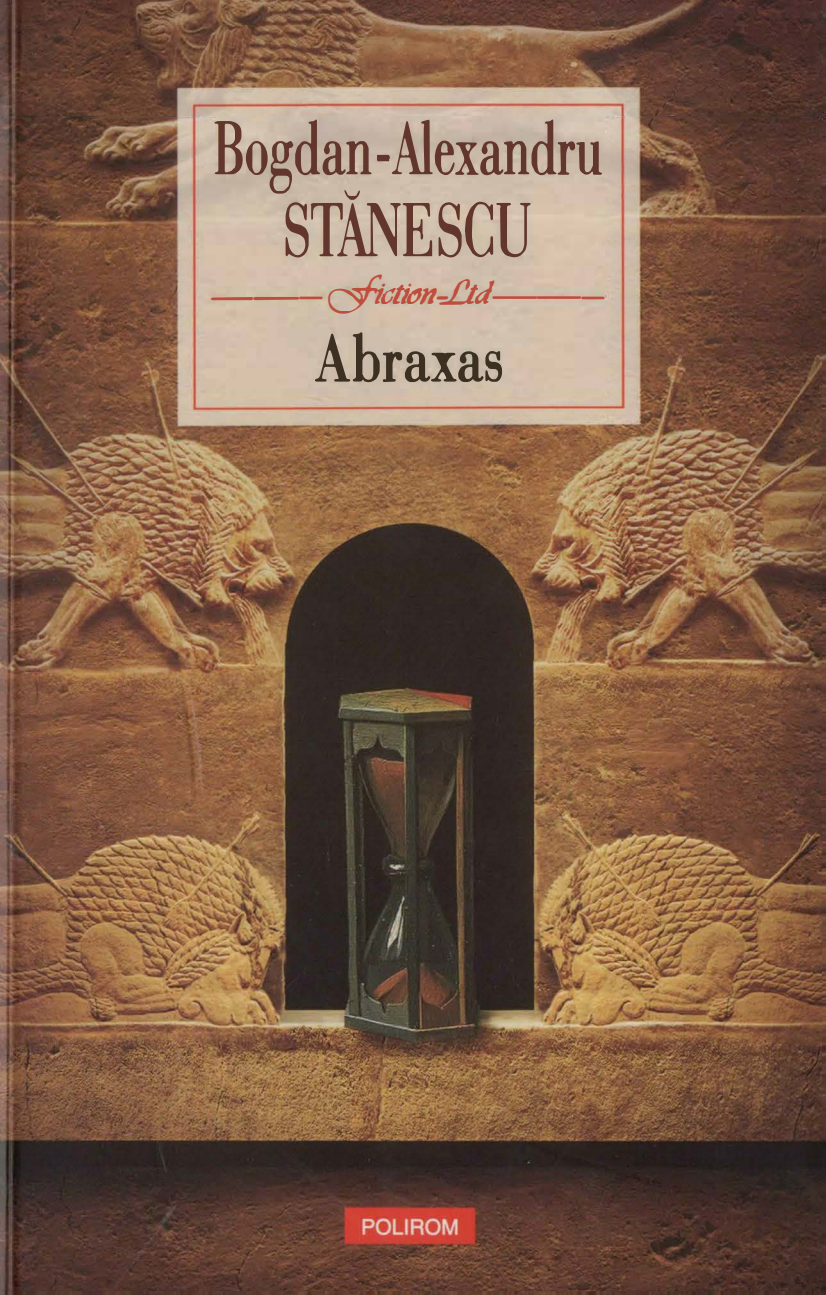

POLIROM

Foto: © Anto Magzan

BOGDAN-ALEXANDRU STĂNESCU (n. 1979) este scriitor, eseist, traducător, editor, doctor în filologie. A debutat cu cronică literară în revista *Luceafărul* (1999), a fost inclus cu proză scurtă în majoritatea antologiilor „Prima mea…" (ART) şi a publicat împreună cu Vasile Ernu volumul *Ceea ce ne desparte. Epistolarul de la Hanul lui Manuc* (Polirom, 2010). A mai publicat: *Apoi, după bătălie, ne-am tras sufletul* (poeme, Cartea Românească, 2012, nominalizat la premiile revistei *Observator cultural* şi Radio România Cultural), *Enter Ghost. Scrisori imaginare către Osip Mandelştam* (eseu, ART, 2013), *anaBASis* (poezie, Cartea Românească, 2014, nominalizat la premiile Radio România Cultural), *Copilăria lui Kaspar Hauser* (roman, Polirom, 2017, 2021, Premiul pentru proză în cadrul Premiilor „Nepotu' lui Thoreau", Premiul pentru proză al revistei *Ateneu*, Premiul Radio România Cultural, Premiul Festivalului primului roman de la Chambéry, Franţa, nominalizat pe lista scurtă a Premiului European pentru Literatură, tradus în franceză, croată, maghiară, bulgară şi macedoneană), *Caragiale. Scrisoarea pierdută* (roman biografic, Polirom, 2019) şi *Adorabilii etrusci* (poeme, Charmides, 2021). A tradus din Alberto Manguel, James Joyce, Tennessee Williams, William Faulkner, Sandra Newman, Edward Hirsch, Paul Auster, Daniel Mendelsohn, Louise Glück şi Philip Roth.

Fiction Ltd

© 2022 by Editura POLIROM

Această carte este protejată prin copyright. Reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea prin orice mijloace și sub orice formă, cum ar fi xeroxarea, scanarea, transpunerea în format electronic sau audio, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informațiilor, cu scop comercial sau gratuit, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsesc penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Pe copertă: colaj de Andrei Gamarț
Foto autor: © Anto Magzan

www.polirom.ro

Editura POLIROM
Iași, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700505
București, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, sc. 1,
et. 1, sector 4, 040031, O.P. 53

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României:
STĂNESCU, BOGDAN-ALEXANDRU
Abraxas / Bogdan-Alexandru Stănescu. – Iași: Polirom, 2022

ISBN 978-973-46-8800-5

821.135.1

Printed in ROMANIA

Bogdan-Alexandru
STĂNESCU

Fiction-Ltd.

Abraxas

roman

POLIROM
2022

Pentru Virgiliu, care m-a trecut de *selva oscura*

Apari, apari, oricare ţi-ar fi numele sau înfăţişarea,
O, Taur al Muntelui, Şarpe cu O Sută de Capete,
Leu al Flăcării arzânde!
O, Zeu, Bestie, Mister, vino!

Euripide, *Bacantele*

Acesta este un Dumnezeu despre care voi n-aţi ştiut, căci oamenii l-au uitat. Îi spunem pe numele lui de ABRAXAS. El este şi mai nedefinit decât Dumnezeu şi diavolul. (...) El este probabilitatea improbabilă, este ceea ce are efect nereal.

C.G. Jung, *Septem Sermones ad Mortuos*

Vedeţi frumosul cap al femeii cu bucle, splendid colorat?

Goethe, ora 10, 22.03.1832

Corul

Sunete înfundate, venite din depărtare, încă învelite-n postavul umed al lumii în care lupți din toate puterile să te întorci, apoi mirosul suav, discret al ceaiului de mușețel înșurubat în carnea grasă a celui de nes (nesul e o doamnă cu fundul mare, în fustă plisată, iar mușețelul o fetiță obraznică ce seamănă cu Maria Mirabela) – și abia acum înțelegi că huruitul care a precedat toate astea era al linguriței în cană, pentru că nesul trebuie frecat, altfel nu iese bine, apoi zgomotele devin din ce în ce mai puternice și deja te desprinzi de camionul zburător în care stai înghesuit alături de Mioara și de Bogdan și care te aduce acum rapid din Antarctica, un camion călduros și jilav, miști întâi un picior care nimerește pe o porțiune rece de cearșaf, îl tragi repede înapoi, aștepți puțin și îl duci iar acolo, până se obișnuiește, dar piciorul nu e gol, ci a ieșit de sub plapumă, iar frigul trece prin cele două perechi de ciorapi, una mai subțire, pe interior, și una groasă, din lână, împletită de Psihi Mu. Iar în plină negociere a piciorului cu aerul rece al camerei se aud apropiindu-se tocurile din lemn, le asculți bocănind pe trepte, din ce în ce mai aproape, strângi pleoapele și-ți faci curaj pentru ce urmează, spălarea cu apă rece, mâncarea de care nu ai chef în bucătăria congelată, drumul interminabil prin întuneric, până când vocea ei se aude din pragul ușii și-ți spune, ca-n fiecare dimineață, Hai, Chiț-Chiț, trezește-te! A venit văcuța Mu și ți-a adus lapte, a venit găinușa Cotcodac și ți-a lăsat un ou!, iar eu, care sunt tu, întreb, tot ca-n fiecare dimineață: Unde-au venit? Și ea se prinde-n joc: La geam, unde să vină? Pe la nuc. Hai, scoală-te, că-i târziu și iar îmi face necazuri căcatu' ăla de Nea Fane.

În Casa cu Lei

Mulţi ani la rând, mi-a plăcut să ajung pe Strada Trestiana din Bulevardul Pionierilor, să merg pe lângă parcul străjuit de gard viu, pe lângă arbuştii cu fructe preistorice, albastre sau verzi, cu ghimpi care-mi aduceau aminte de ţepii stegozaurului pe care-l aveam şi eu în colecţia mea de dinozauri din plastic – aminteşte-ţi mica piesă de teatru a Prinţesei Ralu în librărie, când cerea acei dinozauri, dar nu voia să spună „dinozauri", pentru că asta ar fi însemnat că recunoaşte fie şi o fărâmă de seriozitate în joaca mea, aşa încât cerea o pungă de „canguri", iar vânzătoarea, care nu avea nici timp, nici chef de fiţele ei, a pus-o la punct spunându-i că nu au canguri, iar Ralu, de la înălţimea ei princiară, i-a arătat cu degetul pe care strălucea un inel masiv din aur şi a întrebat-o pufnind „Dar ăia ce sunt?". „Animale preistorice, tovarăşa." „Bine, daţi-mi o pungă de canguri preistorici, atunci!" În dreptul unei intrări laterale din parc, de unde pornea o alee care trecea pe sub coroanele unor mesteceni bătrâni, întorceam spatele la Valea Plângerii şi aşteptam să se facă verde, apoi traversam şi mergeam încă zece metri pe lângă şirul de blocuri de la bulevard, până când între ele se deschidea o trecere întunecată, un pasaj unde mirosea a mâncare stricată şi la umbra căruia apa nu se evapora niciodată, nici măcar vara, pe căldurile mari, bucureştene. În chiar mijlocul acestui drum denivelat (betonul se umflase între garduri şi plesnise, iar din tranşeea aia răsărea armura organică a unei rădăcini care-şi rătăcise drumul şi se aventurase înspre grădina de vizavi), dar cumva retrasă înspre stânga, o baltă verzuie cu lintiţă şi mucuri de ţigară

bolborosea puhav și amniotic, gata să scuipe-n aer vreun pui uriaș de broască. De partea cealaltă a tunelului găseam mereu umbra aruncată de blocurile care încadrau străduța Trestiana, iar deasupra canalului stătea adesea, cu cracii în sus, unul dintre cei mai mari gândaci pe care-i văzusem vreodată. Și, chiar dacă nu voiam decât s-o iau la goană și să mi-l șterg din minte, rămâneam acolo pentru o clipă, paralizat și cu mușchii feselor strânși de groază, privind fascinat cum picioroangele lui stacojii se mișcau în aer așa cum credeam că se mișcă morții în cutiile lor din lemn peste care apasă pământul umed, iar creierul meu primea atunci un mesaj dintr-un viitor incert, probabil așa aveau să se miște alene mânuțele unui bebeluș pe care tocmai l-am adus acasă de la spital și care acum se obișnuiește cu noua lui casă, pipăind aerul în care s-a întrupat figura mea. Când reușeam să mă desprind din ghearele monstrului dat cu burta-n sus, privirea urca fără îndoială peste stradă, la etajul 4 al blocului, unde, dacă era primăvară, vară sau toamnă, Meri sădea panseluțe și petunii în jardinierele care încadrau balconul. Urcam treptele ca pentru pitici ale cărării care ducea la ușa blocului, încercând să nu calc pe muchia treptei, ci doar în centrul ei plin, atent ca din gardul viu înflorit să nu se desprindă vreo albină, pentru că știam foarte bine de la Ralu poveștile cu oameni omorâți în floarea vârstei de albine malefice care-i înțepaseră în gât („Noroc că era acolo un tovarăș doctor care i-a tăiat gâtul și i-a pus un tub de pix ca să respire prin el!").

Ani de-a rândul, când intrai în scara întunecată a blocului, înainte de a ajunge la lift, treceai printr-o expoziție casnică de fotografii înrămate, fiecare dintre ele câte o variantă a fericirii imaginate de curatorul blocului: schiori în Alpi, o pădure de mesteceni încremenită într-o toamnă eternă, cu frunzele acoperind întreaga paletă de culori posibile, de la încă-verde la un sângeriu oarecum pictural, apoi cascade cu șuvoaie prăbușindu-se de la înălțimi amețitoare chiar spre ochii în care se află frumusețea și,

la capăt, fotografia unei actriţe din anii '80, de o delicateţe vetustă, care poartă o fustă plisată în plin acord cromatic cu frunzele mestecenilor de alături, o actriţă pe care nici mie nu mi-a fost uşor să-mi mărturisesc că o iubesc încă din copilărie, de când stă acolo, atârnată pe ultimul spaţiu gol dinaintea liftului. O iubesc de când veneam cu Ovidius de la câte o vânătoare de melci prin parcul nostru, imediat ce ploua, de obicei în dimineţi la fel de îndepărtate precum cele povestite acum de un zeu oarecare, readus la viaţă din somnul lui. Plecam amândoi cu câte o sacoşă în mână, sub privirile lui Meri, toată un amestec de amuzament şi groază la vederea acelor frumuseţi de sacoşe din pânză cum nu se prea găseau şi care aveau să devină capcane pentru zecile de gasteropode pe care le culegeam de pe lângă gardurile vii ale parcului. Veneam cu ele pline de fiinţe băloase care trezeau în mine o duioşie violentă, iar el le strângea ascultător, se băga prin găurile din garduri, neatent la nimic altceva, cum ar fi faptul că-şi murdărea balonzaidul bej sau vernil ori pantalonii cu vipuşcă, pentru că de multe ori nu avea timp nici să se schimbe după ce venea de la Marele Stat-Major. Câteodată săream calul şi-i ceream lucruri imposibile pentru că ştiam că le va face şi-l stârneam, îl obligam din pur sadism, dar şi din dragoste, pentru că-l ştiam singurul destul de înamorat de mine încât să se supună oricărui capriciu copilăresc, aşa că-l puneam să alerge cu balonzaidul deschis, fluturându-i în lături, să alerge aşadar cum văzusem că şarjau soldaţii români în *Noi, cei din linia întâi*, apoi să se prefacă speriat de şuieratul unei bombe ce urma să cadă în apropiere şi să se arunce la pământ, cu palmele lipite la ceafă, protejându-i părul frumos, lins, dat pe spate, pe care şi-l aranja după baie cu mare grijă, apoi îl prindea cu o plasă şi-arăta ca un scriitor din interbelic, ca Mihail sau Camil. Şi el se arunca, ştiu bine asta, pentru că mi-l amintesc cumva nemulţumit, acolo, pe jos, în noroi, cu balonzaidul făcut praf, pătat pe obraz, privind spre mine, care băteam din palme, poate

reproşându-mi că de data asta am exagerat un pic, dar nimic nu mai conta, pentru că mă vedea râzând şi puteam pleca liniştiţi spre casă, acolo unde ne aştepta Meri, care probabil gătea unul dintre felurile ei preferate cu ce reuşea el să-i aducă de la popotă, adică limbă de vită, cu care făcea o „mâncare rece cu măsline", sau un picior de porc, un adidas, cum îi ziceau ei chicotind, pe care-l făcea piftie. Iar când intram în scara blocului, cea îmbrăcată în gresie şi faianţă verde, unde mă simţeam mereu ca la una dintre piscinele interioare de la Herculane, unde mă duceau tot ei vara şi unde aveam stânca noastră preferată, pe care ea se cocoţa şi de unde poza cochetă, la cei doar 50 de ani ai ei, iar el o fotografia cu un zâmbet care emana fericire burgheză, deci, cum intram în piscina aceea interioară a blocului, bifam cu privirea toate tablourile de pe pereţi, anticipând, cu un fior care pleca de undeva din ceafă şi cobora până între picioare, privirea actriţei blonde, cu breton, din fotografia înrămată, ochii ei de un violet tremurător, ca suprafaţa unei ape, pardesiul foarte scurt, care nu-i acoperea picioarele lungi încălţate în saboţi cu talpa din plută, şi perechea de ochelari de soare pe care îi ţinea neglijent în mâna dreaptă, degetele ei subţiri, nesfârşite, adormite într-o cădere continuă, şi, cum ajungeam în dreptul ei, mimam câte un accident care să-mi permită să întârzii acolo cât mai mult, fără ca el să-şi dea seama ce se întâmplă, aşa că fie mă aşezam într-un genunchi ca să-mi leg şireturile, fie mă sprijineam de perete ca să-mi trag sufletul şi el mi-o lua înainte aruncându-mi peste umăr, fără pic de supărare:

— Haide, domnule, că ne aşteaptă Meri. Masa-i gata de mult.

Şi atunci, ca de fiecare dată, eu o luam la goană pe scări, spre etajul 4, iar el mai întâi se prefăcea surprins, apoi probabil zâmbea şi-şi trecea mâna prin părul negru, lins şi chema liftul, apoi urca şi, când deschidea uşa, iarăşi se prefăcea surprins când îi săream în faţă urlând „Primuuuuu!", iar după toată această demonstraţie de artă

actoricească aşteptam în faţa uşii în timp ce el o descuia, fără să sune, ca să n-o deranjeze pe ea, care ne gătea. Şi el descuia uşa tot aşa cum o face acum, decenii mai târziu, poate chiar mai lent, adică mai întâi băga doar vârful cheii în yală, destul cât să rămână acolo, apoi o împingea cu buricul degetului mare, aşa cum nu am mai văzut pe nimeni să procedeze – şi eu am văzut mulţi oameni descuind uşi. Apoi, în hol, aprindea lumina şi o striga:

— Meriii, ia vino să vezi ce a adus Michişor!

Iar ea apărea în uşa bucătăriei, purtând un şorţ, dar mereu coafată impecabil, cu părul vopsit fantezist, câteodată mov, câteodată roz, cu unghiile lungi, roşii, purtând pe vremea aia o pereche de evazaţi maro, din stofă, şi se prefăcea îngrozită la vederea celor două sacoşe doldora de melci, apoi mă zorea spre balcon, spunându-mi să-i pun pe la ghivecele cu flori, pe pământ şi să nu mă prindă în casă cu scârboşeniile alea. Şi eu firește că goneam cu cele două capcane din pânză spre balcon, deschideam cu piciorul plasa de ţânţari şi începeam să-i scot, unul câte unul, şi să-i aşez pe pământul umed până când nu mai vedeam acolo nici o pată de maro sau de negru, ci doar spiralele acelea gri-verzui care mi se învârteau în faţa ochilor ca moriştile sau ca imaginile din telescopul-caleidoscop, apoi le cântam până când începeau, timizi, să iasă din cochilii şi să-şi înceapă explorările. Şi se mai întâmpla câteodată, noaptea, înainte ca bătrânii să mă cheme în patul vişiniu, cu saltea matlasată şi răcoroasă, să mă strecor iarăşi în balcon şi să întredeschid cadrul de lemn al plasei, ca ei să poată intra, dacă li se face frig cumva. A doua zi sufrageria era o imensă hartă trasată cu graniţe lucioase sau trotuarul unui parc pe care desenaseră copiii cu creta, însă aceste fire de ţesut, aceste linii de cretă erau strălucitoare, erau trasate cu praf de stele, ca-n Ispirescu, şi, mai mult, duceau cumva către locuri pe care doar ei, melcii, le ştiau, iar întreaga zi se transforma apoi într-o lungă cursă detectivistică, noi trei contra celor câteva zeci de infractori cu casa-n spinare, fugiţi

care-ncotro, pe sub mobile, pe sub covoare, pe după televizor sau pe după vitrina în care stăteau ordonate toate suvenirele din viaţa lor cuminte, între care tronau şi poze cu mine burtos şi fericit, rânjind fasolea spre aparat, dintre un copoi de porţelan, viclean şi subţirel, şi o balerină pudică ce-şi acoperea pubisul cu o minge pe care încercam câteodată să i-o smulg din mâini.

Vânătoarea de melci continua toată ziua, dar întotdeauna numărul celor capturaţi era mult mai mic decât al celor aduşi în sacoşă cu o zi înainte şi locul unde fugeau ei rămânea pentru totdeauna un mister, aşa cum este şi astăzi. Probabil că melcii ăia se ascundeau ca să moară, treceau prin uşi minuscule ascunse pe după dulapuri, ronţăiau calciul pereţilor şi alunecau într-o lume pe care n-o poţi găsi decât dacă eşti şi tu animal fantastic, aspidă ori struţ. Atunci am înţeles că animalele se ascund să moară, nu putea fi o coincidenţă faptul că toate cadavrele peste care dădeam erau prin unghere, cu excepţia şobolanilor prinşi de copii şi schingiuiţi şi a pisicilor călcate de maşini. Prima imagine care-mi venea în minte după ani, când îmi aminteam de melci, era cea a scheletului delicat de pasăre pe care l-am găsit în noua noastră casă, acolo unde ne-a condus Cel Tânăr cu Dacia lui, iar când s-a deschis uşa de la intrare şi ne-a izbit lumina aceea albă care venea dinspre parc, într-un colţ, aşa cum ai vedea dacă ai izbi cu un ciocan braţul unei statui albe, scheletul acela îngălbenit şi cele două pene strânse laolaltă. Melcii însă mureau mai frumos, mult mai nobil, se retrăgeau în camera lor de tortură, o sigilau cu propriile excreţii, apoi se strângeau în întuneric şi-şi aşteptau sfârşitul groaznic, pentru că acolo mureau probabil de foame şi de sete ori poate că alunecau în vis şi nu-şi mai simţeau chinurile.

*

„Să-ţi imaginezi o singurătate atât de copleşitoare, atât de nealinat, încât să-ţi opreşti respiraţia timp de sute de ani." Sunt primele cuvinte adevărate pe care le scrie în

cărticica asta, după interminabile glosări și trageri de păr, după ce stoarce și ultima picătură de sevă din Pascal și vorbele lui bune de utilizat în orice situație. Nu știu de ce revin la el, probabil mi-am format un automatism din perioada studenției, când Cel Tânăr îmi dădea 15 lei pe săptămână, care-ar fi trebuit să-mi ajungă pentru țigări, pentru cafeaua din barul de la Litere și chiar pentru cărți, așa că orice carte nouă era un lux care mă atrăgea în librării, la fel cum fluturii de noapte sunt atrași de lampioanele acelea care întretaie ordonat gardurile vii de pe faleza de la Neptun, garduri în spatele cărora se află de multe ori o râpă care coboară direct în mare. Atunci îi apăruse prima oară trilogia fals polițistă și tot atunci citeam *Postmodernismul românesc* sau *Out of Egypt* la biblioteca de la Limbi Străine și-mi rămăseseră în minte figura lui cu ochii bulbucați, părul grizonant, geaca din piele neagră, senzația că e un tip liniștit care-o arde prin Central Park când are el chef, că se retrage în *basement*-ul casei lui (așa cum mă retrag eu acum, mutatis mutandis – *basement*-ul meu e o biată cămăruță din podul unei case vechi, zugrăvită cu var lavabil, în care încăpem eu, o măsuță pliabilă, o chiuvetă, un reșou, un veceu și o canapea desfundată) și coace o poveste genială, apoi își permite să se detașeze de toate astea și să dispară undeva în Catskill Mountains, unde probabil se ocupă cu vânătoarea – nu, nu cu vânătoarea, pentru că e un tip fin și inteligent, mai curând cu *bird-watching*-ul.

Așa că acum îl citesc din obișnuință, tot așa cum deschid radioul dimineața sau cum fumez primele trei-patru țigări ale zilei, fără a mai simți vreo plăcere și fără a mai căuta alt sens în prezent. Și nici acum, când îmi recit în minte aceste cuvinte, nu-l cred cu adevărat – nu cred că el simte acea singurătate copleșitoare ce-ți atârnă în intestine ca o tonă de krill în burta unei balene bătrâne, cred că aproximează, că se joacă de-a literatura, așa cum s-a jucat întotdeauna.

Tot așa, nu cred că știe cum e ca într-o seară normală, dintr-o lună normală a unei primăveri normale, într-un an

obișnuit, dacă nu chiar norocos, în care totul a mers splendid – glumeai cu Ioana, încercați să ispitiți soarta seara, în pat, imaginându-vă lucruri absurde pe care să vi le puneți în minte, pentru că în anul acela s-ar fi îndeplinit (chiar și acel bancher nigerian care voia să-ți încredințeze câteva sute de milioane de dolari, ei bine, chiar și el ar fi căpătat consistență și ne-ar fi vârât fondurile în cont) –, da, nu cred că el ar înțelege cum e ca într-o asemenea seară, pe când parcurgi drumul de doi metri dintre insula-masă din centrul bucătăriei și aragaz, să-ți apară în minte o greutate care apoi se prăbușește brusc în vintre. N-o să afle niciodată cum mi s-a blocat respirația, încât am tras degeaba aer în piept timp de zece-cincisprezece secunde, ca un crap bălos aruncat pe pat de gheață în Obor – și mi-am simțit palmele transpirând, apoi furnicându-mă și apoi ochii înecați de lacrimi uscate, ca și cum aș fi plâns pe dinăuntru, incapabil să vomit răul pe care-l simțeam acum pentru prima oară în forma asta. Cine nu a trecut prin așa ceva nu va înțelege despre ce vorbesc – o durere mută și grea, fără nici un motiv rațional, iar toate gândurile care-ți vin în minte sunt doar mecanisme de autoapărare, sunt invenții ale creierului tău sau mai curând ale părții încă sănătoase din tine, sunt motive normale de durere pe care rațiunea ți le ridică la fileu, tocmai pentru a amâna înțelegerea faptului că nimic din ce se întâmplă nu mai e rațional și, nefiind rațională, durerea aceea e nevindecabilă și cu ea vei trăi și cu ea vei muri. Nu, nu cred că el va pricepe asta, dar sunt sigur că ar putea s-o mimeze foarte bine, într-o nouă carte interesantă.

•

Urc treptele scufundate în umbră, prin piscina interioară din Trestiana, pentru că liftul e defect, urc treaptă cu treaptă, recitându-mi mantra compusă în copilărie, și, în ciuda unui calm relativ, care se așază ca pelicula de praf

peste oboseala unei zile lungi, interminabile, simt gheara veche, a bătrânului leu, cum râcâie în piept, cum sapă rupând în cale tot, epidermă, vase de sânge, carcasa pieptului, până în locul secret în care se află, vorba vechilor înțelepți, casa sufletului, suflet chircit acolo, în mormanul fierbinte de carne, oase rupte, fire de păr (unele deja albe) și sânge, sânge negru, sânge bun, sânge viu. E frica despre care nu știu când a apărut prima oară, pentru că toate sondările mele duc înspre imagini ale fericirii sau la izbucniri pline de nervi, nu a rămas la suprafață nimic din teroarea aceea tăcută, pelicula de calm în care-și învelește acțiunile, felul ei scrâșnit, indecent de neîndemânatic de a-și ascunde adevărata natură. Frica e mai întâi o senzație îndepărtată, un câine care doarme iepurește, dar tresare în somn, dă din labe într-o alergare visată și despre care știu că se va trezi cât de curând, stă la etajul întâi, frica e apoi apa neagră pe suprafața căreia plutesc bucăți de lemn putred și-n care se ascund gândaci negri, de subsol, libărci la etajul al doilea, frica e un tremur în coșul pieptului și dorința de a-ți ține în frâu lacrimile la etajul al treilea, frica e deja stăpâna mea, frica mi-a golit mintea la patru și frica e cea care-mi dirijează mâna, tremurândă, spre sonerie, aceeași sonerie pe care Ovidius nu apăsa atunci, când veneam din parc, ca să n-o deranjeze pe Meri. Dar acum indexul meu cu încheieturi pronunțate, care se dă atât de ușor peste cap, cu oase subțiri, ușoare, de pasăre, degetul ăsta apasă butonul roșu și ochii se strâng sub pleoape, ca-n febră. Țârâitul vine din depărtare, dintr-o peșteră, repet apăsarea, apoi îmi sprijin fruntea de lemnul ușii și îndată îi aud vocea subțire și prefăcută, vocea pe care ar avea-o un ghepard dacă ar vorbi la un ceai dansant:

— Daaaaa?

E aceeași voce pe care o avea atunci când mima buna dispoziție, când se voia contagios, plin de energie și știam că, dacă nu mimez, la rândul meu, bucuria – să zicem că plecam într-o excursie sau că ajunseserăm deja la munte,

iar el se trezea devreme și ne trezea și pe noi de la 7, pentru că așa se face, trebuie să profiți de tot timpul ăsta liber –, dacă nu mă asociez corului de binedispuși format din soția lui cea inteligentă, fiul lui blond și dezinhibat și cățelul Joy, cel cu halenă și blană sârmoasă, dacă îmi va simți cumva ura, iritarea, vocea lui se poate schimba, se va sparge în cioburi tăioase și se va îngroșa, apoi se va ridica spre tavan, se va preschimba iute-n urlet și va coborî asupra mea, un uliu repezindu-se la șoarece-cele-de-câmp.

Și, odată cu vocea aia mieroasă (îți amintești povestea pe care ți-o puneai la nesfârșit în copilărie, la pick-up, *Familia Chiț-Chiț*, și vocea motanului criminal), se întredeschide ușa, lasă vederii un petic îngust de mochetă verde, iar simultan cu prima imagine răbufnește din pragul ușii un cocktail de mirosuri, unele vechi, altele destul de noi, dar toate cunoscute deja, e un palimpsest de izuri (cele vechi, reconfortante le ascund încă pe cele recente, jenante) și ce te izbește e tocmai faptul că mirosurile astea vin fiecare din altă zonă a memoriei, fiecare iz aduce cu sine o amintire, iar amintirile astea nu se leagă deloc, ci mai curând, puse cap la cap, formează o peliculă necredibilă, opera unui taxidermist beat care coase laolaltă trupul unei zebre cu gâtul unui vultur și labele unui leu. Primul miros pe care-l recunoști e cel mai familiar și nu poți să nu te întrebi dacă este într-adevăr primul sau dacă doar ai senzația că e așa, pentru că-l cunoști cel mai bine: e mirosul casei lor, un amestec de naftalină, curățenie veche și bătrânețe, dar acum se retrage pe zi ce trece, la fiecare vizită, în fața unor mirosuri agresive, toate venind dinspre Cel Tânăr, care te întâmpină zâmbind pe sub mustață, celebra lui mustață, pe care i-o cunoști din fotografiile pe care le trimitea părinților din armată. „Tac-tu s-a născut cu mustață", îți amintești cuvintele lui Ralu spuse fără năduf, în clipele de bună dispoziție, atunci când nu-l blestema și nu-i dorea să-i sară ochii, să-i cadă dinții sau să-l mănânce cancerul.

Mă așteaptă îmbrăcat într-un *dhoti* croit de mână, dintr-un material vaporos, care-i ajunge până la glezne, o rămășiță din multiplele lui călătorii, și nu te poți abține să-i privești degetele subțiri de la picioare, subțiri și lungi, cu unghiile netăiate și murdare, iar odată cu imaginea *dhoti*-ului îți vine în nas un damf de țigară stinsă de curând, de băutură veche (poate fi băutura de ieri, e încă dimineață) și de sex bărbătesc nespălat. Astea sunt noile mirosuri pe care le-a adus în casa copilăriei lui. Și a copilăriei mele. În urma lui apare Ovidius, acum gârbovit, dar cu părul încă des și grizonant, nu alb, la cei 90 de ani, îmbrăcat ca de obicei, corect și dichisit, chiar dacă nu plănuiește să iasă din casă, cămașă albă, scrobită, o vestă de costum încheiată la nasturi, niște pantaloni vechi militărești, călcați impecabil, apare din spatele Fiului și-l simți, pentru că-l cunoști prea bine, îl simți cum încearcă să-și lumineze chipul, să șteargă negreala care i se așază pe față când e supărat. Se bucură să te vadă, aici e perfect sincer, știi asta și-ți blochezi simțul mirosului cât îl săruți pe obraz pe Genu, îți stăpânești repulsia, ba mai mult, încerci să te înmoi puțin când te strânge-n brațe cu drag, pentru că tu știi că efuziunile astea sentimentale nu sunt decât o reacție chimică a creierului îmbibat de ani de zile în alcool, antidepresive și dorințe sexuale care nu se mai sting, care-i traversează biografia în ultimii 50 de ani. Toate astea, mâzga din capul lui chel, cu păr doar la spate, pe care și l-a lăsat să crească și l-a prins într-o coadă de cal ținută laolaltă de un inel lat, de viking, cu rune încrustate, toate astea nasc un nou miros, o duhoare ce mă urmărește mai ales noaptea, când mă trezesc în întuneric lângă Ioana și nu mai pot adormi și încerc să-mi liniștesc tremurul din piept, frica aceea cumplită pe care mi-a adus-o somnul și al cărei obiect mi-e neclar, însă are de-a face cu cancerul, cu moartea, cu apropierea unei vârste în care nu știu cum să mă instalez și, în final, cu el.

După ce reușesc să mă smulg din brațele lui, îl ocolesc discret, poate nu destul de reușit, prefer să mă lipesc de

perete și mă îndrept spre Cel Bătrân, care se ridică spre mine, așa cum un copil se ridică spre părinte când vine seara de la serviciu, se ridică așadar, pare că se îndreaptă de spate și mă țocăie zgomotos pe obraji, apoi, în timp ce trec și de el și intru în sufrageria unde nu țin nici un bec aprins, doar un televizor mare, unde urlă comentatorul de la Eurosport, pentru că se uită neîntrerupt la diverse sporturi, care mai de care mai pasionant, de la snooker sau tenis, în cazul cel mai bun, la campionatul mondial de șters gheața din fața unui disc pe care cineva îl aruncă dinspre o linie înspre alta. Și de fiecare dată în cameră urlă un comentator pasionat de sportul respectiv și de fiecare dată nici unul dintre ei nu simte nevoia să dea sonorul mai încet când ne așezăm, eu la masa din centru, pe un scaun, ei fiecare în câte un fotoliu, Cel Bătrân pe locul lui, Cel Tânăr pe locul lui Meri, acolo de unde acum trei-patru ani încă rânjea ea, pentru că nu mai putea zâmbi și nici nu știu ce mai înțelegea, dar ghiceam când era recunoscătoare sau mulțumită, atunci când îi aduceam un medicament sau veneam în goană de acasă pentru că se prăbușise în timp ce își făcea programul de mers cu cadrul, de la baie până în sufragerie, iar Cel Bătrân se dovedea a fi prea slab ca s-o ridice. În locul ei stă acum Eugen, zis în vremuri mai bune Genu, băiatul de aur al familiei, și de sub *dhoti*-ul vaporos îi ies două picioare slabe, stă picior peste picior și dă tacticos din degetele subțiri, terminațiile alea cu unghii lungi sunt cângi de *Mantis religiosa*, își freacă colțul drept al mustății cu mâna dreaptă, își împinge părul în gură și-și roade firele cu caninii ascuțiți care sunt și în gura mea, pentru că așa suntem noi, niște vampiri de cartier adunați acum cu toții, trei generații de bărbați maturi în aceeași cameră plină cu bibelouri și cărți.

— Nu putem da ăla mai încet, să ne auzim și noi?! urlu spre Cel Bătrân, care mă privește uimit, pare să nu înțeleagă de ce țip la el și, mai mult, cum de țipătul meu trece prin perdeaua de zgomot care vine dinspre televizor.

Întinde mâna care nu tremură spre telecomandă şi apoi o aduce şi pe cea care tremură peste ea, mâinile îşi schimbă locurile între ele, cea care tremură e mâna dreaptă, aici e şi tragedia, că mâna asta are nevoie de ajutorul celei mai slabe, şi, lucrând împreună, dibuiesc butonul de volum, pe care-l apasă îndelung, pentru că e gripat, şi vocea entuziasmată a comentatorului care însoţeşte meciul decisiv dintre CSM Bucureşti şi echipa din Zalău scade uşor în intensitate, pare că ne scufundăm cu toţii în întuneric, aşa că mai urlu o dată, fără să fie cazul:

— Da' lumina aia, n-o aprindeţi şi voi, să ne vedem?!

— Nu ne lasă, Michi dragă! Zice că şi-aşa consumăm prea mult! intervine Genu şi întinde mâna spre întrerupător, iar lampa luminează acum aproape jumătate din sufragerie şi jumătate din capul lui lipsit de păr, cu coadă de cal la spate, destul însă ca să-i văd limba mare, încărcată, albă, cu pustule gălbui cum iese din gură şi-i umezeşte buzele cărnoase şi asta mă face să mă gândesc la varanul de Komodo, din documentare, ce mânca tot aşa un ou de pescăruş, vârându-şi şi scoţându-şi limba bifurcată din albeaţa spartă a oului, în timp ce deasupra lui fâlfâia înnebunită mama puiului anulat.

— Păi, da, dragă, dar ce rost are să consumăm, dacă e destulă lumină de-afară? argumentează nervos Cel Bătrân şi arată cu mâna care tremură spre balcon, acolo unde sunt înşirate rufe la uscat, din cauza cărora în cameră nu mai răzbate nici un pic de lumină.

De fiecare dată când îi vizitez, par să reînnoade o ceartă pe care probabil am întrerupt-o cu sosirea mea. Evident e însă că se abţin, ceea ce văd eu e varianta cenzurată, pentru copii, restul urmând să se dea după ora 24.

•

Pe Cel Bătrân îl cheamă Ovidiu, de fapt Ovidius, Meri îl striga Ovi, într-un fel foarte afectat, tot aşa cum se recomanda Tovarăşa Colonel Lucescu chiar pe vremea

Împuşcatului Dictator. Ea însăşi era o rămăşiţă burgheză ambulantă, pentru că nimeni nu a văzut-o vreodată necoafată, nerujată, fără unghii făcute, cu excepţia zilei în care a murit la Spitalul Militar. Părea extrasă din culisele unei opere baroce, gata oricând să se transforme în măslin sau în leandru, într-o mişcare de rotaţie din care se mai vedeau doar ramificaţiile, vârtej de frunze, rujuri, buze pline, păr mov (făcut cu creionul chimic), lanţuri din aur masiv, cercei cu topaz, gene false, unghii de tigru. Ieşirea lor împreună la cumpărături, chiar şi atunci când amândoi trecuseră bine de 80 de ani, era un spectacol de varieteu: numai ca să cumpere pâinea şi ziarul, trebuiau să fie impecabili, un impecabil aglomerat, suprasaturat, unde el juca rolul fundalului, contrapunctic, mereu corect, ordonat, planşa albă pe care se dezlănţuia orgia ei de culori şi zorzoane parfumate.

Mă întreb uneori, înainte de a intra în holul-piscină, dacă nu cumva totul e din vina lui. Ar fi cumva nedrept, pentru că, dacă pot jura pe ceva, asta ar fi bunele lui intenţii, dar când au justificat ceva bunele intenţii? De altfel, ordinea asta aticistă pe care şi-a construit-o a fost un mecanism de apărare, felul lui de a răspunde unei lumi ameninţătoare în care a intrat fără alte atuuri. Fiu de chiaburi dintr-un fost sat de graniţă, îşi aminteşte acum (şi o face din ce în ce mai des, de fiecare dată când are ocazia) cum taică-su (Tati, poate o siluetă vag cocârjată, poate nişte mâini murdare, de ţăran care munceşte) a vrut să intre în colectiv prin 1949, tocmai pentru că fusese ţărănist şi simţea că trecutul i-ar fi fatal în noua ordine, dar s-a izbit de tăcerea împietrită a nevesti-sii (Mămica, ea a dispărut complet undeva, jos, în subteranele memoriei), care a refuzat să mai vorbească cu el câteva luni, până când a renunţat la idee şi s-a împotrivit colectivizării cât a putut, apoi a trebuit să cedeze, din nou, de data asta cu arma la tâmplă. Au avut trei copii, dintre care doi, băieţii, au ajuns până la urmă la oraş, de unde îi vizitau, în tinereţe, prin anii '50, când mergeau cu trenul până la

Craiova, apoi se urcau în căruțe, de unde, sub blana de oaie, mai aveau de îndurat frigul, câteva ore, până în satul Cioroiași, pentru a petrece Crăciunul cu Tati și cu Mămica. Ovi, Ovidius, e cel mai mare și, după primele patru clase terminate în sat, plus alte patru de liceu la Craiova, l-au trimis la liceul-internat de la Deva, unde primele nopți au fost teribile, până s-a obișnuit să adoarmă în sala comună, cu zeci de paturi, între sforăiturile sau suspinele celor de-o vârstă cu el sau oftatul celor mai mari care se masturbau pe sub pături. S-a obișnuit atunci să privească un cocoș din tablă de pe acoperișul care se vedea prin plasa de sârmă a unicei ferestre, să-și compare singurătatea cu cea a obiectelor și să-și promită s-o copieze la sânge, să fie tare ca un munte de fier. Și a dus tăria asta până la moartea lui Meri, când l-am văzut prăbușindu-se, cu bărbia tremurând în stânga și-n dreapta, ca un cocor care încearcă să amețească un pește încă viu, cu lacrimile scurgându-i-se de-a lungul nasului și adunându-se undeva în vârf, adunându-se mereu, fără să cadă. Dar asta e o altă poveste.

Erau acolo toate neamurile: basarabeni, ardeleni, munteni, erau evrei, lipoveni, cu toții trimiși de părinții pe care-i atrăgea mirajul hainei militare, în general țărani, dar și câțiva negustorași. Deșteptarea era la 5.30 dimineața, când monitorul din an terminal trecea printre paturi și, în funcție de simpatii sau antipatii, fie le trăgea pătura de pe cap și îi târâia de-o mână pe podea, fie îi zgâlțâia ușor până vedea c-au făcut ochi. Ovidius era simpatizat de toți, poate și pentru că avea grijă de Sandi (fratele mai mic, mai inadaptat), pentru că de multe ori refuza să plece în vacanță acasă și rămânea în Deva să dea meditații, pentru că era pasionat de italiană, latină, română și ajuta când era nevoie. Și aș putea să mă opresc aici – asta a fost toată viața lui, un lung șir de caritați și intransigențe peste care au trecut trei regimuri politice. E un profil de fanatic, deși nu unul lipsit de delicatețe, cu o capacitate nebănuită de a se înduioșa atâta timp cât înmuierea asta

nu stă în calea unei ţinte clar delimitate care trebuie urmărită cu îndârjire. Atunci punctele slabe sunt acoperite de o platoşă chitinoasă, privirea devine opacă şi chiar şi vorbirea sărăceşte în încercarea de a îmbrăca un cinism împins până la rang de artă.

„După Deva ne-am întors acasă, aveam bacalaureat cu 8.30, notă bună, pe vremea aia nu se arunca aşa cu note, ca acum. Era vară şi stăteam în faţa Poştei, pentru că asta era distracţia noastră. La Deva am intrat în 1941, deci ne-am întors în 1945, după război, ţin minte că era vară şi în faţa Poştei, unde aşteptam ziarele, era o fântână acoperită, cu nişte bănci, şi-mi amintesc că fuseseră proaspăt vopsite, iar zevzecul ăla de Sandi se aşezase cu pantalonii buni pe o bancă, ceilalţi râdeau de el şi eu am vrut să-l iau acasă de-o mânecă şi să-i dau şi-o bătaie bună pe drum, dar atunci a venit poştaşul şi a strigat: «Lucescu, ziarul!». Ei, şi m-am răzgândit, m-am pus pe jos, lângă ghizdul fântânii, să citesc şi, îţi ziceam, vorbisem cu Tati să dau la Litere, pentru că aveam 10 pe linie la umanioare şi-mi plăceau, dar atunci am văzut un comunicat al Ministerului de Război că la Şcolile Militare pot intra fără examen băieţii cu media finală peste 8, apoi că e gratuit, trebuie doar examen sportiv şi vizita medicală, aşa că am alergat la Tati şi am stat amândoi în poartă, ne-am uitat unul la altul, mi-l amintesc şi-acum, Tati era om deştept, descurcăreţ, şi a zis: «Băiete, mai bine dă la Şcoala Militară, că e meserie sigură, la Litere trebuie să şi plătim, aici e gratis, fă tu şcoala asta, ieşi ofiţer şi mai vedem noi după, poate se mai aşază lucrurile în ţară». Exact aşa mi-a zis şi atunci m-am despărţit de Sandi, care a dat la Agronomie, să se facă medic veterinar, şi asta a fost." El a plecat iar de acasă şi a făcut Şcoala Militară de Cavalerie la Târgovişte până în 1947, a intrat fără probleme, a stat tot la internat, tot ce au avut de plătit a fost calul, un fel de taxă de cal, care era 100.000 de lei pe an, dar între timp Tati cumpărase o maşină de ţesut şi făcea pulovere şi tot felul de haine şi o luase pe lângă el şi pe

Jenica, mezina, să-l ajute, după ce au avut un dialog (mai curând monolog) tipic pentru vremurile alea: „Jeni, tată, dacă băieții ăștia doi au plecat care-ncotro, rămâi tu cu noi să ne ajuți". Și Jenica a rămas lângă ei și lângă mașina de cusut până s-a măritat și s-a mutat la Craiova. Adică mult mai târziu, dar a făcut acest sacrificiu pe care în general îl făceau fetele pentru frații lor trimiși la învățătură. Ovidius i-a rămas toată viața recunoscător, o pomenește și după moarte și recunoaște că fără ea nu ar fi făcut nimic în viață. A fost primul cinism, dar unul care nu-i aparține în totalitate, însă e mult mai amplu, mai apăsat și mai crud tocmai pentru că își are picioarele înmuiate-n tradiție. La Târgoviște a terminat în doi ani, timp în care n-a văzut nici firicel de carne, și-a luat la revedere de la cal și, tânăr sublocotenent, a făcut un an de pregătire în capitală, în Bucureștiul postbelic, la Școala Națională de Educație Fizică a Armatei, care era și nu era în cadrul ANEFS-ului, iar acolo a cunoscut-o pe Meri, o tânără domnișoară din Bârlad, venită la sora mai mare, ce era logodită cu un student de la Sport, așa că au intrat în vorbă și apoi, când a terminat pregătirea de un an și a fost repartizat la Timișoara, la roșiori, au început să corespondeze, el minuțios și cu sinceritatea dată de inocența senină a omului ce are mereu un plan în fața ochilor, ea plină de prețiozități, calchieri, franțuzisme și agramatisme. Judecând la rece, ea îi era superioară social, venind dintr-o familie de mici negustori, de cofetari din Bârlad, el – fiu de țărani. O jumătate de an mai târziu a fost repartizat la nou-creata unitate militară de la Târgoviște (foarte multe căi pavate cu mucegai duc înapoi la cetatea de scaun, e un drum pe care-l voi reface cândva) și atunci a simțit că o pierde, așa că a cerut-o în căsătorie într-o ultimă scrisoare, ea a acceptat și au decis să se întâlnească la Bârlad, ca el s-o ceară de la taică-su, așa cum se cuvenea. Se întâmpla în 1948, comuniștii erau în plină preluare a țării, dar, când povestește, tot fundalul acela e foarte difuz, se împrăștie pe sticla amintirii unde singurele siluete clare

sunt ale lor, ale celor doi tineri căsătoriți care merg spre UM-ul din Târgoviște, cu tot calabalâcul (nu mult) într-un vagon de tren, crezând că acolo se va termina totul, într-un perpetuu început. Și-au găsit o gazdă, în casa căreia mai stătea un tânăr ofițer – gazda cea tânără avea să devină soția acelui ofițer („Ce-o fi cu el? Probabil e mort, nu mulți colegi ai mei au ajuns la 92 de ani"), au început să meargă pe la baluri, ceaiuri dansante și practic nimic nu părea să fie rău, chiar dacă apăreau mulți gradați ruși, dacă te purtai bine și stăteai la locul tău („a sta la locul tău" a fost mottoul vieții lui, pe care a încercat să ni-l impună și nouă, orb și surd în fața evidenței că locul fiecăruia dintre noi era altfel și altundeva, care mai de care mai strâmb, mai fragil), rămâneai și cu ceasul (ei nu aveau ceasuri), și cu paltonul (Meri avea un palton din blană artificială, care nu a tentat pe nimeni). În acei ani s-a întâmplat tragicomedia de familie, când Tati a trebuit să se retragă din colectiv din cauza soției, care nu mai vorbea cu el (probabil nici nu se mai culca cu el), așa că au apărut primele repercusiuni, priviri ciudate aruncate de cei de la Cadre, o invitație la prelucrare ideologică cu Emil Bodnăraș, la Breaza, anulată pentru el în ultima clipă, câteva avansări la care a fost sărit, totul culminând cu o convocare la comandantul de garnizoană, care l-a rugat să se așeze și l-a luat de departe, pentru a încheia pe un soi de șleau de epocă:

— Tovarășu Lucescu, nu vrei dumneata să mergi la București? La pregătire?

Inițial nu a înțeles nimic, așa că a cârâit cu juma de gură:

— Tovarășu comandant, parcă n-aș merge, abia m-am căsătorit, ne-am instalat aici, ne e bine...

— Tovarășu Lucescu, dacă rămâi aici, eu nu-ți pot garanta că vei mai avansa în următorii ani. Mă-nțelegi? Ce pot face eu pentru dumneata e să te ajut să-ți pierzi urma.

Așa a ajuns la București, ca să i se piardă urma, și acolo a avansat încet în următorii ani, pentru că era un

tip serios, harnic, riguros, iar când dosarul nu a mai fost important, era deja ofiţer şi intrase la Academia Militară, de unde a ieşit locotenent, apoi a ajuns locotenent-colonel şi de acolo la Marele Stat-Major, la Tactică. Dar asta e o poveste târzie, târzie de tot, pe care nu ştiu dacă mai am puterea s-o spun acum.

•

Ne aşezăm la masă, ultima rămăşiţă a unui ceremonial vechi de zeci de ani, celebra masă în jurul căreia ne-am rânduit cu toţii, duminică de duminică, cu vesela de argint, cu farfuriile mai vechi decât blocul, şi mimăm atmosfera de familie, o facem pentru ea sau pentru el, nu mai ştim pentru cine o facem, obiceiul şi-a pierdut sensul, căci Cel Tânăr e beat încă de când am ajuns, are privirea bezmetică de băutură, se încruntă într-un colţ al mesei, vorbeşte mai tare decât e cazul, se uită fix într-un punct, apoi începe, cu dicţia lui încleiată care îmi răsuceşte un piron încins în piept, să-mi povestească ce şi-a mai cumpărat. Cumpărăturile online sunt a doua lui pasiune, după băutură:

— Deciii mi-am luoat o trotinetăă...

— Da, dragă, şi-a luat o trotinetă ca să meargă la băut cu ea, îl completează Ovidius în timp ce duce la gură, cu mâna tremurândă, o lingură plină cu salată de boeuf acoperită cu maioneză râncedă – aşa fac ei, ţin mâncarea cu săptămânile în frigider şi nu se lasă până nu o termină, amândoi protestează vocal când vreau să le-o arunc, pentru că amândoi au o încăpăţânare de pit bull agăţat de-o roată, care mie nu mi-a parvenit, m-a sărit aleatoriu.

Expir zgomotos, pentru că nu-mi mai pot ţine respiraţia, şi trag în piept amestecul de rânced, bătrâneţe, băutură veche şi băutură nouă, ţigări şi încă ceva indescifrabil.

Cel Tânăr duce mâna la cap, privind spre Ovidius, şi se ciocăneşte cu încheieturile degetelor pe chelie. O face cumva comic, e foarte expresiv, are gesturi ample, pare decupat dintr-un desen animat din anii '60.

— Uite-așeaaa mă pisează! Uite-așeaaa mă cicălește-eee.

Pare că-i vine foarte greu să deschidă gura și că are buzele lipite între ele cu o gelatină care-l lasă să le dezlipească doar cât să-i iasă cuvintele astea căznite.

— Faaaccc de toateeee, curat, cumpărătuuuri, fac de toateee, de toateeeee.

Devine tragic, glisează dinspre Disney spre Edward Albee și-l simt pătruns de milă față de propria persoană.

— Ce faci, dragă? Tu nu trăiești aici, nu mănânci aici? Nu dai un ban în casă, ai pensie de nabab și tot la mine vii după bani.

Vocea bătrânului e neconvingătoare, pare învins dinainte de a fi început bătălia.

Mi-a luat ceva timp să înțeleg că lupta lor are o dinamică mult mai complexă decât aș fi fost dispus să recunosc și că eu sunt unicul martor al înfruntării, așa că orice mărturie venită dinspre cele două tabere trebuie cântărită cu precauție. Sunt doi vulturi bătrâni, roși de molii, tată și fiu, unul măcinat de vinovăție și demență senilă, celălalt un psihopat imbecilizat de băutură, medicamente și milă pentru propria ființă. Cel Tânăr, recipientul în care familia Lucescu, în varianta ei extinsă, a turnat decenii întregi un cocktail de admirație, cocoloșeală și mistificare, s-a transformat după pensionarea forțată, în urma unui scandal legat de o delapidare de fonduri, într-un *hoarder*: camera lui, unde nimeni nu are voie să intre, a devenit în câțiva ani peștera lui Ali Baba, în care se întrezăresc, atunci când deschide ușa ca să se strecoare afară, televizoare, laptopuri, radiatoare, tablete, pipe uriașe, saci de tutun, țigări electronice, sticle de Lagavulin, postere cu Michael Jordan și figura nedumerită a unui motan roșcat pe care-l cheamă exact ca pe cățelul pe care-l avea când era stăpânul castelului său, un afacerist prosper, cu vilă și Mercedes în fața porții. Prezentul lui, adică viața pe care o poate reda în cuvinte acum, nu e decât o sondă trimisă înspre trecutul glorios, pe care-l reconstruiește

cumpărând, adunând, stocând. Se trezește în fiecare dimineață la 3 și urmărește meciurile din NBA, „ca pe vremuri, când trăiam la New York", ascultă același post de radio american pe care-l asculta atunci în drum spre biroul din Manhattan, se dă la subraț cu Old Spice, se bărbierește cu spuma de ras americană pe care o comandă pe Amazon. Toate astea din banii lui Ovidius, pe care i-i cere imperios, ca taxă de îngrijire, deși îngrijirea lui constă în a-i pune masa de trei ori pe zi, după care se retrage în peșteră. Mâncarea e plătită din pensia de ofițer superior a Celui Bătrân, la fel întreținerea, lumina, cablul TV și telefonul. Aflu toate astea din conversații telefonice pe care le am seara cu Ovidius, însă, atunci când vreau să intervin cumva, mă oprește peremptoriu, cumva speriat că voi isca un conflict cu Genu. Genu a fost singurul lor copil, un băiețel blond, grăsuț, căruia Meri îi făcea o buclă în față și pe care-l îmbrăca în rochițe, dar care la 18 ani era deja un bărbat foarte slab, păros, cu o chelie și o mustață pe care le-a purtat cu distincție toată viața, până pe la 60 de ani, când s-a decis că este de fapt un original. „Sunt un om deosebit, mereu am fost", proclamă din *dhoti*-ul nespălat și e foarte greu să-l întrerupi, pentru că acest om deosebit a fost mereu un butoi cu pulbere, care și-a bătut nevestele, și-a amputat sufletește copiii, iar acum își torturează meticulos tatăl. Genu a avut întotdeauna talentul de a intra în belele, pentru că și-a dorit mereu mai mulți bani decât avea, însă nu a știut să fure cu destul talent, așa că de fiecare dată a fost nevoie de pilele și relațiile lui Ovidius pentru a-l scoate din necaz. Asta face și acum: îl scoate din ultima belea prelungindu-și viața pe cât posibil, ca să nu-l lase să alunece de tot în iadul alcoolului, al datoriilor și-al nebuniei totale.

•

Primele amintiri cu Genu sunt cuvintele unor povești. Nu mi-l amintesc în carne și oase, la mine ajunge doar vocea lui plăcută, tânără, poate prea subțire, neobișnuită

pentru un bărbat („deosebit"). Apoi se întrupează Genu-cel-din-vocea-mamei, construit cu migală, zi de zi, prin poveşti care nu se termină niciodată, ci sunt lăsate aşa, suspendate deasupra unei ape verzi, răcoroase: „O SĂ-ŢI ZIC EU MAI MULTE CÂND TE FACI MARE!". Dar eu mă făceam mare mai repede decât ceilalţi copii, pentru că deja la a doua grădiniţă eram un mic monstru care-şi rănea colegii, care-l lua pe ţiganul George de păr şi-l dădea cu fruntea de scări şi, deşi despre el se zicea că e nebun (aşa cântau copiii: „George nebunu'/ trage cu tunu'/ şi împuşcă raţele,/ le mănâncă maţele"), deşi el îmi smulsese cartea cea veche cu dinozauri din mână, eu eram cel trimis acasă, unde prinţesa Ralu se aşeza pe marginea căzii şi plângea, suspina şi blestema în gura mare, fără să-i mai pese de masca ei mic-burgheză, de artistă mazilită din cauza dosarului, pe care altfel o afişa pe strada de lumpeni de la Şura Mare, staţia Pieptănari, cea lipită de gardul Cimitirului Evreiesc. Atunci ieşea din vorbele ei un Tată mai rău ca de obicei, un golem care o bătuse când era însărcinată („Dădea în mine, Michi, dădea cu verigheta, am avut arcada spartă şi ochii învineţiţi, mergeam aşa la serviciu şi-mi ziceau colegele «Lasă-l, Raluca, dă-l în pizda mă-sii, că n-ai nevoie de aşa nebun»"), care avea crize de furie pe care uite că i le moşteneam şi eu – cu ce oare a greşit ea, pe cine a omorât („Pe cine am omorât eu, Michi? Zi, mă!"), ca să tragă toată viaţa cu încă un nebun după ce a pătimit cu ăsta? Sau, după caz, poate când nu era furioasă, când doar o înduioşam, îmi spunea că după mine a rămas însărcinată cu o fetiţă şi că el ar fi lovit-o într-o seară în burtă şi a avortat, dar povestea asta n-o credeam nici atunci, la 5-6 ani, aşa cum n-o cred nici acum, pentru că, pe cât de violent era el, pe atât de artistă putea fi ea, cu gesturile ei teatrale (tapatul părului), cu datul ochilor peste cap, cu surâsul ei care se voia misterios şi care mă scotea din minţi chiar şi atunci, când îl băteam pe George, cel care împuşcă raţele şi le mănâncă maţele.

Așa apărea el înainte să apară, își arunca buzduganul poveștilor, apoi venea ca o lespede de mormânt amenințarea: „O să vezi, Mihai, că o să ceară reîncredințarea și o să te ducem la judecătoare și tu acolo trebuie să spui cu cine vrei să rămâi. Cu mama care te-a făcut și te-a crescut de una singură sau cu un tată de duminică?!". Iar eu răspundeam, cuminte, convins, aproape plângând, că normal că cu mama care m-a crescut singură și care, după cum spunea bunica, mama ei, zisă și Psihi Mu, s-a sacrificat pentru mine, că era tânără și frumoasă, talentată la pictură și știa limbi străine, „dar cine dracu' te mai ia cu piatra legată de picior și mai ales cu așa poamă care face spume la gură și dă copiii cu capul de ciment?". Asta o zicea când era binedispusă. Erau și momente mai rele acolo, în apartamentul ei de deasupra Ciclopului, când poate că Ralu mă lăsase prea mult pe capul ei și atunci începea s-o bârfească: „Apăi nici cu mamă-ta nu mi-e rușine, că și ea e nebună cu certificat. Păi, da' ce crezi? Că de bine ce le era a lăsat-o băiatul ăla?". Brusc, monstrul bătăuș se schimba în „băiatul ăla", un tânăr civilizat, de familie bună („băiat de colonel, cu servici bun"), care s-a pomenit cu nebuna pe cap și n-a mai știut cum să scape. Dar asta auzeam doar când erau supărate. În general se înțelegeau bine și-n sânul familiei domnea armonia. Iar armonia însemna să țesem povești despre Tatăl cel Rău și să imaginăm scenarii despre jegosul de avocat („jidanul ăla împuțit de Grama") care apăra interesele familiei Lucescu și care ar fi vrut eventual să se strecoare pe gaura cheii, prefăcut într-o muscă, așa cum se întâmpla în basmele pe care deja le citeam, și să mă fure. Asta numeau ele reîncredințare. Când terminau cu Tatăl, cu avocatul jidan-împuțit, treceau la bunicii ceilalți, niște oameni îmbătrâniți de rele, care l-au îndemnat pe Cel Tânăr să divorțeze de ea, pentru că nu era de familie bună, și l-au obligat să-și caute una de nivelul lui social și așa a dat peste fufa asta cu care e acum căsătorit, o zdreanță, i se spunea la ONT Mariana-Cur-de-Fier, o futuse toată agenția, dar prostul

ăsta numai după pizdă s-a ţinut toată viaţa şi uite că l-a făcut bagaboanta. Mai şi minte că a cunoscut-o după ce s-au despărţit, când i-a văzut Psihi Mu în staţie la 34 cum alergau unul spre celălalt ca-n filmele cu muncitori şi ţărănci şi ea avea o haină de blană, că n-avea jenă, curva dreacu', tac-so era mahăr în partid, stăteau în vilă naţionalizată.

*

Sunt aşezat la mijloc, cu fiecare dintre ei într-un capăt al mesei din lemn, o masă veche, are probabil peste 50 de ani, al cărei blat lăcuit glisează în lateral, lăsând sub lumina abajurului un spaţiu acum gol, dar care atunci, un atunci foarte vechi, înmuiat în frică şi dor, cu miros de naftalină ce iese din camera bătrânilor, amestecat cu cel al ciorbei din bucătărie, conţinea pachete de ţigări de tot felul, pe care le colecţionase Cel Tânăr (căruia de acum încolo am să-i spun Genu) în studenţie şi imediat după. Erau pachete de toate formele, de toate culorile, care mai de care mai exotice şi Ovidius ştia ce bucurie-mi face, atunci când puneam masa, să mă lase cinci minute singur cu ele, să le scot, unul câte unul, şi să le aşez pe covor, Monkey lângă Golden Horse, Rothmans lângă Benson & Hedges, Bastos lângă Cohiba, lângă Gold Flake, lângă Golden Deer, Jin Ling, Kool, Mild Seven, Muratti, Marble, Tijuana Smalls, pătrate, paralelipipedice, aurii, negre, roşii, ceva cu totul exotic pentru mine, care ştiam de acasă, de la Sergiu, doar de Carpaţi, Mărăşeşti (cu cele trei variante, de Sfântu Gheorghe, de Bucureşti şi de Timişoara, dintre care cele mai bune erau primele şi cele mai jegoase ultimele), BT şi, atunci când îi reuşea vreo schemă, poate chiar Kent. Genu nu era în anii aceia în ţară, singurele dovezi ale prezenţei lui fiind aceste pachete goale pe care le colecţionase în tinereţe, cadourile pe care le trimitea de ziua mea şi de Crăciun şi pensia alimentară pe care o ridica Ralu o dată pe lună, când mă târâia nervoasă de

mână până la Poștă, unde stăteam la coadă, iar ea pufnea, transpira, tropăia, suduia, clipea des, își aranja nervoasă smocul de păr pe care-l purta peste un ochi (pentru că atunci purta părul lins, era încă o perioadă fastă a vieții noastre, cea de dinaintea descoperirii permanentului, blestemul acela care a transformat toate românce în niște oi isterice cocoțate pe tocuri din lemn și îmbrăcate cu fuste plisate, decupate toate din *Burda* sau *Neckermann*, numere cu cinci ani mai vechi), se uita suspicioasă în toate părțile, apoi, când ne venea rândul, semna și număra banii primiți, după care izbucnea astfel încât să fie auzită în tot oficiul poștal: „Uite, nenorocitul, 300 de lei, el e ditamai directorul și ție îți dă 300 de lei pe lună, ca să aibă să-i dea să crape lu' curva aia! A lăsat un copil mic pe drumuri și îi dă 300 de lei!". Se uita în jur ca să fie sigură că are parte de priviri pline de compasiune, de tristețe depusă pe tăvi din aur masiv așezate la picioarele ei lungi, solide, de iapă de tracțiune și mă smucea spre ieșire, neuitând să-și plece fruntea și să lăcrimeze în pumn, chiar când prima rază de soare îi atingea pielea.

Eu scoteam toate acele pachete, 153 la număr, le aranjam pe covorul de sub masă și făceam turnuri din ele, două turnuri, așa cum văzusem în ilustrata pe care ne-o trimisese de la New York, cu cele două clădiri Gemene („Turnurile Gemene, ca tine, Michi!"), până când unul dintre ele se prăbușea spre interior, dărâmându-l și pe celălalt, apoi o luam de la capăt și la un moment dat Meri striga din bucătărie: „Pregătiți-vă de masă!", așa că trebuia să le strâng rapid, să le rearanjez iarăși în lădița de sub blat (blat al cărui lemn era și este și acum ondulat înspre margine, probabil semn al unui accident din timpul unei mutări, iar la capătul acelei ondulări se află urma fundului unei căni, o urmă de care-mi place să cred că a fost lăsată de o cană cu lapte cald pregătită de tânăra Meri pentru băiețelul ei, Genu, căruia în copilărie îi făcea părul cu buclă în față și pe care-l îmbrăca în rochițe, pentru că își doriseră o fetiță), pe care apoi să-l rabatez la loc, să

mut masa în centrul sufrageriei, apoi să aduc din bucătărie faţa de masă cu pătrate roşii şi pătrate albe, dar numai după ce am pus o altă faţă din muşama, ca să nu repetăm accidentul acela din vechime, când urma unei căni de lapte s-a imprimat în lemnul lucios. Aşez, apoi, trei farfurii întinse, peste ele pun trei farfurii adânci, scot din servantă cutia cu argintăria, de unde iau trei furculiţe, trei cuţite, trei linguri şi trei linguriţe, pe care apoi le aşez în stânga farfuriei, în dreapta ei, iar la final doar linguriţele în faţă. Pun paharele de sifon, apoi aranjez şerveţelele şi, când totul îmi pare perfect, strig: „Gata masaaa!". Ştiu că imediat va apărea, cu mersul lui împiedicat, Ovidius, ducând într-un echilibru precar bolul cu ciorbă (de perişoare, asta e specialitatea lui Meri), urmat de ea, care-mi dă mai puţine emoţii (nu simt aceeaşi legătură de carne cu ea, e făcută din altă substanţă, mi-am dat seama de asta când Ovidius s-a tăiat, în timp ce felia pâinea, şi am simţit o durere ascuţită, ţipătoare în măruntaie, apoi pe interiorul pulpelor, de unde a urcat, ca un şarpe, ca un vierme, de-a lungul coloanei, mi-a ridicat părul de pe ceafă, m-a făcut să mă cutremur şi să strâng pumnii), apoi se duce rapid în bucătărie după ardeii iuţi muraţi, abia ratând tocul uşii, şi în final ne aşezăm cu toţii la masă.

La masa asta stau acum, dar pe ea nu mai e faţa cadrilată, ci una albă şi foarte murdară, sub care nimeni nu a mai pus muşama, avem doar farfurii întinse în faţă, murdare şi ele, prost spălate, unsuroase, iar în mijloc un platou din plastic pe care Genu a tăiat nişte roşii, cinci cuburi de brânză, câteva felii de salam şi doi ardei graşi, roşii.

— Tată, bem un pahar cu vin? întreabă cu nerăbdare în glas şi simt toată tensiunea care se acumulează deasupra mesei şi mă izbeşte în creştet, ca pe un paratrăsnet.

Are buza de jos umedă, ca o râmă grasă şi, după ce întreabă, scoate iar limba aia alburie, despicată pe mijloc de o crevasă lunară.

— Da' de ce, dragă, avem ce sărbători? şarjează Cel Bătrân şi ştiu că războiul intră în faza la baionetă, aşa că mă ridic şi mă îndrept spre toaletă.

Îl aud din urmă pledând exasperat („Nu-mi dai o secundă pace, toată ziua mă cicăleşti, mă critici") şi-mi pare cumva rău că şi ieşirile lui, care odinioară făceau să îngheţe întreaga familie, acum au devenit nişte scâncete. „Ai fost un zeu..." Mă simt cumva înşelat de noua lui situaţie, ca şi cum mi s-ar fi răpit şansa unei lupte de la egal la egal.

Când mă întorc, îi găsesc relativ calmi, mestecând în linişte. Ştiu că Ovidius e cel care va salva aparenţele. În pahare e vin roşu, până la jumătate la mine şi la Cel Bătrân, plin al lui Genu, care mănâncă cu ochii în farfurie, cu privirea pierdută în interior, dramatic şi neînţeles. E copleşit de milă, de groază, pe cerul lui sunt păsări sumbre, miasme cutreieră ţinutul.

— Ce face Ioana, ce fac copiii?

Exact cum am bănuit, intervine Marele Stat-Major. Merg pe clişeu, aşa e cel mai sigur:

— Bine, ce să facă? Ioana cu jobul, cei mici cu şcoala, au teste, teme multe, taekwondo luni şi miercuri, vineri înot.

Dă din cap cu drag şi înţelepciune:

— Vă e greu şi vouă. Mai ales aşa, fără nici un ajutor. Alţii mai au bunici ca să-i ajute. Cum a avut tată-tău, adaugă.

Mortierele, Katiuşa, Orga lui Stalin.

Genu o primeşte-n piept. Ridică ochii deja înroşiţi şi-l priveşte cu intensitate, fierbe. Se sufocă, simt cum îi gâlgâie cuvintele-n gât, e un samovar decorat cu Moşi Crăciuni, cu nămeţi, cu scena îngheţului din *Doctor Jivago*. Cel Bătrân se preface că nu observă:

— Şi tu, cum merge la facultate? Cum e cu studenţii, te împaci bine?

— Merge, Ovi, merge, muncă... Mai o bibliotecă, mai un curs, trece ziua.

— De concurs s-a mai auzit ceva?

E rândul meu să fiu mitraliat. Subiectul e sensibil: bat spre 40 de ani și încă sunt lector. Lipsă de ambiție, de perseverență, de tact. Nu am chef să mă cert cu el.

— O să vină și ăla, Ovi, deocamdată am alte probleme, scriu ceva...

— Asta e bine, dar nu trebuie neglijată cariera. Nici eu n-am fost un ambițios din ăla, un carierist, dar, mereu când s-a ivit o șansă, am profitat. Eram sublocotenent la Târgoviște...

Începe povestea. Probabil nu-și mai dă seama, însă mi-o spune săptămânal în ultimii ani. Am învățat să-l privesc cu falsă atenție și să mă concentrez fie asupra picturii în ulei din spate (*Natură moartă cu flori și fructe*, 1956, ss indescifrabil), fie, dacă stăm invers, asupra unui kit sfințit (ulei, apă, cruce etc.), de la Ierusalim, pe care l-am adus eu după o conferință, acum patru ani. Mai prind doar finalul:

— Și tată-tău ar fi avut o poziție bună acum, dar el preferă să fie un pierde-vară...

Între timp, situația lui Genu a evoluat: e la al doilea pahar cu vin (Beciul Domnesc, roșu-sec) și stă cu capul sprijinit în pumnul stâng, cu ochii închiși. Pe față are întipărită o expresie plină de suferință: mi-l pot închipui foarte ușor într-un tablou de gen, undeva, la poalele crucii sau asistând la propriul martiriu, dedublat.

Aștept ca ritmul povestirii să se domolească, pentru a interveni. E întotdeauna o bună tactică să abați discuția, să surprinzi inamicul printr-o deturnare de traseu.

— Matei a luat o sută de puncte la *Gazeta Matematică*.

Par amândoi să se trezească, fiecare din visul lui, și încep să mă felicite. Salamul e rânced, vinul e acru, simt cum mă amețesc plăcut și știu că urmează probabil o noapte albă în celula mea din Strada Parfumului. De data asta nu mă deranjează, pentru că am de gând să urmăresc toată noaptea mișcările din casa lui.

Nu-mi amintesc când am început să revizitez scara blocului, dar sunt ani buni de când nu pot adormi fără să-mi imaginez că intru în acest bloc al memoriei, în scara răcoroasă de pe Strada Trestiana, că urc primele trepte și mă opresc în fața fiecărei fotografii (în funcție de starea mea de atunci, de dispoziție, dacă am băut sau nu, fotografiile sunt mereu altele, mai multe, mai puține, absurde, realiste, portrete ale unor cunoscuți sau chiar fotografii ale unor oameni pe care în mod conștient nu mi-i mai amintesc, dar care în starea aceasta de semitrezie sunt de o mare acuratețe – starea de conștiență amorțită poartă în ea o precizie diabolică a detaliului, pe care i-o recunosc doar după ce șocul mă trezește de-a binelea). Câteodată e doar felul meu de a aluneca în somn, de cele mai multe ori însă e o penitență asumată, o revizitare a găurilor de iepure în care am căzut în trecut. Sunt fisuri într-o structură dărăpănată, cute asemănătoare celor pe care le analizam în casa din Strada Remus, când trăiam acolo cu Ioana și cei doi copii, drumuri firave prin fațadă care îți spuneau dacă acea clădire mai suportă un cutremur, dacă poartă în ea răni fatale sau e doar zgâriată. Încerc inutil să pun ordine în tot ce mi se întâmplă. E probabil moștenirea pe care mi-o lasă Ovidius, o structură marțială pe care s-au așezat falduri de haos cărnos, de instincte și mirosuri.

Pasiunea mea pentru mnemotehnică s-a născut în anul pe care l-am petrecut aproape fără să fac nimic, ca o plantă de interior, eram între renunțarea la prima facultate, în anul terminal, când deja scrisesem teza de licență, și începutul celei de-a doua. A fost un an lung și mahmur, când am trăit ca un boxer între două meciuri și mi-am dăruit zile lungi de meditație în curtea Casei cu Lei, sub privirea ironică și dezaprobatoare a Prințesei Ralu. Atunci, în lunile de vară, când citeam cu spatele rezemat de gardul care separa casa de Cimitirul Evreiesc, am dat pentru

prima oară peste Cicero, *De oratore*, în podul întunecat ce ascundea albume vechi Skira și șasiuri putrezite, și de la el am aflat povestea poetului Simonides, părintele mnemotehnicii. Rezemat cu spatele de gardul din beton cu găuri romboidale prin care se strecurau crengile tufișurilor din cimitir, în timp ce mi se urcau pe picioare furnici și gărgărițe, am stat într-o dimineață călduroasă, când nici măcar zgomotul tramvaielor de pe Giurgiului nu mai reușea să cojească pâcla de vipie, am stat și am citit, apoi am adormit, visând la Simonides, prelungind în vis povestea pe care tocmai o aflasem și care m-a zguduit, fără să pricep atunci de ce. Cicero povestește despre un banchet organizat de un nobil din Tesalia, pe nume Scopas, unde fusese invitat poetul Simonides din Keos, care a recitat un poem liric în onoarea gazdei sale, poem ce includea însă o foarte lungă laudă adusă gemenilor divini Castor și Pollux, Dioscurii, care-și pasau alternativ nemurirea. Hainul Scopas a ascultat în tăcere poemul, apoi i-a spus lui Simonides că-i va plăti doar jumătate din suma pe care i-o promisese pentru acest panegiric. Pentru cealaltă, a adăugat japița, să se ducă la Dioscuri. Puțin mai târziu, lui Simonides i-a fost adusă vorbă că în fața casei îl așteptau doi tineri ce doreau să-i vorbească. A părăsit banchetul (oricum îi pierise orice chef de distracție și încerca din răsputeri să nu pară afectat de mișelia lui Scopas) și a ieșit în curte, unde însă nu era nimeni. Pe neașteptate, tavanul casei unde avea loc banchetul s-a prăbușit, zdrobindu-l pe Scopas dimpreună cu toți musafirii lui. Cadavrele erau atât de mutilate și de amestecate, încât rudele care au venit să recupereze rămășițele pământești nu reușeau să le identifice. Dar Simonides și-a amintit pe ce loc stătuse fiecare, astfel încât a putut să reconstituie cu exactitate identitatea fiecărui musafir. Dioscurii îi plătiseră lui Simonides partea lor pentru panegiric, salvându-l la țanc din catastrofa iminentă. Iar această experiență terifiantă i-a oferit lui Simonides principiile noii arte a memoriei: locul, ordinea, asocierea unui spațiu cu o amintire, cu o frază.

Îmi amintesc entuziasmul care m-a copleşit în dimineaţa aceea, cum m-am ridicat şi am alergat înspre curtea din spate, unde se afla atelierul lui Ralu, cum însă am văzut cu dezamăgire că plecase între timp, iar şopronul pe care noi îl numeam atelier era populat doar de o pânză mare, de doi metri pe doi, în mijlocul căreia se afla schiţată în cărbune figura neterminată a unui tânăr frumos, figură despărţită de trup, căci din locul unde gâtul ar fi trebuit să fie legat de trunchi ţâşneau vene secerate, iar din vene picura sânge negru. În partea din dreapta a pânzei se aflau membrele superioare, în cea de jos zăcea trunchiul sfâşiat, deasupra căruia stăteau crăcănate trei menade, cu unghii lungi şi murdare şi cu măşti de sânge închegat pe feţele rânjite. În fundal se zărea o adunare în care am distins centauri, sileni şi satiri cu chipuri îngrozite, terifiate, sau poate aflate în plin extaz. Iar figura, cea care ocupa centrul picturii, punctul de fugă, capul lui Dionysos, capul acela, mi-am dat seama cu o groază care m-a cutremurat şi m-a scârbit, capul acela era portretul meu, cu obrajii supţi, cu părul castaniu prins în coadă, sprâncene groase, buze pline, exagerate şi doi ochi care îl fixau pătrunzător pe privitor oriunde s-ar fi poziţionat să admire tabloul. Şi mi s-a părut o coincidenţă grozavă ca eu să găsesc acest dublu, geamăn al meu sub forma lui Dionysos sfâşiat de menade, chiar la câteva minute după ce aflasem despre arta memoriei la originea căreia stăteau Dioscurii.

Nu am deschis în ziua aceea discuţia despre pânza pe care o văzusem în atelier, pentru că Ralu s-a întors foarte nervoasă, aşa cum era mai mereu în acei ani, pentru că fie tablourile ei nu se vindeau, fie feluritele galerii în care le lăsa pentru vânzare percepeau un comision atât de mare, încât ea nu mai primea aproape nimic. Îşi amintea cu nostalgie, înfigându-şi unghiile lungi şi roşii în carne, vremurile de dinaintea Revoluţiei, când reuşea să vândă o pânză cu un preţ atât de bun, încât puteam trăi luni de zile din banii ăia sau, mai bine, când reuşea să facă un troc „artă contra haleală", care ne pica de minune.

Două găini, o putinică de brânză, 30 de ouă pentru un tablou mare. Un miel pentru o pânză cu un Iisus crucificat sub un cer sângeriu, totul pe un craniu imens din găvanele căruia ţâşneau ciulini. Minos, Radamant şi Eac judecând în Infern, purtând capete de porc care le ieşeau din togi, contra unui cazan de sarmale de Crăciun. Acum abia reuşea să vândă un tablou mare pe 1.000-2.000 de dolari, bani pe care-i smulgea cu ţârâita fie direct de la cumpărătorii care, după ce puneau mâna pe pictură, dispăreau şi nu mai răspundeau la telefon, fie de la galeria Orizont, căreia îi rămăsese fidelă. Ca să putem trăi, mai traducea cărţi de dragoste pentru o editură obscură, traducere ce era de fapt o „adaptare", făcea interpretariat din cele două limbi pe care le cunoştea bine („cinci", în viziunea lui Sergiu), ba chiar îmi făcea rost şi mie de tot soiul de traduceri tehnice care îmi dădeau reacţii fizice adverse, cum ar fi erupţiile cutanate sau mătreaţa. Sergiu părea să nu-şi mai revină din melancolia care-l infectase după Revoluţie, chiar dacă foştii parteneri de bişniţă încă îl mai sunau şi încercau să-l combine în diverse afaceri. De altfel, cam toţi se ajunseseră după '89, dând dovadă de o adaptabilitate pe care Sergiu o privea cu dispreţ suveran, de la masa din plastic pe care o scosese în curte, unde-şi savura nesfârşitele şprituri de vară până târziu în noapte, când îl auzeam vorbind singur şi, într-un final, urlând peste gardul cimitirului:

— Auăleuuu, futu-te-n cur, viaţă!!!

Nu am adus vorba despre acel tablou, dar am continuat să-i urmăresc în secret evoluţia, în timp ce continuam să mă specializez în arta memoriei recent descoperită. Pentru mine însă meşteşugul acesta nu părea să se integreze în mai vasta artă a retoricii, nu mă interesa aspectul utilitar al reamintirii, ci descopeream din ce în ce mai acut nevoia de a o stăpâni pentru o valoare nebănuită, presimţind parcă viitoarea mea viaţă petrecută în recluziune. Descopeream trecutul şi plăcerea de a rearanja camerele din blocul memoriei şi în acelaşi timp mă înarmam pentru un

viitor necunoscut, dar perfect intuit. Foram în trecut pentru viaţa pe care aveam s-o trăiesc peste două decenii. Primul pas pe care trebuie să-l facă un student al artei memoriei este să-şi imprime în minte o serie de *loci*. Cel mai comun sistem mnemotehnic este cel arhitectural, descris de Quintilian. Pentru a forma un sistem de *loci*, scrie el în *Institutio oratoria*, trebuie să reconstruieşti o clădire, una spaţioasă, cu încăperi cât mai variate: o curte, o cameră de primire, dormitoare şi saloane, fără a omite în vreun fel statuile şi ornamentele acestor încăperi. Imaginile prin intermediul cărora discursul urmează să fie reţinut vor fi ancorate de aceste locuri memorate. Odată ce e nevoie ca anumite părţi ale discursului să fie aduse la lumină, studentul va vizita fiecare încăpere şi va desprinde din ancoră fragmentele aninate acolo.

Dar baza învăţăturilor către studenţii memoriei rămâne un misterios tratat anonim de prin 86-82 î.e.n., tratat care pune în discuţie conceptul de memorie artificială: un complex de locuri şi imagini fantastice pe care studentul, ca un computer, le va introduce în minte, pentru a le putea asocia fragmente ale unui lung discurs pe care vrea să-l reţină. Mintea privită ca un construct artificial, supus voinţei. Ideea asta m-a fascinat în acea vară de leneveală, de şomaj din propria viaţă, când m-am hotărât să fac cu mine însumi un pariu şi să dau examen la o altă facultate, care nu avea nici în clin, nici în mânecă cu pregătirea mea anterioară. Ar fi trebuit să-mi susţin licenţa la Litere, în schimb îmi amintesc, fără a apela la memoria artificială, cum am intrat în Casa cu Lei, am trecut de vestibul şi am intrat în sufrageria uriaşă, unită cu bucătăria, unde Ralu traducea bătând monoton la tastatura primului şi singurului nostru calculator, un 486 cu 8 MB de memorie RAM (în modul turbo), iar Sergiu privea în gol, la televizor:

— Vedeţi că-n toamnă dau la Istorie!

Apoi le-am întors spatele şi am luat-o la fugă spre metroul de la Pieptănari – de fapt, fostul Pieptănari, acum numit Eroii Revoluţiei – ca să ajung la Universitate, la avizier.

Începusem să-mi pierd interesul pentru literatură cu un an în urmă, probabil când mi se risipiseră și ultimele speranțe de a deveni scriitor. Nu mă atrăgea nimic din studiul limbii, deși înțelegeam ce ar fi putut găsi acolo un spirit mai aplicat și mai pragmatic, nu-mi găseam locul nici în zona istoriei literare și mi-am descoperit obiceiul de a glisa imperceptibil, în timp ce studiam un tom de istorie literară, înspre contextul istoric mai larg. Simțeam crescând în mine o nemulțumire tot mai amară față de aceste istorii ale operelor trecutului și față de determinismul la care apelau. Urbanizarea năștea opera urbană, situația dură a românilor din imperiu isca un realism psihologic chinuit în romane, iar valul înspumat al simbolismului („sinestezie") mătura tot în cale, până când întâlnea o poezie pe care nici măcar determinismul maniaco-explicativ n-o putea justifica. Și probabil că asta mă irita la istoria literară: încercarea, ba nu!, obligația de a explica, pe când glisarea înspre istoria adevărată (da, apoi mi-am dat seama că exact așa gândeam, „istoria adevărată") nu mă ducea într-un teritoriu al explicației și al pretenției, ci în plin mister. Cu cât domeniul părea mai arid și mai înțesat de date, cu atât se adâncea mai mult misterul – abia târziu, când ajunsesem deja la masteratul în istorie, am găsit enunțată existența acestui mister, ba chiar am putut face joncțiunea cu nume care-mi erau cunoscute de la filologie. Atunci îmi vedeam dezvoltate, negru pe alb, cele mai secrete credințe, ce se transformaseră cu timpul în litanii intime: istoria este pânza uriașă a unui păianjen în care fiecare nod reprezintă istoria mai mică a unei națiuni, imposibil de descifrat fără a-i urmări conexiunile cu celelalte noduri și fără a înțelege istoria ansamblului, a pânzei și a creatorului ei arahnid, care probabil că a mai creat și alte pânze, aflate în alte colțuri ale încăperii din pivnița în care se află universul. Și nimic nu era mai fascinant pentru mine, un băiat trecut bine de 20 de ani,

care abandonase o facultate unde studiase patru ani şi se pregătea s-o termine pe cea de-a doua, când, întins tot în iarba de lângă gardul comun cu cimitirul, citeam la Toynbee despre „somnul istoric adânc din intervalul anilor 375-675 d.Hr." sau despre cum societatea occidentală s-a născut „dintr-o coastă" a celei moarte sau adormite în acea perioadă. Nu pot descrie nici cutremurarea pe care am trăit-o când am citit la Raymond Aron despre cunoaşterea unui eveniment trecut prin noi înşine, făcând abstracţie de amintirea pură a lui Bergson sau de cea involuntară a lui Proust. Pentru că o asemenea „cunoaştere pură" a trecutului nu ar mai fi *cunoaştere*, ci trăire, un miracol al resurecţiei. Iar aici intervenea vechiul meu Eu, cel filologic, care-mi amintea – involuntar – de Artemidorus Daldianul, cel care făcea în *Oneirokritikon* distincţia între vis şi viziune onirică, visul fiind o reprezentare a prezentului, iar viziunea o cale spre viitor. Numai că, în spatele ochilor mei închişi, aşa cum stăteam tăvălit prin buruienile Casei cu Lei, viziunea onirică era o cale spre trecut, o scurtătură între acele noduri care ţin laolaltă pânza de păianjen. La fel ca în cazul viziunii onirice a lui Artemidorus, cu bătaie în viitor, şi viziunea istorică putea fi teorematică sau alegorică: îşi putea purta vizionarul spre o reconstituire a unor scene citite şi atestate ca atare sau putea conduce înspre pânzele alternative, fantasmatice, spre versiuni potenţiale ale celor dezvăluite de viziunea teorematică.

*

Înainte de Casa cu Lei, de pe improbabila alee Solca, singura stradă locuită din lume care se încolăceşte într-un cimitir, nu a fost nimic. Au fost sclipiri şi străfulgerări, au fost drame şi lacrimi la care mă asociam din simpatie pentru Ralu şi, pentru că în familia noastră de două persoane era preferabilă suferinţa la unison, asta făcea ca durerea să fie purificată şi eliberată în atmosferă, pe când cea individuală, trăită în tăcere, era un circuit închis. Au

fost case obișnuite prin care ne-am plimbat cu șevaletul, osiile și pânzele rulate și unde ne interesa mai mult lumina la care urma să picteze ea decât confortul sau spațiul vital. Erau apartamente de bloc, noi, vechi, demisoluri, însă nici unul n-o mulțumea mai mult de o lună, maximum două, așa că ne trezeam la un moment dat în fața câte unei scări, așteptând o Dacie papuc care urma să vină și să ne ia, cu tot cu calabalâcul artistic, ca să ne ducă la următoarea destinație. „Uite-așa am ajuns, Chiț-Chiț, ca țiganii", îmi spunea, dar o făcea doar când era sigură că o aude taximetristul, după care adăuga, ridicând ochii albaștri spre cer, clipă în care deveneau verzi, iar ea, cu totul, o statuie a operei dramatice: „Nenorocitu' dracu', dar-ar canceru-n gâtul lui, că lasă un copil pe drumuri!". Și atunci șoferul, impresionat deja de silueta ei cabalină, de sânii care plesneau prin tricoul cu anchior, de bucile pline în blugii Levi's, luați de la shop, punea mai abitir mâna să care lada cu uleiuri și culori, ranița în care erau toate lucrurile mele și tot ce mai adunaserăm noi de când ne dăduse „nenorocitu'" afară din casă. Scena asta se repeta, cu foarte puține variațiuni, de fiecare dată când Ralu hotăra că avem nevoie de o schimbare sau când se certa în mod definitiv, violent cu o vecină sau când, pur și simplu, prin mijlocul casei trecea un fior obiectiv, un șarpe metalic, care ne anunța că e cazul să ne căutăm norocul în altă parte. Iar eu întindeam mâna străvezie spre ea, mâna mea prin care se vedea lumina, ca la deportații de la Kolîma, ea mă apuca uneori cu violență, îmi înghițea palma în mâna ei uriașă pe atunci și totuși moale, cu unghii roșii, ascuțite, la a căror vopsire asistam o dată la două seri, de multe ori la lumina lumânării, urmărind cum pasta roșie, pe care-mi venea s-o ling, se așază în straturi succesive pe unghia rozalie, care tocmai fusese ștearsă cu vată îmbibată-n acetonă, fără a încălca linia de carne, ca un șanț de pământ de pe marginea unei tranșee, ce delimita materia cornoasă de restul mâinii, apoi mâna se ridica spre buze și Ralu sufla peste cele

cinci degete, după care flutura mâna prin aer, ca să definitiveze procesul de uscare, după care trecea la cealaltă mână şi, în final, aceeaşi operaţiune, însă mult mai dificilă era aplicată degetelor de la picioare, nişte viermi grăsulii, plini de bătături şi de dungi, de linii Maginot, rezultatul curelelor şi al altor instrumente de tortură ataşate sandalelor şi pantofilor fantezişti pe care-i purta Ralu. Degetele ei de la picioare erau veterani plini de cicatrici, cei mai încercaţi legionari, la care se apela însă în fiecare dimineaţă, pentru că şi în casă erau chinuiţi în saboţi înalţi, cu talpă de plută, din care reuşea să evadeze doar cel mare, al cărui cap se iţea pe la vârf. În anii aceia, de dinaintea Casei cu Lei, anii pribegiei noastre, Ralu era mare, o umbră înaltă care-şi cobora câteodată capul înspre mine, iar în jurul coamei ei negre, sârmoase, pentru că e vorba de perioada „permanentului" uscat, se desena profilul angelic al unei aure ce radia dinspre un bec de pe holul blocului. Eu eram Chiţ-Chiţ şi mă diluam, ascunzându-mă în pliurile corpului ei masiv, corpul ei obiect, moale şi tare, dorit şi temut, mă dispersam în el şi-l urmam peste tot unde energia lui haotică, de aiurea, îl purta.

Ultima plecare împreună ne-a dus înspre Şura Mare, apoi am urcat pe Bulevardul Pieptănari, printre tramvaiele care hurducăiau şi uruiau, pocneau din toate încheieturile, scrâşneau atunci când tălpicii de frână se aşezau, metal pe metal, iar de sub şine ţâşneau florile de foc ale subteranelor, din minele pe care le bănuiam ascunse sub piatra cubică. Am cotit la stânga, pe Aleea Solca, am trecut pe lângă nişte case ca de ţară, cu pompă de apă în faţa porţii, şi apoi am văzut – amândoi ne-am ţinut respiraţia, deşi ea mai fusese acolo, dar ochii mei de-acum, închişi, îmi arată că juca momentul acela dramatic – că intrăm în trupul unui cimitir alb, pe o stradă care-l tăia în două, după care am cotit din nou la dreapta, pe strada care purta acelaşi nume şi care se rotea în măruntaiele cimitirului. Acolo unde şarpele străzii îşi întindea burta cel mai adânc în interiorul cimitirului, ataşată de zidul alb

al acestuia, între două case cum puteai vedea oriunde în cartierele bucureştene neatinse de demolări, cu acoperiş din tablă verde, cu pompă de apă în curte şi gard din lemn, între ele se ridica profilul de bazilică romană al unei vile cu două niveluri, cenuşie, izolată de stradă printr-un gard înalt pe care creştea iederă sălbatică ce împiedica ochiul să pătrundă în curte, aşa că tendinţa era să te dai în spate, pe piatra cubică din mijlocul străzii, şi să rămâi cu ochii pironiţi asupra unei cupole, o jumătate de sferă ce avea în vârf o bilă cu excrescenţe, nişte ghimpi, iar împreună alcătuiau capătul unei măciuci medievale, al unei arme pe care o văzusem la Muzeul de Istorie şi la care visasem nopţi la rând, visasem că eram un bărbat înalt, un uriaş, şi că zdrobeam ţeste cu acea ghioagă. Cupola era aşezată pe un postament din piatră ale cărui colţuri se înmuiau şi luau forma unui butoi, până când, deasupra uşii mari, duble, ca o poartă de castel, ochii se blocau asupra unei rozete cu diametrul de un metru şi jumătate, cu vitralii a căror poveste nu am înţeles-o atunci, dar pe care am visat-o în fiecare noapte din viaţa pe care am mai trăit-o din acel moment. Când am oprit maşina în faţa gardului, asta am văzut: cupola, micul dom, apoi rozeta medievală sau mai curând mesopotamiană, care a sclipit pentru o clipă, cât a ieşit soarele din nori, pentru a dispărea din nou şi a lăsa acele sclipiri să se scufunde în lucirea mai adâncă a unui lac de griuri şi a vâlvătăii de negru în care se ghiceau mişcări de trupe sau unduiri de şolduri, agitaţie ghicită care părea să stimuleze un tumult similar într-o rozetă asemănătoare aflată în coşul pieptului meu. Iar dacă povestea aceea spusă în culori şi sticlă s-a putut ancora în interiorul meu atât de uşor, asta a fost pentru că terenul era liber, nu se găsea acolo nimic altceva decât o câmpie pârjolită de soare, incendiată de lună şi mângâiată de vânturi perverse, fără nici un copac care să rupă ritmul domol, danubian al acelei forme selenare de relief. Rozeta a planat deasupra unui lan năpădit de ierburi, un pampas fertil, dar lipsit de orice posibilitate

a fertilizării. Povestea spusă de sticlele colorate a coborât în acea prerie, a planat deasupra solului, s-a aşezat asemenea unei frunze toamna, fără zgomot, apoi a intrat în pământ.

Când ne-am apropiat de poartă, această viziune a dispărut, lăsând în urma ei doar un clocot uşor, ca un început de fierbere, iar în faţa ochilor nu a rămas decât verzuiul pătat cu alburiu al iederei care învelea complet gardul şi ascundea poarta, aşa că Ralu i-a plătit iute taximetristului care în mod vizibil de-abia aştepta să plece de acolo şi apoi a băgat mâna prin frunziş, a tras de un zăvor metalic pe care-l ştia ascuns de cealaltă parte şi apoi a împins poarta cu umărul. În tot acest timp Ralu vorbea încontinuu, pentru că ştia ce urmează să văd, aşa că-mi repeta cu o voce prefăcută, subţire, lucruri anodine, ca atunci când eram la dentist şi urma o extracţie sau, mai rău, o obturaţie de canal. Vorbind despre planuri de viitor, despre noua mea grădiniţă, despre noua noastră zonă, despre culoarea viţei sălbatice, a încetinit timpul, deşi îmi amintesc că-mi tremurau genunchii cât o urmam pe cărarea abia vizibilă în mijlocul unei grădini sălbatice, plină de buruieni înalte, ce-mi treceau de cap, de flori galbene şi, deasupra tuturor, aproape de poarta aceea din lemn, o mare glicină albă care-şi trimitea florile spre pământ, ca pe nişte prunci în cocon ce aşteptau să atingă solul pentru a căpăta putere. Dar nu asta am văzut şi poate că volutele pe care le face acum memoria sunt de fapt încercări penibile de a evita zbaterea acelei rozete orientale din preria lăuntrică, pentru că mişcarea ei a devenit freamăt la vederea celor doi lei din piatră rânjiţi, cu boturile fisurate, care păzeau intrarea casei, acolo unde se terminau cele opt trepte şi începea umbra proiectată de o marchiză din fier forjat ce încadra petice de sticlă colorată. Şi, în ciuda temerilor lui Ralu, m-am repezit la ei, la cel din dreapta de fapt, pe care l-am luat în braţe, cât am putut, pentru că nu-i ajungeam la gât, urlând în gura mare că de acum am leul meu. Nu i-am dat drumul până când Ralu n-a dibuit cu cheia încuietoarea modernă,

yala care ţinea ferecate cele două uşi din lemn, iar atunci când a deschis-o tot pe cea din dreapta, am făcut doi paşi mici spre interior, cu mâna dreaptă încă pe blana din piatră a leului, scrutând întunericul care dezvăluia primii metri din noua noastră casă. Casa asta era cum nu mai văzuserăm noi, cei trăiţi până atunci doar în blocuri, chiar şi în cel de la blocul Ciclop, unde locuise Ralu cât era adolescentă, alături de Psihi Mu. Arhitectul, despre care atunci nu ştiam nimic, deşi aveam să aflu mai apoi foarte multe, lăsase necompartimentat tot parterul, o mare sală ce îmbina bucătăria cu holul şi sufrageria, iar această cavernă a fost luminată şi şi-a dezvăluit comorile abia când Ralu a început să tragă draperiile din dreptul celor trei ferestre duble, înalte cât un stat de om, dintre care una dădea spre partea din stânga a curţii, plină de bălării, de plante uriaşe, primitive, din paleozoic, ale căror frunze cărnoase aproape că intrau în casă, apoi fereastra ce dădea în spatele casei, acolo unde se găsea aceeaşi vegetaţie sălbatică, însă se ghicea mai mult spaţiu, ceea ce a făcut-o pe Ralu să zâmbească şi să-mi spună „Uite, Chiţ-Chiţ, aici o să-mi fac atelier de vară", şi, în final, fereastra din dreapta, acolo unde un nuc bătrân despărţea zidul casei de gardul alb al Cimitirului Evreiesc, în burta căruia practic urma să locuim. Această fereastră era situată sub scara din lemn care urca, pe lângă peretele din dreapta, la etaj, unde se găseau două dormitoare şi o toaletă. Camera mea avea o fereastră mai mică, care se deschidea în coronamentul nucului şi prin care soarele din cimitir îşi trimitea vara, până la amiază, lucirile în bătaia vântului.

Dar adevăratul spectacol începea după-amiaza, când lumina solară venea din partea opusă a casei, mângâia boturile ciobite ale celor doi lei, apoi se agăţa cu ghearele de faţada ciuruită şi urca lent, până când ajungea în dreptul rozetei, care-o înghiţea şi o mesteca, apoi o scuipa în mijlocul marii camere de la parter, pe care o incendia cu toate acele culori puse în mişcare de soare: flăcări care

dansau pe podea, albastrul apelor care se revărsa pe pereți, roșul sângelui ce țâșnea din rănile acelor soldați care purtau cruci imense pe scut sau pe albul pelerinelor în care se înveleau. Atunci, povestea pe care o spunea rozeta căpăta viață și devenea un film în care îmi plăcea să joc și să mă pierd, devenind pe rând unul dintre acei cavaleri ce înaintau prin deșert sau unul dintre călugării ce-i însoțeau, apoi eram chiar și un soldat cu turban care-și arunca săgeata asupra cavalerilor purtători de cruce, din fuga unui căluț alb. Dar de cele mai multe ori eram uriașul aflat în fruntea armatei cruciate, un bărbos cu plete roșii (culoarea pletelor lui se confunda pe podeaua salonului cu cea a sângelui ce izvora din rănile soldaților lui), călare pe un bidiviu gigantic, care ținea o spadă orbitoare ca soarele verii în mâna dreaptă, înălțată deasupra capului, gata s-o prăvălească asupra armatei cu turbane. Urmăream povestea care începea de sus, de la dreapta la stânga, împărțită în pătrate ce coborau, formând un șarpe încolăcit, până când capul acestei reptile ajungea în centrul cercului, acolo unde-și înghițea coada, iar mereu când ajungeam acolo, simțeam cum mi se umezesc ochii, pentru că în ultimul pătrat se petrecea o scenă grozavă, de neînțeles, fiindcă eroul poveștii, gigantul cu părul și barba roșietice, se avânta în apele învolburate ale unui râu negru, unde dispărea, sub privirile îngrozite ale armatei sale. Călugărul ce-l însoțea mereu era prăbușit în genunchi, într-o atitudine de prostrație, cerul era plumburiu, pe fundal, munții înzăpeziți păreau a purta un doliu atipic. Și eu, urmărind drumul acestui erou, de fiecare dată când ajungeam aici, mă scuturam și o luam de la capăt, pentru a asista la învierea lui, care semnala reluarea poveștii.

•

Era final de mai, deci îmi rămâneau cam trei luni în care să-mi învăț materia, așa că am început să tocesc imediat ce am reușit să-mi depun dosarul de înscriere.

Bibliografia era alcătuită din 11 cărți – am hotărât să le citesc mai întâi integral, apoi să încep să le recitesc, așezând fiecare carte într-o clădire, apoi să-mi clădesc în memorie o stradă străjuită de 11 case, fiecare dintre ele având ancorate în camere capitolele cărții care-i dădea titlul. Stăteam întins în iarbă, înconjurat de bâzâitul muștelor și al albinelor, râzând de unul singur când decoram în minte Vila Zoe Petre, care fusese consiliera președintelui Emil Constantinescu, o femeie micuță, cu voce foarte groasă, de fumător înrăit, care-și împăna intervențiile în talk-show-urile politice cu exemple din istoria Antichității grecești și romane, spre amuzamentul unor moderatori cu studii la seral și cu bretele colorate țipător. Dacă citeam din Dio Cassius, locul devenea o vilă romană, cum erau cele de la Pompeii, cu pereții înveliți în fresce lubrice, cu delfini care purtau pe cocoașă fecioare înspăimântătoare și satiri desenați de Ralu care alergau cu penisurile erecte ținute în pumni prin vița-de-vie sălbatică a imaginației mele. În cazul lui Jean-Pierre Mohen, informația era stocată într-o peșteră preistorică la intrarea căreia ardea un foc perpetuu, înainte de a deschide drumul spre o înlănțuire de caverne cărora numai eu le știam rostul. Când intram în peștera preistoriei, purtam pe umeri o hlamidă croită din blana unui mamut și în mână țineam o armă cioplită în os, femurul altui animal, mai mic, pe care-o legănam în palmă cu dexteritate.

Strada asta funambulescă se forma însă doar în cadrul Casei cu Lei și, de fiecare dată când memoria încerca să-și croiască drum spre ea, trebuia să treacă prin grădina cu potecă pietruită, printre flancurile de ierburi sălbatice, să urce toate cele opt trepte aflate sub marchiza din fier forjat în cadrul căreia erau încastrate ochiurile din sticlă verzuie, albastră și roșie, să deschidă ușa dublă, din lemn masiv (ușa de sprijin nu era niciodată blocată, așa că trebuia să tragi cu ambele mâini de cele două clanțe din fier, să le tragi spre piept, lăsându-te ușor pe spate, cu o mișcare teatrală, impetuoasă, așa cum erau toate gesturile

în casa aceea), să pătrundă în vestibulul cu dale ca o tablă de şah, iar acolo se izbea inevitabil de privirea ironică, rece a Prinţesei Ralu, pe care n-o puteam izgoni nicicum din acest teatru al memoriei artificiale.

Zâmbetul lui Ralu. Era schiţat doar din colţul gurii, iar ochii îi fugeau undeva în sus, pe diagonală, şi atunci obiectul acelui zâmbet se simţea strivit şi umilit.

„Da' de ce te porţi cu mine ca cu o cârpă de vase?", avea s-o întrebe Sergiu ani mai târziu, când talentele şi eleganţa lui golănească, atât de eficiente în timpul comunismului, îşi pierduseră farmecul în ochii ei. Atunci se întâmpla des să-l aud trântind cele două uşi de la intrare, plecând impetuos din casă, şi să-l văd apoi, din camera mea de la etaj, cum face potecă prin curtea interioară, înainte şi-napoi, dând cu piciorul în tufele de trandafiri pe care tot el le plantase, vorbind singur, dând din mâini şi înjurând printre dinţi. Nu era primul bărbat pe care Ralu îl scotea din minţi cu superioritatea ei, cu ironia şi criticile ei strivitoare: avusesem şi eu parte de ele, ba chiar mai mult decât toţi aceşti bărbaţi care veneau şi plecau, epuizaţi de lupta continuă, de războiul poziţional în care relaţiile cu ea se transformau după o eventuală lună de miere în care încerca să-şi ţină-n frâu pornirile. Războaiele lui Ralu cu bărbaţii, în care intra înarmată cu figura ei drăgălaşă, cu înălţimea peste media feminină, cu sânii impozanţi şi nişte picioare ce le dădeau ameţeli, dar şi cu un aer boem, care promitea nu doar plăceri, ci şi niscaiva discuţii intelectuale după sex, luptele astea erau total nedrepte pentru sărmanii masculi ascunşi prin tranşee cu singurele două arme de care dispuneau, şi alea intermitent: sexul şi bunăstarea materială pe care o aduceau Casei cu Lei. La început, când încă eram un novice în materie de Ralu, am fost înfricoşat de certuri, de zbierete, de mânia masculină care însă o ocolea pe ea şi se izbea doar de obiecte, de zidurile casei, de pereţii ei roşietici, de gardurile care o înconjurau, până când acest inamic temporar, folosit, epuizat, supt de energie, de bani

şi de orice urmă de demnitate, era dat afară pe poartă. Bărbatul care sosise încărcat de cadouri, fremătând de promisiunea unor fantastice ore de sex cu fiinţa desprinsă din mlaştina cea mai adâncă a imaginaţiei lui, bărbăţuşul înfoiat, elegant şi urban, se precipita pe cărarea dinspre portiţă, ţinându-şi cu o mână punga cu ceva obiecte recuperate, iar cu cealaltă trăgându-şi pantalonii în pripă. În urmă se ridica umbra ameninţătoare a femeii care izbutise încă o dată să-şi învingă slăbiciunea şi să se ridice la statutul de eroină. Sentimentul de teamă din prima copilărie a fost înlocuit de o blazare pe care cu greu o puteam ascunde (unii dintre ei încercau o manevră de învăluire, apelând la mine adică, fără să-şi dea seama că e o tactică total eronată: şi eu eram unul dintre ei, chiar dacă în devenire şi chiar dacă sânge din sângele ei, deci un potenţial duşman), apoi de un dispreţ făţiş faţă de aceşti reprezentanţi ai sexului tare ce se umileau în faţa ei. Era dispreţul unui veteran de război, trecut prin ciur şi prin dârmon, soldatul sovietic care luptase de la început dotat doar cu o puşcă din lemn şi care supravieţuise şi cunoştea toate slăbiciunile duşmanului. Iar slăbiciunea ei, mi-am dat seama abia în adolescenţă, erau chiar bărbaţii: nu putea trăi fără ei. Nu, nu pentru ceea ce aveau între picioare, deşi nici acel lucru nu era de ignorat (mi-am dat seama foarte repede că gemetele care veneau din dormitorul ei nu erau cauzate de vreo durere pe care i-o pricinuia favoritul din acea lună, nu a trebuit să am parte de vreo educaţie instituţionalizată pentru asta), ci pentru că era dependentă de umilirea pe care ştia că avea să le-o cauzeze cât de curând. Devenisem un expert al relaţiilor ei şi, când voiam s-o rănesc, în adolescenţă, când iubirea noastră atinsese un punct de criză din care nu avea să mai iasă vreodată, urlam patetic, în faţa aceluiaşi zâmbet ironic, punând în scenă drama care avea să ne însoţească cuplul până la despărţire:

— Ştii cine eşti tu? Eşti Văduva Neagră, asta eşti! Nu rezistă nici un bărbat lângă tine! Îi mănânci de vii, le sugi oasele de măduvă şi dup-aia-i scuipi pe cur!

Asta se întâmpla în anii când nu mai eram băieţelul ei drăgălaş şi blond, ci o creatură neagră şi înaltă, ciolănoasă, cu prea mult păr pe braţe şi pe piept, pe care încercam să-l ascund, purtând vara cămăşi cu mânecă lungă, bandane negre sau roşii la gât, brăţări care-mi acopereau încheieturile până la jumătatea antebraţului. Iar măduva nu era decât rămăşiţa duioşiei care ne legase cu doar doi, trei ani în urmă, pentru că iubirea noastră se împlinea când venea acasă de la birou cu rasol de vită, pe care apoi îl fierbeam cu orele în „oala minune", până când începea să şuiere, să pufnească şi să se zguduie ca un rinocer pe aragaz, umplând de mirosul delicios al osului tot spaţiul de la parter al Casei cu Lei, os care ajungea apoi pe fundul de lemn dreptunghiular unde, lângă grămăjoara de sare, îl izbea de masă până când se scurgea afară toată măduva fierbinte pe care trebuia s-o mănânc sărată, pe nemestecate, ca să cresc mare şi puternic.

Atunci, în faţa injuriilor mele patetice, izbucnea şi lepăda toată spoiala de urbanitate pe care o afişa în mod normal, toată epiderma ei „artistică" năpârlea într-o clipită şi devenea fata crescută în sărăcie, pe o străduţă din Obor, care n-avusese noroc în viaţă şi pe care-o nenorociseră ăştia ca mine, „purtătorii ilegali de pulă".

— Fir-ai al dracu' de labagiu! Căcat cu ochi! îmi urla, cu ochii injectaţi, cu spume la gură, venind spre mine cu o violenţă care încă mă speria. Ia uite cine-mi dă mie lecţii de viaţă, un jegos pe care l-am spălat la cur. Nu eşti capabil nici măcar să ai o gagică ca lumea, da' stai să-mi ţii mie cont de bărbaţi. Poate te dau afară!

Şi ieşea izbind uşa de perete, se retrăgea în atelierul ei, unde stăteau aşezate pe jos două pânze la care lucra alternativ cu acea expresie visătoare, artistic-intelectuală, ţinând penelul cu aceeaşi preţiozitate barocă cu care ţinea cartea atunci când citea în cadă, iar eu îi admiram unghiile roşii de la picioare şi genunchiul rotund care ieşea din apă.

Nu rezistam însă mai mult de câteva ore, ştiind că stăm în aceeaşi casă, cu ea supărată, în altă parte a menajeriei

noastre, punând la cale planuri de răzbunare, timp în care-mi treceau prin minte doar scenarii sinistre în care-mi punea otravă în mâncare sau făcea astfel încât să se prăvălească peste mine în cadă apă opărită care să mă transforme într-un rac fiert, servit apoi la masă unui nou favorit. Dar ceea ce mă înspăimânta cu adevărat era plânsul ei, era postura ei de preoteasă a lui Apollo violată în templu, şezând pe marginea căzii, cu cotul sprijinit de chiuvetă şi capul în pumn, în timp ce lacrimile i se adunau în şanţul pronunţat de pe buza superioară, care se termina într-un bumb sau un ţugui. Scena aia făcea din mine un mic Acteon transformat de Diana într-un şobolan, nu într-un cerb, un şobolan care se repezea la picioarele ei, târşâindu-şi genunchii, şi o implora să-l ierte, se agăţa de piciorul ei gigantic, de papucul ei gargantuesc, de călcâiul ei rozaliu ca un munte de sare, urlând şi cerşind milă.

•

— Hai, mamă, alege cum crezi tu.

Stau cocârjat în cadă, încerc să-mi acopăr burta cu coatele şi-mi ţin capul dat pe spate, încercând să văd obiectele aranjate pe tava întinsă de Naşa. Întind o mână sfioasă, dar vocea lui Ralu vine ca o palmă:

— Nu pixul, ce vrei, să ajungi ca mine, să-şi bată joc toţi agramaţii de tine? Ia banii, nu fi prost...

Mă reorientez rapid şi iau bancnota de 100 de lei, cu portretul lui Nicolae Bălcescu, revoluţionarul mort de TBC la Palermo, care-mi trezeşte atâta duioşie de fiecare dată când îi văd chelia pronunţată şi trăsăturile pe care e întipărită moartea. N-am înţeles pentru ce lupta Nicolae Bălcescu, de ce a fost exilat, n-am înţeles nici de ce ar fi Italia un loc de exil, când în jurul meu toată lumea şuşoteşte despre cât de bine e afară, despre cum, dacă te duci la întâlnire cu o gagică fără să porţi chiloţi şi îi spui „Domnişoară, pentru dumneavoastră azi sunt italian",

ai mari şanse s-o babardeşti (Sergiu). E o situaţie care se bate cap în cap cu cea a lui Ovidiu, exilat din Italia pe plaiurile bătute de crivăţ ale Daciei. În jur se aud aplauze firave, publicul e restrâns, căci ceea ce facem noi e o activitate clandestină, asta am înţeles de când mi s-a spus că, „dacă povesteşti cuiva ce facem sâmbătă, îţi umflu botul" (Ralu, ex cathedra) – aplaudă, adică, Ralu, îmbujorată, cu pata ei roşie din jurul gâtului, aplaudă Psihi Mu cu mâinile ei ca nişte labe de urs artritic şi aplaudă sculptorul Savian, artizanul obiectelor din lemn din Casa cu Lei, care găseşte cu greu echilibrul pentru a îndeplini această activitate de focă, fără să se ţină de vreun perete. Mă ustură ochii şi-mi vine să plâng de ruşine, aşa că mă concentrez asupra corpurilor scufundate în cada de fontă sau clătinându-se pe suprafaţa apei: câteva mahmudele de aur produse de Ralu de cine ştie unde, probabil împrumutate, petale de trandafir roşu, smulse din grădină, boabe de orez care s-au aşternut pe fundul căzii, boabe de grâu, un ou în coajă, care se mişcă în bătaia curenţilor submarini, un firicel scârbos de miere, verigheta lui Ralu, pe apă pluteşte o peliculă de ulei, sunt şi două crenguţe de busuioc, au turnat şi nişte lapte, au pus şi sare. Mă simt ca o găină în oala cu ciorbă, cum stau acolo, ditamai măgarul de 9 ani, în chiloţi, şi încerc să-mi spun că trece, o să treacă şi asta.

— Hai, puiule, se aude vocea Naşei, femeia ciolănoasă, tunsă scurt, cu nasul mare din care se ieşesc fire de păr negru.

Poartă un deux-pièces movuliu şi în picioare are nişte bocanci milităreşti cum n-am mai văzut la vreo femeie.

Pare profesionistă, de altfel Ralu m-a informat, în timp ce răgeam, agăţându-mă cu ghearele de tăblia patului, că a botezat „zeci, sute de copii", că am nevoie de ea, nu doar ca să nu mor păgân, ci şi ca să mă ajute mai târziu în viaţă, în carieră. Pentru că Naşa e o femeie importantă.

Stăm aşezaţi toţi trei la masa din lemn negeluit, opera lui Savian din bucătărie, Ralu a deschis cuptorul ca să fie cald, iar femeia cu părul scurt, mustăcioară şi plete în nas mă scrutează.

— Tu ştii ce înseamnă să fii patriot, Michi?

E capcană? Nu e capcană? Nu m-a mai întrebat nimeni dacă sunt patriot. În general sunt întrebat dacă sunt cuminte, dacă o iubesc pe mama, dacă am note bune, de ce nu mănânc mai mult că, uite, mă bate vântul, dar despre patriotism n-am învăţat. Ezit prea mult:

— Hai, măi, Michi, răspunde-i lui Naşa. Ce înseamnă să fii patriot?

Întrebarea care mă sâcâie este de ce i se spune acestei femei Naşa. Naşa cui? Ce fel de Naşă?

— Să-ţi iubeşti ţara, răspund cu glas tremurat.

— Aaaaşaa, se luminează Naşa. S-o iubeşti indiferent cine-o conduce, să te gândeşti la vitregiile prin care-a trecut, la Ştefan cel Mare, la Mihai Viteazu, să fii gata să iei arma-n mână cu prima ocazie şi să-ţi dai viaţa pentru ea.

Ralu mă priveşte îmbujorată. E duioşie plină de mândrie maternă în pieptul ei plin, probabil că mă vede deja cu sabia însângerată scoasă din teacă, la fruntariile ţării, ameninţate de mongoli, de tătari, de ruşi. Psihi Mu e cumva reţinută, pe latura îndepărtată a mesei, şi pot să-mi dau seama că ceva nu-i convine la interogatoriul ăsta.

— Tu ai vrea să fii un apărător al ţării când te faci mare?

— Da, răspund cu juma de gură.

Naşa aprobă din cap, simt că a mai făcut treaba asta de multe ori, e versată.

— Ca să aperi ţara, trebuie să-i aperi valorile. Nu te uita la ce auzi, la ce vezi la televizor sau la coadă la carne: ţara asta înseamnă valorile ei creştine în primul rând, iar noi, cei care-o apărăm, suntem oştenii lui Hristos! Tu ştii ce e taina botezului, Michişor?

Pe asta chiar n-o știu, fir-aș al dracu'.

— Înseamnă să intri în armata Domnului, e ca la înrolare. Tu ești creștin, da?

Întinde un deget aspru spre mine, are unghiile tăiate scurt, nedate cu ojă.

— Îl iubești pe Domnul Iisus Hristos?

Mă uit la Ralu, care-mi evită privirea, mă uit la Psihi Mu, care are ochii umezi, și îmi dau seama că întrebarea nu e retorică:

— Din tot sufletul meu!

Nașa se luminează:

— E, ca să intri în rândul oștenilor neștiuți ai țării, trebuie să fii primit și-n Oastea Domnului. Adică să te botezăm!

Apoi a venit Revoluția, n-am mai auzit de Nașa, probabil că a trecut în rândurile și mai ascunse ale armiilor Domnului, poate că a făcut parte dintre cei care au răsturnat regimul Ceaușescu. Cert e că m-am botezat degeaba, am rămas din acea zi cu o nostalgie pe care mi-o trezeau toate filmele cu agenți secreți aduse de democrație. Aș fi putut deveni un foarte bun securist.

•

Ralu se hrănea din ură, pentru ea conflictul era concediu, drumeție pe munte, festin și somn odihnitor. Nu putea trăi nici cinci minute fără să critice, să judece, să disprețuiască sau să urască fățiș. Știam la ce se gândește când îi vedeam buzele mișcându-se mărunt în timp ce picta în atelier, când gătea în bucătăria de vară improvizată alături sau când se vopsea în baie. În mintea ei se dădea chiar atunci o luptă în care se încrucișau săbii, se aruncau obuze, iar sărmanii inamici ieșeau ferfeniță. Era prinsă într-un antrenament continuu, G.I. Jane rasă în cap, cu bicepsul de două ori cât al lui Arnold și poftă de sânge, care se arunca în noroaiele cazărmii, se cățăra pe ziduri de antrenament și făcea sute de flotări. Era inepuizabilă, nu avea nevoie de odihnă sau de hrană.

Când pe poartă intra un nou bărbat, primul meu sentiment era de milă, mai ales că în general alegea caractere slabe, indivizi deja predispuşi să îngenuncheze, slăbiciune care li se întipărise în corp, pentru că erau scunzi, crăcănaţi, burtoşi, cu chelii premature, iar în faţa ei se pierdeau aşa cum am văzut într-un documentar că se lasă antilopele hipnotizate de privirea crocodilului. Lucrau fie în alimentaţia publică, fie pe la Primărie, erau securişti ori stăteau bine în Partid, iar faptul că intrau pe poartă nu le garanta succesul, ci doar o mică victorie de etapă. Urma înfruntarea cea mai dură, cea pe care o purtau cu mine, arma secretă, micuţul iubit al pictoriţei, răzgâiat şi greu de mulţumit, isteric şi irascibil. Veneau cu delicatese învelite-n hârtie cerată, bine ascunse în pungi ordinare, veneau cu lucruri din shop, ţigări Kent pentru ea, nes, cafea boabe, lichior, câteodată chiar şi o sticlă de whisky, iar pentru mine gumă de mestecat, bomboane cubaneze şi Pepsi Cola. Asta le asigura o masă, în timpul căreia eu îi treceam prin chestionarul meu Proust, sub privirile amuzate ale amazoanei, care se dădea un pas înapoi şi îşi lua notiţe mintale.

— Cu ce echipă ţineţi?

Asta era de obicei prima întrebare, cea care făcea trierea principală, pentru că oamenii se împărţeau atunci în două mari categorii: cei care ţineau cu Dinamo şi ceilalţi, jegoşii de stelişti. Dat fiind că nu ofeream nici un indiciu, bietul bărbătuş din faţa mea, care se descălţase respectuos din vestibul (ceea ce o amuza pe Ralu, care-mi făcea cu ochiul – „Numai ţăranii se descalţă când intră în casă"), îşi freca picioarele între ele ca un greiere borţos şi încerca timid:

— Steaua?

— Mă întrebaţi pe mine sau ţineţi cu Steaua?

— Campioana Europei... se auzea continuarea, la fel de nesigur, la fel de speriat.

— Campioană pe pizda mă-sii! îi urlam şi fugeam de la masă, lăsându-l pradă unei nedumeriri care se transforma

pe parcursul serii în nervozitate, pentru că era evident că Ralu nu-i mai dădea nici o şansă, ci încerca să scurteze pe cât posibil, să-i dea de înţeles că asta a fost...

Inutil de spus că Sergiu era dinamovist convins: el m-a dus pentru prima oară în groapă, în Ştefan cel Mare, ba chiar, după un meci în care i-am rupt pe ăia de la Gloria Buzău, cu 10-2, într-un bar din centru unde nu mai fusesem, Melody, şi unde am aşteptat cam o oră, timp în care el a băut o vodcă, iar eu un Pepsi, până când pe uşă a intrat un tip scund, pe care nu l-am recunoscut, îmbrăcat fiind în civil, un tip care pentru mine atunci valora mai mult decât Iisus Hristos, Mickey Mouse şi întreaga mea familie la un loc: Dorin Mateuţ. Micuţul mijlocaş, supranumit Mateo, abia venise de câteva luni de la Corvinul la Dinamo şi dădea semne că avea să devină pivotul unei noi echipe pe care Nea Luce începuse s-o construiască. A devenit în câţiva ani echipa de aur a lui Dinamo, cea care în 1990 putea să bată cam pe oricine în lume. După Campionatul Mondial din '90 însă, majoritatea jucătorilor au plecat în străinătate şi visul s-a spulberat. Rămân însă, în amintirea oricărui copil din acei ani, bombele trimise de Mateo din afara careului, finalurile de meci în care mai intra chiar şi Lucescu să joace, primele meciuri ale unui foarte tânăr atacant, blond şi creţ, pe nume Răducioiu.

Sergiu mi-a respectat idolul, aşa că nu l-a chemat la masă, cum ar fi făcut-o în mod obişnuit, ci s-a dus el la a lui, i-a zâmbit şi i-a spus câteva cuvinte, iar jucătorul mi-a făcut semn cu mâna să vin lângă ei. Am dat noroc, apoi nu mai ştiu ce mi-a spus, pentru că aveam un nod în gât cât un măr şi-mi venea să plâng de emoţie. Cred că i-am spus că am afişe cu el pe tot peretele liber din camera mea şi atunci m-a mângâiat pe păr. La sfârşit, Sergiu, privind spre paharul lui, a dat amărât din cap şi a strigat la barman:

— Mariane, adă ceva bun de băut la domnu'! E prieten cu fi-miu.

*

Stau întins pe canapeaua îngustă, de o persoană, ale cărei tăblii ating marginile camerei, cu capul sub fereastra prin care intră un curent cald și zgomotele din scuarul format de întretăierea străzilor Parfumului și Vulturilor, ce are în centru un mic spațiu verde, parcă neterminat, pentru că e total lipsit de frumusețe sau funcționalitate, cu excepția momentelor când se adună acolo băieții veniți de pe Anton Pann, cea mai tristă stradă din București, și-o pun acolo de un fotbal. Cu picioarele ating ușa care se deschide înăuntru și pe care am încuiat-o de două ori, după care am tras un scaun sub clanță. Cad într-un somn scurt și agitat, în care simt că, dacă mi-e dor de ceva, nu sunt copiii, nu e Ioana, ci starea de siguranță pe care mi-o dădeau casa, prezența lor alături, glasurile, fojgăielile, sforăielile și agitația diurnă. Aici, în podul vechii case de pe Parfumului, mi-e frică, mai ales când dorm. Visele mele sunt impregnate de teamă apăsătoare. Mi-e frică de scârțâitul podelei de lemn, de mișcările pe care le aud din chilia chiriașului de alături, de sunetele scrijelite de pe tabla casei, chiar și de pașii ca niște picături de ploaie ai ciorilor care țopăie noaptea deasupra capului meu. E aceeași senzație pe care o trăiam în copilărie, când trebuia să fiu în pat la 8 și urmăream îngrozit cum penumbra ia locul luminii, apoi cum se lasă întunericul și cum din burta lui păroasă ies ființe pe care numai eu le cunoșteam, monștri rânjiți care deschideau dulapurile cu haine (hainele dispăreau pe timpul nopții, ca orice alt lucru familiar din cameră), se urcau pe pereți, pe tavan, de unde mă priveau fix, iar eu știam foarte bine că e de ajuns să închid ochii pentru ca umbrele acelea să mă atace, așa că mă agățam de cele mai mici fărâme de realitate pe care mi le mai trimitea auzul, vocea crainicului bulgar răzbătând din sufrageria unde Ralu și Sergiu încă se uitau la televizor, ba chiar gemetele lor venind din dormitor, care mă înfiorau. Deși au trecut 30 de ani de atunci, de la luptele nocturne

din casa de la Şura Mare, şi în podul acesta putrezit stă întins pe spate un bărbat trecut prin lupte adevărate, un bărbat cu armura găurită şi ruginită, frica e aceeaşi. Tot aşa, odată cu lăsarea întunericului, prin faţa ochilor se derulează aceleaşi scenarii care mă fac să plâng încă din copilărie, cel al morţii lui Ovidius (imagini care în trecut soseau imediat ce ieşeam din blocul de pe Trestiana şi care-l aveau tot pe el ca obiect, nu pe Meri, dar pe care le alungam spunându-mi că nu e bătrân, are doar 60 de ani, 60 şi un pic, mai avem atâta de trăit împreună, adică avea atunci mai puţin decât au părinţii mei acum, aceleaşi imagini sosesc în prezent seară de seară, dar nu le mai pot alunga cu aceeaşi uşurinţă, nu mai pot negocia, nu am ce oferi, atunci ofeream timp, acum e pură milogeală din partea mea: „Nu azi, nu anul ăsta!"), apoi cel al morţii lui Ralu. Nu mă gândesc la moartea lui Genu, pare incompatibil cu imaginea asta. Sau poate fug de scenariul respectiv, de teamă să nu descopăr un lucru groaznic.

•

Camera se cufundă în penumbră, apoi e luminată de lampionul din centrul piaţetei, înainte de a deschide scara blocului şi a trece prin holul verzui pentru ca imediat, ignorând cu totul uşa albastră a liftului, să pun mâna pe clanţa primei uşi, cea din stânga, apartamentul 1, sub care, pe plăcuţa din plastic alb, sunt scrise două cuvinte indescifrabile, uşă a memoriei recente, traversez două amintiri cu El, sunt amintiri iuţi, două imagini, metrouri care trec în goană, fără a opri în staţie, aşa cum se întâmpla în copilărie, când staţia Brâncoveanu nu era dată-n funcţiune, iar metroul străbătea acel spaţiu fantomă spre Piaţa Sudului, căreia noi îi spuneam Big. Prima dintre ele mă duce într-o după-amiază de sâmbătă, când în casă suntem doar noi doi, pe canapeaua lui verde, dintr-un material elastic şi tare, ca un sân de fată, dar învelit într-un muşchi mătăsos, şi ne uităm amândoi la televizorul color,

primul pe care-l vedeam, unde el a pus un film la video. Ne uităm la *E.T.* și îmi amintesc că mă ridicasem cu picioarele pe canapea, cu genunchii la gură și plângeam cu sughițuri, deși nu voiam să se vadă asta, pentru că E.T. era pe moarte, nu mai putea sta mult pe Terra fără să moară de epuizare, când l-am simțit că mă privește, cumva cum n-o mai făcuse, fix, cu atenție, așa cum se privesc doi adulți în ochi, doi adulți care au ceva important de împărțit. Și mi-l amintesc (aici memoria șchioapătă, tușește, dă rateuri, câteodată are părul care-i înconjoară chelia, cel de la baza capului, negru, altă dată nu e deloc, are capul ras), după acea privire ce mă face să mă simt jenat, ca și cum aș fi comis o tâmpenie, cum mă întreabă direct, fără ocolișuri:

— Auzi, Michi, tu mă iubești pe mine vreun pic?

Și nimic nu e mai prezent în mine aici, în odaia de pe Strada Parfumului, decât ridicolul paralizant de atunci, sentimentul că așa ceva nu se întreabă și că orice i-aș răspunde va suna fals. Aveam de atunci un simț disproporționat al ridicolului, eram de multe ori dedublat, ori cel care juca în filmul continuu al zilei, ori regizorul din spate, care vedea scena cu limpezime și clătina nemulțumit din cap. Și atunci am jucat pe cartea unei false spontaneități, m-am aruncat de gâtul lui, l-am pupat pe chelie și i-am spus că-l iubesc foarte, foarte mult. Iar în fața nemulțumirii lui evidente, când i-am spus că-l iubesc foarte, foarte mult, el mi-a răspuns că m-ar fi crezut dacă i-aș fi spus un simplu „Da" sau dacă aș fi dat din cap, mi-am dat seama că am greșit și că m-am comportat ca o curvă, o curvișteină de 6-7 ani, exact cum îmi spunea Sergiu că sunt atunci când se enerva și trântea o cană de dușumea: „Bă, mare curvă mai ești!". Acum problema era că nu știam foarte clar ce ar putea fi o curvă, probabil o ființă care minte și nu o face foarte bine, pentru că uneori și Ralu era o „Curvă ordinară!" pentru Sergiu, altă dată Sergiu era ăla care venea de la „Curva aia de Cozmăciuca!" sau cel care trebuia să-și ducă chiloții murdari să i-i spele curvele lui.

Dar atunci, în sâmbăta aia, când eram doar noi doi, pentru că Mariana plecase în vizită la mă-sa, iar fratele meu vitreg încă nu apăruse pe lume, eu m-am simţit ca o curvă şi l-am acuzat în minte, pentru că simţeam că o asemenea întrebare nu i-o pui unei curve şi că, poate, dacă m-ar fi luat în braţe sau mi-ar fi dat o palmă bărbătească după ceafă, i-aş fi răspuns la fel şi ar fi fost evident că ne iubim.

A doua amintire e mult mai târzie, deci mai apropiată de momentul crizei din clasa a VIII-a. Plecam din New York spre casă, unde urma să petrecem Crăciunul împreună, veneam după două săptămâni în care începusem să nu mai fiu atât de sigur că ştiu cine sunt, că am o formă bine delimitată în lume, îngrijorat poate de răsfrângerile mele diferite în ochii celorlalţi. Eram unul în ochii lui (ochi care treceau aparent fugitiv peste mine, măturându-mă parcă, cu o nouă severitate şi, lucru nou, o doză de scârbă care mă rugam să existe doar în imaginaţia mea), eram altul în ochii soţiei lui, care devenise mult mai agresivă cu mine decât în anii copilăriei (iar copilăria era încă acolo, o simţeam, mă agăţam de ea cu ciudă), eram chiar un al treilea în ochii fratelui meu cu zece ani mai mic, iar acest caleidoscop recent descoperit mă zdruncinase din rărunchi, pentru că, în ciuda tuturor desprinderilor, a ruperilor, a materialului sfâşiat la cusătură, fusesem până atunci Unul. Avionul a întârziat decolarea din cauza unei furtuni de zăpadă care se năpustise deasupra New Yorkului, iar noi eram aşezaţi pe grupuri, cei doi străini, Mariana şi fiul ei, în spate, la vreo trei rânduri, iar eu cu el chiar în faţa unui mare ecran, aşa că eram iarăşi împărţit între bucuria de a şti că o să văd câteva filme până la Bucureşti şi frica de zbor stimulată de rafalele de vânt care izbeau hublourile. El avea relaxarea, pe care atunci i-o admiram, dată de sutele de zboruri, se descălţase, ceruse un *scotch on the rocks* şi căuta prin trusa oferită de Lufthansa cu bucuria unui copil care desface cadoul de la Moş Crăciun, aşezând alături, pe măsură ce le extrăgea cu degetele lui

lungi, o papiotă cu ac, pastă şi periuţă de dinţi, o oglindă, un after-shave minuscul, căşti, ciorapi flauşaţi gri-verzui, câteva bomboane mentolate.

Într-un târziu am decolat, am trecut prin norii strecuraţi în noapte, apoi am atins acea altitudine liniştitoare, neverosimilă la care dispare orice semn exterior al zborului, când toţi îşi decuplează centurile, se ridică în picioare şi, mai ales într-un zbor transatlantic, îşi caută cunoştinţele prin avion, pentru o vorbă. În apropierea noastră s-a deschis şi un bar cu autoservire, eram în acei ultimi ani ai abundenţei pe care companiile aeriene o revărsau asupra noastră, când zborul peste ocean avea aura unei expediţii aristocratice în Africa. Tot ce-mi amintesc până aici e recompus din fragmente de imagini disparate, din mirosuri, zgomote pe care le-am reţinut, ba chiar şi din memoria tactilă declanşată de atingerea acelui ciorap flauşat pe a cărui talpă scria *Lufthansa*. Adevărata amintire, parte a memoriei afective, cea pe care o pot derula înainte şi înapoi fără a omite un detaliu, este a unui moment târziu în noapte, când toţi pasagerii avionului dormeau şi stewardesele s-au retras undeva. Iar amintirea este asta: privesc cu ochii împăienjeniţi de oboseală la ecranul mare din faţa ochilor, unde e proiectat un film atât de straniu, încât mă ţine treaz până când oboseala capătă formele unei beţii uşoare. E primul meu film inspirat din comicsuri, îmi dau acum seama, pentru că anul trebuie să fie 1991, deci prima mea ieşire din ţară, aşa că nimic din experienţa mea vizuală nu m-a pregătit pentru stranietatea specifică acestui gen de filme. Nu am în background nici măcar un Batman, aşa că acest *Dick Tracy*, cu grotescul lui netemperat, cu o Madonna-întruchipare-a-kitschului, mă ţine pironit de scaun şi memoria mea, cea de atunci, a copilului de aproape 13 ani, mă poartă într-o zonă pâcloasă, în care îşi caută singură similitudinile. Sunt undeva în anii '80, în prima lor parte, cred, într-o sufragerie cufundată în întuneric, cu ochii pironiţi de un ecran TV unde rulează un film cum n-am mai văzut până atunci, un film terifiant,

care debutează cu un viol dur, însoțit de violențe și mutilări, care lasă din femeie un boț de carne abia respirând. Unica sursă de lumină în încăpere este ecranul, acolo se concentrează toate privirile, pot simți asta, culcușit cum stau în brațele întunericului. Îmi amintesc vocea lui Ralu, la început nu înțeleg ce spune, abia apoi însă îmi dau seama că, dacă-i ascult cuvintele, voi putea face conexiuni mai bune și mai rapide între acțiunile personajelor de pe ecran. Mama traducea, mi-am dat seama atunci, în avion, mama era cea care dubla o casetă video, în sufrageria unor străini care-o plăteau, ea era singura femeie de acolo și dubla un film care începea cu un viol brutal, animalic. Apoi atenția îmi e întreruptă tot de vocea ei, de data asta cu inflexiuni aspre:

— Măi, oameni buni, dar ăla mic al meu ce face, se uită la porcăria asta?

Râsete în beznă, râsete de bărbați tineri:

— Uite-l, mă, pe puștiulică ce se benoclează!

Iarăși Ralu, de data asta imperativă:

— Hai, nu-l lăsa să vadă tâmpenia asta!

Și mâna mare a unui bărbat, mirosind a tutun și, în amintire, a apă de colonie, cum îmi mirosea capul după ce ieșeam de la frizer, mi se așază demonstrativ peste ochi, iar vocea ei devine din nou monotonă, câteodată poticnită.

Femeia de pe ecran e abandonată pe o plajă, într-un sac din plastic, peste care plouă mărunt, pelicula artificială i se ridică de pe gură și se lasă la loc, aburindu-se ușor. Degetele bărbatului s-au răschirat, complice, pentru ca eu să pot vedea. Nu-mi amintesc trecerea, însă aceeași femeie se îmbracă acum în negru, provocator, agață bărbați cu care face sex, apoi îi omoară. Îi bagă în saci din plastic unde îi lasă legați, să se sufoce, apoi le retează capetele. Iar cadavrele lor sunt găsite pe aceeași plajă unde fusese ea abandonată. Și vocea ei e monotonă, lumina televizorului e tăiată de liniile șerpuitoare ale fumului de țigară, pe măsuța din fața mea văd un pachet

lung de ţigări, pe el e desenat un castel şi scrie, cu litere frumoase de tipar, KENT, aşa că memoria mea de atunci, a copilului de câţiva ani, se întoarce şi ea în sufragerie, unde, deasupra capului, pe primul raft cu cărţi, stă înclinată o plăcuţă din lemn pe care scrie KENT STATE UNIVERSITY. De după plăcuţă se iţeşte capul unei siluete fantomatice, fără trăsături, un om slab care-şi duce mâinile la cap, pe coperta unei cărţi mici. Din titlu se întrezăresc patru litere, *...este*, iar printre picioarele omului se strecoară un şobolan, din care văd doar coada subţire şi labele din spate. Am coborât trei etaje în subsolul memoriei şi, ajuns acolo, mi-e frică să nu rămân cumva blocat, în primii ani '80, unde amintirile nu au cadru detaliat. Mă gândesc că poate aşa arată viaţa de după moarte, o scoborâre în amintire până la nivelul cel mai adânc al minei, unde trebuie să retrăieşti aceeaşi scenă fără sens şi fără scenografie.

Retrag toate aceste amintiri aşa cum rulezi o mulinetă, iar la capătul firului se zbate un peşte uriaş, întunecat, o fosilă vie care n-a mai văzut lumina soarelui de mii de ani, ascunzându-se în gropi umbrite, la kilometri întregi sub pelicula apei. Le retrag şi, în timp ce Breathless Mahoney, singurul personaj pe care-l recunosc, pentru că e Madonna, iar pe ea o ştiu de pe copertele unor casete ale băieţilor mai mari din bloc, deci, în timp ce Breathless Mahoney încearcă să-l sărute pe Dick Tracy (un fior uşor între picioare, nu e ceva urgent, care ar putea fi rezolvat, încă nu ştii să rezolvi aceste probleme, mai curând impactul se resoarbe undeva în coşul pieptului), mă întorc spre el, care doarme, învelit cu o pătură subţire. E acelaşi bărbat tânăr din amintirea cu E.T., are aceeaşi chelie lucioasă, care-i înveleşte parcă tot capul, cu excepţia inelului din păr de la baza craniului, o fâşie de piele care-i dă acum un aer fragil, aşa cum doarme înfofolit ca o mumie din Perú, şi simt o duioşie violentă, vreau să-l trezesc, să-l iau în braţe şi să-i spun ce fusese fals atunci, cu ani în urmă. Dar nu mă mişc, îmi savurez senzaţiile, întorc capul spre ecran şi scot limba, de pe care culeg o bobiţă sărată.

*

Doar după ce retrăiesc amintirile astea, reuşesc să deschid uşa scării, pot să trec pe lângă Mireille Mathieu sau Brigitte Bardot, fluierând aşa cum fluieră băieţii când de fapt le e frică de întuneric, de singurătate, de noapte, şi să urc cele câteva trepte care mă duc la primul etaj. Aici, în stânga, pe partea opusă liftului, se află prima uşă, din lemn albastru. Clanţa e nepotrivită, decupată dintr-un castel, probabil furată din *Frumoasa şi Bestia*. Deasupra vizorului, ochiul de ciclop, stă scris cu litere de tipar *AP. 1*, iar dedesubt două cuvinte care nu au, în starea asta, nici un sens. Deschid uşa, care scârţâie ridicol, şi intru într-o sală goală de cinematograf. Recunosc scaunele învelite în pluş vişiniu, presărat cu găuri negre, arsuri de ţigară, din copilăria mea, de la Cinema Aurora, Doina sau Europa. Mă aşez pe ultimul rând şi în cele din urmă închid ochii.

AP. 1

Operaţiunea Barbarossa

Scrisoarea lui Tageno din Passau către fratele său întru Domnul, Anselmus din Clairvaux

Frate Anselmus, primeşte scrisoarea aceasta ca un ultim gest pe care-l fac întru slăvirea Împăratului roşcat, pentru că nu puţine au fost neadevărurile ce s-au pus în seama lui şi multe spurcăciuni încă se plimbă prin gurile acelora ce spun că l-ar fi însoţit în Sfânta Cruciadă, dar care nu au pus de fapt piciorul în afara creştinei Europe.

Cât despre mine, i-am stat alături până în ultima clipă a vieţii şi, deşi nu pot aşeza aici nimic din cele ce mi-a împărtăşit în timpul sfintei confesiuni, pot descrie lucrurile aşa cum s-au întâmplat, stăruind cu precădere asupra ultimelor zile din viaţa lui Frederic, Sfântul Împărat, pe drumul său frânt înspre Ierusalim, acolo unde chiar Domnul Şi-a trimis Fiul să plângă şi să tune în Templu şi unde ne vom regăsi cu toţii în vremea ce va să vie, a Împărăţiei Cerurilor. Căci nu trebuie uitat că nimic nu se întâmplă pe lumea asta fără de voia Lui şi că e neîndoielnic că meritǎm pedeapsa trimisă de El asupra sfintei armii creştineşti, care însă numai creştineşte nu s-a purtat de-a lungul şerpuirii ei prin Byzantiumul romeilor sau pe drumul spre Antiohia. Şi, când ne vine a strânge din dinţi şi a cârti împotriva cerurilor pentru că au îngăduit ca Prinţul ce nouă ne părea nemuritor să se stingă asemenea

flăcării de lumânare în apele reci ale Salephului, din regatul armean al Ciliciei, atunci să ne amintim Epistola Sfântului Pavel către Romani: „El, Care pe Însuşi Fiul Său nu L-a cruţat, ci L-a dat morţii, pentru noi toţi" (Romani 8,32). Dar, bunule Anselm, aşa cum spune înţeleptul, mai bine spui mai puţine decât să ocoleşti la nesfârşit.

Întâmplările ce le descriu s-au petrecut în anul Domnului 1190, la scurtă vreme după bătălia de la Iconium, unde Frederic Barbarossa, Sfântul Împărat, obţinuse o victorie măreaţă împotriva necredincioşilor selgiucizi, care ne hărţuiseră timp de o lună de zile, de când uriaşa noastră armată pătrunsese în ţinutul lor. Cete de 60, 70 de arcaşi călări apăreau în zare, cu zalele uşoare scânteind deasupra nisipului pe care puteai cu uşurinţă să clocească un ou, deşi nu trecuse încă de primele zile ale lui mai, ne zădărau de acolo, apoi, când din armată se desprindea un grup de cavaleri împlătoşaţi ce pornea şarjând înspre mirajul acela, trimiteau câteva stoluri de săgeţi în aer, apoi îndată se făceau nevăzuţi printre dunele galbene, fugind pe bidiviii lor pitici, care aproape că atingeau cu burta nisipul fierbinte. Văzând acestea, Frederic a poruncit să se formeze un detaşament rapid, din 100 de călăreţi aleşi dintre cavaleri, care să lepede armura grea, să poarte doar cămaşa de zale şi pieptare din piele, iar trupul să-l apere cu scuturi uşoare, tot din piele tăbăcită de vânat, să călărească cei mai iuţi cai pe care-i aveam, şi care să stea ascunşi în rândurile groase ale armatei, mai la coadă, acolo unde căruţele greoaie cu mărci din aur, provizii şi femei abia se târâiau. Menirea detaşamentului, botezat iute în taină, de restul armatei, Diavolii lui Barbă-Roşie, era să atace prin surprindere arcaşii necredincioşilor şi să le bage-n cap că tactica hărţuielii, atât de iubită de ei până acum, nu mai era o armă împotriva slujitorilor lui Hristos. Ideea lui Barbarossa nu era nouă, hărţuiala fusese dintotdeauna arma secretă a orientalilor, pe care însă Alexandru Macedon a ştiut s-o dezamorseze cu ariciul falangelor şi cu răbdare. Să combaţi otrava cu otravă e o

idee veche de când lumea, chiar nemuritorul Platon vorbește de ea în dialogul *Phaidros* și, de venim încoace, înspre noi, îți amintești, cuminte Anselmus, dieta lui Mithridates Eupator, care nu lăsa nici un asfințit să treacă fără a-și lua doza de *pharmakon*.

Dar văd că încep a cădea în patima homerică a divagației, atât de dragă retorilor asianici, uitând să-ți descriu, așa cum se cade, locul și momentul din care-ți trimet vorbele acestea. Poate că-n alte împrejurări nu ar fi importante, frate Anselmus, însă cred că imaginea ce-o am în fața ochilor nu-i altceva decât pregătirea pentru ce ne-a face Domnul în Ziua de Apoi. Căci, dacă ridic un colț al cortului și pășesc smerit în lume, în juru-mi se deschide privelișteа cea mai murdară și mai neplăcută sufletului din câte au fost date până acum omului (mai abitir dacă omul acela nu a trăit în evul Sodomei și Gomorei, când „pământul se stricase înaintea feței lui Dumnezeu"): în stânga-mi, spre „Mare Nostrum", galerele francilor în blocada abătută peste cele două porturi ale Acrei, în jurul cărora plutesc copiii Domnului, credincioși sau păgâni, cu burțile umflate, ca sacii plini de grâne prin care s-au aciuat șoareci și alte jigănii spurcate. De privesc înainte, zidurile aproape năruite, încăpățânate ale cetății înconjurate de șanțul plin de mădulare de oameni, tăiate și lăsate acolo să putrezească, bolovani aduși tocmai de la Messina de galerele Regelui Ric, coifuri goale, armuri și cai morți a căror carne stricată se preschimbă pe zi ce trece într-o clisă verzuie, culoare ce o vezi doar când bate vântul dinspre mare, alungând muștele negre. Spurcații stau pe ziduri și aruncă de acolo blesteme, deși glasurile lor stinse și îndelungatul asediu ne fac să pricepem că totu-i doar prefăcătorie și că starea de lucruri e mai neagră între ziduri decât în afara lor. S-a scurs deja un an de când ne-am alăturat francilor sub zidurile de la Acra și mai bine de un an și jumătate de la moartea îngrozitoare a lui Barbarossa în apele Salephului și nu e zi în care să nu mă-ntreb dacă am mai fi trecut prin chinurile iadului dacă

Sfântul Împărat s-ar fi aflat în fruntea armatelor creştinătăţii. Dar nu-mi pot stăpâni gândul că, de ar fi fost aici şi şi-ar fi văzut fiul murind de boleşniţa care a secerat mai mulţi cavaleri decât sabia lui Saladin, tot s-ar fi stins de supărare.

Iară Saladin, că tot veni vorba, şi-a aşezat armatele pe colinele din spatele nostru, înspre Tell al-Ayyadiya, aşa că suntem prinşi acum ca-ntr-o menghină, între zidurile cetăţii pe care voim s-o cucerim şi ameninţarea marelui Sultan. Vânătorul ce deveni vânat, dar nici aici nu-i vreo noutate, pentru că, aşa cum a povestit Regele Ric, purtat într-o lectică, răsturnat într-o rână, printre corturi, ca să vedem că n-a murit, cum se zvonise, ci că se luptă cu boala şi că va ieşi învingător, deşi au început să-i cadă dinţii şi să i se desprindă şomoioage din păr, aşadar, cum spunea Richard Inimă de Leu, răsturnat între perne, „la fel au crezut galii a prinde pe Caesar, la Alesia şi tot ca el vom învinge!". Drept care au început să construiască palisade în afara taberei, înconjurând-o, ca o spinare de arici, cu ţepi ascuţiţi din lemn de cedru – *Glasul Domnului cel ce sfărâmă cedrii şi va zdrobi Domnul cedrii Libanului* –, au săpat gropi cu ţepuşe pe fund în toată câmpia ce ne desparte de armata Sultanului, făcând cu neputinţă de înfăptuit orice şarjă a călăreţilor lui iuţi. Aceleaşi palisade le-au construit înspre Acra, ca să oprească garnizoana, în cazul în care ar fi vrut să iasă şi să-şi croiască drum prin tabăra francilor. Catapultele giganteşti construite de meşterii lui Richard şi de cei ai lui Filip August aruncă neîncetat pietroaie asupra cetăţii, concentrându-se fie asupra Turnului Muştelor, fie asupra Turnului Blestemat, unde o legendă spune c-ar fi fost făurită lancea care-a ucis trupul muritor al Domnului Iisus Hristos, iar o alta că tot acolo s-ar fi turnat cei 30 de arginţi ai trădării lui Iuda Iscarioteanul.

Corturile creştinătăţii, purtând fie crucea roşie, fie pe cea albă, ca să deosebească armatele Angevinilor de cele ale Capeţienilor, se întind mai mult decât poate cuprinde

privirea unui om şi poate că doar acvila ar izbândi, din zbor, să priceapă dimensiunile armatei noastre („şi era numărul lor zeci de mii de zeci de mii şi mii de mii", vorba Sfântului Apostol Ioan al Apocalipsei). Moralul acum e bun, de la sosirea celor doi regi şi după trecerea unei ierni îngrozitoare, în care oştenii, neobişnuiţi cu asemenea lipsuri, picau de pe picioare, ba chiar ajunseseră să prindă şobolani ca să-i mănânce, apoi, după ce i-au stârpit cu totul, nu s-au dat în lături să se înfrupte din carnea celor ce mureau de foame, mai întâi pe ascuns, pe urmă fără ruşine, în văzul tuturor. Şi tot fără ruşine, în toiul foametei, al molimei care secera zeci de oşteni ai armiei sfinte în fiecare zi, sub un soare ce făcea să se topească chiverele şi caii să cadă din picioare, în loc să aducă provizii, a sosit un galion francez cu 200 de femei uşoare ce ziua-n amiaza mare-şi duceau piciorul la ureche, dezvăluind luminii locul acela ce ar trebui să fie cunoscut doar soţului şi lui Dumnezeu. Şi, ca să adâncesc comparaţia ce am făcut cu zilele Sodomei şi ale Gomorei (să nu uităm ce spunea Aristotel despre comparaţie: este utilă prozei, dar nu trebuie folosită prea des, căci proza va deveni poezie, iar noi numai poezie nu facem aici, dragul meu Anselmus, ci Istorie), nu puţini au fost aceia ce au uitat de foame şi de sete, ba chiar şi de moarte şi s-au aruncat în corturile acestora, ridicate într-adins la marginea dinspre armia lui Saladin, de unde puteai zări câte o asemenea stricată clătinându-se pe picioare în timp ce îşi căuta liniştea printre alte corturi, cu sămânţa bărbătească scurgându-i-se pe picior şi privirea rătăcită-n găvanele ochilor. Frate Anselmus, departe de mine să judec făpturile acestea, ştiind că nici Domnul nostru n-a făcut-o, ba chiar am încercat a le vorbi cu blândeţe şi a le întoarce la calea cea dreaptă, până când cea care părea să le fie căpetenie (căci erau rânduite la fel ca şi o armie, cele mai frumoase şi mai curate fiind hărăzite nobililor, în corturile cărora aveau parte de poame orientale şi gheaţă adusă chiar din corturile lui Saladin, ce trimitea asemenea daruri Regelui

Ric) m-a apucat de rasă, m-a zgâlţâit şi a urlat la mine împroşcând-mă cu stropii săriţi din cloaca aceea ce bucurase deja sute de oşteni: „Piei, scârbavnicule, piei, netrebnicule, du-te de predică-n pustie! La lăcuste cu tine!". Recunosc că m-a trecut un fior, deşi trăisem până-n ziua aceea două mari campanii militare şi văzusem pierind atâţia cavaleri ce-mi păreau nemuritori. Atunci mi-am amintit de cuvintele pline de înţelepciune ale *Fiziologului*, care zice că „nevăstuica primeşte în gură sămânţa masculului şi astfel rămâne grea; iar când îi soseşte sorocul, naşte prin urechi. Aşa sunt şi unii dintre credincioşi: primesc sămânţa cuvântului dumnezeiesc, dar, devenind neascultători, uită şi ascund ceea ce au auzit". Aşa că am să le numesc pe aceste biete făpturi nevăstuici de acum înainte, iar eu, la rândul meu, am să încerc să nu uit şi să-ţi spun toate cele ce am trăit şi am văzut în aceşti ani.

Deşi ochiul nedeprins cu ale politicii nu pricepe, tabăra e răvăşită de dihonie, căci buna pace dintre Angevini şi Capeţieni nu e decât o mascaradă. S-a dus o luptă tăcută între cei doi regi. Filip August sosise cel dintâi, cu o mână de cavaleri şi cel mult o mie de oşteni de strânsură, dar dăduse îndată dovadă de calităţile care-l făcuseră de la vârsta cea mai fragedă să se ţină bine pe tronul şubred al unei ţări aflate-n război neîntrerupt cu vulpea Albionului, Henric al II-lea, pe care nu-l puteau înghiţi nici cei trei fii, darămite aspida de nevastă-sa, Eleonora de Aquitania. De cum a pus piciorul în Palestina, a poruncit să se arunce neîntrerupt cu blocuri de piatră peste cetatea Acrei, nelăsându-i pe arabi să pună geană peste geană. A încercat să cureţe tabăra de miasmele care-o înveleau, aşezând în aval, pe Belus, plase care să oprească stârvurile pe care armata lui Saladin le arunca în apă şi care altfel ar fi putrezit în apa noastră de băut. Nu le-a mai îngăduit oştenilor să se uşureze în apă, ba chiar a săpat şanţuri pietruite în care strângea apă proaspătă. A poruncit pedepse aspre pentru toţi cei prinşi beţi noaptea, pentru dezertori sau scandalagii. Toate astea nu prea l-au făcut iubit, dar

cine a avut ochi să vază a văzut. Aşa că poate n-a fost tocmai drept ca sosirea lui Richard să fie întâmpinată cu atâta freamăt, doar pentru că era însoţit de o armie mai mare şi mai bine aprovizionată. De altfel, Richard şi-a dovedit marea pricepere mai ales în a cuceri inimile soldaţilor, căci a făgăduit oştenilor de strânsură cu un galben mai mult decât dădea Filip, ceea ce a făcut ca a doua zi un val de soldaţi să treacă iute dintr-o armie în cealaltă. N-a contat că la două zile după sosire Regele Ric a căzut bolnav – nici nu apucase să se arate bine la poalele Acrei – şi că a fost la un pas de moarte. Soldatul, frate Anselmus, iubeşte conducătorul care-i seamănă: vicleanul, arţăgosul, beţivul şi, mai presus de orice, lăudărosul. Iar Richard, fie-i amintirea lăudată, le avea pe toate. Căci cum altfel aş încadra eu în categoriile Stagiritului purtarea lui din acele zile, când punea să fie cărat pe perne, în lectică, până la poalele oraşului, cu o butelcă de vin într-o mână şi cu arbaleta cea mare în ailaltă, ca să tragă în musulmanii de pe ziduri? Asta-i câştiga de partea lui pe neciopliţii oşteni mai mult decât toate măsurile administrative bine-venite luate de Filip.

•

Aş vrea acum să mă întorc la Barbarossa, la marşul lui triumfal prin Byzantium şi la moartea lui, care a cutremurat creştinătatea, deşi, între noi doi şi Dumnezeu fie vorba, creştinătatea nu ştie nici cât negru sub unghie despre ce s-a întâmplat atunci. Din toată acea armie pe care am auzit-o urcată la mai bine de 100.000 de capete, dar care în fapt număra 15.000 de oşteni, 5.000 de cavaleri şi 10.000 de pedeştri, n-a mai rămas mare lucru, iar cei ce crâgnesc sunt iute amuţiţi, căci legenda e mai dragă omului de rând decât povestea adevărată, fie ea chiar şi mai cutremurătoare. Şi aşa însă atâţia cavaleri cruciaţi, călări pe cai în armură, atâţia scutieri şi pedeştri bine antrenaţi în luptele din Italia nu mai văzuseră Bizanţul. De aceea

Basileus s-a speriat şi a încheiat repede alianţă cu sultanatul Konyei, sperând să scape de anexarea lui de către Barbarossa. Împăratul Frederic nu avea însă nici un gând să-şi irosească forţele într-o asediere cumplită, cum era cea a Constantinopolului. Am fost de faţă la întrunirea din cortul imperial, când trimişii Basileului au cerut să spună ce au de spus, dar, mai presus, să aducă daruri de îmbunare, aşa cum pesemne făcuseră şi cu musulmanii. Frate Anselmus, rar mi-a fost dat să văd două feţe trăind frăţeşte pe un singur cap, ca la bizantini. Jocul acesta prefăcut va scârbi în cele din urmă creştinătatea şi, fără să mă vreau dăruit cu povara clarviziunii, îi văd în scurtă vreme singuri în faţa unui viitor Saladin, iar atunci vor ţipa ca din gură de şarpe şi nimeni nu le va veni în ajutor. Văd Byzantiumul trecut prin foc şi sabie, văd femei pângărite pe treptele din marmură ale Sanctei Sophia şi un necredincios tânăr intrând în cetate în fruntea unei armate ce nu se mai termină.

Nu ştiu cum se face, dar privirea mea din dimineaţa aceea avea limpezimea pe care o capătă câteodată după un somn bun, după zile de postire. Mă rugasem cu Împăratul de *matutinis*, îngenunchind amândoi în faţa relicvariului ce adăpostea *Sacra Cintola*, cingătoarea Fecioarei, împrumutată Împăratului de evlavioşii cetăţeni din Prato, şi, stând alături de el, ca la umbra unui munte sfânt, am simţit că ceea ce facem noi are cu adevărat un sens, e un *symbolon*, discul platonician rupt în jumătate, cealaltă fiind umbra faptelor noastre în Împărăţia Cerurilor. Am avut atunci o pornire iscată de fervoarea ce simţeam şi am pus mâna stângă pe mâna lui mare, noduroasă, în care încăpeau câteva palme de om obişnuit, am pus aşadar palma pe mâna lui străbătută de vine ca pâraiele ce se varsă primăvara în Pad, am ţinut-o acolo o clipă, timp în care ochii lui au rămas închişi şi am crezut că-l simt tresărind, că-l simt cum îşi stăpâneşte o slăbiciune sau poate o lacrimă. Apoi s-a scuturat şi s-a ridicat în picioare, muntele Barbarossa, cum îi spuneau duşmanii, care nu

era deloc roşcat, ci fusese blond, iar acum, aşa cum se întâmplă cu blonzii, încărunţea cu blândeţe, adică galbenul acela trecea cu încetul înspre nuanţa pe care o are blana de berbece în soarele cu dinţi al iernii.

„Frate Tageno", mi-a spus cu glasul lui răguşit, care se spărgea adesea ca un ulcior, „lasă-mă acum. Am avut partea Domnului, acum trebuie să mă pregătesc şi pentru Cel Viclean".

I-am făcut semnul crucii pe frunte, cum îi plăcea, ridicându-mă pe vârfurile picioarelor, apoi mi-am aşezat gluga pe creştet şi am ieşit de-a-ndărătelea, privind silueta uriaşă a celui care ţinea laolaltă armata aceea de strânsură care se avântase în mijlocul pustietăţii. Când am simţit în ceafă izbitura ca de ghioagă a soarelui, m-am răsucit pe călcâie şi chiar atunci mi-a trimis Domnul presentimentul unei nenorociri, aşa cum aripa unui vultur întunecă uneori soarele. Am privit corturile uscate de soare, soldaţii care-şi târâiau picioarele prin nisip şi mi-am făcut cruce cu limba, rugându-mă la Domnul să alunge de la mine gândurile acestea negre. Atâta timp cât muntele Barbarossa se ridica straşnic în mijlocul armiei, nimic rău nu se putea întâmpla.

Solii bizantini au sosit la nămiază, au fost conduşi într-un cort înadins pregătit, unde li s-au adus gheaţă şi poame, vin de Salern şi apă rece. Apoi s-au aşezat străji la gura cortului şi acolo au stat vreme de câteva ceasuri, până la lăsarea întunericului, când aceleaşi străji i-au adus în cortul Imperial. Erau trei dregători înveşmântaţi după obiceiul oriental, ca nişte muieri, cu firet şi podoabe pe care le bănuiam a fi calpe, căci ne era cunoscută tuturor starea Imperiului grecesc, care mai curând mituia toţi duşmanii decât să-i înfrunte măcar pe cei mai slabi, de teamă că întreaga lui oaste alcătuită din simbrioţi se va risipi în cele patru zări sau va întoarce armele împotriva propriului conducător. Au trecut printre cele două şiruri alcătuite din floarea cavalerilor Sfântului Imperiu, înaintând cu fragilă hotărâre spre tronul din lemn al lui Carol cel Mare, pe care stătea, cu cotul pe genunchi, Frederic Barbarossa.

Sfântul Împărat pe care, frate Anselmus, l-ai văzut sau chiar l-ai cunoscut acum zece ani, când străbătea Italia în lung şi-n lat, încă putea, şezând pe tronul uriaş, din colţ de elefant, să înfioare un dregător de curte bizantină, fie el şi vărul Basileului, Alexius, mai ales când îşi învârtea ca pe-un inel, în jurul degetului, vârful bărbii bălaie, privind ţintă covorul oriental aşternut pe pământ. I-a ţinut aşa, prosternaţi pe covor, până când a simţit că tăcerea străbătută doar de nechezatul îndepărtat al cailor şi-a atins desăvârşirea (desăvârşirea pământească, firește, căci cea adevărată a Domnului este), apoi a ridicat ochii albaştri pe care vârsta înaintată nu-i spălăcise, la fel cum nu-i albise nici părul, şi i-a pironit asupra celor trei, un vistiernic, un comite şi un al treilea personaj pe care-l prepuneam a fi şeful eunucilor.

Puţini l-au cunoscut pe Frederic ca mine, Anselmus, şi tot puţini şi-au putut da seama atunci că sub barba care-i îmbrăca obrajii până pe pomeţi s-a ivit un zâmbet jucăuş şi că soarta celor trei era pecetluită.

„Aţi venit să-mi oferiţi sprijinul Marelui Basileu pentru ale cărui pământuri am mutat jumătate din floarea cavalerilor Europei în pustie?"

Avea un glas nepotrivit de moale pentru trupul de uriaş din care ieşea, dar ştiam, şi nu doar eu, că putea urca la mânie până la forţa furtunii coborâte din munţi şi atunci mai ştiam că din gură-i săreau spume care i se agăţau de barbă şi că arăta ca un leu turbat.

Conducătorul soliei bizantine, trecut prin ciur şi prin dârmon, şi-a dat repede seama că întrebarea făcea parte din tagma celor retorice şi că vocea aceea nu era decât un paravan pentru furia care fierbea în uriaşul din faţa lui. Aşa că a tăcut.

„Sau aţi venit cumva să-mi cereţi iertare în numele lui Isaac al II-lea Anghelos pentru înţelegerea făcută cu duşmanul creştinătăţii, cu Saladin, nimicitorul Ierusalimului, şi cu Kilij Arslan, sultanul Konyei?"

Aici s-a auzit un început de cârteală din partea celui de-al doilea bizantin, comitele burduhănos, care purta sub

faldurile bogate o cămaşă uşoară de zale, semn al apartenenţei la tagma oştenească.

Însă vocea lui Enobarbus creştea aşa cum creşte iarna vijelia printre creste, adunând bulgări mari de zăpadă şi împărţind moartea printre vieţuitoarele neadăpostite.

„Sau, acum, după ce am cucerit Philippopolisul şi Adrianopolele, măreţul Basileus şi-a dat seama că Saladin nu-i e de nici un ajutor şi că aş putea încerca, cu sorţi mari de izbândă, să-i cuceresc cetatea aşa-zis inexpugnabilă? Avem cumva în faţa ochilor", a spus Frederic, ridicându-se în toată înălţimea sa şi dând roată cu ochii prin tot cuprinsul cortului, acum de-a dreptul rânjind, „avem acum de-a face oare cu o încercare de împăcare? Pentru că, cinstiţi cavaleri, drept să fiu, o aşteptam mai demult, nu credeam să fie nevoie să prad două cetăţi creştineşti pentru ca Împăratul Bizanţului să-şi amintească la ce Dumnezeu se închină...".

Într-adevăr, Anselmus, Isaac Anghelos tremura deja în spatele zidurilor, de teamă că Enobarbus, înfuriat de schimele lui cu Saladin, s-ar fi putut alia cu turcii Anatoliei şi ar fi putut încerca să prade Constantinopolul, aşa că-şi trimisese cei trei dregători cu zece căruţe pline de daruri care opriseră la cinci mile distanţă, în aşteptarea unui semn.

Pentru cine nu-l cunoştea pe Barbarossa, decizia era luată, însă eu am simţit în sufletul imperial o nelinişte fragilă, un soi de codeală pe care n-am ştiut a pune degetul. Cred că atunci, în acel cort, s-a hotărât soarta cruciadei celei de-a treia. Pentru că Barbarossa ar fi putut pune piciorul în Constantinopol, o ştiu, iar de acolo ar fi putut conduce nu unul, ci două Imperii Romane şi ar fi putut învinge pe Saladin fără chinurile pe care le trăiesc acum cei doi regi, Filip şi Ric.

Dar n-a fost aşa şi doar dacă citesc cum trebuie semnele pe care le văd când închid ochii şi retrăiesc scena aceea îmi dau seama că a ales calea cea grea ştiind foarte bine ce are de gând să facă. Şi nu spun asta pentru că

mi-ar fi mărturisit-o, ci pentru că i-am văzut o şovăială, şi în pas, şi în privire, o şovăială mâhnită, ca a unui om care a ales cu bună ştiinţă streangul, deşi ar fi putut scăpa. A expediat cu un semn nepoliticos al mâinii pe cei trei crai de la răsărit şi apoi, cu aceeaşi mână, a golit cortul de floarea cavalerimii, dorind să rămâie singur pe tronul din lemn al lui Carol Magnul. Când am ieşit, păşind cu spatele, am zărit trupul acela ca de uriaş, gârbovit în scaunul din lemn, cu părul lung răzvrătit de sub coroană şi degetele răsfirate pe genunchii ososi, şi pentru prima oară am simţit nu teamă, nu sfială, ci mila pe care o avem în faţa unui bătrân căruia i se apropie sorocul.

Dar până la sorocul acela a mai trecut ceva vreme. De a doua zi am strâns tabăra şi am purces la bucata cea mai grea din drumul nostru, ce-a sosit odată cu trecerea Hellespontului pe la Gallipoli, port ce duhnea a sânge, pe corăbiile navigatorilor pisani şi ale romeilor împăcaţi cu biciul diplomaţiei. Când ne aflam în plină traversare, pe malul celălalt, al Asiei, s-a ivit o turmă de animale ciudate, ca nişte găini uriaşe, suite pe picioroange ca de cămilă, care ne priveau cu vicleană curiozitate şi au prins a guiţa nedumerite, apoi ca la un semn şi-au luat tălpăşiţa într-un nor de praf. Le-am lămurit nobililor de pe corabia imperială, ştiind că prind şi urechea lui Enobarbus, că animalul acela nu e de pe altă lume, ci se numeşte în ebraică *asida*, romeii îi spun *struthiocamelon*, iar latinii *struthio*. E animal uituc, de aceea depune ouăle doar când vede pe cer roiul de stele al Pleiadelor, semn că e vară şi căldura soarelui le va cloci singură. Barbarossa se trăsese înspre mine şi mă asculta ca un copil mare, căci asta şi era, nefiind la începuturile sale un princeps pregătit anume pentru domnie, ci needucat şi ajuns acolo unde era mai întâi doar cu ajutorul proniei, căreia el îi zicea noroc.

Când ne-am văzut cu întreaga armată trecută dincolo, la hotarul lumii necredincioşilor, am ştiut că Enobarbus reuşise cu vorba bună şi cu biciul cuvântului să aducă

armata neatinsă acolo unde de regulă ajungeau cioturi de armie, ostenite şi ciopârţite de vrăjmaşi. În luna lui Marte rânduiserăm tabăra de descălecare şi puneam la cale o cotropire în toată regula, ştiind că turcii selgiucizi vor uita acum de orice înţelegere cu Barbarossa şi vor lovi îndată ce se vor simţi în primejdie. Era Anul Domnului 1190 şi deja Împăratul îşi asigurase spatele, începând tratativele cu regatul Armeniei, cap de pod la fel de însemnat cum fusese cel al romeilor în partea cealaltă. Dar armenii s-au dovedit a fi la fel de făţarnici ca şi romeii (de multe ori necredincioşii au dat dovadă de mai multă statornicie decât cei botezaţi întru Domnul) şi ne-am trezit în inima pustiei, hărţuiţi de oştenii sultanatului Konya, care au dat chiar un atac important asupra noastră, odată ce Barbarossa a înfiinţat acel corp mobil de oaste care zădărnicea munca arcaşilor lor. Ce avea însă Barbarossa deasupra turcilor şi armenilor şi, de fapt, deasupra tuturor duşmanilor din lume în acel an era hotărârea lui de nezdruncinat. În ajunul bătăliei, când pe dealul aflat la două zboruri de săgeată se vedeau puzderie focurile din tabăra turcilor Konyei, a adunat întreaga floare a cavalerilor germani şi, neavând nevoie să se cocoaţe măcar pe cal ca să fie zărit de toţi ochii, a urlat ca din peşterile lui Aeolus, acoperind orice murmur şi orice urmă de zavistie:

„V-am adus până aici, unde nu a mai ajuns nici o sfântă cruciadă în ultimul veac. V-am adus fără să pierdem în luptă mai mult de zece cavaleri cruciaţi. Cel mai aprig duşman pe care l-aţi înfruntat a fost arşiţa. De acum însă o să trebuiască să-mi plătiţi mie, în numele Domnului, datoriile adunate, pentru că... abia de azi înainte vă puteţi câştiga numele de cruciaţi. Dar, cum ştiu că bucuria şi înflăcărarea ţin doar de început, în orice îndeletnicire omenească, am să mă îngrijesc chiar eu să le ţin treze".

După care, frate Anselmus, înconjurat de cei 12 episcopi pe care-i târâise după el, s-a apucat să înşire pedepsele grozave ce-i aşteptau pe aceia care ar fi încălcat deplina disciplină: cel ce s-ar fi plâns de sete, cel ce ar fi cârtit

în plin deşert, dornic să-şi lepede armura, acela care n-ar fi dat ascultare întru totul poruncilor venite de la Barbarossa, pe toţi aceştia îi aştepta o singură pedeapsă: moartea. Aici a stat secretul scurtei şi nefericitei lui cruciade, frate Anselmus, într-o disciplină întărită de fiorul morţii. Ba mai mult, a mers până într-acolo încât să nu mai îngăduie, sub ameninţarea aceleiaşi pedepse, băutura, a alungat curvele din tabără şi a impus antrenamente zilnice atunci când armata adăsta mai mult de o zi într-un singur loc. Îşi făurise o reţea de iscoade plătite, care-i aduceau veşti atât dinspre Konya, cât şi dinspre armenii cei cu două feţe, iar la Constantinopol nu se bizuia doar pe înfricoşarea ce-o stârnea, ci şi pe dregători bine plătiţi ce stăteau în preajma lui Isaac Anghelos.

Discursul lui era, ca totdeauna, bine chibzuit, fiindcă neajunsul cel mai mare al armiei lui Hristos nu erau nici turcii, nici armenii şi nici romeii, ci iuţeala grozavă a marşului prin pustie. Nu se mai găsea strop de apă de băut, iar cavalerii Domnului ajunseseră să-şi bea singuri pişatul sau să-şi taie caii ca să le bea sângele. Am văzut cu ochii mei nobili care-şi înfigeau faţa-n balega cailor, ca să scoată de acolo puţină umezeală. De aceea Frederic a socotit de urgenţă două lucruri: primul – să le bage oştenilor în oase spaima cea mai grozavă, mai mare decât teama că vor pieri de sete ori de foame; iar al doilea – să provoace pe turci, care strânseseră o oaste de 30.000 de oameni, la o bătălie hotărâtoare. Atunci a poruncit un marş forţat prin pustie înspre zidurile Iconiumului.

În noaptea dinaintea bătăliei, m-a chemat la el pentru *miezonoptică*. Mi-l amintesc îngenuncheat în faţa raclei în care păstra Sacra Cintola, ca un trunchi de stejar încovoiat în furtună, iar în liniştea adâncă a taberei adormite îi desluşeam prea bine Rugăciunea Inimii, nimic mai complicat, şi atunci m-am gândit, frate Anselmus, când străbăteam cei câţiva paşi care mă despărţeau de stejarul acela fulgerat, că undeva, în adâncul trupului, Împăratul nu e cu nimic mai osebit de o bătrână înfricoşată şi m-am

întrebat: oare cât din viaţa plină de victorii, dar şi de înfrângeri pe care a dus-o Enobarbus n-a avut la temelie frica, groaza de necunoscut?

Apoi am îngenuncheat lângă el şi după un scurt răgaz i-am auzit şoapta răguşită:

„Frate Tageno, mâine, în bătălie, vom fi victorioşi. Nu am nici o îndoială. Iar după victoria de mâine o să-i urmărim pe turci până la zidurile Iconiumului, pe care-l voi asedia. Până când zidurile se vor prăbuşi. Şi atunci toţi aceşti cavaleri ai Domnului, care sforăie acum împrejurul nostru, 5.000 la număr, dar şi oastea de strânsură, peste 60.000 de creştini, se vor preschimba în diavoli însetaţi de sânge, de aur şi de împreunare trupească. Oastea Domnului va trece prin foc şi sabie toată suflarea oraşului, fie că-i vorba de bătrâni, de femei sau de copii. Vor purta crucea pe spate şi pe scut, dar în inimi nu Domnul se va afla, ci un spirit sângeros, ce miroase a putregai de carne stricată şi a zemuri stătute după împreunare. Iar eu i-aş putea împiedica, frate Tageno, dar ştiu foarte bine că, de-aş face asta, le-aş răpi visul cel mai tainic pe care-l au acum: că ceea ce vor înfăptui la Iconium se va înzeci la Acra, se va însuti la Ierusalim. Şi uite de ce, frate Tageno, stau acuma şi mă întreb şi te întreb pe tine, după ce l-am întrebat pe El, Care însă nu a catadicsit să-mi răspundă: cum îmi lămureşti această contradicţie, a conducătorului unei oştiri dumnezeieşti care ştie că nu poate învinge în lupta cu necredincioşii decât lăsându-l pe Cel Viclean să intre-n inimile şi-n braţele şi-n mădularele oştenilor lui? Ai vreun răspuns, frate, sau eşti aidoma Domnului tău?".

Îţi spun drept, frate Anselmus, că-n clipe ca aceea preferam să tac şi să las furtuna să treacă, dar acum mi-a fost limpede că întrebarea nu e pusă de dragul vreunui efect retoric sau pentru a tulbura liniştea nopţii, ci Sfântul Împărat chiar aştepta un răspuns din partea umilului său slujitor. Aşa că am încercat să bălmăjesc ceva cât mai grăitor:

„Doamne, știi că nu-i ușor de răspuns și că graba în asemenea judecăți tot Celui Viclean îi este dragă, dară mă bizuiesc pe memoria Domniei Tale, care știe foarte bine că nici divinul Alexandru n-a ferit Teba de tăișul sabiei, pentru că doar astfel putea da de știre lumii că Grecia și Macedonia aveau un nou rege, nu un papă-lapte de 20 de ani, cum împrăștiau perșii vorba".

„Frate Tageno, vezi șanțurile adânci de pe obrajii mei? Sau vrei să mai aducă un opaiț?"

„Doamne, nu aș cuteza să-ți ofer o comparație amplă, mai mult un punct de plecare... ba aș aduce între noi doi umbra divinului Boethius: *Species nil aliud esse putanda est nisi cogitatio collecta ex individuorum substantiali similitudine, genus vero ex specierum similitudine.* «Specia nu trebuie considerată nimic altceva decât gândul adunat din similitudinea substanțială a indivizilor, genul însă din similitudinea speciilor.»"

M-a privit înveselit și abia atunci mi-am îngăduit să mă destind. Era un joc pe care-l începusem cu ani în urmă, în timpul dietei de la Worms, când iarăși mă chemase în odăile lui, ca să ne rugăm, și atunci mă întrebase de ce oare orașele Italiei continuă să se răzvrătească împotriva lui, cu precădere Milanul, iar eu mă slujisem atunci de vorbele Sfântului Augustin, care spunea că intelectul nu poate trece în act decât prin ceea ce este deja în act și, dat fiind că inteligența părăsise de secole tărâmurile de dincolo de Alpi, intelectul nu putea întrupa acolo nimic de unul singur, adică în lipsa forței. Atunci a părut să mă vadă pentru prima oară cu adevărat, Anselmus, dincolo de rasa mea benedictină, și mi-a zâmbit tot așa, ca în seara dinaintea bătăliei cu turcii.

„Frate Tageno, s-ar fi putut întrupa oare răspunsul tău într-o frază mai ocolită și mai întortocheată, ca să-mi spui că trebuie să cobor gârbaciul asupra Milanului?"

Așa că acum, când buzele i-au dezvelit cei câțiva dinți înnegriți și mi-a rânjit ca anțărț, am știut că am trecut hopul.

„Aşadar, frate Tageno, eu şi Alexandru am împărţi nu specia, ci genul, asta vrei să zici cu gura divinului Boethius?"

„Doamne, spun doar că adevărata osebire dintre Domnia Ta şi Machedon stă în faptul că el era păgân, iar ţelurile acestei cruciade pe care o conduci nu se vor întrupa doar pe pământ, ci cu adevărat doar în Împărăţia Cerurilor. Şi, într-adevăr, cred că redobândirea Sfântului Mormânt, a Sfintei Cruci, redobândirea Ierusalimului merită toate sacrificiile, ba chiar şi pe acela al cruzimii faţă de necredincioşii de rând."

Auzind aceste ultime vorbe, a sărit în picioare şi s-a-ndepărtat cu vioiciunea unui tânăr, deşi nu mai era de mult aşa, unii spunând că e trecut de 50 de ani, alţi că ar fi sărit chiar de 60. În afara dinţilor şi a şanţurilor pe care le purta pe chip de pe când era la jumătatea vieţii, nimic nu-i arăta vârsta. Şi s-a răsucit pe călcâie, pe călcâiele cizmelor lui uriaşe, în care-ar fi intrat doi bărbaţi, apoi m-a întrebat, uluitor de blând pentru iuţeala gesturilor de până atunci: „Avem noi, frate Tagenus, vreun pic de libertate? Şi, dacă nu, ce rost au toate astea?". A făcut un gest larg cu mâna, aproape am simţit aerul mişcat cum îmi mângâie obrajii, iar în calitatea acelui aer se aflau toată mânia, toată amărăciunea lui, Anselmus. „Pentru că-mi vorbeşti despre datoria ce-o am de a cuceri Ierusalimul, asta o aud de ani de zile, apoi îmi vorbeşti despre datoria ce-o am de a trece Oraşul Sfânt prin foc şi sabie spre a-l recâştiga pentru creştinătate. Întregul meu destin stă desenat înainte-mi şi tot ce pot hotărî eu pare să fie calea pe care-o voi alege ca să împlinesc acest destin. Dar, dacă totul TREBUIE făcut, iar eu sunt cel ales să facă acel TOT, mai contează cumva strădania mea? Hotărârile mele nu sunt cumva umbrele celor trasate de un deget sfânt cu mult înainte să mă nasc? Spune-mi, Tageno, am voie să mor? Sau trebuie să-mi fac mai întâi datoria?"

Aici vocea i s-a subţiat, aşa cum ştiam că i se întâmplă când coarda firavă adăpostită de pieptul lui puternic, de bivol era atinsă de un cuvânt, de un poem sau de sunetul

unei piculine. M-am străduit să-i răspund fără a înteți cumva furtuna care i se iscase-n suflet, dar era ca și cum m-ar fi pus careva să merg pe ouă.

„Dominus, preafericitul Augustin ne învață că liberul-arbitru se află într-o relație de servitute față de grația divină. Doar colaborarea dintre voința omului celui păcătos și grația Domnului poate stârpi Răul..."

A scos un chițăit ca și cum un șoarece cât casa ar fi dat să iasă din barba lui galbenă ca știuletele.

„Deci ce-mi spui tu, frate Tageno, ascunzându-te-n spatele fericitului din Hippona, e că răul va cădea întotdeauna în spinarea muritorului blagoslovit cu darul liberului-arbitru, iar nobilul țel final e de atins doar cu suflul Domnului, așa-i?"

„Cu alte cuvinte, cam așa e, Dominus."

„Și tu numești asta dreptate? Așa v-au învățat la Clairvaux, în noviciat?"

Am știut că trebuie să-l las așa, să nu mai lungesc vorba, pentru că-mi părea destul de stârnit.

„Dominus, Dumnezeu e de necuprins, chiar și pentru mintea celor ce-și petrec viața toată încercând să-l înțeleagă."

„Așa, fă pe prostul acum... Prostul modest. Răspunde-mi la o singură și ultimă întrebare: e vreo cale ca eu să nu port răspunderea marilor cuceriri ce-mi stau în față, Tageno?"

I-am răspuns cu toată sinceritatea: „Nu, Dominus".

A făcut doi pași în spate, ca pentru a mă vedea mai bine, și mi-a spus atunci vorbele care nu-mi vor da pace toată viața:

„Îți amintești, Tageno, vorbele străjerului ce-l vede sosind pe Agamemnon, în scrierea lui Eschil? Am un bou pe limbă, spune el, presimțind tot Răul ce urma să se reverse asupra cetății. Acel bou mi l-ai așezat tu acum, frate. Am un bou pe limbă. Acum lasă-mă să mă pregătesc...".

Am plecat capul și am ieșit din cort de-a-ndărătelea, privind țintă spinarea ceea ca de taur, nu de bou, acoperită încă de penumbra unei noi zile ce stătea să se nască.

Iar naşterea ei a fost dureroasă şi înecată în sânge. Din nefericire, cele prezise de Enobarbus s-au împlinit aievea. Oştirea a participat la o mesă comună, apoi fiecare cavaler şi oştean de strânsură a primit sacramentul şi Frederic a împărţit armata în două, sub conducerea lui şi a Ducelui Frederic de Suabia, fiul său.

Ducele Frederic a pătruns în oraş, care nu era fortificat, fiind unul mare, cam cât cel mai mare din întreaga Germanie, Sancta Colonia. În acest timp, cât jumătate din oaste ucidea toţi locuitorii oraşului, aşa cum visase cu ochii deschişi Împăratul, în vreme ce cavalerii Domnului aruncau copii din minarete şi siluiau femei cu prunc în pântece, se scârnăveau în moschei şi începeau deja să se îmbete, Frederic înfrunta grosul oştirii sultanului, ce-şi apăra poziţia în parcul dimprejurul oraşului. Bătălia s-a redus la o şarjă a cavaleriei conduse de Frederic, care ţinea într-o mână stindardul cu Cruce, iar în cealaltă enorma lui sabie, pe care nimeni altcineva n-o putea ridica.

„*Hiute here din Tach!* Hristos domnească asupră-ne, Hristos să biruiască, Hristos să ne conducă!" A ridicat sabia în aer şi la un semn cei 700 de cavaleri care mai aveau ce călări s-au pornit să zguduie pământul. În urma lor alergau cei 10.000 de pedeştri rămaşi, însufleţiţi de priveliştea divină a Împăratului care-şi înfigea lancea cavaleriei în mătăsurile turceşti. Oastea sultanului n-a făcut faţă loviturii. Armurile de nepătruns ale cavalerilor şi avântul acestei corăbii de fier au spulberat rândurile lor până-n miezul corpului expediţionar.

La lăsarea serii, când Frederic îşi conducea oştirea mai mult moartă decât vie înspre Paradisul lumesc din Iconium, pe câmpul de luptă rămăseseră înspre 10.000 de hoituri, din care dacă vreo 60 erau de creştini. Sultanul a şi trimis o ofertă de contenire a luptelor, cedându-şi teritoriile din jurul oraşului sub stăpânirea latinilor. Frederic a intrat cu chipul ca de ceară în oraşul cucerit, trecând printre

stârvurile copiilor, bătrânilor şi femeilor pângărite şi sfâşiate. A urmat o noapte întreagă de jaf, când un slujitor al Domnului ar face mai bine să stea închis undeva şi să caute să răscumpere prin rugăciune păcatele fraţilor săi. Ceea ce am încercat să fac şi eu, însă eram tulburat foarte de vorbele ce le rostise Împăratul în acea dimineaţă, în cort. Nu am închis un ochi în noaptea aceea, meditând asupra propriei mele credinţe şi a şubrezeniei fiinţei umane.

Ce a urmat, Anselmus, e istorisit deja de toate gurile creştinilor şi în Orient, şi în Europa. O istorisesc şi necredincioşii şi aşa se vede cât de mare a fost teama lor în faţa înaintării lui Enobarbus, a organizării şi disciplinei ce domneau în rândul oştirii lui, în faţa experienţei unui Împărat ce cunoscuse şi gloria, şi umilinţa, care fusese şi milos, şi de o cruzime legendară şi care se afla acum, în pragul senectuţii, la a doua sa cruciadă.

După ce a poruncit să se facă garnizoană la Iconium şi a întărit tratatele cu Isaac Anghelos, pentru a-şi păzi spatele, după ce a încheiat şi tratatul de neutralitate cu armenii, Frederic şi-a îndreptat balaurul oştii spre Acra, acolo unde deja se petreceau grozăvii şi unde se credea că se va da marea bătălie cu Saladin. A reînceput legendarele lui marşuri, care ajungeau şi la 19 leghe pe zi, ba chiar, la trecerea munţilor Armeniei, spre Seleucia, a poruncit marş de noapte, printr-o strâmtoare groaznică, pentru ca oştenii de rând să nu-şi dea seama de grozăvia prăpastiei pe care o aveau în coastă. Aceasta mă face să spun că, mai curând decât cuceririle Machedonului, vestita campanie neizbutită a lui Hannibal i-a slujit drept pildă lui Barbarossa.

Coborârea în câmpie a fost plină de bucurie pentru oaste şi părea că în faţa ei nu se mai poate aşterne decât victoria, după atâtea luni de chin, pentru că drumul spre Antiohia era deschis. Mărşăluiau pe lângă Salephul care cobora rece şi duduind ca un cor de tobe din crestele munţilor, când Împăratul lor a intrat în apele învolburate şi a pierit înecat. Sunt multe versiuni ale acestei poveşti,

frate Anselmus, dar eu nu-ţi pot spune decât ce mi-au văzut ochii, pentru că, deşi chiar şi simţurile ne sunt de multe ori înşelătoare, ele se apropie cel mai mult de eidolonul platonician zgâriind suprafaţa lucrurilor. În plus, nici Ansbert, adică Magnus de Rechsberg, nici ceilalţi care au relatat moartea Sfântului Împărat nu au purtat acea discuţie cu el pe care ţi-am povestit-o în scrisoarea mea. Şi, chiar dacă ştiau că Barbarossa înota ca un peşte, încă din copilărie, când se arunca în valurile Adriaticii şi se făcea nevăzut în zare, chiar dacă ştiau că era mai puternic ca niciodată, în pofida vârstei, pentru că-şi petrecuse cea mai mare parte din viaţă în şa şi în luptă, au ales să arunce moartea lui în cârca divină (varianta înecului) sau în cea a inimii lui slăbite de la marşul prin arşiţă.

Dar eu l-am văzut, Anselmus, l-am văzut cum şi-a dat jos platoşa, apoi cămaşa din piele şi ştiu că i-am admirat spinarea lată, acoperită de păr bălai, ca mătasea porumbului, i-am admirat uşurinţa cu care s-a lăsat gol în faţa întregii oştiri, care-l iubea şi mai abitir când făcea asemenea lucruri, şi, înainte să-ntoarcă ochii spre mine – da, am ştiut c-o să mă privească –, am fost sigur că o să-i văd zâmbetul încrezut. Dar, când s-a întors, nu zâmbea, Anselmus. M-a privit în ochi aşa cum o făcuse în dimineaţa aceea, când mă întrebase dacă el, Frederic Barbarossa, are vreun pic de libertate, dacă viaţa lui îi aparţine câtuşi de puţin. Apoi s-a aruncat în apele râului, de unde i-a mai răsărit o dată capul, pentru ca apoi să se scufunde pentru totdeauna. Puţini au priceput ce s-a petrecut, pentru că era cunoscută iscusinţa lui de înotător, dar mie îmi răsuna în minte deznădejdea din glasul lui înaintea bătăliei de la Iconium. Ultima sfruntare, ultimul act de răzvrătire al lui Frederic Barbarossa, sufletul Sfântului Imperiu Roman de Apus, care a murit spunându-i NU lui Dumnezeu.

*

Şi aşa a pierit şi fiinţa germană a celei de-a treia cruciade, căci oastea s-a risipit în toate zările, grosul ei urmând totuşi pe fiul lui Barbarossa, la poalele Acrei, acolo unde însă Ducele şi-a găsit pierirea în boleşniţă. Cred că acum, când scriu slovele acestea, sunt ultimul dintre germanii ce l-au urmat pe Enobarbus spre Ierusalim şi adevăr îţi spun că tot ce văd în jurul meu nu miroase deloc a Împărăţia Cerurilor. Îmi rămâne doar atâta mângâiere că am cunoscut în viaţa mea un Împărat aşa de puternic, că a cutezat să se ia la trântă cu Domnul.

În Casa cu Lei
(continuare)

Mă trezesc gâfâind, terifiat, şi încerc să mă liniştesc atâta timp cât nu ştiu unde mă aflu, cât amintirile recente şi cele vechi se amestecă nu doar în frica păstoasă, ci şi pe suprafaţa umedă a pielii, care încă poartă reziduurile visului. Sunt, pentru o clipă, chiar dacă stau în picioare şi gâfâi în mijlocul camerei de şapte metri pătraţi, sunt încă în casa noastră de pe Strada Remus, noua noastră casă care ar fi trebuit să vină ca o izbăvire, dar care s-a dovedit a fi doar un nou spaţiu care să găzduiască vechile boli pe care le târâiam după mine, ca un melc. Ştiu că, oricât m-aş izola în chilia din podul casei de pe Parfumului, nu sunt singur, duc cu mine, pe lângă bacilul care mi-a fost predat, o legiune de umbre, de istorii pe care le colecţionez în clasor. M-au fascinat încă din copilărie poveştile despre oameni care au renunţat la tot, care într-o zi au plecat, deşi aveau, în concepţia comună, o viaţă fericită, au întors spatele şi au dispărut fără nici o explicaţie. Sunt convins că fac un gest care mă desparte radical de nihilismul în care am început să mă scald din ziua aceea de primăvară când m-am prăbuşit în curtea seminarului teologic. Pentru a duce la capăt desprinderea de lume însă trebuie să fiu singur, pentru că nici o coborâre în infern nu are loc alături de cei dragi: deocamdată, zilele mele s-au transformat în reflecţii asupra infernului ca exerciţiu spiritual. Infernul mesopotamian, Şeolul evreiesc, infernul homeric, Helul nordic şi infernurile şamanice şi cele evanghelice, Şoah, Auschwitz, Theresianum, spaţii infernale alternative, locuri subterane, dar mai presus de

orice izbucniri ale universului infernal în aşa-zisa realitate, portaluri etrusce, războaie cutremurătoare, urmele gasteropodelor gigantice trasate pe pielea lumii. Am reuşit să conving Catedra de istorie universală să mă lase să ţin un opţional la anul terminal legat de intruziunile infernalului în istorie. Şeful de catedră, un playboy uşor fanat, dar care încă strânge o sută şi ceva de studenţi la cursurile lui insipide pe care le înviorează cu picanterii legate de oamenii politici ai zilei, îi cunoaşte foarte bine pentru că este un membru marcant al Partidului Liberal, m-a luat deoparte, aşa cum obişnuieşte să-şi poarte negocierile, şi m-a prelucrat timp de o oră, nerăbdător şi sastisit de ideile mele, în biroul lui de la Catedră. Mi-a vorbit condescendent, ca unui copil, despre noua orientare a Catedrei spre contemporaneitate, despre fuziunea cu ştiinţele politice şi alte asemenea idei care nu ascund decât ambiţia lor de a deveni vizibili.

Are părul grizonant, dar şi un uşor farmec de etern băiat, e genul care va arăta freş şi adolescentin şi pe catafalc (care probabil va fi expus în holul facultăţii), poartă costume de vară lejere, uşor desuete, mocasini din piele, fără ciorap, şi conduce un BMW, 4 × 4, care face senzaţie în parcarea facultăţii, alături de Daciile celorlalţi profesori. Are o emisiune zilnică pe canalul naţional, unde prezintă evenimentele istorice de la începutul secolului trecut şi din perioada interbelică. E pătruns, ca întreaga lui generaţie, de fericirea interbelică, de laptele şi mierea care curgeau pe străzile capitalei, de bătăile cu flori de la şosea şi îl bănuiesc, fără prea mari şanse de îndoială, de un legionarism feroce.

*

Sunt seri în care soarele pare să atârne deasupra casei lui Voronca, în acelaşi timp razele lui muribunde se reflectă în geamurile negre probabil trimise acolo de ferestrele vilei de vizavi, iar contururile care se formează îmi sugerează siluete care se mişcă în camerele părăsite, cu tavan

înalt. Îmi place să-mi imaginez atunci mirosul de urină stătută, saltelele aruncate pe podeaua goală, într-o dispunere asimetrică, așa cum le-au abandonat ultimii squatteri izgoniți probabil de zgomotele scoase de lanțurile strigoilor mânioși care-și macină amorul bolnav, în neputința acuplării, ca două păsări colibri despărțite de un geam care-și varsă furia erotică asupra sticlei. Apoi, în plină reverie, când simt că în jur se suspendă timpul și mișcarea, când toate păsările tac, soarele cade, se scufundă ca o corabie din fier, în spatele ultimului zigurat interbelic, cu rănile de cărămidă expuse impudic, iar peste piațeta aranjată în jurul felinarului deja aprins de minute bune se lasă o tăcere prevestitoare, însă doar pentru câteva clipe, căci atunci în spațiul gol, pe brațele ca de spânzurătoare ale stâlpului de iluminat, pe jos, pe crăcile copacilor bătrâni se năpustesc sute de ciori, într-un croncănit colectiv, animale zburătoare mari, cu cioc puternic, ciori grive, condori citadini care se rotesc într-un dans circular deasupra pieței și mă fac să închid, îngrozit, geamlâcul. Le urmăresc din spatele pavezei iluzorii, știind că sunt prea inteligente ca să se lase înșelate de stratul subțire de sticlă veche care ne separă. Apoi le urmăresc dansul tribal, felul țanțoș în care pășesc cele care coboară pe pământ, stăpânind piața ca niște medici medievali cu mască împotriva miasmelor ciumei. Unele dintre ele zboară purtând în cioc nuci mari, cărora le dau drumul de deasupra clădirilor, trimițându-le pe macadam, unde se izbesc cu zgomot uluitor, ca niște petarde, sau pe boturile și capotele mașinilor de lux din curțile vilelor renovate, declanșând alarme, enervând rottweilerii de pază, neputincioși în fața harpiilor. Dar cel mai mult mă înfioară mersul lor biped, de anatomiști burghezi, cioclii aflați în afara programului, cu mâinile încă duhnind a moarte, a dulce moarte și a limfă uscată. Seara, în jurul orei 8, se declanșează invazia lor și durează aproximativ o oră, timp în care le văd, le aud croncănind și zgâriind cu ghearele tabla acoperișului de care mă despart câteva paie putrezite,

după care dispar ca şi cum n-ar fi existat niciodată. În timpul zilei nu sunt atât de multe, ci apar în perechi de câte două, niciodată mai mult de şase, adevărate santinele sau temniceri care-mi urmăresc mişcările sau nemişcarea de pe canapeaua plină de şanţuri şi câlţi care izbucnesc la fiecare cusătură. Ştiu că aşteaptă să mor, că prevăd acest moment în care îşi vor chema armiile nopţii, că vor sparge geamul şi apoi se vor înfrupta din cadavrul meu călduţ şi încă elastic.

Am văzut într-o zi de caniculă o asemenea pereche de santinele care atacau în zbor un porumbel tânăr, rătăcit de grup, probabil, îl pişcau, îl loveau cu ciocurile în aer, până când a coborât, încercând să se ascundă sub o maşină, însă cei doi ciocli au înconjurat maşina şi l-au aşteptat să iasă, afişând o detaşare ştiinţifică, iar când porumbelul, probabil terorizat de spaţiul închis şi de prezenţa lor, a ieşit, l-au ciugulit de viu, extrăgându-i maţele de sub penajul de pe burtă.

•

Închid ochii şi, când îi redeschid, clipirea m-a purtat într-un han englezesc, un loc sumbru cu pereţi înveliţi în lambriuri întunecate, stau la o masă lungă, geluită, la început percep, înfundat, murmurul unei mulţimi care mă înconjoară, doar zgomotul ei ajunge până la mine, şi acela înfundat, sursa nu e vizibilă, pare că oamenii care vorbesc stau ascunşi în penumbră, pe lângă ziduri, ca nişte suflete pierdute. Simt şi văd o sigură sursă de lumină şi de căldură, amândouă blocate de o prezenţă masivă aşezată în faţa mea, la masă. E Ralu, e mai mare decât în realitate, dar asta mi-o spune acea parte neadormită a conştiinţei mele, protagonista unui film de acţiune, Ralu are statura unei uriaşe – da, e o uriaşă, fiindcă aşa era ea, o uriaşă, în copilăria ta şi mulţi ani din tinereţe tot aşa ai văzut-o, aproape până când ai fugit din Casa cu Lei –, iar spatele ei masiv, umerii largi pe care curge părul creţ, negru, aşa

cum era în ultimii ani ai comunismului, maschează focul pe care-l intuiesc. Sunt măcinat de senzaţia supărătoare că acea mulţime care murmură se află în mine sau în spatele meu, că se aşteptă s-o apăr. Atunci ridic capul înfricoşat şi înfrunt privirea ironică, *monstruoasă* prin răceală, care izvorăşte din ochii ei rimelaţi ca ai unui faraon. E o privire ce pare să mă micşoreze şi atunci simt nevoia să acţionez cât nu e prea târziu, să devin eroul salvator al mulţimii, deschid gura şi dau drumul unui strigăt ascuţit, ca de pasăre uriaşă. Văd şuvoiul de aer şi sunet cum se năpusteşte asupra ei fără a-i clinti zâmbetul de pe chip, în schimb privirea îmi coboară spre braţul ei drept, pentru că surprind o sclipire ce nu fusese acolo până atunci şi, într-adevăr, în dreptul antebraţului ei uriaş bluza din mătase albastră e sfâşiată, e franjuri, iar dintre franjuri se iţeşte un os despicat în două, un os gălbui care a străpuns carnea, şi, cum văd asta, simt la rândul meu în braţ o durere insuportabilă, mă ridic şi izbesc uşa hanului cu umărul, o sparg şi mă arunc în întunericul vântos de afară.

•

Dau drumul robinetului şi mă aplec deasupra chiuvetei sparte din stânga ferestrei. Mă spăl îndelung pe faţă, apoi dau jos tricoul transpirat şi mă spăl pe piept, la subraţ. Deschid geamul dublu şi-mi aprind o ţigară, privind înspre piaţeta de pe Parfumului, scăldată în soare. Ziua, nimic nu pare atât de înfricoşător, nici măcar casa bântuită de fantoma lui Voronca. Scot telefonul şi o sun pe Ioana. Nu-mi răspunde, mă uit la ceas. Ar trebui să fie cu cei mici la înot, poate e ocupată, probabil nu vrea să-mi răspundă, nici eu n-aş vrea să-mi răspund mie. Încep să mă îmbrac, în ideea de a ieşi un pic la soare, dar, cum mă aşez pe canapea, simt că mă trage înapoi şi că nu am energia să cobor trei etaje, să dau eventual

bună ziua cuiva. Mă întind la loc și închid ochii. S-a estompat și senzația de foame de la trezire, a dispărut și usturimea din plămâni.

•

Plecarea la mare era însoțită de un buzdugan al neliniștii, o forfotă care cuprindea Casa și-o transforma în câmpul de luptă pe care combatanta Ralu arunca divizii de haine, pantofi cu toc, papuci de plajă, sandale înalte, cu talpă de plută și curelușe care urcau pe picior și care mă făceau s-o compar în minte cu Wonder Woman, femeia-minune care stătuse ani de zile pe peretele din sufrageria noastră din Tineretului, un tablou mișcător, pentru că-i puteai roti mâinile și picioarele, o puteai trage de lasou sau puteai, așa cum făceam când nu mă vedea nimeni, să-i dai un pupic pe buzele roșii, întredeschise. În acea vreme Wonder Woman nu era Gal Gadot, ci o femeie cu păr albastru-metalizat, cu figură de păpușă, o altă trăsătură care-o apropia de Ralu, pentru că amazoana mea personală avea chiar un asemenea chip, ce ieșea nefiresc de sub cârlionții războinicii, bănuiți adesea de străini că ar fi ramificațiile unei peruci flamboaiante. Avea obrajii un pic prea drăgălași, gurița puțin prea bine conturată, pe care o și sublinia cu rujuri stridente, iar acest complex drăgălaș se ițea de sub o explozie neagră, sârmoasă, ce părea să-și aibă propria viață. Când am văzut prima oară, într-un album, *Meduza* lui Caravaggio, am tresărit, pentru că-n mintea mea cele două chipuri, părul, cosițele șerpești, gura strâmbată de durere sau, în amintirea mea, efectul mâniei – toate m-au dus imediat cu gândul la acea Ralu tânără care, în papucii ei roșii, cu toc înalt, bocănea prin sufrageria Casei cu Lei, aruncând în cele două geamantane bluzițe, chiloței, costume de baie, borcănele cu nes, zahăr, prosoape, rogojini, *The Magus*, iar pe geamuri începea să pătrundă mirosul de mare, izul hibrid născut din parfumul loțiunilor de plajă, aer sărat,

porumb fiert şi pişat. Ştiam că urmează trezirea extrem de matinală şi că ar trebui să dorm, ca să nu fiu ameţit a doua zi, dar nu reuşeam şi, când ştiam că a ieşit în atelierul din curte şi că-i e greu să vadă de acolo lumina, aruncam un tricou pe lampă şi citeam, probabil un Jules Verne, poate un Karl May, însă îmi amintesc că nu înţelegeam nimic, de emoţie, doar urmăream scurgerea şirurilor de litere, în timp ce anticipam plăcerea care mă aştepta în următoarea săptămână. În dimineaţa următoare, când venea să mă trezească, cu obişnuita poezie despre văcuţă, găinuşă şi alte animale din ferma imaginară care ne hrănea, săream din pat şi făceam în zece minute ceea ce în mod obişnuit mi-ar fi luat mult mai mult, aşa că eram de obicei la poartă, călare pe bagaje, cu mult înaintea orei stabilite, astfel încât Ralu se vedea obligată să comande un taxi prin telefon, apoi să se lase în mod graţios ajutată de taximetristul meduzat de apariţia acestei femei neobişnuite, înalte, cu faţă de copil nebun, după care ne îndreptam spre Gara de Nord strâns lipiţi unul de celălalt, eu cu capul pe sânul ei mare, iar ea cu un braţ în jurul umerilor mei, până când Dacia oprea în faţa clădirii mari, întunecate, care mă speria mereu cu forfota masculină, cu agresivitatea oamenilor care-i trăiau în burtă, cu sirenele asurzitoare ale trenurilor, cu şobolanii care alergau printre şine... Dar toată frica aceea se risipea când trenul se urnea şi începeam să moţăi aproape instantaneu, încercând să anulez timpul care mă despărţea de mare. Şi câteodată îmi mergea atât de bine, încât mă trezeam doar când mă scutura Ralu să-mi spună că am ajuns la Cernavodă, unde deja cerul arăta altfel, avea consistenţa mierie a plajei din Constanţa, şi atunci trebuia să mănânc un sendviş cu salam de vară, care-mi intra pe gât cu noduri, dar totul era permis aici, la porţile hidrocentralei, pentru că deja anticipam Constanţa, Medgidia şi, într-un final, acel drum paralel cu marea, când o poţi vedea în stânga, o poţi mirosi, e încă devreme, pentru că am plecat la 5.30, trenul opreşte în Halta Neptun, unde

coborâm, acum e și Sergiu cu noi, ține câte un geamantan în mâinile noduroase, merge în fața noastră, Ralu poartă o pălărie de pai de sub care-i ies neastâmpărați șerpii de Meduză, îi ghicesc ochii albaștri surâzând, apoi se oprește („Măi, Sergiu, stai un pic!") și scoate din poșetă un ruj în capac auriu, a cărui pastă însă e verde, și începe să se aranjeze într-o oglinjoară, iar un băiat care trece pe lângă noi, crezând că e singură, începe să vorbească cu ea, cuvintele lui vin de departe, am urechile înfundate, îi spune „Știu rujul ăsta, l-am mai văzut la o gagică, e din ăla permanent, nu se șterge, m-a pupat pe obraz și m-am șters dup-aia de mi-au sărit capacele și tot degeaba", dar atunci simt prezența lui Sergiu, care a lăsat geamantanele jos, în praful de lângă cărarea de dale ce duce spre stațiunea Neptun, și a făcut doi pași spre noi, întrebând cu o voce falsă, aproape duioasă „Ceva probleme, cumnate?", iar băiatul se fofilează cumva și o ia la pas în fața noastră, țopăind ca un cangur, nu știu de ce. Îmbrăcămintea metalică a rujului, pe care am crezut-o de-a lungul acelor veri prăfuite a fi aur pur, scos de pitici bărboși din munții Rodopi, era străbătută de venele umflate ale unor șerpi încolăciți, niște odgoane ambosate, inelate care urcau spre capac, coloana punctată de escare a bătrânului pe care l-am așezat pe scăunel în cădița dușului e un asemenea șarpe, dar un șarpe cuminte, pentru că eu sunt puternic, băiețelul care privea fascinat în soare tubul rujului e un bărbat frământat de gânduri sumbre și temeri, dar are și o sută de kilograme, are umerii puternici, prin grăsimea exceselor se ghicesc mușchii masivi, tot șerpii care se încolăcesc unul în jurul celuilalt joacă acum într-un dans al milei, în timp ce Omul lor își spală bunicul, bunicul ce are acum aproape 100 de ani, anii lui sunt kilogramele mele, kilogramele mele care au purtat anii lui pe brațe din camera care miroase a urină dulceagă, amestecată cu izul de Domestos, greutatea mea nu a simțit trupul bătrân, ca de pasăre, aproape imponderabil, mâinile mele păroase au scos chiloții murdari ai bunicului, i-au tras peste capul

cu păr zburlit – a avut mereu un păr des, care nici acum nu e complet alb, e cenușa durerii, mocnită – vesta tricotată, apoi tricoul și în final maieul, apoi ochii împăienjeniți au trecut peste electrozii încă lipiți de pieptul scofâlcit, au coborât nepremeditat – zici tu – înspre penisul mic, abia ascuns de pulpe într-un gest de pudoare inutilă, e un moment care mă obseda dinainte să aibă loc, pentru că-l anticipasem, eram Sem sau Ham, iar el Noe, dar nu beția mă făcea să-i văd goliciunea, era mizeria bătrâneții, dar acum, când chiar se întâmplă, îmi măsor propria indiferență, nu, nu indiferență, mai curând insensibilitate, nu e nici lipsă de iubire, ea există, dar nu e însoțită de senzația fizică pe care o simțeam în copilărie când se tăia cu cuțitul la bucătărie sau când lua colțul prea iute la intrarea în cameră și se izbea cu fruntea de tocul ușii, pentru că era celebră „împiedicarea" lui, mersul lui săltat și aflat mereu la un milimetru de un dezastru iminent, atunci simțeam o bară înroșită-n foc cum îmi intră prin coșul pieptului, acum însă e aproape o stare serenă care-mi amintește de îmbăierile vesperale ale copiilor, chiar dacă lipsește mirosul dulce de bebeluș, înlocuit de cel invaziv, aspru de căcat uscat și transpirație stătută. Cu toate astea, de la subțiorii lui vine un miros plăcut, infantil, pe care-l simt, odată cu căldura brațelor scofâlcite când îl prind și-l ridic pe antebrațe, apoi îl așez pe scăunel și încep să-i spăl părul, apoi spatele cu un burete în formă de înghețată, un burete vesel dăruit de Maria, înghețata ei trece delicat peste escare, iar coloana împunge pielea ca o carcasă agresivă de dinozaur și mintea-mi fuge la spatele Luciei, arcuit sub mine în timp ce o pătrund, înainte să mă aplec, s-o învelesc în trupul meu și s-o mușc de ureche. Și, în timp ce-i săpunesc burta, îi privesc spatele îndoit ca un arc, vertebrele ca pietrele presărate în apa unui izvor, pe care să sari ca să ajungi dincolo, sau ca părțile superioare din salba geometrică a unui vas grecesc care urcă și-n același timp coboară, treptele unei scări rulante, trupurile de la Auschwitz-Birkenau aruncate snop, mutate de cupa unui excavator, privirea alunecă

din greşeală spre mâna cu bandajul ce ţine branula, mâna tremurând violent în timp ce încearcă să decaloteze penisul mic, deloc înconjurat de păr, mă gândesc atunci că a chelit jos înainte de a-şi pierde podoaba capilară, nu reuşeşte, aşa că-i prind eu puţa în căuşul palmei, e mişcarea de fiecare seară de când Matei era mic, frica de fimoză, lanţul geometric al vasului grecesc se închide, poţi ridica ulciorul spre buze, să bei apa rece a uitării. Are pielea frumoasă, nu e, cum mă temeam, cenuşiul pergamentos din *Vertumnus şi Pomona* al lui Pontormo, senectutea care priveşte în gol, umerii sunt căzuţi, adunaţi înspre pieptul cu electrozi, pe umeri stai în echilibru precar, vii din întuneric, braţele lui te-au prins de la subsuori şi te-au ridicat peste părul negru, bine pieptănat pe spate, ca-n interbelic, dar nu ştii tu de interbelic, nu ştii nimic, însă simţi parfumul serii şi al coniferelor, aerul tare de munte, nu e frig, dar e uşor răcoare, te-ai zburlit tot şi mijeşti ochii în lumina totuşi slabă a holului, pentru că eşti aproape de bec, acolo, pe umerii lui, îl apuci cu mâinile de urechi, de fiecare ureche câte o mână, ca pe o gărgăriţă din parc, care merge pe şine, şi mori de plăcere, anticipezi momentul de fiecare seară, când urcăm scările şi tu trebuie să pleci capul, deşi nu e nici un pericol să te loveşti, pentru că e jocul vostru, „Capu'!!!", îţi spune el zâmbind, „Capu'!!!", strigi şi tu şi te ghemuieşti la ceafa lui, fără teamă, pentru că simţi cum te ţine de glezne, un tânăr pensionar în forţă, un bărbat plăcut, cu părul negru, lins, e momentul în care te smulgi din întuneric, începi să te aduni în tine, aşa cum coca de pâine prinde formă sub mâinile lui Meri.

În aceeaşi vară, lungă, improbabilă, pe drumul spre staţiunea Neptun oprim toţi trei în faţa unei lădiţe cu piersici frumoase, mari, vineţii, mâna lui Ralu îmi întinde un asemenea fruct parfumat, îl iau din mâna ei şi, în momentul în care încep să-l apropii de gură, dintr-un orificiu nevăzut îşi face apariţia o coropişniţă hidoasă, o creatură de coşmar care îmi fuge pe braţ, mă arunc acolo, în praf şi mă zvârcolesc urlând „Luaţi-o de pe mine!".

*

Intru în scară, în scara-piscină, urc fiecare treaptă așa cum un budist zen își spune mantra, cum un ortodox spune Rugăciunea Inimii, atent ca fiecare gest să-l repete pe cel anterior, până când pașii creează un vârtej, iar gesturile se adună într-o mișcare continuă, OM. Acolo unde scările treceau pe lângă Frederic Barbarossa, nu mai e nimic, doar zid alb-murdar, chiloții Isabelei, cei nespălați până la cucerirea Granadei, așa că privesc în dreapta, iar acolo e o nouă ușă, albă, la vederea căreia mi se face brusc rău, însă știu că trebuie să intru. Pe ușă scrie *Garrone*: apăs clanța, mecanismul e ruginit, se împotrivește întru câtva, apăs mai tare și intru în sala de cinema care seamănă cu cea de la Melodia, unde am văzut în 1986, împreună cu Psihi Mu, *Rio Bravo*, iar din film nu mi-a rămas decât amintirea sughițului de râs al bunicii mele când o pereche de chiloți aruncată de la etajul unui bordel aterizează pe chelia unui cowboy bătrân. Era un cinematograf care funcționa la parterul unui bloc, aproape de magazinul Bucur Obor, iar filmul era pentru Psihi Mu doar pretextul unor interminabile cumpărături din Obor, unde întorcea cu mâna toate legumele, pufnind nemulțumită, boscorodind în barbă, până când o imploram să se grăbească, ca să nu pierdem desenele animate de dinaintea filmului. Mă așez în ultimul rând, ecranul negru se luminează și în jur se naște murmurul unui public care nu era acolo mai devreme. Miroase a semințe de floarea-soarelui, umede, plesnite între dinți, a pluș vechi și a picioare nespălate.

AP. 2

Garrone

Era primăvară, fiindcă din nuanța și carnea acelei zile mi-a rămas întipărită în cavernele creierului energia care-mi trecea prin vene și prin mușchi, diferită de cea crudă a tinereții, cea care te face să te trezești vesel dimineața, să te ridici fără nici o greutate, fără nici un oftat din pat și să aștepți câteva minuni de la ziua care abia începe. Minunea mea era că mă calificasem la faza pe municipiu a olimpiadei de română și asta venea cumva să dea peste bot Marianei-Cur-de-Fier, care își făcuse o adevărată datorie din a mă lua peste picior la reuniunile noastre de duminică, când ne ordonam în jurul mesei din sufrageria bătrânilor, care pe atunci nu erau bătrâni, o știu abia acum, aveau cu puțin peste 60 de ani, iar Genu abia se întorsese cu familia lui din America și probabil că trecea printr-o fază grea, profesional și personal, așa că mai mult tăcea și întrerupea discuția doar pentru a corecta pe cineva, izbucnea direct în urlete când simțea nevoia, iar atunci nevastă-sa încerca să detensioneze atmosfera făcând mișto de mine. Poseda un sadism perfect calculat, aștepta momentele de tăcere deplină, tăcerea jenată de după urletele soțului ei, iar eu intuiam mereu ce urmează și simțeam cum mi se înroșesc urechile și mi se pune un nod în gât, știam că mi se golește mintea și că n-o să-i pot răspunde nimic inteligent, așa că stăteam acolo cocoșat, frecându-mi picioarele în papucii îmblăniți, pe sub masa din lemn masiv pe care așezasem tot eu mai întâi o față de masă din mușama și abia apoi pe cea din pânză

albă, după care înşirasem farfuriile întinse, peste ele pe cele adânci, pusesem tacâmurile din argint care-mi scăpau mereu din mână, şervețelele, aşadar stăteam acolo ca un miel la tăiere până când îi auzeam vocea limpede, afectată:

— Şi ce mai face intelectualul familiei? Ce note ai mai luat?

— Are note bune, Mariana dragă, intervenea Ovidius împăciuitor, dar cu voce slabă, intimidată, pentru că ea, Mariana, chiar îi ținea la respect, avea un pedigri superior şi naturaleţea copilului de bani gata în a spune absolut tot ce-i trecea prin cap.

Pe cei din familia Lucescu banii îi impresionau, reuşeau să mişte ceva discret şi totuşi decisiv în fibra profundă a sufletului lor. Aş putea spune că-i înduioşau.

— Bine, răspundeam, am note bune. Am luat un 10 la română...

— Şi la matematică? venea lovitura pregătită de mult.

Ştia şi eu ştiam chiar mai bine că, luat din aproape în aproape, se va da-n vileag impostura în care mă bălăcesc pentru că era evident, dar evident că ceva îmi lipseşte, sunt neterminat, lălău, tarat de vinovăţii la care eram predispus genetic (datorate lui Ralu, evident), dar, simultan, poluat de perversiuni unice, care luaseră naştere odată cu mine.

— Am trecut pe municipiu la română, am zis atunci repede, dezvăluind secretul pe care nu-l ştiau încă nici cei bătrâni.

— Bravo, dragă, l-am auzit pe Ovidius din dreapta şi am simţit cum îşi pune mâna pe braţul meu drept, aşa că am făcut greşeala de a mă relaxa prematur, ca echipa de fotbal care conduce cu 2-0 în minutul 80.

Eroare fatală, pentru că adversarul meu e unul experimentat, ştie cu balonul şi mai ştie şi că 2-0 e cel mai periculos scor în fotbal. În plus, îşi doreşte mai mult victoria.

— Măiii, Michi...

Aici încep să simt că am făcut o greşeală şi mă chircesc la loc, în poziţia de apărare, cu curu-n poartă, ca generaţia de aur a fotbalului românesc.

— Tu cu româna poţi să te distrezi cât vrei, e foarte bine. Din partea mea, poţi să ajungi şi pe ţară... Ţi-am mai spus de băiatul ăla a' lu' doamna Straton, care era nu olimpic pe municipiu, era genial, toată lumea aşa spunea, că e un *geniu*. Ştia toate statuile de scriitori din Cişmigiu după nume şi anul naşterii. Ştii ce s-a ales de el?

Tăcere. Îmi dau seama că de data asta chiar aşteaptă un răspuns. E vicleană ca o cobră a deşertului, iar eu sunt mangusta prinsă la înghesuială. De emoţie, simt că-mi plesneşte vezica.

— Nu, nu mai ţin minte...

— NI-MIC, silabiseşte femeia cu părul creţ din faţa mea, al cărei tors acoperă pe jumătate televizorul. N-a făcut nimic, a trăit pe spinarea doamnei Straton toată viaţa, a început să bea şi l-au găsit mort într-o dimineaţă, îngheţat în zăpadă, unde credeţi?

Se întoarce spre Ovidius, apoi dă roată cu ochii în jurul mesei, e Marcus Antonius lângă trupul lui Caesar, e Cicero în Senat, e Cato tunând împotriva Cartaginei.

— ÎN CIŞMIGIU!

Gata, am pierdut, firavul avantaj s-a risipit în zăpada unui Cişmigiu feeric şi ucigaş. Simt cum scap câţiva stropi de urină în pantaloni. Adversarul meu culege ovaţiile publicului, se înclină şi bagă cu delicateţe o bucată de şuncă în gură.

•

Dar era primăvară şi eu aveam prima mea prietenă, o chema Simina, Simina cea cu părul negru, lins, fuseserăm la o petrecere de ziua lui Lupu Mircea pe undeva pe Strada Zânelor şi spre final, pe la 11, stăteam trei perechi la el în cameră, pe întuneric, ascultam Pet Shop Boys şi fiecare îşi săruta prietena, când i-am simţit mâna coborându-mi pe abdomen, mi-a scos cămaşa din pantaloni, apoi i-am simţit degetele reci strecurându-se pe sub marginea

chiloților, cum îmi caută pula chinuită de toate acele sărutări și mângâieri, cum o găsește și o strânge în pumn, e prima femeie care mă atinge acolo după mama, am revelația asta și mai am o usturime insuportabilă în vintre, ca și cum aș fi înghițit smoală, apoi ea își scoate mâna de acolo, îmi ia mâna inertă și și-o așază pe un sân, e prima oară când ating un sân, altul decât al lui Ralu: e mic, tare și-mi trece prin cap că mi-aș dori să fiu în orice altă parte.

Deci aveam prima mea prietenă, ceea ce era bine, dar mă și speria, pentru că așa eram eu făcut, să fiu îngrijorat de orice, să vreau lucruri care apoi, când devin ale mele, să mă sperie ca naiba. În starea asta trăiam neîntrerupt și poate din cauza ei nu am înțeles exact ce s-a întâmplat, ce s-a rupt în mine atunci, în seara când am trecut pe la Genu, care nu era acasă, înainte de a merge spre Casa cu Lei. Făceam treaba asta din când în când: veneam după școală la Ovidiu, mâncam ceva, îi povesteam cum fusese la școală, apoi treceam și pe la apartamentul fiului său, care era Tatăl meu, ca să-l salut, după care plecam, pe înserat, acasă. Atunci am găsit-o doar pe Mariana, care m-a primit neobișnuit de veselă, imaginea ei în trening vișiniu mi-a rămas în creier, pentru că de acolo a început totul, aia e fisura, avea între degete o țigară aprinsă și purta papuci de casă din care-i ieșeau degetele scurte, cu unghii tot vișinii, era foarte agitată, mi-a pus în față un pahar cu Mirinda și, după ce l-am băut, m-a luat de mână și m-a dus în sufragerie, unde erau aliniate, pe mochetă, vreo 20 de perechi de adidași de toate culorile și mărimile.

— Ia uite, Michi, cu ce s-a întors Genu de la Shanghai! Ia vezi, caută ceva pe măsura ta.

Și ne-am așezat amândoi pe jos, eu am început să probez toți adidașii ăia și ea mă ajuta cu o veselie neobișnuită, așa că m-a molipsit și pe mine și i-am încălțat pe rând pe toți, am defilat prin fața ei, chiar și cu adidașii cu două-trei numere mai mari, și ne-am simțit mai

apropiaţi ca niciodată, eu, copilul altei femei, şi ea, mama altui copil, adunaţi în jurul unor adidaşi chinezeşti coloraţi, mirosind a piele vopsită şi a cauciuc.

Nu l-am mai aşteptat pe Genu, care întârzia, aşa că am luat-o spre casă, pentru că se înserа şi aveam de mers patru staţii cu tramvaiul în sus, spre Şura Mare, dar era o plăcere să mergi în adidaşi noi, de un alb orbitor, prin seara de primăvară. Aveam senzaţia că se uită toată lumea la mine, uitasem tot, chiar şi pe Simina, pentru prima oară în ultimele luni nu mă mai gândeam doar la sex. Când am început să împing uşa grea dintre Lei, am simţit cum cineva o deschide mai repede şi în prag am văzut-o pe Ralu, i-am citit expresia îngrijorată şi am ştiut că se întâmplase ceva rău.

— Vezi că te caută Lucescu înnebunit. A zis să-l suni imediat ce ajungi.

— A zis ce vrea?

— Nu, doar să-l suni când intri pe uşă. I-am zis: „Bă, tu să nu vorbeşti aşa cu mine, păstrează-te pentru curva aia de nevastă-ta" şi i-am trântit telefonu-n nas.

— Hai, mă, mamăăăăă...!!!

Am băgat tremurând degetul arătător în discul telefonului şi am format numărul. Mi-a răspuns chiar el, cu o voce calmă, dar care pe mine atunci mă paraliza:

— Mihai, te rog să te întorci la noi acum. Cu adidaşii pe care i-ai luat.

Pe moment n-am înţeles ce-mi cere, nicidecum de ce o face, am tăcut, poate o secundă, poate două, mi-am dat seama ce vrea, dar n-am putut să zic altceva decât:

— Bine.

*

A doua zi, m-am trezit fericit. Exact ăsta e cuvântul: fericire. Ba mai mult, euforie. O parte din mine asista cu uimire la mişcările uşoare (ridicarea din pat a adolescentului, oasele imponderabile, prima talpă care atinge mocheta

răcoroasă din camera mea, apoi a doua, spatele drept, o foame cumplită) care m-au purtat mai întâi spre Ovidius şi Meri, unde mă aştepta masa pusă, anticiparea nerăbdătoare a zilei care se întindea în faţa mea, prima din ultima săptămână de şcoală, fără lecţii prea dure, cu profesori care lipseau de la ore şi ieşirile noastre în parcul seminarului teologic, fata brunetă pe care în sfârşit o sărutasem şi care mă lăsase să-i ating sânii cu câteva zile înainte (eram prinşi într-un sărut care nu se mai încheia, ne sufocam unul pe celălalt, îmi amintesc teama de a elibera pe nări tot aerul strâns în plămâni, ca să nu i se pară scârbos şi firul rece de spermă care mi se prelingea pe picior), apoi o întreagă vacanţă în care urmau să se întâmple foarte multe. Nici Ovidius, nici Meri nu aflaseră nimic despre evenimentele din seara trecută, ceea ce mi-a convenit de minune, pentru că eram convins că uitarea e singura soluţie, că gura lui uscată de ură, ochii roşii, urletul de animal când mă împingea pe uşă, afară din casa lui, mâna subţire şi nervoasă care ţinea acel adidas de şireturi, faţa palidă, din care fugise tot sângele, a Marianei, ivindu-se în capătul holului, ţinând mâna la gură ca o ţărancă şi o voce care repeta în capul meu, propria mea voce care întreba fără oprire: „De ce nu-i spune?".

Drumul prin parc, până acasă, peste deal, prin spatele Spitalului de Pneumologie, apoi printre casele care străjuiau linia de demarcaţie a parcului, şi Ralu, dezlănţuită într-o tiradă de tragedian antic, cu mâinile ridicate spre cer („Da' nu-l mai ia Dumnezeu, futu-i morţii mă-sii de isteric"), poveştile *ei* despre violenţa bărbatului, înainte şi imediat după naşterea mea („Uite, aici m-a lovit cu verigheta, m-am învineţit şi m-am umflat ca un cimpoi, o săptămână n-am ieşit de ruşine din casă"), apoi izbucnirea mea brutală, pentru că mă istoveau poveştile astea şi nu voiam decât să adorm, să dorm. După tot ce s-a întâmplat în ziua următoare, nu am mai putut spune nimănui că Michi de fapt dormise în tot timpul acela, că în el se născuse

un altul, un om treaz, vicios, violent şi otrăvit de ură, care înghiţise copilul jenat şi fricos, olimpic la limba română.

Primele două ore nu s-au făcut şi probabil că nimic nu s-ar fi întâmplat atunci dacă lucrurile ar fi stat altfel, dacă ar fi fost o perioadă normală de şcoală, dar aşa, grupul care mă acceptase la ţigară, în curtea seminarului, în centrul căruia tronau ca bulibaşii Pateu, un tip roşcat, foarte înalt şi bine făcut pentru clasa a VIII-a, apoi Găină, un băiat blond, cu capul mare, ce abia îi stătea pe umeri, împreună cu Bestie şi Giani, deci ăştia au hotărât să facem chetă şi să luăm ceva de băut, aşa că am ieşit pe uşa din spate a şcolii (o bătaie pe obraz elevului de serviciu, căcat pe el la vederea grupului hotărât de a VIII-a, care se îndrepta spre soare cu un eroism de soldaţi sovietici în asalt) şi am mers să luăm bere de la chioşcul de pe Oiţelor, zisă Coiţelor, de unde de obicei Găină cumpăra ţigări şi prezervative, dar acolo Pateu a venit cu ideea să bem vodcă, băuse el şi era foarte mişto, pentru că te îmbătai mai repede, aşa că am luat patru sticle de jumătate de litru de Săniuţa, dar şi o sticlă de Garrone pentru fete şi, ascunzând fiecare câte o sticlă pe sub geacă, cu câte o ţigară More mentolat în gură, am intrat prin gardul spart care despărţea şcoala de pajiştea seminarului teologic, unde am început să poştim o primă sticlă de vodcă şi eu mă întrebam care o fi treaba cu vodă, pentru că nu simţeam nimic, în afară de o sete încăpăţânată şi, în continuare, de o fericire inexplicabilă. Râdeam toţi şi începuse jocul în care intram de obicei când beam câte o bere acolo, adică ne prefăceam mai beţi decât eram, vorbeam stâlcit, ne îmbrânceam, ne împleticeam şi ne pasam sticla prefăcându-ne c-o scăpăm. Atunci Pateu a zis că are gust naşpa şi o să combine cu Garrone, care e dulce, siropul puţin înecăcios peste greaţa care rămâne după gurile de vodcă, o greaţă ce apare după ce ai înghiţit-o, dar da, gustul dulceag, Garrone de piersici, o minune şi fericirea ta parcă se risipeşte, se temperează, înlocuită de o pace plină de înţelepciune, intri în jocul lor, ba chiar începi să

bravezi şi iei alternativ câte o gură din fiecare băutură, ia uite ce sorb are Michişor, las-o mai uşor, mai moale, sticla trecută din mână-n mână, mai sunt trei sferturi din cea de Garrone, dar vrei să bei din ce în ce mai mult, pentru că pacea asta bate fericirea sau fericirea are ceva nelămurit, care te sperie, aşa că bei, bei şi-ţi aprinzi ţigară după ţigară şi râzi şi vorbeşti tare, nu eşti tu, e un tip locvace aici, ce are toate bancurile la el, la fel viaţa, e despre viaţă vorba, care ai, mă, tupeu să bagi o sticlă de vodcă dintr-o respiraţie, du-te-n pula mea, Pateu, vrei să intrăm în comă?, CE COMĂ, Bestie, ia uite aici, şi Pateu duce o sticlă nouă la gură şi-i privesc fascinat melcul care se târâie pe sub pielea gâtului, bea primele două înghiţituri, apoi îmi dau seama că doar se preface, ţine sticla lipită de buze, cu capul dat pe spate şi se uită la nori, da, sunt doi nori deasupra capetelor noastre, unul e o cămilă, altul o balenă, şi atunci fac gestul, îi smulg sticla abia începută din mână şi-mi spun că totul e în regulă dacă nu respir, dacă mă pregătesc pentru greaţa de după şi toată viaţa mea, a ta atârnă de jocul ăsta, aşa că începi să bei încet, apoi cu înghiţituri din ce în ce mai mari şi în jur se lasă liniştea, eşti Nadia Comăneci la bârnă, eşti Mateuţ în faţa punctului cu var, lichidul se scurge, ai găsit metoda de a nu mai înghiţi (pentru că în înghiţire e un nod care ştii că poate declanşa voma), ci de a scurge vodca prin gât direct în stomac, nu mai arde, e apă, e apa care şterge tot, e soarele şi alte stele şi toate privirile lor pline de respect şterg amintirea unei seri pe care se pare că n-ai uitat-o, iar când sticla se termină, o ceri pe a doua, o iei cu mână sigură, eşti un monstru, o duci la gură şi desfaci capacul cu dinţii, într-o parte, cum l-ai văzut pe Sergiu când erai mic („Faci pârghie, Marocane, daţi-mi o pârghie şi răstorn lumea, aşa a zis Arhimede!"), şi continui să scurgi în tine, în tăcere, peste pajiştea seminarului, şi o bei şi pe a doua şi te sprijini de trunchiul gros al nucului sub care staţi, poate zâmbeşti, ăştia urlă în jurul tău („Michi, spaima sticlelor de vodcă!"), aşa că

întinzi mâna spre sticla de Garrone ca să te clătești, să schimbi gustul, simți că în tine e un lac de lacrimi care s-a strâns sub omușor și privești cu superioritate îmbrâncelile din jur și tot Pateu vine cu ideea, aparent de nicăieri (de fapt știi, știi că Pateu reprezintă o instanță superioară, malefică, trimisă în viața ta din cercuri de foc), să-l provoace pe Giani, un băiat slăbuț și cam gângav, să ne sugă pula, iar ăsta e de acord, de-abia se ține pe picioare, însă atunci nimeni nu vrea să stea să i se sugă, așa că iarăși faci un pas înainte și te desfaci la șliț, iarăși se face liniște, adori liniștea asta, îl iei de gât, îl împingi ușor, el se apleacă, apoi se așază în genunchi și ți-o ia în gură, nu simți nimic, va trece și asta, așa cum au trecut două sticle de vodcă, totul e să nu înghiți și de undeva dinăuntru, din lacul de lacrimi, vine mișcarea care-l ridică și-l trage aproape de tine și-l săruți cu limba, așa cum ai învățat în pauze cu Simina, fata brunetă, creață, îl săruți ca-n filme, apoi îl împingi la loc, norii de deasupra sunt acum struț și acvilă, vrei să spui ceva, poate stop, poate dă-i înainte, nu știi ce vrei să spui, e o nemulțumire ce în sfârșit vrea să-și facă loc, nu ai aer, buzele lui uscate îți freacă penisul, nu e nimic plăcut în asta și parcă bănuiești că ai început ceva ce nu se va mai sfârși, toată tristețea răbufnește peste ceafa lui acoperită de păr blond, jetul dulceag îl spală pe spate, îl duce departe, în largul unei mări incolore, pe apele căreia plutesc adidași chinezești colorați, Adibas, Neki sau Pume.

•

M-am trezit într-o baltă de vomă, eram acoperit din cap până-n picioare, pe buze mi se uscase o peliculă de băutură, dar eu simțeam că mă ard în continuare buzele copilului blond, zăceam în toaleta școlii, cea de lângă cancelarie. Privirea mi-a rămas o vreme pe gresia unde alternau pătratele albe cu cele negre, alb, negru, alb, negru, teroarea revenirii la viață, fără nori și fără ape,

apoi tresari, pentru că ţi se pare că auzi vocea lui Ovidius, e vocea lui echilibrată, apoi auzi cuvintele „Doamna directoare" şi dai să te ridici, dar începi din nou să icneşti şi vomiţi cleiul din stomac, ultimele rămăşiţe ale zilei, apoi vomiţi imaginile disparate ale întâmplărilor care aparent s-au şters, profu' de sport, îmbrăcat în trening, care trece prin spărtura gardului urlând la noi „Vă văd copiii, mă, nenorociţilor!", toţi încearcă să fugă, încerci şi tu, dar nu te mai ajută picioarele, mai ales că încă ai pantalonii în vine, mâna lui te prinde de ceafă şi cumva te ţine la distanţă, aşa cum ai duce o pisică turbată, cu atenţie să nu te muşte, sau mai curând o creatură murdară, un ciumat pe care-l ţii departe de corp, pentru că te poate contamina, aşa străbaţi curtea şcolii, e cald, e acelaşi soare sub care te-ai trezit fericit de dimineaţă, dar, când ridici privirea, lângă soare se vede clădirea şcolii şi la etajele superioare sunt câteva clase la geam, şiruri de capete aliniate ca la circ, ca iezii rânjiţi la geamul caprei, aliniaţi de lup.

Ovidius a stat lângă mine în salvare, apoi m-a ţinut de frunte cât am icnit, ore întregi, pe holurile spitalului sub privirile scârbite ale pacienţilor şi ale asistentelor, a stat lângă patul meu cât am fost conectat la perfuzii şi abia târziu, când m-am trezit pentru a zecea, a douăsprezecea oară, mi-am dat seama că purta uniforma militară, de locotenent-colonel, cu trese, că pornise de fapt la război, că eu eram războiul lui, pe care-l purta cu arme de lemn, eram Turtucaia lui.

Tot uniformă purta şi când a venit să mă ia acasă şi mi-a oferit braţul, aşa cum probabil i-l oferea lui Meri când mergeau la ceaiuri dansante în Târgovişte, unde au fost tineri căsătoriţi. M-a dus cu un taxi, nu-l mai văzusem niciodată să oprească un taxi, era o cheltuială inutilă, nu se pricepea nici să închidă portiera, dar ne-am descurcat şi, cum a pornit, mi-am pus capul pe umărul lui, am închis ochii şi abia atunci a dat drumul unui suspin pe care-l ţinuse probabil în el câteva zile, cât durase coma

mea. Când am ajuns acasă, m-au dezbrăcat împreună, în tăcere, m-au băgat în cămăruță (camera de copil a lui Genu, acolo unde colecționase timbre și ascultase emisiuni muzicale la radio) și m-au lăsat să dorm. Am dormit trei zile, m-am hrănit cu somn, de fiecare dată când mă trezeam, aveam ochii lipiți de lacrimi și în minte îmi năvăleau imaginile din ziua aceea, așa că mă forțam să adorm la loc, până când n-am mai putut.

În Casa cu Lei
(continuare)

Azi l-am cunoscut pe vecinul meu, creştinul. Mi-am făcut curaj să ies din cămăruţă odată cu apusul, aşa cum fac în ultima vreme, ca un vampir, încercând să nu produc nici un zgomot, ceea ce e destul de greu pe podeaua din bârne vechi, roase şi cariate. Camera mea, ca de altfel tot podul, nu are acces decât la scara de serviciu, drumul pe care acum aproape o sută de ani îl făceau servitorii seara, când în sfârşit se retrăgeau la culcare. Casa are două etaje şi pod, e construită în 1933, lucru greu de verificat, dar pe care doamna Marinescu mi l-a repetat, obişnuită probabil cu posibilii cumpărători de vârstă mijlocie, din mica burghezie „prizonieră a propriilor aspiraţii", după cum a declarat eternul guvernator al Băncii Naţionale, un om care aduce izbitor cu o vulpe polară, referindu-se la pătura de mijloc a unei ţări sărace, care încearcă să-şi clădească o viaţă în mai mult de 50 de metri pătraţi. În general însă, constrânşi şi de bănci, dar şi de propriile aspiraţii, aceştia caută clădiri noi, construite după 1980, de teama unui cutremur devastator, anunţat săptămânal de televiziuni ca fiind iminent şi apocaliptic.

Acum doi ani, când eram un asemenea mic-burghez, încă tânăr lector la Istorie, am vizitat („vizionat", conform jargonului) zeci de asemenea case, pentru că erau, în mod suspect, sub preţul exorbitant al pieţei. După ce am avut un eşec răsunător în Casa Vrăjitoarei, am extins cercetările dinspre Tineretului înspre vechiul cartier evreiesc, în zona Unirii, Strada Anton Pann, Strada Vulturilor, Parfumului, până ne-am găsit casa ideală, pe Strada Remus, vecină cu

Romulus. Pentru mine, ieşirea din cartierele de blocuri a fost ca o promisiune a Paradisului, am început să-mi imaginez în fiecare noapte viaţa într-o asemenea casă, cu subsolurile, pivniţele, demisolurile, cotloanele, scorburile, podurile, mansardele şi geamurile ei rotunde, ca nişte hublouri de vapor. A devenit pentru amândoi o reală obsesie, seara stăteam cu Ioana în pat, cu laptopurile pe genunchi, fiecare pe alt site de imobiliare, şi ne arătam unul altuia câte o casă, bazându-ne pe vânzarea apartamentului de trei camere în care ne născuserăm atât eu, cât şi cei doi copii ai noştri, dar care acum devenise sufocant, cocârjat de obiecte, gata să se scufunde odată cu blocul de zece etaje. Prima vizionare a fost a unui apartament din 1945, care s-a dovedit a fi din 1936, pe Strada Lânăriei, colţ cu Drumea Rădulescu, străduţa unde mergeam în copilărie cu Papuş să furăm cireşe şi caise de pe crengile care atârnau deasupra gardurilor. Şi atunci s-a născut imaginea propriilor mei copii căţărându-se în pomii de pe marginea drumului şi am crezut că aşa am putea fi fericiţi. Aşa că am insistat să investigăm mansarda luminoasă, cu geamul ca un hublou de vapor, cu două intrări („Uite, aici poţi să-ţi faci un birou, ai ieşire separată") şi un balconaş unde am fi putut să ne bem cafeaua dimineaţa, în soare. Încet-încet, spre ghinionul femeii de la agenţia imobiliară, toată poleiala (apartamentul era recent văruit) a început să se crape, la prima ploaie curgeau şuvoaie din tavan în bucătărie („Nu este nici o problemă, domnul Zvonea a angajat o echipă să repare acoperişul"), şi s-a dovedit că întreaga clădire avea un singur proprietar, pe doamna Moşoiu, cu excepţia acestui apartament, însă tot ea avea ultimul cuvânt legat de condiţiile vânzării, adică nu ne permitea accesul decât pe scara de serviciu, unde Matei putea urca doar cu greu, din cauza piciorului şi pentru că are rău de înălţime, nu ne permitea accesul în pivniţă, pentru că era integral a magazinului de la parter, pentru depozitare, nu ne oferea spre vânzare nici un metru din curticica dinspre poartă, iar

le coup de grâce a venit când am aflat că proprietarul apartamentului, „un nepot", nu primise de la ea, la cumpărare, nici un centimetru de pământ sub casă, ceea ce ne lăsa oarecum în aer. Făcuserăm deja un împrumut la bancă, așa că eram porniți, deși nu știam unde vrem să mergem. Nerăbdarea de a scăpa de apartamentul din Tineretului era însă mai veche în cazul meu. Pereții ăia văzuseră prea multe. Încercasem, de-a lungul anilor, să scap de piesele de mobilier care-mi aminteau de el, dar Genu părea să fie un spirit puternic, care nu iese din casă decât alungat de un ritual mai complex decât simplele văruieli, aruncarea mobilei vechi sau nașterea unor copii care să contamineze locul cu o presupusă puritate. Cu un an înainte de a se naște Matei, i-am arătat Ioanei crucile trase cu clei pe ușile dulapurilor încastrate în pereți și i-am povestit despre coroana din brad pe care am găsit-o deasupra unui dulap vechi, din dormitor, o coroniță împletită în care erau prinse flori ofilite (garoafe) și păr uman, mult păr înnădit printre acele uscate. Mi-am amintit cum în ziua mutării mele acolo, a doua mutare, cea din tinerețea matură, în sufragerie am găsit scheletul unei păsări mari, probabil o cioară, care putrezise pe linoleum, neștiută de nimeni, în apartamentul care stătuse încuiat cu anii. Nu făcusem pe loc legătura cu altă pasăre, găsită la o altă mutare, cu mulți ani în urmă. Totuși, casa asta fusese folosită pe post de refugiu temporar pentru prietenii din străinătate ai lui Genu, intraseră și ieșiseră oameni de acolo, de cel puțin câteva ori pe an. Cum ajunsese acolo o pasăre și când avusese timp să putrezească, să se lichefieze și să se pietrifice în mijlocul sufrageriei? Teoria lui Ovidius era că pasărea intrase pe luminatorul de la bucătărie, care dădea înspre curtea interioară a blocului, *huis clos* unde hălăduiau tot soiul de zburătoare și de târâtoare. Totuși, mintea mea, care atunci era îmbibată de magie și care disprețuia orice explicație rațională, a făcut imediat legătura între crucile trasate cu clei sau ulei pe ușile dulapurilor, scheletul de pasăre și, mai târziu, coroana cu păr de om. M-a ajutat la asta și Ralu,

care era convinsă că acea coroană făcea parte dintr-un ritual de deochi sau de vrăjitorie pusă la cale de malefica Mariana-Cur-de-Fier.

Îmi devenise limpede că apartamentul în care mă născusem, unde trăisem câțiva ani cu Ralu înainte ca Genu să câștige procesul prin care își revendica alea trei camere și unde locuiam de trei ani când am cunoscut-o pe Ioana, era un loc rău.

Într-o dimineață de sâmbătă, înarmați cu bidinele, var lavabil și un baros, am început să spargem toate acele dulapuri încastrate în perete, care însă păreau înrădăcinate, ființe vii care se agățau disperate de pereți cu ghearele. Fiecare lovitură de baros lăsa în urmă gemete, urlete, scrâșneli, niște sunete care nici pe departe nu păreau a fi produse de contactul fierului cu lemnul. În câteva ore am reușit să spargem tot ce ieșea în afara zidului, rămânând doar placajul din spate, bine prins în perete cu șuruburi împușcate-n beton. Ioana era însărcinată, așa că nu mă putea ajuta prea mult, iar loviturile cu barosul nu mai aveau nici un sens acum, așa că am strecurat mâna peste marginea superioară și am început să trag, sperând să rup cumva placajul, să-l elimin prin fărâmițare. N-am luat în seamă mângâierea catifelată pe care am simțit-o pe degetele deja tumefiate de la toată munca zilei, însă, când prima bucată de lemn s-a desprins, peretele era negru, era blana unui animal, apoi devenea penajul unei ciori care trăia acolo. Gândacii erau mari, catifelați și leneși, abia mișcau, nici măcar lumina la care-i expuneam după ani de zile nu părea să-i deranjeze, un animal leneș, aflat în hibernare, ce nu revine pe loc la viață. Parcă-i vedeam întinzându-se, trosnind din încheieturi, dar nu scârba (deși o simțeam sufocându-mă), nu frica, nu oroarea de asemenea insecte m-au paralizat, ci senzația că am mai trăit așa ceva odată, poate într-o viață anterioară, când am văzut cum o maree de gândaci este incendiată într-o cadă dintr-o casă veche, la etaj. Mi-am amintit scâncetele

acelor gândaci peste care se turnase terebentină şi un fior aproape plăcut, pervers m-a străbătut dinspre coaie, de-a lungul şirei spinării, până spre ceafă, unde mi-a ridicat părul ca unui câine înfuriat. Ioana a văzut că m-am albit la faţă („Parcă ţi s-a scurs tot sângele din cap") şi mi-a dat mâna, dar m-am ferit, pentru că nu voiam s-o ating cu mâna aia care fusese mângâiată de gândacii negri, cât palma, am coborât încet de pe scara metalică şi m-am dus în bucătărie să-mi deschid o bere. Am băut îndelung, cu gâlgâituri, ţinând cutia cu ambele mâini, ca un copil care-şi ţine singur biberonul. Am luat apoi un spray mare, un insecticid K-nu-ştiu-cât, o brichetă şi, călăuzit de o memorie ce putea foarte bine să fie a altuia, poate a unui copil, am urcat treptele scării, am aprins bricheta, şi, orientând jetul de spray între placaj şi perete, am aprins focul. Lemnul vechi nu ardea, doar se înnegrea, însă în curând gândacii au început să iasă prin partea de jos, să alerge înnebuniţi pe gresia din hol, căutându-şi refugiu. Ioana îi vâna unul câte unul, arăta ca o barză, prea înaltă pentru tavanul scund, o barză ieşită să se hrănească, lovind cu ciocul portocaliu în boabele negre fugind disperate care-ncotro. Erau mai mulţi decât ne imaginaserăm, aşa că a trebuit să regândesc întreaga operaţiune. După moartea prin foc a venit cea prin apă. Am umplut o găleată în cadă, m-am urcat cu ea pe scară şi am turnat cu ură apa printre tăblie şi perete. Acum ieşeau aduşi de valuri, cu picioarele-n sus, ameţiţi, aşa că puteau fi luaţi mai uşor cu un făraş. Am muncit toată ziua până am spart pe mijloc placa de lemn şi abia atunci am înţeles ce se ascundea în spatele ei: când am reuşit s-o desprind, am văzut că tot peretele era negru, că stăteau unii în alţii, prinşi de zidul zgrunţuros, tremurând împreună, şi am crezut că peretele tremura, era un câine negru şi umflat, desprins din pădurea aflată-n spatele peretelui.

Pe la jumătatea anilor '60, mai exact în 1965, terenul sălbatic care începea chiar de lângă Liceul „Şincai" şi care era cunoscut şi temut sub numele generic Cocioc, a fost nivelat şi a început o muncă de construcţie accelerată şi grandios socialistă, dealurile năpădite de ierburi sălbatice şi hârtoapele, gardurile din lemn odinioară vopsit în verde au fost rase de buldozere, fadrome şi alte asemenea animale preistorice din fier ruginit şi pentru o vreme locuitorii cartierului Cărămidari şi cei din jurul Căii Şerban Vodă au putut vedea cum în faţa ochilor li se întinde o plajă de pământ răscolit, peste care puteai vedea până hăt în depărtare, un peisaj deschis oricăror posibilităţi din care se năşteau, lună după lună, mai întâi şantiere, apoi structuri incipiente, şi tot ce se ştia cu certitudine era că întreaga zonă va fi redesenată, apoi că mâna lungă a comunismului îşi va sufleca mâneca, va chema alături de ea şi cealaltă mână şi se vor apuca de treabă. S-a aflat destul de repede că se pune la cale construirea unui nou cartier, elegant, destinat în principiu privilegiaţilor regimului, de al doilea rang, însă tot nişte mici mandarini, a căror viaţă urma să fie dezmierdată de priveliştea unui parc foarte întins, cu alei cimentate şi zone verzi controlat-sălbatice, apoi informaţii oculte au dezvăluit faptul că Parcul va fi unul al Tineretului şi apoi că întregul cartier va fi unul al Tineretului, pentru că, nu-i aşa?, tineretul e important, mai ales într-o societate comunistă care pune mare preţ pe vitalitate, pe forţele virile ale muncitorului în putere. Numai că de un singur lucru nu au ţinut cont arhitecţii încă noului regim, şi anume de faptul că acest splendid şi grandios loc de recreaţie pentru tineri şi copii avea să fie construit pe un Loc Rău. Bucureştiul e plin de locuri rele, de portaluri infernale şi doar nepăsarea şi neştiinţa ne fac să călcăm pe ele fără zbucium şi cutremurare. Nu întâmplător, înainte de a se numi Cocioc, spaţiul întins dintre Cimitirul Bellu, Cărămidari şi spitalul

de tuberculoşi „D. Alexandrescu" era cunoscut drept Valea Plângerii. Se spune că de acolo şi-ar fi luat inspiraţia Petre Ispirescu când a scris *Tinereţe fără bătrâneţe*, atât de trist şi de lipsit de speranţă era locul acela. La începutul secolului, în centrul lui a existat o mănăstire înconjurată de un sat, un mitoc. Într-o noapte, sub acţiunea maleficei Dâmboviţe, cu izvoarele, tunelurile şi răutatea ei, terenul de sub mănăstire s-a surpat, înghiţindu-i laolaltă pe oamenii Domnului şi pe cei din jur. Imediat apele au ţâşnit la suprafaţă, acoperind totul, case, oameni, animale şi vaierele lor. A fost un dezastru ce recrea, la scară citadină, tragedia legendarei Atlantide sau a uriaşilor lemurieni telepaţi, scufundaţi în apele oceanului şi ale uitării. N-a fost salvat nici un suflet înghiţit de mâl, mai ales că nici nu prea voia nimeni să-i salveze. Ani la rând, pe când apele îşi intrau pe deplin în drepturi, oamenii care călcau în Cimitirul Bellu pentru a-şi plânge morţii au tot auzit strigătele celor pe care-i înghiţise pământul, plânsul lor lipsit de speranţă, atât de potrivit în liniştea sumbră a cimitirului. Atunci au numit locul Valea Plângerii, pentru că românul s-a născut poet, iar bucureşteanul este şi el român, ba chiar unul dezrădăcinat, purtând în suflet o melancolie care, ca orice melancolie sadea, e indefinită. Peste locul acela rău a crescut imediat stuf înalt, de trei metri, iar lumea trecea de multe ori cu groază şi curiozitate prin zonă, pentru a vedea turla bisericii ce se mai ţinea încă dintre firele sălbatice de vegetaţie. Numai că Locul continua să fie activ, să-şi revendice ofrandele, aşa că în bălţile acelea se înecau zeci de imprudenţi care nesocoteau istoria şi veneau vara la scăldat, copii şi maturi deopotrivă. În plus, locul fiind din ce în ce mai ocolit de fiinţe cu frica lui Dumnezeu, a început să-i atragă pe ceilalţi, hoţi, cuţitari, criminali, violatori, care s-au refugiat mai ales pe insula formată în jurul turlei ce ieşea din pământ, insulă pe care n-o lega nici un pod de maluri, singurul loc unde poliţia călare nu avea acces. Apele erau mâloase, tulburi, străbătute de curenţi reci, de bulboane,

iar lumea povestea că sub ele s-ar ascunde tuneluri de refugiu săpate încă de pe vremea lui Ţepeş Vodă, tuneluri ce legau subsolul Crematoriului Cenuşa de domeniul boierilor Bellu. Tot lumea povestea că apele noului lac sunt fără fund, că adâncurile lui străbătute de coloane orizontale de apă rece îşi cer periodic ofranda, smulsă vieţii de gheare îngheţate şi depusă pe patul moale al mâlului.

Aşadar, pe insula aceea se născuse o comunitate de diavoli, a cărei aură macabră atrăgea infractori mai mici, aşa că tot arealul Văii Plângerii s-a transformat repede într-o cloacă infernală şi labirintică în care se aruncau gunoaiele, se ascundeau cadavrele şi crimele. În 1930, un ziarist de la *Realitatea ilustrată* şi-a făcut curaj şi şi-a băgat puţin nasul în Vale, notând următoarele: „În mijlocul văii s-a format un adevărat munte de gunoaie. O regiune întreagă de gunoi, râuşoare, pante, sinuozităţi de gunoi, o suprafaţă imensă din terenul Capitalei este acoperită cu cele mai scârnave imundităţi. Cu cât pătrundem mai adânc în imunda regiune, cu atât gâtlejul ni se strânge, sufocat de un miros complex, format din miasme de cadavre, putrede, descompuneri vegetale şi miros acru".

Numai că nasul sensibil al ziaristului nostru nu pătrunsese chiar în inima întunericului, ci îi dăduse mai curând târcoale pe la periferie, unde miasmele şi teroarea adiau doar edulcorat. Pe la periferia Iadului puteau fi văzuţi săraci care adunau oase bune de măcinat şi de folosit la albire, piei putrezite de câine, dar şi cărţi, pentru că-n groapă se pare că rudele celor morţi de tuberculoză, la sanatoriul din marginea gropii, aruncau biblioteci întregi.

Prin 1940 a existat un plan de a transforma cloaca într-un domeniu de schi şi pentru câţiva ani foarte scurţi puteai vedea tineri cu pantaloni bufanţi cărându-şi în tramvai schiurile din lemn care se prindeau cu nişte cureluşe din piele de bocanci şi care coborau acolo unde tramvaiul cotea la dreapta, pe lângă spitalul de ofticoşi, spre Viilor şi Bellu, coborau aşadar în dreptul Văii Plângerii, din care fusese ruptă o bucată, chiar cea care avea în vârf

temutul Crematoriu, urcau dealul acela cu schiurile în spinare și coborau în viteză, chiuind, o generație care nu bănuia că așteaptă să fie călcată-n picioare de o jumătate de secol care avea pentru ea de toate: pogromuri, stalinism, comunism cu față umană, comunism naționalist și, pentru cei mai longevivi, chiar și celebra „democrație originală". Nimeni nu știa asta, zăpada era curată, câteodată ieșea soarele care se strecura printre turnurile Crematoriului, templul persan al arderii de tot, lăcașul pământesc al lui Mithra, la baza pârtiei apăruseră chioșcuri cu vin fiert și mici, unde puteai să te odihnești și să privești, în timp ce se usca pe tine transpirația sănătoasă, de tânăr sportiv, înspre orizontul blocat de panouri montate de armată ca să ascundă groapa de unde priveau, la rândul lor, șiruri de ochi curioși și de unde ieșeau discret, câte doi, șuții cei mai experimentați, ca să se amestece printre schiori. Apoi a venit partea cea mai grea a războiului și din domeniul schiabil a rămas doar dealul Crematoriului, adevărat punct belvedere pentru bandele de criminali, care se adunau acolo să-și facă planurile de atac asupra cartierelor din jur sau chiar să-și plănuiască micile războaie ale căror cadavre erau apoi îngropate sub mormane de gunoi. Oamenii aceia murdari, îmbrăcați fantezist, cu haine desperecheate și fistichii, ca de la circ, creșteau câini care se sălbăticiseră și ascultau numai de ei, așa că era un real pericol să te aventurezi dincolo de bariera gropii, unde puteai fi sfâșiat oricând.

Pe alocuri, izvoarele Dâmboviței izbucneau în adevărate gheizere puturoase, ca niște buboaie sparte, și luau cu ele mizeria, purtând-o în liniște spre Lacul Cocioc, care aduna în pântecul lui orice, fără discriminare. Câinii care beau din apa aceea și care se hrăneau din hoiturile aruncate alandala deveniseră altceva decât niște simpli maidanezi, aveau în priviri o răutate mai presus de cea a unui animal sălbatic, făceau spume la gură ca și când ar fi fost turbați, horcăiau și tușeau ca niște oameni, iar gurile rele spuneau că li se trăgea de la plămânii aruncați de

asistentele criminale peste gardul Spitalului de Ofticoşi. Noaptea, de pe margine se puteau vedea focurile mari, ale căror limbi se întindeau obscen spre cer, presărate de-a lungul şi de-a latul gropii, semnalizând poziţiile ocupate de diversele bande de criminali. Hoţii se adunau în jurul focurilor, stăteau ciuci şi îşi încălzeau mâinile ciuntite de şişuri, alături de câinii care se ţineau la o distanţă respectuoasă, pândind însă vreun semn de slăbiciune de-al bipezilor. Oamenii erau ţigani mahomedani nomazi, pripăşiţi acolo de la Mangalia, cu tot cu căruţe şi neamuri, pe care însă le lăsaseră în siguranţă, în partea dinspre Viilor, în timp ce ei ieşeau la prăduit, erau criminali evadaţi de la Văcăreşti sau veniţi din toată ţara. Noaptea săreau gardurile în Cimitirul Bellu, unde intrau prin cavouri şi despuiau cadavrele de hainele bune sau de bijuterii, ba chiar într-o vreme naţia a fost scandalizată de cazul unui asemenea profanator care siluia hoiturile femeilor tinere. Dar mişcarea era de du-te-vino, căci dinspre cimitir erau aruncate tone de gunoaie şi de oase şi cranii putrezite care trebuiau să facă loc morţilor proaspeţi.

Groapa era mărginită de case din chirpici făcut din mâlul Cociocului, pe care îl adunau copiii trimişi ziua de părinţi, copii care adeseori nu se mai întorceau, iar când o făceau, modelau cu silă şi teroare pasta aceea făcută din moarte şi din noapte. Se vorbea despre confruntări în care toate bandele din Valea Plângerii se adunau laolaltă şi puneau la cale un adevărat război împotriva altor asemenea armate de strigoi proveniţi din alte gropi, a lui Ouatu sau cele de dincolo de Parcul Carol. Atunci, în miez de noapte, şiruri de zeci, sute de asemenea morţi vii, însoţiţi de câinii lor infernali, cu bale la bot, străbăteau oraşul şi se întâlneau pe teren neutru, iar în urma încleştării lor rămâneau doar petele impudice de sânge negru sau membre rupte din trupuri, pe care animalele nu le mai putuseră sfârteca.

Înspre insula din centrul bălţii însă Valea era o adevărată rezervaţie naturală, un ecosistem care se regla singur:

păpurişul înalt cât plopul ascundea privirii ochiurile adânci de apă cu insuliţe vegetale pe care stăteau înţepeniţi bâtlani şi cocostârci, pe cărările de pământ bătătorit de ţigani se alergau porci sălbăticiţi fugiţi din abatorul vechi, ba chiar şi bivoli răniţi care fie-şi trăiau acolo ultimele zile, fie se refăceau şi se adunau în adevărate turme care ţineau câinii-strigoi la respect cu coarnele lor lungi, răsucite.

În unele nopţi, oamenii povesteau că au văzut, la lumina misterioasă a focurilor de tabără, cum păsări uriaşe, fără pene, dar cu piele întunecată şi zimţi de os ieşindu-le din spinare, se ridicau spre cer într-un avânt iute, apoi se lăsau înapoi la pământ, în teritoriul nemărginit al gropii ascunse de stufăriş. Deasupra trona templul asiatic al Crematoriului, cu ochiul lui de vitralii aţintit înspre baltă şi spre Cimitirul Bellu.

După 1948, anul de vârf al acestei rezervaţii naturale şi umane, comuniştii au vrut să instaureze ordinea, aşa că miliţienii călare au devenit o prezenţă din ce în ce mai vizibilă în timpul zilei, când făceau uz de armă fără nici o remuşcare, astfel că toţi criminalii au trebuit să se organizeze şi să se afunde din ce în ce mai adânc în Vale, până când s-au refugiat chiar pe Insula de pe Cocioc, singurul loc unde nu-i putea ajunge braţul legii, pentru că nu exista nici un pod care s-o lege de mal. Nu se ştie cum ajungeau pe ea şi cum plecau de acolo nelegiuiţii şi câinii lor, însă se spune că din mijlocul insulei pleca un tunel care ducea undeva, pe dealul Crematoriului. De acolo le săreau în spate miliţienilor pe care-i luau pe nepusă masă, înainte să-şi scoată pistoletele din tocuri. Prăduiau casele din vecinătate şi răpeau femei pe care le siluiau pe grămezile de gunoaie, lăsând-le apoi mai mult moarte decât vii, înnebunite de spaimă, incapabile să mai trăiască apoi o viaţă normală. Lupta asta a durat mai bine de un deceniu, până când în fruntea ţării a venit un tânăr comunist convins, pus pe treabă, care a vrut să facă uitate ororile stalinismului dejist şi care a trasat cu mâna lui conturul unui fermecător parc ce avea să se suprapună Văii Plângerii.

*

Asta s-a întâmplat în 1964: erau anii numiți mai târziu „ai dezghețului" și, așa cum apele unui râu sunt descătușate de venirea primăverii, începând să curgă tumultuos la vale, tot așa Ovidius s-a trezit purtat de energiile acelor puhoaie năvalnice. În anii dintre absolvirea Academiei Militare și repartizare reușise să impună în jurul său un respect pe care seriozitatea și, în același timp, bonomia lui i l-au asigurat fără efort. Ajunsese maior în cadrul Marelui Stat-Major și se mutase din curtea vagon, unde trăia cu Meri și micuțul lor Genu, băiețelul adorat căruia mama îi făcea o buclă în frunte și-i prindea urechile de cap cu o bandană ca să nu fie clăpăug la maturitate, se mutaseră așadar într-un bloc înalt de pe lângă Gara de Nord, fără lift, la etajul 9, unde și-au trăit probabil cei mai frumoși ani ai vieții, așa că nu pot spune foarte multe despre ei, pentru că, așa cum se știe, fericirea nu ne interesează și nici nu lasă urme. Ce ne interesează este că în acei ani '69-'70 Ovidius a fost chemat în biroul superiorului său, colonelul Iftode, care și-a aprins o țigară cu filtru, un Kent lung și alb, l-a invitat să ia loc și a început următorul dialog:

— Tovarășe Lucescu, Ovidiu dragă... Dumneata știi cât de mult te prețuiesc eu...

— Tovarășe colonel, prețuirea este reciprocă, i-a răspuns inspiratul maior, care avea mereu verbul la el.

A urmat un schimb de zâmbete oneste, dacă e să-l cred pe cuvânt.

— Ovidiu dragă, cum e viața dumitale acolo, lângă Gară? Cum vă descurcați? Aveți apartament de două camere, nu-i așa?

— Da, tovarășe general, două camere, dar nu mă plâng, ne place zona, ne-am împrietenit cu vecinii...

— Ei, lasă, Ovidiu, că vecini mai găsești matale, ești tânăr.

Din momentul ăla a simțit că i se pregătește ceva, așa că a tăcut, așteptând un moment de cotitură, așa cum mai avusese câteva până la vârsta de 40 de ani și pe care le anticipase mereu.

— Uite ce e, tovarășu Lucescu, a reluat ofițerul, pe un ton devenit brusc oficial, marțial și lemnos, s-au dat în construcție câteva blocuri noi în cartierul Tineretului, cartier nou, la Șincai. Avem și noi dreptul de a recomanda câțiva tovarăși de nădejde, cadre militare, pentru mutare acolo. Zona va fi dată-n exploatare îndată ce se termină parcul. Primele blocuri sunt deja ocupate, cele din imediata vecinătate a parcului, însă imediat în spatele lor sunt încă două noi, aflate-n faza de finisare. Apartamente de trei camere, luminoase, spațioase. Te-am recomandat pentru unul dintre ele.

Tânărul maior gâtuit de emoție a ascultat în tăcere și a făcut tot posibilul să i se citească recunoștința și emoția pe chip, a ascultat toate detaliile, apoi s-a ridicat și a salutat cu o mână tremurândă. Ofițerul superior s-a ridicat și el, a renunțat la atitudinea oficială și l-a condus spre ușă, ținându-i o mână pe umăr:

— Ovidiu dragă, stai liniștit, că meriți tot ce ai.

Apoi i-a făcut cu ochiul din cadrul ușii.

Am ascultat povestea asta de zeci de ori, de fiecare dată cu plăcerea pe care ți-o oferă miturile fondatoare. Am ascultat-o mai ales în ultimii doi ani din viața lui Meri, după acel atac cerebral masiv din care s-a încăpățânat să-și revină, când nu mai putea vorbi, rezumându-se la mârâieli și scânceli, dar încercând din răsputeri să renască, la 86 de ani. Își exersa musculatura mergând cu un cadru ușor, pe holul lung și întunecat dintre baie și sufragerie, înainte și înapoi, sub privirea încurajatoare a lui Ovidius, înainte și înapoi, oprindu-se din când în când, cu brațele descărnate și pielea galbenă punctată de vânătăile perfuziilor, se oprea și gâfâia, iar Ovidius îi spunea cu blândețe:

— Meri, ajunge, gata, hai în fotoliu.

Dar ea scutura din cap ca un cal sâcâit de muşte şi-şi relua traseul de melc, lăsând în urma ei o duhoare de urină şi de fecale cu care ne obişnuiserăm deja. Când termina traseul şi era epuizată, o aşezam în fotoliul ei (întotdeauna cel din dreapta, unde acum stă Genu, fostul băieţel cu buclă în frunte, care a chelit de la 18 ani) şi atunci îl stârneam pe Ovidius, pentru că-i ştiam plăcerea de a povesti, aşa cum ştiam că şi figura ei se luminează şi-l ascultă cu ochii mari, dând aprobator din cap sau mârâind ceva când nu era de acord, mârâit care-l făcea pe el să se întrerupă şi s-o apostrofeze blând:

— Ba exact aşa a fost, Meri! Cum nu?

*

Când s-au mutat în blocul de pe Strada Trestiana, Parcul era gata, cu aleile lui largi, separate de răsaduri de trandafiri, cu statui gigantice urcate pe dealurile îngrădite şi controlate, înghiţite de noua ordine şi cu urâta, funcţionala Sală Polivalentă ce veghea deasupra Lacului (un lac cu malurile bordate şi betonate, unde scăldatul şi pescuitul fuseseră interzise). Rămăseseră însă zone întinse în care mâna furioasă a regimului nu ajunsese, putuse doar să zăgăzuiască şi să înconjoare, aşadar plimbăreţului curios care trecea de liniile clare de demarcaţie i se dezvăluiau mici păduri de corcoduşi şi duzi, zone întinse cu ierburi sălbatice care-i ajungeau până la piept, dealuri pe care nu urca nimeni, dar unde, când acel nimeni totuşi urca, se aflau troli uriaşi, dărâmaţi, pegaşi înaripaţi, din granit, doborâţi la pământ de fulgerul lui Jupiter, savane prin care te aşteptai să vezi umbra furişându-se a marilor carnasieri africani, totul umăr la umăr cu geometria şi disciplina noului parc plantat acolo ca prin minune. În 1974, când parcul a fost inaugurat, Genu era deja adolescent, unul slab, ruşinos de slab, cu o calviţie care-l enerva şi-l complexa, cu mâini subţiri ca de insectă şi cu o mulţime de hobby-uri: pe lângă pachetele de ţigări pe care le

colecționa, aduna timbre (Cuba, pești exotici, Olimpiada de iarnă de la Grenoble), developa poze alb-negru în cămăruța lui, unde amenajase un laborator foto de amator, sau mergea pe munte cu cel mai bun prieten al lui, Laur, care după facultate avea să se sinucidă aruncându-se de la etajul 10 al blocului din zonă Gării pe care familia Lucescu îl părăsise cu ani în urmă. În spatele blocului lor, care era destinat cadrelor armatei, spre deosebire de cele de la Bulevardul Pionierilor, construite special pentru corpul diplomatic, au început să răsară alte și alte blocuri care luau locul caselor fostului cartier Cărămidari, până-n Calea Văcărești. Pe strada care pleacă chiar din Trestiana, Poenari, avea să se mute tânărul Genu, deja angajat la agenția de turism a statului, loc de muncă privilegiat, pentru că-ți permitea să călătorești în afară, post pe care l-a obținut cu ajutorul lui Ovidius, la fel cum a obținut și apartamentul aflat la două minute de cel al părinților, unde m-am născut eu și unde mi-am început viața de adult, unde am crescut un câine pe care apoi l-am vândut pe zece lei, unde am găsit cununa cu păr de om și scheletul de pasăre și unde s-au născut apoi cei doi copii ai mei, Matei și Maria.

•

În cele din urmă am ajuns și la doamna Moșoiu, care refuzase să ne vadă timp de câteva luni bune. Ioana a insistat să mergem toți patru, ca să vadă doamna ce familie frumoasă, cuminte și civilizată suntem, ceea ce s-a dovedit a fi o greșeală. Am intrat pe scara principală, pe unde noi nu am fi avut acces dacă ne-am fi mutat acolo, și am sunat la ușa metalică, excesiv blindată, din spatele căreia s-a auzit mai întâi un cârâit ca de cioară, ruginit, apoi s-a deschis doar pe sfert, ținută de un lanț, și prin crăpătură s-a întrezărit chipul ascuțit și viclean al unei femei trecute bine de 70 de ani, excesiv sulemenită, rujată intens, cu ochii conturați ca ai lui Nefertiti, fără sprâncene,

care-a zâmbit cu toată gura ei suptă (sub nas părea să fi avut loc o implozie), arătând însă un şirag improbabil de dinţi albi, ca dintr-un catalog de cabinet stomatologic. Ne-a primit înăuntru şi atunci am putut admira integral capodopera Moşoiu, care purta o bluză albă, cu găurele, decoltată, ce dezvăluia o pereche de sâni zbârciţi împinşi înspre gât de un sutien push-up. Purta o fustă de blugi foarte scurtă, tăiată în partea de jos şi în picioare o pereche de conduri albi, cu paiete. Avea unghii false, foarte lungi, ca ale domnişoarelor de la firmele de telefonie, care trebuie să tasteze cu buricele degetelor. Dacă reuşeai să treci de unghii, observai şi degetele stafidite încărcate cu inele din aur masiv. Ne-a oprit în hol, fără să ne poftească în casă, loc unde s-a desfăşurat toată discuţia. Ne-a explicat cu vocea de pasăre metalică cum i-a vândut nepotului ei, Octavian, mansarda, cu 20 de ani în urmă, pe o nimica toată, şi cum numai gândul că, de la 3.000 de dolari, el o va vinde cu 100.000 de euro o scoate din minţi. În plus, nu are de gând să vândă nici un centimetru din pământul aflat sub casă.

— Adică, dacă ne hotărâm, suntem în aer, am încercat o glumă.

S-a uitat la mine cu o privire ce mi s-a părut la limita lubricului, de parcă s-ar fi abţinut cu greu să-mi bage limba în gură şi doar pentru că venisem cu Ioana nu făcea asta, şi abia apoi mi-a rânjit cu dinţii de porţelan:

— Cam aşa ceva. Dar nu vă pune nimeni să cumpăraţi. Păi, şmecherul ăla de Octavian stă bine-mersi la Viena şi voi vreţi să îi daţi 100.000 de euro?

Atunci am simţit că se întâmplă ceva ciudat, mâna Mariei mă strângea foarte, foarte puternic, deşi încă nu avea destulă forţă încât să mă îngrijoreze. Am privit scurt spre ea şi am văzut că se albise la faţă, tremura din tot trupul şi părea de-a dreptul îngrozită. Bătrâna asta, caricatura cu dinţi puşi şi *push-up braw*, o terifia.

— Doamna Moşoiu, problema este că ne place casa, nu ne interesează prea mult unde stă proprietarul. Ce ne

îngrijorează sunt lipsa cotei indivize şi faptul că plouă în bucătărie chiar şi după ce-a lucrat echipa la tavan...

— Echipa? Păi, echipa e Nelu din Bucureştii Noi. Cum plouă un pic, ăla-l sună din Viena şi vine Nelu, un ţigan, cârpeşte ce cârpeşte şi iar plouă. Păi, eu nu-l ştiu?

În ciuda aspectului *trashy-horror*, părea o femeie educată, aşa că am încercat s-o iau altfel:

— Doamna Moşoiu, simt că aveţi oareşce îndoieli legate de prezenţa încă unui proprietar în clădire.

— Asta cam aşa e, mi-a răspuns continuând flirtul ca şi cum Ioana, care tăcea jenată, ar fi fost o nepoată de-a mea din provincie.

— Problema, după cum o văd eu, e că Octavian pare hotărât să vândă. Dacă nu suntem noi, vor fi alţii. Suntem oameni civilizaţi, soţia mea lucrează în publicitate, eu sunt lector universitar la Istorie.

În clipa aia, prin faţa noastră, adică prin spatele ei, a trecut un băiat de cel mult 20 de ani, la bustul gol, deloc jenat, care s-a oprit puţin şi a dat din cap salutându-mă. I-am răspuns la fel şi atunci băboiul s-a întors spre el şi i-a cârâit pe ton de margrafă:

— Ai făcut ce ţi-am zis?

Ăla, slugarnic, dar scărpinându-se la coaie cu lejeritate:

— Da, doamna Moşoiu.

— Bine, coboară la magazin, că vin şi eu când termin aici.

Mi-a zâmbit complice:

— Vânzătorul meu.

Mi-am înghiţit un „Să vă trăiască!" şi am strâns-o pe Maria de mână. Mi-a răspuns, tremurat, ca o pasăre mică.

— Doamna Moşoiu, mai gândiţi-vă, vă rog. Nu ar fi nevoie de mult, cât cere notarul, poate doar un metru, ceva care să ne dea deplina siguranţă şi legalitate.

M-a privit iarăşi ca Liz Taylor pe Richard Burton în *Cleopatra* şi şi-a împins sânii proptiţi înainte, semn că discuţia se terminase. Ne-am întors acasă, în apartamentul nostru tapetat cu cărţi, unde se răsturnau la fiecare pas

mobile și haine, unde pereții ascundeau păduri și grote. Ne-am întors cu coada între picioare și Maria a visat urât toată noaptea, în tandem cu mine, care aveam viziunea unei doamne Moșoiu ce-mi vâră un sfârc scofâlcit în gură și-mi poruncește:

— Vrei pământ? Suge!

•

Timp de câteva săptămâni am purtat negocieri fără speranță, în care noi vorbeam, parlamentam, ofeream, iar Vrăjitoarea, așa cum îi spuneau la început copiii, apoi și noi, tăcea și rânjea, mângâindu-și lanțul de aur de la gât cu unghiile curbate, ca ghearele unei ciori. Am încercat să aflăm și pe alte căi ce e cu ea, de unde are această casă și ce fel de om e, așa că au ieșit repede la lumină câteva povești care, coroborate din surse diferite, convergeau spre un portret interesant al femeii. Se pare că întreaga casă aparținuse familiei ei în interbelic, iar *pater familias* nu era nimeni altul decât un anume Moșoiu, fost ministru țărănist al Petrolului, trimis de comuniști la Canal. Fata studiase Litere și Filosofie, cu specializarea limba și literatura franceză, dar comunismul îi adusese o nouă specializare, și anume aceea de croitoreasă, mai ales după ce ea și mama ei au fost silite să se mute chiar în mansarda pe care noi intenționam să o cumpărăm. În restul casei s-au stabilit două familii de securiști, care le-au tratat însă cu respect pe cele două femei, nelăsându-se vrăjite de iluzia eternității socialismului dâmbovițean. La parterul clădirii au fost amenajate o alimentară și, cu acceptul primăriei de sector, o croitorie unde tânăra Moșoiu își putea practica talentele, conversând în franceză cu nostalgici și punând la lucru revistele demodate pe care le ținea sub pat, rămășițe înalt burgheze ale vieții trecute a unei domnițe de ministru.

A avut trei soți și i-a îngropat pe toți, iar fiecare dintre acești trei bărbați era mai puternic și mai influent decât

cel de dinaintea lui, totodată mai naiv, pentru că nici unul nu şi-a pus întrebarea, în faţa pizdei înfometate a croitoresei cu specializare în limba şi literatura franceză, cum a sfârşit cel dinaintea lui. Cert e că evenimentele din 1989 şi anii '90 au prins-o văduvă, instalată deja în fosta casă a familiei, pe care o recâştigase cameră cu cameră, ca în povestirea lui Cortázar, numai că ea era vizibilă, deloc misterioasă, iar armele ei se aflau între picioare şi în ţâţele pe care şi le arăta cu generozitate. Marea ei bătălie postrevoluţionară fusese însă securista Lanya, rămăşiţă încăpăţânată a familiilor pe care le izgonise din clădire, care se baricadase în mansardă, de unde refuza să plece. Salvarea i-a venit prin tânărul „nepot" Octavian, cel care-i ţinea de urât în perioada aceea, cu care s-a înţeles să-i vândă respectiva mansardă, pe o sumă modică, în schimbul serviciilor lui de lictor evacuator. Vecinii din casele de pe Drumea Rădulescu încă îşi aminteau noaptea în care Octavian şi alte câteva figuri întunecate au scos-o cu forţa pe bătrâna unguroaică pe uşa din spate a casei, în timp ce urletele, schelălăielile şi blestemele ei tăiau liniştea orelor târzii. Se pare că pe scările casei se dusese o luptă sângeroasă, la propriu, pentru că băboiul securist nu renunţase la casa pe care o ocupase împreună cu victorioasa Armată Roşie fără a opune o rezistenţă atroce, adică, după ce tinerii năimiţi de Octavian au spart uşa, au găsit-o baricadată în spatele canapelei roase, cu câte un cuţitoi de bucătărie în fiecare mână, părând gata să-şi dea viaţa pentru teritoriul cucerit tot cu arma-n mână. Prin casă alergau înnebunite câteva pisici pe jumătate sălbăticite şi jigărite şi duhnea îngrozitor a fecale. În mijlocul sufrageriei se înălţa un munte din gunoaie, pungi, sticle, haine putrezite pe care trona cu superbie, mârâind cu dinţi rânjiţi, un câine mic şi flocos, de culoare incertă, cu blana căzută din loc în loc, descoperind vederii pete de piele roz. Au reuşit în cele din urmă s-o imobilizeze, după mai bine de o oră de negocieri şi de tactici militare aplicate (o pătură aruncată peste cap, mâini sucite până

au scăpat cuțitele, un pumn bine aplicat în coaste), au suit-o într-o mașină și au dus-o undeva de unde nu s-a mai întors niciodată.

La câțiva ani după ce s-a instalat în noul său apartament, „nepotul" Octavian a început să facă figuri, așa că relația lor *win-win* s-a deteriorat: Octavian ar fi vrut să fie mai implicat în tot ce se întâmpla acolo, în căsoiul Moșoiu, care se dovedea a fi o mină de aur – la parterul clădirii, în spațiile evreiești, unde fuseseră o băcănie și un atelier de croitorie, madam Moșoiu cea rea de muscă a înființat un butic, cu firma General Store, și un minibar cu păcănele, asupra cărora veghea cu ochi de vultur. Angajații erau exclusiv masculi, preferabil băieți tineri, de până-n 30 de ani, și ușor, ușor, nepotul a fost exclus și din inima, și din pizda proprietăresei. Ce-i drept, și pe ea o deranjau gagicuțele pe care și le aducea nepotul prin casă, pe care le spiona când urcau sau coborau pe scară, întredeschizând ușa și privindu-le cu ochii ei de pasăre, lucioși și imobili. Trecută prin viață, madam Moșoiu, Aurelia pe numele mic, își luase măsuri de precauție, cum ar fi acel contract de vânzare-cumpărare extrem de dubios, care nu îi dădea cumpărătorului nici un pic de cotă indiviză din pământul de sub proprietate, făcând astfel înstrăinarea apartamentului imposibilă. Situația devenise aproape irespirabilă pe Strada Lânăriei (sub care curge, legenda spune, fosta Gârliță a Lânăriei, unul dintre afluenții Dâmboviței care au produs surparea din Cocioc), așa că Octavian, care între timp se angajase șofer personal al unui cap din FSN (un celebru cap fără gât, mare înotător și visul oricărei femei mature sexual în anii '90 din România), a început să închirieze mansarda la tot soiul de firme, una mai dubioasă ca alta, care însă nu rezistau mai mult de câteva luni acolo, timp în care ajungeau să cunoască îndeaproape vrăjile Aureliei, care între timp nu mai aducea deloc cu dublura ei din portretul lui Dosso Dossi de la Victoria National Gallery, ci mai curând cu Vrăjitoarea lui Dürer cea călăritoare de țap, de la MET. După un

scandal enorm, şeful fesenist pe care-l şoferea nepotul Octavian a intrat la închisoare (nu pentru mult timp), aşa că deja nu prea tânărul Tavi, care pusese ceva bani deoparte, a plecat spre zări teutonice, unde i s-au pierdut urmele, dar de unde s-a întors după ani buni, relativ prosper şi însurat cu o nemţoaică, hotărât să rezolve treaba neterminată cu Aurelia Moşoiu. Treaba cu Octavian e că fusese toată viaţa un tip moale şi, chiar dacă acum purta un ceas scump la mână, devenise vag rafinat şi chelise oarecum nobil, n-avea destul sânge-n instalaţie ca să-i facă faţă Vrăjitoarei. Au petrecut ceva timp în litigiu şi, când a văzut că nu poate rezolva aşa, Tavi s-a întors la soţia lui mai tânără, care lucra pentru un concern german în Viena, şi a scos apartamentul la vânzare, încercând să-i prostească pe alţii, aşa cum fusese şi el prostit. Aici am intervenit noi, iar întreaga tevatură, eternele amânări, bubele ascunse ale casei şi ale Vrăjitoarei au reuşit să ne epuizeze în câteva luni. Tuturor acestora li se suprapusese şi faptul că nici căsnicia noastră nu o ducea strălucit. Dar asta vine mai încolo.

•

L-am întâlnit pe holul pardosit cu scânduri putrede, când ieşeam. Nu ştiam unde vreau să merg, dar încă nu mă obişnuisem cu cei câţiva metri pătraţi pe care mi i-am ales drept chilie, iar mai ales seara, cât încă nu se întuneca de tot şi lumina devenea lăptoasă, *entre chien et loup*, simţeam nevoia să respir aer curat înainte de a mă întinde la loc, micul meu ritual dinaintea jocului cu blocul memoriei. Erau câteva minute în care viaţa părea suspendată, o linişte strivitoare apăsa deasupra piaţetei şi nici o fiinţă vie nu mai traversa pe sub felinarul unde băieţii încingeau după-amiaza câte un joc de fotbal. Ţin minte momentul ăsta al zilei din copilărie, o jumătate de oră în care totul se suspendă şi orice fiinţă vie pare să aştepte ceva. E timpul echivalent celui din noapte, dintre ora 3 şi ora 4,

când nebunii o iau razna, când au loc crimele, când bebeluşii se trezesc plângând din senin şi se spune că Diavolul îşi face rondul prin visele lor.

Am dat nas în nas în capul scărilor şi probabil că eram atât de absorbit de gânduri şi moleşit de toată acea zi în care zăcusem, încât era să-l dărâm, deşi era cam cu vreun cap mai înalt decât mine. Un tip de peste 1,90, ciolănos, cu părul lins şi pieptănat într-o parte, lipit de ţeastă, încă negru, cu ochelari mari, pătrăţoşi, ca ai lui Culianu din poza emblematică. S-a ţinut de mine să nu cadă şi a izbucnit afabil:

— Oooo, să trăiască dom Profesor [pfesor]! Ce facem, explorăm clădirea? Aveţi ce vedea...

Am bălmăjit ceva încurcat, pentru că mi-am amintit vorbele doamnei Marinescu, cum că aici, în pod, ar locui „nişte creştini", ceea ce mie mi-a dat viziunea unor măicuţe cu broboadă şi flori în mână, aşa că tipul ăsta m-a luat prin surprindere:

— Nu, ies puţin la aer...

— Aer, e bun aerul. Mişcarea e bună. *Celum, sol* etc. Aţi văzut casa lui Voronca?

Uimit să văd că ştie exact ce mă obsedează acum, i-am spus că da:

— Doar exteriorul.

— Se poate vedea şi pe dinăuntru. Casa-i părăsită şi lacătu-i de formă, e doar potrivit acolo. Mai intră ţiganii noaptea, fac focul înăuntru.

— În curte?

— Nu, în casă, pe parchet. Păi, ăia n-au nici un Dumnezeu.

Am dat din cap compătimitor, cu un gest pe care-l ştiam de la Ralu, menit să taie discuţia. Dar tipul nu părea să se dea dus cu una, cu două.

— Să treceţi cândva pe la mine, să stăm de vorbă. Pot să vă zic multe despre casă, despre subsol. Eu chiar mă bucur să am cu cine vorbi. Ăştia de-aici – face cu mâna un gest care mătură casa întreagă – stau toţi închişi în

camerele lor, ies dimineața devreme sau noaptea târziu. Strigoi.

Vorbea repede, cu spume în colțul gurii, și mi s-a părut amuzant cuvântul *strigoi* ieșit din gâtlejul lui pentru că, în mare, aducea cu un personaj lugubru, de film german din anii '20-'30. Totuși, pe lângă excentricitățile evidente, avea ceva interesant și un aer vag cunoscut. I-am strâns mâna și am coborât cele două etaje, apoi am ieșit în crepuscul și-n mirosul de tei.

M-am plimbat privind cu atenție casele de pe Parfumului, apoi cele de pe Anton Pann, înlănțuirea ireală de clădiri vechi, unele dintre ele mai bătrâne decât Ovidius, care, puse una lângă cealaltă, arătau ca radiografia danturii unui om neglijent, care face rost de bani doar sporadic, așa că nu-și poate îngriji toți dinții: vile seculare, refăcute de la cărămidă, cu garduri înalte și camere de supraveghere, cu mașini scumpe în curțile prin care dau roată câini de pază, dobermani, rottweileri, ciobănești germani, iar alături cadavrele trecute de putrefacție ale unor case și blocuri interbelice lăsate în paragină, suferind în tăcere, cu zidurile surpate, geamurile lipsă, din care emană efluviile răcoroase ale subteranei, așa cum trebuie să fi fost gurile de iad etrusce, apoi romane, cum e cea din mlaștina Acheronului de lângă Cumae. Apele negre, cu mirosurile lor pestilențiale, sunt aici bălțile scurse de prin curțile acestor case părăsite unde s-au refugiat familii întregi de țigani – „Merg singuratici prin neguri" – care vara stau până noaptea târziu la stradă, în fața porților, ascultă muzică la radio sau la mobil și beau bere la pet. Strada e presărată cu *spike*-uri, coji de semințe, coji de pepene, tomberoanele sunt pline până la refuz, înconjurate de haine vechi, cabluri, papuci din cauciuc desperecheați, dar toate astea nu par să-i deranjeze pe ceilalți, oamenii tineri și prosperi care se urcă dimineața în mașini scumpe, ies din curte, coboară strada și ajung în două minute pe Bulevardul Unirii. Trăiesc în perfectă simbioză: familiile din casele bogate scot în fiecare seară tomberoanele în

faţa porţii, iar cei care zac în ruine se reped, fără a mai aştepta măcar ca poarta să fie închisă, şi încep să răscolească prin gunoi şi o fac cu un asemenea profesionalism şi cu o aşa minuţiozitate, încât par echipe de medici puse în faţa unei intervenţii urgente. Am văzut un tip slab, înalt, cu şapcă de baseball, care scotea dintr-un sac de plastic obiecte şi le aşeza unul lângă altul, pe trotuar, în ordine, până obţinea un şirag perfect drept, după care lua obiect cu obiect şi îl analiza pe fiecare în detaliu: un ghiozdan vechi, probabil al copilului casei, care trecea într-o clasă superioară şi avea nevoie de unul nou, pe care omul meu l-a cercetat la fiecare cusătură, fiecare buzunar, apoi s-a decis că are nevoie de el cu totul, pentru că era încă bun, aşa că a început să îndese în el tot ce i se părea folositor din restul mormanului: o pereche ruptă de căşti, un tricou prea jerpelit pentru a mai fi folosit măcar pe post de cârpă de praf, un ciorap desperecheat, o periuţă de dinţi uzată, o roşie stricată, o sticlă de suc care mai avea ceva pe fund. Când a terminat, şi-a dat seama că e privit şi a întors spre mine doi ochi roşii, înfundaţi în orbite şi mi-a zâmbit cu singurul dinte negru pe care-l mai avea – „Haina-i atârnă pe umeri, soioasă, din copcii desprinsă/ El e bătrân, dar voinic şi-n multă putere e zeul". De multe ori îi văd pe cei ca el mergând fără ţintă pe străzile din zonă, clătinându-se, tremurând şi aiurând, iar noaptea îi aud cum urlă din stradă, zbieretele lor animalice sfâşie bezna şi liniştea – sunt lei în savană, lei morţi. Zbieretele astea conţin aceeaşi voluptate pe care o afli la cerşetorii din jurul bisericilor, care-şi descoperă şi-şi scobesc pustulele în văzul enoriaşilor. Câteodată trec în viteză maşini tunate, care-şi scârţâie cauciucurile pe piatra cubică, şi mereu mă întreb, din mansarda mea, dacă astea nu-s harpiile venite să-i ia în gheare şi să-i coboare în sfârşit acolo unde probabil chinul e mai mic. În timpul zilei, dacă au făcut însă rost de marfă, vezi câte doi, uneori cupluri de asemenea umbre vii, mergând aplecaţi în faţă, gata să se poticnească, cu mişcări dezarticulate, nişte roboţi neterminaţi, din care

au fost furate şuruburi şi piuliţe esenţiale. Le curg bale pe bărbie, au unghiile însângerate sau chiar lipsă, buzele sfâşiate, boturile edentate. Când îi văd, mă apropii pe cât posibil, repetându-mi în minte că sunt oameni, că ar trebui să simt compasiune, că ar trebui să-i iau în braţe. Nu să-i urăsc.

Am găsit la intersecţia Pann-Căuzaşi un mic magazin, în faţa căruia vreo cinci-şase indivizi beau bere şi râdeau zgomotos, mi-am făcut loc printre ei şi mi-am cumpărat două beri şi un pachet de ţigări. Am trecut de două ori pe lângă ei şi de fiecare dată s-a lăsat o tăcere apăsătoare. Încă nu par al locului, deşi am ieşit în trening şi-n adidaşii vechi. Trebuie să fie vorba de altceva. Poate de faptul că în ochi încă îmi licăreşte o falsă scânteie de speranţă şi încă nu miros a moarte, deşi eu am început să-i simt izul.

M-am întors în Parfumului în plină beznă, dar felinarul din piaţetă are senzor de mişcare, aşa că s-a aprins chiar când bâjbâiam după cheie. Am încercat să urc în cea mai mare linişte, ca să evit orice dialog, dar, când am trecut de etajul 2, uşa de la bucătărie a doamnei Marinescu s-a deschis prompt:

— Ce faceţi, domnu' Lucescu? O berică?

I-am mimat o mină bonomă, pentru că mă irita privirea suspicioasă cu care-mi analiza berea din mână:

— E cald, doamna Marinescu. E cald.

— Da' nu vreţi un ventilator? Că am unul mic care stă de pomană.

A deschis larg uşa care dă spre scara de serviciu şi mi-a făcut semn să intru. Am păşit în bucătăria ei ca un laborator de alchimist. Mi-a făcut semn să iau loc şi a dispărut în sufragerie, de unde s-a întors cu un ventilator de birou. I-am mulţumit şi, spre necazul ei evident, am ieşit rapid. M-am întors întâmplător, exact în momentul în care mă fixa cu intensitate de după uşă, rânjind cu gura pe jumătate mascată de palma zbârcită, şi am avut amintirea explozivă a unei priviri asemănătoare dintr-un

an greu al adolescenței mele, când Genu se întorsese din America și m-a luat cu el, alături de familia cea nouă, să petrecem două săptămâni la Neptun, într-o fostă vilă a aristocrației comuniste, de unde coboram pe plajă pe niște scări înguste, abrupte, printre tufișuri de gard viu în care creșteau fructele albastre-verzui ale unor epoci preistorice. Eram în plin zbucium hormonal și aveam zilnic senzația că mă sufoc, că torsul meu e prea mic pentru plămânii care creșteau nemăsurat, ițindu-se printre coaste ca burduful de acordeon. Fantazam noaptea, înainte de a adormi, că mă transform într-o creatură a întunericului, cu aripi din piele și țepi care-mi ies prin coate și genunchi. Adormeam ascultând la nesfârșit *Paranoid*, albumul, și în noaptea aia, după ce derulasem de la început „Iron Man" și încercam să mă masturbez sub cearșaf, am simțit energia unei priviri străine, o privire imposibilă, pentru că nu era nimeni în cameră, iar ușa era închisă. M-am ridicat în capul oaselor și am stat așa, cu urechile țiuindu-mi și cu ritmul sacadat al piesei în fundal, până când privirea mea a ajuns să acopere și geamul înalt, din dreapta, de fapt un glasvand rabatabil care dădea în grădina întinsă a casei, plină cu arbuști și tufișuri neîngrijite încă de pe vremea fostei stăpâniri a mandarinilor roșii, și acolo am văzut-o pe Mariana-Cur-de-Fier, dar chipul ei părea contaminat de materia onirică din care abia mă smulgeam, pentru că trăsăturile i se ascuțiseră ca niște lame și privirea ei avea o viclenie de zeitate malefică, poate era Zeița Vulpe, gata să se năpustească în cameră și să mă sfâșie sau să mă ducă în bot până în adâncurile Mării Negre, acolo unde aveam să plutesc în stratul cel mai adânc, lipsit de oxigen, printre trireme antice, amfore cu uleiuri și cadavre neatinse de vestalele lui Apollo. Am închis ochii, în așteptarea deznodământului, imaginându-mi mișcările rapide, dezarticulate, de animal ale femeii, pe care le percepeam ca pe niște adieri ale unui vânt ce nu-și avea locul în camera închisă, mângâieri eoliene misterioase însoțite de muzica sumbră din căști, apoi am căzut într-un somn adânc.

Doamna Marinescu s-a sprijinit cu mâna dreaptă, pe care se iţeau tot soiul de inele bondoace, de un perete, a oftat, şi-a tras sufletul şi a început doctoral:

— Domnul Lucescu dragă...

— Spuneţi-mi Michi, vă rog...

— Domnu' Michi, deci în partea opusă este a familiei de la 1 şi soţul mai urcă fiindcă e arhitect şi lucrează în linişte. Lângă, stă o familie săracă, i-am lăsat noi, asociaţia, acum zece ani şi acum ce rost are să-i mai dăm afară? Sunt curaţi, nu fac scandal, da' mai vorbim noi despre ei. Alături, ţine cealaltă familie de la 1 pe un nepot de-al lor, student. Şi lângă dumneavoastră stă un creştin...

— Atât, creştin? am îndrăznit, pentru că era puţin disonant cu restul.

— Mda, mi-a răspuns şi m-a privit cu înţeles în ochi. Vecina mea de palier e tare bisericoasă, pictează şi restaurează prin biserici şi ni l-a adus aici de la o mănăstire, zicea că a vrut să se omoare şi l-au salvat călugării. Stă acolo, închis, nu iese niciodată ziua.

— Am înţeles!

M-am uitat spre uşa în faţa căreia erau aşezaţi nişte papuci imenşi, de trol, sau ca ăia pe care a trebuit să-i port într-o excursie cu clasa la Peleş.

— Iaca, domnul Lucescu, iaca camera dumitale.

S-a dat în lături şi a făcut un gest larg, aristocratic cu mâna, de parcă mi-ar fi arătat camera 324 de la Versailles, destinată despăducherii perucilor regale.

Camera avea cam şapte metri pătraţi, în care se înghesuiau un reşou, un veceu fără colac, o chiuvetă, o canapea care fusese pe vremuri galbenă şi o măsuţă aşezată în faţa unui geam. M-am dus ţintit spre el, fără să privesc stânga-dreapta, şi m-am uitat în jos, de-a lungul străzii: la vreo 20 de metri se vedea o casă părăsită, aşa cum erau multe acolo, iar pe zidul dinspre stradă distingeam placa memorială. Inscripţia era clasică, dezinteresată şi

funcționărească: „Aici a trăit și a creat poetul...". Ce m-a scos pe mine din amorțeală a fost amintirea legendei despre fantoma poetului care poate fi zărită bântuind casa în care a locuit înainte de a pleca în Franța. Se spune că strigoiul poate fi zărit dimineața, când e somnul mai adânc, umblând năuc printre zidurile dărăpănate ale unei case odinioară elegante, cam cum sunt toate casele din zona asta, a Parfumului, cu excepția celor cumpărate din timp de bogătași dubioși care le-au refăcut țâță de mâță și le-au ascuns în spatele unor ziduri cât doi oameni suiți unul pe umerii celuilalt și pe care au așezat sârmă ghimpată disimulată elegant sub rugi de iederă.

— Doamna Marinescu, m-am întors cu un zâmbet larg pe față, lucru care a descumpănit-o imediat, o iau, doamnă!

— Da' nu m-ați întrebat de preț...

— Doamna Marinescu, sunt convins că n-o să luați pielea de pe un profesor sărac, am dat-o pe umor de Revelion.

— Oi vei! a făcut băboiul și s-a plesnit cu palmele pe obrajii fermi, ridați, străbătuți de cute adânci ca niște ravine. Da' unde predați, domnu' Lucescu, la ce liceu?

— La facultate, doamnă, la Istorie.

S-a prefăcut cutremurată de noblețea noului chiriaș, s-a dat un pas înapoi, gata să mă scuipe de entuziasm, și apoi a deversat în direcția mea un șuvoi de exclamații de fericire. Când s-a liniștit și coborâserăm deja în bucătăria ei, după ce-mi arătase cum se iese separat, pe scara de serviciu, m-a izbit cu o sumă enormă pentru camera de gazare în care urma să-mi petrec noua burlăcie. Am acceptat pe loc și ne-am luat rămas-bun, urmând ca eu să încep să-mi aduc lucrurile de a doua zi, odată cu un avans pe trei luni.

Am ieșit în stradă, afară era un întuneric ca de seară, deși abia dacă era ora prânzului, iar eu mai aveam două ore până la seminarul despre Cruciada a III-a, așa că am hotărât s-o iau în jos, spre Unirea, apoi prin Centrul Vechi, să beau o cafea sau o bere, apoi să urc spre facultate.

*

În seara aia am ajuns frânt acasă și cred că Ioana a intuit că nu sunt într-o dispoziție prea bună pentru o nouă rundă de tăceri tensionate, așa că am avut parte de câteva ore plăcute în viitoarea fostă familie. Eram în mod strategic destul de treaz, așa că am rezistat și la o rundă de „7 Wonders" cu cei mici, timp în care m-am străduit să nu izbucnesc în plâns. Am mâncat toți patru, apoi eu m-am uitat pe hârtiile pentru seminarul de a doua zi, războiul civil roman, prima catilinară ca introducere în propaganda Antichității, apoi mi-am întins canapeaua, am pus așternutul roz cu cerbi maro care se adapă dintr-un izvor mov, pe care-l primiserăm la nuntă de la nu știu ce rudă de la țară, și m-am întins, făcându-mi planurile pentru mutarea de dimineață. Când eram gata să ațipesc, am simțit-o pe Ioana, care venise în întuneric și stătea așa, în picioare, privindu-mă în beznă.

— Vrei să te așezi? am întrebat-o în timp ce cu o mână dădeam la o parte pătura verde, groasă.

— Un pic, doar.

S-a băgat lângă mine și m-a luat în brațe.

— Ți-ai găsit loc de mutat?

Spre deosebire de gesturi, vocea îi era foarte aspră, intransigentă și am simțit că nu e cazul să plusez, așa că i-am povestit despre madam Marinescu și despre strigoiul lui Ierunca. Am simțit-o cum se încordează și cum își ațintește ochii asupra mea, în întuneric.

— Deci te muți?

Am tăcut amândoi o vreme, în beznă, apoi i-am simțit mâna pe burtă, coborând, și mi-a luat-o la labă, ca-n vremurile bune, până m-am întors spre ea și am început s-o sărut, mai întâi pe buze, apoi sub ureche și am făcut dragoste ca doi bătrâni sau mai curând vechi îndrăgostiți, poate pentru prima oară fără nici o implicație intertextuală de după Marea Înșelare. Am reușit să fim amândoi

sinceri în futaiul ăsta casnic şi, când i-am simţit lacrimile pe buze i-am fost recunoscător, apoi am rămas, aşa, îmbrăţişaţi, până când Maria a început să strige în somn, iar mama ei a redevenit mamă şi s-a ridicat repede de lângă mine.

— Te întorci?

Nu mi-a mai răspuns şi am înţeles că de fapt nu se va mai întoarce. Am rămas aşa, cu ochii-n tavan, simţind sperma care întâi se răceşte, apoi se usucă, câteva fire răzleţe pe coapsa dreaptă, pubisul pe care mai mult îl intuiam năclăit, incapabil să mă mişc de acolo, încercând să amân cumva dimineaţa în care trebuia să-mi strâng lucrurile şi să mă car din casa asta în care abia ne mutaserăm.

Dimineaţa m-a prins cu ochii-n perete, aşa că m-am prefăcut că dorm cât ei au mâncat („Nu mănânc ou!", „Ba mănânci, că altceva n-am să-ţi dau acum!", „Nu vreau lapte", „Ba-l bei, că ţi-l torn în cap!"), s-au îmbrăcat, am continuat să mă prefac cât s-au îmbrăcat („Ăla-i ciorapul meu!", „Du-te dracu', nu vezi că e cu avioane? Tu ai cu pisici!"), apoi s-au adunat în dreptul uşii şi atunci am auzit-o spunându-le:

— Mergeţi şi pupaţi-l pe tati, că pleacă la Cluj azi şi stă mai mult de data asta... şi i-am fost foarte recunoscător, mi-am dat seama că a făcut-o pentru mine, că mă ştie treaz, aşa cum ştii cam tot ce face celălalt lângă care ai dormit zece ani de zile.

Au venit pe rând, tiptil, mai întâi Maria, i-am simţit buzele uşoare pe obraz, apoi Matei, cel mai mare şi plinuţ, care s-a prăbuşit intenţionat peste mine, ca să mă trezesc, însă am continuat să strâng ochii şi să-mi înfig unghiile în palme. Apoi s-au auzit uşa trântindu-se în urma lor şi cheia răsucindu-se în yală.

•

Până în ora 1 reușisem să car ce era mai important cu ajutorul lui Mircione, șofer la Ursus, proprietar de Kia Sportage, un munte de băiat care lua câte doi saci cu cărți în mâini, așa că după-amiaza m-a prins cu niște pizza comandată și o cutie de bere în fața geamului care dă spre casa bântuită de fantoma lui Voronca. Am mâncat, mi-am băut berea, am aprins lampa cu abajur verde, din sticlă mată, de bibliotecă, pe care o adusesem cu mine și m-am întins pe canapea, în ideea că apuc să lucrez ceva la proiectul meu postdoc despre Frederic Barbarossa. După cinci minute am sunat-o. Mi-a răspuns imediat, cu o voce caldă, ca atunci când o sunam de la facultate s-o întreb dacă vrea să cumpăr ceva în drum spre casă.

— Hei, te-ai instalat? N-am vrut să te deranjez.

— Da, le-am pus pe aici, prin jur. O să vezi tu cum e. Sunteți bine?

— Da, destul de bine.

A coborât tonul.

— Ar fi bine să nu mă audă ăștia mici, le-am zis că ești foarte ocupat la Cluj. Apropo, când pleci?

— Mâine, la 8 am avion.

— Ai grijă de tine. Și vezi ce faci. Poate fuți și tu ceva pe-acolo.

Nu se poate abține. Tachinarea asta agresivă stăruie între noi doi de câțiva ani și cea mai indicată reacție este una calmă, eventual să mă fac că n-am auzit. Ignorarea.

— O să am grijă. Deocamdată să văd cum dorm în noaptea asta.

Liniște. O aud respirând repezit și știu că-i vine să plângă, știu cum i se schimonosește chipul acum, ca unui copil mic, știu cât de caraghios arată.

— Știi, încep, zi-mi doar un cuvânt...

Declic. Telefonul se închide. Poate e mai bine așa.

Mă învârt câteva minute în cușca de cărămidă pe care mi-am închiriat-o, îmi aprind o țigară, și mă uit pe geam,

înspre casa lui Voronca, luminată de două felinare cu lumină gălbuie, o lumină proiectată ca un fascicul de lanternă, intens în jurul găurii negre din centru, apoi din ce în ce mai difuz, scoţând din beznă casa doar până la jumătatea ferestrelor sparte. La circa zece metri de ea, în piaţeta pe care o formează intersecţia străzilor Anton Pann şi Parfumului, câţiva băieţi au încins un fotbal şi e liniştitor să mă uit la ei cum joacă, pentru că ştiu câtă pasiune pun ei acolo, îmi amintesc meciurile de pe maidanul de la Şura Mare, din copilărie, cum jucam cu orele pe ciment până se rupeau încălţările şi după, continuam până aveam picioarele însângerate, ba şi după aia mai jucam, pentru că era pe viaţă şi pe moarte, meciuri serioase, între două scări, de multe ori se lăsa cu bătăi crunte, ca atunci când meciul a fost întrerupt de un scrâşnet de roţi şi lângă spaţiul unde jucam noi au oprit două Dacii care opresc şi acum în visele mele, au oprit o Dacie roşie şi una crem, iar cea roşie era strălucitoare, era ca un ou de Paşte, iar din ele au coborât buluc o grămadă de tipi solizi care sigur erau legitimaţi la un club, pentru că purtau treninguri bune, de export şi aveau cu ei bâte şi lanţuri de bicicletă, iar noi ne-am împrăştiat care-ncotro, dar nu destul de repede, unii au rămas paralizaţi, printre ei şi eu, şi am văzut cum unul dintre băieţii ăia mari îl ia pe Danezu de gât, din spate, şi-i cară pumni aşa, curbat, înspre bot, iar ăsta se încovoaie din mijloc, dar băiatul ăla nu se lasă şi-i trece o mână printre picioare, cu antebraţul pe post de şa, iar cu cealaltă îşi prinde singur mâna în chingă şi-l ridică deasupra capului şi tot atunci i se ridică bluza de trening albastră şi eu mă uit fix în buricul lui, care e deja păros, eu nu am păr pe corp încă, doar o mustăcioară de care râde imbecilul de matematică, Coman („Şi ia zi, măi, Lucescule, ţi-a crescut mustaţă şi-n altă parte?"), iar el îl ridică pe Danezu, care e cel mai mare dintre noi, cu rude fugite-n Germania, deci poartă blugi, îl ridică spre cer şi nu, nu-l aruncă spre nori, îl izbeşte de ciment, îl prăvăleşte-n pământ şi aud un zgomot cum nu am mai

auzit, un zgomot ca de bețe pe care le calci în pădure, și mă așez ciuci și încep să plâng, așa cum mă așez acum, aici, pe Strada Parfumului, cu fruntea lipită de tocul geamului, și în sfârșit îmi dau drumul la toate zoaiele pe care le-am strâns în mine în ultimii ani, fără să mă mai gândesc dacă mă aude careva și ce-o să creadă cei din jur, pentru că aici sunt în chilia mea din spitalul de nebuni, aici sunt în ținutul bântuit al lui Voronca, iar aici lacrimile sunt mierea zeilor.

M-am trezit înaintea alarmei, transpirat, tremurând, și mi-a luat ceva timp până să-mi dau seama unde sunt. Am stat câteva minute întins, ca acasă, privind în tavanul necunoscut, încă luminat de neonul străzii, apoi m-am smuls cu greu și-am început să mă spăl la chiuveta lipită de canapea, m-am bărbierit pentru senzația falsă, dar bună de prospețime, am aruncat niște pantaloni de trening, două cărți și un pulover în geanta de umăr și în aproape o oră eram la cafea, în Otopeni, încercând să recuperez stranietatea visului stins cu nici două ore mai devreme, visul în care trec, în casa copilăriei, dinspre sufragerie, prin holul despărțitor, înspre baie, unde Ralu stă aplecată peste chiuvetă, așezată cu fundul pe marginea căzii, are părul căzut peste față și sunt sigur că plânge, pentru că asta-i poziția ei de plâns, ca în desenul de pe o amforă grecească, în care probabil Penelopa își smulge pletele cuprinsă de disperare. Mă îndrept spre ea, așa cum făceam atunci, și, când îmi privesc mâna, o văd mare, e mâna mea de acum, deși în vis eram convins că sunt copil, întind deci mâna spre ea și ea tresare, ridică fruntea și e o cu totul altă femeie, o femeie care a posedat pentru scurt timp trupul mamei mele și care îmi locuiește casa, visul, memoria. Aici, în aeroport, cu puțin timp înaintea îmbarcării, am certitudinea că femeia din vis nu e altcineva decât văduva care l-a împins pe Voronca la suicid, iar întrebarea care mă bântuie e dacă mâna aceea e a mea sau a poetului. Aterizăm în Cluj, iar eu sunt într-o stare

de agitație bolnăvicioasă, trec vijelios printre cei care-și așteaptă bagajele cuminți, lângă banda care se învârte goală, neagră, ies la aer, îmi aprind o țigară și caut cu privirea un taxi liber. Toate sunt fie ocupate, fie trec goale pe lângă mine fără să-mi dea vreo atenție, așa că o iau înspre oraș, spre o stație de autobuz pe care mi-o amintesc vag, de acum doi ani, când am sosit aici cu Ioana, care nu suportă taxiurile, așa că a trebuit să mă supun și să alerg după tot soiul de autobuze și troleibuze. Chiar când o zăresc, fac și un ultim semn disperat spre un taxi liber, care oprește scrâșnind lângă mine, iar omulețul impasibil de la volan îmi face semn să mă urc, într-un mod care se dorește a fi și elegant și condescendent.

— La Hotel Sport! îi strig vesel.

Se uită la mine ca și cum i-aș fi spus că sunt un tânăr extraterestru și-l caut pe președintele țării, că am o vorbă cu el. Scot telefonul și caut mesajul lui Vlad, organizatorul, care-mi pusese acolo și adresa. Îi arăt ecranul și tipul dă din cap luminat:

— Apăi ziceți așa!

•

Ziua a decurs mai aventuros decât mă așteptam, pornind de la cazare chiar, când am descoperit că stau într-un fost hotel care ține de Direcția Județeană pentru Sport, o construcție gri, din anii '70, probabil renovată imediat după „Lambada", prin '91-'92, și de atunci lăsată așa. În hol stă cu mâinile încrucișate la piept managerul „hotelului", un gagiu cu părul alb, care bate-n 70, dar e drept și destul de *fancy*, adică, exceptând pantalonii de trening, poartă un pulover Tommy Hilfiger cu anchior și la gât un fular răsucit tinerește, deci ăsta mă ia direct cum intru:

— Dumneavoastră unde?

Cunosc genul, așa că răspund precaut:

— Să mă cazez?

Mă măsoară jignitor şi, privind spre audienţa formată din diverse morse şi urşi albi care sorb din păhărele de tărie chiar acolo, în lobby, ridică vocea:

— Cum să vă cazaţi, domnu', da' ce, aici e hotel? Aici este centrul de cazare al Direcţiei Judeţene pentru Sport, acum stă aici chiar echipa naţională de judoka. Nu e hotel, înţelegeţi?

Simt că trebuie luat cu binişorul, că e agresiv doar demonstrativ, le arată el ălora cine e coiosul oraşului:

— Vă cer scuze pentru confuzie, eu vin din partea Primăriei, de la Cultură, sunt invitat...

— Deci, domnule, eu nu am nici o obligaţie (ridică vocea, accentuează OBLIGAŢIE), eu le fac celor de la Cultură un *serviciu*, înţelegeţi, aici stau sportivi...

— Sportive, behăie unul din audienţă, la care se stârneşte un întreg cor antic şi lubric de hăhăieli şi fornăieli.

Ăsta, dandy-ul bătrân, face eforturi imense să-şi păstreze seriozitatea. În hol miroase ca-n taberele din copilăria mea, a caşcaval pane şi ceai diluat, şi mă întreb cât are de gând să mă mai fută aşa, cât îi mai ia ca să se simtă alfa. Mă duc înspre el, nu intimidant, doar confidenţial, alunec cum ar veni, aşa, ca Dracula, levitez, şi-i spun cât să audă doar el:

— Eu v-am spus, sunt doar invitat, dacă dumneavoastră nu vreţi să mă cazaţi nu e nici o problemă, mă duc la alt hotel şi anunţ la Primărie...

Se dă nervos un pas mai în spate şi cotrobăie prin buzunare bombănind, până scoate un telefon tâmpit, adică pre-smart, ceva cu butoane, îmi pune palma în faţa ochilor şi butonează preocupat.

— Să mai staţi matale pe aici până văd dacă pot elibera o cameră. Avem echipa naţională de judoka fete, e plină clădirea.

La auzul cuvintelor „judoka fete", corul antic de morse se declanşează iarăşi, oarecum condiţionat. Îi fac semn din cap c-am înţeles, pentru că am înţeles, într-adevăr, şi ştiu că şi-a făcut numărul.

În vreo 20 de minute mă conduce pe scări, la al doilea etaj, unde trecem printre uscătoare de rufe aliniate, în penumbră, în faţa fiecărei uşi. Miroase a rufe jilave şi a femeie proaspăt spălată. Cumva, dedesubt, a transpiraţie. Îmi deschide uşa din lemn şi-mi pune în palmă o cheie grea. Ne salutăm cordial, *comme si de rien n'était.* Camera e aşa cum mi-o imaginasem: mare, cu două paturi despărţite de o noptieră pe care e aşezată o lampă cu abajur verde, textil. Cordonul e înfăşurat în jurul tijei metalice, ca şarpele Kaa pe cracă, mut noptiera, mă las în genunchi, dar nu găsesc nici o priză. Baia e udă fleaşcă, probabil judocana mutată de acolo abia ieşise din duş. Dinspre cabina duşului porneşte un şuvoi de apă care parcurge un drum sinuos, spre centrul băii, unde se adună într-o baltă deasupra scurgerii înfundate. Mă întind pe patul dinspre uşă şi încerc să adorm. Din camera de alături se aude, tare spre asurzitor, ceva muzică electronică. Probabil că adorm.

Seara mi-am făcut treaba pe cât de bine am putut, adică am citit o povestire despre un băiat homosexual din cartierul meu, de la Şura Mare, un băiat căruia i-am făcut toţi ceilalţi copilăria amară şi care s-a transformat într-un monstru, plătind astfel pentru păcatele noastre, dar nouă nu ne-a trecut niciodată prin cap atunci, în anii '80-'90, că el de fapt ne spăla picioarele, ne usca tălpile prăfuite cu părul lui negru şi creţ („Creţu se arde-n cur!"), aşa că am continuat să-i facem şi tinereţea amară până când am plecat fiecare-n alte părţi ale oraşului, iar el a rămas acolo, alături de bunicii care-l crescuseră şi care aveau ochii trişti şi adânciţi în orbite. După ce am citit, a început cenaclul propriu-zis şi a trebuit să ascult timp de două ore cum proza asta e tipică pentru o întreagă generaţie ratată de scriitori care nu au imaginaţie, pentru că nu se întâmplă nimic în literatura lor, nu ştiu să lucreze spectaculos intriga, sunt obsedaţi de temele lor mărunte, de ratările lor, de adulterele, de mizeriile unor vieţi lipsite

de eroism, o generație care nu abordează temele mari pentru că nu le trăiește. Și, ascultând așa, ceream unui chelner blond vodcă după vodcă și mă uitam la fețele lor tinere, la îndârjirea pe care le-o invidiam și era ceva foarte dubios, sexual în răutatea aia, o frică inexplicabilă, pe care mi-o aminteam vag, care avea în câțiva ani să fie înlocuită de o teroare cu totul diferită calitativ, strivitoare, amară și cenușie. De la un punct încolo seara s-a învelit într-o pâclă caldă, m-am destins și am devenit agresiv, am ajuns la un pas de bătaie cu un poet la fel de beat ca mine, care-mi imputa ceva, nu mai țin minte ce, știu însă că tot ce spunea se termina cu „Pula mea!", însă era cel mai simpatic de acolo. Pe la 3 dimineața m-am târât afară din bar și m-am suit într-un taxi care m-a lăsat în fața clădirii unde dormea dusă echipa națională de judo feminin. Am urcat trăgându-mă de balustradă cele două etaje și înainte de a intra în cameră mi-am îngropat fața într-un chimono jilav, pus la uscat pe hol, am mirosit și am mugit în pânza albă, în locul dintre picioare, acolo unde a transpirat pizda unei tinere judoka, pe drumul ei spre gloria sportivă.

*

Aeroportul din Cluj-Napoca, în sala de la zboruri interne, unde am ajuns cu două ore mai devreme, pentru că după nopțile grele sunt paranoic și am palpitații, așa că am nevoie de o perioadă tampon înaintea oricărei acțiuni decisive. Cum ar fi zborul. Mă uit în jurnalul lui Voronca și nu reușesc să înțeleg nimic, poate doar o tristețe înecăcioasă, așa cum privesc mereu un film sau o piesă de teatru al căror final îl știu, dar eu sper că se va schimba ceva, că finalul nu va fi implacabila pedepsire a omului de către zei. De exemplu, când Voronca încearcă să se desprindă de nemângâiata văduvă în a cărei gheară e prins ca o muscă-n pânza unui păianjen, când vrea să se întoarcă la Colomba, pe care-o iubește, dar o iubește cu

acea parte a sufletului pe care o asculţi doar după o anumită vârstă, cea calmă, îmi vine să mă ridic în picioare, ca ţiganul care mi-era coleg de grupă la grădiniţă şi care, în toiul unor desene animate proiectate de tovarăşa pe perete, în care o oaie e gata să pice în ghearele lupului, a sărit în aer şi, el, care ne înjura zilnic de toţi morţii şi de la care încă am în cap nişte cuvinte excelente, a strigat: „Nu te duce, oiţă, nu te duce!". Da, oiţă, nu te duce la pizda dulce a văduvioarei!

Alături, se aşază o femeie trecută de 50 de ani, pe care-o ţine de mână un adolescent înalt. Băiatul se mişcă mecanic, pare să pună mare greutate în cea mai elementară deplasare, parcă ar fi un scafandru autonom. Ea ocupă scaunul de lângă mine, el se aşază în stânga.

— Traian, vrei să scoatem cărţile sau un joc? Spune-mi, Traian!

— Cărţile sau un joc?

Băiatul accentuează cu mare grijă fiecare silabă, cu un accent puternic pe „r"-uri, vrea să fie sigur că ies foarte corect.

— Da, Traian, putem scoate cărţile sau un joc. Ce preferi, Traian?

Mama e profesorală, vorbeşte tare şi clar, are o duritate căpătată prin suferinţă, ea nu e aşa.

— Prefer să scoatem cărţile!

Privirea lui e proiectată undeva la cinci metri, pare că priveşte în gol, dar e atent.

— Cărţile le scoatem, Traian!

Mama deschide geanta de umăr, de unde iese o cutie roşie. Îi desface capacul şi pot vedea cu coada ochiului că înăuntru sunt cartoline colorate, cu imagini şi text. Încerc să mă concentrez la sinucigaşul Voronca. Apoi îl aud:

— Pământ! Planeta Pământ (numită şi Terra sau Planeta albastră) este a treia planetă după distanţa faţă de Soare şi a cincea ca mărime în sistemul solar.

— Da, Traian! A treia planetă de la Soare.

Abandonez total jurnalul și-mi sprijin capul în palme. În fața noastră, o femeie de vreo 40 de ani scrolează pe un telefon și se forțează să nu privească. Toată atenția ei, prost disimulată, face mai mult zgomot decât dacă și-ar lua capul în palme și ar țipa.

— Gecko! Specie de șopârlă din țările calde, având degete adezive. Ce înseamnă degete adezive?

Mama îi răspunde, e calmă, prezentă și, când o privesc, în timp ce-mi scot geaca, pare mai tânără decât am crezut prima oară. Are părul blond tapat, privirea tăioasă și-l privește pe băiat cu intensitate de carnasier. E genul de femeie pe care o întâlnești printre asistentele medicale care lucrează cu copii sau în orfelinate, ființe care au înțeles că singura cale de a nu ceda este să abordeze viața doar în aspectele ei practice.

— Înseamnă că au un soi de lipici, Traian, pe degete, un lipici. Le ajută să se prindă de crengile copacilor.

Băiatul privește atent imaginea șopârlei pe care nu pot decât să mi-o imaginez, dar nu am în fața ochilor decât speculantul de bursă pe care-l joacă Michael Douglas în filmul ăla din anii '90. Gordon Gekko.

— Tarantulă! Specie de păianjen mare, din țările meridionale, cu patru ochi mari și numeroși ochi mai mici, care își sapă galerii în pământ și a cărui înțepătură e veninoasă.

Tarantulă. Băiatul are o mustăcioară destul de deasă pentru vârsta lui, își ține mâinile sprijinite pe genunchii apropiați, în timp ce picioarele, mari, mai mari decât ale mele, încălțate în pantofi negri, butucănoși, formează un unghi ascuțit, cu vârfurile apropiate și călcâiele atingând fiecare un picior al scaunului. Îmi amintesc de gluma lui Matei din clasa I, prima lui poantă cu „prostii". Cum venea de la școală, se dezbrăca și, trecând pe lângă mine, șoptea parcă întâmplător „tarantulă", după care mai spunea ceva ce nu auzeam și atunci Ioana și Maria izbucneau în râs, pentru că ele știau tot, așa că picam de prost și mă enervam

şi-l alergam prin casă somându-l să-mi spună care-i poanta. Într-o zi l-am prins şi l-am gâdilat pe burta de godac grăsun până când mi-a şoptit printre sughiţuri de râs: „Tarantulă! Pe la coaie, pe la pulă! Tarantulă!". Şi alea au fost probabil cele mai fericite zile din viaţa mea. Tarantulă.

— Vaaai, dar ce urât miroase! mă trezeşte vocea lui puternică, bărbătească aproape. Ce miros scârbos! adaugă accentuând puternic cele două *r*-uri.

Într-adevăr, pute a căcat şi dintr-odată o văd pe mamă sărind în picioare, aburcându-şi toate genţile în spinare şi trăgându-l violent după ea:

— Traian, vii acum cu mine la baie fără nici un cuvânt!

Mă uit după ei cum aleargă spre toaletele din spatele barului şi mă întreb unde o să intre, la bărbaţi, unde ea se va strecura fără să privească nici în stânga, nici în dreapta, până va găsi o cabină liberă, sau la femei, dar parcă nu mai contează, pentru că vreau să mă ridic şi să o iau după ei, să îngenunchez în faţa lor, să-i dau băiatului pantalonii jos şi să-l şterg, să-l spăl, să-i dezmierd pubisul deja acoperit de păr, ca o tarantulă mamă care-şi trimite puiul în lume, să-i ling pielea murdară şi apoi să-l iau în braţe, să-l duc aşa, cu ea venind în spate, recunoscătoare, să fim toţi trei personajele de pe un afiş al unui vechi film de acţiune, înaintând cu pas sigur spre un apus roşiatic, spre un nou început de lume.

•

În pod era beznă, pentru că becul comun se arsese, iar unica sursă de lumină rămăsese un tăiş de cer dezvăluit de chepengul ce dădea pe acoperiş. Am intrat în cămăruţă, mi-am deschis berea şi mi-am aprins o ţigară, apoi am vrut să sun la Ioana, dar m-am răzgândit în ultima clipă. Apoi am stins lumina şi m-am întins în întuneric. Pe peretele din faţă se proiecta lumina felinarului din piaţetă, aşa cum în copilărie camera mea era luminată noaptea de un felinar aflat în Cimitirul Sefard, care stătea

aprins până se crăpa de ziuă. Când lumina gălbuie nu-mi mai atingea pleoapele, știam că e dimineață devreme, poate 5, poate 6, și că în curând trebuie să mă trezesc, să pipăi cu picioarele podeaua rece, să merg cu pătura în cârcă, dacă era iarnă, să cobor scările în melc până la parter, unde o găseam pe Ralu cu veșnicul ei ceai de sunătoare („De sculătoare, Michișor!"), care începea să pună pe masă darurile nopții, aduse de găinușa Cotcodac și de văcuța Mu. Dacă era sâmbătă, lucrurile mergeau mai încet, avea lentoarea relaxării, chiar dacă mergeam la serviciu și la școală, știam că e zi scurtă, iar duminica mă aștepta mereu o surpriză de-ale ei, pentru că săream peste micul dejun (care atunci se numea masa de dimineață) și aveam parte, în funcție de câștigurile și șansa săptămânii trecute, fie de pastramă de oaie, pe care Ralu o tăia în bucățele foarte, foarte mici, numai bune de ascuns în mămăligă, fie de un pui întreg la cuptor, cu mujdei, bine uns cu bulion și cu ceapă în burtă, sau, dacă nu reușise mai nimic cu vreo biserică, chiar și semințele prăjite în tavă, la cuptor, ori numai sâmburii de caise reușeau să-și facă treaba. Întreaga tandrețe a lui Ralu se refugiase în stomac, altfel răceala ei fiind absolută: chiar și alintul din prima copilărie (Michișor, Chiț-Chiț) avea ceva demonstrativ, era pronunțat cu o emfază care mă făcea să mă-ntorc brusc, poate-poate o să surprind vreo cameră de filmat care ne înregistrează pentru emisiunea „O zi în casa pictoriței Raluca Cristoforu".

Am închis ochii și am început să urc scara, condus doar de sentimentul că la un moment dat se va arăta ușa potrivită. Când am găsit-o, am dus mâna la buzunarul pantalonilor, de unde am scos un snop de chei, și am ales-o pe cea bună, am băgat-o în yală așa cum făcea Ovidius, împingând-o cu degetul mare, și am intrat. De data asta era o sală de cinematograf pe care o știam foarte bine, era Cinema Progresul, unde văzusem în primii ani de după Revoluție *Idilă pentru o piatră prețioasă*, cu Michael Douglas și Kathleen Turner, căreia i se rupe fusta

în nenumărate rânduri prin junglă şi care îl tolerează pe aventurierul cu pălărie pentru că e un tip haios, în fond, dar care ştiam atunci că visează la un băiat serios şi palid ca mine. Acum păşesc pe un covor din coji de seminţe şi mă aşez ca de obicei pe ultimul rând, de unde văd capetele scufundate în întuneric, şi mă prind cu mâinile de spătarul scaunului din faţă, ca un pilot de avion care ţine bine manşa pentru a salva ce se mai poate dintr-un naufragiu.

AP. 3

Corvus

La început nu mi s-a părut suspect că ieșea la țigară întotdeauna în același timp cu mine, că treceam aproape simultan prin ușile rotative, din lemn greu, înalte și totodată scunde în rama gigantică a universității vechi, ieșeam așadar din lumina difuză a sălii de lectură și ne postam amândoi, fiecare sprijinit de câte un perete opus al micii case a scării ce cobora în melc, fiecare alături de câte o scrumieră mare și plină ochi cu mucuri de țigări, care mai de care mai rujate, fie că erau rămășițe de More mentolat, țigări lungi și subțiri, maro, al căror gust proaspăt, de ciungă încă-l simțeam în gură, fie chiștoace de Carpați sau Mărășești ori filtre virile, de Marlboro roșu. Se adunau până seara în mormane înalte, țuguiate, gata să se răstoarne peste marginea scrumierelor cu picior, pahare uriașe de șampanie. Casa scării era mai mereu cufundată-n penumbră, pentru că aici nu ajungeau decât lumina îndepărtată a holului punctat de săli de curs și cea gâtuită, filtrată prin ușă, a sălii de lectură.

Ce am observat totuși, dar și asta destul de târziu, pentru că nu eram foarte interesat de silueta ei ascunsă sub pulovere tricotate, din lână, care-i coborau mult sub fund, sub blugi evazați care se scurgeau în clopot deasupra unor bocanci de munte și, câteodată, o vestă impermeabilă care-o transforma în ceva diform, jumătate cărăbuș, jumătate folcloristă, ce am remarcat foarte târziu a fost nu faptul că transmitea mesaje scurte printr-un telefon negru, cât o cărămidă, cu antenă, pe care-l ținea cu două mâini,

ci mai curând vocea ei. Da, vocea avea ceva intrinsec enervant, ușor răgușită, dar cu inflexiuni teatrale, deși tonul era mai mereu discret, avea unduiri persuasive premeditate, părea gata să convingă pe cineva de adevărul celor spuse în secunda pe care o folosea pentru a comunica. Aveam să-i analizez luni la rând vocea și s-o găsesc de atâtea ori scârboasă, mieroasă și falsă, dar irezistibilă când îmi spunea „tu" în timpul jocului nostru de prin paturile de la Breaza sau la sfârșit, în Casa Universitarilor din Sinaia.

Am încercat de atunci să-mi amintesc momentul exact în care indiferența mea autoimpusă și devenită naturală a început să se topească acolo, pe sub becurile înnegrite de fum, sau pe cel în care, după ce intram în sala de lectură, începeam s-o caut cu privirea și să fiu oarecum liniștit după ce o vedeam așezată la masă, cu vreo carte mare, cartonată, al cărei cotor învelit în pânză bleu purta un titlu pe care încercam zadarnic să-l descifrez. O singură dată am reușit să citesc prenumele autorului și am simțit așa o fericire inexplicabilă pe moment, încât mi-am făcut repede bagajul și am ieșit valvârtej din sală, am alergat pe scări și am ieșit în stradă, în soarele care a fost acoperit iute de nori, după care mi-am dat seama că sunt idiot și am fugit din nou pe scări, de data asta în sus, am trecut vijelios prin ușile rotative, pe sub privirile nedumerite ale bibliotecarei micuțe, cea care mereu purta și ea pulovere din lână și croșeta la biroul ei înălțat pe un podium scârțâitor, deci am trecut pe sub ochii ei mărițI de uimire, am aruncat geanta pe scaun și am început să caut frenetic prin cabinetul de fișe vreun autor pe care să-l cheme TANCRED. Abia după ce nu mi-au mai tremurat degetele pe fișele din carton cu margini mătăsoase, unele mai albe, altele învelite într-o pojghiță ca de cafea și fine ca blana unui pisoi, mi-am dat seama că n-am cum să găsesc un autor așa, după prenume, și că unica mea șansă era să apelez la unicul calculator al sălii, așezat în centru, pe care-l evitam întotdeauna pentru că mi-era frică

să nu mă fac de râs. Atunci am avut un sentiment de jenă și mi-am luat din nou catrafusele, am trecut iarăși pe sub ochii gnomului bibliotecar și am ieșit din sală.

Revelația a venit miraculos, chiar a doua zi, la un curs de antropologie, unde în general dormeam, pentru că începea la ora 8, iar profesorul era întruchiparea blazării, arunca vorbele prin colțul gurii, într-o scârbă înduioșătoare față de subiectul predării și față de tinerele vlăstare din băncile de lemn care urcau în amfiteatru până spre tavan, acolo unde mă ascundeam eu, printre hainele aranjate în cuier de câteva studente pedante. Așadar, citeam în spate, acolo, sus, din *Falsul Dimitrie*, poemele lui Dumitru Crudu, despre care aflasem că-s cu gândaci și păianjeni care și-o trag pe la colțurile casei și pe care-l furasem de la târgul de carte Bookarest, vara trecută, când am auzit mormăitul omului de știință, al eminentului profesor:

— Da, deci pe astea n-are rost să le notați, că le găsiți la Tancred Bănățeanu...

Eram deja conștient de nodurile de semnificație, de micile miracole prea evidente pentru a le mai trece cu vederea, așa că am rămas paralizat, cu mâinile și picioarele furnicându-mă acolo, în cuibul meu de barză, așa cum rămâneam mai mereu la un déjà-vu surprins în miezul desfășurării, a cărui evoluție o urmăream ca într-o rugăciune, cu plămânii topindu-se pe sub haine și scurgându-se într-un dans lichid. Abia când am ieșit din sală, urmat de eternele tocilare cu întrebările lor necesare, femei sau viitoare femei tâmpite, cu priviri rele radiind pe sub sprâncene groase, nepensate, urâte și prost îmbrăcate, am putut să notez pe albitura cărții lui Crudu: TANCRED BĂNĂȚEANU.

•

Seara, după cursuri, am luat-o la galop pe Magheru, am trecut pe lângă Scala, am băgat nasul pe la Sala Dalles să mai bălesc puțin pe lângă cărți pe care nu mi le

permiteam şi pe la 7 eram deja prezent la Turist, unde încă nu murise poetul Ioan Flora şi se dădea cea mai ieftină bere din centru şi unde am mai pierdut câteva ore până a trecut de 9 şi puteam fi sigur că nu mai e nici un pericol pe la Academie, aşa că m-am repezit pe Dacia, pe lângă Muzeul Literaturii, de unde se auzeau urletele scriitorilor beţi, apoi am traversat, iarăşi la dreapta, şi i-am dat bip lui Adrian să vină să mă ia. Cât am stat la Turist, plouase şi-n faţa porţii din fier masiv frunzele alea maronii se amestecaseră într-o clisă care aducea cu un soi de mâncare, ceea ce mi-a adus aminte că-s rupt de foame, aşa că mi-am aprins o ţigară, ca să mai uit. Nici din astea nu mai aveam multe, vreo cinci, aşa că-mi puneam toate speranţele-n dom Profesor şi-n fondurile lui miraculoase. Am aşteptat vreo zece minute până s-au ivit silueta înaltă, apoi barba castanie şi privirea rea ale lui Adrian, depozitar la Biblioteca Academiei, un moroşan uriaş şi tăcut, la vreo 40 de ani, care mi-a deschis în linişte poarta şi a luat-o înaintea mea spre clădirea principală, unde-mi petreceam de vreo două luni nopţile.

Dădusem noroc fără să spunem nimic, poate am ghicit un zâmbet prin barba aia a lui, apoi m-am ţinut după el pe poteca pietruită până am intrat în holul clădirii, atent să nu sară din boscheţi vreun câine din haitele care-şi făceau veacul pe acolo, şi apoi m-am suit în liftul care ducea spre depozitele de carte veche şi publicistică. Erau nişte lifturi noi, cum mai văzusem doar prin hoteluri când mergeam cu Genu la mare, nişte organe de tânăr transplantate în corpul vechi şi muribund al vechii clădiri. De la partea cu liftul mă pierdeam mai mereu prin holurile iluminate doar din loc în loc, din spirit de economie, aşa că mă ţineam după Adiţă sau Mirela, depozitara de vreo 35, care împărţea cu el nopţile de aici, o tipă foarte băieţoasă, pitică şi haioasă, cu un defect la piciorul drept, care însă mă intimida fără motiv.

În noaptea asta aveam în plan să fac cât de mult pot din presa morţii lui Eminescu, partea cea mai nasoală,

însă deja aveam experiență și la căutare, și la mânuirea cataloagelor mari, a xeroxului și a arhivării. Problema e că apucasem să beau alea două halbe și nu-mi stătea capul la Eminescu, aș mai fi machit ceva și din când în când mă duceam cu gândul la Tancred Bănățeanu și la puloverele lui croșetate și lălâi.

— Ce face ștudintelee? s-a auzit behăitul Mirelei de printre corpurile gigantice de bibliotecă.

Așa vorbea ea, era colocvial livrescă și mă făcea să mă simt prost, îmi venea să-i spun mereu să nu se mai prefacă.

— Ștudintele a venit la muncă, i-am răspuns la fel de ipocrit și m-am dus la măsuța lor de lucru, unde lucea Sfântul Graal al unui pet de doi litri plin cu vin roșu.

Ăștia toți din bibliotecă, în frunte cu nenea Ionel de la zețărie, primeau bonuri de masă pentru lapte, care cică ar fi prevenit diverse boli cauzate de praful milioanelor de cărți pe care le manevrau, dar ei se duceau în Piața Amzei și luau vin vărsat și covrigi. Erau tot timpul beți, cârtițe vicioase, dar de asta mi-am dat seama abia după vreo lună de trai acolo. Nu te prindeai, fiecare se manifesta altfel: nenea Ionel era expansiv, Mirela behăia, Adiță mormăia în barbă, toți ascunși în pădurea aia de cataloage enorme și manuscrise vechi de secole unde ajungeam și eu pe înserat și unde-mi petreceam nopțile lucrând după planul lui dom Profesor, adică după zece foi pline de cote la care se adăugau săptămânal altele și altele. Ajunsesem în punctul în care după câteva pahare zbieram cote, ani, capitole și cei mai buni prieteni ai mei erau acești depozitari care mi-ar fi putut fi tați, mame și bunici. Eram în ultimul de facultate și aproape pricepusem în ce m-am băgat, începeau să se întrezărească un viitor de profesor de liceu, un cancer pe la 50-60, eventual o ciroză și-mi plăceau vedeniile astea cu mine singur într-o garsonieră din Titan sau Pantelimon, murind cu o carte în mână, scrâșnind printre dinți un ultim „Crénom", pentru că citisem un roman despre Baudelaire și-mi

prelungeam blazarea și boema din liceu, mă țineam cu dinții de ele. Altceva nu aveam. Mă priveam în vitrine și mă lua scârba când vedeam insecta negricioasă, cu haine de doi lei, adidașii sparți în vârf, care căra în spate o geantă chinezească din vinilin. Nu mai avusesem o relație de vreun an, după despărțirea de fata pe care o iubisem în liceu, așa că duceam viața sexuală a unui anahoret și mă masturbam cum prindeam ocazia, mâncam o dată la două zile și trăiam senzația că aș fi fost un simplu spectator la ce mi se întâmpla.

Ne-am adunat toți trei în jurul măsuței luminate de o lampă cu abajur verde, pe care stătea închis un monitor de 13, și Adrian ne-a turnat la fiecare câte-un pahar. Am simțit cum mă destind după prima înghițitură și am început să-i privesc pe amândoi, unul înalt și bărbos, cealaltă pitică și creață, cu o simpatie ce anunța să se transforme rapid în dragoste.

— Și ia zi, meștere, ți-a dat dom Profesor tema pentru acasă?

Era gluma ei preferată, despre foile cu cote și date bibliografice pe care profu' mi le dădea o dată pe săptămână, la Turist, tema mea de scotocit în depozite.

— Încă n-am terminat lista veche, i-am răspuns și m-am ascuns în spatele paharului.

Mi-era greu să vorbesc cu ea. Mă intimidau oamenii ăștia, rârâiți și care vorbesc tare, așteptând să le răspunzi la fel.

— Ia dă să văd.

Adiță a întins laba cu buricele degetelor învelite-n praf. Pe inelar avea o verighetă groasă, care a lucit fugar în lumina verde a lămpii. M-am scotocit prin geanta de vinilin vișiniu și i-am întins snopul de hârtii A4 cu colțuri îndoite și înnegrite, capsate laolaltă în colțul din stânga sus. Ce reușisem să xeroxez era bifat cu pixul, dar rămâneau foarte multe intrări libere, cam la vreo trei-patru nopți de muncă. A început să mormăie-n barbă, mai mult

pentru sine, deşi ştiam că de fapt vorbeşte cu Mirela: astea-s la periodice, astea la carte veche, ai una la fondul de speciale... Treceam prin asta în fiecare seară şi în general îl lăsam să vorbească singur, să-mi spună că aia-i imposibil de scos, că aia nu-i de găsit, că nu ştiu ce, după care se apuca şi-mi făcea harta depozitelor şi eu plecam aşa, printre rafturile care aproape că atingeau tavanul, cu lanterna în mână, trecând cu privirea peste cotele aurii, apoi căutând în teancul de hârtii din mână. În noaptea asta mă hotărâsem să termin cu presa de la moartea marelui poet, adică vreo patru pagini de cote, să-mi adun teancul de cataloage prăfuite în care zăceau zeci de ziare vechi de un secol şi ceva, hârtii rănite, galbene, cu zone înecate-n scoci lichefiat, acolo unde un idiot încercase să lipească aşa ziarul rupt, să fac un turn pe cărucior şi să-l cobor cu liftul până la subsol, în zeţărie, la nenea Ionel în fief, ca de dimineaţă să mă apuc de xeroxat. Dar mai întâi aveam de băut. Şi de fumat: Adi fuma ţigări fără filtru şi nu se zgârcea cu ele, aşa că de multe ori mă prindea 2-3 noaptea fumând şi bând vin cu ei, ceea ce era oricum mai bine decât să merg acasă. Dar în noaptea asta nici unul dintre ei nu părea să fie-n formă, aşa că mi-am golit paharul şi-am zis inutil:

— E, păi, să mă apuc şi eu de treabă...

— Apucă-te, ficior, mi-a cârâit piticul creţ care butona ceva, bănuiesc că juca „Snake", pentru că altceva n-avea ce să facă.

Nu avea alţi prieteni, nu avea părinţi, părea născută şi crescută în depozitul de manuscrise rare.

Am apucat căruţul de mânerul metalic şi am început să mă îndepărtez de ei, în întunericul sălii, amânând momentul în care trebuia aprinsă lanterna, doar pentru că, aşa cum stăteau acolo, în lumina verde ce venea dintr-o parte, proiectaţi pe fondul alb al peretelui, semănau cu personajele unui tablou pe care-l studiasem la comparată şi pe care-mi plăcea să-l privesc minute-n şir în album,

un portret făcut de Velázquez lui Filip al IV-lea, care stă în picioare alături de piticul lui preferat, El Primo. Ei doi şi umbrele lor alcătuiau o scenă de grup care o dubla pe cea a lui Velázquez, pentru că un fişet metalic îşi arunca silueta neagră pe perete, asupra lor, iar sticla din plastic, pe jumătate goală, părea să fi prins, dacă nu viaţă, o respiraţie discretă. Uitându-mă la ei de la distanţă, aşa cum se suprapuneau picturii, în clarobscurul sălii, am bănuit că trăiesc o clipă de frumuseţe, una tristă şi fragilă. Cum mergeam aşa, cu spatele, împingând căruţul, am deviat şi m-am izbit de un corp de bibliotecă, scoţând un zgomot înfundat, la care întreaga scenă s-a tulburat şi am auzit din depărtare mugetul lui Adrian, ameninţător:

— Muoăăăăăă!

— Scuzeeeee!

Caut catalogul mare, la raft, găsesc cota, îl extrag, urmăresc agitaţia firelor de praf în fasciculul lanternei când deschid copertele tari, apoi îl aşez pe cărucior şi încerc să găsesc numărul notat, iar acolo articolul cu pricina. De multe ori indicaţia e greşită, aşa că-mi continui cercetarea circular, în numerele anterioare sau imediat următoare. Când găsesc articolul, pun catalogul închis în căruţ şi merg spre următoarea cotă. Dinspre Adi şi Mirela sosesc câteodată şoapte înfundate, dar ştiu că ele nu sunt decât vorbe normale, care trec prin aerul prăfuit ca prin pernă. Aici, în depozit, nu e ecou.

Pe la 1-2 mă întorc cu prada pe căruţ şi nu mai găsesc pe nimeni. Până la 8, când vine gaşca de la zeţărie, am timp să mă odihnesc. Îmi mai torn un pahar cu vin, pe care-l beau de sete, dintr-o înghiţitură, aşez două scaune unul lângă altul şi mă întind pe ele, după ce sting lampa. Printre corpurile de bibliotecă uriaşe se strecoară, difuz, lumina unui felinar de pe Bulevardul Dacia. Mi se pare că originea lui e foarte îndepărtată, ca a unei stele îngheţate, şi că e o lumină mincinoasă, aşa cum mincinos îmi pare totul acum, istoria, Eminescu, boala, literatura, mai puţin mâna grasă a lui Adrian şi râsul ascuţit al Mirelei.

Mă străbate o neliniște care mi-e familiară, tremurul interior care mă ținea treaz în copilărie când bătea vântul prin cimitirul de peste gard și peste patul meu de la etaj se prăvăleau șuiere și vaiere, iar pe acoperișul de deasupra se auzeau pașii metalici ai păsărilor trezite de furtună. Mă ridic din culcușul improvizat și pornesc prin întuneric, cu lanterna în mână, spre rafturile din capătul opus al sălii, la secțiunea „Speciale", unde cărțile vechi sunt îmbrăcate în carton maroniu, cu cotoarele învelite în pânză pe care o știu că e doar gri, albastră sau de un verde spălăcit. Plimb fasciculul de lumină peste cotele care au acum, în cercul alburiu cu granițe subțiri, aspectul unor hieroglife vii și încep să le aplec, una câte una, fără să știu ce caut. Trag fiecare carte de partea superioară, cu un deget, apoi o las să recadă în locul ei întunecat, între alte două cărți. E ca și cum aș cânta la pian, doar că, în loc să apăs clapele, le scot, iar căderea lor produce nu muzică, ci doar o tresărire, o vibrație a aerului în întuneric. Aștept hazardul să-și facă treaba, e un joc al intuiției și al norocului, fiecare carte are atât șansa de a cădea în față, în mâinile mele, cât și cea de a se întoarce în culcușul ei, atrasă de trupurile calde ale celorlalte cărți. Întotdeauna însă una dintre ele va reacționa împotriva curentului, se va smulge din ghearele obișnuinței. Continui jocul chiar și după ce se stinge lanterna, când ochii mi se obișnuiesc cu întunericul și negrul devine un gri intens, ca și cum mi-aș afunda chipul într-o blană de oaie. Într-un târziu are loc inevitabilul și rămân în mână cu o carte mică, puțin mai lungă decât palma mea deschisă. Pornesc cu ea spre marginea sălii, unde bate lumina felinarelor de pe Bulevardul Dacia. Mă așez sprijinit de un calorifer rece și deschid cartea. E scrisă în germană, cu caractere gotice și nu înțeleg decât că ar fi vorba despre cronica Cruciadei lui Frederic Barbarossa, scrisă de călugărul Tageno din Passau.

*

Mă trezesc înţepenit de frig. Radiatorul se stinsese în timpul nopţii, aşa că am mâinile şi picioarele sloi. Printre corpurile de bibliotecă se strecoară lumina dimineţii, dar totul pare foarte îndepărtat, chiar propriile mâini, drept care rămân puţin în picioare lângă biroul depozitarilor încercând să-mi pun ordine în minte şi-n toate imaginile care se bulucesc peste mine, de-a valma, pulovere de lână, TANCRED, cote de bibliotecă, Tageno, camera mea de acasă, Ralu, care probabil m-a aşteptat şi pe care n-am sunat-o, până când privirea mi se limpezeşte şi pot să pricep că e dimineaţă şi că ar trebui să cobor în subsol, la tipografie, unde nenea Nelu şi gaşca lui de zeţari şi-au început munca. Ies uşor din sală pe holul văruit acum vreo două decenii şi cobor pe scara de serviciu, cu bec la fiecare două etaje, mă furişez când trec pe la parter şi repet figura spre subsolul unde stau aruncate corpuri vechi de mobilă, adunate unele peste altele, care lasă loc de trecere doar pentru pitici sau oameni foarte slabi. Bat la uşa din tablă, care se deschide scârţâind, şi zic un „Bună dimineaţa" timid, la care nenea Nelu îmi răspunde posac, mârâind, de deasupra unui şervet pe care văd un ou fiert tare, din care a muşcat, şi o roşie feliată. Tanti Mioara îmi zice şi ea „Bună dimineaţa", aşa că mă îndrept grăbit spre camera din fund, unde am aparatul imens de xerox pe care l-am strecurat în instituţie acum vreo două luni, cu dom Profesor. Îl pornesc şi stau aşa lângă el, cu ochii închişi, ascultându-l cum huruie şi încercând să potolesc cumva furnicăturile din palme, să opresc dârdâitul de sub pulover.

La un moment dat intră şi Cornel, cu o freză de muzician nebun, părul creţ pe care-l poartă vâlvoi şi care începe cam de la jumătatea capului, unde ia locul unei chelii lucioase. E tot timpul congestionat, pare ieşit din duş şi vesel ca o nurcă:

— Bună dimineaaaaţaaa! S-a sculat musteaţa?

Cornel e un moldovean înalt și ciolănos, adjunctul lui nenea Nelu și păstorul turmei de zețare compuse din tanti Mioara și oițele ei aflate aproape de vârsta pensionării. Sunt în total opt oameni care au ca obiect de activitate tipărirea fișelor de carte pentru noile intrări în bibliotecă și înlocuirea celor degradate, adică, practic, nu au nimic de făcut. Sunt oameni care între 8 dimineața și 4 după-amiaza nu văd lumina soarelui și-și petrec viața în subsol ascultând programele radio, mâncând împreună într-o atmosferă câmpenească postapocaliptică și punând la cale noi poante pe seama celorlalți din grup. Gluma preferată este manipularea unui dildo uriaș, pe care l-a procurat Cornel de nu se știe unde și pe care nenea Nelu-l folosește ca s-o plesnească pe tanti Mioara peste fund când i-e lumea mai dragă.

— Hop, tanti Mioara, ia uite ce ți-a adus Moș Gerilă, face corifeul și-i strecoară pe sub poalele halatului penisul din cauciuc roz, cu nervuri care s-au înnegrit de la plumb, iar tanti Mioara sare ca arsă și începe să țipe la el spectaculos, indignată și amuzată.

În fiecare zi se repetă gluma asta. Altă distracție e să-l ascultăm pe Andrei Gheorghe la radio și să comentăm prostia lumii. Apoi se mai prefac că muncesc, oftând din greu sau scoțând câte un fragment de pean ce începe cu vorbele „Eheee, viață...".

Pe la prânz se face chetă, se adună bonurile și Cornel e trimis în Piața Amzei, la negocieri. Cornel știe să transforme laptele-n vin, așa că se întoarce mai mereu cu vreo patru litri de căpșunică pe care-i bem în jurul mesei pe care am întins ziare de tot felul, printre care nenea Nelu amestecă și vreunul porno, uzat, șters, din care însă tot mai răsare câte un penis erect, spre indignarea mioarelor. Pe ziare punem brânză și salam, tăiem roșii, iar în centru, veritabilă menorah, tronează Zeul Dildo, care ne veghează amabil. Când Cornel îi face bucuria să vină cu muscat otonel, ochii lui nenea Nelu încep să licărească a fericire,

se umezesc şi începe să semene cu un şoarece emigrant, care a primit o slujbă de bucătar în Manhattan.

— Ai găsit Motănel, Corneluş, pupa-te-ar tata! Ia vino-ncoace, moldovene!

Îl ia cu mâinile de ceafă şi-l apleacă destul cât să-l poată ţuca zgomotos pe ambii obraji, în chiotele ansamblului de zeţărie. Când mâncăm, ascultăm muzică populară, de petrecere şi atmosfera e în general una de nuntă campestră.

Treaba mea diurnă e să ordonez cotele identificate în noaptea precedentă şi să le aşez într-o listă reală, verificată, apoi să le trimit cu liftul de cărţi înapoi în depozit, de unde-mi sosesc, la fel de tăcut şi de impersonal, cataloagele mari în care sunt arhivate ziarele şi revistele vechi de o sută şi ceva de ani. După ce regăsesc în ziar articolele căutate, le trag la xeroxul nostru gigantic, în patru exemplare fiecare, şi le arhivez, la rândul meu, pentru dom Profesor. Dom Profesor vine o dată pe săptămână, vinerea, când scapă mai devreme de la Minister, şi verifică progresele pe care le-am făcut, apoi scoate din geanta diplomat noi liste. Înainte de plecare, mereu cu acelaşi gest, bagă mâna în buzunarul interior al balonzaidului, de unde scoate un plic alb în care se află o hârtie de 500.000, şi-mi spune:

— Uite, pentru tine, Mihaiule. O să fie şi mai bine, dar mai înainte o să fie şi mai rău.

Aşa vorbeşte el, mai mult şoptind, conspirativ şi umed, cu ochii zvâcnindu-i în misterioase direcţii, ca un spion sau un paranoic.

În general, stau până pe la prânz, ca să mănânc cu gaşca de pitici din subsol şi să beau un pahar, două cu ei, după care fug spre facultate să mai prind vreun seminar sau să-mi iau cursurile de la vreo colegă. Azi însă pare că nimic nu merge cum trebuie. Din al treilea catalog încep să curgă bucăţi de hârtie putrezită şi mi-e frică să nu distrug ce s-a mai păstrat, aşa că strig după ajutor. Tanti Mioara se iveşte-n prag, pune mâna la gură, ca o

femeie bătrână, de la țară, dă din cap și-l cheamă pe Guru:

— Nelule, ia vină-ncoa, cî-i curgi lu' ăsta micu ziarili din mapî!

Nenea Nelu apare și el, în halatul lui albastru decolorat, de protecția muncii, cu nelipsitul creion chimic după ureche și un pahar alb de plastic plin cu vin într-o mână:

— Auăleuuu, stai așă, nu-l deschide. Corneleeeee!!!

Apare și Cornel, de fapt își ițește capul peste ceilalți doi, o adevărată girafă roșie, de tipografie:

— Stai așa și nu mișca! Stai așa că nu-i așa!

Rămân paralizat cu catalogul întredeschis în mâini, așteptând să mă salveze careva și rugându-mă în gând să nu fi făcut vreo prostie. Nu pot să nu mă gândesc decât că m-am căcat pe receptarea poetului național, s-a dus pe apa sâmbetei toată cercetarea oamenilor de știință pasionați de articolele luminate ale atâtor genii mai mici care au reacționat cumva la moartea Luceafărului. Dar nu, nenea Nelu pune paharul pe un dulap, lunecă expert spre mine, îmi ia catalogul din mâini și-l așază pe masă, după ce bagă un deget mic și negru în locul unde era articolul respectiv.

— E de la muiștii ăia care le-a lipit cu scoci, măi, nea Mihaie. Ziarul de arhivat nu se lipește cu scoci, că ăla se topește-n timp și se fărâmițează hârtia, auzi tu?

Strecoară cumva toată mâna (bine, nu e mare, intră toată până la umăr) în catalog, îmi imaginez cum răsfiră degetele înăuntru și-l deschide cu o finețe pe care nu i-o bănuiam.

Într-adevăr, acolo unde pagina de ziar se rupsese, o crevasă care străbate aproape întreaga filă îngălbenită e acoperită de o dungă și mai galbenă, groasă de un deget și străbătută la rândul ei de nervuri complicate, neregulate, asianice, din care lipsesc fragmente.

— P-ăsta nu-l xeroxezi matale, că, dacă-l întorc cu curu-n jos, sî duci pi pulî tăt, cum ar zice Corneluș!

— Nu-l xeroxez, nea Nelule, îi răspund obidit, îl copiez, ce pula mea să fac?

— Păi, copiază-l, puiuț, dacă nu ți-a plăcut cartea...!

E altă glumă preferată de-a lui. Că adică eu sunt student, dar tot cu ei acolo, la subsol, muncesc și tot salam pe ziar mănânc și tot la căpșunica lor râvnesc.

Până la ora 1 stau și copiez pe caiet tot ce-mi trebuie din catalogul ăla făcut praf, apoi xeroxez ce-am scris, arhivez, ciocnesc cu băieții, stau cât să se aplece tanti Mioara după nu știu ce, ca nea Nelu să-i strecoare Dildăul pe sub halat, apoi zic frumos sărumâna și-o șterg spre facultate.

•

Am reușit să adorm la cursul de ILR, sprijinit, cu capul dat pe spate, de hainele agățate-n cuier, apoi m-am târât spre celălalt curs, de literatură română veche, unde ne predă un prof tânăr, la fel de plictisit ca noi, care se mai entuziasmează câteodată la pasajele cu tentă vag sexuală din cronicari și care folosește din plin pauza pentru a se da la colegele mele într-un mod foarte ceremonios („Domnișoară, doriți o gură din brioșa mea?", întinzând spre victimă bucata mușcată), apoi mă îndrept spre bibliotecă, scanez locul și văd că ea nu e, așa că-mi adun teancul de cărți, majoritatea Perpessicius cu postumele eminesciene și un Barthes ca să mai condimentez plictiseala, și mă pun pe făcut fișe. Când ies, aproape somnambul, pe hol, la țigară, o găsesc acolo, de parcă nu s-ar fi mișcat de ieri, și mi se pare că are o reacție nestăpânită când mă vede, surpriză sau poate bucurie, nu-mi dau seama. E cu eterna cărămidă în mână, în care șoptește ceva, după care închide și așteaptă să-i sune, o duce la ureche, zâmbește, închide și tot așa. Mă scotocesc după țigări și-mi dau seama că nu mai am, așa că nu prea mai pot sta acolo fără să par suspect. Continui insistent să

scormonesc prin buzunare inexistente, până când îmi spune cu vocea inutil insinuantă:

— Vrei o ţigară?

— Mulţumesc frumos, am uitat să-mi iau...

Îmi întinde un pachet de LM din care scot foarte greu o ţigară, pentru că am degetele şi unghiile înnegrite din depozite şi zeţărie şi mi-e o ruşine apocaliptică, dar ea izbucneşte în râs şi râsul ăsta nu are nimic enervant, pare sincer amuzată de tine, de mine, eşti haios, cam ca un personaj de film, fermecător, dar zăpăcit, Marele Blond, să zicem, numai că eu sunt brunet şi deloc Mare, mai curând Mic. Dă un bobârnac în fundul pachetului, de unde sar două ţigări, şi-mi extrage una dintre ele pe care mi-o întinde şi face apoi o reverenţă:

— Domnul este servit!

— Sărumâna, zic. Îi dai acuma Domnului şi-un foc?

Produce cumva o cutie de chibrituri de sub un poncho larg care o acoperă din cap până-n picioare şi, în timp ce scapără băţul, începe neverosimil să turuie, cârâind, că ce frig e-n sală, dar noroc că e greva asta care începe de la 2 şi măcar nu facem cursuri, lucru pe care eu nu-l ştiam, dar tot aşa nu ştiam că e mare paranghelie la MŢR, unde Irina Nicolau face un eveniment din ăsta de-al lor, folcloric, adică de antropologie cum ar veni, şi că o să fie vin fiert şi plăcinte şi dacă nu vreau să merg mai întâi cu ea la manifestaţia din Piaţa Universităţii, unde Liga Studenţilor a zis că o să ocupăm carosabilul, ca-n '91, şi nu plecăm de acolo până nu ne obţinem drepturile, după care să mergem la MŢR la şmecheria aia cu plăcinte.

Şi nu pot răspunde nimic mai inteligent decât:

— Adică să merg eu cu tine?

Iar râsul ăla care nu e nici enervant, nici cârâit, e râsul tipei din *Masca* şi eu sunt un soi de Jim Carrey, bineînţeles, dar fără Mască şi fără câine, ci cu o geantă vişinie din vinilin în care am fişe de lectură, foile pentru dom Profesor şi multe firimituri.

— Da, cam asta era ideea.

Mă simt vag iritat, pentru că știu c-o să merg cu ea, dar programul meu era atât de clar și de liniștit, încât totul pare a se fi îndreptat spre momentul ăsta decisiv, când am de ales între viața mea de subsol și haosul ei diurn cu manifestații și plăcinte cu spanac la MȚR.

— Eu nu prea am pentru ce să protestez, îngaim la modul cel mai idiot, după care adaug, și mai penibil: sunt din București.

Iar râde și observ că i se încrețește nasul când face asta și că are dinți mici și regulați, plus câțiva pistrui, aspect la care sunt sensibil.

— Păi, și eu sunt din București. Cuvântul *solidaritate*-ți spune ceva? Transport gratuit nu vrei? Bursele ți se par în regulă?

Îi cer scuze jenat și-o asigur că are dreptate, puțin panicat, trag din țigara ei cu filtru și-mi dau seama că-s pe punctul de a leșina de foame, că mor de oboseală și că poate plăcintele alea ale Irinei Nicolau nu ar fi o idee atât de rea, oricât de mult m-ar enerva cuvântul *solidaritate*, adunările umane sau folclorul de plăcintă.

Ne-am dat întâlnire în același loc și, în timp ce ne adunam lucrurile din sala de lectură, în liniște deplină, sub privirile aspre ale bibliotecarei cu pulover tricotat care tricota, am simțit că se uită la mine, am ridicat privirea și atunci mi-a zâmbit pe sub o șuviță de păr care-i căzuse în ochi, dar tocmai asta m-a cutremurat, pentru că știam că de fapt îmi zâmbeau ochii ei, pe care mai mult îi puteam ghici acolo, pe fundalul unui corp înalt cu rafturi și cu geam, și m-am gândit, știu foarte limpede, m-am gândit în clipa aia că de acum s-a terminat ceva și că în fața corabiei mele stătea să înceapă o furtună cu ploi năprasnice și hulă de zece metri, care aduce la suprafața apelor monștri din adâncuri, krakeni unsuroși, cetacee cântătoare și, dacă am noroc, vreun stol de pești zburători.

Am coborât împreună scările în spirală ale clădirii vechi și friguroase, iar în holul mare de la intrare, la bustul lui

Eminescu, ea s-a oprit să vorbească cu două fete care pichetau și strângeau semnături pentru grevă, în jur era agitație mare, ea părea să cunoască pe toată lumea, iar eu mă țineam în urmă, ca o femeie din lumea arabă, cu geanta mea din vinilin vișiniu, încercând să nu privesc pe nimeni în ochi, cu genunchii tremurând, până când m-a luat de mână, chiar așa, degetele ei peste ale mele, degetele ei subțiri, cu pielea uscată, împletite cu ale mele, înnegrite de plumb, care ținuseră în dimineața aia un catalog cu ziare vechi de o sută de ani, da, degetele mele s-au lăsat prinse și m-am gândit „Ce bine că are pielea uscată", pentru că nu suport pielea umedă a anumitor oameni. În Piața Universității se strânseseră o groază de studenți, erau la vreo 2.000, cum ziceau ei, și cineva de la Liga Studenților era cocoțat pe un gard, un tip țigănos, cu plete și cioc, care răgea într-o portavoce niște sloganuri stupide, de genul „Studentul, frate cu gândacul!" sau „Guvernanții de ce nu vin/ să doarmă în cămin?", dar nu mă puteam concentra prea mult, îmi spuneam doar că ritmul șchioapătă. Ne-am oprit la marginea unui grup zgomotos, unde ea m-a prezentat pe rând, erau acolo vreo trei fete și doi băieți pe care nu-i știam. Fetele îmi erau însă cunoscute, le văzusem prin facultate, erau genul de neohipioate cu ie și bundiță, evazați și păr împletit cu flori, ascultătoare de Andrieș și Alifantis, altoite pe tulpina curriculară de antropologie și folclor, dar nu asta conta, ci faptul că ea m-a prezentat: „El e Mihai, e anul II", deși noi doi nu făcuserăm oficial cunoștință, și abia cu ocazia asta am înțeles că o cheamă Oana și că toată lumea o alintă Onuța, am observat că vorbește tare și că râde din orice, ba chiar că are un fel cumva ridicol de a izbucni în râs, aruncând capul înainte și ridicând buza de sus înspre rădăcina nasului, un râs de cocalar sau de puștan de la mine, din Șura Mare. Dar asta nu prea conta atunci.

Mi-am asumat poziția de tip tăcut și puternic care asistă la spectacolul lumii și-am stat acolo, pe lângă ei, vreo oră, deși mă ustura stomacul de foame și eram amețit de

toate evenimentele zilei, iar ea se întorcea din când în când şi-mi oferea o ţigară, pe care apoi mi-o aprindea ţinând palmele căuş peste ale mele. Apoi, brusc, m-am hotărât şi i-am spus că nu mă simt bine, că plec acasă, am uitat că am de pregătit un referat, am salutat pe toată lumea şi am lăsat-o acolo, uitându-se lung după mine, o statuie vie a nedumeririi şi, poate, a unei dureri pe care avea apoi să mi-o întoarcă însutit.

*

Mai mult decât cărţile din biblioteca sufrageriei m-au fascinat cutiile lui Ralu, nu cele „cu bijuterii", cum le spunea ea, nişte cutii din carton albastru în care se încurcau, ca nişte şerpi într-un cavou, mărgele, brăţări de chihlimbar, cercei mari, metalici, ci acelea roşii, cu teancuri de fotografii vechi (mama cu unchiu' Mircea, copii, ea ţinând protectoare un braţ peste umerii lui, deşi sunt amândoi foarte mici), foi îngălbenite de hârtie pe care sunt scrise poezii stănesciene, *à la manière de...* şi câteva xeroxuri care nu ştiu de ce nu-şi găsiseră locul în bibliotecă. Erau cutii cu volume subţiri, legate cu pânză roşie pe cotor şi mereu le deschideam, apoi silabiseam titlurile primelor două, după care le aşezam la loc, cu pioşenie. Primul era întotdeauna *Alchimia babiloniană* a lui Eliade, iar al doilea o carte foarte misterioasă, al cărei titlu mă atrăgea mai mult decât tot ce se afla în cutie: *Cvartetul din Alexandria. Justine.* Formatul era foarte lat, pe o pagină intrau de fapt două pagini de carte, de multe ori mişcate, strâmbe, şterse, dar simt şi acum aceleaşi furnicături ale pielii când îmi recit începutul: „Marea e astăzi din nou agitată de suflul vântului care o înfioară. Simţi în mijlocul iernii născocirile primăverii: un cer de perlă despuiată, fierbinte până la amiaz, greieri în locuri adăpostite şi acum vântul dezgolind câmpiile întinse, scotocindu-le...".

Era de ajuns să citesc aceste două fraze pentru a aluneca în somn, într-o casă mediteraneeană, din piatră masivă, aflată undeva aproape de marea aceea agitată, peste al cărei acoperiș plat (aici se poate adăuga o terasă cu măslini, portocali, lămâi) vântul venit din largul apelor se întinde ca un motan somnoros sau se zvârcolește ca un pește mare eșuat pe nisip.

Nu reușeam să trec de acest început, mai ales în după-amiezi ca astea, când vântul izbea de burlane un cablu desprins de zidul casei, cerul era întunecat și din când în când zgomotul infernal al tramvaiului care trecea pe Șoseaua Giurgiului îmi amintea că sunt viu. Am adormit iarăși, cu televizorul mergând și xeroxul căzut la piciorul patului, renunțând să mai înțeleg, ba chiar să mai încerc așa ceva. Sentimentul unui pericol iminent părea să se disipeze lent, în cuvintele cărții, în peisajul acela marin, sub căldura păturii, pentru că o știam pe Ralu alături, în restul casei, făcând ceea ce fac de obicei mamele, poate gătind o supă din os de vacă, în care se ascunde măduva fierbinte pe care o scoți cu o coadă de lingură, apoi presari sare, așa am adormit în seara aia, departe de cote de bibliotecă, de greve studențești, de fete care râd stupid, ca niște măgari, și mai ales departe de degetele lor osoase, acoperite de piele uscată, argăsită de vânt.

*

Apoi lucrurile au luat-o razna. Dom Profesor a devenit iritabil, precipitat, mă suna seara și simțeam că încearcă să fie răbdător când îmi spunea „Se împute treaba, Mihaiule, nu mai pot ține mult timp xeroxul în tipografie, dacă se află, iese scandal. Trebuie să băgăm cărbune, încă puțin și-o să înfrângem". Și eu îl aprobam, dar începusem să stau cât mai puțin în depozite, nu mai dormeam acolo, ci pe la 8-9 fugeam să mă întâlnesc cu Oana și cu gașca în Blues Bar, în Pasajul Villacrosse, o încăpere mică, cu sobă, unde puteai comanda un ceai fierbinte, apoi stăteam

cu toţii în jurul mesei şi parcă intra atunci o lumină tainică în viaţa mea, dispăreau toate grijile, cotele se ridicau spre tavan, odată cu fumul de ţigară, mă trăgeau după ele şi pluteam acolo până când trebuia să plecăm ca să prindem ultimul metrou, eu o conduceam la al ei, pentru că mergea în Militari, sau, câteodată, mă ducea ea la al meu, care o lua înspre IMGB, şi stătea uitându-se în ochii mei până pleca metroul, cu bunda ei înflorată şi uneori cu un clop uriaş pe cap, iar eu mă simţeam cel mai privit om din lume, pentru că oamenii se întrebau la cine se uită creatura asta şi vedeau o altă creatură, slabă, cu o geantă din vinilin pe umăr. Avea o pasiune pentru *Regina Mamă*, piesa-dialog în care jucau Olga Tudorache şi Marius Bodochi, aşa că stăteam pe treptele Teatrului Naţional şi ne milogeam de femeile de la intrare până li se făcea milă şi ne lăsau înăuntru. Erau lucruri noi pentru mine, încercam să le învăţ din mers, mă simţeam ca un ţăran selecţionat să reprezinte ţara pe croazetă sau ceva în genul ăsta şi mi-era ruşine cu hainele mele, cu degetele murdare de cerneală tipografică, de faptul că nu aveam bani niciodată, că trebuia să-mi facă cinste în fiecare seară, ba chiar să-mi cumpere câteodată cartela de metrou. Simţeam că am intrat într-o stare de urgenţă pe care trebuie s-o rezolv cumva şi marea problemă venea chiar din faptul că nu o înţelegeam. Creşteau în mine o nemulţumire din ce în ce mai violentă, o căldură care sporea şi urca până spre baza gâtului, unde o opream, luptându-mă cu viermele fierbinte care-şi croia drum în sus.

Oana funcţiona în cadrul unui grup foarte cosmopolit, cult, deschis, artistic până la ultimul membru, format dintr-un elev de liceu considerat genial, care venea seara îmbrăcat la parpalac de profesor universitar, cărând după el o geantă diplomat dublă, din care scotea *Prelegeri de filosofie a istoriei* de Hegel şi câteva pachete de Kent lung, mergea la olimpiadele de română, chimie, istorie şi cultură civică, scria deja în *Dilema* şi graseia teribil, sora lui, studentă la Istorie, care povestea ce a mai vorbit pe holul

facultății cu Adi, istoricul vedetă, încă o tipă care gravita între științe politice și antropologie și alți câțiva care veneau și plecau, drept care nu i-am reținut. Își făceau vacanțele împreună, câteodată la o vilă a Casei Universitarilor din Sinaia, câteodată în Vama Veche, iar în weekenduri câte unul dintre ei scotea din pălărie o căsuță sau un apartament bucureștean al părinților, nelocuit, unde mergeam să ascultăm muzică și să bem vodcă. Mă simțeam ca o insectă între ei, cu hârtia de 100 de mii pe care mă bazam săptămânal, plus cei 500 de mii pe care mi-i dădea dom Profesor când putea, pentru că se întâmpla câteodată, vinerea, după ce-mi preda cotele apelor Dunării, să spună pe final, când probabil privirea mea era prea sugestivă: „O să mă revanșez săptămâna viitoare, Mihaiule, deocamdată n-are balta pește". Dacă balta lui n-avea pește, a mea era împuțită rău de tot, nici gândaci nu mai pluteau pe ea.

După trei sau patru întâlniri, Oana mi-a povestit că de fapt are o relație la care încearcă să renunțe, dar tipul ăla se ține scai de ea, îi tot cere să se mai vadă măcar o dată și-nc-o dată și tot așa și efectiv de milă nu poate renunța la el total, dar să stau liniștit, că nu se mai întâmplă nimic, doar se plimbă și din astea. M-am mai liniștit, problema mea însă era că nici cu mine nu se întâmpla nimic și simțeam că ar fi sosit momentul s-o fut, doar că nu aveam unde.

Ocazia s-a ivit în sesiune, când mi-a propus să învățăm împreună pentru un examen, că ai ei au un apartament în spatele magazinului Unirea, unde taică-su îl lasă pe un văr de-al lor să stea până se pune pe picioare după o căsnicie ratată, și că ăla pleacă pe la prânz, dar oricum nu ne încurcă. Eu aveam la interbelică, ea la o materie dintr-aia de-a ei, gen obiceiuri și tradiții, așa că ne-am întâlnit a doua zi la metrou, eu cu geanta mea de vinilin, în care aveam două monografii Ion Barbu, una a lui Ciorănescu, cealaltă a lui Pillat, am luat-o prin spate, prin gangul ăla mare, apoi în sus puțin și am intrat într-o scară

de bloc de centru civic. Lucian ăsta, vărul, era un tip mare şi bonom şi nu părea să aibă de gând să părăsească apartamentul în ziua respectivă. Ne-a făcut cafea şi ne-am instalat în bucătărie. Am început să citesc din Ciorănescu, dar aveam coaiele umflate şi părea c-o să rămân la prima pagină toată ziua. Oana se îmbrăcase în negru, asta fiind o variantă fericită, adică nu avea pe ea bunde, bundiţe, ii, apartamentul era luminos, ea blondă şi serioasă, cu privirea în nişte cursuri mâzgălite şi subliniate cu markerul verde, aşa cum au fetele cursurile, de nu se mai înţelege nimic din ele pentru că subliniază absolut tot, şi aproape am simţit ceva pentru ea atunci, acolo, o duioşie care rearanja evenimentele desfăşurate între noi din clipa când o cunoscusem. Apoi Lucian a zis că are un drum până-n oraş şi dacă vrem să ne ia ceva, am ridicat capetele din cărţi, i-am zis că nu, el ne-a urat „Spor la treabă" şi s-a uitat fix la mine, apoi mi-a făcut cu ochiul şi brusc am început să mă văd de undeva din afară, de sus, mic, slab, negricios, cu cele două prezervative strecurate în monografia Pillat, şi să-mi amintesc sfaturile lui Sergiu despre cum convingi o virgină: „Marocane, îi zici că bagi numa capu' şi-o să-i placă, după împingi mai mult şi până la urmă tot o mârleşti", dar problema era că nu-mi mai doream asta şi mi-era ruşine de corpul meu slab şi negricios, iar ea nu era virgină, aşa că m-am aplecat spre ea, ca din obligaţie şi am mângâiat-o pe sâni, aşa cum mai făcusem, s-a întins spre mine, ne-am sărutat şi am strâns-o în braţe, tare, ea la fel, apoi mi-a şoptit „Nu aici" şi m-a luat de mână, ne-am ridicat şi m-a condus spre dormitor, unde mirosea a spray de bărbat, Axe probabil, şi pe pat erau cearşafuri din alea creponate, ieftine, care zgârie, şi ne-am întins pe pat, am prelungit preludiul cât de mult am putut, îmi bătea inima şi mă sufocam, ne-am dezbrăcat sub pătură, atunci am simţit fericirea fugară de a sta întins alături de un corp de femeie, am fost jalnic şi emoţionat, am terminat în câteva secunde, apoi m-am simţit nepotrivit în propriul meu corp toată ziua şi n-au

sunat fanfare, nici confetti n-au zburat, *post coitum omne animale triste est*, totuşi este trist în lume. Am mai stat ce-am mai stat pe acolo, destul cât să-mi spună că treaba cu fostul se terminase definitiv, fusese scandal, ăla venise la ea acasă când ştia că ai ei sunt la muncă şi plânsese şi o rugase să se mai culce cu el o singură dată, de despărţire. Iar ea o făcuse, pentru că-i era milă de el.

•

Terminasem cu periodicele şi acum lucram pe carte veche, unde treaba era un pic mai uşoară, mai ales că aveam deja dexteritate de profesionist, intuiam unde-s anumite cote, nu prea mai apelam la Mirela şi la Adrian, care rămâneau fixaţi în tabloul lor de la masă, unde jucau şeptic, macao şi alte alea. Dimineaţa mă scoboram la nenea Nelu şi xeroxam la greu, apoi fugeam la facultate, mergeam la demonstraţiile Ligii, seara mă vedeam cu Oana, care mă adoptase în mod oficial, adică eram împreună, mereu cu grupul ei de tineri intelectuali burghezi. Fusesem şi la ea acasă, unde se repetase coitul ăla jalnic de la Unirea şi nu puteam da vina decât pe frecvenţa redusă a futaiurilor, pe excitarea continuă în care trăiam. În perioada aia am scris o povestire cu un viol ce are loc în halta Timişul de Sus, apoi o mutam undeva la malul mării, unde descriam cadavrul unui pui de delfin eşuat pe plajă. Era scrisă foarte prost, dacă ieşise ceva, atunci delfinul ieşise, pentru că nu făceam literatură acolo, chiar reţinusem acel cadavru în memorie şi nu voiam decât să-l descriu, fără alte fiţe de prozator. Le-am citit-o într-o seară de beţie noilor mei prieteni, care m-au aplaudat, aşa cum făceau ei tot, spectaculos şi civilizat, chiar şi tânărul geniu care scria la *Dilema* s-a declarat mulţumit, iar Oana m-a privit cu mândrie şi în noaptea aia am primit de la ea o partidă de sex care a mai ieşit parcă din mediocritate, dar tot am avut senzaţia că-mi face o concesie, că pentru ea e un act complezent sau cel puţin caraghios. Apoi s-a pus

la cale o excursie la Casa Universitarilor din Sinaia, unde urma să mergem vreo zece, adică cinci perechi, şi am început să strâng bani, am fost foarte ferm cu dom Profesor, să-mi dea din urmă ce-mi datora, apoi m-am pus serios pe muncă.

Problema însă era că munca în subsolurile bibliotecii îmi făcea rău. Nu doar fizic, partea asta era de la sine înţeleasă şi-mi acceptasem soarta pe termen scurt, ci începusem şi să devin obsedat de Eminescu, mai curând de fantoma lui. Trăiam într-un roman în care personajul principal e o umbră, contururile ei evanescente se mulează după bunul plac al altor umbre, o conştiinţă rea care apare şi dispare, care-şi schimbă aspectul în funcţie de vasul în care se ascunde noaptea. Ca orice şcolar, licean, apoi student în primii ani de facultate, intrasem în bibliotecă intoxicat de poetul naţional, poate îmblânzit doar de zilele petrecute pe postumele din ediţia Perpessicius, însă aici, în subsol, excesul de contradictoriu, de text şi de informaţii total opuse reuşise să crape statuia, eliberând un animal bolnav, debil, monstruos pe care-l purtam cu mine la demonstraţii, la cursuri, în diferite paturi unde făceam simulacrul de sex cu Oana. Mi-era milă şi mi-era frică de el, l-aş fi dorit înapoi, acolo, poetul naţional în oul de fier pe care mi-l oferiseră manualele şi istoriile literare. Şi nu mă refer aici doar la reacţia doctorului Grama şi a mârşavului Macedonski, ci chiar şi la panegirice sau la anunţurile pentru subscripţii, care mi-l apropiaseră într-un mod scârbos, aşa cum ţi-e apropiată o rudă bolnavă în stadiu terminal pe care trebuie s-o ştergi la cur. Ca să folosesc cuvinte mari, care câteodată chiar reuşesc să fie exacte, începusem să pricep ceva din tragismul vieţii, al oricărei vieţi. Numai că tragismul ăsta nu avea nimic eroic în el, ci era ridicol: mi-am amintit într-o seară de un câine pe care-l lovise o maşină în copilăria mea şi care rămăsese acolo, lângă trotuar, schelălăind, până când mama unui vecin de-al meu i-a aruncat, de milă, un os cu puţină carne pe el, iar ăsta, câinele muribund,

s-a târât în labele din față și a început să roadă, deși murea și mai mult ca sigur trăia chinuri groaznice. Cam așa și cu domnul Eminescu: o luase razna de ceva vreme, era bolnav, dar bântuia redacțiile și cârciumile, continuându-și *rant*-ul preferat la adresa străinilor, a evreilor care sug din vâna națională, și în același timp scria un unic text frumos, dezechilibrat, din ce în ce mai îndepărtat de armonia începuturilor. Pietà Rondanini: am avut atunci intuiția unei dezagregări inevitabile a minții, am văzut întunericul în care se scufundă și treaba asta mă umplea de tristețe și de emoțiile unei așteptări nedeslușite.

*

În noaptea dinaintea plecării, scurmam prin depozit când am auzit-o pe Mirela graseind pe undeva, printre corpurile de bibliotecă:

— Domnu' Perrrpessicius? Măi știudinte! Mihaieee!

Striga și nu prea, ca și cum s-ar fi ferit de alte urechi, așa că i-am răspuns la fel, aprinzând și închizând lanterna, ca-n filme:

— Carte veche, D-uri! Mirela!

A apărut târându-și piciorul drept după ea, rămășița vechii poliomielite, ținând în mână un pahar de plastic cu cafea:

— Ia, am făcut cafă.

Zicea cuvinte din astea, *cafă*, deși nu era nici ardeleancă, nici bănățeancă, ci venea de undeva de prin Alexandria. Am luat cu grijă paharul din mâna ei, deși îmi tremurau îngrozitor basculantele, și i-am zis un „Sărumâna" moale:

— Da' Adi nu vine azi?

S-a sprijinit cu spatele de un raft, acolo, în întuneric, și nu-i puteam vedea decât conturul capului proiectat pe un fundal foarte vag de lumină care venea din capătul sălii. Mă înmuiau întotdeauna claritatea pe care o căpăta vederea în bezna aia, ușurința pe care o aveam de a mă

adapta la orice condiţii. Trebuie să recunosc că eram mândru de mine.

— Nu vine, Mihaie.

Ceva din tonul ei m-a făcut să ciulesc urechile.

— A păţit ceva?

A scos un chiţăit nefiresc, ca şi cum s-ar fi înecat:

— A păţit cancer, băiete. L-a păţit de câteva luni...

Am încercat să nu reacţionez aiurea, mai ales că nu puteam suplini vorbele cu mimica sau gesturile, aşa că am răspuns oarecum stupid:

— Şi e grav?

De data asta chiţăitul a devenit un grohăit:

— Nu e grav, loază! Moare, dar în rest nu-i nimic ca să te îngrijorezi. Pulmonar, inoperabil. Hai, ia cafeaua şi vezi-ţi de treabă, că îndată se face ziuă.

I-am ascultat târşâitul îndepărtându-se pe podeaua sălii, până ce a devenit un şuierat, un acord, apoi nimic. Am scos cote toată noaptea, am încărcat căruciorul până la refuz şi am prins dimineaţa într-o stare de surescitare vecină cu nebunia. Eram iarăşi nemâncat, fumasem enorm, nu aveam un ban în buzunar şi în seara aia ar fi trebuit să plec cu Oana şi cu gaşca de cosmopoliţi la Sinaia, unde geniul care scria la *Dilema* putea închiria camere în Casa Universitarilor, pe baza unor obscure pile de-ale familiei. Numai că până seara mă aştepta o zi prea lungă, poantele lui nenea Ionel, întâlnirea cu dom Profesor, care trebuia să-mi dea banii pe două săptămâni, fără de care nu puteam lua nici trenul, şi mi-era frig, eram pe punctul de a-mi băga picioarele şi de a merge acasă, la Ralu, unde ştiam că mă aşteaptă *Justine* şi prima ei frază adormitoare.

Cu dom Profesor mă vedeam la 2, la Turist, aşa că mi-am rasolit treaba în tipografie, mai mult atent la explicaţiile lui Cornel despre controlul calităţii vinurilor vărsate din Piaţa Amzei („Deci torni aşea, frumuşel, pe foaia de hârtie şi pata tre să fie roşie peste tot, dacă pe la margini se face roz şi se albeşte înseamnă c-a pus apă-n vin, te-ntorci la el şi-l iei la pizdeală"), apoi am transcris

dintr-un catalog cu ziare ferfeniţite, am băut mai mult ca de obicei, m-am întins pe două scaune lângă xerox şi mi-am spus mantra până am adormit („Marea e astăzi din nou agitată de suflul vântului care o înfioară. Simţi în mijlocul iernii născocirile primăverii: un cer de perlă despuiată, fierbinte până la amiaz, greieri în locuri adăpostite şi acum vântul dezgolind câmpiile întinse, scotocindu-le...").

De când umblam cu grupul cosmopolit al Oanei, simţeam că încep să mă schimb: stăteam seara, până la ultimul metrou, în Blues Barul din Villacrosse ascultând muzică franţuzească, pe care o cerea geniul contributor la *Dilema*, jucam whist şi bârfeam în loc să fiu acasă, în camera mea cu pick-up şi cele zece discuri Black Sabbath, preferam să stau la bârfă cu ei decât să-mi hrănesc singurătatea cu Durrell, să caut sexul ăla chinuit şi penibil cu Oana decât să mă masturbez de câteva ori pe seară, ba chiar renunţasem şi la orgoliul meu criminal şi mă supuneam zâmbind mişto urilor legate de munca mea în subsolurile Academiei. Îmi spuneau Domnul Academician şi asta mă făcea cel mai fericit om din lume. Era iarnă mereu, o iarnă cu zăpezi abundente, cu fulgi mari şi umezi, greoi ca urşii polari, iar noi ne refugiam în barul cu sobă de teracotă, unde ţineam cănile mari de ceai între mâinile îngheţate şi ascultam până la îndobitocire Jacques Brel, Aznavour, Piaf, Moustaki, Adamo, „Ne me quitte pas", „Inch'Allah", „L'Été indien", eram acolo ca-ntr-un cocon, mă înveleam în ziduri ca o pisică şi deveneam uşor, ridicat în aer de o tristeţe plăcută, pe care-o savuram până la ultima picătură. Într-o seară, Oana a luat maşina maică-sii, o Dacie 1300, şi am făcut o caravană de trei maşini până la Băneasa, la o cârciumă, unde micul geniu şi un tovarăş de-al lui au băut vodcă şi au discutat despre Marele Inchizitor, pentru că erau culţi, se pregăteau să dea la Filosofie, dar pentru mine fusese pentru prima oară când mergeam într-o maşină condusă de cineva apropiat de vârsta mea, aşa că totul mi se părea fals şi matur şi am devenit vorbăreţ, am început să înjur la Dostoievski şi la

țăranii lui, citând din Nabokov, și am simțit că sunt privit cu simpatie, ca un raton care a învățat să execute comanda „șezi". La întoarcere am oprit mașina în spatele blocului Oanei, din Militari, ne-am sărutat și ne-am mângâiat vreo oră și am simțit-o implicată în ceea ce făceam, parcă nu era cu gândul în altă parte, dar s-a desprins de mine și a început să-mi povestească despre relațiile ei trecute și așa am aflat că fostul, ăla cu ultima partidă de sex, cea de despărțire, era poreclit Caisă și era un tip gelos, dar total lipsit de ambiție, că tot ce-și dorea era următoarea excursie cu cortul la munte sau în Vamă, că era un mare chitarist, dar mie nu-mi ieșea din cap că artistul Caisă a vrut sex de despărțire și că probabil bietul de el a suportat aceeași atitudine condescendentă în timpul ultimei partide de sex cum suportasem eu la prima și tare mi-am dorit atunci să fiu acasă pentru că nimic din jur nu părea să mai aibă contur, nici Oana, cu mâinile ei argăsite de vânt, nici mașina care puțea a benzină, nici Joe Dassin, cu atât mai puțin Marele Inchizitor.

În noaptea aia m-a prezentat părinților ei, pentru că pierdusem ultimul metrou și bani de taxi nu aveam, așa că a trebuit să-i cunosc familia haioasă și să beau câteva beri cu taică-su, cu care am sfârșit prin a mă contrazice în legătură cu cea mai veche peșteră unde s-au descoperit picturi umane, eu ziceam Lascaut, el zicea Altamira, iar maică-sa a pus muzică și a apărut și vecinul Paul și mi s-a spus că la ei așa e în fiecare seară, muzică și petrecere, și e haios și Oana a dansat, dar mie-mi venea să plâng, așa cum au plâns vecinii mei Petrică și Cristi când i-am invitat la ziua mea, prin '87, și Ralu pusese masa în mijlocul sufrageriei, cu șervetele alea verzi, brodate, iar ceapa verde o așezase în niște pahare înalte. Am dormit pe jos în camera Oanei și dimineața am plecat cu geanta mea din vinilin spre Academie, unde mă aștepta proiectul Eminescu.

La 2 fără 10 eram la Turist şi mi-am luat o bere cu ultimii bani, aşteptându-l pe dom Profesor ca pe Mesia. A întârziat cam jumătate de oră, timp în care doamnele de la tejghea începuseră deja să se uite cu subînţeles la mine şi la foile mele cu citate, cote şi însemnări, la geanta mea chinezească şi la sticla goală de bere. A apărut radios, înalt şi spongios, cu un parpalac lung, crem şi cu o geantă diplomat în mână, cu trăsăturile adunate într-un zâmbet la care participa toată fiinţa lui. S-a aşezat precipitat, am dat noroc şi a abordat problema frontal:

— Mâncăm ceva, Mihaiule?

Dom Profesor are buze foarte groase şi un ten uleios. În plus, pentru a adăuga mister aspectului general de somotei, are obiceiul de a şopti, de a adăuga un aer conspirativ conversaţiei. Astfel, munca noastră pare a căpăta importanţă, una universală chiar, lucru ce face ca plata mea să pară un interes meschin în echilibrul universal al lucrurilor: nu poţi să faci prea mult scandal când interesul naţional cere o lămurire a imaginii lui Eminescu. Pe de altă parte, în comparaţie cu ceilalţi profesori de literatură de la facultate, tipul e o lumină. În primul an s-a străduit să facă la fiecare seminar altceva, să iasă din anchilozarea generală de tip stimul-răspuns şi eu am luat-o cumva personal. De fapt, lucrurile s-au legat după un seminar în care ne-a împărţit în două tabere şi ne-a pus să organizăm un proces în care să se înfrunte junimiştii şi opoziţia lor dezorganizată, cei uitaţi de istorie, perdanţii. Am pus atunci atâta suflet şi energie în apărarea lui Hasdeu şi a lui Urechia, încât m-a chemat la pauză şi mi-a făcut o propunere de nerefuzat.

— Cum stăm, Mihaiule? îmi şopteşte peste măsuţă, mângâind sticla de Fanta cu două mâini grăsuţe.

Pluralul lui mă omoară.

— Păi, stăm aşa: aproape am curăţat zece foi şi mi-au mai rămas nişte codiţe. Fie anii sunt greşiţi, deşi am

verificat câte un an înainte și după, fie lipsesc cărțile sau ziarele din depozit.

Scot teancurile de printuri și încep să-i arăt realizările din câmpul muncii, în timp ce el notează cu acribie scăpările într-o agendă mare, roșie. Scrie cu un stilou fin, de femeie, care i se pierde prin pernuțele labelor, și are un scris ordonat, de pasăre, nepotrivit cu întreaga lui ființă ihtiologică, toată pliuri, solzi, ascunzișuri, denivelări, ravine, coline. Pare cumva mulțumit, știu asta, dar simt și că încearcă să oculteze mulțumirea, ca nu cumva să mă las pe tânjală.

— Mihaiule, trebuie să tragem un ultim șvung! Uite, ți-am mai pregătit o tranșă.

Scoate din diplomat un alt teanc de fișe pline cu tabele și titluri și simt că mă scurg sub masa din tablă, că mă ajunge din urmă toată oboseala ultimelor luni, văd în fața ochilor silueta înaltă a lui Adi, roasă de cancer, umbra pitică, șchiopătând, a Mirelei și-mi dau seama că nu mă mai pot întoarce acolo, că toată viața mea depinde de posibila evadare din subsolurile Academiei. Dar nu-i spun, iau un gât de bere și mă prefac că-l ascult cu interes cum îmi descrie această etapă finală a proiectului nostru, în care urmărim construirea imaginii post-mortem a Luceafărului și betonarea canonului junimist. Îmi verific ceasul, foarte vizibil, și-mi dau seama că mai am două ore până la tren, că trebuie să ajung acasă, să-mi fac bagajul și, mai presus de orice, să-i cer banii pe două săptămâni. Însă dom Profesor e pornit: discuția noastră practică a intrat pe un făgaș pătimaș, teoretic, iar pe mine a început să mă amorțească băutura și nu mai pot decât să dau din cap și să mă gândesc la despărțirea de Adi și de Mirela.

— ...de-aia zic, Mihaiule, că noaptea asta e esențială. Dacă mâine eu am xeroxurile, pot apuca să ordonez materia în weekend și săptămâna viitoare avem liber.

Ciulesc urechile și mă uit la el ca la Prințul Întunericului:

— Cum adică noaptea asta?

Devin atent la explicațiile filologico-pragmatice și înțeleg că dom Profesor se apropie de încheierea nu știu cărei etape din doctorat și că e esențial ca în weekend să aibă materia culeasă sau copiată și că ar fi inexprimabil de important să tragem un jvung. Mă gândeam la Oana și la dezamăgirea ei când nu voi ajunge la gară, dar m-am consolat repede la ideea că dom Profesor o să scoată din buzunar ceva suplimentar pentru noaptea asta de muncă.

Mă fixează peste masă și-mi dau seama că m-a întrebat ceva, că așteaptă o reacție. Îi bălmăjesc ceva despre o plecare la munte, despre oboseală, iar el mă aprobă părintește, înțelegător și calm, un pește fitofag de cultură veghind asupra puieților șturlubatici. Îi urmăresc mâna dreaptă, care se strecoară în buzunarul interior al parpalacului (balon, cum îi spunea Meri: „Ovidius, ia-ți balonul, e răcoare!", și atunci mi-l imaginam pe bunicul suindu-se într-un balon tras la buza balconului și lunecând lin spre piață, unde avea să arunce o scară chiar în dreptul tarabei cu pepeni), de unde scoate un teanc de 500 de mii și mărunțiș la mijloc, extrage o bancnotă de 500 și două de 100 și mi le întinde peste masă:

— Din păcate, Mihaiule, nu prea are balta pește, dar o să mă revanșez săptămâna viitoare.

Nu mai am energie să protestez, mi-e jenă, mi-e foame, nu vreau decât să-l văd plecat, să mă scufund în depozitele mele canceroase, printre pitici și uriași bolnavi, printre bătrâni obsceni și dildouri turgescente, să adorm pe două scaune și să nu mă mai trezesc. Iau cele trei hârtii și le strecor în geantă bălmăjind un mulțumesc. Atunci mă trezesc parcă și-i spun că o să fac cât o să pot, dar, de stat, nu stau toată noaptea, că o să încerc să prind un tren de noapte și că-i las foile lucrate la zețărie. Mă ridic și plec fără să-l salut.

*

Abia acum observ nuanța pământie a feței lui Adrian și încerc din răsputeri să nu-l tratez altfel decât o făceam înainte să aflu. Maschez o jenă pe care n-am mai cunoscut-o, cea din fața unui om condamnat la moarte, pentru că toți morții mei de până acum și-au păstrat până la sfârșit speranța, chiar și Psihi Mu, pe care am văzut-o ultima oară într-un sanatoriu, un azil de pe Strada Masaryk, într-un pat cu așternuturi albe, unde curățenia, spoiala de igienă făceau ca moartea să pară un eveniment minor, îndepărtat și aflat la cheremul unor indivizi în halate albe, expeditivi și profesioniști. Adrian stătea însă aici, la masa din depozit și, chiar așezat, capul lui îmi trecea de frunte și asta m-a făcut în seara aia să fiu mai tulburat decât de obicei, poate pentru că și cerul era acoperit de nori roșii, rămășițele unei ciuperci atomice detonate undeva spre Lacul Morii, care ne transformase pe toți în strigoi sau în ființe ale apocalipsei care umblau ametite prin subsolurile unei biblioteci infernale. Am început să decodez și gesturile Mirelei, modulațiile grijulii ale vocii ei, felul amuzat în care-l privea când își aprindea câte o țigară sau când sorbea delicat (delicatețea uriașului) din paharul de plastic în care-și turnase vinul. Și mi s-a părut esențial să nu-mi schimb comportamentul față de el, ca și cum o ușoară grijă, cel mai mic gest protector l-ar fi jignit, l-ar fi făcut să realizeze că aschimodia aia ochelaristă îi va supraviețui, ceea ce, în fond, era singurul meu avantaj, dar unul primordial și în același timp atavic. Și tot atunci mi-am dat seama că a venit momentul să fac ceva decisiv, să schimb lucrurile în rău, pentru că viața se scurgea pe lângă propria mea piele, la fel de implacabilă ca apa unui râu sau ca lava prelingându-se pe un făgaș gigantic spre Pompeii, într-un oraș scufundat în noapte, în care cetățenii își dorm, fără să știe, ultimul somn, anticameră a altui somn, mai adânc, lipsit de coșmaruri.

N-am reuşit să fac nimic, doar am stat acolo cu ei, am ascultat poveşti banale, despre cei doi copii ai lui şi despre logodnicul ei (pe care mi l-am imaginat tot un pitic rârâit, şchiopătând printr-un apartament de două camere, în Drumul Taberei) şi, când m-am ridicat, ştiam ce am de făcut, ştiam pe ce linii trebuie declanşată ofensiva, cum trebuie surprins inamicul, ştiam că esenţiale sunt viteza şi factorul surpriză, pentru a câştiga acest nou front până la sosirea iernii. Şi mai ştiam că acelaşi lucru îl făcuse şi Mihai Eminescu, în nebunia lui lucidă, că tăiase parâmele care legau barcazul de mal şi se lăsase dus pe apele negre spre Insula Morţilor. M-am îndepărtat iarăşi spre bezna depozitului, doar ca să-i mai văd o dată aşezaţi acolo, la masa metalică, iar de data asta nu mai era Velázquez acolo, ci ter Brugghen, *Sfânta Irina oblojindu-i rănile Sfântului Sebastian*, al treilea personaj fiind un cap pe care-l forma umbra unui palton agăţat în cuier.

•

Am prins un personal la 22.15, după ce am băut două halbe de bere în gară, plănuind cu grijă fiecare aspect al atacului şi gândindu-mă, în acelaşi timp, la ultimele zile din viaţa lui Eminescu, la lupta lui, la măiestria pe care o pusese în planul lui sclipitor. Mi-am cumpărat de la un chioşc o sticlă de Tanita, lichior de cafea, şi m-am urcat în tren hotărât să stau toate cele trei ore între vagoane şi să dau ceva la naş ca să economisesc banii. Trenul a trecut printre ruinele care despart Bucureştiul de restul lumii, printre turnurile acelea improbabile din cărămidă care-mi făceau atâta plăcere în copilărie şi care acum păreau să adăpostească legiuni ale nopţii, lilieci uriaşi însetaţi de sânge. Casele curgeau pe lângă vagon, abia luminate de tren, apoi dispăreau în beznă fără să fi fost vreodată acolo. Lichiorul era dulce şi scârbos, dar după două guri îmi dăduse o energie strașnică şi la un moment dat mi-am dat seama că râd singur în întuneric, aşa cum

probabil râdea şi Eminescu când se îmbăta la Bolta Rece, pentru că doar el îşi ştia planul, iar piticii de grădină care-l înconjurau, în cap cu scrobitul ăla pervers de Maiorescu, apoi cu lepra aia isteaţă de Caragiale, habar n-aveau de amploarea ofensivei pe cale să se deschidă. Au urmat câmpiile Ploieştiului, putoarea de păcură, apoi au venit dealurile, avionul vechi de după paralela 45, plantat în câmp, au apărut munţii şi la Comarnic am deschis uşa, mi-am aprins o ţigară, apoi am rânjit în noapte pentru că totul devenise limpede, limpede ca sângele, limpede ca o meduză eşuată pe nisip, al cărei corp măreşte granulele cenuşii, corpul ei e o lupă, lupa e ochiul lui Polifem. Cu greu, bei ultima gură de Tanita şi-ţi dai seama că asta a fost, luminile perforează noaptea, bălmăjeşti o întrebare către o bătrână speriată şi ea dă din cap că da, vine Sinaia, aşa că te apuci strâns de bara de lângă uşă şi citeşti cu mare atenţie plăcuţele metalice, care spun acelaşi lucru în trei limbi de circulaţie internaţională, *È pericoloso sporgersi*, şi-ţi place atât de mult cum sună, îţi aminteşti de filmul lui Caranfil, cum ai fost cu doi colegi să-l vedeţi, pentru că se zicea că-i cu porcării, iar ţie ţi-a rămas în minte doar cântecelul soldaţilor care vâsleau pe lacul Cişmigiu: „Azi e 9, mâine-i 10/ pula mea, armata trece". Îţi dai seama că ai cântat cu voce tare, mai mult după privirea bătrânei care aşteaptă lângă tine între două sacoşe de rafie cât ea de mari, dar ţi se şi pare că memoria auditivă ţi-a prins propria voce stingându-se în noapte. Îi zâmbeşti pe cât poţi de duios şi asta pare s-o sperie şi mai tare, probabil că ţi-a ieşit un rânjet, aşa că încerci să repari lucrurile, te îndreptţi spre ea şi-i şopteşti, de fapt îi urli:

— A 460978!

Baba îşi face cruce, se înhamă la sacoşe şi o ia pe coridor spre cealaltă uşă, din partea opusă a vagonului. Se întoarce spre tine la un moment dat şi îi faci cu mâna ca unui prieten care pleacă într-o călătorie grea, spre o ţară îndepărtată.

Smucești ușa, care nu se deschide, te îndepărtezi de ea și îi dai un picior, care o smulge din încleștarea ei metalică, pui piciorul pe prima treaptă și cobori în gară, în bijuteria arhitecturală a Bucegilor, unde noaptea abia e sfâșiată de câteva felinare triste. Te împleticești spre chioșcul din fața gării și ceri o Tanita, de data asta cu aromă de ciocolată, o deschizi acolo, pe loc și tragi un gât fierbinte, pui capacul, apoi evaluezi situația. La trotuar e tras un singur taxi, așa că te duci țintit spre el și-l întrebi pe șofer:

— B 547890?

Șoferul, slab și toxic, se apleacă peste scaun și derulează geamul:

— Ce-ați zis?

— AII 40007?

— N-aud! strigă la tine și te dezmeticești un pic, așa că-i șoptești mai clar:

— Casa Universitarilor...

— Urcați, te invită bănuitor și te așezi pe scaunul din dreapta, în mașină e cald, iar drumul urcă, șerpuiește, te simți ca într-un vaporaș pe Amazon, știi sigur că-n apă te pândesc bancuri înfometate de piranha, crocodili străvechi sub pielea cărora trăiesc viermi uriași într-o simbioză fericită, iar aerul zumzăie la fâlfâirea păsărilor colibri, mici ca niște albine, dar niște albine care poartă în ciocul fin boli incurabile, îngeri ai Deltei cu aripi de mătase purpurie, așa că te apleci spre șofer și îi spui cât poți de clar:

— În noaptea asta să vă luați familia, copiii, pe toți cei dragi și să vă ascundeți în munți, ca strămoșii noștri.

Îți dai seama după privirea lui că nu asta ți-a ieșit pe gură, ci probabil o altă cotă, dar nu-i nimic, cotele astea vor fi descifrate de posteritate, va veni vremea când Pământul, pârjolit de ofensiva noastră, va fi străbătut de ființe mici, de nici un metru, cu ochelari pătrați, care vor studia ultimele tale cuvinte.

Mașina oprește în dreptul unei vile ale cărei geamuri luminate înnobilează bezna ca-n basme și te scotocești prin buzunare după banii de la dom Profesor, apoi îi întinzi cele trei hârtii șoferului, pe care în gând l-ai botezat Țâru, iar el culege delicat cu o mânuță fină una dintre ele și-ți pune în palmă câteva bancnote mototolite. Coboară, înconjoară mașina, îți deschide portiera, te ia de subraț și te întreabă omenos:

— Aicea, domnu'?

— BIII 345678.

— Domnu'! Aicea-i Casa Universitarilor!

Îl iei de umeri, te uiți în ochii lui adânci ca noaptea, apoi ridici indexul peste coroanele brazilor și-i declami:

— Lună, tu, stăpâna mării!

Dă din mână a lehamite, se desprinde ușor de tine și se suie înapoi în mașină, apoi pornește în pantă, ca o bilă uriașă din ciment care urcă un deal trasă de puteri nevăzute.

Căldura din mașină ți-a făcut rău, simți cum urcă din tine o forță încinsă, explozivă și palmele umede te furnică, dar aerul rece e numai bun, pentru că el ne va fi tovarăș de acum și doar zăpezile din stepă pașii ni-i vor îmbrăca.

Te îndrepți șovăielnic spre ușa de lemn, poarta castelului, și-i dai un picior, apoi încă unul. Întunericul te trage în spate, dar te redresezi, pentru că ai un scop, ai planuri minunate, perverse, mârșave și uimitoare. Ușa se deschide cu zgomot, unul metalic totuși, și intri într-o cameră imensă, parterul vilei, pe lângă chipul amuzat și uimit al uneia dintre studentele la Istorie, cuprinzi toată scena dintr-o privire, faci o evaluare a inamicului, rudimentară, însă plină de acribie: stau toți în jurul unei mese din lemn masiv, lăcuit și după toate aparențele joacă whist, treci pe lângă ei, în cameră e liniște totală, simți pe piele privirea jenată, cruntă a Oanei, vezi papucii de casă pe care-i poată geniul licean și-i faci cu degetul un semn de dojană, auzi cum prietenul francez al uneia dintre fete dă glas gândului general:

— *Mais il est tellement ivre!*

Te cuprinde o fericire inexplicabilă şi-i răspunzi sau crezi că-i răspunzi:

— *Un bateau ivre!*

Se aud chicoteli, cineva se ridică să te ajute, poate să te aşeze pe un scaun, dar îi respingi mâna, pentru că în spatele mesei, pe toată suprafaţa peretelui, se desfăşoară o diorama, cum ai văzut doar în copilărie la Muzeul Antipa, o scenă de munte în care se află toate speciile trăitoare în Bucegi, vulpi, un lup, un vultur, un cocoş-de-munte, toate cu denumirile latineşti prinse de coadă, toate răpciugoase, mâncate de timp şi de molii, dar nu asta contează, ci un corb imens, aşezat pe-o cracă cu două ramificaţii, un corb doct şi ironic, care te priveşte cu un ochi de sticlă şi pe gheara căruia e prins un cartonaş pe care scrie cu litere de tipar CORVUS CORAX CORAX, şi îţi dai seama că el e, vorba domnului Eminescu, cheia şi lăcata, că drumul nu a fost degeaba, la el şi pentru el ai venit.

Oana încearcă să mă desprindă din faţa geamului şi să mă tragă spre scările care duc în dormitorul comun, îmi explică ce bine mi-ar prinde acum un somn, dar reuşesc să nu mă dau dus, mă uit în ochii vicleni ai corbului şi mă irită jena din glasul ei, pentru că nu bănuieşte ce se pune la cale, nu vede grozăvia situaţiei. Corbul bineînţeles că ştie, vede şi înţelege, Corbul ştie că a trebuit să ajung aici, vede faţa mea suptă, ochii roşii, mâinile murdare de praf şi tuş, înţelege că situaţia nu e una ridicolă, ci solemnă, aşa cum sunt situaţiile în ajunul unei mutări decisive, monumentale. Ochiul lui de sticlă, singurul, priveşte în jos, dincolo de mine, spre masa în jurul căreia chicotesc tineri civilizaţi, pregătiţi să intre-n viaţă, să-şi construiască fiecare cariera lui de intelectual, să devină maturi analitici şi sceptici, cu licenţe, masterate, doctorate, apoi joburi decente, dacă nu chiar mai bine, maturi gata oricând să mintă, să se comporte ideal în societate, să calce cu piciorul gol pe pajişti sub care morţii sunt stivuiţi în gropi comune, dar mai ştie şi că eu am

de gând să mă opun din răsputeri, să opresc procesul implacabil al bunei înţelegeri, al lucrurilor de la sine înţelese.

Mă cuprind de umeri braţele liceanului genial, apoi încă cineva, probabil prietenul lui cel mai bun, studentul la Filosofie cu tată-patron-de-firmă-de-export-import, mă conduc spre scările care duc la etaj. Simt cum urcă în mine un hohot sarcastic, de personaj negativ din desene animate, dar mă las dus de ei, mă înmoi cuprins de căldură, de ideea unui somn dinaintea bătăliei. Patru mâini grijulii şi puternice mă aşază pe un pat dintr-o cameră comună, o cameră a somnului, cu şase paturi şi lambriuri de lemn până la jumătatea peretelui. Patru mâini mă descalţă, patru mâini mă învelesc, patru mâini sting lumina şi închid uşa, patru mâini trag perdeaua nopţii peste ziua aia lungă, peste tranşeele unde luptă cot la cot Uriaşul Adi cel măcinat de cancer, Pitica rârâită Mirela, Nenea Nelu şi al său falus din cauciuc, poetul Eminescu, nebun şi viclean.

•

Nu cred să fi dormit mai mult de două ore. M-am trezit cu genele lipite de răşina ochilor, a cărei dâră încă umedă îmi cobora înspre bărbie, am încercat să mă ridic, însă tremuram prea tare, aşa că m-am cuibărit mai bine sub pătura aspră, de cămin şi atunci mi-am dat seama că Oana se băgase lângă mine, în pat, lucru care mai întâi m-a uimit, apoi m-am gândit că nu ar fi avut unde să se culce, fiecare cuplu avea patul său în camera lungă şi în jur întunericul era tăiat doar de zgomotele pe care le scoate un grup adormit. Am zâmbit şi mi-am dus mâna spre pula care se întărise, am luat-o pe Oana în braţe, am înţeles că nu doarme, probabil plânge, mi-am strecurat mâna pe sub bluza ei şi i-am mângâiat sânii turtiţi, am început s-o sărut pe ureche, apoi pe obrazul umed de lacrimi, apoi i-am tras în jos pantalonii de pijama,

destul cât s-o pătrund, iar ea n-a zis nimic, i-am mângâiat pizda la fel de umedă ca obrajii, pizda ei plânsă şi ironică, condescendentă ca o fată de bani gata, şi am intrat în ea acolo, între adormiţii din cameră, între tinerii de viitor care-şi dormeau ultimul somn liniştit, fără să bănuiască ce se pregăteşte, am futut-o îndelung şi am simţit-o pentru prima oară că participă cu adevărat la treaba asta, că, pentru prima oară de când ne cunoaştem, nu e doar o acţiune la care ea asistă din obligaţie, am simţit cum îşi împinge curul în jos, spre pulpele mele slabe şi păroase care formau un scaun sub ale ei, i-am simţit pizda umedă mânjindu-mi coapsele, apoi cum mi-a luat mâna stângă şi mi-a apăsat-o puternic de sânul ei stâng, gura i s-a întors deschisă spre mine, m-a muşcat de buze şi m-a futut cum n-o făcuse niciodată, în linişte, în întuneric, în grup. Am terminat amândoi, muşcându-ne unul pe celălalt ca să nu facem zgomot, am rămas aşa vreo două-trei minute, îmbrăţişaţi, îmbârligaţi ca nişte câini vagabonzi, iar când totul s-a terminat şi respiraţiile noastre s-au liniştit, am ştiut că a sosit momentul potrivit, că graniţele sunt nepăzite, inamicul adormit, întreaga lume doarme somnul unui prunc în care creşte surdă o boală incurabilă, m-am ridicat într-un cot, am mângâiat-o pe păr şi i-am spus.

În Casa cu Lei
(continuare)

M-am împrietenit cu Emil după ce mi-am dat seama de unde-l cunosc. Prin ultimul an de facultate (prima), mă împrietenisem cu o studentă la Matematică, cu un an mai mare decât mine, care umbla cu o gașcă de cântăreți de stradă, patru băieți și trei fete, care se retrăgeau după program la terasa Argentin, în fața la Club A, unde-și beau cam toți banii pe care-i câștigaseră într-o zi de cântat. Aveau, mai ales bărbații, atitudinea blazată a unor menestreli, veseli și ferice până când venea vorba despre anii de dinaintea acestei boeme profesioniste. Atunci fie se schimba vorba, fie era coborât tonul, pentru că toate biografiile lor ascundeau câte o afacere dubioasă. Dar momentele astea erau foarte rare, pentru că în general se practica o veselie contagioasă, bine udată cu băutură și, noaptea, cu droguri ușoare și mai puțin ușoare. Eram cam nepotrivit în grup, pentru că pe vremea aia încă locuiam în Casa cu Lei de la Șura Mare, chiar dacă termenul *locuiam* e impropriu folosit aici, pentru că treceam doar să mă schimb și să mănânc o dată la două zile, eventual să-i salut pe ai mei, pe Sergiu, care stătea din ce în ce mai mult în micuța grădină a casei, la masa din plastic pe care o șutise de la o terasă de prin zona Pieptănari (din Inima Întunericului, cum îi spunea Ralu, ca să-l enerveze), cu o cafea sau un șpriț de vară în față, și care mă striga invariabil: „Trăiască Marocanu! Ai venit de la coțăit, brebenel? Iești smotocit?", apoi mă chema la un pahar și abia atunci mă linișteam un pic, pentru că Sergiu era de când lumea, probabil asistase la Geneză, la fel paharul din față,

în care-mi turna vin alb, cumpărat de la butoi, de pe Strada Găzarului, de la nea State, cel cu un singur ochi. Deşi nu-l mai însoţisem de cel puţin cinci ani pe drumurile lui prin Giurgiului, ştiam că poartă acelaşi dialog, că face aceleaşi gesturi pe care i le învăţasem în copilărie. La fel şi chiorul, tăcutul nea State, căruia invariabil i se cerea o litră de vin alb, într-o sticlă de doi, iar el lua sticla cu degetele bătucite, negre (la degetul mare al mâinii drepte îi lipsea o unghie), aşeza sticla în echilibru, uşor înclinată, sub ţuţuroi şi învârtea robinetul roşu, ţinând capul aplecat asupra actului, ca Sfântul Ieronim în chilie, la care Sergiu îi striga de la vreo doi metri:

— VEZI, BĂ, NEA STATE, CU GRIJĂ, SĂ NU-MI PUI CUMVA MAI MULT!

După care-şi continua vorba cu jumătate de gură, întors înspre poartă.

— Futu-te-n creastă de chior!

Nea State-şi vedea imperturbabil de treabă până când vinul atingea linia imaginară pe care mintea lui o trasase la jumătatea sticlei, apoi închidea robinetul cu grijă, aştepta să se strângă în sticlă toate picăturile care mai apucau să ia drumul luminii şi abia apoi punea dopul. Sergiu îi arunca banii pe masa de lemn la care State-şi petrecea viaţa şi-mi zicea vesel:

— Hai, Marocane, să bem un şpriţ de vară, ca lorzii.

Iar drumul de întoarcere spre Casa cu Lei era mai uşor şi mai vesel, Sergiu fluiera printre dinţi sau chiar fredona: „Stau la masă, beau lichior,/ sunt Prinţu' femeilor!". Şi tăiam aşa, cu cântec, toate străzile care împreună străbăteau în creierul meu o pădure, dar una ordonată, ţinută-n frâu, ca o grădină franceză: Făgetului, Nucetului, Brădetului, Sălcetului, Ulmetului, apoi traversam Şoseaua Giurgiului cea învăluită-n praf şi scrâşnete de tramvai până intram pe a noastră, micuţa alee Solca, şarpele care se ascundea în partea din spate a cimitirului evreiesc de rit spaniol. Acolo, chiar unde burta şarpelui intra cel mai adânc în cimitir, se înălţa Casa cu Lei, numită aşa de tot cartierul,

căci cei doi lei ştirbi, pătaţi, unul dintre ei şchiop, din curtea ascunsă de iederă sălbatică puteau fi văzuţi de la distanţă, iar cupola casei cu ghioagă în vârf contrasta cu acoperişurile ţuguiate, comune ale celor din jur. Toţi cei care ne vizitau în copilăria mea se minunau că o asemenea casă a rămas în picioare, apoi că ea a putut fi luată de o profesoară de desen (cei care voiau s-o jignească) sau de o artistă săracă (cei care o flatau). Ralu, Prinţesa Ralu, îşi dădea atunci părul peste cap suflând cumva aerul pe buza de jos şi le arunca, în celebru-i stil plin de diplomaţie:

— Ştii tu mulţi care să vrea să trăiască-n cimitir?

Iar cu asta le-nchidea gura. Nici nu erau mulţi, într-adevăr, care să ne viziteze a doua oară, poate pentru că atmosfera li se părea apăsătoare, mai ales pe înserat, când nu se mai auzeau, din depărtare, decât troncăniturile tramvaielor care urcau pe Giurgiului, spre Trafic Greu, iar din imediata apropiere, ciorile şi mierlele care se vânturau printre crengile nucilor bătrâni din cimitir. Camera mea era la etaj, de unde se vedeau pietrele funerare ale mormintelor evreieşti, ba chiar şi pietricelele pe care urmaşii celor morţi le aşezau pe morminte. Câteodată prindeam şi o înmormântare în direct, iar asta mi-a oferit primele spectacole dramatice din viaţă, dinainte să fi început, prin liceu, excursiile mele solitare la Teatrul Mic, unde mergeam sâmbătă de sâmbătă să văd *Pescăruşul*, cu Cristi Iacob în rolul lui Treplev. Da, cu mult înainte de asta, sunetul mai apropiat sau mai îndepărtat al kadişului mă chema în micuţa curte boltită, unde mă căţăram pe un dulap pe care Ralu şi Sergiu îl scoseseră ca să depoziteze în el tot soiul de troace, aşadar mă suiam pe el şi ajungeam să văd dincolo, în cimitir, unde rabinul ţinea ultima slujbă pentru cel învelit în linţoliul negru. Toate izbucnirile mele dramatice, ridicole şi patetice îşi trag seva din acei ani când spectacolul morţii mi-a ţinut loc de televizor (care la parter mergea încontinuu, pe bulgari, în prima parte a zilei, apoi, în a doua, programul românesc lăsându-i

spaţiu total de emisie tovarăşului Nicolae Ceauşescu, pe care doar Sergiu, care era microbist împătimit, îl întrerupea când venea cu diverse scheme prin care putea urmări meciurile, pentru ca apoi, spre finalul vieţii noastre împreună, rămasă singură, Ralu, învelită-n straturi lucioase de grăsime, după 60 de ani, să nu se mai ridice din faţa ecranului plat, care rula neîntrerupt setat pe canale de ştiri ce reluau, mai ales în zilele fără evenimente, în buclă, aceleaşi şi aceleaşi imagini şi vorbe, ca-ntr-un carusel defect, care se-nvârte fără motor primordial, antrenând acolo mintea ei obosită, ca pe a unui hamster bătrân care nu se mai poate da jos de pe roată). Urmăream cocoţat pe vârfuri cum participanţii la ceremonial rup o haină de-a mortului, rup învelişul trupului, aşa cum se sfâşiase trupul, învelişul sufletului. Rabinul, de obicei purtând o haină neagră, lungă, şi pălăria neagră, cu boruri late, îşi începea incantaţia, legănându-se înainte şi înapoi, iar în liniştea dimineţii se auzea doar vocea lui din ce în ce mai puternică: „Adonai", apoi iarăşi cuvintele acelea misterioase pe care nu le înţelegeam şi brusc în mintea mea de copil se făcea lumină, pentru că versurile se preschimbau în ceva familiar şi înţelept, în cuvinte care îmi intrau nu pe urechi, ci parcă direct în plămâni şi îmi făceau pielea de găină: „Eu sunt ca umbra care trece, ce dimineaţa răsare şi înfloreşte, seara e secerată. Unde trăieşte om care să nu vadă moartea?". Iar rabinul rostea cuvintele din ce în ce mai repede şi tot mai repede băteam cu palma în zidul acelui gard gri şi băteam din picior, mai repede şi mai repede, în armonie cu acele aplecări convulsive ale rabinului, până când slujba se încheia şi bărbaţii eleganţi, purtând kippe şi pălării negre, şi femeile cu părul acoperit de broboadă se retrăgeau, iar în curtea Casei cu Lei se mai auzeau doar mierlele care-şi reluau teritoriul în stăpânire.

Atunci coboram şi eu şi, alergând (câteodată mă împiedicam şi cădeam pe pietrişul curţii), ocoleam casa, ajungând în partea cealaltă a grădinii, cea dinspre soare, unde

Ralu stătea sub şopronul construit de Sergiu pentru ea şi privea amărâtă, în şorţul de lucru pătat, o pânză întinsă pe care se îngemănau cuburi violet, grădini din care răsăreau animale fantastice, grifoni, himere sau câteodată siluete umane diforme şi se întrerupea, se întorcea zâmbind spre mine şi mă întreba:

— Ce-i, şoarece, ce-ai văzut?

Aşa-mi spunea în anii ăia, şoarece, pentru că din Mihai devenisem Michi, iar de aici la Mickey Mouse nu era decât un pas. Iar eu începeam să-i povestesc spectacolul la care asistasem, să-l imit pe rabin, ţinând palmele deschise spre cer şi aplecându-mă în faţă, apoi îndreptându-mă, bolborosind sunete pe care încercam să le reproduc şi din care limpede se putea distinge doar „Adonai", apoi repetându-le pe cele în română, pe care le reţinusem şi pe care de multe ori mi le spuneam singur la culcare: „Căci eu sunt ca umbra care trece, ce dimineaţa răsare şi înfloreşte, seara e secerată...". Şi, stând aşa, în camera mea cu fereastra ce dădea spre cimitir, mă întrebam de ce umbra e secerată seara, pentru că umbra ar trebui să înflorească tocmai atunci, iar secerarea ei să aibă loc ziua, căci lumina e duşmanul umbrei, mă gândeam rozându-mi unghiile, apoi mă dădeam jos din pat şi o porneam spre camera lor, unde Sergiu de obicei stătea întins pe pat şi fuma, iar Ralu îşi dădea cu tot soiul de creme pe mâini şi pe faţă, şi îi implicam în dilema mea, la care Sergiu făcea ochii mari şi o privea pe Ralu cu falsă uimire, aruncându-i şmechereşte, din colţul gurii:

— Auzi, Prinţeso, Marocanu cred că se face popă, eu aşa îl văd. Popa Marocanu.

Ralu însă, care pe vremea aia mă lua în serios, se prindea în jocul meu şi mă ducea cu binişorul în pat, arătându-mi spre bezna de afară:

— Unde e umbra, şoricel? Ia zi...

Iar eu mă concentram, privind spre zidul negru, după care ştiam că se află trupul recent depus al celui înmormântat dimineaţa, şi îi răspundeam, lipsit de încredere:

— Peste tot?

— Exact, Chiţ-Chiţ, peste tot, iar dacă-i peste tot, e întuneric, e noapte, nu mai e umbră. Umbra e în burta nopţii.

Iar eu rămâneam pe întuneric să pritocesc această nouă idee, care îmi plăcea, dar mă şi speria, în egală măsură. Şi cam asta simt când mă gândesc la acei ani: frică şi plăcere, amestecate ca două arome într-o îngheţată la cornet, pe care vânzătoarea îl răsuceşte exact ca să obţină această împletire sinuoasă. Continuă să urmăreşti cele două arome care se înfăşoară una în jurul celeilalte, urmăreşte-le-n jocul lor ce pare să străbată spaţiu şi timp, dar nu e de fapt decât o unică panglică, urmăreşte-le şi dormi.

•

Sergiu părea să fie de când lumea acolo, aşezat la masa lui din plastic verde, cu şpriţul lui de vară în sonda din sticlă groasă, dar lucrurile nu stăteau chiar aşa, pentru că-mi pot aminti zile în care eram doar eu cu Ralu, care pe vremea aia nu era Prinţesa Ralu, ci, simplu, Ralu, îmi amintesc zile în sufrageria apartamentului din cartierul Tineretului, unde am stat câţiva ani până când Genu l-a câştigat în instanţă, pentru că fusese obţinut pentru el de Ovidius pe când era holtei, deci Ralu nu avusese nici o contribuţie la el. De fapt nu-mi amintesc zile, pentru că am două amintiri foarte clare, în rest doar senzaţii şi imagini atât de fabuloase, încât s-ar putea să nu fie reale. Prima vine dintr-o noapte de vară, ţin minte întunericul din spatele ferestrei, dar şi faptul că uşa balconului stătea larg deschisă, fără să fie răcoare însă, şi veselia care mă stăpânea, privind figura terifiată a lui Ralu, care fixa cu ochii ieşiţi din orbite un tub alb al cărui conţinut probabil că-l înghiţisem (unele informaţii au venit mai târziu, aşa că nu am cu imaginile acelea decât o legătură exterioară, intruzivă, vin să reordoneze senzaţiile şi mirosurile cu aerul unor forţe invadatoare ce impun noi reguli de

conduită şi de interpretare). Apoi echipa de pe ambulanţă, o doctoriţă tânără şi şocul furtunului băgat pe gât, mâinile care-mi ţin ferm capul, jetul de vomă aruncat în ligheanul roşu în care de obicei Ralu ducea rufele spălate în balcon. Şi nedumerirea mea că o joacă, aşa cum probabil că fusese aceea cu medicamentele, a putut naşte atâta agitaţie în lumea ei, ba chiar şi a unor străini. Apoi toţi acei adulţi relaxându-se în jurul unor cafele în sufrageria noastră (biblioteca aşezată la peretele pe care mai apoi Genu îl va lăsa liber, aşezând lipite de el doar o canapea şi un fotoliu, aşadar biblioteca plină cu cărţi, cu albumele lui Ralu – printre ele, cel de deasupra, obiect al fascinaţiei mele, cu o fiinţă având cap de viţel care se înalţă ţinând în braţe o femeie, spre lună, deasupra acoperişurilor unor case mici, ca din basme) şi privindu-mă aşa cum privesc cei mari ghiduşiile unora ca mine, o privire pe care o ştiu bine, numai că acum ea conţine ceva în plus, o umbră, probabil rămăşiţele unei mari îngrijorări.

A doua amintire legată de acel loc, al lumii de dinainte de Sergiu, este mult mai veche şi, de fiecare dată când o chestionam pe Ralu legat de eventuala ei realitate, mă privea cu neîncredere, cu zâmbetul ironic pe care aveam să-l urăsc în adolescenţă, şi punea totul în seama fanteziei mele bolnave („Hai, Michişor, las-o baltă!"): stau întins pe spate, nu am mare mobilitate, pot mişca mâinile şi picioarele, aş putea eventual să mă rostogolesc, însă atât în stânga, cât şi în dreapta sunt zăbrelele vopsite stacojiu ale pătuţului de copil, aşa că privesc în sus, înspre tavanul alb, lumina îmi vine din stânga şi ştiu sigur că e o lumină crudă, nu cea lăptoasă a amiezii, deci e dimineaţă, iar principala mea preocupare este senzaţia neplăcută că sunt ud, că mi-e rece în partea inferioară a corpului. Atunci intră în raza mea vizuală un bărbat despre care sunt sigur că nu e nici Genu, nici Sergiu, un bărbat al cărui trup acoperă cadrul uşii din stânga, iar bărbatul acela ţine în mână o carte foarte groasă, cu coperte gri-verzui, îmi zâmbeşte şi-mi citeşte din cartea aia, de

fapt recită, pentru că ochii îi sunt mai mult la mine decât la paginile cărții, iar vocea lui rostogolește cu blândețe spre mine cuvintele pe care îmi jur mie că de atunci le știu: „A fost odată ca-n povești/ A fost ca niciodată/ Din rude mari împărătești/ O prea frumoasă fată".

Mai sunt amintiri din perioada de dinainte de Sergiu, imagini lipsite de sinestezia celor două majore, cum ar fi un drum prin ploaie, spre creșa de pe Strada Viorele, prin noroaie care-mi par niște munți, și apoi mâinile puternice ale Prințesei Ralu, care mă ridică de subțiori și mă poartă așa, prin aer, apoi plânsul meu când îmi dau seama că mă va lăsa acolo. O figură din carton agățată de peretele sufrageriei, cum intri în stânga, cu Wonder Woman, căreia i se mișcă picioarele și mâinile („Prietena ta, măi, șoarece!"), un afiș de film, foarte mare, cu un tip ras în cap care privește înspre mine (sunt aproape sigur acum că e vorba despre De Niro, în *Taxi Driver*), o scrumieră în formă de țestoasă, cu carapace curbată în interior. Toate se amestecă într-o materie vâscoasă, predominant afectivă, o duioșie pe care o simt față de mine și abia apoi față de evenimentele propriu-zise. Ceea ce, oricum, e o minciună.

Dar Sergiu intră pe poarta casei noastre din Aleea Solca, e băgat în niște pantaloni albi, blugi evazați, un tricou negru, mulat, cu guler și revere lungi, ascuțite, are părul negru și creț, mai lung la spate, cum își lasă lăutarii, intră pe poartă, iar eu și Ralu îl așteptăm în cadrul ușii, ea îmi ține o mână moale pe cap, și nu de formă, pe jumătate mă protejează, pe jumătate mă expune („El e"), au amândoi gesturi reținute, teatrale, ca și cum ar fi discutat dinainte scena asta, așa că mă hotărăsc să asist și eu la ea, deci nu scot nici un cuvânt, iar Sergiu, zis Jidanu, cum aveam să aflu, intră pe poartă cu un pachet într-o mână și o pungă în mâna cealaltă, apasă clanța porții cu cotul, împinge poarta tot așa, aplecat într-o rână, dar zâmbind în tot acest timp, fără efort, și, când face primii pași înăuntru, printre buruieni înalte din care răsare câte

un mănunchi de levănțică, deci, când face primii pași pe poteca de cărămidă spartă, văd că e încălțat cu ceva ce nu mai văzusem, niște botfori butucănoși, albi, fără partea din spate, adică, după mintea mea, niște încălțări ca de femeie, iar pielea lor albă e prinsă de talpa din lemn cu ținte metalice. Le-am privit fascinat cum lăsau la fiecare pas să se vadă călcâiele goale, apoi am ridicat privirea spre el, care se uita amuzat la mine și aștepta probabil să mă trezesc din micul meu episod de fascinație:

— Ce faci, Marocane?

Avea un timbru aspru, de fumător și, într-adevăr, și-a aprins o țigară, un Kent lung, cum văzusem doar la Budimex, la medicul care mă operase de polipi.

— Bună ziua, i-am răspuns, când mâna mamei m-a strâns ușor de ceafă, dar destul de tare cât să-i simt unghiile.

Apoi i-am întins mâna și am încercat s-o strâng, dar era mare și osoasă, iar pe unul dintre degete purta un inel din aur cu piatră verde.

— Mai tare, Marocane, nu ești bărbat?

I-am strâns-o cât am putut de tare, ca să mă lase-n pace, apoi am văzut cum el și Ralu s-au sărutat pe obraz și ea l-a condus în grădină, unde aranjase masa de lemn pe care o căraserăm împreună din casă.

Sergiu era orfan, de aici plecau toate poveștile lui. Crescuse într-un orfelinat de pe lângă Reșița și „acolo, dacă nu erai tare, te haleau cu tot cu fulgi golanii, Marocane", dar pe la 14 ani fugise și deja lucra într-o alimentară și seara stătea pe lângă piețe cu băieții mai mari, unde încercau să învețe cum merge treaba. Așa s-a lipit de Struțu, un golan uns cu toate alifiile, „tăticu' meu adevărat", cum îi spunea. Struțu l-a băgat în diverse combinații, pentru că părea mai matur decât era, avea forță și-i mergea mintea. A ajuns ospătar la Neptun, la Olimp, în perioada când pe litoral veneau mulți străini, și așa și-a descoperit adevărata vocație: agăța turiste. Mult mai târziu avea să-mi povestească toate detaliile, atunci când a

considerat el că trebuie să avem discuţia despre sex. În anii ăia de ospătărie şi curvăsăreală s-a cizelat, a învăţat nişte engleză, a învăţat tainele contrabandei şi s-a deprins cu mirajul shopurilor, deci şi al valutei. Când l-am cunoscut noi, era şef de sală la Pescarul, în centrul Bucureştiului, iar vara, în continuare, o tăia la mare. Dar toate astea nu spun totul despre Sergiu, care, ca orice mare golan, avea ceva de lord în el, un aer visător şi o noblețe care-l distingeau de cei cu care se învârtea. De exemplu, nu uitase niciodată cui îi datorează începutul lui ca om, aşa că-l vizita pe Struţ la Jilava în fiecare lună, unde ăla făcea 20 de ani pentru violul unei minore, care nu prea fusese viol şi minora nu părea minoră nici dac-o puneai în sarafan de grădiniţă. Ce vreau să spun este că încă de atunci, din după-amiaza aia de duminică, am înţeles ce-i plăcuse Prinţesei Ralu la el şi că-mi plăceau şi mie exact aceleaşi lucruri: era un bărbat aspru, nu putea fi contrazis, chiar dacă zâmbea, pentru că ochii lui aruncau o privire rea, de avertisment; avea însă şi un aer vulnerabil, părea să fie tot timpul pe muchie de cuţit. Purta în buzunarul din spate al blugilor albi un box metalic şi, chiar dacă îmi păruse slab, pe oase i se întindeau nişte muşchi despre care aveam să aflu că-i lucra de patru ori pe săptămână („Dacă nu tragi de tine, Marocane, după 30 te scofâlceşti, îţi urcă înapoi coaiele-n burtă").

Pe Sergiu îl chema Minovici şi golanii îi spuneau Jidanu, lucru pe care-l permitea doar apropiaţilor. O dată, când unul dintre vecinii de stradă mi-a aruncat peste gard „Şi zi-i lu' Jidanu de tac-tu vitreg să nu mai lase maşina în faţa porţii, acilea", l-a auzit, m-a chemat în curte şi mi-a făcut semn să rămân acolo, apoi a plecat. Nu am auzit nimic, deşi mă aşteptam la scandal, la urlete, care erau ceva obişnuit pe strada noastră, unde violenţa exista doar verbal şi foarte, foarte rar se traducea în bătaie. Dar nimic, s-a întors în câteva minute care-au părut interminabile atunci, zâmbind, cu mustaţa neagră dezvelindu-i dinţii stricaţi de tutun, şi a trecut impasibil pe lângă mine,

aruncându-mi scurt: „Futu-l în cur să ți-l fut de homalău". La el, asta semnifica maximum de dispreț față de un bărbat, echivalentul feminin fiind „curvele": „Să te ferești în viața asta, Marocane, de curve ca de dracu', ai înțeles? Dacă te mănâncă-ntre picioare, ia-ți-o la labă și-ți trece, dar nu te încurca cu târfele. Am avut parte de ele toată viața și-ți spune Jidanu tău că în afară de pulă și de bani n-au nimic în cap". La bărbați, sfaturile erau altele: „Dacă-ți alegi tovarăși, fii atent să aibă coaie, nu smochine. Ai nevoie de un tovarăș care să dea cu pumnu' pentru tine, da? Și nu-i alege la băutură, ăia nu-s adevărați, se pupă cu tine, se taie pe mână de drag ce le ești, apoi sunt primii care fug". Mulți ani mai târziu, când veneam noaptea cu câte o gagică, ieșea intenționat s-o vadă și să-i pupe ironic mâna sau, când aduceam colegi, stătea de vorbă cu ei ca să vadă ce fel de oameni sunt. Și, în general, îi ghicea. Tot Jidanu îmi ținea teoria că e important să ai și școala vieții, dar și o diplomă: „Marocane, uite la mine, aveam bani, aveam gagici, casă, puteam să-mi văd liniștit de golănii. Dar nu, frățioru' meu, m-am înscris la cursuri la Sala Dalles, am învățat engleza bine, mi-am luat la carnet B și C, n-am stat pe loc. Dacă stai pe loc", îmi spunea mai ales când mă vedea căzut în reverie prin grădină, cuprins de unul dintre leșinurile adolescenței, după ce mă masturbasem prea mult, „dacă stai, ești mort. Uită-te-n jur – uite gândacii ăia, uite păsările", mâna lui lungă, păroasă descria un arc de cerc, „toate se mișcă pentru că sunt vii. Vezi ce nu se mișcă? Pietrele din cimitir" – și-mi arăta gardul care ne despărțea de locul fără durere și cu verdeață. Îi plăceau comparațiile și alegoriile ample, le căuta în permanență, ochii i se mișcau înspre orizont în căutarea corespondențelor, avea impresia că asta-l apropie de statutul unui înțelept medieval.

Sergiu făcuse și pârnaie un an, pentru valută pe care n-o putuse justifica, dar nu-mi vorbea despre perioada aia decât rar, când bea un șpriț, seara. Îi plăcea să creadă că e un tip excepțional, care evoluase împotriva tuturor

condițiilor potrivnice: „Dacă am putut eu, tu de ce să nu poți?" a fost refrenul copilăriei și apoi al adolescenței mele.

Dar Sergiu nu era doar tipul dur, am început să descopăr asta mai târziu, după ce s-a mutat cu noi. Avea, mai ales în perioadele liniștite, dintre „afaceri", o bucurie autentică în a se refugia în casă, ca o pasăre ce-și construiește cuibul. Era terifiat de curent, așa că, dacă intram noaptea peste el, îl găseam invariabil înfofolit în câteva plăpumi și pături, iar pe cap purta mereu o căciuliță (una albastră, cu fulgi albi și un schior cu ochelari de zăpadă), peste căciuliță înfășura o bluză sau un pulover, arăta ca Peter O'Toole în *Lawrence al Arabiei*, și, chiar când se culca, își mai trântea și o pernă mare peste cap. Dar, până să adoarmă, după ce ne-am împrietenit, mă chema „să-l calc" („Marocane, hai să mă calci și pe mine, te rog, că mă rupe spatele"), adică să mă sui cu picioarele goale pe spatele lui gol, piele pe piele, și să mă plimb în sus și-n jos, în timp ce el pufnea, gemea, grohăia și ofta prelung, apoi trebuia să mă dau jos, să-mi pun spirt în palme și să-l frecționez bine, până intra licoarea de frecție Diana-n piele, apoi să-i prind pielea cu mâinile și s-o rulez în sus și-n jos ca pe o foaie de trabuc sau de plăcintă. Iar ca asta nimic nu-i făcea mai mare plăcere.

Tot în zilele de liniște îi plăcea să gătească și făcea din asta mare caz, pentru că tot el punea murături și făcea purcel de lapte la cuptor (pe care nu-l făcea des, adică l-a făcut o dată, când s-a întors Ralu de la o „murală" din provincie, cu purcelul bine înfășurat într-o pătură ținută la subraț), pe care-l scotea pe un fund de lemn (căruia Sergiu-i zicea curdelemn), îl înconjura cu castraveciori murați, cu gogoșari și conopidă murată și îi băga-n rât o țigară, spre consternarea lui Ralu. Știa să facă sarmale, care-i ieșeau altfel decât ale lui Ralu sau Psihi Mu, pentru că erau ardelenești, grase, mari, uleioase și le mânca cu smântână. Făcea niște ciorbe de burtă groase, „rețetă de la Gara de Nord, Marocane!", pe care trebuia să le mănânci

dimineaţa, sâmbăta, ca să te dregi, chiar dacă nu aveai ce drege. De altfel, toată mâncarea asta a apărut în viaţa noastră odată cu el, care nu trăia în anii '80 ai comunismului românesc, ci era venit direct dintr-un sat de vacanţă interplanetar unde se ajungea prin restaurantul Pescarul. Tot cu el au apărut şi vacanţele la Neptun vara şi la Predeal iarna, când stăteam la Hotel Robinson şi dimineţile mâncam ochiuri pe farfuriuţe metalice care încă sfârâiau când ni le aduceau. Tot cu el apăruseră vizitele de duminică, când traversam oraşul spre cartiere necunoscute mie, cum ar fi Pantelimon, Drumul Taberei sau Sălăjan, pe la amici de-ai lui care trăiau invariabil cu fete abia trecute de 16-17 ani şi care beau whisky şi fumau Kent şi mergeau prin casă în picioarele goale. Erau bărbaţi cu porecle misterioase, nume lubrice (Puiu, Sufleţel, Băluţă) în prezenţa cărora şi Ralu devenea tăcută şi precaută, bărbaţi cu antebraţe groase, tatuate discret, tăcuţi şi efeminaţi în gesturile cu care ridicau paharul sau trăgeau din ţigară.

•

Legătura lui Sergiu cu Ralu începuse probabil mai demult şi bănuiesc că ceea ce i-a împiedicat să o oficializeze în faţa mea a fost teama unei eventuale respingeri venite de la Michi Lucescu Esq., băiatul deocamdată blond care petrecea ore întregi în curtea din faţa Casei cu Lei, unde organiza bătălii între armate alcătuite din sute de ghinde pe care le împărţea pe batalioane, companii, divizii, dar numai după ce le picta cu carioca, sub pălărie, ochi, nas şi gură. Ralu nu prea pricepea ce se întâmplă cu mine, cred că mergea pe bâjbâite, şi nici propriul temperament n-o prea ajuta: n-a avut niciodată destulă răbdare cu activităţile astea ale mele şi nici cu tăcerile mele prelungite, aşa cum mai târziu păreau s-o deranjeze orele, zilele de lectură neîntreruptă. De fapt, o irita orice scăpa puterii ei de a controla: spaţiile care se opuneau dorinţei ei de a invada, fără măsură, zonele de pe hartă

marcate *hic sunt leones* erau o provocare. De fapt şi ea citea destul de mult, numai că afişa o afectare în timpul cititului care mă făcea să cred că o interesează mai mult poza – felul în care ţinea cartea cu o singură mână, cititul ei în cadă când mă chema să-i deschid gemuleţul ca să nu se sufoce de la aburi, iar eu rămâneam acolo, lângă vana veche, aşezată pe picioare metalice, nişte labe de felină mare, şi o priveam, corpul ei tânăr, cu sâni plini, părul tuns scurt, „lins" într-o parte când nu era făcut permanent, picioarele cu unghii roşii pe care le ţinea aşa: unul era îndoit cumva sub corp, iar celălalt era îndoit perpendicular pe el, cu genunchiul rotund ieşind din apă. Erau două triunghiuri în spaţiu, unul perpendicular pe celălalt, mi-am dat seama de asta în timpul unei ore de geometrie, când am avut de analizat un triunghi, iar eu mă înroşisem şi aveam starea de ameţeală pe care mi-o provocau asemenea revelaţii sau stările şocante de déjà-vu. Nu ştiu cum trăiesc alţii acest déjà-vu, însă în cazul meu ceea ce declanşa atunci starea de vertij era nu imaginea, nu situaţia retrăită (sau presupus retrăită), ci mai curând furia sexuală pe care o năştea această perforare a liniei invizibile dintre două universuri. Mă cutremura efectul acestui déjà-vu, îl prelungeam aşa cum ani mai târziu aveam să amân ejacularea în timpul masturbării, aşa cum prelungeam mângâierile în zona pieptului şi a burţii, care mă gâdilau şi-mi făceau pielea de găină.

Ralu şi Sergiu au dat asaltul final abia după ce au fost siguri că n-o să am vreo reacţie adversă. Au existat mici discuţii în avanpremieră cu Ralu, care în mod suspect mă striga din atelierul ei şi apoi tăcea, în timp ce eu priveam păsările cu cap de om care se năşteau pe pânza aşezată pe şevalet, în mirosul de ulei, terebentină şi tutun care se amesteca în mine ca-ntr-un fuior, după care începea, cu nonşalanţă aparentă, să-mi vorbească, în timp ce mâna ei mângâia pânza cu pensula groasă, de umplut, sau cu cea subţire, pentru detaliu. Se oprea din când în când să se uite la mine şi să ia ţigara care ardea în scrumieră, din

care trăgea cu poftă, își umplea plămânii cu fumul de BT, apoi continua, întorcându-se iar cu spatele. Pe peretele atelierului ei de vară era o reproducere ce m-a fascinat toată copilăria, *Ofelia* lui Leonor Fini, pentru că silueta moartei lui Hamlet, plutind pe apele întunecate și încărcate cu nuferi, era în mintea mea trupul lui Ralu când făcea baie și citea cu aerul acela pompos, cu unghiile ei roșii și părul creț dintre picioare. Și l-am urât mai târziu pe Hamlet, pentru că el îmi omora mama cu nepăsarea, nebunia lui sofisticată și cu obsesia pentru răzbunare.

— Ce părere ai avea dacă ar mai locui cineva cu noi? Să ai și tu un tată?

Îi răspundeam că am deja un tată...

— Ăla nu e tată, simțeam cum i se înăsprește vocea. Ăla e un dobitoc. Când l-ai văzut ultima oară?

Iar eu nu știam să-i răspund când l-am văzut ultima oară, dar nici că în mintea mea se amestecau foarte mult lucrurile, pentru că, pe de o parte, știam că ea se luptă să-i interzică accesul la mine, pe de alta, nici când mergeam la Ovidius sau când el mă lua, împreună cu Meri, în vacanțe la Herculane, Genu nu apărea.

— Pe tac-tu îl interesează doar două lucruri în viața asta: pizda și banii (deci Tatăl meu era o curvă, mi-am amintit mai târziu, în timpul lecțiilor de viață oferite gratis de Sergiu Jidanu), șuiera ca o viperă turbată și stătea cu spatele, probabil ca să nu-i observ trăsăturile schimonosite de ură. Eu vorbeam de un tată adevărat, care să te crească.

Afirmația asta iarăși mă nedumerea, pentru că eu simțeam că, de crescut, cresc oricum, iar în Casa cu Lei nu păreau să existe spații goale, bune de umplut cu un al treilea om. Dar Sergiu era cu totul altfel decât îmi imaginasem eu. De fapt, tot ce-mi putuse naște mintea îmbuibată cu imaginea taților de pe strada noastră era fie un bărbat burtos cu părul grizonant, care poartă cămașă albă, cu mâneci scurte și vine la 4 acasă, cu o servietă neagră, fie un slinos care stă toată ziua în papuci și trening și

se-mbată seara, după care începe să urle la copii și la nevastă. Dar nu, Sergiu era încarnarea lupului din desenele animate sovietice care-mi plăceau atât de mult, lupul hippie, bărbos, de care de multe ori mi-era milă, pentru că mereu cădea victimă acelui iepure cu gene lungi, feminine care-mi făcea scârbă.

A mai venit de câteva ori după acea primă seară și am văzut cum Ralu se relaxează din ce în ce mai mult, ba chiar înflorește, cum se zice în anumite cărți, cum i se răresc accesele de furie și redevine femeie într-un fel miraculos. De câteva ori Sergiu ne-a scos în oraș, cu o Dacie albă 1310 care mirosea frumos și avea un volan gros, cauciucat. Îmi amintesc primul nostru drum de acasă, coborârea pe lângă Cuțitul de Argint, apoi virajul miraculos pe care l-a făcut la stânga, pe lângă Șincai, apoi magazinul Unirea, pe care l-am lăsat în dreapta, și parcarea lui cu scârțâit chiar în față la Pescarul, unde ne aștepta o masă rezervată și unde am mâncat pește, iar ei doi au băut o sticlă de Jidvei, cu apă minerală. Iar seara târziu la masa noastră au venit niște lăutari, care-l știau pe Sergiu și l-au salutat cu zâmbete onctuoase, la care el a dat din cap și le-a zis:

— Hai, țânțarilor, băgați mare! Vedeți că doamna e artistă, deci fără murdării, da?

— Auăleu, Sergiule, da' se poate? s-a executat cel mai bătrân dintre ei și au început să cânte lângă urechea mea până când Sergiu le-a făcut semn că ajunge și le-a dat o hârtie de 25, cu Tudor Vladimirescu.

Din când în când se așezau în restaurant și alte cupluri, care mai întâi priveau cu nesaț la peștele nostru și chemau chelnerul să-i ceară același lucru, dar ăla dădea cu tristețe din cap că nu au și era chiar gata să le jure că au halucinații, că animalul acvatic de pe masa noastră nu era pește, nu era somn, ci o iluzie unsuroasă. Dar pe Sergiu nu-l interesau toate astea, stătea rezemat imperial de spătarul scaunului și-o vrăjea pe Ralu, ba chiar mă vrăjea și pe mine, pentru că era un orator fără pereche.

— Eu, când n-am bani, miros a prost. De-aia, Marocane, e bine să reţii de la mine, fă ce-ţi place, dar să fii sigur că-ţi ies bani. Oamenii sunt răi şi proşti, ei nu-nţeleg din prima cine eşti, uită-te la mama ta, de exemplu. Păi, văd ei că e artistă, că vorbeşte cinci limbi străine? Nu, ei văd că e frumoasă, atâta-i duce mintea. Sile, ai vreun Pepsi pe acolo pentru ăsta micu'?

Iar Sile dădea discret din cap şi dispărea în bucătărie, de unde venea cu o sticlă mică, pe care era desenată o bulină bicoloră, împărţită în două jumătăţi egale de un şanţ sinuos, iar eu beam cu înghiţituri mici din nectarul Pepsi, băutura zeilor. Şi la plecare acelaşi Sile venea la Sergiu cu o sacoşă plină, pe care el o primea la fel de seniorial, şi, după ce ajungeam acasă, ne umplea frigiderul cu carne, vin şi Pepsi, după care îşi lua respectuos la revedere, o săruta pe Ralu pe obraz şi mie-mi arunca scurt:

— Ne mai vedem, Marocane?

Iar eu îi spuneam că da, ne mai vedem, cum să nu, privindu-i deja umerii laţi şi osoşi care se îndepărtau, apoi treceau prin gardul înalt.

*

Panţâru, tipul înalt şi chel (cu o coroană de păr care-i înconjura capul, lăsând în centru să răzbată craniul ca un ou în păhărel), mai mare decât ceilalţi din trupa de cântăreţi, apărea şi dispărea, cu o frecvenţă destul de redusă. Era un bărbat liniştit, care atunci bătea deja spre 40 de ani, şi cu o poveste lungă şi încâlcită în spate, subiect pe care au evitat să-l abordeze de faţă cu mine câteva luni bune, cât timp am fost în probe şi până când nu am asistat la o scenă care lăsa puţine dubii legate de secretul lui atât de bine evitat. Veneam de la facultate, grăbit să scap de praful adunat în gât şi în creier într-o zi de bibliotecă şi de cursuri pe care le înghiţeam pe nemestecate, deja aproape convins că nu acolo găseam ce-mi trebuia

mie la vremea aia. Am traversat pe la statui, am luat-o pe lângă barul lui George Mihăiță, apoi am cotit-o la dreapta, spre Biblioteca Națională, și-mi amintesc ce gândeam atunci, ba mai mult, ce simțeam, melancolia pe care-o descătușase în mine aerul rece care emana dinspre acea clădire veche în care intrasem pentru prima oară în liceu, când începusem să evit din răsputeri să-mi petrec după-amiezile în Casa cu Lei și-mi căutam refugiu fie prin Cișmigiu, fie prin Academia de Biliard de lângă pasajul de la Odeon, unde chibițam și câteodată, foarte rar, jucam. Apoi, după o discuție cu doamna Hanofi, în Biblioteca Națională, unde m-am tot codit ceva vreme până să-mi fac curaj să intru, am reușit, cu mâinile tremurând, să-mi fac abonament și, după îndelungi ezitări, să intru în sala de lectură cu mese lungi și scaune din lemn, să stau acolo fremătând de emoție până când n-am mai avut încotro și a trebuit să completez o fișă, să înaintez printre rândurile de mese, pe culoarul care ducea exact la catedra bibliotecarei, care ridicase privirea nerăbdătoare spre mine, și să-i întind acea fișă, încercând să par hârșit și urban, apoi să merg la locul meu, unde să aștept cartea. Aș fi putut cere orice carte, iar lucrul ăsta împiedica o alegere reală, așa că a trebuit să cer una care-mi era familiară, deși nu reușisem s-o citesc niciodată pentru că nu puteam să trec de prima pagină acolo, în fotoliul dinspre ușă din casa lui Ovidius, unde stăteam două-trei ore înainte de școală, de fapt înainte ca Meri să ne strige la masă. Buricele degetelor cunoșteau prea bine senzația pe care le-o dădea atingerea acelei coperte negre, cu fulgurații cenușii, colțul tocit, ca o blăniță de animal mic, ochii și mintea mea cunoșteau scrisul Celui Bătrân, de pe pagina de titlu, „Pentru Meri, cu dragoste. Ovidiu și Eugen, 25 august 1964". Și tot complexul ăsta, ochi-minte, cunoștea prima frază din carte, de care nu reușisem niciodată să trec: „Povestea lui Hans Castorp, pe care avem intenția s-o istorisim, nu de dragul lui, ci de acela al întâmplării înseși care ni se pare demnă în cel mai înalt grad de a fi

relatată...". De fiecare dată când deschideam cartea, numele Hans Castorp se ridica înaintea ochilor ca un zid încoronat cu sârmă ghimpată, așa că rămâneam blocat de această înșiruire de cuvinte de unde întrezăream un teritoriu necunoscut și senzual. Dar aici, pe scaunul din lemn al bibliotecii, sub tavanul ei înalt, în răcoarea peșterii pline de cărți care însă nu se vedeau, când am ținut în mână aceeași carte, de data asta cu coperte cartonate, pentru protecție, cu cotorul învelit în pânză gri-șobolan, m-am forțat să trec de fascinația paralizantă pe care mi-o producea acel nume și să merg mai departe, chiar dacă știam că e o carte „grea", iar în mintea mea s-a produs în amiaza aceea de sâmbătă o explozie, de parcă un flux de sânge proaspăt ar fi izbucnit în capilare și ar fi irigat un creier care până atunci zăcuse în adormire, și am citit. Am citit cu adevărat, am hăpăit cartea, chițăind încântat și exclamând cu voce tare până când bibliotecara a trebuit să mă țistuie ca să tac din gură. Și tot atunci am avut acea viziune cu mine la 40 de ani, singur, fără familie, urcând scările de la Universitate și venind aici să citesc, după orele pe care le țineam într-o școală sau într-un liceu oarecare. Imaginea asta, o proiecție liniștitoare, era refugiul meu și a rămas așa până în ultimul an de facultate, când mi-am dat seama că nu sunt destul de puternic pentru a o construi și în realitate.

Toate astea mi le-am amintit în după-amiaza aceea de primăvară, când veneam de la Litere și mă grăbeam spre terasa Argentin, pentru că mă îndrăgostisem de o fată care cânta pe stradă, într-o trupă de șapte, cărora li se adăugau și alții, fie foști cântăreți, fie indivizi care veneau doar la băuta de după, cum era Panțâru. Boema asta era pentru unii dintre ei un refugiu sau o prelungire a adolescenței, pentru ceilalți însă devenise un lucru extrem de serios, de aplicat: erau acolo, în jurul celor două mese lipite, bărbați de 35-40 de ani, tineri de 20, ființe care ezitau între vârste, toți afișând un aer hippie, cu bluzele lor de trening junker, pantalonii oversized, brățările din piele,

pletele nespălate de luni de zile și bărbile nerase. Fetele erau îmbrăcate la fel, ăsta era lucrul care-ți sărea în ochi: o nediferențiere vestimentară între sexe, care se prelungea și asupra comportamentului, pentru că afișau o atitudine băiețească destul de sexy pentru un student la Litere, care era înconjurat de mironosițe și prefăcute din provincie care-și mascau jegul de sub unghii cu ojă țipătoare. Se stătea în jurul mesei și se cânta cu orele sau se tăcea, indiferent de dispoziție, însă plutea în aer un iz agresiv sexualizat. Mă simțeam ca un novice care pășește pentru prima oară în refectoriu: fata de care-mi plăcea și pe care-o cunoscusem în barul de la Litere mă chemase acolo, la o băută, și aveam toate motivele să cred că după o să mergem undeva doar noi doi, așa că trăiam toată scena aia de beție doar ca pe un antract, prea puțin atent la ce se întâmplă, mai concentrat însă asupra unor senzații și tresăriri epidermice care mă încercau acolo, în plin soare. Pe masă era o sticlă de fernet autohton, din care fiecare își turna în pahărele mici, ca de sifon (identice cu cele în care Ovidius îmi turna sifonul în copilărie, animalul ăla acvatic de nestăpânit, care de multe ori izbucnea pe gâtul sticlei învelite-n plasă de sârmă și mă uda tot), apoi îl stingea cu un gât de bere. Se făceau glume vag sexuale, care aveau cu siguranță la bază experiențe comune, lucru care mă punea în inferioritate, iar asta mă irita. Aș fi vrut să plec, dar n-aveam destul curaj, pentru că aș fi dat dovadă de lașitate în fața Laviniei, fata brunetă, înaltă pe care o admiram de câteva luni în cafeneaua din subsolul facultății, unde stătea cu ochii în câte-o carte cu formule, așteptând vreo prietenă care sosea într-un târziu, cu părul rasta strâns în creștet, cu bustul învelit de o bluză de trening strâmtă, niște șalvari africani largi și sandale colorate. Păreau să poarte o uniformă de grup, dar Lavinia era specială: silueta ei zveltă, prelungă (sâni mici), părul negru-petrol, ochii verzi și atitudinea băiețoasă, bașca faptul că era studentă la Matematică o făceau pentru mine mai interesantă decât tot restul găștii.

La masă însă mi s-a părut distantă, apoi, într-un târziu mi-am dat seama că era beată sau eventual fumată, pentru că adoptase stilul teatral pe care ţi-l dă ameţeala uşoară şi mă ignora agresiv, stând cu spatele pe jumătate întors la mine, la cămaşa mea albă obvios intelectuală şi preţioasă, la geanta mea plină cu cărţi pe care o aşezasem lângă scaun şi la aerul meu exploziv stingher.

Am hotărât să-mi prelungesc şederea acolo cu încă cinci minute, ca să nu par afectat, apoi să plec şi aproape că mă împăcasem cu gândul, când l-am observat, în partea cealaltă a mesei, l-am observat poate pentru că părea la fel de pierdut ca mine: foarte bronzat, probabil de la soarele din Vamă, unde gaşca stătea cu lunile, şi cu privirea pierdută înspre mijlocul mesei, cu paharul gol în faţă şi nebăgat în seamă de nimeni, pentru că ăilalţi erau obişnuiţi cu absenţele astea nemotivate ale lui. Pe faţă îi cădea o fâşie de soare ce îi tăia trăsăturile în două, ca o lamă de cuţit, aşa că am început să-l studiez cu atenţie, braţele subţiri, bronzate, pe care se vedeau urmele tăieturilor de lamă, clapele unui pian, gâtul la fel de subţire, cu un măr al lui Adam proeminent, chelia care nu-i stătea deloc rău. Începusem să mă îmbăt şi să mă scufund în veselia comună, care încă mi se părea forţată şi teatrală, când am văzut cum se ridică încet, fără să-l bage cineva în seamă, şi porneşte spre marginea de beton a terasei, iese în străduţa dintre ea şi Club A, se opreşte în faţa unei bălţi strânse în scobitura pavajului, de la o maşină pe care cineva şi-o spălase acolo mai devreme, şi începe să se dezbrace tacticos: mai întâi cămaşa verzuie, apoi desface cureaua şi îşi lasă pantalonii în vine, sub curul osos, aruncă sandalele cu mişcări prelungi, se aşază pe bordură, cu faţa la noi, cu faţa spre liniştea care s-a trântit peste toată terasa, peste tot oraşul, îşi trage blugii din picioare, întâi un picior subţire, bronzat, apoi celălalt, îi aşază lângă el, apucă iar cămaşa, o înmoaie în baltă şi începe s-o spele cu o fericire extatică întipărită pe chip, s-o treacă prin apă ca fetiţa din *Cartea Junglei* care-l

momeşte pe Mowgli în final, şi mă aştept din clipă-n clipă să înceapă să cânte, dar el nu spune nimic, doar rânjeşte aşa, fericit, şi freacă pânza îmbibată de zoaie cu detergent. În câteva minute, în jurul lui s-au strâns ţiganii din curtea terasei, adunaţi de cei doi copii ai familiei, Marinică cel gras şi Bătu cel slab, care încep să-l ia la mişto şi devin cu fiecare clipă ce trece mai agresivi, aşa că abia atunci gaşca se urneşte şi încearcă să-l desprindă de acolo, sub privirile dispreţuitoare ale ţiganilor, şi el începe să urle, un urlet cum mai auzeam noaptea, câteodată, în Casa cu Lei, venind dinspre Giurgiului, când se năştea câte un scandal şi femeile care asistau la bătaie urlau cu vocile lor piţigăiate: „Nu mai da, Fane, că-l omori, îl omori, Fane!", atunci Fane probabil că dădea cu mai multă sete, pentru că urletele alea nu erau menite să-l oprească, ci să-l înfierbânte, erau ca răgetele leoaicelor care cheamă masculii la montă. Dar urletul lui Panţâru era mai intens, mai pătrunzător, reverberat de clădirile din jurul terasei, un urlet sălbatic şi tragic. Bărbaţii din gaşcă îl ţineau de mâini, iar el azvârlea din picioare, lăsându-se cu toată greutatea pe braţele lor, pe spate, urla în sus, înspre fâşia de cer dintre acoperişurile acelor blocuri vechi şi părăginite. Părea că vrea să-şi scuipe sufletul acolo, în strada care se liniştise, dus, tras, cărat, împins de toţi, dar pe faţă avea un rânjet care contrasta total cu tragismul situaţiei. Mi-am dat seama că mi s-a făcut rău, că mă încearcă greaţa pe care o simţeam în copilărie când un matur se purta ciudat, depăşea graniţele unui comportament omologat de mine ca fiind adecvat oamenilor mari. M-am ridicat şi am luat-o la goană printre mese, apoi în direcţia opusă grupului, apoi mi-am dat seama că îmi uitasem geanta. Când m-am întors, privirea mea a întâlnit-o pe-a Laviniei, care se uita la mine cu un dispreţ strivitor, în timp ce părea să negocieze cu grupul de ţigani, care mirosiseră sânge şi deveniseră agresivi.

În ultimii 15 ani îmbătrânise mult, se uscase ca o plantă uitată-n balcon şi îşi lăsase părul care-i înconjura chelia să crească în nişte laţe murdare, ce-i amplificau aerul bătrânicios şi de pe altă lume pe care-l avea şi-n trecut. Mi-am amintit, în ceasurile de noapte când vegheam casa lui Voronca de peste drum, urmărind umbrele trimise de lumina lampioanelor pe pereţii care-şi lepădaseră tencuiala, mi-am amintit discuţia pe care am avut-o cu Lavinia, la o săptămână după scena aceea de la Argentin, când am reîntâlnit-o după privirea ei plină de dispreţ. Stăteam, ca de obicei între două seminare, la o cafea în barul de la Litere, când am văzut-o coborând scara în melc, i-am văzut mai întâi picioarele lungi, care rămâneau lungi chiar şi în pantalonii ei foarte largi, ethnies, apoi trunchiul cu sâni mici, strâns în bluza de trening albastră care se ridica adesea şi-i lăsa la vedere buricul delicat, apoi umerii acoperiţi de părul rasta lung, negru care contrasta izbitor cu tenul foarte alb, ochii verzi care se strângeau în întunericul barului, în încercarea de a se adapta. Apoi m-a văzut şi ea şi mi-a făcut veselă cu mâna, zâmbindu-mi zeflemitor, şi s-a oprit la bar să-şi ia o cafea. M-am întrebat dacă o să vină la mine sau dacă va prefera să se aşeze în altă parte, parafând astfel o despărţire înainte ca orice altceva să fi avut loc. În cazul în care ar fi vrut să mai vorbească cu mine, eram hotărât să mint, să-i spun că mi se făcuse rău, că... Dar n-a fost cazul, a venit veselă direct spre mine, s-a aplecat şi m-a pupat pe obraz, iar şuviţele părului ei, pe care le visam noaptea răsfirate la suprafaţa apelor unui lac negru, m-au gâdilat pe gât.

— Hei! Unde-ai dispărut?

Adusese cu ea aerul proaspăt de afară şi pe obrajii palizi parcă s-ar fi ghicit două pete roşii, simetrice, ca la fetiţele din revistele manga.

Am bâlbâit ceva foarte vag, destul cât să nu tac, dar mă simţeam uşurat, pentru că fuga mea nu părea să fi

fost luată prea în serios. Discuția a ajuns repede la Panțâru și am devenit din ce în ce mai curios să aflu mai multe despre el, pe măsură ce Lavinia îmi dădea amănunte cu țârâita. Mi-a spus că era cel mai bătrân din grup, avea aproape 40 de ani, și că, spre deosebire de ceilalți, era un om cu un trecut dublu, punctat de asemenea căderi, care erau urmate de spitalizări îndelungate, de unde ieșea secătuit de puteri, dar cumva cuminţit, dresat, pus cu botul pe labe. Apoi, încet-încet, își revenea, devenea un tip comunicativ, glumeț și rațional.

— Are familie, știi?

Lavinia și-a aprins o țigară mentolată și a suflat primul fum în sus, țuguindu-și buzele, privindu-mă atentă cu ochii ăia de coșmar.

— Soție, doi copii, casă, mașină, tot, ca la carte.

— Serios? Și cum se împacă ei cu treaba asta?

— Nu știu, cred că nevastă-sa e mulțumită să-l știe departe de copii când face crizele astea. L-a suportat ani la rând până când, după ce-a ieșit pentru a nu știu câta oară de la „Obregia", i-a spus că ar fi mai bine să stea departe de ei. Într-un fel, o-nțeleg și pe ea. Când e bine, are chef doar de distracție, zice că nu știe cât îl mai ține, așa că încearcă să profite de creierul lui cât mai e al lui. Tipa aia, săraca, ajunsese să se bucure când îl vedea beat, și nu nebun. Dacă mirosea a băutură însemna că e bine. Până când nici așa n-a mai fost bine, devenise foarte deprimat, avea accese de violență și au ajuns amândoi la un acord: să-i viziteze doar când e sigur că se simte bine, ca ăia mici să nu-l vadă decât așa. Când îl vezi îmbrăcat curat, călcat, freș, ori vine de la ei, ori se pregătește să-i viziteze.

Nu am reținut multe din relația de câteva luni cu Lavinia, doar pubisul ei ras și proeminent, pieptul care, atunci când stătea întinsă pe spate, arăta ca al unui băiat, nopțile albe din garsoniera ei din Doamna Ghica, jointurile pe care le fumam în balconul de la ultimul etaj al blocului, unde vara era îngrozitor de cald și nu puteai sta

decât dezbrăcat, visele agitate pe care le aveam în spațiul acela înghesuit, lângă corpul ei androgin pe care știam că nu-l merit și lângă care mă simțeam la fel de străin ca în mijlocul grupului cu care umbla. „Familia mea", așa îi numea și nici prin cap nu-i trecea să facem ceva care să nu-i includă și pe ei într-o formă sau alta. Au fost câteva luni în care acum știu că mă pregăteam să provoc ruptura, să mă repoziționez cumva în propria viață. Iar pentru toată tensiunea asta compensam pierzând vremea cu Lavinia și cu ceilalți șase cântăreți, tocmai pentru că nu păreau să poarte pe umeri greutatea vreunui viitor. Mă simțeam ca-ntr-o tabără de yoga și starea asta de imponderabilitate o irita cumplit pe Ralu, care, când mă prindea prin Casa cu Lei, pe unde mai treceam ca să mă schimb și să mănânc, mă privea cu ochii ei albaștri, ținând țigara ridicată la nivelul gurii, și pufnea ironic, cu tot disprețul de care era capabilă, apoi îmi arunca din colțul gurii:

— Iar ai căzut în pizdă, șoricel?

Mă strecuram pe lângă ea în tăcere, atingeam cu palma botul leului din dreapta, care era lustruit de la acest gest făcut deja de atâția ani, și urcam în camera mea, care purta încă vestigiile adolescenței, posterele cu Metallica, Slayer și cu Eddie cocoțat pe o cracă, afișul de la *Fear of the Dark*. Stăteam în întuneric, cu muzica dată destul de tare încât să acopere zgomotele certurilor continue dintre ea și Sergiu, privind pe geam, peste coroana nucului bătrân, în Cimitirul Evreiesc, peste care se lăsa seara. Lângă rădăcina nucului, la o distanță de patru pași medii, erau tufele înalte de măceș în care știam că se ascunde capacul de canal sub care se afla scara aceea metalică pe care o coborâsem în nopțile din urmă cu cinci-șase ani, când sondasem tunelul tăiat în două de ape murdare, pe care pluteau cadavre de animal și care mă dusese în săli boltite, din cărămidă învelită-n mușchi, apoi în alte tuneluri, din ce în ce mai strâmte, până în columbarul Crematoriului Cenușa, iar de acolo în sala de incinerare,

unde îl văzusem pe bătrânul cu păr lung, alb și unghii ca niște gheare ce-mi zâmbise atât de blând. Leșinul, faptul că m-am trezit apoi culcat lângă capacul de canal, groaza pe care o simțeam cu fiecare petic de epidermă, nopțile interminabile în care vegheasem acea cale de acces pe care mă așteptam s-o văd deschisă pentru ca prin gaura neagră să se itească mai întâi unghiile, apoi părul...

Ieșeam să mâncăm în curtea din față, unde Sergiu pusese masa de terasă, din plastic, și unde mestecam în tăcere, în timp ce ei doi se ignorau reciproc. Când Ralu strângea farfuriile și Sergiu își aprindea o țigară, îi anunțam că urmează să lipsesc și în noaptea aia, iar Ralu se oprea pentru o fracțiune de secundă, în picioare, și șuiera un „Mda!", dând din cap a exasperare, și pleca în bucătărie tocănind pe tocurile ei înalte.

Sergiu, cu părul lui negru acum înspicat, cu pielea întunecată și încrețită în jurul ochilor, mă măsura zâmbind și mă întreba:

— Deci, Marocane, avem gagică?

— Avem...

— Mișto?

Ridicam din umeri, bucuros că lângă el, la masa de plastic, puteam să tac, să vorbesc doar dacă am chef. La care el încuviința elegant din cap, ca un degustător de vin căruia nu trebuie să-i dai să guste sau să miroasă, care-și imaginează gustul, își supune papilele unei fantasme. Apoi îmi povestea despre o gagică pe care o avusese el în tinerețe, o voleibalistă pe care o agățase la mare, și gagica stătea jos când au făcut cunoștință, au băut, au glumit, tot tacâmul, a început să se dea la ea, s-au pupat, s-au îmbătat, iar când s-au ridicat, tipa avea cel puțin un cap peste el și mai purta și tocuri („Fii atent, Marocane: se ridică gagica și era cât o girafă, mie-mi stătea deja băutura-n gât, la care zice fata: «Auleu, unde-s saboții mei?», se bagă sub masă și de acolo iese cu două namile din alea cu platforme din plută. Mergeam amândoi pe stradă, ne țineam de gât, adică ea pe mine, și întorcea toată lumea capul după noi").

Apoi schimba brusc registrul:

— Înțelege-o și tu pe Ralu... Nu-i e ușor să te vadă plecat așa, cu zilele, își face griji...

— Nu pare să-și facă griji, mai curând are ceva cu ideea de femeie, de altă femeie.

Sergiu zâmbea, zâmbea mai des în acei ani, resemnarea i se cuibărise în oase parcă și doar foarte rar îi revenea aerul ăla drăcos pe care-l avea în copilăria mea.

— La treaba asta n-ai ce-i face... așa a fost ea întotdeauna. Nu-ți aduci aminte ce-mi făcea mie?

— Ooo, Cozmăciuca!

— Yes, Sir!

Afacerea Cozmăciuca era o legendă în Casa cu Lei. Totul se petrecuse la câteva luni după ce Sergiu se mutase cu noi, iar lui Ralu îi trecuse primul val de îndrăgostească, așa că-n relația lor începuseră să apară fisuri, deocamdată firave: mici scene de gelozie mascate sub aparența unei glume, apropouri legate de ziua de lucru neobișnuit de lungă a unui șef de sală care numai ospătar nu era. Revenea din ce în ce mai des în discuțiile astea aparent destinse numele unei ospătărițe de la Pescarul, Lucica, o fată grăsuță și simpatică, moldoveancă, pe care Sergiu probabil o mai pișca de cur câteodată și pe care Ralu o ura cu sinceritate, deși, lucru evident pentru toată lumea, fata aia nu-i putea sta alături la nici un capitol. Dar gelozia era boala lui Ralu, era marca ei înregistrată, dacă n-o exercita timp de câteva luni, creștea în ea ca un cancer până când exploda. Totul a culminat, într-o dimineață de primăvară, cu o scenă care, pusă alături de zecile de înmormântări evreiești la care asistasem în anii aceia, a contribuit, cred, la formarea personalității mele dramatice, de bufon.

Am coborât și am găsit-o în curte, la masă, cu o cană de nes în față și o țigară aproape fumată între degete. Își ținea capul în pumnul celeilalte mâini și privea în gol. Când mi-a auzit pașii, s-a forțat să-mi zâmbească:

— Te-ai trezit, Chiţ-Chiţ? Ia şi mănâncă sendvişul ăsta şi-mbracă-te, că avem treabă.

Avea un ton de necontrazis, aşa c-am hotărât c-ar fi înţelept să fac exact ce-mi spune. Când am coborât din nou, îmbrăcat, Ralu mă aştepta în faţa porţii, gătită de zile mari, cu sandalele ei bune, cu toc înalt şi o fustă de blugi deasupra genunchilor. Lângă picior avea un geamantan uriaş, cel pe care-l luam de obicei când mergeam la mare, din piele de porc, cu catarame, dar ştiam sigur că nu plecăm nicăieri, pentru că m-ar fi pus şi pe mine să-mi pregătesc lucruri, aşa că muream de curiozitate să asist la drama care se pregătea.

M-a luat de mână şi am pornit spre staţia de metrou Pieptănari, cea îmbrăcată-n cărămizi stacojii, aşa că am dedus că mergem undeva în centru. Într-adevăr, am coborât la Universitate şi am urcat pe la ieşirea de vizavi de Intercontinental. Atunci am început să mă tem şi să fac legături, pentru că în dreptul acelei guri de metrou era chiar Pescarul, restaurantul unde Sergiu ne dusese atunci când intrase în viaţa noastră.

Ralu m-a lăsat în urmă şi a intrat vijelios în restaurantul unde întotdeauna părea să fie 7-8 seara, indiferent de oră şi de vremea de afară. Acum, dimineaţa, nu prea era nici un client, ceea ce slujea de minune planurilor ei, aşa că a păşit ca o walkirie călare pe nor, cu geanta maronie misterioasă în mâna dreaptă, iar cu stânga întinsă în urmă, cu palma desfăcută, aşteptând să mă prind de ea, iar asta, am ştiut, nu pentru că-i era drag de mine sau pentru că ar fi avut nevoie de ajutorul meu, ci din nevoia de a completa un tablou dramatic la care pictase în minte, probabil zile întregi. Femeia rănită: fiinţă mitologică, cu pletele negre despletite pe umeri, cu ochii înlăcrimaţi, purtând o geantă grea într-o mână şi pruncul în cealaltă. Îmi amintea de o asemenea femeie pe care o văzusem într-una dintre picturile de pe un vas grecesc, reprodusă în ediţia mea din *Legendele Olimpului*: o regină mândră, care fuge din Troia cuprinsă de flăcări, purtând o boccea

şi un copilaş, în alaiul norocoşilor care au supravieţuit vicleniei greceşti, alături de Enea. Dar ea era mai mult de-atât: cu pieptul plin scos în faţă, cu ochii mijiţi de mânie, era întruchiparea unei Erinii sălbatice pornite într-o expediţie de pedepsire, gata să spulbere tot ce-i ieşea-n cale. Iar în cale i s-a nimerit Ninel, ospătar de carieră, un ţigan elegant, cu maniere de cârciumă bine cizelate, tovarăş la cataramă cu Sergiu, pe care-l acoperea când pleca din restaurant ca să-şi facă bişniţa.

— O, tovarăşa Ralu! Sergiu nu-i, n-a venit azi deloc, a şoptit el onctuos.

— Bună, Ninel, a grăit Nemesis, fiica nopţii, a lui Nyx. Nu-l caut pe măgar. Ia zi, Cozmăciuca a venit la muncă?

Chipul bietului muritor s-a luminat a înţelegere şi l-am simţit cum brusc începe să savureze întreaga situaţie:

— Da, cum să nu, doamna Raluca, vreţi s-o chem?

— Da, spune-i lu' putoarea aia să vină pân-aici.

Am privit în sus, la ea, şi am văzut că i se înroşise baza gâtului, aşa cum se întâmpla în momentele de mare tensiune sau când era emoţionată. Am stat în sala mare a restaurantului, nemişcaţi, în timp ce de undeva se auzea cântând Angela Similea, „Casa mea". Din bucătărie, răsunau zgomotele unor voci care se certau şi mi-am dat seama, cu instinctul unui animal, că muritoarea Cozmăciuc Lucica nu vrea să iasă de acolo, să dea piept cu zeiţa. Dar celălalt muritor, Ninel, avea un simţ deosebit al spectacolului, prin urmare n-ar fi ratat pentru nimic în lume tocmai scena înfruntării, a pedepsirii, aşa că l-am auzit urlând la ea. Uşile de la bucătărie s-au deschis încet şi de după ele s-a strecurat o fiinţă comună, dar tânără, să fi avut cel mult 25 de ani, cu părul şaten-deschis, bondoacă, cu o pereche impresionantă de ţâţe care-i întindeau nasturii cămăşii de ospătăriţă gata să-i rupă şi care o ajutaseră probabil în mod decisiv la angajare. A apărut cu carneţelul pe care nota comenzile într-o mână şi o tavă în cealaltă, armata învinsă prezentând ofrandele. Pe drum a început să-şi facă curaj, am văzut cum îşi impune

să facă ea deschiderea. Dar n-a avut timp şi nici creierul n-o ajuta. Am auzit-o pe Nemesis şuierând printre dinţi:

— Tu eşti, fă, urâto?

— Da' de ce vorbiţi, tovarăşa, aşa cu mine?

— Da' cum să vorbesc cu tine, putoare?

Şi din ceruri a început să se audă preludiul Cavalcadei Walkiriilor.

— Cum să vorbesc, fă, nenorocito, păi, tu spargi o casă de oameni, curva dreacu', păi, ia uite-te la ea, că de ce vorbesc aşa? Futu-ţi rasa-n cur de moldoveancă împuţită. Ia de-aici: boarfe murdare! a urlat, aruncând între ele două geanta misterioasă. Dacă tot îţi place să-i sugi pula, ia spală-i şi chiloţii murdari, pârţotina dracu'.

Aia se înmuiase toată şi din spatele uşii dinspre bucătărie se auzea chiţăitul lui Ninel, care nu mai avusese de mult parte de aşa ceva.

— Staţi, doamnă, ce pulă să sug eu, că domnu' Sergiu e şefu' meu. Să moară măicuţa mea dacă...

— Taci, fir-ai a dreacu' – şi din gura zeiţei ieşeau blestemele mâniei, în timp ce mâna eliberată de rufele trădătorului se ridica spre ceruri (tavan lambrisat), iar cu cealaltă zgâlţâia pruncul nevinovat. N-aveţi, fă, atâţia bărbaţi pe lumea asta, de trebuie să luaţi taţii de lângă copii? Să pui mâna şi să-l ţii la tine, să-i speli tu şi să-i găteşti, dacă aşa de mult îţi place, a zis triumfătoare Nemesis şi a făcut cale-ntoarsă, spre carul de luptă unde caii cu bot înspumat nechezau înfricoşător.

Din uşă s-a mai întors o dată, pe jumătate, şi i-a zis cu o voce calmă, tristă, resemnată:

— Dar-ar canceru-n tine de boarfă.

•

Ralu. Cum ştia ea să ia materia vieţii şi s-o închege cu mâinile goale într-o tragedie! Nimic nu era tern, simplu, nedemn de a fi pus în scenă. O luptă era viaţa ei şi, dacă nu erai croit dintr-un aliaj destul de dur, te putea spulbera

într-o clipită. În ziua aceea, în metrou, m-a strâns în braţe, ca atunci când eram mic şi eram iubitul lu' mama, şi am plâns aşa, amândoi, pe scaunele roşii, sub privirile compătimitoare ale oamenilor muncii.

— Măi, băieţel, ce viaţă avem şi noi, mi-a spus într-un târziu şi mi-a venit să râd, pentru că brusc devenise Niobe, dar învăţasem şi eu ceva de la ea, aşa că am strâns-o şi mai tare în braţe şi mi-am băgat capul între ţâţele ei maiestuoase, pe care le-am udat cu lacrimi amare.

A fost una dintre zilele noastre memorabile, în care ne-am dat măsura întreagă a talentului şi a pregătirii: a fost o reprezentaţie cum un mare actor prinde de câteva ori în viaţă şi pentru care publicul şi-l aminteşte decenii la rând. Ajunşi acasă, mi-a dat să mănânc cu mare grijă şi dăruire, ca-n cartea cu Heidi din care-mi citea cu ani în urmă, şi mai că m-aşteptam ca la poartă să poposească o capră pe care s-o mulgă ca să-mi dea şi o cană cu lapte proaspăt. Apoi şi-a pus halatul de lucru şi s-a aruncat cu furie asupra pânzei începute din atelier, fluierând printre dinţi, intelectuală, destinsă şi urbană. Nu mai era Nemesis, nu mai era Niobe, era o artistă dedicată darului ei, o fiinţă complexă şi sofisticată. Am stat lângă ea, admirând tabloul care se năştea sub ochii mei, deşi încă nu înţelegeam ce reprezintă, pentru că la început nu era pe pânza albă decât o schiţă foarte vagă, apoi am putut deslusi un trup de femeie cuprins de flăcări verzi, apoi o siluetă alcătuită din acele flăcări, un gigant arzând care-şi îndeasă în coapsă un prunc ce-mi purta iarăşi trăsăturile, iar deasupra tuturor o zeiţă aşezată pe tronul de aur al Olimpului, intransigentă şi frumoasă, ce exhiba un index monstruos înspre creatura pedepsită.

Ralu. Talentul ei de tragediană, lacrimile ei izbăvitoare şi energia ei epuizantă. Când eram doar noi doi, ieşeam împreună în oraş, gătiţi de duminică, ea purtând vestigiile anilor de relaxare comunistă, blugi, tricouri cu imprimeu cauciucat şi ochelari de soare, aşadar ea purtând acele ţoale americane sau nemţeşti în oraşul unde uniforma

era alcătuită din taioare gri și pantaloni de stofă, largi, care acopereau până la vârf pantofi negri, prăfuiți. Ea păşea prin lumea aia înţolită-n blugi, un tricou negru cu sigla Pan Am, un nufăr alb, cu pletele negre prinse într-o coadă de cal sau ridicate-n vârful capului, într-un palmier. Coboram de obicei la Universitate și dădeam o raită pe la Romarta Copiilor, de unde nu cumpăram nimic, pentru că spiritul ei critic exacerbat omora orice: fie tenișii albi care-mi plăceau, fie cămașa în carouri la care ajunsesem să visez. „Țărănii", spunea destul de tare încât s-o audă și vânzătoarele împietrite de emoţie. După ce pierdeam câteva ore prin magazine, fără să facem practic nimic, o luam pe bulevard, la cinematografe, pe care le aliniam ca perlele pe aţă, analizând afișele, iar aici mai mereu stăteam cu inima cât un purice, pentru că știam că, dacă nu-mi joc cu destulă atenţie cărţile servite, o să iau o bătaie soră cu moartea. În general, eu trăgeam spre un film de desene animate sau spre unul de arte marţiale, dar ea le expedia scurt, cu o mișcare din încheietură, ca și cum ar fi izbit un pisoiaș peste cap cu vârfurile degetelor („Prostii"), și până la urmă intram la un film care de obicei mă șoca și mă ţinea treaz cu nopţile, dar care ei îi alimenta setea de dramatism. Așa s-a întâmplat într-o după-amiază de sâmbătă când am intrat la Cinema Bucureşti și am văzut un film straniu în care femei goale se alergau prin interioare somptuoase și baroce de hotel, încărcate cu perne și oglinzi, cu statuete de cositor, cu umbre ce înghiţeau întregul spaţiu, și un bărbat întors dintr-o călătorie înșelătoare își omora soţia cu un cuţit sub privirile mele îngrozite. Dar nu neapărat imaginile m-au șocat atunci, ci muzica, pentru că mi s-a părut că în cazul acela e mai importantă chiar decât povestea. Era acolo un dialog violent între pian și vioară, care începea domol, pentru a se dezlănţui sălbatic, și creștea mai apoi în intensitate până la incandescenţă, și mi-am dat seama pe loc că sunetele acelea nu aveau rolul de a acompania acţiunea filmului, ci că ele sunt piesele care alcătuiesc

motorul acțiunii personajelor. Am reținut numele filmului, pentru că eram fascinat de orice sunet exotic, iar *Sonata Kreutzer* avea ceva extrem, în mintea mea se transforma într-o imagine care se preschimba perpetuu, ca într-un caleidoscop viu în care sâni de femeie și cuțite însângerate se multiplicau și se reuneau într-o scenă ce pentru o secundă înghețа, apoi își relua mișcarea aceea de organism străvechi, de vierme arctic. Ralu mă ținea strâns de mână și, când am ridicat ochii spre ea, în întunericul sălii, am văzut că avea obrajii scăldați în lacrimi, că plângea nestăpânit, ca un om care tocmai a aflat că și-a pierdut cel mai bun prieten sau un părinte. Eu însă am fost nedumerit, zile la rând, de faptul că pe mine nu mă fascinase povestea filmului, ci mai curând sunetul viorii. De ce alungam din minte pianul, cel care vine în contrapunct și liniștește dezlănțuirea viorii? Îmi era imposibil să aud pianul, atât de captivat eram de schingiuirea acelei viori, de sălbăticia ei. Foarte târziu, după ce am ascultat de sute de ori sonata lui Beethoven, am înțeles că pentru mine vioara era Ralu, iar pianul nu exista în viața noastră de cuplu.

Era probabil 1987, iar după film Ralu m-a lăsat în holul cinematografului, cât ea s-a dus la toaletă să se aranjeze, să-și refacă chipul devastat de experiența aceea cinefilă și muzicală (deși eram convins că pentru ea muzica fusese doar un acompaniament, cel mult un potențator al tragediei vizuale), de unde a ieșit cu expresia unui om care a trecut printr-o experiență purificatoare, cu ochii încă umezi, cu baza gâtului stacojie și cu o expresie de fericire sălbatică pe chip, o fericire și autentică, și simulată, în egală măsură, ca un bolnav care s-ar fi prăbușit la picioarele buboase ale unei doftoroaie și, în timp ce mâna aceleia ar fi făcut farmecele cerute, el ar fi simțit o ușurare pe care însă ar fi știut că nu trebuie s-o pună în cârca vrăjitoarei, ci mai curând într-a unei reechilibrări subite a umorilor, o eliberare a gazelor otrăvitoare din pântece, dar, ridicându-se în picioare, ar fi simulat o recunoștință

religioasă în faţa miracolului, simulare pe jumătate autentică pentru că nimic nu e mai autentic decât mirarea noastră în faţa unei subite stări de bine.

Aşa m-a luat de mână şi am trecut prin faţa Casei Armatei (căreia Ralu îi spunea „Casa Armăţii"), pe peronul larg unde mulţi ani mai târziu aveam să fac fotografia de încheiere a liceului, laolaltă cu alţi 44 de adolescenţi de care apoi nu voi mai auzi nimic, şi unde se va înălţa un afişaj electronic ce număra zilele rămase până la anularea obligativităţii armatei. Cât timp fuseserăm ascunşi în adăpostul atomic al sălii de cinema, asurziţi de cearta dintre pian şi vioară, cu fantomele filmului jucându-ne pe obraji, ai mei supţi, famelici, ai ei umeziţi de lacrimi, peste oraşul Bucureşti începuse să ningă, să ningă puternic, cum o făcea în anii aceia, aşa că am ieşit într-o altă lume, una albă pe fondul negru al serii de iarnă. Ca de fiecare dată când stăteam sub perdeaua de fulgi mari, m-am simţit fericit şi am privit în sus, la Ralu, care mă ţinea de mână, în timp ce pe căciula din blană de vulpe i se aşterneau cearşafuri succesive de zăpadă, care se topeau şi se scurgeau printre firele de blană. Era îmbujorată, iar când treceam pe sub felinarele care scoteau din beznă cercuri mari de peisaj, în care intram şi noi, ca-n nopţile valpurgice, o jumătate de chip îi rămânea în umbră, iar cealaltă roşie şi inflamată de emoţiile cărora le căzuse pradă şi m-a dus cu gândul la mărul pe care i-l oferă maştera-vrăjitoare Albei-ca-Zăpada, jumătate roşu şi frumos, jumătate atins de moarte.

Am traversat apoi la Capşa şi am intrat în cofetărie, unde am mâncat fiecare câte un profiterol maroniu în cupe metalice ca nişte căni de spital în care i se aduce bolnavului supa lungă de vită după o operaţie grea. Am privit pe geam întunericul brăzdat de obuzele mici şi albe care picau dintr-un zeppelin misterios, mare cât întregul oraş. Am ieşit apoi şi am trecut prin faţa magazinului Romarta Copiilor, care era închis deja, şi atunci, la intersecţia dintre Bulevardul Gheorghe Gheorghiu-Dej şi Calea

Victoriei, unde lumina a patru felinare decupa o porțiune brăzdată de ninsoare și de câte un troleibuz întârziat, am simțit că nu există nicăieri în lume un peisaj mai frumos.

În noaptea aceea și multe nopți la rând după, am visat sânii dezgoliți, țuguiați, cuțitul care intra în carnea tinerei soții și, mai presus de orice, scrâșnetul viorii ce părea să conducă mâna soțului criminal.

Faptul că *Sonata Kreutzer* a impresionat-o atât de mult pe Ralu nu mă mira prea tare, pentru că intuisem deja plăcerea pe care o storcea din suferințele domestice, care-i aduceau un strop de dramă în plus. Nimic nu se compara, nici măcar moartea (de altfel, comparația e greșită, pentru că moartea o lăsa rece, am citit în ea asta și când a expiat Psihi Mu și când l-au cules pe unchiu Mircea din comuna Ciocănești, cu pieptul plin de puroi, dar și în anii când eu însumi cochetam aproape erotic cu propria moarte), cu o dramă maritală bine pusă în scenă. În perioada când se judeca cu clanul Lucescu pentru reîncredințarea mea, pleca la Tribunal (la Cremenal, cum îi zicea), pleca cu zâmbetul pe buze și cu caietul de schițe la subraț, „Culeg fețe, Chiț-Chiț", și asista la toate procesele de divorț din ziua respectivă, schițând chipuri schimonosite de ură și de dispreț pe care în noaptea respectivă le așeza în atelierul din grădină pe umerii păroși ai unor satiri sau ai unor nimfe lascive. Dar nimic nu se compara cu ocaziile tragice în care asista la păruieli, bătăi și, cum s-a întâmplat o dată, la crime în incinta Cremenalului.

Mi-o amintesc stând cu spatele la mine, cu curul bombat într-o pereche de blugi Mustang, și povestindu-mi cu o voce tremurând de plăcere scena tragică la care asistase:

— Michi, erau doi tineri așa de frumoși, ea era brunetă, cu părul sârmos, lung până sub omoplați – și aici omoplatul ei drept făcea o mișcare de exemplificare –, el înalt și slăbuț, cu niște ochelari fini, și, când judecătoarea a pronunțat divorțul, au izbucnit amândoi în plâns, de a zis și femeia aia „De ce divorțați voi, măi, copii, că se vede

că vă iubiţi?", şi atunci el a urlat şi a scos un cuţit din sacou, s-a repezit la fată, a prins-o de păr şi i-a tăiat gâtul, harşt!, ca la miel, s-au auzit cartilajele pocnind, toată lumea striga şi fugea, miliţianul înţepenise acolo, un dobitoc, şi, măi, Chiţ-Chiţ, băiatul ăla şi-a băgat cuţitu' fix în inimă. Au murit amândoi...

O altă sursă de dramatism şi cutremurare o oferea vizita la cimitir, la mormântul lui Ianakis, pentru că pe aleea principală din Cimitirul Reînvierea era un cavou care conţinea, în spatele unui geam incasabil, statuia albă a unui adolescent cu o vioară în mână şi de la el pleca o poveste foarte lungă, din care deduceam că acela fusese un copil-minune, dar că munca, exerciţiul continuu îl doborâseră, ca pe Iulia Hasdeu, că n-a avut zile, bietul băiat, şi aici i se schimonoseau trăsăturile şi începea să plângă cu muci, căci aşa era ea, Ralu, o femeie impresionabilă, căreia îi păsa de criminali şi de fantome.

Ralu. Serile, indiferent dacă mai era cineva cu noi sau nu, le petreceam în faţa televizorului, când începea programul naţional, la ora 8, cu ştirile, apoi, dacă era miercuri, vedeam câte un film bun sau mai puţin bun, la televizorul nostru Sport roşu, cu două antene la spate, ca un extraterestru venit să colonizeze Şoseaua Giurgiului. Şi, dacă e ceva care să-mi amintească de copilărie cu duioşie, atunci acel lucru ar fi fâşâitul gazului din bucătărie, de la cuptorul la care Ralu lăsa uşa deschisă, ca să încălzească şi sufrageria pe vreme de toamnă şi de iarnă, în timp ce la televizor rula vreun film cu John Wayne sau, dacă era cinemateca, câte un film foarte ciudat, cum ar fi acela din care am reţinut schingiuirea unui om într-o pivniţă, în timp ce pe clapele unui pian cădeau gândaci negri. E o imagine pe care mi-am amintit-o cu groază până spre 30 de ani, când am revăzut-o într-un cinematograf, probabil Europa sau Cinemateca de pe Eforie, unde se dădea o integrală Buñuel. În general însă nu erau filme care s-o pasioneze pe Ralu, aşa că mai mult îmi ţinea companie, mai ales că-n restul casei era foarte frig. Stătea

pe canapeaua cu scene de vânătoare, celebrul Aubusson, cum îi spunea, o piesă tapițată cu goblen, înfățișând o partidă de vânătoare din Renașterea târzie, după armele și tipul armurilor purtate de personajele ce se avântă în apele învolburate ale unui râu, însoțiți de haita lor de copoi cu boturile larg deschise, pline de spume, în urmărirea unui căprior ce pare să fi scăpat după liziera unei păduri. Era o canapea incomodă, îngustă, dar lui Ralu îi plăcea să stea acolo, după ce trăgea în fața ei o măsuță japoneză neagră, sub al cărei geam era reprodusă în basorelief o scenă niponă de pescuit, cu un bătrân ascuns sub pălăria țuguiată, care tocmai a aruncat probabil undița în apă, iar alături de el se ițește silueta prelungă, devotată a unui câine. Măsuța aia o trăgea între genunchi și, în timp ce eu urmăream cu sufletul la gură pe bulgari *Șapte mirese pentru șapte frați*, ea dădea pasiențe, căzută într-o transă de hierofant sau șaman. Putea să aranjeze cu orele cărțile soioase, cu flori de crin roșii pe verso, murmurând ceva în surdină, cu privirea pierdută, suflându-și câteodată ciuful de păr care-i cădea peste frunte. Avea un pachet de cărți vechi, cu marginile înnegrite și îndoite, lucioase însă și care păreau să alunece în mod miraculos una peste cealaltă și să se aranjeze în șiruri impecabile. Le înșira pe două rânduri cu o dexteritate hipnotizantă, le muta, le întorcea, le răsturna după reguli pe care n-a vrut niciodată să mi le destăinuie. De multe ori se întâmpla, mai ales când filmul mă depășea, îl văzusem sau era pur și simplu plicticos, să rămân cu ochii în jocul ei, cu mâinile strânse la piept, într-un fior plăcut, simțind frigul prin cele două perechi de pantaloni și de șosete groase, prin puloverele și căciula pe care le purtam în casă. Jocul ei de pasiențe era cu atât mai fascinant atunci când „se lua lumina", pentru că erau anii '80, iar tovarășul Ceaușescu se hotărâse să anuleze datoriile externe prin economie la sânge, așa că nu era deloc surprinzător ca imediat după *Telejurnal*, când în mod normal ar fi început filmul, să se facă beznă și atunci alergam care de pe unde ne găseam, ghidându-ne

unul pe celălalt după voce, verificându-ne reciproc, dându-ne indicații („Mergi tu în bucătărie, că eu sunt pe scări. E în sertarul de lângă aragaz!") legate de chibrituri și de lumânări, până ne regăseam în sufragerie și aprindeam lumânarea, apoi ea începea să joace chiar sub cupola de lumină a focului care ardea ca un motan în călduri, iar eu stăteam cu botul pe labe, întins pe burtă, sau cu genunchii la gură și cu ochii ațintiți la mișcările de vrăjitoare ale mâinilor ei cu unghii roșii. Tot așa, peste trei decenii, aveam să urmăresc fascinat trăsăturile copiilor mei într-o seară de aprilie, o seară de sâmbătă, când Ioana a hotărât să ținem ora Pământului, adică să oprim curentul electric timp de o oră, iar ei erau cuprinși de o bucurie caldă în atmosfera cu totul neobișnuită care învăluise casa, în absența oricărui zgomot alb care de obicei asigura un fond liniștitor vieții noastre. Și atunci, privindu-le trăsăturile dezvăluite și ascunse totodată de lumina lumânării, m-am hotărât să le citesc ceva, așa cum Ralu câteodată, săturându-se de jocul ei, pleca spre bibliotecă, de unde venea cu un volum de Jules Verne, probabil *Copiii căpitanului Grant*, și începea să-mi citească despre Paganel, omul de știință distrat, iar eu mai mult visam la acel condor de pe coperta cărții decât ascultam cuvintele ei. M-am dus în dormitorul nostru, încercând să mă țin de cuvânt și să nu folosesc nici lumina telefonului în căutarea mea, ca un pariu cu mine, cu orgoliul meu de organizator al bibliotecii, și, pe când pipăiam cu degetele copertele cărților de pe raftul unde știam că este aceeași carte a lui Jules Verne, am simțit că-mi stă inima-n loc, că mi se scurge tot sângele din cap și mi se înmoaie genunchii, că mă cuprinde o frică teribilă, una care nu-și avea originea pe lumea asta, ci venea de undeva, de sub pământ. Nu a ținut mult, a fost ca și cum lumea s-ar fi oprit pentru o fracțiune de secundă, apoi imediat s-a auzit soneria telefonului fix și atunci am știut la ce se referea avertizarea, pentru că un singur om avea numărul nostru de fix, iar acela era Ovidius, iar Meri era în spital, după

un al doilea atac cerebral care o lăsase paralizată, așa că am înțeles atunci de ce am avut starea de panică și m-am lăsat ușor să cad pe lângă bibliotecă, ascultând glasul Ioanei, tonul ei dezolat, primind deci confirmarea morții. Fusesem chiar în dimineața aceea la spital, unde am stat în fața blocului de terapie intensivă când ei doi, Ovidiu și Genu, au intrat, rugându-mă să nu vin, pentru că ea nu și-ar dori s-o văd așa, și am crezut că era vorba despre starea ei fizică, despre degradarea ei biologică, dar Ovidiu a clătinat din cap și mi-a spus:

— Nu, Michi dragă, nu asta. E goală, îi ies tuburi de peste tot, haide, stai cuminte aici, mi-a vorbit ca unui copil, deși eram trecut bine de 30 de ani și tată a doi copii, iar eu l-am ascultat, pentru că mi-am dat seama că are dreptate – nici eu nu voiam s-o văd așa.

Am rămas în urmă, privindu-i din spate, unul cocârjat, pipăind pământul cu vârful pantofului înaintea fiecărui pas, celălalt mai înalt, cu părul prins în coadă și o chelie bronzată, bombată pe care ținea în echilibru o pereche de ochelari de soare Ray Ban. Mi-era jenă de propria mea imagine, pe care nu o vedeam, dar o percepeam mică, pricăjită și ușor ștearsă, peste care trecuse o radieră mov, pentru că simțeam o ușurare copilărească la ideea că n-o s-o văd pe Meri murind. Preferam s-o plâng de după un panou, un zid, un paravan alb, dar să n-o văd ca pe un mare organ muribund din care ies țevi, tuburi, ace și pe care răsar pete ca insulele pe apa unui lac.

Ralu. Tocurile ei din lemn care bocăneau pe dalele din curte sau pe parchetul vechi al sufrageriei, pentru că purta tocuri și în casă, pantalonii ei scurți, foarte scurți, pe care-i purta când ieșea vara la poartă să întâmpine poștașul, flirturile ei pe jumătate-n glumă cu măcelarul din piața Progresul, care-i făcea semn când avea marfă, apoi ne întâlneam cu el în spatele magazinului, unde ne dădea o plasă cu carne și încerca s-o sărute cu mustața lui neagră,

ea ferindu-se și râzând. Curățenia ei maniacală de sâmbăta la prânz, cum veneam de la școală, aspiratorul ei rusesc Ciaika, zis Racheta, care făcea zgomot ca la Baikonur, spălatul ei de covoare în curte, misiunile pe care mi le dădea: cumpărat pâine, șters praful, udat florile, chiar când începea Gala desenului animat, la ora 1. Ralu și bărbații, victimele ei, și lupta ei nesfârșită cu familia Lucescu, procesele de încredințare și reîncredințare a copilului, procesul de partaj în care au fost disputate cele mai mici obiecte dobândite de tânăra familie în cei doi ani ai ei de existență: casetele audio cu Abba, Beatles și Nana Mouskouri, mașina de spălat, cărțile, biblioteca, pernele decorative, benzile de magnetofon fără magnetofon, albumele cu fotografii și un panou uriaș, din lemn pictat în portocaliu, pe care era reprodus un citat din Lao Zi, în ideograme și în alfabet latin.

Ralu și nesfârșitele ei călătorii prin București de duminica, când eu aveam chef să stau acasă, drumurile cu tramvaiul luat de la Șura Mare până la Sf. Gheorghe, apoi oribila odisee prin magazinul Unirea în căutarea unei căciuli pentru mine, unde presimțeam cu groază ceea ce urma până când inevitabilul s-a produs și ea s-a postat victorioasă în fața galantarului cu căciuli din blană de iepure, rusești, cu urechi și mi-a spus gâfâind că doar una ca asta mă va apăra cum trebuie de frig. Și nu s-a lăsat impresionată de criza mea de nervi, de faptul că am îngenuncheat acolo, în magazin, sub privirile amuzate ale vânzătoarelor (avusesem o profesoară de mare calitate), de lacrimile mele uriașe, de sughițurile printre care îi spuneam că n-o să port niciodată așa ceva, pentru că o să râdă toți copiii de mine. Am plecat spre casă cu căciula în geanta ei, după ce m-a obligat s-o probez de câteva ori, s-a răzgândit tot de câteva ori până când, în final, m-a privit cu un ochi critic și mi-a spus:

— Hai, că ești simpatic!

S-a întâmplat într-una din serile în care simţeam un ghem în stomac, o stare de neliniște amplificată de căderea serii şi de dimensiunile meschine ale chiliei în care trăiesc, să bat la uşa lui Panţâru, acum Emil, care m-a primit cu un zâmbet (un molar căzut, incisivii înnegriţi) în camera lui, aproape identică celei din care tocmai fugisem, m-a invitat să mă aşez pe canapeaua de două locuri de lângă peretele din stânga, iar el şi-a tras un scaun chiar în faţa mea. Pereţii erau tapetaţi cu icoane de lemn sau picturi religioase acoperite cu geamuri de sticlă murdară. Într-un colţ ardea o candelă care făcea aerul irespirabil, pentru că fereastra era închisă, deşi afară erau, în ciuda orei târzii, peste 30 de grade. Avea puţine cărţi, dar printre ele am distins un volum de Marius Ianuş, din faza legionară, nişte Arsenie Boca, *Filocaliile* şi *Faptele Apostolilor.* I-am spus atunci că-l cunosc şi mi s-a părut că o umbră îi trece peste trăsături, o aripă de pasăre, o părere doar, pentru că mi-a răspuns calm, cu o veselie deloc forţată:

— Tot ce se poate. Eu nu-mi amintesc nimic dinainte. Mi se întâmplă, când trec pe la Universitate sau pe la Unirii, să mă salute oameni care pretind că fac parte din trecutul despre care zici, dar, oricât m-aş chinui să-mi amintesc feţele lor sau evenimentele pe care mi le invocă, mă lovesc de un bloc din granit care mi-a crescut în ceafă.

Mi-a povestit cum, după ultima criză, care l-a ţinut legat şi sedat la „Obregia", Spitalul 9, cum îi spuneam noi în copilărie, s-a trezit pe Bulevardul Metalurgiei, în plin soare, îmbrăcat cu nişte haine pe care nu le recunoştea şi doar cu amintirea faptului că are o familie undeva, pe Strada Mitropolitul Nifon, într-o casă căreia îi ştia toate ascunzişurile şi toate cotloanele, pentru că-şi petrecuse doi ani din viaţă alături de echipa de constructori, alături de arhitectul care i-o schiţase. Nu avea nici un ban, doar actele şi o cunoaştere ezoterică a oraşului, aşa că a luat

metroul de la Big spre Unirii și de acolo a mers pe jos, coborând pe bulevardul larg până a ajuns la intersecția cu Mărășești, iar apoi înspre Parcul Carol, unde a stat ore întregi privind rațele de pe lac sau încremenirea soldaților care păzeau flacăra sfântă a eroilor neamului până când a căpătat curajul de a se îndrepta spre casă. A stat în fața porții, sub privirile unor vecini care păreau să-l cunoască, dar nu-l salutau, a stat cu fruntea lipită de gardul verde cu bază din beton despre care știa absolut toate amănuntele turnării, întrebându-se ce e cu el și cum a ajuns aici. Într-un târziu, a sunat, ascultând trilul vesel al soneriei cu inima cât un purice și lătratul labradorului auriu care-l simțise de ceva vreme și scheuna în grădină. A auzit vocea soției lui întrebând „Cine e?" și chiar în clipa aia și-a amintit că o cheamă Laura, că fuseseră colegi de facultate, la ASE, Finanțe-Bănci, că e brunetă, că are ochii albaștri și o pată din naștere pe coapsa dreaptă, că face dragoste discret, cu pudoare și că au împreună două fetițe, una de 12, cealaltă de 9 ani, iar când poarta s-a deschis și a văzut-o pe Laura, încremenită, cu o expresie înfricoșată pe chip, a înțeles că nu va sta prea mult acolo.

Laura a schițat un zâmbet forțat, dar toată ființa ei îi transmitea că-i e frică, așa cum și lui îi era frică, frică de ceva ce nu înțelegea deloc, și ar fi dat zece ani din viață doar pentru a înțelege frica asta, pentru că încă avea o doză de optimism care-l îndemna să creadă că orice poate fi rezolvat. Laura l-a primit tăcută în casă, în sufragerie, unde au apărut cele două fete, una în spatele celeilalte, aproape imitându-se ca-ntr-un joc, cea mare cu o expresie dușmănoasă, cea mică cu ochii mari, probabil necontaminată încă de frica din jur.

— Acum ai ieșit, Emil? Lăsasem vorbă la spital să fiu anunțată. Am dat și șpagă...

— Da... a îngăimat fără să știe cum poate continua explicația sau povestea, pentru că nici el nu înțelegea nimic, doar tensiunea strivitoare ce-i apăsa pe toți patru, și, cum trupul lui știa mai multe, s-a așezat în fotoliul preferat, privind în gol.

Laura le-a chemat pe fete și le-a spus să pună masa, pentru că „lui tati îi e foame", iar ele au început să se agite prin bucătărie, să pună cele patru seturi de farfurii, de tacâmuri, într-o agitație care îi trezea sentimente confuze, pentru că nu-și dădea încă seama unde aveau să ducă toate astea, așa că, atunci când a trecut pe lângă el, a prins-o de mână pe Laura, care s-a oprit din mers și a rămas încremenită, fără a spune nimic, doar privind înainte, în tăcere. Avea un nod în gât care-l împiedica să vorbească și oricum nu știa ce ar fi putut spune, doar că se simțea ca un copil și orice copil are nevoie de o casă și de o familie, dar nimic din toate astea nu i-au ieșit pe gură. Au stat așa câteva clipe, el ținând-o de încheietura mâinii stângi, ea privind în față, spre scările care urcau la etaj, unde știa că se află trei camere și o baie, unde e dormitorul lor cu patul dublu cu cadru de lemn și salteaua de la IKEA, peste care pusese o suprasaltea de la Dormeo pentru că îl durea spatele, dar așa vara îi era foarte cald și se trezea dimineața leoarcă de transpirație și trist, însetat, se ridica din pat și rămânea în capul oaselor, privindu-și picioarele cu degete rășchirate, de fapt privind într-un loc pe care nici măcar el nu-l cunoștea, dar de unde ieșeau acele episoade de rătăcire ce erau blestemul lui. În secunda cât a ținut-o de mână, și-a amintit copilăria din Rahova, un tată care imediat după Revoluție plecase la muncă-n Germania, de unde nu se mai întorsese („Milică, tată, tot secretul la bicicletă e să pedalezi, să nu te oprești niciodată și să ții ghidonul drept"), o mamă care la câteva luni își găsise un tip care se mutase cu ei și care nu-l suporta, apoi independența lui și echilibrul între două vieți, cea de funcționar la bancă ziua, cu cămăși albe, bine călcate, politețe exagerată și pauză de prânz, și cealaltă seara, o boemă în care-și elibera toate frustrările acumulate ziua. Și-a amintit anii de facultate și fata brunetă cu care ieșea la film și la bere, apoi prima lor partidă de sex, care fusese atât de caldă și de familiară, încât știuse că nu are nevoie de mai mult, nunta la care tatăl nu venise, iar

mama făcuse act de prezenţă alături de omul ăla blond şi înalt care vorbea mult şi apoi prima criză, celebra aură prevestitoare, primul episod de amnezie după care redescoperise lumea învăluită de o peliculă uleioasă pe care înainte n-o percepuse. Frica, necontenita frică de a trăi aşa, ştiind că în orice clipă se poate stinge lumina, şi senzaţia de respect religios pe care i-o stârnea apropierea asta a nebuniei. Lungile lor discuţii legate de copii, de faptul că le-ar putea transmite darul lui, cum îi spunea, hotărârea de a risca, pentru că amândoi îşi doreau asta.

Tot trecutul i-a revenit în minte în secunda cât a ţinut-o de mână şi atunci a înţeles că nu poate rămâne, că nimeni nu-şi doreşte asta, nici măcar el, şi că plecarea de acum trebuie să fie definitivă. Au mâncat în tăcere, dar ultima lui revelaţie îi adusese pacea, o linişte pe care n-o mai simţise de ani buni, aşa că a devenit vorbăreţ, mai ales cu Ştefana, fata cea mică, cea care părea să nu se fi contaminat de frica generală care domnea în casă. Au mâncat fasole verde cu smântână şi friptură de porc la cuptor, apoi îngheţată, iar la final el a spălat vasele, în timp ce Laura fuma o ţigară în curte. A privit-o pe geamul bucătăriei, cum stătea cu spatele, în dreptul frânghiei de rufe, capul ei profilându-se pe fondul alb al unui cearşaf, în timp ce se întuneca încet-încet, iar dinspre Mitropolie se auzeau clopotele. A aşezat vasele la uscat, a băut un pahar cu apă, apoi a urcat spre camerele fetelor şi a stat de vorbă cu fiecare dintre ele, aşa cum făceau cu ani în urmă, când erau amândouă foarte mici şi el revenea fie după un episod de beţie, fie după unul de psihoză şi hotăra că orice poate fi îndreptat, numai să vrea. A făcut o baie lungă, în timpul căreia a încercat să stea cu capul la fund cât mai mult, ca-n copilărie. Apoi a intrat în dormitorul lor, al părinţilor, s-a schimbat în hainele pe care le ştia şi care miroseau a curat şi a coborât în sufragerie. Laura îl aştepta, îmbrăcată, cu o cană de ceai în faţă.

A rămas în picioare lângă masă şi de data asta s-au privit în ochi, ştiind fiecare că asta e soluţia cea mai bună.

S-a îndreptat spre ea și a sărutat-o pe frunte, chiar dacă a simțit o timidă încercare de eschivă din partea ei. Apoi a plecat.

A ieșit de pe Nifon și a cotit-o pe 11 Iunie, apoi a urcat spre Mitropolie, unde a rămas câteva luni, cerșind și rugându-se, agățându-se de fiecare sutană și spunând că vrea să se călugărească. Nu i-a fost greu să se adapteze la privirile scârbite sau care mimau mila creștinească a enoriașilor („Băiat tânăr și-n putere..."), pentru că le cunoștea din timpul episoadelor psihotice. A devenit repede o figură cunoscută a complexului religios, mai ales pentru fervoarea cu care se ruga și pentru că se oferea mereu să dea o mână de ajutor. A trăit cu covrigi și apă, în așteptarea unei noi crize, care nu mai venea, și a început să creadă că găsise, în cele din urmă, soluția. L-a cunoscut pe părintele Nicolae, un tip blând, care nu mima milostenia creștinească, căruia i-a povestit toată viața lui de până atunci, care dădea înțelegător din cap, privindu-l cu ochii mijiți, și căruia i-a spus că pentru el călugăria este unica șansă de a îndepărta spectrul sinuciderii. Au intrat în polemici absurde, dat fiind că Nicolae îi spunea că nu se poate folosi de credință și de Dumnezeu pentru a se salva, ci că e nevoie de o dorință genuină de a se dedica unei vieți închinate Domnului, că ce vrea el este o utilizare a credinței, și nu o trăire autentică a ei. Cu toate astea, l-a înțeles și, în cele din urmă, după câteva telefoane, i-a pus în mână un bilet de tren și încă unul, în care erau scrise câteva cuvinte pentru starețul de la Sucevița. A plecat înspre Suceava cu un tren vechi, care făcea mai mult decât oricare altul, cu o carte de rugăciuni în țoșca din lână împletită pe care o căpătase și câteva nuci, plus o jumătate de pâine. A ajuns în orașul moldovean în creierii nopții și a rămas în gară până la lumină. Se simțea plin de o energie entuziastă, pe care ar fi vrut s-o împărtășească, așa că începuse să vorbească singur, să murmure rugăciunea sufletului, așa cum își murmurase pe vremuri mantrele pe plaja din Vama Veche. În mintea

lui, îmi spunea trosnindu-şi degetele lungi, pigmentate şi pătate de tutun, cele două stări de libertate interioară, cea de hipiot care stătea cu lunile pe plajele murdare şi cea de viitor călugăr, de credincios recent, erau absolut asemănătoare, de multe ori confundându-se, ca atunci când te întorci dintr-o lungă călătorie, unde ai petrecut mult timp cu străini care ţi-au plăcut şi care te-au plăcut şi alături de care ai dezvoltat un vocabular nou, de vacanţă, cu care ai făcut glume ce-şi aveau sensul şi coerenţa doar acolo, în pauza pe care ţi-ai luat-o din viaţă, şi pe care insişti să le faci şi în familie, unde eşti privit cu neîncredere şi nedumerire.

Aici s-a întrerupt şi a rămas privind gânditor pe gemuleţul care dădea spre Parfumului, unde becul din piaţetă se aprinsese deja, iar eu am înţeles că trebuie să-l las singur. Am ieşit discret, murmurând „Noapte bună!", şi am intrat în cămăruţa mea, identică, unde m-am întins pe pat şi mi-am invocat scara din Trestiana, am urcat cu paşi nesiguri la etajul 4, gâfâind, de parcă ascensiunea mea ar fi fost reală, până în dreptul unei uşi metalice, pe care scria un singur cuvânt, *Moreno*, şi atunci am avut, pentru o clipă, intenţia de a mă întoarce din drum, însă mi-am dat seama repede că aşa ceva nu se poate, că, odată intrat în scară, trebuie s-o parcurg până la capăt, să deschid toate uşile şi să asist la toate filmele. Scaunele sunt elegante, decadente, un pluş vişiniu le învelește şi ştiu că sunt în sala cinematografului Patria, imediat după Revoluţie, unde eram şi când am văzut, singur de data asta, *Crocodile Dundee*:

AP. 4

Apoteoza lui Iacov Levi Moreno

1. Procesul de încălzire

Legenda spune că Iacov Levi, zis Moreno, zis și Dumnezeu, a levitat prima oară în Cimitirul Sefard din București, când era copil. Ceea ce nu ar fi de mirare, căci într-o stare de plutire și venise pe lume viitorul zeu: se născuse în cala unui vapor, pe Marea Neagră, venind de la Stambul. Tatăl lipsea – de aici avea să extragă Moreno destulă semnificație cât să umple un raft de bibliotecă. Cam asta e legenda spusă chiar de Iacov peste decenii, când a ajuns în America. Și, dat fiind că americanilor le plac poveștile, l-au încurajat să-și țească plasa semantică, ochiurile de argint ale plasei de *retiarius*, astfel încât, înainte de sfârșit, când uitase tot și nu mai vorbea decât în română și în ladino, limbile copilăriei, povestea lui se suprapunea celei a sefarzilor izgoniți din Peninsula Iberică la 1492, în vara când navigatorul genovez a ridicat ancora spre Indii cu un sfert din echipaj alcătuit din evrei. Așadar, pe 31 martie 1492, din palatul Alhambra a plecat mârșavul edict care îi obliga pe evreii din peninsulă fie să se convertească, fie să părăsească cele două regate. Legenda, care îi plăcea enorm octogenarului aproape mort Moreno, spune că Isabela de Castilia și Ferdinand de Aragón erau pe cale să se răzgândească, în urma primirii unei sume uriașe de bani din partea comunității evreiești, când Torquemada s-a năpustit în apartamentele regale ținând

o cruce de aur deasupra capului, ca pe sabie, şi urlând la ei: „Iuda Iscarioteanul l-a trădat pe Hristos pentru 30 de arginţi, iar voi o faceţi pentru 30 de mii!!!". Ferdinand n-a avut de ales şi a trebuit să promulge edictul. În acelaşi an, un anume Cristóbal Colón nota în *Jurnalul* său că a primit aprobarea majestăţilor lor de a pleca în căutarea Indiilor, însoţit de cât de mulţi oameni putea lua cu el. Pe data de 3 august 1492, la câteva zile după expirarea ultimatumului dat evreilor, cele trei caravele – *Niña*, *Pinta* şi *Santa María* – părăseau portul Palos. Din multe puncte de vedere, evreii din echipaj au fost norocoşi. Restul de peste 200.000 de evrei şi-au părăsit căminele şi au plecat într-un foarte lung şi tragic exil. Cei care trăiau în sudul Peninsulei Iberice au navigat spre nordul Africii: mulţi au murit de mâna piraţilor, alţii au pierit în furtuni, au fost capturaţi de spanioli, iar dintre cei 20.000 care au ajuns în fine la Fez, majoritatea au murit de tifos, care a fost urmat de un incendiu cumplit. Alţii au luat calea Italiei: au fost prădaţi, bătuţi şi omorâţi. Unii dintre ei s-au oprit în Corfu şi în alte insule greceşti, unde au fost capturaţi şi vânduţi ca sclavi. Alţii s-au îndreptat spre Turcia otomană: cei care nu au fost omorâţi pe drum sau care nu au pierit în burta nesăţioasă a mării au fost primiţi cu braţele deschise de odiosul Baiazid, care le-a dat bani şi pământuri pe care să le cultive. Printre aceştia se numărau şi strămoşii lui Levi Moreno, care au ajuns la Istanbul. Povestea aceasta îi era spusă în fiecare seară micului Moreno, care ne-o transmitea nouă, cei care nu aveam norocul unei mame atât de speciale ca a lui: „Levi", îi spunea Paulina, „te tragi din neamul care a descoperit Lumea Nouă!".

Strămoşii lui Levi Moreno au luat drumul Plevnei în timpul Războiului Ruso-Turc, în căutarea unei lumi mai liniştite, apoi s-au stabilit la Bucureşti, care avea aura unui oraş îndeajuns de rafinat şi de viu încât să fie căminul ideal pentru un neam de negustori. Au venit la Bucureşti urmându-l pe Rabi Haim Bejarano, în încercarea de a fugi

din calea războiului. Iacov Levi Moreno s-a născut pe data de 18 mai 1889, în casa de pe Calea Şerban Vodă nr. 50.

2. De fapt, am văzut cu ochii mei

Adunase, cum altfel?, un grup de prieteni de pe Şoseaua Giurgiului, care pe atunci tăia în două pogoanele nesfârşite cu viţă-de-vie şi livezi de meri şi cireşi prin care te puteai pierde dacă nu erai atent. Când o luai în jos, spre Calea Şerban Vodă, ajungeai la intersecţia de la Şincai şi în stânga aveai spitalul de oftico şi, iar în dreapta Valea Plângerii, de care era bine să treci cât mai repede. Cimitirul Spaniol era mai mic decât îl ştim noi acum, iar ăsta e un paradox, pentru că atunci în ţară trăiau mulţi evrei, pe care între timp i-au mătrăşit succesiv legionarii, Carol-Sculă-de-Fier şi comuniştii (la ei fiind mai mult o problemă de regularizare a cash-flow-ului). Pe Calea Şerban Vodă tocmai se pusese piatră de râu, ce înlocuise trunchiurile de copac cu care podise drumul domnitorul Radu Şerban. Dispăruse în foc şi Hanul Beilicului, care dăduse într-o vreme numele zonei, şi începuseră să se mute acolo tot felul de oameni aflaţi în căutarea liniştii. Şerban Vodă era Elveţia Bucureştilor, te pierdeai prin pajiştile din jur şi nu trebuia decât să ridici mâna ca să culegi un măr sau o caisă. Tramvaiul nu urca pe Giurgiului, ci cotea spre Olteniţei. Aşa că acolo se termina oraşul şi începea un sat mai mare unde se retrăgeau obosiţi bucureştenii care alergaseră toată ziua prin zgomotul capitalei.

Tatăl lui Iacov Levi-Moreno-Dumnezeu, pe numele lui Moreno Nissim Levi, se ocupa cu comerţul de lemn pentru sicrie. Pe mama lui Iacov o chema Paulina (*née* Iancu) şi îi fusese dată (citeşte „vândută") lui Nissim Levi la frumoasa vârstă de 14 ani. Îl născuse pe Iacov la 15 ani şi jumătate. Aşa erau vremurile, s-ar putea spune, însă în spatele căsătoriei stau evenimente un pic mai complexe

decât s-ar bănui. Orfană de ambii părinți, fusese aruncată de frații ei mai mari într-o mănăstire catolică, dar apoi, de teamă să nu se convertească, s-au hotărât s-o mărite cu onorabilul comerciant de materie primă pentru coșciuge Moreno Nissim Levi, care nu era chiar bătrân, avea doar 32 de ani la vremea respectivă. În fond, îi plăcea lui Moreno-Dumnezeu să spună, și contele Tolstoi o luase pe Sofia când el avea 34, iar ea 18. De altfel, eu cred că Iacov Levi Moreno s-ar fi înțeles bine cu Tolstoi, s-ar fi distrat de minune împreună, mai ales în epoca de dezmăț a contelui. Problema n-a fost diferența de vârstă dintre cei doi părinți, ci faptul că domnul Nissim Levi era un tip închis, morocănos, care-și ura nevasta. Nu știu de ce o ura, pentru că nu dădeam niciodată peste el acasă când ne chema Levi să ne jucăm de-a îngerii și Dumnezeu. Cum însă tatăl lui Iacov se născuse în același an cu Sigmund Freud, Iacov avea să interpreteze cum se cuvine peste ani de zile ura aceea a tatălui față de frumoasa Paulina. Mama lui, care era o femeie tânără și frumoasă și care avea în ochii noștri și un pospai de pricepere la magie albă, vorbea câteva limbi la perfecție, adică română, ladino, germană, franceză, spaniolă, și știa să ne facă să râdem. Râdea, de exemplu, de propriul fiu când acesta, ajuns la Viena, povestea că s-a născut pe un vas, în plină furtună: „Te-ai născut într-un vas, Iacove, așa e. Eu sunt vasul ăla". Paulina era o figură: spre deosebire de mamele noastre habotnice, care nu ieșeau din cuvântul lui Rabi și care respectau tradiția religioasă iudaică cu înfricoșare, ea își plămădise propria religie, un amestec de tradiție evreiască, educație catolică de mănăstire și superstiții păgâne și medievale. Interpreta vise și ghicea în cărți, folosind tarotul pentru oricine îi solicita serviciile. Prezicea, adesea cu acurațețe, războaie, morți, nașteri, citea în cafea și-n frunzele de ceai, citea în liniile palmei și câteodată ridica nasu-n vânt, ca un câine de vânătoare, și spunea „Ceva-ceva se va-ntâmpla!".

Pe negustorul de sicrie nu-l amuza însă, drept care o bătea crunt când trecea pe acasă, dar ea îi râdea-n față și-l batjocorea. Aveam curtea lipită de a lor și, când se lăsa seara și nu ne mai asurzeau zgomotele de copite și strigătele trecătorilor de pe Șerban Vodă, se auzeau din casă urletele lor, mai ales ale ei, care fugea din calea cioclului și-l ocăra-n *judezmo*, limbă pe care el n-o stăpânea destul de bine cât să-i răspundă, însă o-nțelegea și asta-l scotea din minți. Atunci Levi se strecura din casă cu cărțoiul lui, *Șevet Musar*, se așeza cu spatele rezemat de gard și citea cu voce din ce în ce mai tare. Într-o seară l-a auzit Levi-tatăl și a ieșit din casă, poruncindu-i să tacă dracului din gură, că destul țipă cățeaua de mă-sa. Și atunci am văzut pe micul Moreno cum se ridică în picioare și-l întreabă cu demnitatea unui adevărat învățător: „Și cine ești tu să-mi dai poruncă? Ce drept ai tu? Căci Eu sunt fiul lui Dumnezeu și doar de sus primesc poruncă!". Cioclul a rămas trăsnit, cocoșat cum era, cu ochii sticloși, nevenindu-i să creadă ce-i spunea mormolocul ăla măsliniu, cu părul creț sculat pe cap de parc-ar fi văzut un strigoi.

Spun drept, cu mâna pe Tanah, lui Nissim Levi îi era frică de fiul său, iar din seara aceea a început să-l urmărească cu și mai mare atenție. Probabil că-i încolțise în minte ideea să-l facă rabin, căci era mare minune ca un copilaș de numai 4 ani să agrăiască în felul ăsta. Numai că Iacov așa era, ne uimea pe toți, chiar dacă era cel mai mic din bandă. Nici cei mari nu erau mai puțin impresionați de el, căci întreaga comunitate încă-și amintea cum, la vârsta de 1 an, micuțul Iacov Levi se îmbolnăvise de „boala englezească", cum i se spunea rahitismului pe atunci, care aproape-i deformase picioarele și care-l omora încetul cu încetul. Mama îl ținea, așa cum încă fac țărăncile în partea aceea de lume, pe picioare, întins pe o pernă, și-l legăna cântând un cântec de jale, când prin dreptul curții a trecut o țigancă, care s-a oprit și a privit rânjind la scena aceea tristă, apoi a întrebat tare, fără

pudoare, ce se întâmplă. Când a auzit temerea Paulinei că i se va prăpădi băiatul, a izbucnit teatral în râs şi i-a zis: „Ăsta se face mare domn, înţelept mare. O să vină la el de peste mări să-l vadă!". Apoi i-a oferit, fără a-i cere nimic în schimb, şi remediul ţigănesc al bolii englezeşti: „Ieai aşa, zece-douăzeci de ocale de nisip din ăla mărunt, ca de făcut cafea pe el. Mai bine ieai mai mult, ieai o căruţă! Îl torni aicişa-n curte, faci morman din el şi aştepţi zi cu soare. Şi, când e ziua aia, îl aşezi pe nisip, ca pe şarpe la soare, să se coacă acolo-n morman. Şi îl aşezi acolo, să mănânce soare, auzâşi, fa?". Toată vara a făcut Paulina asta, până când băiatul a prins a se întrema şi a cere de mâncare, ba chiar s-a putut ridica şi-n două picioare, mai târziu decât noi toţi, ceilalţi copii de pe stradă. Mai târziu, când avea deja vreo 5 ani, Paulina a luat fată-n casă o ţigancă unguroaică, Piroşka, o blondă cu ochii verzi, de o frumuseţe nepământeană, pe care o urmăream cu toţii de la geamuri când urca pe Şerban Vodă spre băcănia dinspre Cărămidari, iar despre ea Iacov spunea tot felul de trăsnăi, apoi însă le spunea atât de des şi cu atâta stăruinţă, încât am început să-l credem. Una dintre ele era că Piroşka, nu mai mare de 15 ani, îl spăla cu atâta abnegaţie şi osârdie între picioare şi atâta insista acolo, încât micul Iacov a început să dea dovadă de o precocitate uimitoare, să leviteze, cum ar veni, cu un singur mădular ce altfel nu ascultă la comenzile minţii, iar la vederea acelei ciupercuţe vinete, Piroşka a părut să intre într-un soi de transă frenetică, să tremure din toate încheieturile, cu ochii daţi peste cap, şi, spunea Iacov, ar fi îngenuncheat şi ar fi început să sărute dovada aceea inefabilă a existenţei lui Dumnezeu, l-a sărutat acolo ca şi cum ar fi fost un sigiliu papal sau mâna descărnată a unor moaşte, apoi a luat cu totul în gură mădularul acela şi atâta l-a plimbat între obraji şi atâta l-a atins cu limba încât Levi a povestit că a simţit ca o explozie în miezul capului, care i-a aşezat nişte flăcări reci în faţa ochilor, după care şi-a pierdut cunoştinţa. A avut un somn

sfânt, izbăvitor, iar când s-a trezit, după un zbor îndelung printre acoperişurile unei străzi necunoscute, sub care se plimbau femei sulemenite ce-i făceau cu mâna şi-l strigau „Moreno", Învăţătorule, s-a trezit cu inima-i palpitând şi cu Piroşka deasupra lui, care-l stropea cu apă şi se ruga pe ungureşte la Dumnezeu să-l readucă-n simţiri pe odorul ei cel precoce.

Acum ne adunam în jurul lui şi se vedea că asta-i place, să fie conducătorul unui grup, să ne ordoneze şi să ne ordone, să ne înşiruie şi să ne alinieze, de la cel mai mare la mine, care-l depăşeam doar cu o palmă. Joaca asta, care la început nu avea nume, ci doar prinsese un contur, zi de zi, prin praxis, se întâmpla fie în casa lui Nissim, fie în Cimitirul Spaniol, unde ne strecuram sărind gardul din piatră albă şi unde jocul părea mai dulce, fiind însoţit de tăcere, de murmurul fantomelor şi de pericole nevăzute şi nebănuite. În curând însă, şi aşa cred că se întâmplă cu toate lucrurile, jocul care creştea organic şi se cristaliza sub ochii noştri a căpătat forme mai limpezi şi a dezvoltat aspecte care se cereau numite. De exemplu, faptul că Iacov Levi stătea mereu în centrul perfect al unui cerc trasat de trupurile noastre şi că încerca să fie mereu un pic mai sus decât noi ne-a făcut să denumim faza asta „De-a Dumnezeu şi Îngerii", lucru ce nu era de fapt decât o mituire a lui Iacov, care ne permitea astfel să-i fim îngeri, căci în rest nu exista vreo îndoială că el ar fi Dumnezeu. Ne-am adunat în pivniţa casei din Şerban Vodă, care era goală, cu excepţia unor piese de mobilier nefolosite, dar pe care familia Levi nu se îndura să le arunce. Am pus la bază o masă solidă, cu picioare ca labele de leu, apoi am început a aduna unul peste celălalt toate scaunele ce le-am găsit, până când am ajuns aproape de plafon. Apoi Iacov a început a se căţăra, din scaun în scaun, în timp ce aceia dintre noi mai solizi ţineam mobilele de picioare, ca să le oprească tremurul. Ţin minte şi acum, după mai bine de şapte decenii, cum mi-am ţinut răsuflarea, iar când a ajuns în vârf, cocârjat

ca să nu dea cu capul de tavan, a privit în jos, la noi, şi pe faţa negricioasă, dar atât de frumoasă, de armonioasă i-a răsărit un zâmbet subţire, hieratic şi a vorbit aşa: „Acum nu doar eu devin Dumnezeu, căci şi Dumnezeu se preface-n om". După care s-a ridicat pe cât a putut în picioare şi s-a aruncat cu braţele în lături, amintindu-mi peste ani, când am luat cunoştinţă de ea, de o gravură ce reprezenta pe Icarus avântându-se-n propria pieire, după care s-a prăbuşit la pământ. Din fericire, pe jos chiar pământ era, dar tot am auzit limpede trosnetul osului rupt.

Cât a stat Iacov în convalescenţă, cu braţul prins de gât, vegheat de Paulina, s-au creat două tabere angelice: pe de o parte, eram noi, cei din tabăra cărora făceam parte şi eu, nucleul dur, care susţineam că înainte de a se prăbuşi la podea Iacov Levi Moreno plutise o fracţiune de secundă, dacă nu chiar mai mult, îl văzuserăm cu ochii noştri cum se opreşte în aer, paralel cu solul, pentru ca apoi, tocmai când pe chip i se aşternuse expresia beatitudinii, să se prăbuşească la pământ. De cealaltă parte, erau scepticii, în general băieţii mai mari, care râdeau şi ne batjocoreau, nefiind nici ei însă total lipsiţi de un oarecare respect la adresa copilului care se cocoţase acolo doar pentru a se prăbuşi. În cazul lor, cred că această pioşenie prost disimulată venea din ruşinea pe care o simţeau faţă de propria slăbiciune care-i îndemnase să creadă, chiar şi în derâdere, în modul cel mai teatral, că un puşti evreu de pe Calea Şerban Vodă ar fi putut fi Dumnezeu.

3. Cel care cunoaşte

După prima încercare de a dovedi consubstanţialitatea lui cu Dumnezeu, parţial validată, Iacov a devenit mai expansiv, mai teoretic chiar în abordarea propriei naturi. De exemplu, pentru el, acel prim exerciţiu de psihodramă

mistică fusese un succes absolut și, dacă ceva îi lipsise, aceea fusese participarea celor care sunt deja părtași la Ființă, adică cei morți. Drept urmare, jocul nostru se mutase cu arme și bagaje în Cimitirul Spaniol de la începutul Șoselei Giurgiului, unde mergeam înainte foarte rar, fie ca să așezăm o pietricică, un ciocănel, pe o stelă funerară, fie ca să înmormântăm o rudă, fie un membru marcant al comunității. Știam pe de rost toate ritualurile și nu ne era frică de morți, pentru că de mici asistam la ultimele îngrijiri date mortului, care, așa cum spune Talmudul babilonian, este ca o lampă care pâlpâie și care trebuie ajutată să se stingă. Știam cum se spală, cum se unge trupul cu uleiuri cu grijă ca să nu-i muți vreun mădular. Știam cum se depune un trup învelit în giulgiu pe *mita* și cum se adună bocitoarele în curtea panegiricului, *bet hesped*, pentru ca apoi pământul să se așeze peste cel care mai deunăzi râdea ori plângea. Ce nu știam însă și ce ne-a învățat Iacov erau practicile necromanției, pe care le învățase tot de la inepuizabila Paulina. „Duhul morților, yiddeoni, cum zice în Isaia 29,4, comunică prin murmur prin mormânt", spunea Iacov cu fața luminată din interior și adăugând că morții sunt numiți tot în Isaia, dar și în Regi elohimi, dumnezei, și că e natural ca dumnezeii să-I murmure lui Dumnezeu întrupat. Stăteam sub nucii bătrâni ai cimitirului până când slujbașii ne dădeau afară pe înserate și atunci abia așteptam să ne întoarcem a doua zi, pentru că mereu aceste întreruperi ne lăsau la jumătatea poveștii, ne aduceau pe pământ, care și pentru un copil e greu și sufocant. Un cunoscător al Poveștii i-ar fi putut reproșa lui Iacov că e asemenea vrăjitoarei din Endor, cea care îi vorbește regelui Saul cu vocea profetului Samuel cel mort, dar noi nu știam pe atunci aceste lucruri și nici nu e puțin lucru să vezi un copil de câțiva ani cocoțat pe o stelă funerară care grăiește folosind diferite voci și care spune povestea celor care au putrezit sub el. În fiecare zi ascultam o altă poveste de viață pe care o continua Iacov a doua zi și, când firul vieții se

rupea şi în poveste, îl vedeam prăbuşindu-se pe mormânt, căzut într-un leşin adânc din care-l trezeam cu apă rece de la pompa din faţa porţii cimitirului. Şi de fiecare dată era mai luminos, ca şi cum ar fi primit o doză nouă din energia acelor elohimi. Încet, se transforma în cel care cunoaşte. Ceremonia însoţitoare a devenit din ce în ce mai complexă, aşa că trebuia să ne ţinem de mână, formând un cerc în jurul lui Iacov: aduceam cu noi mâncare şi apă şi ardeam tămâie, ca să înduplecăm adevăratul Elohim să vorbească în numele morţilor.

Acum, după atâta amar de vreme, bătrân pe un continent atât de îndepărtat, aflat şi eu în pragul morţii, mă trezesc adesea cu gândul la acele dimineţi din Cimitirul Sefard al capitalei unei ţări de undeva, din sud-estul Europei. Ca orice bătrân, mă întreb dacă imaginile acelea se sprijină pe ceva real, după care filosofez, întrebându-mă ce e real, şi mă ciupesc de pielea moale, pergamentoasă a braţului cu vene proeminente şi vineţii, iar aceasta nu-mi pare nici ea reală.

4. Teatrul târfelor

Când Iacov a împlinit 6 ani, iar cercul nostru psihodramatic devenise deja un obicei cu vechime despre care se ştia pe toată Şoseaua Giurgiului, ne-a lovit vestea cumplită a hotărârii lu Nissim Levi de a părăsi Bucureştiul: afacerile lui nu păreau să prospere deloc în praful şi mocirla Balcanilor, aşa că şi-a investit întreaga avere şi ultimele rămăşiţe de energie într-o încercare finală: urma să dea „micul Paris" pe adevărata capitală a Imperiului, unde atmosfera era mai propice – se zicea – dezvoltării unui afacerist evreu. În ziua dinaintea plăcerii ne-am adunat cu toţii pentru ultima oară în Cimitirul Spaniol, la lăsarea serii, pentru a ne lua rămas-bun de la micul Iacov, care acum era un băiat înăltuţ, mai răsărit decât mine, cu chipul

măsliniu şi un nas ce nu lăsa îndoială în legătură cu neamul din care se trage. În ultimul an, vorbirea i se schimbase, la fel şi încrederea în sine, căci acum nu mai făcea referire decât la „religia lui", la „Cărţile lui" şi, în cele din urmă, la teatrul lui. Ne-am adunat în jurul obeliscului înalt care semnala existenţa unei gropi comune unde fuseseră reînhumaţi de-a valma morţii strămutaţi din mai vechile cimitire evreieşti din Bucureşti, unde eu şi Iankel Mizrahi i-am ţinut scara cu mâinile făcute căuş şi l-am împins cât am putut, pentru a-l privi pe urmă cum se caţără ca o pisică până în vârf, unde s-a aşezat turceşte, privind ghiduş în jos, la îngerii lui, şi a început să ne vorbească, mai întâi cu vocea lui, apoi cu cea a tuturor elohimilor care fuseseră ne-liniştiţi sub acel obelisc, şi, pe măsură ce vorbea cu amestecul acela de limbi, de glasuri şi de timbruri, trupul lui părea să plutească în aer, iniţial imperceptibil, apoi vizibil de-a dreptul, încât cu toţii ne ţineam răsuflarea, amintindu-ne de întâmplarea de acum trei ani, când aproape îşi pierduse viaţa. Numai că între copilul acela de 4 ani care bănuia ceva legat de puterile lui şi acest băiat înăltuţ care vorbea în numele morţilor era o diferenţă ca de la cer la pământ. Nu-mi amintesc cum l-am coborât la sfârşit sau cum am ajuns cu toţii pe la casele noastre, pare că mintea mea a făcut sforţări uriaşe pentru a uita cadrul acesta practic şi a accentua dramatismul reîntâlnirii noastre de peste ani.

Familia lui Levi s-a mutat, în culmile disperării şi ale sărăciei, la Viena, în 1895. A fost o ultimă încercare a lui Nissim Levi de a reuşi în afaceri şi de a reuşi, totodată, să facă faţă acestei diade Mamă-Fiu care-l exaspera. Se pare că, într-adevăr, familia îi purta ghinion şi că încercările lui eroice de a-i înţelege au fost de la început sortite eşecului. Nu a reuşit să se adapteze la Viena sfârşitului şi începutului de secol – spre deosebire de Paulina, era tragic de nedotat pentru limbile străine, aşa că nu s-a lipit boabă de germană de el. Nici familiile evreieşti, câteva mii de refugiaţi, nu erau primite tocmai cu braţele deschise

în capitala imperiului. De fapt, până la plecarea în America, statutul le-a rămas unul de refugiați. Toate astea l-au făcut pe bătrânul Levi – care încă nu era bătrân – să caute să-și facă comerțul de export din ce în ce mai departe de casă și de propria familie, până când a dispărut cu totul. În acel moment au intervenit cei doi unchi din partea mamei, Marcu și Iancu, care și-au asumat întreținerea familiei. Tatăl a mai apărut o singură dată, când Levi avea 14 ani, într-o încercare apocaliptică de a-și recupera fiul, când a forțat mutarea familiei la Berlin. Numai că între timp se întâmplaseră lucruri stranii cu micuțul său Jacques: în primul rând, se îndepărtase de toată lumea, revendicându-și o independență orgolioasă, manifestată simbolic prin faptul că nu-și mai utiliza prenumele și nici nu mai permitea altora să-l strige așa: „Elias, desigur că-ți amintești, e interzis să pronunți numele Domnului!". Așa încât ce s-a întâmplat a fost că adolescentul Levi s-a întors după câteva săptămâni la Viena, unde a decis să se întrețină singur și să înceapă odată viața pe care o tot amâna. A găsit gazdă într-o cameră uriașă din casa familiei Hindler, contra unei sume modice și a obligației de a le medita pe cele două fete, de 9 și 10 ani. Domnul și doamna Hindler erau la serviciu în fiecare zi, în prima jumătate, așa că Levi a început să le inițieze pe cele două fete în tainele dragostei trupești. I-a luat locul adolescentei Piroșka, devenind propria fantasmă. De altfel, îmi povestea că, în timp ce făcea dragoste cu cele două fete, închidea ochii și, când simțea micuțele mâini cum îi ghidau membrul spre buzele acelor găoace fierbinți, își imagina că o are deasupra lui pe țiganca unguroaică, după care începea un transfer amețitor și se trezea cu plăcerile unei tinere fete care încerca să ofere plăcere unei alte tinere. Lucrurile astea au rămas fără urmări, căci pe fata cea mică s-a ferit s-o dezvirgineze, pe când cea mare își pierduse deja fecioria cu propriul tată.

În afară de aceste activități plăcute și periculoase, Levi nu prea mai făcea mare lucru: începuse să trândăvească

activ, cum îi plăcea să spună, căci medita intens asupra propriei dumnezeiri, şi citea la fel de intens, dar deloc sistematic, amestecând pe Kierkegaard cu Whitman, evangheliile apocrife cu Origen şi Augustin, pe Meister Eckhart cu Pascal şi Zoharul cu Marx.

Atunci, în anul acela de trândăveală activă, pare să se fi pus în mişcare motorul care l-a împins pe Levi de la spate toată viaţa: a stârnit în el o revoltă „abstractă" faţă de lipsa de implicare în acţiune a acestor gânditori şi creatori. Cu excepţii minore, cu toţii se mulţumiseră să observe şi să clatine amar din cap. În rest însă acţiunea era abandonată în mâinile politicienilor corupţi şi oportunişti. Astfel că Levi s-a hotărât să se implice şi să devină profet. Nu se ştie exact cum a făcut asta, cert e că pe la 1912 familia Levi, alcătuită din Paulina şi restul copiilor ei şi, ocazional, unchiul Iancu (despre care se spunea că arată o stranie şi jenantă devoţiune surioarei sale, drept care nu s-a căsătorit niciodată), a început să primească tot soiul de arătări sosite din Rusia, din România, din Bulgaria sau Turcia, oameni de felurite naţii şi cu felurite drame, care-l căutau pe Profet. El se afla în fruntea unui grup de evrei anarhişti care storcea bani din piatră seacă şi îi ajuta pe aceşti sărmani să se îmbarce spre destinaţia lor finală, fie ea New York, Chicago, Montréal ori Buenos Aires.

— Elias, avea să-mi spună un pic mai târziu prietenul meu, Profetul Levi Moreno, aşa am scăpat eu de nebunie, aşa am scăpat de degetele, limbuţele şi pizdulicele celor două fete Hindler, despre care acum nu ştiu dacă au existat au ba. Spre deosebire de schizofrenici, care-şi populează vidul cu fantasme, pe care apoi le cred reale pentru a comunica cu ele, eu am creat teatru cu materialul Domnului.

Şi, spunând asta, zâmbea, arătându-şi dantura cariată, şi deja ştia ce are de gând să facă.

— Am creat, spunea învârtind şi răsucind în aer degetele subţiri, cu unghii murdare, am creat o supralume, în care mi-am testat rolul de profet într-un mediu controlat.

Îl priveam şi-l admiram în anii aceia de nesiguranţă şi de teroare ca pe ceea ce pretindea a fi, căci eu îl văzusem purtând cuvintele elohimilor în cimitirul din Bucureşti şi nu mă luam doar după bărboiul lui blond-roşcat, ce-i trecea de jumătatea pieptului, nici după ochii lui mari, albaştri, care iradiau iubire şi căldură. Nu mă luam nici după mantia lungă, verde cu care mătura calclarâmul, „mantia profetului", după cum i se spunea deja în Viena când mi-am regăsit eu prietenul. Mă luam după imaginea acelui copil care se înălţa pe stela funerară de pe Şoseaua Giurgiului copilăriei mele, după atmosfera îmbâcsită a pivniţei de pe Şerban Vodă, ce-mi stăruia în nări şi acum, când mă aflam bine trecut de pragul adolescenţei. Ce straniu îmi pare acum că în tinereţe credem a ne despărţi ziduri mult mai groase de etapa anterioară a vieţii noastre, care e copilăria, decât la senectute, când găsim chiar mai mult decât confortabil să ne instalăm cu amintirea în prima parte a vieţii, când eram la fel de neajutoraţi!

— Religia mea e una a fiinţării, Elias, una a bunătăţii gratuite, e religia anticomerţului, a nonrecompensei! Şi, pentru că societatea noastră priveşte patologia ca pe o crimă, El, Hristosul în numele Căruia vorbesc, va veni ca un nebun, va irumpe gol pe scena lumii şi-Şi va arăta toate însemnele nebuniei cu veselia unui măscărici!

— Iacove, nu-ţi pare că-i o scenă copiată din Marele Inchizitor? l-am întrebat odată, pentru că aveam atunci marota de a părea cu capul pe umeri, lucidul grupului.

Iacov Levi n-a părut uimit de argumentul meu pervers care-i sugera un plagiat neintenţionat şi şi-a continuat predica:

— Iisus auzea voci, Elias! Auzea voci şi avea vedenii! Cum îi numeşti astăzi pe cei care aud voci şi au vedenii? ŞTII SĂ-MI RĂSPUNZI? Ei bine, ce vreau eu este să demonstrez că aceia care aud voci şi au vedenii sunt normalii societăţii noastre! Şi vreau să semăn seminţele unei revoluţii creative cum nu s-a mai întâlnit de 2.000 de ani: vreau să testez ideea de Dumnezeu din interiorul civilizaţiei

moderne, şi nu de la distanţa plină de siguranţă a deşerturilor Asiei sau Africii. Şi vreau să lupt cu psihanaliza modernă şi să arăt că un om ce dă dovadă a avea toate bolile mintale poate fi în acelaşi timp în deplinătatea minţilor lui şi poate fi un adevărat Schimbător.

Pe scurt, ce spunea atunci Moreno-Învăţătorul era că suferă de sindromul Dumnezeu şi că unica metodă de a scăpa era să-l exteriorizeze.

•

Între 1908, când l-am reîntâlnit eu pe Iacov, şi 1914, anul izbucnirii Marelui Război, a funcţionat poate cea mai frumoasă religie necunoscută din istoria modernă a Europei. Eram în total şase, cinci adepţi şi Profetul, şi umblam împreună pe străzile Vienei, cu bărbile noastre răsfirate şi cu caftanele care ştergeau pavajul în urma noastră. Numiserăm credinţa noastră Religia Întâlnirii, plecând chiar de la Casa Întâlnirii, o casă aflată în centrul Vienei pe care o puneam la dispoziţia oricărui refugiat aflat în tranzit prin capitala Imperiului. Găseam de lucru pentru aceşti refugiaţi pe la ferme, în tâmplărie sau zidărie. În casă singura regulă era că trebuie să împarţi ceea ce ai cu ceilalţi nenorociţi. Bineînţeles că se iscau scandaluri, că apăreau acuzaţii de viol sau că ni se reproşa lipsa intimităţii, aşa că într-o seară Iacov a venit cu ideea instituirii unor „grupuri de lucru": sub supravegherea Profetului se discutau problemele zilei ce tocmai se încheiase, se împărtăşeau sentimente, se cânta, se dansa, se jucau jocuri. Toţi cei ce participau pretindeau că se simt schimbaţi, că au trăit o experienţă cvasireligioasă! Eu mă gândesc însă la viziunile lui Moreno, care a anticipat grupurile de lucru şi *coaching*-ul în Viena *Belle Epoque* şi nu a bătut niciodată mare monedă din asta.

Când povestesc aceste lucruri despre Viena din vremurile respective, îmi vine în minte un oraş ce părea să se afle pe buza unui vulcan. Nicicând în istoria lumii nu

s-au mai acumulat într-un singur oraş atâtea energii intelectuale, atâtea butoaie de pulbere ce, pentru scurt timp, au coexistat în lipsa unei scântei. Tot ce a dezbinat şi a scufundat lumea sub torente de sânge în acest secol blestemat îşi are originea în acei ani, 1910-1913, în Viena noastră. Iacov avea să ne reamintească ani la rândul, până la plecarea în America, cum într-o zi din acei ani, după ce Profetul îşi expusese ideile şi îşi creionase religia în parc, a venit la el un tânăr pictor de cărţi poştale, pe nume Adolf Hitler, care a vrut să-i strângă mâna, impresionat de ceea ce auzise. Mi s-a întâmplat câteodată, în acele ceasuri negre din noapte, când te trezeşti ca scuturat de o mână misterioasă, dar tenace („M-a plesnit Dracu'", spunea bunica mea când se trezea aşa, deşi în religia noastră Dracul era un personaj minor, de import, însă ea se contaminase profund de cultura românilor ortodocşi în mijlocul cărora trăiam), scăldat în sudoare, cu cele mai întunecate şi, îmi dau seama acum, mai realiste gânduri cu putinţă, cele care-ţi pun în faţa ochilor propria decrepitudine, moartea celor dragi, maturizarea şi îndepărtarea copiilor, apoi boala finală, bisturiul, catgutul, iodul, ţevile şi furtunaşele ce-ţi ies impudic din trup şi, în fine, acel moment atât de detestat, dar atât de necunoscut, aşadar, în asemenea ceasuri din noapte petrecute cu ochii lipiţi de lacrimi uscate, ca răşina, m-am întrebat dacă nu cumva lecţia lui Iacov a fost într-un fel educativă pentru tânărul Hitler. Bineînţeles că am îndepărtat acest gând ca pe o muscă enervantă, folosind pliciul argumentelor raţionale, însă acest gând continuă să mă iscodească şi, aşa cum m-a învăţat propria meserie, când un gând îţi intră pe fereastră după ce l-ai izgonit pe uşa raţiunii, e ceva acolo. Adevărul e că Viena acelor ani era cuprinsă de o adevărată manie a teatrului. Viena era, asemenea lui Kafka în *Jurnal*, înnebunită după o actriţă căzută, trecută şi grasă – arta –, pe când artiştii erau din ce în ce mai sătui de formele tradiţionale ale artei şi tindeau spre formele prelungite, uscate, demonice ale măştii africane. Parcurile erau pline

de profeţi, de nebuni, de politicieni şi filosofi care îşi urlau crezul în gura mare. Printre aceştia însă Iacov Levi Moreno se distingea tocmai prin activismul religiei lui, pe când latura ezoterică a acesteia era dezvăluită doar nouă şi celor din Casa Întâlnirilor.

Acum nu se mai suia pe mobila veche din vreun subsol, nu mai levita, ci, după ce ne strângeam în jurul său şi se lăsa liniştea, începea să vorbească, folosind germana lui relativ recent învăţată, care încă purta accentul României părăsite:

— Hristosul care va veni după mine va fi Nebun, va purta la încheieturi stigmatul patologei şi va fi moştenitorul muncii mele: lumea e teatrul nebuniei şi în marele ei cerc trebuie să ne jucăm piesele. Suferinţa umană trebuie pârjolită în grup, în deschidere şi-n teatru. (Peste ani, când lucram la un portret al Profetului Moreno şi cercetam originalitatea ideilor sale, am dat peste ceva straniu de asemănător la Artaud: „Teatrul este creat pentru a sparge abcese în mod colectiv".)

Deschiseserăm şi un teatru special pentru copii, unde Profetul se transforma în păpuşar, cânta şi dansa în aplauzele celor mici pe care-i lăsau părinţii în grija noastră fără nici o reţinere. La subsolul clădirii unde ne făceam noi activitatea, îşi avea sediul însuşi Troţki, care le vorbea acolo muncitorilor şi studenţilor. Câteodată, vorbele Profetului se încolăceau în jurul strigătelor pretenţioase ale viitorului comisar al poporului. Şi iarăşi mă întreb... dar în cazul acesta aş spune că s-a întâmplat cu totul invers: Iacov Levi a învăţat de la socialişti. Nu mi-am dat seama de schimbarea lui decât prin 1913, când, însoţit de mine şi de Chaim, uriaşul sionist cu doctorat în filosofie care ţinea legământul castităţii şi dădea meditaţii gratuite în tot oraşul, aproape ne-am izbit de o fiinţă blondă, îmbrăcată provocator, cu o minijupă roşie şi o bluză albă, cu fundiţe tot roşii, care i-a zâmbit lui Levi, aşa cum îi zâmbeau toţi oamenii, pentru a fi ridicată pe loc de un poliţist care urmărise toată scena şi care a dus-o imediat la secţia de

poliție, urmat de noi și de un mic grup care se formase în jurul nostru. Când au eliberat-o, eram tot acolo, iar Iacov perorase în tot timpul ăsta:

— Elias, dacă au reușit să facă ceva bun ideologii socialismului, Lasalle și Marx, a fost să redea demnitatea unei întregi clase și s-o organizeze în sindicate. Ce s-a întâmplat mai apoi cu sindicatele nu mai e vina lor. Însă a face un grup, oricât de mare, să-și înțeleagă forța de grup, faptul că circularitatea lui închide în ea energii necorupte și capabile să detoneze în societate, asta e minunat!

Nu înțelegeam încă unde bate și așteptam răbdător să ne explice de ce stăm în fața secției de poliție, însă, odată ce tânăra a ieșit, eliberată, și ne-a explicat că în timpul zilei prostituatele nu aveau voie să se îmbrace provocator și să-și atragă clienții, în timp ce noaptea le erau permise aceste lucruri, ochii lui Levi s-au luminat ca atunci când predica, a luat-o de braț și a rugat-o să-l conducă în celebrul Spittelberg, din al șaptelea arondisment, cartierul curvelor. Aici, târfele trăiau în deplină segregare față de oraș, iar asta nu pe considerente de etnie ori de rasă, ci de ocupație. Pe ele nu le accepta nimeni: nici burghezia, nici comuniștii, nici infractorii de drept comun. Însă cu toții se târau noaptea pe la colțurile străzilor cu felinare ca să-și facă treaba cu ele. Erau oameni fără situație socială, fără drepturi civile, ca niște strigoi ori mecanisme al căror unic scop era să strângă surplusul seminal al societății. Ne-am dat seama atunci că munca noastră trebuie să și le ia drept beneficiare și că ceea ce ne propunem noi e mai greu decât să reformezi clasa muncitoare: li se spusese timp de milenii că sunt niște ființe subumane, încât acum cu greu le mai scoteai asta din cap. Am început să ne vedem cu ele, în grupuri de câte zece, și, dacă inițial erau reticente și părea imposibil să priceapă ce vrem de la ele, treptat au început să se deschidă și să-și descrie problemele: hărțuiri, violuri, boli venerice pe care nu aveau unde să le trateze, copii pe care erau silite să-i abandoneze la orfelinat, arestări și câte și mai câte.

Apoi, după ce părea că aspectele practice ale problemei încep să fie rezolvate (am găsit un spital și doi medici mai mult decât fericiți să le ajute, am instituit un fond de ajutor reciproc et cetera), au părut să priceapă și care era adevărata miză a întâlnirilor noastre. A fost, cum avea să-mi spună un coleg mai tânăr, un „moment Aha!" acela când, fără îndemn propriu-zis, fiecare dintre ele a început să-și povestească viața, apoi, la fel de neașteptat, au acceptat să joace roluri: una dintre ele era victima, alta era polițistul, alta era Împăratul Franz Josef și tot așa. Iacov era în al nouălea cer și, privind în urmă, îmi dau seama că pentru prima oară observa efectul terapeutic al teatrului său început cu ani în urmă, în pivnița de pe Șerban Vodă. Tot atunci i s-a întărit în minte convingerea că nu greșise nici o clipă atunci când își asumase rolul lui Dumnezeu și că, în cadrul acestui grup, al sociometriei sindicatului târfelor, el era Dumnezeu. Atunci s-a îndepărtat de cele două mari credințe care însufleteau societatea vieneză a vremii: marxismul și psihanaliza.

— Dumnezeu înseamnă spontaneitate și creație, Elias! Dumnezeu este mai mult decât socioeconomic și libido. Iar la baza oricărei existențe fericite de grup stă iubirea. În marxism și-n libido nu există iubire. Există rațiune, respect, mister, dar toate astea sunt subsumate religiei unui Dumnezeu al iubirii și al spontaneității! Metoda mea își are originile în religiile primitive, în acceptarea de către grup a unui Tată, pe când psihanaliza este doar un pui al abordărilor psihiatrice ale lui Charcot și Breuer. Eu sunt un șaman, iar ei niște tehnicieni-hipnotizatori...!

În vremea aceea, Iacov își plimba barba roșcăție pe holurile Facultății de Medicină și făcea și interminabile ore de practică în spital și la clinica de psihiatrie a lui Wagner von Jauregg, cel care avea să câștige Premiul Nobel pentru terapia paraliziei cerebrale prin inocularea malariei. A rămas celebră întâlnirea lui Moreno cu Freud, care, la finalul unei conferințe, l-a interpelat pe tânărul

de doar 23 de ani cu barbă lungă și neîngrijită, învăluit într-un caftan verzui:

— Dumneavoastră cu ce vă ocupați?

— Eu încep de unde terminați dumneavoastră, i-a răspuns Moreno. Dumneavoastră faceți pacienții bucăți în laborator și-n cabinet, iar eu îi culeg de pe jos, îi reintroduc în lume și le lipesc bucățile căzute precum a făcut Isis cu Osiris.

Apoi i-a întors spatele și a plecat, dar s-a întors din cadrul ușii și a adăugat, sub privirea uimită a celor ce-l înconjurau pe maturul Freud, ce avea atunci peste 50 de ani:

— E cam ca diferența dintre bărbile noastre, Herr Freud! A mea crește natural, organic, e o anexă a trupului, pe când a domniei voastre e o „barbă socială"!

5. Apoteoza

Spre deosebire de Iacov, eu eram un student așezat, un om Biedermeier, chiar un spirit ancilar care-l urma peste tot, continuându-și în același timp propriul drum firav. Astfel, am izbutit să studiez în liniște, neremarcat și neremarcabil, neurologia și am făcut destulă practică chirurgicală încât la izbucnirea Marelui Război să fiu trimis, la cererea mea, alături de Moreno în tabăra de refugiați italieni de la Mitterndorf an der Fischa, unde, în pauzele dintre operații, ne întâlneam pentru a-i asculta teoria despre Noua Știință, care se îmbogățea zi de zi. Astfel, după modelul lui Dumnezeu spontan și creativ, Moreno venise cu cele două axe, ale proximității: cea spațială și cea temporală. Important era cu prioritate omul cel mai apropiat *acum*. Îi venea ușor să și-o testeze într-un spațiu închis, cum era tabăra, însă se lovea de opreliști din partea polițiștilor germani, niște brute care abuzau în special femeile, tiroleze mândre, aprige care-i scuipau

între ochi chiar în timp ce erau violate. Asta nu împiedica însă numărul de avorturi sau de naşteri ilicite să crească de la o zi la alta. Moreno a început să trimită scrisori de protest către Herr Winter, ministrul de Interne, pe care le semnam şi eu, dar singurul rezultat a fost că ne-am trezit mutaţi peste noapte într-un loc mult mai rău, şi anume în tabăra de la Zsolna în Ungaria, sub comanda unui medic nebun din Budapesta, dr. Wragasy, al cărui panaceu era trepanarea creierului şi turnarea de iod asupra ţesutului cerebral. Eram lipsiţi de putere în faţa acestui monstru a cărui existenţă şi al cărui comportament m-au făcut să nu fiu absolut deloc mirat când am citit, mult mai târziu, despre experimentele altui nebun, Mengele, dintr-un război şi mai absurd. Traiul în acel lagăr ne-a ajutat să înţelegem mai bine mecanismele puterii şi felul în care, într-o instituţie precum spitalul, unde deciziile fac diferenţa dintre viaţă şi moarte, aceasta devine cumva o posesiune ocultă, cum ar fi o vrajă în mâinile unui mag. Atunci l-am simţit pe Moreno că se clatină şi că trebuie să plece de acolo cât mai repede. Într-o dimineaţă a venit să mă vadă în cortul unde operam şi a fost cât pe ce să nu-l recunosc: se bărbierise şi avea privirea goală.

— Fug, Elias, mi-a spus.

Purta un costum de burghez şi-şi ţinea pălăria în mâini.

— Ne revedem la Viena, dac-o vrea Dumnezeu.

Şi dus a fost. La Viena şi-a luat licenţa imperială, printre ultimele semnate de Franz Josef, apoi a abandonat medicina, întemeind un cenaclu şi o revistă expresionistă, *Daimon*, în jurul cărora se adunaseră o sumedenie de nume mari, ca Franz Werfel, Martin Buber, Robert Musil şi, în general, cam oricine avea ceva de spus în perioada aceea. În anii de după război a reuşit să adune într-un teatru peste o mie de spectatori pe care i-a invitat pe rând pe scenă pentru a juca rolul de rege înscăunat. Am fost acolo şi ştiu că zâmbeam în sinea mea, pentru că singurul capabil să fie rege în sala aia era tocmai el, doar că sociometric nu-şi putea aroga două roluri atât de importante

simultan: acela de Dumnezeu şi cel de rege. Au fost şase ani în care a făcut de toate: a fost animator cultural, a fost în continuare Dumnezeu, a fost socialist, a fost evreu, austriac, regizor, medic, inspector sanitar, filosof, polemist redutabil (l-a acuzat pe Martin Buber că-l plagiază), amant platonic şi satir în toată regula şi, înspre final, Marele Anonim. Iritat de toate implicaţiile diferitelor nume pe care le purta, a hotărât să renunţe la orice identitate socială. Prin 1924, se retrăsese în Bad Vöslau, unde a practicat medicina fără a solicita vreo plată, trăind din ceea ce-i aduceau oamenii în natură (inclusiv câte-o tinerică), până când s-a îndrăgostit de blonda şi profund ariana Marianne, o învăţătoare de 18 ani, micuţă ca un copil, pe care a luat-o pe lângă el într-o sfântă comuniune nonsexuală. I-a devenit asistentă, îl urma peste tot, aşa că-i deveniserăm amândoi umbre, *animus* şi *anima*, ariana şi jidanul, lucru ce a ţinut departe de noi gura lumii, care altfel l-ar fi căsăpit pentru că spurca o asemenea minunăţie blondă. Şi adevărul e că, din câte ştiu, nu s-a atins de ea în perioada Bad Vöslau, trăiau într-o pură comuniune spirituală de care doar eu îl credeam capabil. Propovăduia succesiunea ciclică a perioadelor de sexualitate intensă, urmate de unele ale purificării, infuzate de adevărata iubire, ce nu e trupească. În iarna lui 1924 însă, când ne întorceam de la cabinet încărcaţi cu „plata" pentru munca zilei – ouă, cartofi, o pâine şi un pui jumulit –, pe strada întunecată ne aşteptau câţiva adolescenţi, membri ai frăţiilor naţionaliste care apăruseră ca ciupercile după ploaie în siajul dezmembrării Imperiului. Unul dintre ei, cel mai înalt, a păşit în faţă şi a arătat spre Marianne:

— Tu mişcă acasă.

În mâna stângă ţinea ceva ce atârna pe lângă picior, un obiect lunguieţ şi dur, probabil o rangă.

Am păşit şi eu înainte, dar micuţa Marianne a fost mai rapidă:

— Nu ţi-e ruşine, Filli? Chiar vrei să vorbesc cu taică-tu? Daţi-vă la o parte.

Am admirat-o atunci, cum stătea, micuță și hotărâtă, în fața noastră, cu pieptul înainte. Avea părul blond buclat, cam ca al drăcoaicei de Dietrich în *Der Mönch von Santarem*, și ochii îi luceau de furie. Însă băieții nu păreau prea intimidați. Cel numit Filli a înaintat în lumină și atunci am văzut că, într-adevăr, ținea o rangă în mână. Ceilalți, nu-i distingeam prea bine, păreau o adunătură de grimase, de trăsături schimonosite, ca-n arta spaniolului Picasso.

— Tu să taci, târâtură! Ești vrăjită de jidan, *Wunderdoktor*! *Wunder* curu' meu! Sau al tău? Ia zi, ți-a tras-o-n cur?

Și atunci s-a întâmplat: Levi în mijlocul lor, Levi cu o mână în gâtul șefului de gașcă, apoi un pumn direct în piramida nazală, sânge țâșnind în toate părțile și în final Levi, singur între ei, privindu-i în ochi, pe rând. Am încercat să văd dacă tălpile îi atingeau pământul, dar era prea întuneric. Tinerii și-au ridicat șeful și s-au îndepărtat în tăcere.

Evenimentul aceasta a grăbit o hotărâre pe care cred c-o luase deja în secret. În câteva zile a lichidat tot ce-l mai ținea legat de Austria și a cumpărat bilet pe vasul *Mauretania*.

•

— Elias, avea să-mi spună în ultima noastră noapte petrecută împreună, la Hamburg, în port, cu cât Îl joci mai bine pe Dumnezeu, cu atât devine mai puțin important sexul.

Se maturizase, nu-și mai lăsa barba să-i crească, însă avea aceiași ochi arzători, cu care putea să fascineze sau să irite pe oricine. Pielea măslinie îi era uleioasă, dar nu într-un fel neplăcut. Stăteam într-un bar doldora de imigranți, majoritatea evrei galițieni și germani care înțeleseseră ce se întâmplă în Austria anului 1925, Austria atât de nevinovată și de victimizată, Austria care n-a știut nimic, care a învelit usturoiul în ciocolată...

— Am visat, Elias, mi-a spus și mi-a prins mâna dreaptă între palmele lui grăsuțe, știi că nu visez decât arareori, am visat o stradă, un bulevard larg, înconjurat de clădiri imense, luminate zi și noapte, iar la geamul fiecărui apartament era agățat câte un difuzor, la fel, fiecare mașină de pe bulevardul acela aglomerat avea în loc de goarna claxonului tot un difuzor, iar din toate acele difuzoare se auzeau vocea unui bărbat și cea a unei femei repetând, repetând ca-ntr-un coșmar: „Cea mai rapidă navă de pasageri spre Statele Unite este *Mauretania*" și „Cumpărați țigări Camel". A fost singurul meu vis din ultimii ani, Elias, trebuia să ascult de el. Când m-am trezit, am făcut pentru prima oară sex cu Marianne. Am luat-o așa, dormind, după doi ani de abstinență și iubire platonică și m-am simțit exact cum mă acuzau tinerii ăia naționaliști care au vrut să ne omoare: ca un țap de evreu! Un țap cu o țigară Camel în bot!

A început să râdă: avea dinții stricați și, când dădea capul pe spate, închidea ochii, iar tu, cel din fața lui, intrai cu totul în gura aia larg deschisă, ca Iona în burta chitului. Spre 3 dimineața ne-am ridicat amândoi, destul de beți și ne-am îmbrățișat.

— Ne vedem mâine, în port, Profetule, i-am spus și, înainte să se opună, i-am ridicat mâna dreaptă în dreptul buzelor.

Atunci am simțit degetele celeilalte mâini cum mi se răsfiră pe ceafă și mă trag spre el și am primit sărutul cast al lui J.L. Moreno.

Am fost acolo, în septembrie 1925, când vasul *Mauretania* s-a desprins de dana portului Hamburg, plecând înspre New York. Îl fixasem cu ochii doar pe el, stătea în picioare pe puntea superioară, între doi evrei ortodocși, cu paltonul deschis și o mână în buzunar. Mi se părea că se uită în ochii mei sau în ai lui Marianne, pe care o țineam de după umeri și care se zguduia de plâns. Transatlanticul a tremurat, ca o bucată de pământ ce se desprinde dintr-un

continent bătrân, pârâind din toate încheieturile, scoţând fum şi urlete de sirenă, apoi a început să se îndepărteze oblic, din ce în ce mai mult. Apoi, când ne despărţeau mai bine de 50 de metri şi nu-l mai distingeam pe Profet, apa de sub acel monstru de fier a prins să clocotească, să fiarbă ca-n basmele lui Andersen şi, invizibil, apoi din ce în ce mai limpede, chitul acela s-a ridicat de pe suprafaţa apei, urcând, ca un fuior de fum, mai sus, tot mai sus, până când singura dovadă a existenţei sale au mai fost doar aburii formaţi din stropi minusculi de apă pe care i-am şters uşor, cu mâna.

În Casa cu Lei
(continuare)

Ovidius joacă într-o scenetă pe care a regizat-o chiar el. Începe cu o stare de uşor vertij, ca atunci când unul dintre maturi mă ridica în braţe şi apoi înspre tavan, cu mâinile întinse, numai că de data asta stăteam singur acolo, sus, aş zice că pluteam, doar că nu era asta, sub mine se afla un tărâm ferm, iar ochii îmi ajungeau la nivelul unui calendar care ştiu că se afla mereu lipit de tocul uşii, cum intrai în bucătărie, pe zidul opus tejghelei pe care de obicei Meri gătea. Stau aşadar cu fundul pe blatul bucătăriei, cineva m-a aşezat acolo, probabil ea, şi am un balans imperceptibil, care e o joacă, îmi testez curajul aşa, cum stau cocoţat acolo, sus, probabil ea îmi spune „Michi, ai grijă, ţine-te bine", în timp ce trebăluieşte alături, la aragaz, iar când întoarce faţa spre mine, văd că-mi zâmbeşte, amuzată probabil de jocul meu, fiindcă scot nişte sunete ascuţite, de încântare, ca un delfin. Iar la un moment dat apare el, ca prin magie, în cadrul uşii de la bucătărie, purtând una din hainele lungi de militar („Ovidiu, ia-ţi balonul"), celebrele balonzaide verzi, stă aşa şi râde la mine, are părul negru şi lins pe spate (Camil Petrescu interbelic) şi pare fericit. Stă încotoşmănat în cadrul uşii şi mă întreabă dacă-s gata pentru o surpriză, eu încep să trepidez pe blatul bucătăriei, aşa că Meri mă ia în braţe, ca să nu cad de acolo, şi din cuibul ăla cald îl văd cum scoate de sub poala mantalei milităreşti două obiecte cafenii, două cilindre organice terminate cu nişte unghii supradimensionate, şi mă sperii îngrozitor de copitele alea retezate, urlu din toţi rărunchii şi amândoi încep

să mă oblojească, încă râzând, explicându-mi că nu-s decât două picioare de porc din care vor face varză cu carne, dar asta nu mă ajută, ba chiar mă cuprinde o jale şi mai adâncă, acum sunt sigur că mâinile lui Ovidiu se termină în două picioare de porc pe care le vor reteza, le vor jupui şi le vor pune pe varză.

A doua scenetă, la fel de vie, e din clasa I, când lupta dintre familia Lucescu şi Ralu ajunsese la Stalingrad, când nu se mai ţinea cont de drepturile omului şi ambele tabere dăduseră drumul armelor neconvenţionale, gazului sarin, bombelor cu hidrogen, armatelor de zombi şi operaţiunilor psi. Nu sunt convins că eu eram pricina sau maşina de spălat, însă Ralu luase hotărârea de a pune embargo familiei din Tineretului asupra fiinţei mele materiale, deci nu mai avea voie să mă vadă nici unul dintre ei, pedeapsă care se răsfrângea mai ales asupra celor bătrâni, pentru că Genu primise primul lui post în străinătate, într-o ţară exotică, aşa încât ceea ce se întrerupsese de fapt erau vizitele duminicale la Ovidius, iar în cazul acela şi o scurtă vizită a lui în Casa cu Lei, de ziua mea. Ieşeam de la şcoală, unde tovarăşa Miroslav ne predase litera D şi ţin minte asta pentru că ne ceruse exemple de cuvinte care încep cu litera respectivă, iar eu am avut imediat în minte imaginea animalului ciudat de pe cărţile de joc ale doctorului Nicolau, aşa că am urlat din ultima bancă „Dromader!!!", astfel încât tovarăşa a fost genuinamente impresionată şi la final m-a anunţat că m-a propus pentru insigna de Pionier Inventator, deci eram de două ori fericit când am ieşit pe poarta Şcolii nr. 188 de pe Strada Rafiei şi mă alergam cu Tonciu, fostul meu coleg de grădiniţă, adică eu îl alergam şi încercam să-i dau cu ghiozdanul în cap, când m-am auzit strigat, aşa cum mă strigau doar maturii familiei, „Michi!!!", şi l-am văzut pe trotuarul de vizavi, purtând tot o manta militară, de data asta cea cu guler îmblănit şi nasturi mari, maronii, ca nişte cărăbuşi, l-am văzut zâmbind vesel, cu mâinile ridicate, dar neîndrăznind să traverseze spre mine, iar în spatele lui stătea Meri,

coafată toată și reținută, ba chiar aș jura că plângea și ținea în mână o cutie mare, învelită în hârtie de cadou, adică maro-închis. Și, privindu-i cum stăteau așa pe trotuarul de vizavi, am simțit o emoție puternică, din altă lume, pentru că nu era deloc limpede, ci avea labe de leu, cap de pasăre și burdihan de gorilă, era o stare compusă din sentimente contradictorii, fericire că-i văd după o perioadă foarte lungă de timp, teroare pentru că bănuiam că-n cutia din mâinile lui Meri se ascundea un cadou de ziua mea, care fusese cu o zi înainte, când Ralu dăduse ordin pe front să nu se răspundă la telefonul care suna încontinuu, iar noi știam cine era la capătul celălalt al firului, iar sunetul ascuțit al aparatului îmi trecea prin creier ca un fier înroșit, pentru că o parte a ființei mele îmi spunea că nu e bine să nu le răspund la telefon de ziua mea, iar cealaltă parte știa că în situații de urgență nu mai contează ce e și ce nu e bine și că imperativul categoric e să nu-i ies din vorbă lui Ralu. Calitatea de aliat al ei în războiul cu familia Lucescu impunea niște reguli stricte de conduită cerute de intransigență și modelate după codurile nescrise ale luptei de gherilă. Așa că m-am convins că acel țârâit care-mi răscolea stomacul de dor și neliniște nu exista decât în imaginația mea și m-am prefăcut toată ziua că sunt un copil ascultător, matur și fericit, care a înțeles prioritățile vieții de familie.

Dar, când i-am văzut acolo, în fața școlii, poate pentru că nu erau în mediul lor obișnuit și de aceea păreau fragili și caraghioși, nu m-am mai putut abține și am alergat spre ei cu ochii usturându-mă, chiar atitudinea protocolară a lui Ovidius părându-mi o expresie a acelei fragilități, pe când plânsul lui Meri („Meri dragă, stăpânește-te, nu-i bine să te vadă copilul așa!") mă rănea parcă mai puțin. M-au condus pe stradă până am ieșit în Șura Mare și de acolo mult mai precaut, el uitându-se mereu la ceas, de grijă ca nu cumva să întârzii suspect de mult acasă, ea căinându-mă că sunt prea slab și că pantoful stâng e găurit, apoi, când am atins granița teritoriului

matern, presărată cu mine antipersonal și sârmă ghimpată, cu gropi pe fundul cărora se găseau țepușe din lemn și tigri înfometați, m-au îmbrățișat pentru ultima oară, iar Ovidiu, omul de la protocol, mi-a spus că în cutia aceea se găsea cadoul din partea lor și mi-a întins-o, iar eu mă uitam aproape rugător în ochii lui și-mi venea să-l iau la palme, să-i sar la gât și să-l mușc de față, pentru că nu suportam inocența deloc jucată care mie-mi făcea viața imposibilă: ce om normal la cap ar fi crezut că pot primi cadouri din partea inamicului fără a fi adus în fața Curții Marțiale? Și atunci de ce să-mi pună în brațe cutia aia mare, în care bănuiam că se ascunde un joc, din moment ce se știa limpede că, dacă aș fi intrat pe poarta Casei cu Lei purtând-o în brațe, ochii dotați cu infraroșu ai lui Ralu ar fi marcat-o pe loc, transformându-se din ochi de mamă în raze laser de asasin. Pentru că Ralu-cea-emotivă-și-impulsivă nu mai cunoștea în momentele de criză finețuri care ar fi făcut-o în mod normal să se abțină și să abordeze problema delicat. Nu, pe fruntea mea ar fi scris TRĂDARE, iar trădătorii trebuiau executați cu un glonț în ceafă. Așa că, după ce ne-am despărțit, m-am ascuns la colțul străzii noastre, unde Aleea Solca se întretăia cu Bulevardul Pieptănari, și am rupt hârtia care învelea cadoul, iar ochii mi s-au umplut de lacrimi când am văzut că înăuntru era jocul „Dacii și romanii", pe care mi-l dorisem atât de mult, așa că am stat acolo, neștiind ce să fac, uitându-mă la cutia nouă-nouță. Până una-alta, am deschis-o și am aranjat toți soldații în două șiruri, apoi am montat cele două cetăți și am început să-mi imaginez cum, într-o lume mai bună, m-aș juca cu Sergiu, dar ceasul îmi ticăia, trebuia să mă hotărăsc repede ce e de făcut. Până la urmă am ascuns soldații în ghiozdanul meu maro cu cangur, iar cutia cu tot ce mai rămăsese, peisaj, cetăți, apă de carton, poduri, am aruncat-o la tomberonul din fața casei aflate-n capul străzii.

Nici cu soldații nu era treabă ușoară, așa că, după ce am intrat și am mimat comportamentul obișnuit, ca un

adulterin care vine acasă mirosind a femeie străină, m-am furişat în camera mea, i-am scos şi i-am învelit într-un tricou vechi, de şters praful, pe care l-am legat bine şi apoi l-am aruncat în curtea din spate, înspre gardul Cimitirului Evreiesc, în tufa de măceşe, unde era ascuns capacul de canal. Am coborât scara fluierând şi m-am învârtit prin jurul lui Ralu, care era foarte veselă, lucru care avea darul de a lumina toată casa, pentru că rar se întâmpla să nu aibă un motiv secret şi grav de supărare, aşa că am luat-o în braţe şi am plâns, iar ea a crezut că ghiceşte în plânsul meu o izbucnire năvalnică de dragoste pentru ea, aşa că m-a strâns la piept şi m-a alintat Chiţ-Chiţ, ca pe vremuri, apoi mi-a spus „Dragu' lu' mama", iar eu nu m-am mai simţit ca un impostor, pentru că eram totuşi bucuros că nu am distrus starea asta a ei de fericire, la fel de fragilă şi de rară ca un fluture exotic. Dar sufletul îmi plângea de mila acelor cetăţi aruncate la gunoi, de mila fluviului şi a podurilor din carton care urmau să putrezească în tomberon sau să aducă fericire unui copil norocos care le-ar fi găsit acolo. După ce am mâncat ciorba de roşii cu găluşte şi am spus „Sărumâna pentru masă", i-am zis că ies la joacă şi m-am tupilat pe scara principală, am mângâiat pe limbă leul din stânga şi am cotit-o pe după casă. După ce m-am asigurat că nu mă poate surprinde nimeni, m-am băgat în tufa de măceşe, unde am găsit bocceaua cu soldaţi. Erau toţi acolo, câte cinci soldaţi daci şi cinci romani (dacii erau albi, iar romanii roşii), plus câte un comandant călare. Am încercat să-mi amintesc desenul de pe cutia jocului, în care cele două căpetenii, probabil Decebal şi Traian, se înfruntau pe un pod de lemn, în spatele fiecăruia iţindu-se câte o fortificaţie. Am improvizat un joc pe capacul de canal, ieşit în afară, ca un cub pe trei sferturi îngropat în pământ. Suprafaţa era brăzdată de modele săpate în metal, care, privite de sus, formau un desen pe care atunci l-am observat pentru prima oară, când m-am ridicat în picioare, uimit că-n faţa ochilor mi se deschidea ceva nou, ca atunci când, ani mai târziu, după ce citisem

deja de câteva ori *Iliada*, sărind peste descrierea scutului lui Ahile, pentru că mă plictisea, urma să am revelația frumuseții acelei lumi înghițite de lumea poveștii pe care, la rândul ei, o înghițea. În stânga capacului, în partea de sus, adică cea dinspre Cimitirul Evreiesc, era săpat în metal conturul unei case cu acoperișul bombat, o cupolă în care am recunoscut-o imediat pe cea a Casei cu Lei. De sub casa aceea pornea un drum îngust care șerpuia spre baza capacului, unde făcea o burtă, ca și cum s-ar fi deschis într-o piațetă, pentru ca în partea opusă a acestei deschideri să-și continue traseul șerpuit până urca din nou sub o casă asemănătoare cu cea de unde plecase, dar mult mai mare, ca reflexia din una dintre acele oglinzi care amplifică imaginea. Sub desenul gravat în metal era ștanțată o semnătură de mână, pe care m-am chinuit în zadar s-o înțeleg. Petreceam foarte mult timp singur, pentru că Ralu lucra într-o fabrică, unde intra la 6 dimineața, iar Sergiu dispărea și el la restaurant. Eu mergeam la școală de la 8, iar la 12 eram liber, așa că mă întorceam acasă, fie pe Șoseaua Giurgiului, fie pe partea cealaltă, pe Bulevardul Pieptănari, îmi încălzeam mâncarea lăsată de Ralu în frigider, apoi ieșeam în curte, unde-mi făceam temele sau improvizam tot soiul de jocuri de unul singur. De pe stradă se auzeau voci de copii, dar Ralu îmi interzisese să ies din curte sau să primesc pe cineva până la 4, când se întorcea ea. De multe ori citeam sub nucul stufos dinspre zidul cimitirului, dând câte o fugă în casă în căutarea altei cărți când mă plictiseam. Țineam în permanență un ochi pe ușa casei, gaura neagră care se căsca între cei doi lei, pentru că doar de acolo ar fi putut veni pericolul, care era însă anulat de lumina soarelui. Au trebuit să treacă ani buni, până când, în adolescență, am început să devin curios în legătură cu vila veche în care trăiam: toate casele din jur erau normale, cu un singur nivel – toate erau vechi, bineînțeles, dinainte de Război, dar nici una nu avea arhitectura ciudată a celei în care locuiam noi. Casa cu Lei era sperietoarea copiilor de pe

stradă, care nu de puține ori se adunau în fața porții și ne urmăreau mișcările prin găurile gardului de beton pe care crescuse viță sălbatică. Odată ce am început să-i aflu povestea, am devenit tot mai fascinat de casă, de istoria ei stranie, care, mi se părea atunci, modelase propria noastră poveste, a familiei de ciudați care trăia acolo.

Casa fusese construită în 1930 chiar de Duiliu Marcu, celebrul arhitect ce realizase cu șase ani înainte planurile mult mai celebrului Crematoriu Cenușa, eveniment ce iscase un mare scandal în epocă, fiind primul crematoriu european construit într-o țară ortodoxă. Construcția crematoriului fusese precedată de înființarea, în 1923, a Societății „Cenușa", ce număra în primul an 14 membri, pentru ca în 1939 să aibă spre o mie de entuziaști, aproape la fel de mulți ca susținătorii Partidului Comunist la acea vreme. În vara lui 1925 a început construcția crematoriului, finalizată abia în 1934. Ceva s-a întâmplat în acei ani cu Duiliu Marcu, un eveniment care l-a forțat să abandoneze proiectul, deși toți cei care-l cunoșteau spuneau că era efectiv obsedat de acea clădire pe care n-o părăsea nici ziua, nici noaptea: în mintea lui, spun cei care-i stăteau prin preajmă, era un amalgam egiptean, asirian, babilonian, poate în dorința de a sublinia păgânismul asumat al construcției. Despărțirea lui blestemată, o fugă ce nu-i era deloc caracteristică, a avut loc după ce Biserica Ortodoxă a început o ofensivă acerbă împotriva incinerării, susținând că membrii Societății sunt discipoli ai zeului Baal, susținători ai revenirii la o practică păgână. Însă cea mai impresionantă parte a Crematoriului o constituia capela interioară, unde cei ce veniseră după Marcu au încercat să armonizeze scopul practic al construcției cu anumite oficii religioase: catafalcul era realizat din granit de Suedia, pereții și coloanele din marmură belgiană, iar pardoseala din marmură și mozaic roman. Capela era luminată uniform de 12 ferestre, iar sticla lor galbenă arunca o lumină aurie asupra celor ce așteptau ca trupul celui drag să fie înghițit de flăcări. Altarul era executat în stil bizantin, iar

cupola era o copie în miniatură a celei de la Sfânta Sofia. După prima incinerare, din 1928, când construcția clădirii nu era finalizată (cupola era „spartă", părând celor de la baza dealului ca un cuptor deschis special ca să lase fumul sufletelor să se înalțe la cer), au apărut mărturii ale participanților care susțineau că morții arși se văietau în momentul arderii, că se ridicau în capul oaselor și-și blestemau soarta. Poate această presiune l-a făcut pe Marcu să se retragă, deși ar mai exista câteva variante, bazate tot pe zvonuri, susținute însă de evoluția ulterioară a acestui templu caldeean: se spunea că poliția îl folosea pentru a se descotorosi de victime, că era un furnal al Siguranței și al puterii. Faptul că legionarii-asasini conduși de Miti Dumitrescu care l-au împușcat pe Armand Călinescu au fost arși în secret acolo, în toiul nopții, a contribuit la consolidarea imaginii de cuptor al Diavolului pe care a căpătat-o crematoriul.

Casa noastră era o combinație arhitectonică între clădirea crematoriului și distinsa Casă cu Lei din Constanța, construită pe final de secol XIX de Ion Berindei pentru bogatul armean Dicran Emirzian, având însă elemente ce-o deosebeau radical de cele două: acoperișul casei în care avea să se mute familia mea disfuncțională o sută de ani mai târziu era boltit, era o cupolă îmblânzită care purta în vârf o ghioagă fultuită îndreptată spre cer, iar leii, care în orașul de la mare sunt cocoțați pe capitelurile unor coloane ce ajung până la baza acoperișului, erau aici postați la baza celor opt trepte care urcau pe sub marchiza cu sticlă colorată până la ușa masivă ce dădea în vestibulul larg, unde lumina era filtrată prin rozeta „cu povești", cum îi spunea Sergiu, dar pe care explorările mele ulterioare aveau să le găsească și în alte clădiri ale arhitectului tras pe dreapta de comuniști, căruia i se mai permisese doar să predea. Marcu își construise această casă pentru uzul propriu, deși nu locuise în ea niciodată. Rămăsese în proprietatea lui în tot acest timp și bănuiesc că nici dacă ar fi vrut s-o vândă nu ar fi putut, dată fiind

învecinarea ei cu Cimitirul Evreiesc, inaugurat exact în același an în care el terminase construcția acestei case. Respectiva vecinătate o salvase și de comuniști, care se izbeau de refuzul isteric al tuturor securiștilor cărora li se propunea să se mute în ea. Marcu a obținut astfel, în 1955, concesionarea clădirii pe care n-o dorea nimeni, așa că până în 1966, când a murit, se spune că sosea aici, pe Aleea Solca, câteodată însoțit de echipe de muncitori înfricoșați, și făcea misterioase lucrări de întreținere și de reparație. După moartea lui, Casa cu Lei a intrat în patrimoniu și a rămas, în mod misterios, în administrarea armatei, de unde Ovidius, care în anii '80 lucra la Marele Stat-Major, a reușit să ne obțină permisiunea de a o locui. De fapt, opțiunea a fost a lui Ralu, care a preferat această casă din coasta cimitirului unui apartament nou, din cartierele muncitorești dinspre Brâncoveanu sau Piața Sudului. Mi-am dat seama târziu că își făcuse un calcul simplu, în care a cântărit enorm faptul că urma să locuiască într-o bijuterie arhitectonică pe care n-o dorea nimeni și nici n-avea s-o dorească cineva vreodată, pentru că frica oamenilor de strigoi e la fel de mare ca teama lor de moarte, iar asta nu va dispărea în veci. Deci calculul Prințesei era unul foarte simplu: avea să devină proprietăreasă, chiar dacă nu cu acte, într-o epocă fără proprietate. Iar dacă pentru asta trebuia să împartă casa cu niște fantome, atunci prețul i se părea chiar mic.

Vestibulul colorat prin care soarele intra filtrat de rozeta „cu povești" dădea în sufrageria vastă, cu parchetul vechi, care, atunci când ne-am mutat noi, scârțâia îngrozitor, o cameră de cel puțin 80 de metri pătrați, cu trei ferestre înalte, una dând înspre grădina laterală, cu atelierul lui Ralu și masa de plastic adusă mai apoi de Sergiu, unde obișnuiam să mâncăm vara, sub o foaie de cort militar, alta înspre zidul Cimitirului Evreiesc, cu nucul bătrân și tufele de măceș care-l extaziau pe Sergiu („Marocane, fac un vin din măceșele-astea, de rămâi țuț!"), iar a treia în spatele casei, unde Ralu plantase doi arbori de paulownia

care crescuseră repede, ascunzând astfel zidul din spate. În partea opusă vestibulului răsărea scara cu balustrade din lemn vechi, care urca în spirală la etaj, unde se aflau două camere mai mici, a mea și a lui Ralu, dar și micul ei „atelier de iarnă", improvizat într-un colț al holului. Tot etajul mirosea a uleiuri și terebentină, dar camera mea, pe care o închideam cu grijă, trăgând ușa mare, albă și încuind-o cu cheia, avea o fereastră mică în care, când bătea vântul, se izbeau crengile nucului. Tot la etaj se afla camera de baie, imensă, în mijlocul căreia trona o cadă mare, din fontă, așezată pe patru labe de grifon, locul unde Ralu obișnuia să citească, în apa caldă, cu degetele picioarelor îndoite pe marginea albă a acelei vane metalice. Am recunoscut cada aceea în tabloul lui David care-l înfățișează pe Marat ucis de Charlotte Corday. Faianța și gresia care îmbrăcau podeaua și pereții camerei de baie erau împodobite cu desene alb-negru, care-i dădeau o sobrietate pe care arareori o găsești într-un asemenea loc unde ne despuiem. De lângă atelierul de iarnă al lui Ralu, la capătul holului, pornea o scară mai mică, tot din lemn, care ducea în podul casei, ca o cupolă îngropată, unde arareori urcam și doar însoțit, ca să privesc peste cimitir prin gemulețul ca un hublou de submarin. Trăia o tristețe aparte în acel loc, care mă înhăța când deschideam ușa podului și pentru câteva minute puteam urmări volutele firelor de praf în fâșia de lumină ce trecea prin acel hublou și se proiecta pe podeaua din lemn mat, negeluit. Podul era susținut de căpriori din lemn masiv, iar forma lui circulară îmi amintea de circ, de cortul imens sub care femei cu pălării înalte călăreau în picioare pe cai albi cu zorzoane în frunte sau lei îmblânziți răgeau și dădeau cu laba printre gratiile unei cuști fragile. De multe ori, în visul meu cu ochii deschiși, leii noștri din piatră se trezeau la viață, își scuturau coamele din care săreau steiuri și scântei, apoi deschideau cu lovituri leneșe de labă ușa vestibulului, traversau sufrageria și urcau treptele din lemn spre etaj, de unde-și continuau drumul hipnotic

spre pod, unde se așezau pe burțile de piatră și-și lingeau coamele, adormind într-un altfel de somn decât cel etern, de la baza scărilor, un somn organic, în care-și digerau visele de piatră.

În pod am găsit o bibliotecă lipită pieziș de peretele curbat, plantată acolo și ancorată de zid cu sârme ruginite, iar peste rafturile cu cărți fusese așezat un covor vechi, care cădea până-n podea. L-am dat jos împreună cu Ralu, tușind în norul de praf care s-a iscat în jurul nostru și al fasciculului de lumină aruncat de lanterna pătrățoasă pe care și-o agățase ea de gât, apoi, după ce norul acela s-a risipit, am văzut cotoarele unor albume groase, vechi sau mai puțin vechi, mari sau mici, de la niște cărțoaie imense, legate-n pânză și până la șirurile perfect ordonate de albume mici, Skira. Atunci am rugat-o pe Ralu să mă lase să iau cu mine unul dintre acele cărțoaie, pe al cărui cotor albastru scria cu litere aurii *Journal du symbolisme* și pe care l-am răsfoit în curte, în lumina alburie a înserării, fascinat de acei păianjeni cu labe de grifon, al căror corp era de fapt, după ce te obișnuiai cu imaginea, un ochi imens, sub care scria „Odilon Redon", așa că am întrebat-o pe Ralu despre ochiul Redon, iar ea mi-a vorbit în seara aceea despre simbolism, în poezie și în pictură, și am simțit că am intrat într-o pădure unde ei îi plăcea să se afunde, o pădure întunecată și umedă unde se cuibărea departe de mine, de familia Lucescu, de Sergiu sau de maică-sa. Am frunzărit albumul vechi împreună și, deși în amintirea mea culorile acelor reproduceri sunt vii, când l-am deschis de unul singur, ani mai târziu, am văzut că toate erau alb-negru. Fie imaginația a venit cu tăvălugul ei peste acele reproduceri misterioase, fie le-am văzut, de-a lungul anilor, în alte locuri, iar memoria a prelucrat fiecare nouă informație cromatică, pe care a pus-o la locul ei, în puzzle. Așa că acum, în amintire, le văd color, fără nici o șansă de a mai ajunge la imaginea originară. Albumul a dispărut de mult, fie aruncat, fie vândut la anticarii care prin anii 2000 începuseră să lase biletele cu numerele de

telefon în poartă, alături de informaţia „Cumpărăm biblioteci". Iar vânzarea cărţilor făcea parte din noua ei atitudine faţă de viaţă, îmbrăcată după căderea guvernului Constantinescu şi revenirea lui Ion Iliescu şi a democraţilor originali la putere. Un antiintelectualism feroce, manifest în tot comportamentul ei, ca şi cum ar fi vrut să spele agresiv toate păcatele ultimului entuziasm politic de care se făcuse vinovată. Când mă vedea citind, în ultimii ani de facultate şi apoi, după ce intrasem la cea de-a doua, pufnea şi făcea cale-ntoarsă, scuipându-mi printre dinţi un „Mai bine faci ceva folositor!", apoi începea să trântească prin bucătăria de vară oale care păreau să se atragă reciproc într-un dezastru domestic inevitabil.

Dar atunci, în acea seara de dinainte de '89, eram departe de orice amor politic, iar eu descopeream acele picturi stranii bine ascunse în podul casei şi urmăream înfrigurat linia sinuoasă a gâtului unui portret de Dante Gabriel Rossetti, linie pe care o căutam mai apoi coborând printre sânii abia ghiciţi şi pierzându-se mai apoi în hăţişuri care de atunci începuseră să-mi dea ameţeli.

•

Pictura ei era îndatorată simbolismului, pe care simţeam însă că încearcă să-l atenueze, poate din ura ei faţă de pictorii oficiali ai epocii, în special Sabin Bălaşa, căruia îi spunea Băşin Sălaşa, şi, în general, faţă de exploatarea suprarealismului de către toţi semidocţii vremii. Nu verbaliza toate astea, comunicarea ei era de multe ori sincopată, abruptă, lătrată, ca şi cum s-ar fi jenat de orice scăpare demnă de epitetul „intelectual". Probabil că în altă epocă ar fi fost o artistă revoluţionară, m-am gândit, şi confirmarea mi-a venit mult mai târziu, când am văzut-o lăcrimând la biopicul *Frida*, deşi nu eram sigur dacă acolo n-o atinseseră destinul unei femei puternice, ura pentru bărbatul acela talentat şi, ca orice bărbat, infidel. Îşi

apropria orice destin nefericit al eroinelor din literatură, o surprindeam lăcrimând la *Anna Karenina*, iar când îi reproşam că acolo eroina înşală, o vedeam aprinzându-se dintr-odată, ca o bucată de iască, vituperând atât împotriva soţului molâu şi tiranic, cât şi a amantului care vrea un singur lucru.

Foarte târziu, în adolescenţă, mi-am dat seama că, deasupra tuturor neînţelegerilor ei cu familia Lucescu, „blestemul vieţii mele, mai bine-mi băgam un băţ în cur decât să mă mărit cu porcu' ăla", îi unea incapacitatea de a vorbi. Aveau cu toţii o reacţie aproape fiziologică în faţa verbalizării coerente a marilor emoţii, li se punea un nod în gât şi începeau să gâlgâie ca nişte curcani, cu variaţiuni în funcţie de cel care le emitea: Genu se pornea să urle şi să repete acelaşi cuvânt, într-un mod aproape comic, dacă n-ar fi fost înfricoşător, Ovidius şi Meri se sufocau la propriu şi li se bulbucau ochii în cap, iar Ralu devenea obscenă.

Înjurăturile Prinţesei Ralu. Câtă diversitate era acolo, câtă inventivitate se ascundea sub poleiala uniformă a educaţiei şi a artisticărelilor ei! Ce repede trecea ea de la atitudinea urbană şi superioară la ridicarea fustelor în cap, cu clăbuci făcuţi în colţul gurii şi o violenţă fizică greu reprimată! Abia atunci ieşea la suprafaţă Zeiţa răzbunătoare, de sub învelişul muritoarei, când punea mâna pe telefon şi-şi suna o prietenă care făcuse greşeala, probabil, de a respira: „Auzi, Dora, noi ne ştim de mult... Ştii că te bag în pizda mă-tii una-două! Nu, nu, nici o Ralu, futu-ţi morţii mă-tii de curvă penală! Să vii să-ţi iei...". Iar aici putea fi orice: o bluză uitată de victima ingenuă care probabil se uitase mai lung decât era prudent la cealaltă victimă, bărbatul casei din acea vreme, un album împrumutat, un cort pe care ni-l dăduse ca să mergem la mare, o pereche de sandale uitate la o beţie comună din Casa cu Lei.

Gelozia lui Ralu. Câtă inventivitate se ascundea în ea când trebuia să-şi provoace mânia care-o aprindea! Fără

scânteia geloziei nu putea trăi mai mult de câteva luni, iar singurul care a înțeles asta a fost Sergiu, crețul flegmatic și ațos care-a intrat în dimineața aceea de sâmbătă pe poarta casei noastre. Sergiu îi tolera toate damblalele pentru că știa cât de dulce putea ea să facă împăcarea mai apoi, iar eu eram singurul martor al acelor împăcări care-și trimiteau gemetele prin geamul deschis al dormitorului peste ținutul celor morți, răscolind mormintele evreiești, apoi planând pe deasupra Șoselei Viilor, peste șinele de tramvai, peste Parcul Libertății, unde atunci odihneau eroii comunismului, pe care mai apoi, după '89, i-au scos și i-au trimis să se odihnească în altă parte. Când simțea că energiile cele rele se adunaseră și că o scenă era inevitabilă, Sergiu dispărea oportun, întorcându-se peste câteva zile, când încerca să repare stricăciunile provocate de walkiria Ralu. Se întorcea zâmbind, intra pe poartă, ea se făcea că nu-l aude, în atelierul ei, unde picta cu furie (atunci toate picturile ei erau sălbatice, fovismul îi venea ca o mănușă), o îmbrățișa pe la spate, o săruta pe gât și îmi făcea cu ochiul, semn că trebuia să mă retrag în partea cealaltă a grădinii, de peste casă, de unde însă zgomotele din dormitor puteau fi auzite cel mai bine.

Nu am avut niciodată (din ce îmi pot da seama acum) vreo inocență legată de sex, mi-a fost greu chiar s-o și mimez. Casa noastră mustea de așa ceva, chiar și atunci când era absent, pentru că trupul mare al lui Ralu purta semnele bătăliilor trecute. Și fără acele vânătăi sau semne de supt, corpul ei era ca un poster sau o reclamă la produse destinate iubirii. Sânii o precedau întotdeauna când intra într-o încăpere, cracii ei lungi și solizi, pe care-i suia, în plin ceaușism al plății datoriilor externe, pe platforme din lemn ori plută, o purtau cu o legănare impudică, bucile ei ca două lubenițe coapte se bălăngăneau deasupra acelor piloni nesfârșiți și dădeau amețeli bărbaților de pe stradă, niște pigmei care purtau pantaloni de stofă largi peste pantofii negri care abia se iteau de sub ei și cămăși albe cu mânecă scurtă și cu o lalea neagră brodată pe

buzunarul de la piept. Îi vedeam, când mergeam împreună pe jos până la metrou, cum li se așterne pe față o visare plină de cutremur și înfiorare, cum deveneau din nou copii și întindeau mânuțele, plini de poftă, spre acea tanti încă tânără, dar numai coaptă, care-și plimba trupul ăla aproape obscen printr-un oraș toropit de foame și de căldură. Străbăteam așa orașul și sunt convins că un urmăritor, un apaș ca Winnetou, de exemplu, ne-ar fi putut lua urma cu ușurință, mergând din victimă în victimă, legând firul creat de masculii ăia neputincioși, căzuți, leșinați pe stradă. Nu îndrăzneau să facă mai mult decât să privească, pentru că ochii ei erau inabordabili, ațintiți undeva spre orizont, pe față afișa un zâmbet arogant și, cel mai important, mă ducea pe mine de mână, dovada cea mai vie a fertilității acestei amazoane. Așa băteam galeriile de artă, unde ne certam cu alte victime, de data asta femei care purtau halat și care erau mai mereu bănuite că tăinuiesc bani sau tablouri. Atunci, din pieptul ei făcut anume pentru asta, răbufnea un strigăt exasperat, un țipăt de zeiță a indignării care chema în ajutor armiile cerurilor și lua ca martori pereții plini de tablouri ai galeriei. Cu mâinile ridicate spre tavan, cu fața și gâtul înroșite de accesul acela furios, cu părul lung și negru zbârlit, era imaginea pedepsei divine, iar la asta nu putea rezista nici o amărâtă de galeristă cu părul făcut permanent în chiuveta de acasă. Imediat ce înșfăca banii din mâna bietei femei, chiar în avans pentru picturi nevândute, îi mai arunca o ultimă ocară, arătând spre mine, care asistam încântat la spectacol:

— Lăsați un copil fără tată să moară de foame?!? Dar-ar canceru-n gâtițele voastre! Să nu vă pună dracu' să vă blestem, că zece ape nu vă mai spală!

Iar scena asta se repeta de trei, patru ori într-o zi, după care plecam mulțumiți spre piață, cu destui bani pentru două săptămâni. Câteodată se simțea generoasă și ne opream la un restaurant, de cele mai multe ori la Cina, unde o știau toți ospătarii, care se scurgeau onctuoși la

picioarele mesei şi aduceau, spre ciuda celorlalţi clienţi, lapte condensat, pui afumat şi caşcaval, pe care eu trebuia să le înghit recunoscător, după care îi mai dădeau şi pentru acasă, „pentru ăsta micu'!".

Spre deosebire de răbufnirile ei teatrale, Genu avea incapacitatea somatică de a purta o discuţie în contradictoriu: aveam, de cele mai multe ori, senzaţia că i se pune o pâclă pe creier şi că nu mai poate răcni decât două, maximum trei cuvinte, pe care le repeta ilar, dar care pe noi ne împietreau. De cele mai multe ori repeta numele oponentului, al meu, de exemplu:

— Cuuuuummmm, Mihai!!! Mihai! Mihai! Mihai!

Când se ajungea în situaţia asta, iscată de un pretext minor, cum ar fi fost o neglijenţă pe care bănuiesc că mi-o provoca însăşi frica de el, nu exista cale de scăpare, pentru că orice aş fi răspuns era greşit. Am avut zeci de ani, cu intermitenţe, în care să încerc toate variantele. Răspunsul calm, detaliat era întrerupt de un răcnet indignat, de o precipitare fizică, ameninţătoare, moment în care începeai să te îndoieşti de integritatea ta fizică din momentele următoare. Replica dură, pe măsură, poate chiar pe un ton la fel de agresiv, nu făcea decât să precipite lucrurile, îl făcea să sară ca propulsat de un arc, să dea din mâinile subţiri şi să se apropie cu ochii ieşiţi din orbite, ochii aceia afectaţi de o sensibilitate evidentă, care se înroşeau la oboseală sau la supărare, iar atunci când îşi apropia faţa de a mea, începeam să-i număr vinişoarele sparte şi ramificate pe albul ochiului, încercând în acelaşi timp să păstrez o figură umilă, ca un câine care întoarce burta spre colţii unui dulău mai mare şi mai puternic, în semn de supunere. Din fericire sau din nefericire – asta n-o s-o ştiu niciodată –, ne vedeam doar o dată la două săptămâni, după cum hotărâse judecătoarea ce pusese capăt interminabilului proces de reîncredinţare. În acel sfârşit de săptămână, care începea sâmbăta dimineaţa, când el venea şi parca Dacia crem („Zambilica") în faţa porţii noastre, unde aştepta cuminte să ies la poartă, după

ce claxona o singură dată, timid, şi se termina duminica seara, la ora 18.00, când mă aducea în acelaşi loc, încerca să-şi tempereze ieşirile şi de cele mai multe ori reuşea, dar între noi stăruia mereu o umbră, pentru că, tot ca un câine, simţeam pericolul care lâncezea în bărbatul ăla slab şi înalt, cu chelie pronunţată şi mustaţă neagră, şi, mai mult, simţeam că toţi cei din jurul lui o cunosc şi se feresc de ea. Nu am întrebat niciodată un alt băiat ce simte faţă de tatăl lui, ca să înţeleg dacă amestecul ăsta de duioşie tragică şi frică teribilă este normal sau e cumva doar al meu. Odată cu vârsta însă, odată cu venirea pe lume a frăţiorului meu vitreg, izbucnirile lui au devenit din ce în ce mai dese şi firea mea ascunsă a devenit şi mai ascunsă, aşezându-se ca o peliculă de praf peste tot ce fusese natural şi, poate, frumos în mine. Acum ieşirile lui puteau fi cauzate de orice, de multe ori de nimicuri, aşa încât cel mai înţelept din partea mea era să merg cu capul în pământ şi să aştept ca ziua să treacă. Foarte târziu, după vârsta de 30 de ani, am înţeles că trecea printr-o perioadă grea, că noua familie îi îngrădea insaţiabila poftă de sex, despre care avea să-mi vorbească mai târziu, cu mândrie („Sunt scorpion. Noi, scorpionii, trebuie să înţepăm").

Dar acest moment nu a venit încă. A venit însă momentul de a-i pune pe aceşti doi protagonişti alături: femeia desprinsă din scena aranjată de Wagner la Bayreuth, rece ca o amforă pe fundul mării, care folosea sexul pentru a obţine ce-şi dorea şi care a vrut să-şi unească destinul cu acest băiat slab şi chelios, un nevropat violent obsedat de futut. Şi au făcut-o. Iar eu sunt produsul lor. Urăsc determinismul de orice fel şi ştiu cât de mult haos se ascunde sub pojghiţa aparent pozitivistă a vieţii sociale, dar de multe ori, de-a lungul interminabililor ani de degringoladă pe care i-am trăit, am simţit că duc în cârcă fantomele lor furioase.

O altă încăpere ce mă atrăgea în Casa cu Lei era pivniţa, la care se ajungea din bucătăria de iarnă, cea aflată în spatele sufrageriei, mascată de nişte şiraguri de bile din lemn, care coborau până-n pământ şi zornăiau ameninţător, mai ales când Ralu se pornea intempestiv spre victima care-i spusese cuvinte imprudente din partea cealaltă a casei. Ralu cumpărase şiragurile cu rol de uşă pe vremea când era pasionată de „arta africană", adică sosiseră la pachet cu tot soiul de măşti cu buze groase, ochi bulbucaţi şi cercei, pe care i le comandase sculptorului Savian, un fost prieten, aşa cum erau toţi prietenii ei, cantonaţi într-un trecut incert, unde fuseseră maziliţi după ce făcuseră vreo „măgărie". Savian le lucrase după modelele din reproducerile şterse ale unei cărţi mici, cu titlul *Cultura africii*, de Leo Frobenius, aşa că fusese obligat să suplinească incertitudinile cu propria imaginaţie: unii dintre acei papuaşi sau pigmei aveau priviri şugubeţe, de beţivi puşi pe şotii, surprinşi chiar în momentul în care tocmai venise nevasta să-i ia acasă de la cârciumă.

Cu timpul, unele dintre acele bile crăpaseră şi-şi dăduseră obştescul sfârşit, lăsând să treacă prin perdeaua aceea fâşii de lumină şi de imagine din bucătăria unde Ralu gătea bocănind, trântind sau spărgând farfurii. Şi, de fiecare dată când trecea prin perdea, iar pe parchet se auzea căzând un nou produs savianesc ratat, venea şi blestemul princiar, rostit cu năduf: „Saviane, fi-ţi-ar băutura a dracu'!".

În mijlocul bucătăriei se afla masa mare, din brad nelăcuit, opera aceluiaşi Savian, înconjurată de scaune sculptate tot din lemn grosolan, la care mâncam iarna, după ce dădeam drumul la cuptor ca să se încălzească în încăpere, ba chiar şi în sufragerie. În partea opusă tejghelei de gătit, unde erau chiuveta şi frigiderul Fram, cuptorul şi aragazul Metalica, se găsea o uşă din fier, cu un zăvor solid, care trebuia tras cu amândouă mâinile şi care dădea în pivniţă. În primii ani pe care mi-i amintesc,

mergeam acolo doar cu Ralu, pe care o imploram să mă ia cu ea, pentru că altfel mi-era frică de întuneric şi de mirosul de pământ reavăn şi de râme. Scara care ducea în pivniţă era din beton, fără balustradă, aşa că trebuia să mergi ţinând în minte firul drept al traseului, apoi, când simţeai pământul rece sub tălpi, să întinzi mâna în dreapta, unde se găsea întrerupătorul vechi, din plastic negru, un bumb care trebuia răsucit şi pe care mulţi ani nu am avut forţă destulă ca să-l întorc singur. Odată ce reuşeam să aprindem lumina, se deschidea o încăpere largă, care acoperea întreaga suprafaţă a casei, străbătută de piloni paralelipipedici din cărămidă, groşi, gri-deschis, care fragmentau privelişte a. Pe jos era pământ jilav, iar din loc în loc câte o scândură care intrase pe jumătate în acel cernoziom unde ani mai târziu, împreună cu Sergiu, săpam după râme, ca să mergem la pescuit. Râmele din pivniţa noastră erau uriaşe, de multe ori prea mari pentru a le pune în cârligul fin, de roşioară. Erau adevăraţi şerpi şi le găseam încolăcite în mănunchiuri cât braţul, de unde trebuia să extragem câte una care se zbătea cu frenezie, încercând să se încolăcească în jurul mâinii.

Dar nu râmele erau punctul de atracţie al pivniţei. Nu. De-a lungul şi de-a latul ei, aliniate la perete, se găseau membre, labe, capete, trunchiuri de leu.

•

De fiecare dată când o întrebam pe Ralu despre toate părţile acelea anatomice de felină din ghips, piatră, lemn care stăteau cuminţi aliniate pe lângă pereţii pivniţei, prefera să schimbe vorba, cu aceeaşi mişcare dispreţuitoare a capului, cu privirea misterioasă (snoabă, prefăcută) aruncată unui public care tăcea în fundal, dar îi urmărea cu nesaţ orice mişcare. Dar nici eu nu mă dădeam bătut şi profitam de fiecare dată când mă trimitea „jos", după murături, pe care începuse să le facă şi să le depoziteze împreună cu Sergiu acolo, şi îmi imaginam, seara, la

culcare, cum toate părţile acelea prindeau viaţă odată cu întunericul, se lipeau contra naturii, labe lipindu-se de trunchiuri, cozi de piepturile îmblănite, capete care ieşeau direct din fund, aşa cum văzusem în nişte desene medievale cu vrăjitoare şi ţapi. Iar animalele alea fantastice îşi înmuiau boturile în borcanele enorme, în butoiaşele cu castraveţi muraţi în saramură, în damigenele cu afinată învelite-n îmbrăcămintea lor din răchită, după care se hârjoneau cu mişcări leneşe, de lepidoptere uriaşe, plutind prin beznă, mârâind şi scheunând. Ziua însă coboram acolo, în izul rânced, umed, de pământ şi încercam să nu mă uit înspre pereţii de cărămidă, ci înaintam tremurând direct spre borcanele de zece litri cu murături, ţinând cu ambele mâini crăticioara în care trebuia să scot castraveţii de sub pojghiţa de mâzgă alburie care-i proteja, şi câteodată mi se părea că simt mişcare în spate, dar nu mă întorceam, ci mă opream, cu inima bubuindu-mi în piept, până când doar liniştea se mai auzea – şi de undeva, de sus, zumzetul familiar al vieţii din bucătărie.

Misterul s-a risipit într-o seară de vineri, când Ralu era plecată în provincie, unde avea o comandă la o biserică de machidoni din Dobrogea, unde se ducea şi stătea pe schele zi-noapte, pictând cot la cot cu alţi semeni ai ei care puteau face rost de produse la care în oraş nici nu visam. Ştiam că urmează să se întoarcă încărcată cu lucruri pe care nici nu mi le imaginam şi că-n casă o să se răspândească mirosul de supă sau de tocană cu carne, dar nu asta mă bucura, mi-am dat seama în ziua aia, ci, pentru prima oară am înţeles, deşi aveam probabil 8 sau 9 ani, că, imediat ce Ralu ieşea pe poarta casei, simţeam o uşurare şi o bucurie pe care până atunci nu le conştientizasem. Şi am mai înţeles tot atunci că şi Sergiu simţea la fel, deşi probabil că din alte motive. Ne-am dat târcoale unul altuia până la amiază, când ne-am întâlnit în bucătărie şi am pus împreună masa, în deplină tovărăşie, ascultând sunetul muzicii populare de jale ce venea de la televizorul mic şi roşu care prindea bulgarii. Am mâncat

amândoi în liniște, privindu-ne din când în când, și am simțit că mă furnică pe la colțurile ochilor, că-s gata să plâng și că în tot timpul acesta mă gândisem la Genu, pe care nu-l mai văzusem de mult, pentru că eram în mijlocul unei bătălii crunte din Războiul Rece al reîncredințării, așa că nu ne puteam întâlni sau poate că nici nu avea chef să mă vadă, așa că eram aici, în bucătăria Casei cu Lei, alături de bărbatul ăsta slab, cu părul creț, care mesteca zgomotos, părând că se bucură de tocana de cartofi și de salata de varză, așa cum se bucurau câteodată Bugs și Duffy de un pui fript după ce fuseseră naufragiați în mijlocul oceanului timp de o lună. Iar când am terminat și am adunat împreună vasele murdare, pe care eu eram gata să le spăl, i-am simțit mâna pe umăr:

— Auzi, Marocane, hai să le lăsăm pe mâine. Noi hai afară la un șpriț.

Știam foarte bine că, dacă Ralu ar fi fost acolo, amândoi am fi respectat protocoalele, așa că am intrat brusc într-o stare asemănătoare cu cea din prima zi de vacanță și l-am ajutat să ducă în grădină două pahare, sticla de apă minerală și apoi a venit și Sergiu cu o sticlă de vin alb, căruia-i spunea „13 țâțe", pentru că pe etichetă erau șase folcloriste și jumătate, așezându-se la masă cu un „Așaaa" bătrânesc, dar numai după ce a vorbit la telefonul din sufragerie timp de cinci minute.

— Marocane, facem o chindie, ce zici?

Nu știam ce-i aia o chindie, dar, când la poartă au început să oprească tot felul de Dacii, am început să pricep. Jidanu chemase gașca. „Nepoții gornistului", cum le spunea el, făcând-o pe Ralu să zâmbească vag amuzată, „Frații Petreuș", cum le spunea ea, făcându-l pe el să râdă. Cap de afiș era chiar Savian, sculptorul gras care avea brațele și picioarele scurte și puternice, purta mereu o cămașă albă cu mâneci scurte pe care se afișa în permanență meniul zilei și lista de vinuri și avea o barbă neagră care-l distingea în peisajul tipologic masculin al epocii. Începuse să chelească și peticul de piele din frunte i se

înroşea când se enerva sau când exagera cu şpriţul. Era fonfăit şi peltic, o combinaţie fatală, mai ales când se îmbăta, iar toţi cei din jurul mesei se vedeau obligaţi mai mult să ghicească ce spune. Domnul Bebe, alt membru al formaţiei de asalt, era pitic, dar asta nu îndreptăţea pe absolut nimeni să-i arate condescendenţă, pentru că acel nimeni se izbea din prima de aerul lui grav, de figura exagerat de matură şi de ţinuta lui marţială. În plus, Domnul Bebe avea respectul misterios al tuturor, ca şi cum ceva din trecutul lui ar fi chemat prezentul la ordine: mi-l imaginam fie dirijând pe scena Ateneului, fie ordonând unui batalion de cavalerie să atace o ultimă şi inexpugnabilă redută, călare pe un căluţ de lemn sau pe un ţap ascultător. Era extrem de ceremonios, chiar şi cu mine („Dar să trăiască tovarăşul inginer Michi! Ce mai spuneţi, domnul meu?"), iar lui Ralu îi săruta mâna cu un aer religios, aplecându-se, deşi chiar nu era cazul, într-o poziţie în care sânii ei grei erau gata să i se odihnească pe ceafă. Păşea graţios pe picioarele lui mici, încălţate cu pantofiori negri cărora le ieşeau doar vârfurile de sub pantalonii maro, iar torsul drept îi era ascuns de sacouri care-i veneau prea mari.

Cel de-al treilea membru al găştii era Viorel, un ţigan lăutar care apărea mereu cu întârziere, rânjind fără oprire, şi pleca primul pentru că avea câte o cântare. Lui i se spunea fără excepţie „ţigane", dar în gura mare, aproape ostentativ, nu cum i se adresau câteodată lui Sergiu cu „Jidane", când pronunţau porecla cu servilism, invocând parcă o intimitate care le dădea dreptul, dar de care erau hotărâţi să nu abuzeze prea des. Ultimul, Gigi Bălaşa, era un tip de vârsta lui Sergiu, înalt, bine făcut, cu o chelie amplă şi care îndrăznea să poarte ghiul de aur pe mâna dreaptă şi pantaloni albi, evazaţi. Gigi Bălaşa mirosea bine, a spumă de ras, avea unghiile curate şi adidaşi originali, de la mama lor, ba chiar uneori, vara, îl puteai vedea şi în sandale din piele. Avea un ceas Casio cu multe butoane, la care îmi punea melodiile de alarmă când voia

să mă distreze. Vorbea rar și fuma Kent din pachetul pe care-l purta la buzunarul de la pieptul tricoului Lacoste, cu crocodil verde. Sergiu și Gigi Bălașa se respectau mai mult decât o făceau cu ceilalți membri ai găștii și de multe ori se retrăgeau să vorbească lucruri serioase în bucătărie. În seara aia s-au adunat cu toții în grădina lui Ralu, unde-și ținea atelierul de vară, și fiecare a adus câte ceva de băut, chiar și Domnul Bebe, care a venit cu o sacoșă cu mânere tubulare din cauciuc pe care o ținea în brațe, ca pe un bebeluș, care-i acoperea tot corpul și de unde au ieșit o sticlă de căpșunică și un sifon îmbrăcat în armătură de sârmă. Pe masă a apărut o sticlă de Johnnie adusă de Gigi Bălașa și s-au așezat cu toții în liniște până când Sergiu a venit cu ideea să scoatem radioul pe geam, ca să ascultăm niște muzică. La un moment dat, același Gigi, aparent scârbit de Savian, care îi vorbea în față, de la mică distanță, explicându-i cum fusese într-o tabără de creație în Valea Vinului în 1973 cu Sabin Bălașa, care atunci era băiat bun, l-a întrebat pe Sergiu dacă e cazul să cheme niște balerine.

Sergiu l-a privit serios și a făcut un semn discret cu degetul spre mine, iar Gigi mi-a zâmbit patern și s-a lăsat pe spate, suflând fumul înspre cer, apoi, pe măsură ce firul se subția, a început să facă niște rotocoale perfecte care intrau unul în celălalt, apoi se destrămau pe pânza întunecată a nucului din grădină.

— De unde le aduce, Sergiu? îl întreba Domnul Bebe pe bărbatul de lângă mine, care mă ținea de gât.

— Cred că din Germania sau din Austria, le trece prin Ungaria și de la graniță le preia Sile. Le aduc băieții lui la București și le lasă la Pescarul, în depozit.

— Și cu cât le dăm?

— 6.000 JVC, 6-7.000 Panasonic. Dacă e recorder, mai pui o mie, două.

Au continuat așa, vorbind liniștit, în timp ce la radio susura vocea Angelei Similea, și m-am pomenit gândindu-mă la Ralu și la cât de mult îi plăcea ei melodia „Casa mea",

pe care o fredona în rarele momente în care era liniştită sau când picta un tablou seren, în culori pastelate. Am simţit că asist la ceva interzis, că seara aceea face parte dintr-un Sergiu secret, care însă îmi lăsase acum şi mie o portiţă prin care să-l văd cu adevărat, ca semn de încredere. Am aţipit pe genunchii lui, ascultând vocile indivizilor ciudaţi din jurul meu, aproape fericit că fac parte dintr-o frăţie.

La un moment dat m-am trezit şi în grădină se întunecase, iar cei din jur probabil că-şi terminaseră discuţia serioasă, pentru că acum se spuneau bancuri cu Bulă, se vorbea tare şi cu toţii îşi pierduseră figurile compuse de la început. Chiar şi Gigi Bălaşa părea puţin şifonat, aşa cum stătea aplecat peste masă şi privindu-l fix în ochi pe Sergiu, cu ţigara arsă între degete:

— Jidane, da' tu mă crezi că eu n-am bulănit-o? Te minte pe tine vreodată fratele tău?

Sergiu stătea lăsat pe spate, cu ochii mijiţi, cu tricoul ud de transpiraţie lipit de pieptul păros, şi rânjea cu toţi dinţii lui stricaţi:

— Gigione, tu minţi şi când dormi, frăţioru' meu mai alb. Şi da, cred c-ai bulănit-o. Dar nu mă interesează. Un singur lucru ţi-am zis: de Raluca nu te atingi, în rest nu mă mai interesează nimic. Păi, fata asta ştie cinci limbi străine, băi, bulache!

Bălaşa îl privea cum văzusem că se uitau unul la altul pistolarii din Rio Bravo înainte să scoată pistoalele:

— Da' tu crezi că m-aş da la femeia ta, Jidane? Eu?

Chelia lui Gigi lucea în lumina care venea din casă, pe fereastra din dreptul căreia trăseserăm draperia, ca să vedem în curte, şi nu-i zăream ochii, pentru că stătea cu spatele la lumină, avea două găuri negre săpate sub frunte şi mâinile groase, care-i ieşeau din mânecile tricoului cu un crocodil mic şi verde pe buzunar, îmi păreau două trunchiuri noduroase, dar lipsite de forţă, uscate şi purtate încoace şi-ncolo de vânt sau apă.

Pe Sergiu îl simţeam încordat, aşa cum stăteam, la el în braţe, avea un tremur foarte uşor, care-l traversa dinspre pulpe în sus, până în ultimul punct în care corpurile noastre se mai atingeau, şi am simţit cum mâna care mă îmbrăţişa, pe care o ţinuse în jurul mijlocului meu, mă eliberează, ca o invitaţie, apoi l-am auzit vorbindu-mi:

— Michi, gimi ma pulis, dă tu fuga până-n pivniţă şi mai adu o sticlă de vin. Hai, fuguţa!

Ştiam că e un pretext, dar vocea avea o nuanţă pe care arareori o scotea la suprafaţă, ceva metalic, ca şi cum gâtul i-ar fi fost blocat de o pană ruginită. M-am lăsat să alunec în jos şi am străbătut grădina în tăcerea care se lăsase peste toată întâlnirea aia, apoi, ajuns chiar la colţul casei, m-am uitat scurt în spate şi am văzut că absolut toţi se uitau la mine, cu excepţia lui Gigi Bălaşa, care privea în masă, ţinând ţigara între degete, cu capul plecat, ca un câine care presimte pedeapsa.

Sergiu ştia că mi-e frică să cobor singur în pivniţă, mai ales noaptea, de fapt era prima oară când mă trimitea de unul singur, de obicei Ralu fiind cea care susţinea sus şi tare că trebuie să mă călesc, să devin bărbat, nu cârlig de rufe, iar atunci Sergiu îmi făcea cu ochiul şi fie cobora cu mine, fie spunea „Lasă, că are timp să-l fută viaţa, o să vadă el ce-l aşteaptă mai încolo! Deocamdată-i copil...". M-a mirat că-mi impune tocmai acum să cobor, dar ştiam că oamenii gândesc şi se poartă altfel când beau, aşa c-am pus-o pe seama vinului şi a sticlei de whisky. Am stat în faţa uşii din fier, respirând greu, cu mâna parcă blocată pe clanţa rece, apoi am tras adânc în piept izul răcoros care se ţtea prin poarta aia întunecată, am tras de zăvor cu toată forţa şi, în timp ce scârţâitul uşii abia se făcea auzit prin melodia Mihaelei Runceanu („Iartă"), am început să cobor, cu genunchii tremurând, până la ultima treaptă, mi-am întins rapid mâna în dreapta, unde era întrerupătorul negru, ceramic. Am întors butonul ăla vechi de două ori spre stânga, răsucindu-mi încheietura până când mi-au dat lacrimile de durere, pentru că nu voiam

să mai stau deloc în întuneric. Când am reuşit, prima privire am aruncat-o spre bucăţile de leu aliniate la peretele din dreapta şi, ca de obicei, mi s-a părut că prind o ultimă mişcare, o alunecare pe care a întrerupt-o lumina, apoi iarăşi am ştiut că poziţiile acelor părţi anatomice de felină erau schimbate, aşa cum fiecare coborâre în pivniţă nu făcea decât să-mi confirme temerea pe care n-o mărturisisem nimănui, dar care devenea încet o adevărată credinţă.

Am încercat să ignor de data asta mişcările discrete din dreapta şi să mă concentrez pe stânga, unde erau aliniate, lângă mururi, sticlele şi damigenele cu băutură. Am ochit-o pe cea mai apropiată, am făcut un calcul în minte şi am luat-o la goană, urlând cât mă ţinea gura cântecul Mihaelei Runceanu („E timpul să pleci/ Şi uşa se-nchide/ Să-ţi spun «te-am iertat»/ Ceva mă opreşte!"), am înhăţat sticla de gât şi m-am răsucit pe călcâie, dar m-am împiedicat de prima treaptă, am căzut şi în zbor am scăpat sticla, care a luat o traiectorie ciudată, s-a izbit de treapta de sus, nu s-a spart, apoi a ricoşat înapoi şi mi s-a făcut zob la picioare, îmbibându-mă din creştet până-n tălpi de căpşunică. Am rămas acolo tâmpit („Iartăăă, tu, inimă, iartă!/ În dragoste trebuie să ierţi!"), în ochiul drept îmi intrase un strop de vin şi mă ustura, dar ştiam că nu pot să apar între bărbaţii ăia înlăcrimat şi fără vin, aşa că m-am întors şi, de data asta, urlând un „Futu-ţi pizda mă-tii!", am păşit ţeapăn şi demn spre rastelul de vinuri, m-am aplecat şi am ales altă sticlă. Am urcat scările cu mare grijă, am tras zăvorul, apoi am trecut printre cei doi lei de strajă (am mângâiat botul celui din dreapta, care acum îmi venea pe stânga) şi am dat colţul casei.

Aparent, situaţia era la fel cum o lăsasem, unica diferenţă fiind că Gigi nu mai stătea la masă, ci undeva în spate, în atelierul cu streaşină al lui Ralu, cumva într-o parte, ca şi cum s-ar fi ascuns, iar Sergiu ţinea mâna dreaptă sub masă, fumând cu stânga. Ceilalţi trei vorbeau

foarte tare și se pare că discuția se mutase în jurul unei povești de-a Domnului Bebe, care spunea ceva legat de blugi, de Iugoslavia, dar asta nu mai conta, pentru că în toată scena era ceva artificial, ca la teatru. Am alunecat spre masă și am pus sticla sub ochii lui Sergiu, care mi-a zâmbit, apoi m-a privit mai atent și a pufnit pe nas:

— Da' ce-ai făcut, Marocane? Te-ai spălat în damigeană?

— Ia uite-l p-ăsta micu', Dom Bebe! a început Viorel Țiganu să ragă. Parcă ești matale când te-ai ascuns în butoi, la Cotnari.

Au început cu toții să râdă, iar când din spate s-a auzit și un soi de schelălăit dinspre Gigi Bălașa, m-am întors să-l privesc și avea o pată roșie pe pometele drept, iar ochiul era roșu, i se spărseseră vasele de sânge de pe albul ochiului și, când mi-a rânjit, am văzut că-i lipsea și-un dinte din față, iar restul erau năclăiți de sânge. Eram singurul care se uita la el și a continuat să stea acolo încă vreo oră, cât timp la masă s-a spus povestea cu Domnul Bebe, care, în timpul unei operațiuni la Cotnari, când furaseră câteva butoaie cu vin într-un camion cu prelată, trebuia să stea în spate, de pază. Au oprit într-un camping de lângă Târgu Frumos și, cât restul găștii încerca să facă rost de ceva de mâncare și stătea la beri pe terasa campingului, Domnul Bebe rămăsese de șase, sub prelată, iar când a venit garda cu lanterne și tot tacâmul, a sărit într-un butoi pe care-l goliseră până la jumate cu tot felul de șpăgi și a stat acolo, în vin până peste cap, respirând doar cât se putea ține pe vârfuri. Garda s-a prins că e rost de șpagă, așa că s-au dus și ei spre terasă, siguri că hoții sunt acolo, și, într-adevăr, Sergiu și Gigi Bălașa, plus Viorel, care deja cânta la vioară și din gură („Te-am iubit, să moară mama, te-am iubit cu foc/ Te-am iubit, să moară mama, n-am avut noroc!"), erau la locul cu pricina și s-a ajuns repede la înțelegere, dar, când au deschis butoiul de șpagă, ca să umple câteva sticle pentru milițieni, dinăuntru a răsărit vânăt la față Domnul Bebe, demn și ud ca

o nurcă, ba chiar și mort de beat. Cam de asta râdeau toți acum și știam, iarăși, că Viorel a adus povestea în discuție ca să abată atenția de la ceva și, când ultimul schelălăit s-a stins, am auzit vocea calmă, insidioasă a lui Sergiu, pronunțând fiecare silabă neobișnuit de limpede:

— Gigione, dar tu nu stai cu noi la masă? Te rog!

Gigi Bălașa a apărut din întuneric și nimeni nu se uita direct la el, iar în momentul în care s-a așezat, Sergiu i-a umplut paharul cu mâna lui și i l-a împins peste masă.

În noaptea aia, după ce s-au îmbătat cu toții și afară au început să roiască țânțarii, am intrat în casă și acolo au continuat băuta, iar eu m-am culcat pe canapea, toropit de plictiseală și de căldură. Hainele îmi miroseau a vin și întreaga casă se umpluse de fum, așa că am aținut imaginându-mi un djinn care se ridică pe o tulumbă de fum, cu brațele încrucișate la piept și un cercel de aur în ureche, ras în cap și zâmbăreț, care mă ia de acolo și mă duce peste Cimitirul Evreiesc, peste Tineretului, Unirii, Universitate, Romană, Victoriei, apoi sus, înspre Băneasa, unde o face la dreapta, intră în pădure, apoi trece de gardul grădinii zoologice și mă lasă în fața țarcului elefanților clăpăugi, care molfăie fân și iarbă, dar care se bucură să mă vadă.

Când m-am trezit, Savian stătea călare pe un trunchi de leu și pentru o clipă am continuat să trăiesc în starea aceea febrilă din vis, amestecată cu fericire, până când am înțeles că scenele din fața mea erau reale, pe cât se poate de reale, și că oamenii ăia mari aduseseră din pivniță bucățile mele de leu din piatră, ghips și lemn și că se jucau ca niște copii, dar ca niște copii proști și răi, pentru că bucățile alea de leu erau vii și nu-ți trebuia mult creier ca să-nțelegi asta. Savian călărea trunchiul de leu chiuind și ținând în mâna dreaptă un cap de felină din ghips, pe care-l ridica spre tavan. Viorel stătea cu curul pe un alt trunchi și cânta la vioară și din gură („Erai

frumoasă ca regina nopții") rânjind dinții ăia de aur la Sergiu, care se moleșise și stătea într-o rână, iar Gigi Bălașa era în picioare, cu o sticlă în mână, și dansa singur, iar tot obrazul drept i se învinețise ca o bucată de carne macră. Ochiul îi era roșu ca soarele ăla care-o înspăimânta pe Ralu, la apus, și acum avea o privire rea și urâtă. Ce făceau ei cu bucățile mele de leu mi se părea scârbos, ca atunci când Sergiu se retrăgea cu Ralu în camera ei și auzeam oftaturile și gemetele alea, după care ieșeau tăcuți și cu o relaxare de feline mari care se întind pline de lene în savană. Lenea aia mi se părea mie scârboasă, mulțumirea lor după ce mușcaseră unul din celălalt, ca niște mârtani uriași care se trezeau în plin soare și o luau tacticos spre bolul cu mâncare. M-am repezit urlând la Savian și l-am dărâmat de pe leu și am continuat să urlu sub ochii lui Sergiu până când s-au ridicat toți în picioare și am fost în cele din urmă dus cu forța în patul meu și schimbat în pijama. Am adormit mirosindu-mi degetele lipicioase, știind că din noaptea aia leii mei și-au pierdut magia care-i făcea să se adune noaptea în întuneric, ca fluturii despre care Ralu-mi spunea să nu le ating aripile, pentru că au pe ele o pudră care-i face să zboare.

•

Dimineața, Sergiu mă aștepta în bucătărie cu buna dispoziție a omului care muncește de ceva ore bune și am știut că așa era, pentru că totul strălucea de curățenie, nu mai rămăsese nimic din cleiul care învelea bucătăria în amintirile mele adormite din noaptea trecută, nici membrele de feline nu mai zăceau aruncate prin casă, iar în aer plutea un miros de nes și de omletă.

— Hai la masă, Marocane. Neața! S-a sculat musteața?

M-am așezat morocănos și cumva nedumerit la masa înaltă, din lemn nelăcuit care fusese tot opera lui Savian și am așteptat până când Sergiu mi-a pus în față o farfurie

mare cu omletă, pe care a presărat pătrunjel proaspăt, (fusese la piață?) și o cană cu lapte rece.

— Bagă la ghiozdan!

Mi-am dat seama că muream de foame și am început să înfulec așa cum nu-i plăcea lui Ralu să mă vadă, dar acum ea nu era acolo, am dat bătaie și am șters tot din farfurie, apoi am dat pe gât cana aia mare, din lut, altă pradă de-a lui Ralu, de prin deplasările din provincie. Sergiu își ținea mâinile păroase pe masă, purta tot tricoul marinăresc, care era la modă în anul acela, și am vrut să-l întreb despre tatuajul de pe umărul stâng, care abia se ițea de sub mânecă, dar m-am abținut, așa cum de multe ori mă abțineam pentru că-mi imaginam, înainte de a pune întrebarea, toate răspunsurile posibile, toate variantele de reacții, apoi momentul oportun trecea și rămâneam să mă întreb, iarăși, să mă minunez de tot și toate. Tatuajul lui Sergiu începea de la baza gâtului, fără să se vadă de sub cămașă sau tricou, și ajungea până în locul unde deltoidul lăsa locul tricepsului și îmi plăcea de muream, pentru că desenul nu reprezenta pe altcineva decât pe lupul din *Nu, pogodi!*, dar care părea să aibă trăsăturile omului care-l purta, adică ale lui Sergiu, iar sub picioarele lui mari, cu gheare, scria foarte clar, cu litere de tipar, JIDANU BENGAILO, apoi, imediat sub cele două cuvinte dintre care înțelegeam doar unul (și nici pe acela total), era trasat un fulger, cam ca acelea de pe panourile electrice de pe Aleea Solca, unde seara mă vedeam cu Danezu, cu Pișchi și Mucea și deschideam ușa din metal pe care era pictat un craniu galben, iar Mucea, al cărui tată era electrician la IMGB, lega firele casetofonului sovietic Sputnik 403 și ascultam radio acolo, sub cireșul lui nea Gromik, pensionar basarabean, ascultam radio și mâncam cireșe, iar câteodată, când apusul ăla de soare ne sufoca și simțeam că, dacă nu ne mișcăm în vreo direcție, ceva foarte rău se va întâmpla, ne luam la bătaie în joacă până când urletele îi scoteau la porți pe bătrânii care ne trimiteau de urgență în curțile noastre. Cam așa arăta

fulgerul lui Sergiu, dar asta nu mă lămurea deloc şi atunci, cu gura încă plină, pentru că simţeam că-mi datorează ceva, am îndrăznit să-l întreb ce înseamnă cuvintele alea şi, desigur, ce legătură au cu fulgerul.

Şi atunci a părut că-l părăseşte aerul visător şi şmecher, poate de la mahmureală sau poate pentru că asistasem noaptea trecută la întâlnirea lui cu băieţii, dar a început să-mi povestească o scenă de la orfelinatul unde crescuse, lângă Reşiţa, îmi povestea sincopat, dar nu lipsit de eleganţă, pentru că Sergiu avea o oarecare noblеţe necizelată, iar eu ştiam asta şi el ştia că eu ştiam, aşa că-şi permitea să fie cu mine aşa cum băieţii nu-l văzuseră probabil, iar Ralu cu siguranţă nu.

Mi-a povestit despre prima noapte pe care şi-o aminteşte de la orfelinat, care în mod sigur nu era prima, dar pentru el este prima amintire, de întunericul în care s-a trezit, mi-a descris o cameră în care erau zece paturi şi cum dormeau câte doi în pat şi mirosul care l-a izbit, „Ştii cum, Marocane? Ca la sfinţii ăia, care sunt păcătoşi, preacurvesc, fac cămătărie, de-alea grele şi la un moment dat văd un cerb sau o pasăre şi din clipa aia sunt alţi oameni, ştii cum? Ca la Sfântul Pavel. Numai că la mine n-a venit Dumnezeu, eu mi-am dat seama unde sunt şi, la câţi ani aveam eu, 6-7, am înţeles şi mi-am zis: Jidane, dacă nu te faci băiat deştept, aicea mori". Mi-a povestit cum a deşurubat o bară de la patul în care dormea şi a înfăşurat-o într-o cârpă, apoi a început să-i bată pe toţi de-a valma în special pe cei despre care îşi amintea ca prin ceaţă că-l atinseseră noaptea sau că încercaseră să-i bage pula pe gură. Mi-a povestit despre băiatul cel mai mare din camera lor, care avea unşpe ani şi era înalt, mai înalt decât el, şi cum i-a învăţat mişcările pe de rost, până le visa şi până când a ştiut exact la ce oră din noapte adoarme, şi cum s-a ridicat din pat şi s-a îndreptat spre acel băiat adormit („ca o stafie, Marocane!") şi cum l-a lovit cu bara în cap până când urletele lui neomeneşti au adus supraveghetoarele în cameră, dar atunci el era deja

departe, în alt colț al camerei, și, chiar dacă toată lumea știa cine e vinovatul, nimeni nu a scos un cuvânt, iar de a doua zi nu a mai trebuit să doarmă cu frică („Deși, de dormit, nu dormeam cu adevărat niciodată, Marocane, mă înțelegi? Eu nu am dormit până la șaișpe ani"), nici să mănânce mai puțin decât alții și că începuseră să-i spună pe la spate, dar și-n față Bengailo, Nebunu, alături de Jidanu, așa cum îi spuneau supraveghetoarele care, probabil, știau ele ceva.

— Când am fugit de la orfelinat prima oară și am început să muncesc cu șmecherii adevărați, m-am dus la unu care făcea tatuaj din ăsta, marinăresc, și i-am zis să-mi facă lupu' ăsta și să scrie cum mă cheamă sub el. Eu cu tatuajul ăsta mă descurc oriunde, înțelegi? Doar ridic mâneca și se liniștesc băieții.

Și-a aprins o țigară și m-a privit cumva ciudat și am știu că are legătură cu aseară:

— Marocane, asta așa... un șmecher adevărat nu ajunge la bătaie decât rar de tot. Dacă ajungi să te bați, ești fraier.

Apoi a continuat, pe alt ton, mult mai relaxat, de parcă tocmai ar fi terminat o treabă care-i dăduse emoții:

— Să știi că mama ta e o femeie deosebită. Una ca ea se naște la o sută dă ani. Nu știu ce-o fi văzut la mine, dar îți zic eu că n-o merit. Și ar trebui s-o respecți mai mult, am văzut cum te uiți la ea cu ciudă. S-a sacrificat pentru tine... putea să fie prințesă-n Germania de zece ori...

Apoi a revenit la prima poveste, parcă vorbindu-și lui, nu mie sau altcuiva, cu ochii împăienjeniți:

— Știi ce mă seacă pe mine, Marocane? Că nu-mi amintesc nimic până la noaptea aia. Mă trezesc noaptea, de vreo două ori pe an, și-mi vin, așa, niște imagini și niște mirosuri și încep să mă frec pe antebrațe, știi, ca atuncea când ți-e scârbă maxim, după ce ai văzut o coropișniță sau ți s-a urcat un gândac pe gât. Văd un țarc cu bări albe din metal, mai înalt ca mine, și stau în picioare

în el, mă ţin cu mâinile de bările alea care-s mai înalte decât mine şi, când mă-ntorc, văd mulţi copii în jur, stăm înghesuiţi unu' în altu' şi miroase a căcat, iar printre noi mişună şobolani mari, cât pisicile, dar nu ştiu dacă visez, Marocane, asta mă seacă. Mă-nţelegi?

Am dat din cap şi mi-am văzut de treabă, dar în minte continuase să-mi ruleze textul acela despre femeia deosebită pe care n-o merita nici un bărbat şi despre mine, care nu-mi puteam stăpâni ciuda din priviri. Era deja vremea în care idila dintre mine şi Ralu se apropia de final, nu mai eram leoaica şi puiul care i se joacă prin coamă în timpul lungii sieste din savană, dar continuam să ne prefacem, pentru că starea de simbioză în care trăiserăm ne obliga să continuăm în virtutea inerţiei. Eu nu mai eram băiatul cuminte şi speriat de bombe care-i convenea atât de mult, numai bun de purtat între fuste şi de folosit la extorcarea sumelor de bani în avans de la Fondul Plastic, ci începusem să dau cu nasul prin afara curţii, să vânez fiecare prilej de a ieşi cu băieţii de pe alee cât mai departe de casă, înspre Pieptănari mai întâi, apoi am început să sărim gardul cimitirului şi să jucăm acolo Gardiana 10, printre pietrele de mormânt pe care erau aşezate mai mereu pietricele mai mici, cărora nu le înţelegeam rostul. Au urmat jocurile mai periculoase, când aşteptam să se oprească tramvaiul 34 în staţie la Şura Mare, acolo unde schimba macazul (vatmanul cobora cu o mărăşească între dinţi, pe jumătate fumată, cu vergeaua de fier în mâna cu mănuşă, şi o introducea în pământ, acolo unde bara aia făcea minuni, impunea viermelui uriaş, din fier roşu, s-o ia la stânga, pe lângă Cimitirul Eroilor, pe lângă Parcul Copiilor, apoi pe lângă Geamuri Multe, şi să meargă până hăt, la Big Berceni), iar cât stătea acolo, câte unul dintre noi, tras la sorţi („Pe o bară,/ stai în pula goală", „An tan te", „Din Oceanul Pacific"), se urca pe tamponul din spatele ultimului vagon, îl încăleca şi se ţinea cu mâinile de el, stând cu spatele la tramvai, ca să fie văzut şi să vadă, şi apoi pleca, mai

repede şi mai repede, iar când acela eram eu, în piept aveam un ghem de mândrie şi de frică pentru că ştiam că, dacă mă vede Ralu sau dacă mă recunoaşte cineva şi mă toarnă, o să mă calce-n picioare. Dar nu m-a prins nimeni niciodată şi drumurile pe tamponul tramvaiului, mai ales pe porţiunea dintre Cimitirul Eroilor şi Brâncoveanu, erau cea mai mare bucurie a vieţii mele, pentru că viteza, vântul care-mi aducea părul de după urechile clăpăuge peste ochi, poveştile despre oameni tăiaţi de tramvai, toate astea erau ceva ce sigur ar fi scandalizat ambele tabere ale familiei mele, lucru care le unea pentru câteva minute într-un front comun. Şi, bineînţeles, dacă mă vedea vatmanul şi se dădea jos în staţie să mă alerge cu vergeaua („Păi, futu-ţi mama mă-tii de borac, mă bagi tu pe mine la pârnaie!!?!"), atunci ziua era completă. Când eram sigur că nu mă mai ajunge din urmă, o luam pe străzi, înapoi, dar pe ocolite, pe lângă casele de pe Strada Padeşu, unde erau cişmele cu pompă din zece-n zece metri, şi mă opream la fiecare să beau apă şi să mă spăl pe faţă, pe păr şi mereu era vară, în jurul copacilor creştea iarbă, soarele se strecura curat printre crengi şi abia acolo parcă reuşeam să uit ceva ce mă sâcâia şi să mă întorc acasă uşurat.

O altă distracţie din categoria celor mortale era să mergem cu metroul înspre IMGB, iar asta însemna să sărim peste turnichete sau să ne pitulăm pe sub ele şi de multe ori reuşeam, dar câteodată femeia care păzea şi le schimba monede călătorilor îşi punea mintea cu noi şi ieşea din cuşca ei ca să ne alerge pe scări, până îl prindea pe vreunul dintre noi, de cele mai multe ori pe mine, pe care-l spurca şi-l trăgea de urechi, dar apoi îi dădea drumul ameninţându-l că-l dă la miliţie. Dar asta era rar de tot: de cele mai multe ori se făcea că nu vede, aşa că ne strecuram, coboram scările până în staţia pictată-n roşu sângeriu, Pieptănari, şi luam metroul mereu înspre IMGB, niciodată spre Pipera, pentru că între staţia IMGB şi Depoul IMGB metroul ieşea de sub pământ şi mergea aşa, preţ

de două minute, prin porumb sau grâu, iar în vagon mai eram doar noi, care ne agăţam de bare şi făceam concurs de tracţiuni şi de flegme, iar drumul ăla de două minute cu metroul pe afară era ca partea finală a drumului cu trenul spre mare, când pe geam intra mirosul de aer sărat. La depou coboram şi luam metroul în sens invers şi, deja obosiţi, începeam să discutăm despre secretul staţiei Brâncoveanu, prin care metroul trecea fără să oprească, despre care Danezu ne-a zis că ştie el de la mă-sa că e staţia personală a lui Ceauşescu, că acolo fuge el cu metroul lui pe care-l ia de sub casă.

— Prost eşti, Danezule, îi zicea Mucea, staţia nu e gata, fraiere, o s-o deschidă la anu', mi-a zis mie mama.

— Proastă-i mă-ta, Muceo, îi răspundea Danezu, care la 9 ani era mai înalt decât noi toţi şi blond-blond, de unde şi porecla, despre care se spune că i-o dăduse chiar ta-su, la o aniversare, când s-a-mbătat şi s-a enervat pe maică-sa: „Auzi, fă, ia zi, tu cu cine te-ai futut de-a ieşit ăsta aşa? Cu vreun danez, hai?", Ceauşescu are multe staţii din astea peste tot, are staţie secretă sub Casa Poporului, are case prin munţi, unde aşteaptă elicopterele, şi aici, la IMGB, face bomba atomică.

— I-auzi, bă, la ăsta! Bomba atomică! behăia Mucea, prefăcându-se terminat de ilaritatea ipotezei.

— Da, prostule, dacă o au indienii, crezi că e greu s-o facă Ceauşescu?

Şi tot aşa. Eu nu prea participam la discuţiile astea pentru că nu eram deloc informat. Ralu avea întotdeauna grijă ca eventualele discuţii politice să se poarte pe un ton cât mai scăzut şi niciodată în prezenţa mea, de când, în clasa I, când se luase, ca de obicei, lumina, pe la ora 8 seara, şi orbecăiam amândoi după o lumânare, am produs următoarea replică pe un ton amar, de bătrân hârşit, care le-a văzut pe toate:

— Iar ne-a tăiat Ceauşescu curentu'!

Nu ştiu cum m-a nimerit prin bezna aia, însă în mod sigur a avut o lovitură de geniu, cu palma ei cu degete

terminate-n unghii roşii peste gura păcătosului care tocmai afirmase omnipotenţa Satanei, dar în amintirea mea a fost prima palmă pe care mi-a dat-o Ralu, urmată de dibuirea păcătosului prin beznă şi câteva cuvinte şuierate chiar în faţă, ca să fie sigură că în nămolul întunecat o să ştiu prea bine cine îmi vorbeşte:

— Dacă mai zici o dată aşa ceva, te omor cu mâna mea! Vrei s-ajungem toţi la pârnaie? mă întreba folosind chiar cuvintele vatmanilor de la Şura Mare.

Am trecut repede peste replica cea mai facilă, că erau cuvinte pe care le auzeam de la ea în fiecare seară când se tăia curentul sau când nu era apă caldă, când ne puneam, la culcare, ciorapii groşi şi două, trei pulovere, pe sub plapuma imensă, matlasată de la Psihi Mu şi ea mă lua în braţe, pe la spate, cu genunchii strânşi sub genunchii mei, şi adormeam în poziţia „scăunelului". Nu i-am spus toate astea pentru că-mi dăduse borşul pe nas sau aşa bănuiam, un lucru fierbinte mi se agita în tot capul şi-şi căuta căi de ieşire, magma izbucnea pe nas, pe gură, prin ochii care nu vedeau nimic, îmi pocneau urechile şi simţeam ceva cu totul nou, un amestec de furie, umilinţă şi, da, o pornire pe care o dibuiam ca pe o furnicătură în coşul pieptului şi care-mi spunea să caut cu mâna pe consola bibliotecii din lemn masiv din spate, să găsesc sfeşnicul din cositor şi să încep să lovesc în întuneric până când aş fi nimerit-o, pentru că doar izbitura metalului în carnea ei m-ar fi liniştit atunci. Atunci mi-am cunoscut întâia oară violenţa şi ea nu m-a mai părăsit, a rămas de multe ori adormită, dar mereu acolo, ca un şarpe sau un urs în hibernare.

Danezu era cel mai înalt dintre noi şi pe la 13 ani a început să crească şi mai mult, aşa că ne-a părăsit destul de devreme, când a pornit să caute tovarăşi pe străzile din jur, sufocat parcă de micimea noastră şi de a Aleii Solca. Ne saluta din cap şi o lua pe Giurgiului, spre blocuri, pentru că acolo erau găştile mari şi erau şi gagici. Taică-su lucra şi înainte de Revoluţie în afară, era inginer

de şantier în Israel şi-i trimitea tot felul de lucruri, blugi Lee, tricouri cu Michael Jackson şi mitraliere din plastic, cu baterii, care scoteau zgomote ca-n *Noi, cei din linia întâi*. Aşa că, atunci când ne-a părăsit Danezu, deşi era după Revoluţie şi nu ne mai interesau aşa tare lucrurile alea, pentru că-ncepuseră să apară şi pe la noi, chiar dacă erau nasoale, aduse din Turcia, am început să ne uităm la el cu ciudă şi nostalgie, presimţind că dezertarea lui avea legătură cu o trecere mai importantă, într-o zonă inaccesibilă nouă.

*

După palma aia dată de Ralu, cel mai limpede îmi amintesc iarna lui 1989. Chiar dacă Ralu şi Sergiu se duceau într-un colţ al bucătăriei şi vorbeau în şoaptă, simţeam că ceva ciudat se întâmplă, pentru că-i vedeam mai îngrijoraţi ca de obicei, se adunau ca niciodată la ştiri, seara, şi urmăreau faţa ca de ceară a lui Cornelius Roşiianu, care vorbea, ca de obicei, despre producţia record la grâne sau despre inaugurarea noului şantier de lângă Alexandria, dar apăruseră cuvinte noi în discursul lui, care până şi mie îmi zgâriau urechea: *elemente huliganice*, *atacarea unor instituţii de stat*, *terorism*. Erau ca nişte pocnitori care plesneau în liniştea mării de vorbe cunoscute, pe care nu le mai auzeam: *sentimente de adâncă preţuire*, *tovarăşul*, *tovarăşa*, *prim-secretar general*, *alţi tovarăşi*, *lucrări*, *sesiuni*, *Marea Adunare Naţională*. Pe 20 decembrie, când a luat cuvântul chiar Ceauşescu, întors de urgenţă din Iran, şi am auzit din gura lui cuvintele alea, am început să fiu mai atent la ce discutau cei mari în bucătărie, inventându-mi motive pentru a trece pe lângă ei când vorbeau în şoaptă. Prindeam din ce în ce mai des cuvântul *Timişoara* şi l-am căutat în *Atlasul geografic*: era acolo, undeva spre gura peştelui (care peşte, în funcţie de cine vorbea, putea fi câteodată şi un buchet de flori), dar mai multe nu am putut afla din carte. În

seara aceea, s-a strâns toată gașca în curtea noastră, iar de data asta Ralu n-a protestat deloc, ba chiar s-a așezat și ea la masă, cu o cană de cafea în față, ascultând informațiile aduse de Savian. Îi auzeam din casă, pe geamul sub care mă ghemuisem, și mintea mea începuse să înregistreze noi cuvinte, care aduceau cu ele o exaltare și o violență ce păreau să vorbească direct celei din coșul pieptului meu: *baricade*, *morți*, *tras în mulțime*, *cadavre*, *Securitate*. Am adormit acolo, sub pervaz, în murmurul care se strecura din grădină, și m-am mai trezit abia a doua zi dimineață, în patul meu, încercând să rememorez traseul nocturn pe care ajunsesem acolo.

În bucătărie i-am găsit la fel de îngrijorați, inclusiv pe Savian, care stătea în Balta Albă și rămăsese peste noapte la noi, de frica controalelor. Sergiu a ieșit la cumpărături, dar s-a întors cu mâna goală, cu excepția unor ouă cumpărate de la o vecină care creștea găini în curtea din spate. Mi-au făcut o omletă și ei au băut câte un nes, apoi, în liniștea adâncă, a sunat telefonul. Ralu s-a repezit și a răspuns, iar în timp ce vorbea („Mda, dăm acum, hai, stai liniștită, taci din gură, nu mai vorbi așa, ai înnebunit?"), a început să pocnească din degete pentru a-i atrage atenția lui Sergiu, care oricum era cu ochii pe ea, și să-i arate televizorul cu insistență. Sergiu a deschis televizorul și punctul din centrul ecranului s-a deschis în ceea ce am crezut la început că sunt purici, dar puricii ăia aveau pancarte pe care scria *Socialism*, *Pace*, *Progres* și căciuli ruseți din blană de miel sau de iepure, apoi imaginea l-a avut în centru pe Ceaușescu, eminentul revoluționar patriot, după cum l-a anunțat cineva la microfon, suit la un balcon, care a început să vorbească, folosind acele cuvinte care mă adormeau, care-mi erau atât de familiare și de calde: nimeni nu spunea atât de frumos „tovarăși și pretini" sau „muncipiu", „salut revoluționar împreună cu cele mai bune urări de succes" cum o făcea el, nimeni nu-mi dădea sentimentul că sunt apărat așa cum reușea el, în nici un caz Ralu cea furtunoasă. Totuși,

m-am așezat la picioarele ei, din obișnuință, mi-am rezemat capul de genunchii ei și i-am simțit degetele cum îmi umblă prin păr, apoi se opresc asupra gâtului, pe care-l cuprind și rămân așa, fierbinți, puțin prea strânse pe ceafa mea. Nu am înțeles de ce ne uităm cu atâta încordare și atenție la încă un discurs de-al lui Ceaușescu până când nu l-am văzut pe Sergiu ridicându-se brusc în picioare, apoi îndreptându-se spre televizor și dând sonorul la maximum. Abia atunci am început să percep, sub vorbele tovarășului, care adresa mulțumiri organizatorilor mitingului de susținere, un vuiet care venea de undeva, de departe, din spate, și creștea, se apropia ca un val și în mine creștea același val, pe care doar mâna lui Ralu, din ce în ce mai rigidă, îl mai ținea înăuntrul meu, îl împiedica să țâșnească pe gură, în urlet sau poate într-un jet de vomă. Și tot atunci l-am văzut pe Ceaușescu cum se uită nedumerit în zare, cum șovăie, nu se mai uită în hârtii, ci încearcă să-și continue vorbele acelea adormitoare, cuvintele care mă legănaseră încă de la naștere, dulcile lui vorbe rârâite care prefațau filmul de miercuri seara și care aduceau somnul de la ora 10. Apoi s-a oprit și în ochii lui s-a citit înțelegerea, o înțelegere pe care eu n-o aveam, așa că încercam să pricep ce a înțeles oare tovarășul, de ce în locul privirii cețoase, ușor speriate de până atunci căpătase una ironică.

Atunci Sergiu, care era în picioare, lângă televizor, s-a întors spre Ralu și a spus doar:

— L-au halit!

Prin spatele lui Ceaușescu au început să alerge tot felul de oameni și să se audă mesaje pe care nu le pricepeam, apoi un bărbat gras, cu palton și pălărie, a deschis ușa mare dinspre balcon și se uita la spatele tovarășului, spunând ceva, invitându-l să părăsească balconul.

Iar tovarășul a mai spus, cu vocea unui bătrân surd „Ceee?" și apoi „Nu, mă, ho!" și imaginea s-a mutat spre o clădire mare, de vizavi, în timp ce vocea lui își recăpătase forța și acum urla, făcând să ne zbârnâie geamurile

din casă: „Alo! Alo! Alo! Alo! Alo!", iar degetele lui Ralu se strângeau pe gâtul meu, pulsând în ritmul acelui ALO!, aproape sufocându-mă, în timp ce Sergiu tresărea la fiecare urlet. Elena Ceaușescu urla și ea: „Liniște! Liniște!", așa cum mai urla câteodată tovarășa învățătoare la noi când intra în clasă, apoi Ceaușescu a început să le spună puricilor cu căciuli din blană să se așeze liniștiți și eu am întrebat cu voce tare: „Unde să se așeze?", dar gheara lui Ralu m-a redus la tăcere. „Asta e o provocare", a mai spus tovarășul și a reînceput să vorbească despre independență, suveranitate, apoi a anunțat că de la 1 ianuarie va mări retribuția minimă a oamenilor muncii de la 2.000 la 2.200 de lei, iar Sergiu a început să râdă, apoi a mârâit un „Căca-m-aș pe leii tăi, nea Nicule!". Numai că nea Nicu nu era în apele lui, se bâlbâia din ce în ce mai des și făcea greșeli, iar în mine începuse să crească ceva nou, ceva ce nu mai simțisem vreodată față de El, ci poate doar când vedeam un pisoi mort: milă. Milă și ură față de oamenii ăia din piață care-L chinuiau și-L făceau să pară fragil și ridicol. „Vom majora..." („alocațiile", s-a auzit șoapta Elenei, Leanța, vrăjitoarea care era de fapt capul răutăților, pentru că el era un om bun, se știa asta, dar ea-l ducea de râpă, și țara, de altfel) „alocațiile pentru copchii", a continuat el ascultător, „cu 30 sau 50 de lei". „Uraaaaaaaaaa!" s-a auzit iar din mulțimea care părea din nou să fi revenit la sentimente mai bune, apoi semnalul s-a oprit și pe televizor a apărut ceasul rotund, cu secundar. Sergiu s-a întors spre noi și ne-a anunțat că iese puțin:

— Hai, Saviane, tată, că avem treabă!

Savian și-a pus cu greu cojocul de miel peste cele trei pulovere pe care le purta încă din octombrie, s-au încălțat amândoi și au ieșit pe ușa păzită de cei doi lei. Ralu și-a desprins și ea cu greu mâna de pe gâtul meu, lăsând în urmă răcoarea transpirației care se răcea și un iz de frică pe care-l puteam simți, așa cum simțeam întotdeauna cele mai mici schimbări de atitudine ale ei, supărări, furii sau o pace atât de rară, încât părea sărbătoare.

*

E vară, foarte cald şi probabil duminică seara, am mâncat ceva la terasa Riviera din Parcul 23 August, iar acum am ajuns în centru, la micuţul cinematograf Corso, şi ştiu că va fi o seară stranie, deşi nu e film de groază, însă ceva din titlul *Noaptea generalilor* mă face să cred că o să asist la ceva murdar.

AP. 5

Iarna generalilor

Într-o revoluţie nu se umblă cu scrupule juridice, într-o revoluţie se ucide.

Gelu Voican Voiculescu,
preşedintele Organizaţiei
pentru Apărarea Drepturilor Omului

Pe data de 18 decembrie 1989, începând cu ora 7 dimineaţa, în jurul Spitalului Judeţean Timiş s-a organizat un cordon format din miliţieni şi forţe de Securitate, menit să împiedice intrarea oricărui civil. La ora 14 a sosit tovarăşul autopsier Traian Bodonea, care a descărcat din portbagajul Daciei lui crem (unde ţinea şi un bidon cu vişinată, învelit în răchită împletită) câteva baloturi de saci din nailon, de genul celor în care se transportau în secret porcii tranşaţi sau mieii de Paşte. A cărat baloturile în spital, fiindu-i permis accesul. Dr. Golea a deblocat intrarea în morga spitalului, pe uşile căreia fuseseră aburcate pături, pentru a obstrucţiona vederea din exterior. Au intrat în morgă cinci ofiţeri de miliţie conduşi de colonelul Ghircoiaş, doi medici legişti şi procurorii militari, care au început împreună să separe apele, adică să adune separat cadavrele care prezentau urme de moarte violentă. Până la ora 23.00, treaba era terminată, adică morţii prin împuşcare sau cei omorâţi în bătaie fuseseră îndesaţi în sacii de nailon.

La 0.45, luminile din spital şi din jurul spitalului au fost stinse şi în faţa morgii a tras o maşină frigorifică Comtim, folosită pentru transportarea carcaselor de porci în afara ţării (căci interiorul ţării nu mai văzuse de ceva ani carne de porc), şi a început o vânzoleală străbătută sporadic de înjurături, în timp ce miliţienii şi securiştii încărcau în maşină cele 43 de cadavre.

La 4.15 maşina a demarat, însoţită de o Dacie albă, plină cu securişti. Aceasta a fost Operaţiunea Trandafirul. De la km 36 de pe autostrada Bucureşti-Piteşti, unde Dacia albă a fost schimbată cu una a Securităţii din Bucureşti, operaţiunea s-a numit Acţiunea Vama. La ora 17.00, autoizoterma a ajuns în curtea Crematoriului Cenuşa, templul persan străjuit de grifoni din Parcul Tineretului, unde au început imediat descărcarea şi incinerarea cadavrelor, sub supravegherea şefului Administraţiei Cimitirelor, securist în rezervă. Cei cinci fochişti care au muncit fără întrerupere până a doua zi dimineaţă au primit câte un plic cu 2.000 de lei. Pe 20 decembrie, la ora 10 dimineaţa, au fost încărcate patru tomberoane cu cenuşă într-o dubă, apoi au fost duse pe raza comunei Popeşti-Leordeni, unde rămăşiţele au fost deversate într-un canal.

•

În timp ce eu mă ţineam de braţul Prinţesei Ralu şi urmăream emisiunea de varietăţi de la televizor, unde bărbaţi în costume gri, mototolite, pulovere cu mâneci suflecate, oameni cu părul zburlit se îngrămădeau ca să ocupe cât mai mult spaţiu în câmpul vizual al poporului de-abia eliberat din somnul comunist, din sediul USLA se pregăteau să plece spre clădirea MApN din Drumul Taberei trei ABI-uri, maşini de teren ARO modificate, cu blindaj uşor, trei „conserve", după cum le spuneau uslaşii aflaţi înăuntru; conservele ar fi urmat să intre pe porţile Ministerului, unde se aflau masate destule trupe cât să invadeze o ţară de dimensiuni mici, peste o mie de soldaţi, câteva zeci

de tancuri şi tot pe-atâtea transportoare blindate, plus două baterii de antiaeriană. Cei 12 uslaşi conduşi de locotenent-colonelul Gheorghe Trosca fuseseră scoşi din cazarmă printr-un ordin straniu: trebuiau să vină cu cele trei cutii de conserve ale lor şi să lupte cu forţele teroriste care trăgeau din blocurile aflate în Drumul Taberei asupra armatei comasate în curtea MApN. Fuseseră chemaţi, mai exact, să stârpească „teroriştii din tufişuri". Eu, care urmăream atunci la televizor vânzoleala revoluţionară, mi-aş fi putut aminti bancul care circula pe la petreceri, în care Tovarăşul Nicolae Ceauşescu iese la vânătoare însoţit de o trupă de securişti şi se enervează când, după o oră, nu împuşcase nimic serios, aşa că Securitatea trebuie să vină cu o idee. Bancul se încheia cu un locotenent de Securitate stând ameninţător deasupra unui tovarăş rătăcit prin pădure, care-şi deşerta maţele într-un tufiş. „Recunoşti că eşti mistreţ?" era replica finală a creativului ofiţer.

•

În timp ce uslaşii lui Trosca se echipau cu priviri goale, afară se lăsa noaptea. Singurul supravieţuitor din ABI-ul cu numărul 2 a povestit că Trosca, după ce le-a ordonat echiparea, a spus printre dinţi, destul de tare cât să fie auzit: „Ăştia pe mine mă vor!". Era greu de explicat unor luptători din brigada antitero a Securităţii, în acea clipă instituţia cea mai urâtă dintr-o ţară care trăia o adevărată psihoză întreţinută artificial, de ce trebuie să străbată tot oraşul noaptea pentru a salva peste o mie de soldaţi înarmaţi de război şi perfect capabili să se salveze şi singuri. Trosca în mod cert n-avea chef să le explice, pentru că era el însuşi ros de îndoieli. Ştia sigur că în tot ceea ce se întâmpla avea un amestec Uniunea încă Sovietică, iar el, ca locţiitor al conducătorului organizaţiei antiteroriste a Securităţii, avea de ce să se teamă. Cu atât mai mult cu cât chiar Trosca fusese cel care demascase cuibul de cârtiţe infiltrat de KGB în cadrul armatei, la

începutul anilor '80, când cea mai răsunătoare cădere fusese cea a generalului Militaru, deconspirat ca agent GRU și trimis să-și ispășească pedeapsa în calitate de simplu civil pe la Ministerul Construcțiilor Industriale. Prins în dosarul „Corbii", cariera generalului părea că s-a încheiat în plin avânt: aflat la conducerea Armatei a II-a, pe atunci general-locotenent, s-a dovedit că era implicat în planificarea unui atentat la viața lui Nicolae Ceaușescu, instrument intern al KGB și GRU, care-l recrutaseră încă de pe vremea când își făcuse studiile la Academia Militară „Frunze", de la Moscova. A fost umilit în fața foștilor subordonați, ba chiar supus la o experiență și mai înjositoare, a percheziției la domiciliu, percheziție pe care a condus-o chiar tânărul subofițer Gheorghe Trosca, de la Direcția 4, care pe atunci urma și cursurile Academiei Militare, pentru a putea deveni ofițer. Mai bine de zece ani a trăit așa, experiență mai rea chiar decât moartea pentru un om ale cărui energii vitale erau puse în mișcare doar de orgoliu. În seara de 23 decembrie era deja de o zi ministru neoficial al Apărării, așezat în funcție de omul cu care împărțise dizgrația regimului, Ion Iliescu. Avea în spate credința că e sprijinit de aceleași forțe din cauza cărora fusese mazilit cu zece ani în urmă și nutrea speranța că-l va înlătura cu ușurință pe Iliescu, care nu era decât un civil. Era un bărbat palid, înalt și ciolănos, cu ochii înfundați în cap și cu un puternic accent țărănesc. Chipul lui, văzut acum pe înregistrările din timpul Revoluției, exprimă satisfacție, amor propriu și siguranța rudimentarului ajuns într-o poziție de putere.

•

Pe 22 decembrie, la televizor, revoluționarii în pulovere lasă loc unui căpitan de armată cu ochelari cu lentile heliomate, care începe să vorbească frenetic, făcând apel la unitate, liniște și calm. Căpitanul Lupoi, căci așa îl chema, a declarat atunci că la conducerea armatei nu se

află nimeni și că nici un cadru al armatei române nu ar trage în populație. Mai târziu apare figura de strigoi a exilatului general Militaru, care face apel la generalii aflați în funcție să oprească măcelul. În acel fel straniu, jalnic de paradoxal și cinic al logicii revoluționare, până în acea clipă muriseră 162 de persoane. Din momentul în care generalul Militaru a oprit măcelul, au fost ucise alte aproape 1.000.

•

Sergiu pleca și venea o dată la câteva ore, iar la un moment dat a apărut cu un pistol Carpați, pe care-l ținea în buzunarul larg al hainei lui verzi. În celălalt avea trei încărcătoare pline, pe care le-a pus pe masa din lemn de brad montată de sculptorul Savian în bucătărie, apoi a rămas în picioare, holbându-se la ele. Televizorul era dat la maximum, ca să-l audă Ralu din orice colț al casei, mai ales acum, când pusese musacaua la încălzit și tăia pe bufet o varză, ca să facă salată. Am mâncat fără să vorbim, apoi ne-am oprit toți din mestecat, ca la un semn, când s-a auzit vocea zbierată a unui bărbat care implora populația să nu bea apă de la chiuvetă, pentru că e otrăvită. „Nu dați apă la copii, să nu-i ucidem noi", a continuat să implore. Sergiu s-a uitat la Ralu, apoi la mine, din nou la Ralu, apoi s-a ridicat, s-a dus la chiuvetă, a lăsat apa să curgă îndelung, după care a umplut o cană de lut pe care ne-o adusese Psihi Mu de la Olănești și mi-a pus-o-n față:

— Ia și bea, Marocane, să nu te deshidratezi.

Ralu a pufnit în râs, absentă:

— Nebun ești, Sergiule.

Sergiu a mângâiat-o pe mână cu două degete, de la încheietură înspre vârful degetelor, așa cum împaci o pisică zburlită. De la televizor se auzea vocea isterică a lui Teodor Brateș, care ne spunea că trupe teroriste de asalt trag în cazărmi și în bieții militari, că armata poporului abia mai face față. „Să punem mâna pe arme!" Toată

amiaza pe la microfoane s-au perindat fie bărbaţi în pulovere, fie bărbaţi în sacouri, nu se vedeau deloc femei, iar mie asta-mi dădea o stare de neliniște şi simultan o somnolenţă care aproape mă paraliza pe canapea, unde adormeam şi mă trezeam doar ca să merg la baie sau să mănânc. La un moment dat, Sergiu s-a ridicat oftând, şi-a pus geaca verde, apoi a verificat pistolul şi încărcătoarele şi a ieşit fără să privească înapoi. Ralu stătea şi ea cu spatele. Părea încordată şi era ţeapănă ca o scândură.

*

Au existat două mişcări subterane împotriva lui Ceauşescu, care s-au întâlnit pe la sfârşitul anilor '70 şi începutul anilor '80. Mişcarea militară, o cârtiţă verzuie, condusă de generalul Ion Ioniţă, secondat de generalul Militaru a săpat o galerie care a întâlnit-o pe cea civilă, o cârtiţă cafenie, condusă de disidentul Ion Iliescu şi de Virgil Măgureanu, secondaţi de Petre Roman. Prima încercare de lovitură de stat a fost deconspirată în 1984, iar urmarea a fost că generalul Ioniţă a dezvoltat un cancer galopant, care l-a ucis în trei luni. Generalul Militaru a întreprins iute o vizită clandestină la Constanţa, la consulatul URSS, vizită care probabil l-a salvat de la cancerul galopant, o boală de profil. Cele două mişcări subterane fuzionau periodic în casa lui Valter Roman, unde nu se trasau doar planuri revoluţionare, de detronare a Conducătorului, ci şi unele constructive, ce aveau în vedere lumea postrevoluţionară, care avea să fie cu adevărat comunistă sau nu avea să mai fie defel. În urma unui asemenea brainstorming la care participau câţiva foşti ilegalişti, comunişti fanatici şi oameni ai Moscovei, printre care celebrul Silviu Brucan, cunoscut mai apoi drept dom Profesor, după cum îl numea slugarnic un prezentator de televiziune cu aspect de miel, ei bine, în urma unei asemenea şedinţe s-a ajuns chiar la denumirea organului politic ce avea să preia conducerea atunci, în 1984, şi care trebuia să se numească Frontul

Salvării Naţionale. Lucrul acesta contrazice toate vorbele dispreţuitoare despre caracterul repezit, aplecat spre improvizaţie al poporului român. Iată o conspiraţie care a început înainte de 1980 şi care a fost bine dusă la capăt, iar aproape toţi regizorii ei au ajuns să joace rolurile trasate în urmă cu aproape un deceniu.

*

Cât timp a lipsit Sergiu şi noi am stat lipiţi de televizor, au început să apară zvonurile despre teroriştii care erau de fapt oameni ai Securităţii *gone rogue* sau arabii ori africanii trimişi în teritoriu de conducători de republici, prieteni de-ai lui Ceauşescu, aşa că, deşi nu vorbeam între noi, simţeam cum mâna lui Ralu tremură uşor, aşa cum o aşezase pe perna canapelei, cu palma în sus. S-a ridicat de câteva ori şi a mers la geamul din vestibul, cel din dreptul statuii-leu din dreapta scărilor, de unde se vedea strada prin gardul înalt, apoi s-a întors la canapea şi a continuat să se holbeze în televizor, cu coatele pe genunchi. Am dormit împreună, cu televizorul deschis, şi-mi amintesc noaptea aceea ca pe un vis foarte agitat, încărcat de simboluri pe care nu le ştiam descifra. Adormisem cu capul în poala ei şi-mi amintesc că la un moment dat m-am trezit înţepenit, iar ea privea în gol, înspre puricii care invadaseră ecranul televizorului. Dimineaţă a apărut Sergiu, murdar, cu ochii roşii şi un tremur al bărbiei care nu era deloc al lui. Nu mai avea nici pistol, nici încărcătoare şi m-au trimis amândoi sus, în camera mea, ca să stea de vorbă. Era întuneric şi frig, crengile nucului care atârnau deasupra Cimitirului Evreiesc erau învelite-n gheaţă, luceau în lumina becului pe care-l ţineam aprins deasupra uşii, iar mai departe pietrele tombale păreau apăsate de lumina înserării.

*

În timp ce ABI-urile, două la număr, pentru că al treilea se defectase pe drum, în dreptul Gării, se apropiau de zona MApN-ului din Drumul Taberei, în interiorul ministerului se aflau, în același birou, Ion Iliescu, Silviu Brucan, Gelu Voican Voiculescu, generalul Iulian Vlad, generalul Stănculescu, generalul Militaru și colonelul Ardeleanu, conducătorul USLA, care venise mai devreme în cursul aceleiași zile pentru a încerca să dezvinovățească corpul pe care-l conducea de acuzațiile care i se aduceau la televizor. Iliescu, care avea nevoie de armată ca de aer în acele zile, drept care îl așezase pe Militaru în fruntea ei, a asistat absolut pasiv la tot ce s-a întâmplat în acea noapte. Iar primul lucru întâmplat a fost că generalul Militaru i-a ordonat lui Ardeleanu să cheme o unitate de intervenție USLA condusă neapărat de locotenent-colonelul Trosca, șeful Statului-Major al USLA și locțiitorul lui Ardeleanu, care să ajute forțele din jurul MApN să se apere împotriva „teroriștilor din tufișuri și din balcoane". „Să vie Trosca, neapărat Trosca", a ordonat, cu accentul lui de țăran din Gorj, noul ministru al Apărării Naționale. Ardeleanu a încercat să schimbe de două ori această hotărâre, susținând că Trosca era singurul său locțiitor aflat în cazarmă, care astfel ar fi rămas fără ofițer superior. Militaru s-a dovedit a fi impasibil în fața acestor argumente.

Când cele două ABI-uri, conservele ARO cu plăci metalice sudate pe capotă, se apropiau cu prudență de zona Ministerului, era întuneric deja de câteva ore, iar în biroul lui Militaru stătea aprinsă doar o lampă, penumbra subliniind dramatic tensiunea în care se scălda încăperea. La un moment dat, Trosca a apelat linia directă pentru a-și întreba superiorul care e consemnul. „Să aprindă și să stingă pozițiile de două ori", a venit răspunsul primit direct de la Militaru. A fost momentul în care toți cei prezenți au realizat ce se va întâmpla, pentru că forțele numeroase care apărau clădirea Ministerului aveau un cu totul alt

consemn. Colonelul Ardeleanu i-a transmis subordonatului său exact ceea ce i s-a dictat. Aici există două poziții divergente: fie știa, dar i-a fost frică să miște în front, dat fiind că Militaru părea capabil de orice în acea zi, fie nu a știut, el fiind sosit destul de recent în incintă.

În plină beznă, cele două blindate rămase au intrat în curtea MApN și au oprit între două tancuri, cu luminile stinse, după care au acționat conform consemnului. După o perioadă nefirească și tensionată de tăcere, cele două tancuri au deschis focul asupra blindatelor. Ordinul primit a fost „suprimarea teroriștilor prin foc și călcare de șenile". Blindajul subțire al vehiculelor a fost străpuns de focul încrucișat și atunci au murit cei mai mulți dintre uslași. Cei care au reușit să coboare și să se adăpostească au fost striviți sau sfârtecați. Câțiva răniți, supraviețuitorii, au fost capturați și ținuți în interogatoriu câteva zeci de ore, fără a li se asigura nici un fel de îngrijire a rănilor.

Există variante ale aceleiași povești în care colonelul Ardeleanu cade în genunchi, plângând, în fața lui Militaru și-l imploră să oprească măcelul. Sau în care Stănculescu face o ultimă încercare, înainte ca ABI-urile să intre în curte, de a împiedica măcelul, printr-o parafrazare eufemistică a situației: „E haos, e beznă, tovarăși...". Dar în toate variantele se întâmplă același lucru: întregul birou ascultă zgomotele războiului fratricid de afară, dar și transmisia disperată a lui Trosca, practic ultimele lui cuvinte: „Ne omoară, faceți ceva!... Se trage" (un alt uslaș strigă: „Tată, nu trage, mă...!"), Ardeleanu începe să plângă, iar Militaru, care probabil devine conștient de propria importanță în angrenajul tectonic al Marii Istorii, îi spune: „*À la guerre comme à la guerre*, Ardelene!". Aici intervin voci pline de cinism care nu pricep aspectul romantic al replicii și susțin că Militaru era totuși un țăran needucat și o brută și că ar fi spus de fapt: „Ei, așa e la război, Ardelene, mai curge și sânge...!".

Există și elemente ale poveștii care vin în sprijinul unei versiuni separate, care l-ar absolvi pe Militaru de orice

vină, ba chiar l-ar transforma într-un soi de erou. Toți uslașii veniți cu cele două ABI-uri purtau peste uniforma contratero uniforme militare, de genişti. Teoria este că Iulian Vlad şi o aripă naţionalistă a Securităţii ar fi reuşit să le transmită uslaşilor ordinul de a se infiltra la adăpostul întunericului în clădirea MApN şi de a-i lichida pe toţi conducătorii civili ai CFSN-ului. Operaţiunea ar fi fost în mod strălucit dejucată.

*

Tot pe 22, o zi mai lungă decât toată viaţa pe care o trăisem până atunci, am ieşit de pe improbabila alee Solca, de mână cu Sergiu, pe care-l sunase sculptorul Savian cel gras să-i spună că vin legiunile de muncitori de la IMGB şi că trebuie să le vedem neapărat, că o să înţelegem noi de ce, aşa că ne-am îmbrăcat rapid şi, în ciuda protestelor lui Ralu („Măcar lasă copilu', că oricum nu-nţelege nimic"), am ieşit în Bulevardul Pieptănari şi am mers repede, zgribuliţi, prin ceaţă, până am ieşit la Şura Mare. Îmi amintesc ceaţa joasă care plana ca-n mlaştini, la nivelul gleznelor, frigul ascuţit, de decembrie fără zăpadă, foamea şi mâna aspră a lui Sergiu, care fuma în tăcere, sprijinit de cupola gurii de metrou. Am stat aşa mai bine de jumătate de oră, pentru că sculptorul Savian locuia pe la Big, până când vuietul a început să se distingă din ce în ce mai tare, apoi şi mai tare şi apoi s-a transformat în cuvintele scârboase care îmi făceau sufletul să sângereze, în special „Jos Ceauşescu!". „Jos comunismul!" nu mă interesa deloc, comunismul era un cuvânt fără sens, însă numele Ceauşescu avea chip şi era sfânt, ba mai mult decât atât, era numele care-mi spunea seara, la culcare, că mă voi mai trezi a doua zi, că totul era bine, liniar şi previzibil. A început să se audă şi scârţâitul ferestrelor deschise deasupra capetelor noastre, pentru că oamenii începuseră să-şi facă curaj şi să iasă-n balcoane: era unica lor şansă de a vedea Revoluţia în

direct, dar altfel decât la televizor. Apoi i-am văzut, au apărut legiunile perfect încolonate, cu pancarte albe, lungi, venind în marş dinspre Brâncoveanu, dând colţul în dreptul Cimitirului Eroilor şi, deşi încă nu suportam (aveam senzaţia că-mi rănesc urechile, că mi le însângerează) acele scandări în care numele tovarăşului era batjocorit, am fost impresionat de disciplina acelor coloane, de cadenţa acelui marş şi m-am lipit de Sergiu şi am vrut să-mi ascund privirea, era insuportabil să-i privesc când se aflau la doar câţiva metri de mine, dar Sergiu m-a obligat să mă uit şi avea acea fermitate a gesticii pe care ştiam că nu e bine s-o provoc, aşa că am privit, deşi nu puteam izola un om în mulţime, iar mulţimea mă speria şi aşa avea să fie întotdeauna. „Uite, Marocane, uită-te bine: băieţii ăştia ordonaţi numai ieri treceau cu pancarte cu Tovarăşu'. Şi tot de la el au învăţat ordinea. Uite-i ce ascultători sunt!"

•

În dimineaţa de 24 decembrie, cei care au reuşit să adoarmă în zona MApN, după ce în noaptea trecută din faţa blocului se auziseră zgomotele unui război despre care la televizor li se spunea că e dus de forţele armate împotriva teroriştilor, au putut să vadă, când s-au trezit, cele două vehicule blindate făcute ferfeniţă, unul dintre ele răsturnat pe-o parte, iar în jurul lor, în plină stradă, cele opt cadavre pe care le scuipase noaptea. Iernile fără zăpadă din cartierele bucureştene cu blocuri au un chip aparte, pe care şi-l dezvăluie cu zgârcenie alogenilor. Sunt uscate, dar aerul acela deşertic pe care-l percepe ochiul neavizat e înşelător şi criminal. Zgura blocului, mica aceea sclipitoare, poate înhăţa oricând pielea, o zgârietură se transformă uşor în rană deschisă, supurează, iar gerul e purtătorul unor microbi unici şi ai tristeţii care se înveleşte în pielea victimei. Iernile fără zăpadă din Bucureşti se hrănesc cu sufletele oamenilor, trec prin gecile lor de fâş, prin puloverele tricotate, trec de maieul lipit de corp,

străpung sternul osos, descărnat şi acolo, în locul unde credinţa populară aşază sufletul, încep să sugă viaţa omului, care dispare mai întâi din ochi, din privire. Toate privirile întâlnite la cozile unde aşteptăm să se dea carne sau lapte sau unt sau, în ultimul an, pâine şi zahăr sunt goale sau sunt rele, dar răutatea lor nu e umană, e răutatea unei conserve goale, e răutatea unei caroserii abandonate de maşină. Apoi viaţa dispare din membre, din mâinile care tremură pentru că sunt teci fără sabie, care abia ridică paharul de vodcă la gură, apoi abia îl aşază pe masa din tablă, cu grijă să nu se atingă de ea, pentru că masa aia jupoaie pielea. Şi ochii aflaţi imediat sub căciula din blană de iepure privesc în păhărelul cu striaţii ca nişte meridiane, dar privirea lor de fapt se scurge înăuntru, acolo unde frigul suge oasele de măduvă, suge sângele care abia dacă mai e cald şi apoi va urca înspre creier, creierul păstos, înecat în tristeţe, tristeţe metalică, corp straniu ce nu-şi găseşte locul în craniul părăsit de curentul electric al vieţii. Omul acela, aflat la limita îndobitocirii, iese din scara blocului din Drumul Taberei, sunt mulţi asemenea oameni ca el, abia merg, îşi scot ţigări Carpaţi cu degetele tremurânde, şi le aprind unul altuia fără vorbe, merg împiedicat, se îndreaptă fără frică spre câmpul de luptă părăsit, pentru că frica ar presupune că iubesc ceva din viaţa asta, şi-o feresc pentru că ţin la ea, o vor prelungită, cu preţul laşităţii, dar ei sunt morţi vii, sunt teroriştii din tufişuri, sunt teroriştii din blocuri, morţii vii din Drumul Taberei care înconjoară teatrul de operaţiuni al nopţii şi pipăie cadavrele expuse impudic pe trotuar şi în stradă, maşinile răsturnate, crâmpoţite pe care scrie, cu vopsea sau cretă albă (Cine a scris? Cine o fi fost Scriitorul?), TERORIŞTI, pentru că identitatea unui cadavru trebuie să fie precizată, cel puţin iniţial, trebuie să ne implicăm într-o anumită vânzoleală, să chemăm legistul, să ne declare moartea, dat fiind că noi nu suntem specialişti într-ale morţii, ci ne îndeletnicim îndeobşte cu viaţa, cu propria noastră viaţă, aşadar de unde să ştim

noi că un mort e un mort e un mort sau, şi mai mult, că acel mort e un terorist e un terorist e un terorist? Avem nevoie de un Scriitor care să-şi aşeze rândurile fie pe maşinile ARO blindate, fie pe certificatele de deces şi astfel să ateste o anumită identitate sau alta. Fie că e vorba despre mort (Decedat), fie că vorbim despre Terorişti (care, fiind terorişti, nu mai pot fi şi morţi, cele două identităţi se exclud reciproc). Iar dacă un Terorist nu este mort înseamnă că el trebuie privit în continuare ca un agresor, însă unul trecut într-o stare diferită de agregare a sufletului, una care nu-i mai permite să terorizeze activ, ci în moduri mult mai subtile, mai insidioase, să ameninţe chiar sfânta celulă de bază a societăţii, adică să ne înfricoşeze fragilele neveste şi copiii nevinovaţi ca nişte ghiocei. Teroristul este un vampir, aşa cum noi, cei ieşiţi din blocurile din Drumul Taberei, suntem morţi vii, numai că în noi încă mai arde flacăra violenţei, încă suntem capabili să îndoim moneda de cinci lei între două degete.

*

Când locatarii blocurilor din jurul MApN au coborât de dimineaţă, ceaţa aceea ca o întrupare a miasmei se ridicase de la nivelul gleznelor înspre capete, văzuţi de la distanţă, păreau corpuri fără cap care se conduceau prin pâclă unele pe celelalte. S-au îndreptat cu precauţie, mai întâi doi bărbaţi curajoşi, adică tineri, apoi câţiva adulţi cu ochii roşii, spre cele două ABI-uri răsturnate care încă fumegau sau scoteau aburi şi spre cele opt cadavre răspândite haotic în jurul blindatelor din metal găurite şi rupte. Locul arăta ca scena unui fantast atac carnasier, numai că felinele acelea uriaşe îşi consumaseră furia asupra blindatelor, parcă dorind să le demonstreze fragilitatea, apoi lăsaseră în mod nefiresc cadavrele răsfirate pe asfalt. S-au răspândit fiecare pe lângă un cadavru, au admirat literele trasate cu alb care formau cuvântul *Teroriştii*, apoi, văzând că nu se întâmplă nimic, ba chiar că dinspre curtea Ministerului

nu se aude nimic, primul, unul dintre tineri, a dat cu gheata în capul protejat de cască al unui uslaș mort. Casca era prinsă cu o curea, astfel încât, în afara unui balans straniu, cam cum e orice mișcare provocată corpului înțepenit, nu s-a întâmplat nimic. Unul dintre maturi s-a întors spre bloc și a strigat. Și-a chemat familia întreagă să-i vadă pe teroriștii morți. Atunci au început să iasă din scări tot felul de oameni, femei, copii, adolescenți, bătrâni, lași, precauți, oameni gălbejiți, iar în curând s-a format o mulțime în jurul câte unei insule de interes reprezentată de un cadavru. Unul dintre ele era retezat în două, prins între conserve, un altul carbonizat, arsese sub o mașină Dacia 1310 sub care se târâse într-o ultimă încercare de a supraviețui. Nu se știe exact când s-a dezlănțuit mulțimea, pentru că acțiunea ei s-a întins de-a lungul mai multor zile, atâta timp cât cadavrele au fost lăsate în stradă. Nu există nici o repartizare statistică pe genuri a celor care au profanat cadavrele, deși sunt mulți martori care spun că femeile și bătrânii au fost ființele cele mai crude cu teroriștii. În ultima zi în care au stat mărturie luptei împotriva terorismului, cei opt uslași au trecut prin diverse metamorfoze cauzate atât de acțiunea lentă a putrefacției, cât și de cea dură, rapidă a elementului uman. Li s-au scos ochii, diverse persoane s-au pișat pe cadavre (în special pe al locotenent-colonelului Trosca, pentru că, din pricina gradului, inspira o ură de nedescris), li s-au stins țigări pe piele, au fost tăiați, inscripționați, tatuați post-mortem cu noua lor identitate (teroriști, arabi, africani) și, în cele din urmă, ca o încununare a spectacolului, doi bărbați i-au tăiat capul lui Trosca și l-au înfipt în osia unui ABI răsturnat. I-au scrijelit cuvântul *terorist* pe frunte și i-au înfipt o țigară în gură.

•

Toate aceste scene au ajuns în mintea mea mulți ani mai târziu și, fiind atunci tânăr și ușor indignabil, mi-am jignit părinții și cunoscuții mai în vârstă, acuzându-i de

laşitate, de tăcere în faţa unor dovezi evidente ale măsluirii acelui eveniment. Eram în perioada aceea, în deceniul de viaţă dintre 20 şi 30 de ani, aplecat spre a dramatiza totul, de la iubire la mica şi marea istorie, aşa încât cei care mă cunoşteau m-au lăsat în pace, ştiind c-o să-mi treacă. Şi, într-adevăr, intensitatea revoltei a scăzut, însă nu a dispărut. Imaginile – inclusiv cele proiectate chiar de mine pe peretele alb al propriului creier – au făcut parte dintr-o maturizare târzie, pe care am amânat-o din răsputeri. Am trăit tot timpul cu credinţa că scenele din noaptea de 23 spre 24 decembrie 1989 constituie o bornă pe care acea cretă albă ce scrijelise *Teroriştii* pe maşinile ARO scrisese de data asta: *Aşa s-a născut Răul!* Da, deşi un copil al Revoluţiei, pentru mine aceeaşi Revoluţie coincide cu naşterea Răului. Şi am resimţit acest lucru chiar de atunci, din iarna uscată şi friguroasă când m-am chircit de groază văzând cum un pluton de monştri îi ucide pe Elena şi pe Nicolae Ceauşescu, părinţii mei din televizor, după un proces pe care şi eu, la cei 10 ani ai mei, îl resimţeam ca nefiresc şi crud. Nu citisem despre *Teatrul cruzimii*, dar, când am făcut-o, eseul lui Artaud m-a trimis imediat la acel proces al cuplului Ceauşescu şi apoi la scenele din faţa MApN. Pentru că, aşa cum scrie Artaud, teatrul cruzimii îl transformă pe spectator în actor, îl proiectează în mijlocul scenei. Cum altfel, o întrebam pe Ralu, aprinzându-mi o ţigară, prima formă a revoltei mele adolescentine, cum altfel poate fi copilul unor părinţi ucişi în faţa lui, la televizor, dacă nu dezaxat, violent, alcoolic, ca mine? Şi, punând această întrebare, scuipând cuvintele înspre propria mamă, deveneam la rândul meu actor, cu toată ştiinţa înmagazinată după zecile de înmormântări privite de pe gardul Cimitirului Evreiesc. Iar ea, cu ochii măriţi de furie, cu cuvintele blocate în gâtlej, îmi arăta uşa străjuită de cei doi lei, pe care dădeam buzna pentru a mă mai întoarce doar a doua zi, după ce arsesem tot combustibilul revoltei. Şi, când mă trezeam, o luam de la capăt, îi reproşam că nu se dusese-n Piaţă în '90,

îi reproşam că ratase orice ocazie de a lupta, că marele ei spirit artistic nu era decât calea spre iluzorii câştiguri materiale, îi reproşam că-i permisese lui Sergiu să se lase doborât de „capitalismul original", că-l lăsase să plece-n Germania şi astfel îmi pierdusem al nu ştiu câtelea tată. Îi reproşam că votase cu FSN, că râdea de Raţiu împreună cu Psihi Mu, că erau adeptele salamului cu soia ca probă obligatorie pentru noul politician, îi reproşam că mănâncă din ce în ce mai mult, că se îngraşă sub ochii mei şi că pictează din ce în ce mai rar, iar atunci când pictează, o face prost. Îi reproşam că îmbătrâneşte şi că zeiţa nemiloasă a copilăriei mele coboară implacabil o scară care o aşază pe pământ, într-un teatru al cruzimii muritorilor. Dar cuvintele mele nu ajungeau la ea, pentru că atunci aveam senzaţia că i se întorc ochii pe dos, că recită (eufemistic vorbind, dat fiind că urla şi pe gură îi ieşeau jigniri care ar fi scos din minţi şi un campion al răbdării) un text neîntrerupt pe care-l cloceşte în ea de ani de zile şi pe care mi-l aruncă-n faţă ca pe un cazan cu zoaie, iar asta mă frângea, mă rupea-n două, pentru că-n cazanul ăla al ei se găseau firişoare de sânge, mici zăcăminte de iubire pe care altfel nu mi le mai putea arăta. Aşa că fugeam sus, în camera mea, şi, privind înspre Cimitirul Evreiesc, începeam să plâng, pentru că încă nu înţelesesem că amestecul acesta nu e ceva improbabil, e chiar cimentul care ne uneşte pe noi doi.

*

Teroriştii din grupul Trosca au fost declaraţi eroi ai Revoluţiei române. Câţiva ani, familiile lor, care trebuiseră să le adune cadavrele mutilate din stradă, au avut amara consolare de a beneficia de o pensie. În anul 2011, preşedintele Traian Băsescu, cel care a patronat Condamnarea Comunismului în România, le-a retras acest statut, pe motiv că cei opt uslaşi ar fi practicat poliţie politică, deşi pe rol se aflau câteva dosare care contraziceau acest lucru.

Câțiva ani mai târziu, a ieșit la iveală despre același președinte că mai purtase, cel puțin în arhivele Securității, și un alt nume, fiind colaborator al acesteia. În acei ani au ieșit la suprafață dosarele mai multor scriitori români care turnaseră sau, dacă n-o făcuseră, semnaseră cu Securitatea în urma câte unui șantaj. Deja viața publică se mutase pe platformele de socializare și astfel erau distribuite jelaniile celor curați, ale impecabililor, texte îndurerate care purtau titlul „De ce, X?". Iar X tăcea vinovat, era dat afară de la locul de muncă și se angaja în altă parte. După ceva timp scria un eseu în care povestea că fusese șantajat, că avea doar 18 ani, că lăsase gravidă o fată care avortase apoi, iar asta se aflase... Tot în acei ani am aflat de la un binevoitor prieten de familie că Ovidius știuse și el despre complotul Securității și că astfel își putuse premedita pensionarea cu câțiva ani înaintea Revoluției. De la același binevoitor am aflat că Genu fusese un entuziast colaborator și turnător, lucru ce-i facilitase ieșirea din țară înainte de '89. Asupra lui Ralu, a fostei Prințese a Pieptănarilor, n-a planat niciodată această bănuială, iar acum, când zace într-o garsonieră din Apărătorii Patriei, întinsă într-un pat care abia o mai încape, cu niște pernuțe ale picioarelor groase de zece centimetri, nici că mai contează. Vizitele mele se răresc, pentru că mă doare s-o văd și simt că-i produc aceeași durere și ei. Nu-mi mai fac iluzii legate de o unică și originară izbucnire a răului, știu că e peste tot, difuz ca un jet de apă proiectat dintr-o stropitoare peste frunzele unei plante. Am avut ocazia să-l cunosc în mine și în alții, l-am văzut chiar în propriii mei copii și atunci am întors capul în altă parte. Am cunoscut inconștiența care naște Răul, brațul care pleacă înaintea gândului sau a sentimentului chiar, am lovit, am înfipt și cuțitul în carne și întotdeauna, ajuns acasă, între pături, dârdâind de vinovăție și de remușcare, mi-am spus că e vina altuia, că Răul e material și totuși străpunge granițele ființelor, se întrupează după bunul plac sau, și mai rău, aleatoriu.

*

Foarte târziu, aproape în perioada în care eu deja mă izolasem în mansarda din Strada Parfumului, a început să circule un film realizat în dimineaţa de 24 decembrie 1989. Trosca încă nu e decapitat, însă se poate observa foarte limpede gaura făcută de glonţul care i-a perforat fruntea perfect simetric, la jumătatea liniei imaginare dintre cele două tâmple. E urma unei răni care poate face pe oricine să se întrebe cum ar putea fi ea rezultatul întâmplării, al acelui aleatoriu morbid care ar fi îndrumat un glonţ în plină beznă în chiar centrul osului frontal. Cadavrele sunt în mod evident mutate din poziţia în care au căzut pradă morţii şi lăsate în posturi stranii, ca nişte manechine aruncate-n stradă într-o criză de nervi. În jurul lor mişună cetăţenii furioşi şi nu mai puţin curioşi. Se distinge vocea unui bătrân care spune „Ăştia nu-s români, se vede. Uite la ăsta ce faţă are!". Apoi, ca de nicăieri, vocea unei femei tinere: „Hai să le luăm cizmele, fir-ar mama lor a dracu'!".

În Casa cu Lei
(continuare)

Imediat după Revoluție, Genu a plecat din țară, și-a părăsit postul bun de la ONT unde-l băgase Ovidius și s-a angajat la firma de turism a unor frați indieni foarte grași și milionari din New York, pe care-i cunoscuse slujind Republica Socialistă România și comerțul exterior. Dacă până atunci numele lui însemnase pentru mine lungi absențe întrerupte de sosiri din străinătate, cu valize Samsonite burdușite cu cadouri, pe care le primeam în vizitele pe care aveam voie să i le fac o dată la două săptămâni, acum dispăruse cu totul și știam că trăiește în orașul ăla mitologic, în care se întâmplau numai lucruri groaznice (King Kong atârnat de un turn, incendii teribile, apocalipsa înghețului). Nu mai venea în țară decât vara, când stătea câte o lună, și atunci mergeam la mare, cu mașina lui, care nu mai era o Dacie crem pe nume Zambilica, ci devenise un VW Golf albastru, micuț, în care ne îngrămădeam eu, Mariana-Cur-de-Fier („Dar-ar canceru-n gâtu' ei, că a lăsat un copil fără tată!"), noul lor copil, Traian („Michi, noi o să avem un copil, o să ai un frate", ochii umezi ai Marianei, el cu mâna sprijinită pe portiera mașinii și uitându-se la mine cu ochii mijiți în soare), și câinele Joy, cockerul spaniel cu halenă care avea boală pe mine. În anii aceia, imediat după Revoluție, m-a chemat chiar o vară întreagă la el și Ralu a trebuit să cedeze în fața rugăminților mele și ale lui Sergiu („Raluca, tu-ți dai seama ce șansă e pentru băiatul ăsta? În primul rând c-o să învețe engleză"), așa că am petrecut două luni în Manhattan alături de

soacra lui, în timp ce el și Mariana erau la slujbă, iar Traian la grădiniță. Bătrâna era în regulă, numai că avea o obsesie pentru produsele naturale, așa că, după ce a cercetat cu minuțiozitate de *mad scientist* harta agroalimentară a Manhattanului, a găsit o piață de legume și fructe până unde mă târâia la fiecare două zile, ca să cumpere cartofi și ceapă, după ce treceam pe lângă câteva zeci de magazine care vindeau exact aceleași produse, dar ambalate.

Pe el îl vedeam seara, când bea două cutii de Coors light în apartamentul de hotel unde trăiam și mă punea să-i povestesc ce făcusem toată ziua, iar eu mare lucru nu aveam să-i spun, pentru că descoperisem cele câteva sute de canale de televizor și în fiecare zi urmăream serialul *The Incredible Hulk*, apoi ieșeam eventual să duc niște saci de cutii reciclabile la centrul de colectare, pentru care primeam câțiva dolari. Ca să mai rupem monotonia, o înduioșam pe bătrână, pe tanti Tuța, să mergem la un film și așa am văzut *Terminator 2* pe Broadway, imediat după lansare, film care a oripilat-o, sau *Double Impact*, cu Van Damme, film care a îngrozit-o și mai tare, mai ales că la un moment dat se sărutau acolo două tipe, drept care a povestit acasă că am dus-o la un film porno, iar eu a trebuit să demonstrez că nu, nu e un film porno, ci unul de acțiune în care se înfruntă Binele și Răul, care bineînțeles că viețuiesc în aceeași persoană, de unde și gemelitatea din prim-plan. Primisem de la el un Game Boy, la care aveam două casete, așa că nu-mi trebuia nimic altceva. În weekenduri ne plimbam prin oraș, câteodată înspre Battery, de unde luam vaporașul fie spre Statuia Libertății, fie spre Ellis Island, iar o dată am fost cu mașina chiar până la ocean. După câteva zile, uitasem complet de Casa cu Lei și mă puteam preface că asta e viața mea acum, că sunt un copil care trăiește în America. Noaptea mi se făcea frică de toate schimbările și de ușurința cu care eram gata să uit de propria mea viață și-mi strângeam genunchii la piept, atent să n-o trezesc pe tanti Tuța, cu care împărțeam patul.

Apartamentul avea trei camere, o sufragerie mare, cu bucătărie deschisă, un dormitor unde dormeam eu cu tanti şi încă unul, unde îşi petrecea nopţile tânăra familie. Era situat la etajul 23, chiar vizavi de cel mai mare magazin de jucării pe care-l văzusem vreodată, Toys „R" Us, iar noaptea îmi jucau pe faţă luminile colorate ale reclamelor. Şi în clipele acelea, într-una dintre nopţi, stând cu ochii închişi, peste care treceau dungi luminoase, verzi, roz, albastre, mi-am dat seama că mă înstrăinasem complet de bărbatul care dormea în camera de alături, împreună cu familia lui, şi care mă punea pe mine în pat cu o bătrână, care nici măcar nu era bunica mea, Psihi Mu, ci mirosea aşa cum miroase un om străin, un oposum sau un câine vagabond. Din noaptea aia am început să-l urmăresc cu atenţie, aşa cum îşi urmăreşte bărbatul femeia înşelată, să-i pândesc gesturile, să nu mă mai las emoţionat ca până atunci de gesturile lui discrete de tandreţe, care deveniseră oricum foarte rare. Mă prefăceam şi, în acelaşi timp, eram mult mai puţin fals, mai direct, mai rigid în construcţia mea interioară, deşi până la suprafaţă acest nou miez dur avea de străbătut falduri molatice de sentimentalism, de cărnuri parfumate şi mătăsuri fetide, ţesute din mângâierile copilăriei, ale unor speranţe nemărturisite şi dintr-o dragoste fără rădăcini şi neadresată nimănui. În nici un caz femeii bătrâne care sufla greu în spatele meu, nici bărbatului cu chelie şi mustaţă din camera de alături ori femeii care dormea cu el în pat sau copilului dintre ei. Dar nici femeii înalte cu pieptul plin din Casa cu Lei, nici măcar bărbatului vânos, cu tatuaj, care fuma în curtea aceleiaşi case. Cu toţii erau manechine spre care mă puteam îndrepta, dar alegerea se dovedea a fi de multe ori prea lucidă şi limitată.

Cele două luni petrecute într-un oraş atât de îndepărtat, încât părea imaginar, chiar şi atunci când păşeam pe străzile lui, m-au distanţat de toţi adulţii care mă vizitau în vis, oricât de ciudat ar fi părut, iar îndepărtarea mea

s-a produs lucid, fără nici o îndulcire copilărească, așa cum o insectă închipuită și-ar înveli corpul într-o armură chitinoasă, presimțind atacul termitelor ucigașe. Numai că acțiunea de pietrificare nu era totală, ci lăsase niște supape neștiute, pe care aveam să le descopăr de-a lungul anilor, în timpul unor crize venite din senin, izbucniri isterice care mă zguduiau și mă curățau de toată zgura sentimentală acumulată în timp.

Am crezut că transformarea mea din acea noapte, sub lumina reclamelor de pe 34th Street, o să rămână un secret atâta timp cât o să vreau eu, dar Ralu, vrăjitoarea Ralu, și-a dat seama din clipa în care am intrat pe poarta Casei cu Lei că s-a întâmplat ceva, nu cu mine, ci cu relația de putere dintre noi doi. Bineînțeles că acum bărbatul singur și înmormântat în aer, claustrat într-o celulă din podul casei vechi din fostul cartier evreiesc al Bucureștiului, știe că reacția ei a fost una irațională, de femeie geloasă care se teme că-și pierde bărbatul cel mai constant din viața ei. M-a așteptat, reținută, pe trepte, între cei doi lei, și m-am gândit atunci că femeia aia mare, cu părul ridicat în vârful capului, care purta o salopetă copiată din vreo *Burda*, cocoțată pe tocuri de 12, venea și ea de departe, așa cum și eu mă întorceam dintr-un oraș de la capătul lumii. Ne-am îmbrățișat cu aceeași răceală prost mascată de amândoi, iar când am intrat în casă, pe lângă ea, i-am simțit privirea înfiptă-n ceafă, așa cum îi simțeam mâna pe piept când eram mult mai mic, locul unde-și punea palma chiar în centrul sternului atunci când eram bolnav și tușeam. În sufragerie am găsit-o pe Psihi Mu, aranjată toată, rujată, cu părul alb ridicat în clasicul permanent, care a sărit din fotoliu și s-a repezit spre mine, acoperindu-mă cu sărutări și strângându-mă în brațe să mă sufoce:

— Psihi Mu, dragu' lu' bunicuța, pe unde-ai umblat, măi, băiete?

Și vaiete, și urlete, și pe unde-oi fi rătăcit eu, în loc să stau acasă, acișilișe, iar peste toate trona zâmbetul

ironic al Prințesei Ralu, de undeva, de sus, din Împărăția Durerii.

O altă surpriză a fost că Sergiu nu era acasă, iar când am întrebat de el, am primit niște răspunsuri evazive, din care am înțeles doar că o luase și el pe urmele celorlalți bărbați învinși. De fapt, Sergiu fusese învins dinainte, iar cel care-l doborâse la pământ fusese chiar Ceaușescu, care-l trăsese după el în ziua de Crăciun a lui '89, când se hotărâse să ne părăsească pe noi, copiii lui. În anii '90, Sergiu a plecat pentru câteva luni în Germania, iar când s-a întors, era cu totul alt om. Foarte târziu am înțeles că avusese probleme cu poliția, dar asta după îndelungi anamneze, după ore de pus cap la cap frânturi de conversație și aluzii. Când a revenit, din el mai rămăseseră doar ticurile verbale și silueta, dar se purta de parcă fierul ăla care-l străbătea s-ar fi topit. Stătea vara în grădină în fața unui șpriț cu vin alb („de vară, Marocane") și se uita în gol. Chiar când vorbeam, aveam senzația că-l deranjez, că-i întrerup un film pe care-l urmărește cu lentoare în spatele pleoapelor. Schimbarea lui venea în contratimp cu tot ce se întâmpla în jur, pentru că în zilele acelea trăiam într-o țară care exploda în fiecare seară. Imediat după Revoluție, la primul lui drum cu Ralu la Istanbul, când eu am rămas la Psihi Mu, au cumpărat un televizor color GoldStar, care devenise repede idolul la care se închina toată casa. Televizorul ăla mergea neîntrerupt, dat foarte tare, iradiind în toată casa viermuiala unei țări care părea să reintre în istorie după decenii de adormire. Câteodată mă trezeam murmurând în patul meu fraze din discursurile lui Nicolae Ceaușescu, încercând să amuțesc vacarmul care venea de jos, din sufragerie. Adoram însă reclamele, așa că fugeam în jos, pe scări, de fiecare dată când auzeam că începe un calup nou: devenisem un foarte abil imitator al vocilor din reclame și nu o dată îi amuzasem pe Ralu și pe Sergiu strecurându-mă în camera lor și urlând „V-am prins, vrăjitoarelor!", ca-n reclama la

calculatoarele Felix, sau râgâind după masă și susurând inocent „Titan Ice" ori, când apărea vreo problemă, sfătuindu-i să cheme oamenii de la Minolta. În 1990, imnul Aleii Solca fusese „Un'estate italiana", melodia Giannei Nannini, care răsuna din toate televizoarele și radiourile până la metroul de la Pieptănari.

•

Tot atunci însă, la trecerea în clasa a V-a, Ovidius a sunat-o pe Ralu și, luându-și toate măsurile de precauție, i-a spus că poate aranja să fiu mutat la o școală mult mai bună, „să-l scoatem din cartier, Raluca, dragă", iar școala aceea se afla undeva între Tineretului și Piața Unirii, pe o străduță paralelă cu bulevardul, Strada Oițelor, zisă, bineînțeles, Coițelor. Și așa a debutat cariera mea de tânăr supus sfârtecării cu ajutorul celor patru cămile, pentru că dimineața plecam de la Pieptănari, coboram pe la Cuțitul de Argint, pe lângă Adesgo (unde pe ziduri începuseră să apară reclame care-mi făceau sângele să fiarbă, picioare lungi, învelite-n ciorapi lucioși, rujul roșu-aprins al Janinei sau cel portocaliu al Danei Săvuică, trupuri mature, cărnoase, mâini molatice ținând între degete șiraguri de perle care se scurgeau printre sâni abia ascunși de sutienele Triumph și care indicau, ca niște cascade minerale, zona secretă și totuși atât de vizibilă dintre coapse), traversam în intersecția mare de lângă Tineretului, apoi o coteam printre blocuri spre Trestiana și intram în holul ca o piscină, unde stăteam câteva minute cu privirea pironită la picioarele lungi și caste ale lui Brigitte Bardot. Iar privirea pe care i-o ofeream ei, mi-am dat seama, avea o cu totul altă calitate decât cea concupiscentă pe care o rezervam Janinei sau Danei Săvuică de la Adesgo, pentru că aici, în piscina bătrânilor, eram gata s-o salvez pe fata blondă, cu picioare-n ciorapi cu model, s-o scot din rama cu peisaj de toamnă și să urc cu ea la etajul

4, s-o prezint bunicilor şi să le spun, plin de curaj: „Ea e! Ne iubim!".

În schimb, urcam şi sunam la uşă, iar Meri sau Ovidius îmi întrerupeau reveria cu micul dejun, mereu acelaşi, cereale cu lapte, cereale pe care le trimitea Genu din America şi-n cutiile cărora se găseau cartonaşe cu mari jucători de baschet, pe care le colecţionam şi le adunam într-o carte mică, despre pigmei, scrisă de Horia C. Matei. Îi aveam deja pe Larry Bird, pe Magic Johnson, pe Michael Jordan şi aşteptam cu sufletul la gură să termin o cutie ca s-o pot deschide pe următoarea, pentru că lui Ovidius nu-i plăcea deloc să desfacem cutii aiurea, doar ca să ne uităm după surprize. Era, pur şi simplu, împotriva crezului său.

Încă eram un copil cuminte, speriat de noua şcoală, de blugii colegilor şi de pantofiorii cu broderie pe care îi purtau atunci toate fetele. Intram la ore de la 12 sau de la 1 şi Ovidius insista să mă ducă el la şcoală, pentru că nu se ştie niciodată ce se poate întâmpla, aşa că mergeam pe bulevardul Dimitrie Cantemir, fost al Pionierilor, aşa cum şi Pieptănarii Casei cu Lei deveniseră Eroii Revoluţiei, mergeam ţinându-ne de mână, iar el încerca să vorbească cu mine, eventual să repetăm câte ceva la orele pe care le aveam, dar eu cădeam invariabil în reveriile mele până când renunţa, întrebându-se probabil ce se va alege de copilul ăsta, în timp ce copilul visa că se află într-un iglu la Polul Nord, alături de câţiva colegi, că afară e o furtună cumplită de zăpadă şi un urs-polar încearcă să dărâme zidurile impenetrabile din gheaţă.

La clasă eram ceea ce s-ar numi un elev bunicel, fără excese de inteligenţă sau talent, mă strecuram printre primii cinci-şase, depunând toate eforturile să nu ies în evidenţă. Eram terifiat de profesoara de istorie, doamna Mihu, o femeie ca un butoi de bere, cu păr negru, cârlionţat, care-şi începea ora identificând o victimă sau povestindu-ne prima ei ieşire din ţară, care avusese loc în Franţa, într-un orăşel înfrăţit cu oraşul ei natal. Nu se putea

desprinde de vraja acelei excursii, așa că ne povestea cu încântare nu ceea ce văzuse, ci glumele pe care le făcea un alt profesor din grup, fără să-și dea seama că-n asemenea excursii se nasc glume și intimități pe care ți-e imposibil să le transmiți în alt grup. Într-o zi a pus ochii pe mine pentru că ascundeam sub pupitru un unicorn din cauciuc pe care mi-l adusese Sergiu din Germania, probabil în pană de inspirație sau pentru că asta mai găsise într-o ultimă benzinărie înainte de a intra în țară. Nu-mi plăcea neapărat, dar era moale și avea părul în toate culorile curcubeului și, când îl strângeam în mână, îmi dădea aceeași senzație de căldură sufletească pe care o simțeam în fața pozei color cu Brigitte Bardot din casa scării celor bătrâni.

— Lucescu, i-a vino-ncoa cu calu' ăla!

Am crezut că n-o să pot străbate cei câțiva metri care despărțeau catedra de banca a doua, unde stăteam împreună cu Simona, o fetiță minionă și brunetă de care încercam din răsputeri să nu mă ating, deși mai mereu făcea parte din grupul expeditionar alături de care sufeream în reveriile mele polare. I-am pus unicornul pe catedră și am așteptat cu mâinile la spate, iar ea l-a luat în mâinile grase, cu unghii vopsite maroniu, și a început să-l strângă și să-l răsucească pe toate părțile.

— Păi, ce face ăsta, Lucescu? Nu chițăie, nu face nimic? Ce cal îi ăsta?

Mă aflam în pragul unui cumplit incident diplomatic. Puteam s-o corectez și probabil aș fi devenit ținta ironiilor ei pentru tot restul vieții sau aș fi putut să tac, însă atunci nu ar mai fi rămas nimic din eroul care se lua de piepți cu urșii-polari. Am simțit o furnicătură la nas și înțepături în ochi, așa că am hotărât să vorbesc repede, până nu mă bușea plânsul:

— E un cal fermecat, doamna profesoară!

A început să behăie de se zguduiau ferestrele:

— E fermecat, Lucescule? Fermecat, hă? Și ce știe să facă?

Şi atunci a intervenit Michi-artistul, Michi fermecătorul, vrăjitorul Ralucăi şi prestidigitatorul care putea reda din memorie slujbele de înmormântare din Cimitirul Evreiesc:

— Face să dispară dorul de tata!

Dacă i-aş fi tras o flegmă între ochi, ar fi fost mai puţin şocată. I s-au înmuiat trăsăturile ca şi cum cineva i-ar fi injectat un litru de apă sub piele, mai avea puţin şi-şi scăpa faţa pe jos:

— Deschideţi manualele la lecţia despre Mesopotamia şi citiţi în gând! Să n-aud musca, că vă ia mama dracu'! Lucescu, trage, mamă, un scăunel aicea, să stăm de vorbă.

Mi-am târşâit adidaşii rupţi în vârf spre şirul de scaune care stăteau aliniate sub tablă şi am început să trag unul după mine, pentru că nu-l puteam ridica. A sărit imediat în picioare şi a zdupăit spre mine cu graţia unui rinocer:

— Stai să te ajute mama, că ţi-e greu, nu vezi că eşti cât o păsărică?!

Aşa am vrăjit-o pe doamna Mihu, spaima şcolii, ştima cancelariei, şi atunci am înţeles ce puteri zac în mine. La fiecare oră de istorie, până când a murit – au găsit-o abia după şapte zile, intrată-n putrefacţie, corpul ăla imens –, mă chema lângă ea şi vorbeam cam 20 de minute despre foarte complicata mea situaţie familială, iar ea mă asculta aşa cum vulturii, leii şi toate animalele fioroase se adunau în jurul lui Orfeu când îşi zdrăngănea lira. Ca să prelungesc starea de graţie, îmi induceam o reverie asemănătoare celei polare, aşa că poveştile mele căpătau accente terifiante, groteşti, în care eu, bietul pui de cuc, părăsit în cuib, stăteam şi tremuram în aşteptarea vreunei păsări adoptive. Iar din ochii doamnei Mihu se scurgeau lacrimi mari, picături translucide de emoţie, esenţa sufletului ei mare de pachiderm. Am intuit, cu perversitatea oricărui povestitor înnăscut, fiu al lui Anansi, creatură a lui Odin căzută din copacul Yggdrasil, că doamna Mihu, femeia asta cu trup Michelin şi suflet feciorelnic, e şi ea o fiică a lui Manicheu, aşa că am delimitat foarte limpede taberele care se înfruntau, în bune şi rele, lăsându-mă pe mine

la mijloc, sub năpasta acestui *Ragnarök*. Am înmulțit numărul de tați vitregi, le-am schimonosit trăsăturile, i-am făcut să mă lovească, să mă calce-n picioare, iar lui Genu i-am dăruit caracterul lui Loki. Din Ralu n-am schimbat nimic. Nici nu era nevoie, pentru că Ralu își găsea oricum locul în orice galerie cu personaje dickensiene. Ralu, ready-made, moartea ficțiunii.

*

Dacă talentul meu de povestitor m-a salvat în fața femeilor, cu bărbații nu a mers așa ușor. Primul dușman care mi-a demonstrat că e imun la farmecul meu de sirenă a fost profesorul de matematică, domnul Coman, un tip tânăr, a cărui mare pasiune, pe lângă algebră și profesoara de franceză, erau blugii. Când eram în clasa a V-a, venea îmbrăcat cu pantaloni de stofă, călcați la dungă, și o cămașă albă cu mâneci scurte și îi scotea la tablă doar pe cei care purtau blugi. Dat fiind că proviziile aduse de Ralu și de Sergiu din Turcia includeau și câteva perechi de prespălați Pyramid, inclusiv cămăși, eram unul dintre cei umiliți și scoși mereu la tablă. Din acel an am început să mă îndepărtez de matematici, de fiecare dată când îi auzeam vocea perversă scandând:

— Lucescu, ia-n să vedem! (Așa vorbea, credea că stâlcirea limbii e un semn de originalitate.)

Simțeam cum mi se coboară o pâclă peste creier și că nu-mi rămâne la dispoziție decât un rest de inteligență, primar, care mă ajuta să ajung la tablă și să scârțâi ceva cu totul greșit pe ea. Seara o imploram pe Ralu să nu mă mai îmbrace-n blugi, să-mi ia ceva de stofă, ca uniformele de dinainte de „Lambada", însă ea era necruțătoare, pentru că puiul îmbrăcat tot în prespălați era semn al bunăstării clanului, așa că mă trimitea împachetat în blugi Pyramid din cap până-n picioare, lucru pe care domnul Coman l-a luat ca pe o sfidare supremă. Tocmai începuse să-mi mijească un soi de mustăcioară, câteva fire negre ce răcneau

pe fața mea palidă, așa că domnul Coman își făcuse un ritual din a mă umili și altfel, ajungând însă invariabil la subiectul blugi:

— Lucică, tată, da-n ce s-a-ntâmplat? Ți-a dat mustața? Nu cumva ți-a dat și peru' de pe piept? Măi, bărbate, da-n dăschide cămașa de blugi la piepți, să vedem și noi blana!

Și deschideam cămașa de blugi ca să-i arăt că pe piept încă nu aveam nimic, apoi ieșeam la tablă, unde mă făcea de râs până-i trecea toată ura iscată de materialul prespălat din Turcia. Noaptea plângeam în pat, gândindu-mă cu groază la umilința de a doua zi, și mă rugam cu înfrigurare să se întâmple ceva, eventual să moară. Aveam atâtea scenarii legate de moartea domnului Coman, încât înlocuiseră cu totul reveriile mele polare, ba chiar și pe cele mai recente, cu siluete feminine pe care începusem să le zăresc pe la tarabe, unde apăreau primele reviste porno. Dar niciodată nu mi-a trecut prin cap că nu luasem în calcul scenariul ideal, cel mai blând și mai puțin violent. Într-o zi de primăvară, a trântit ușa de perete, așa cum făcea de obicei, înainte de a arunca de la distanță catalogul pe catedră, urmărindu-l cum glisează de-a lungul mesei și oprindu-se exact la timp ca să nu cadă în partea cealaltă, apoi a apărut și el, într-un costum complet de blugi: pantaloni, cămașă și, o, Zei, o haină de blugi trei sferturi cu guler din blană sintetică. De atunci s-a liniștit și, până în clasa a VIII-a, când m-am despărțit de el, nu a mai ieșit niciodată din acel costum. Însă răul era deja făcut: mie mi-era rușine de părul care-mi creștea pe buză, dar și între picioare și mă despărțisem definitiv de matematică.

*

În anul acela Ralu a decis ca Psihi Mu să se mute la noi, fără să ne dea vreo explicație, iar cum Sergiu încă dormea cu ea, acela fiind anul dinaintea plecării lui definitive, au cazat-o în camera mea de sub nucul din Cimitirul

Evreiesc, lucru care a început să mă deranjeze foarte repede, pentru că nu mai era femeia veselă de deasupra Ciclopului de la Scala, care gătea şi cânta muzică grecească, ci o creatură umflată, cu picioare şi mâini groase, care sforăia şi zbiera în somn. Ziua vorbea în dodii şi se certa cu persoane imaginare, în principiu cu fiul ei cel-din-nou-dispărut pe care-l vedea în mine, aşa că nu o dată am devenit ţinta unor atacuri care mă speriau. Noaptea se repeta acelaşi vis înfiorător, în care cei doi lei părăseau postamentele de lângă scară, intrau pe uşa sufrageriei, apoi urcau scara spiralată din lemn şi deschideau cu boturile uşa camerei mele. Îmi dădeau târcoale, de fiecare dată când se încovoia piatra maleabilă din care erau făcuţi, fiinţa lor de noapte trosnea şi norişori de praf săreau în aer, ca fumul din pipa omizii lui Alice. Mă înconjurau de câteva ori, pe mine şi patul meu, în care eram singur, apoi se aşezau, ca pisicile, unul în spate, celălalt la picioare şi începeau să toarcă, iar în acel moment întreaga mea teroare se risipea şi lăsa locul unei linişti toropitoare, în care se dizolva totul.

Eram atunci îndrăgostit în secret de Simona şi, de multe ori, reveriile mele alungau orice altă prezenţă umană, îngăduind doar spiritului ei să mă însoţească în călătoriile imaginare ce-mi ocupau cea mai mare parte din timpul în care nu citeam sau nu-mi făceam temele. Îmi imaginam că-i sărut obrazul care se ivea de sub tunsoarea bob, acolo unde linia fină a maxilarului lăsa loc prăpastiei ce ducea înspre gâtul alb şi subţire. O mângâiam, îi luam mâinile într-ale mele, o asiguram că totul va fi bine, că am să fac astfel încât să ne vedem scăpaţi din cumplita primejdie a urşilor-polari şi a frigului. De fapt, împotriva frigului aveam o soluţie chiar pe moment: o luam în braţe şi ne ghemuiam strâns unul într-altul, iar când căldura începea să se răspândească în corp, se auzea un mârâit insalubru, deloc simonic, şi mă trezeam c-o strângeam de mama focului în braţe pe Psihi Mu, care mă privea cu ochi măriţi de groază.

— Săi, Raluco, c-a înnebunit ăsta micu'!

— Taci, Psihi Mu, că visam, nu trezi pe toată lumea!

Am făcut la un moment dat greşeala să-i mărturisesc lui Sergiu dragostea mea secretă, iar el a dat informaţia mai departe spre Ralu, care a început să mă privească cu atenţie, când credea că n-o observ, apoi să-mi controleze chiloţii pe care-i dădeam la spălat, apoi probabil i-a spus şi bătrânei, care repede s-a transformat în trâmbiţa ideologiei comune. Aşa că seara, când veneam de la şcoală, mă aştepta cu o mână-n şold şi cu cealaltă aranjându-şi cele trei baticuri de lână, bumbac şi in pe care le purta unul peste celălalt şi-mi arunca de lângă masa greoaie din bucătărie:

— Iar ai întârziat pe la curvili tăli?

Mă cuprindea furia, o furtună pe care o îmblânzeam de regulă cu uşurinţă, dar care acum se dezlănţuia fără a mai putea fi zăgăzuită şi mă simţeam umilit, minuscul, pentru că iarăşi căzusem în plasa lui Ralu, ştiam că la ea am vrut de la bun început să ajungă zvonul iubirii mele nevinovate, iar pentru asta Prinţesa m-a pedepsit, şi-a asmuţit câinii de vânătoare asupra mea, căci ce e mai grav, ce lezmajestate mai cumplită decât aceea de a o înşela cu altă femeie?

Iar pedeapsa nu se oprea aici, ci, ca să nu uit cumva că Prinţesa este, în fond, o artistă, pe şevaletul mare din atelier apăruse un tablou de un kitsch jucat, în care un satir care-mi purta chipul ca pe o mască era hărţuit de fiinţe lubrice, cu sâni imenşi pe trupuri de copil, care purtau în mâini colţi ca de rechin, însângeraţi, lucind în lumina lunii. Îl lăsa acolo, acoperit cu o folie transparentă, apoi, când credea că am prins mesajul, tabloul dispărea ca prin minune, lăsând osatura lemnoasă sub bătaia vântului.

În clasa a VI-a, Ralu şi Psihi Mu s-au certat aşa cum se certau ele, certurile fiind urmate de ani în care nu-şi vorbeau, aşa că bunica s-a mutat înapoi deasupra Ciclopului,

mai ales că unchiul Mircea se întorsese şi el din a nu ştiu câta expediţie erotică, însoţit de o ţigancă mai bătrână decât el, aşa că avea cine s-o îngrijească. Atunci a plecat şi Sergiu în prima lui Germanie, de unde avea să se întoarcă prea târziu, îmblânzit şi rănit. De fapt, odată cu Revoluţia, cronologia pe care o respectă cu sfinţenie memoria mea se estompează, mai ales în ce-i priveşte pe Sergiu şi Psihi Mu: au plecat, s-au întors, au plecat din nou trântind uşile, s-au întors cu coada între picioare, apoi au dispărut definitiv, fiecare în propriul Iad. Nu pot spune cu precizie în ce an s-a întors Sergiu pentru a doua lui descălecare în viaţa noastră, aşa cum nu pot spune cu precizie ce fel de tristeţe şi de neputinţă erau acelea care-l învăluiau. Anii '90, anii 2000 sunt nişte făcături, imaginile se suprapun, se amestecă şi se întrepătrund. Dansul, care puncta revenirile din Turcia ale încă tinerilor comunişti ce se adaptau la capitalismul sălbatic, sunt fie ritualuri erotice, fie rituri de despărţire, cert e că ambele variante sunt valabile: erau ca doi bâtlani înaintea împerecherii sau ca două animale incerte care se luptă. Atât dansul lor împreună, de vrăjeală, cât şi cel solo, lasciv al lui Ralu au avut loc cândva în acei ani de tranziţie a patriei spre democraţia originală, dar nu ştiu exact când. Pentru a-mi da însă impresia unei coerenţe normale clinic, o să-mi tot repet: „atunci", „în anul acela", „tot atunci", deşi ştiu foarte limpede că singura constantă a acelor ani a rămas Ralu. Iar Ralu a început să lucreze atunci pentru o firmă de import-export a unor iordanieni, de unde se întorcea acasă abia seara, târziu. Am rămas singur.

*

Bineînţeles că acum, când gândesc „În anul acela a început totul", sunt conştient că mintea mea construieşte atât mesajul, cât şi conştiinţa care stă la originea lui. Nu a început nimic dintr-odată, dar memoriei îi e mult mai

uşor să înfigă borna aceasta într-un spaţiu a cărui desfăşurare e imposibil de acoperit, aşa că pliază harta până când toate steguleţele care marchează victoriile şi înfrângerile, incursiunile în teritoriul inamic şi retragerile strategice se apropie unele de celelalte, pentru a da acestui creier obosit senzaţia că a existat un moment decisiv. Acel moment a existat şi mi-l amintesc cu precizie, însă nu a avut nimic de-a face cu evenimentele exterioare, cu Ralu, cu Psihi Mu sau cu noua şcoală, ci a răsărit din mine cu forţa unei explozii atenuate de amorţeala unei materii greoaie, vâscoase. S-a întâmplat într-o după-amiază de duminică, toamna, imediat după începerea şcolii, când abia mă întorsesem din America lui Genu, aparent schimbat, dar lepădând cu uimitoare uşurinţă pielea pe care mi-o trăsesem peste cap în cele două luni de vacanţă. Stăteam în camera mea, de unde Psihi Mu plecase, şi, aşezat turceşte pe covorul de la capătul patului de sub etajerele cu cărţi (*Animalele şi cutremurele de pământ*, *La Peste*, *Ce ştia Maisie*), încropeam două armate din ghinde pe care le culesesem din Cimitirul Evreiesc, unde deja săream gardul când Ralu era în atelier. Strângeam zeci, poate chiar sute de ghinde, străduindu-mă să găsesc din cele care încă-şi păstrau pălăria – dacă nu, colectam pălăriile separat, pe care apoi le alocam în efortul de război câte unui soldat chelbos –, apoi organizam soldaţii aceia burtoşi în două armate care urmau, într-un viitor apropiat, să se înfrunte într-o încleştare teribilă. Aranjam strategic efectivele celor două armate şi, dat fiind că eram comandantul suprem al amândurora, trebuia să fiu cât mai obiectiv şi să le dau aceleaşi şanse în lupta care urma. Nu aveam voie să aleg nici o tabără, ci, asemenea unui zeu, trebuia să găsesc o formă de hazard care să guverneze desfăşurarea ulterioară a lucrurilor. Eram prins ca într-o hipnoză de aranjamentul marii bătălii, puteam rămâne acolo până când îmi înţepeneau picioarele sub mine sau până când simţeam că trebuie să merg urgent la toaletă. La început, Ralu păruse iritată de jocul meu, aşa cum o

iritau toate apucăturile mele solitare ce-i dădeau indicii despre bărbatul nevolnic care aveam să devin, însă în cele din urmă a trebuit să se resemneze. Era o după-amiază însorită, probabil în octombrie, deşi în anii aceia toamna venea atunci când trebuia – toamnele acelor ani sunt ploioase, aduc cu ele mâzga frunzelor putrede, care te face să aluneci, mirosul de râme şi noroi care-mi lăsa gura apă, încât m-aş fi întins pe jos şi mi-aş fi umplut gura cu amestecul ăla de materie neagră şi viermi roşii, aşa cum, la şcoală, îmi lăsa gura apă cuvântul *cernoziom* –, şi-mi amintesc umbra nucului proiectată prin transperante pe covorul verde, peste cele două armate care aşteptau un simplu ordin din partea mea, când ceva a irumpt în mine, o senzaţie atât de puternică, atât de scârboasă, încât mi-am înfrânat cu greu pornirea de a vomita peste oştenii mei. Am rămas cu ochii pironiţi în covor, apoi m-am ridicat tremurând şi m-am întins pe patul din pal, cu lădiţă, unde am stat cu genunchii la gură până când, reluată, derulată, analizată şi reproiectată, senzaţia s-a estompat destul încât să mă pot preface chiar şi faţă de mine că pot continua. Am încercat, mai ales în anii din urmă, să revizitez şi să înţeleg acea senzaţie de viol venit de niciunde, *coming out of thin air*, senzaţia că în mine a pătruns o fiinţă străină, agresivă, primitivă, cu o forţă şi o brutalitate care nu aveau nimic din caracterul străinilor pe care-i cunoscusem până atunci şi care, oricât de violenţi, puteau fi înţeleşi. În după-amiaza aceea de duminică, aşezat pe covor, în camera mea de la etaj, de unde se auzea slab, murmurând, zgomotul televizorului acoperit de oalele pe care le trântea Ralu jos, în bucătărie, de zgomotul uşilor izbite când ieşea în curte sau spre atelier, am avut cumplita senzaţie că sunt. Eu sunt eu, separat de Ralu, de Sergiu, de Ovidiu, de Genu, învelit în straturi pe care nu le înţeleg, plin de tumultul pe care iarăşi nu-l înţeleg, şi această descoperire, a existenţei mele unice, aşadar a morţii mele, care avea să coincidă cu Apocalipsa, a continuat să mă uimească în fiecare zi începând de atunci.

Decojirea pieliţelor de pe ochi. Un bisturiu care se apropie de retină până când lama subţire pare mai masivă, mai ameninţătoare decât moartea însăşi. Apoi, o nouă vedere, nu neapărat mai limpede, ci însoţită de sentimentul că până acum n-ai văzut nimic, ai privit doar umbre chinezeşti. Lipsa totală a protecţiei, pentru că o ştii iluzorie. Teama de moartea celorlalţi.

Era anul 1990 şi în oraş descinseseră armate care, asemenea batalioanelor mele de ghinde cu şapcă, purtau căşti cu lanternă în frunte. Ciclopi murdari, gri, înnegriţi de praf de cărbune, plantând panseluţe în Piaţa Universităţii, acolo unde urcam de la metrou cu Ralu ca să-l vizităm inopinat pe Sergiu la Pescarul sau să mergem la bulevard, la Cinema Bucureşti. Maturizarea mea politică a început cu asasinarea cuplului Ceauşescu, văzută la televizor, a continuat cu *Ferma animalelor*, filmuleţul dat la TVR în aceeaşi iarnă însângerată, cu trupurile întinse în lăzi, cu penisurile acelea flasce şi înnegrite de moarte, apoi s-a încheiat cu minerii-ciclopi care au dat iama în mijlocul cinematografului meu, unde loveau femei cu picioarele-n burtă şi apucau bărbaţi tineri de barbă ca să-i mângâie duios cu bâtele-n gură. Duioşie – am învăţat duioşia de la mineri. Stăteam pe canapea alături de Ralu, care tremura ca varga şi înjura ca un birjar, şi nu reuşeam să-mi explic sentimentul straniu că ceea ce vedem e un film de dragoste: loviturile nu pocneau, ca-n westernuri, nu plescăiau ca-n *Rio Bravo*, nu aveau sunet, însă păreau să mângâie cu blândeţe. Am regăsit blândeţea aia la „Teleenciclopedia", când am văzut un leu care îmbrăţişează o antilopă gnu, gâtul întins ca-n extaz al erbivorei, ochii ei umezi şi gura deschisă. Conştiinţa teribilă că-n lume, în timp ce eu încerc să înţeleg ce simt, animalele sunt devorate de vii: sunt vii şi în acelaşi timp trăiesc din plin trecerea în moarte, o trăiesc pe viu.

A venit apoi cea de-a doua mineriadă, de data asta însă armatele de ghinde se revoltau împotriva creatorilor şi cereau demiterea guvernului. Pentru un profan într-ale politicii, era absolut de neînţeles cum poate exista o asemenea trădare.

Din decembrie 1989 şi până târziu, spre 1994, lucrurile se amestecă în asemenea hal în capul meu, încât nici o scară a memoriei nu mă poate ajuta. E nevoie de hipnoza unui zeu al psihanalizei pentru a pune ordine în supramintea unei naţiuni care a trăit în acei ani o psihoză generalizată. Anii aceia au însemnat, pentru copilul Michi Lucescu, maestru al spectacolelor funebre iudaice, nu doar educaţia politică, ci şi una a violenţei. Întreaga Alee Solca era bântuită de spectrul violenţei, iar faptul că Sergiu nu mai era mereu lângă noi ne transformase în victime sigure. Bineînţeles, la asta se adăugau orgoliul şi gura spurcată marca Ralu, care nu putea pleca la alegeri fără să urle pe stradă „Fir-aţi ai dracu' cu neocomuniştii voştri!", când ştia clar că-n majoritatea caselor domnea cultul trandafirilor înfloriţi în mai, că femeile se umezeau în faţa pozei lui Petre Roman, iar bunicuţele şi bărbaţii priveau cu chipuri luminoase figura plină de amenitate a lui Ion Iliescu.

În ciuda acestei isterii naţionale, care nu s-a stins niciodată, ci doar s-a estompat, aşteptând parcă o scânteie care s-o reaprindă, viaţa mea continua aparent neschimbată. Dimineaţa devreme coboram pe lângă Adesgo, trăind fiorul erotic în faţa picioarelor Danei Săvuică, apoi mâncam la Ovidius şi Meri, îmi făceam temele, citeam şi apoi plecam la şcoală, unde-l rugasem pe Cel Bătrân să nu mă mai conducă, pentru că observasem privirile ironice ale colegelor când ajungeam cu el de mână în faţa clasei. Odată cu fiorul acela nepământean se născuse şi un orgoliu pe care nu-l ştiam: se schimbase şi caracterul reveriilor mele, care acum nu mă mai purtau spre Polul Nord ca să mă aşeze într-un iglu protector, ci căpătaseră un caracter eroic, în care jucam rolul principal. Eram un centurion roman, aşezat fie pe zidurile unui castru asediat

de barbari (care purtau în mod straniu căşti de miner), fie într-o formaţie perfectă de testudo, sub zidurile unei cetăţi galice, comandând cu voce groasă centuria mea care avea să spargă împrejmuirea aparent impenetrabilă. Începeau să apară acolo şi colege, în frunte cu Simona, bineînţeles, pe care le salvam din diverse situaţii disperate, după care făceam ceva încă nelămurit cu ele: fie le sărutam pe obraz, fie le luam de mână şi le conduceam în siguranţă. Lucrurile începuseră să se schimbe şi în clasă, unde se formaseră câteva grupuri distincte de forţă. În fundul clasei apăruse o clică organizată în jurul lui Pateu, băiatul prea dezvoltat pentru vârsta lui, *ahead of his time*, ai cărei membri îndrăzneau, spre deosebire de noi, ceilalţi, să intre în vorbă cu fetele din alte clase, să se ia la bătaie cu băieţii din şcoală şi ascultau muzică, nu aşa cum o făceam eu la Ovidiu, adică la Radio Actualităţi, sau aşa cum o făceam acasă, la Ralu, unde schimbam în continuare discurile moştenite de ea din mariajul cu Genu, de tipul şlagăre celebre disco sau Nana Mouskouri ori Demis Roussos, ci ascultau ceva ce voiau ei. Adică îşi cumpărau casete, lucru care mi se părea atunci dovada unei maturităţi şi a unei independenţe de care nu credeam că eu aş fi vreodată capabil. În faţa clasei se formase un alt grup, alcătuit din cei care învăţau foarte bine, condus de Alin, şi el un băiat foarte bine dezvoltat, care făcea atletism şi scrimă. Cele două grupuri se aflau în conflict deschis, iar eu, neutru prin natura educaţiei mele, eram undeva la mijloc. Şi am rămas neutru atâta timp cât ultimele rămăşiţe ale copilăriei mi-au dictat să rămân aşa, într-un limb al indeciziei. Tremurul acela dinăuntrul măruntaielor mele devenea însă din ce în ce mai puternic, se localizase undeva deasupra pubisului, acolo unde mă ustura când simţeam că trebuie să fac pipi, dar avea o calitate aparte, era un tremur ale cărui reverberaţii ajungeau câteodată până-n coşul pieptului, altă dată urcau până-n gât.

*

Mulţi ani am păstrat doar din sentimentalism ieftin puloverul cu cerbi şi guler pe gât, l-am luat după mine prin garsonierele unde mă mutam, apoi în apartamentele în care mi-am trăit educaţia sentimentală, apoi pe cea matrimonială, ca şi cum simpla lui prezenţă în acele dulapuri din camerele mobilate, din lemn masiv cu intarsii, mai apoi din placaj ieftin şi subţire, mi-ar fi asigurat o legătură, chiar şi firavă, cu anii primelor mele experienţe politice. Adevărata ruptură nu a avut loc, aşa cum s-ar putea crede, odată cu Revoluţia, nu s-a schimbat nimic esenţial, substanţial în aerul respirat de noi în Casa cu Lei, nici în mişcările tectonice ale trupului lui Ralu, nici în cele unduioase, fluide ale lui Sergiu. Nu s-au schimbat după-amiezile de sâmbătă, când, adunaţi în jurul televizorului, înlocuiam filmele alb-negru în care John Wayne intra jovial într-un bar şi juca totul pe cartea tăcerii cu primele videoclipuri pe care Ralu le trăia fremătând, afişând însă un dispreţ suveran, în timp ce Sergiu îşi savura din ce în ce mai desele kentane lungi, pe care apoi le-a înlocuit cu Rothmans şi mai apoi cu Davidoff, fumate alături de nişte şprituri interminabile de vară. Eram înconjuraţi de aceeaşi tăcere ca de vată pe care o sfâşiau acum doar Phil Collins, Sinéad O'Connor, The Pogues şi Michael Jackson. Vara, uşile masive de la intrare stăteau larg deschise, chiar dacă intrau în zbor cărăbuşi greoi, veniţi dinspre Cimitirul Evreiesc, sau libelule refugiate din calea înserării, atrase de ecranul televizorului. Nu Revoluţia a schimbat ceva din calitatea colocviilor noastre tăcute, ci excursia la Istanbul, când Ralu şi Sergiu Jidanu s-au întors cu un televizor GoldStar, color, care ne-a făcut pe toţi să descoperim cu uimire că desenele animate se umpleau de culori violente şi că Sabrina nu purta peste sânii ei maiestuoşi un costum de baie roz sau bleu, cum îmi imaginam eu, ci pur şi simplu alb, iar buzele ei, care susurau fermecatul vers „*Everybody, summertime love!*",

erau conturate cu roşu, un roşu aprins care rima perfect cu cel de pe mingile de plajă ce ţopăiau în jurul ei, prin piscină.

Când s-au întors, după o săptămână de negocieri prin bazarul din Istanbul, au tras maşina în faţa porţii, iar eu, care anticipam cu emoţie sosirea lor, am ţâşnit de lângă Psihi Mu, chemată să aibă grijă de mine cât lipseau ei, am izbit cu umărul în poarta de fier vopsită în verde şi m-am proptit în portiera din spatele Daciei 1310, de unde se revărsau pungi imense, pe care Sergiu („Ce faci, Marocane, ai supravieţuit?") a început să le care imediat cu eficienţă în casă, în timp ce Ralu mă strângea la sânii ei ocrotiţi atunci de o geacă nouă de piele din petice, care mirosea puternic a chimicale şi a ceva ce simţeam câteodată când treceam prin dreptul brutăriei, sâmbăta, ziua pâinii proaspete. Când au început să deschidă pungile alea cât nişte dulapuri, negre cu desene orientale aurii, în mijlocul parterului, Ralu îmbujorată, cu o roşeaţă care se întindea până jos, la baza gâtului, când au început aşadar să scoată obiectele care umpleau sacii negri, parterul s-a umplut de mirosul acela chimic şi apetisant, pentru că nu se mai vedea petic de mochetă, ci călcam pe haine din piele neagră, maro, blugi Pyramid, geci de blugi, haine lungi cu guler din vată, tricouri şi pulovere pe care scria *Simply Red* sau *Boyz*. Şi am călcat în seara aia cu voluptate peste roadele muncii lor de o săptămână, pe care Sergiu avea să înceapă să le vândă de a doua zi, şi tot Sergiu a scos o sticlă de Jim Beam şi şi-au turnat în pahărelele de coniac cu bule de aer în bază, ca nişte ciuperci care ar sta cu pălăriile-n pământ, au băut şi au dansat când la televizor s-a dat un videoclip (şi ştiu chiar şi acum că era vorba de Sandra, „Everlasting Love", iar ei îl dansau ca pe un tangou, o melodie de pe discurile lor cu şlagăre internaţionale) şi numai când, într-un târziu, s-au oprit, obosiţi şi ruşinaţi poate de privirile noastre uimite, Jidanu şi-a dat cu palma peste frunte, însă, de vorbit, a vorbit Ralu:

— Băi, Sergiule, da' noi nu-i dăm, mă, cadoul?

Iar el s-a repezit afară, la maşină, unde se pare că mai avea o geantă albă, din pânză, de pe care se ştersese scrisul şi pe care a trântit-o peste covorul acela din piele, apoi a băgat mâna într-un buzunar de-al ei şi a scos de acolo o punguţă din care a răsturnat pe tejgheaua mesei un morman de lanţuri şi cercei din aur care arătau acolo ca un mănunchi de râme, cum găseam câteodată în pământul reavăn din pivniţă. Abia după ce a lăsat râmele de metal pe placa de lemn s-a întors la geantă şi de acolo a mai scos un pulover gri, cu guler pe gât, pe pieptul şi spatele căruia se alergau perechi de cerbi, doi albi, doi negri, şi mi l-a aruncat în braţe, lăsând-o tot pe ea să-mi spună:

— Ia, Chiţ-Chiţ, să ai şi tu pulover de bărbat, că nu mai merge cu alea vechi, te duci de-acuma la gagici...

L-am tras emoţionat pe cap şi abia atunci şi-a luat şi Psihi Mu mâna de la gură, unde şi-o ducea când vreun lucru nemaivăzut o scotea din demenţa ei, iar acest lucru nu era acum decât dansul bolnav al democraţiei originale, al capitalismului incipient şi sălbatic care se instala în Casa cu Lei şi pe care sufleţelul ei de comunistă grecoaică îl vedea ca pe un Iad unde bărboşii Karl şi Friedrich se perpeleau la foc mărunt. Sunt convins că în mintea ei s-a născut atunci ideea de a-i omorî pe cei doi exploatatori şi de a le ascunde cadavrele sub covorul din piele vopsită care trimitea spre cerul tavanului miasmele bunăstării.

Într-adevăr, puloverele mele erau toate croşetate şi împletite de Ralu, urmând nişte tipare ezoterice decupate din reviste străine, odinioară lucioase: pulovere galbene cu cămile pe piept, pulovere roşii cu oameni de zăpadă, pulovere albastre cu gărgăriţe roşii. Dar noul meu pulover cu cerbi era cu totul altceva, era sobru, era jucăuş, emana masculinitate şi o singurătate aventuroasă. De atunci înainte puloverul m-a însoţit peste tot, chiar din zorii educaţiei mele politice, când puteam deja să plec în explorări ale oraşului, de unul singur, şi îmi extindeam aria de

înțelegere a topografiei necunoscute, *finis Africae*, care se forma de una singură în mintea mea. Dar n-am avut timp să mă bucur prea mult în ziua aia de puloverul meu moale, că Sergiu, după ce m-a măsurat din cap până-n picioare, mi-a zis rânjind, făcând cu ochiul spre Ralu, Prințesa-Mamă, că „Marocane, îți stă bine, să moară Biba, parcă ești Humphrey Bogart" și abia peste vreo zece-cinci-sprezece ani mi-am dat seama că văzuse *Casablanca*, pe drum sau chiar la Istanbul, și că puloverul stătea pe corpul meu famelic ca paltonul ăla pe Bogart, pentru că-mi curgeau mânecile până la genunchi și poalele îmi ajungeau până aproape de glezne, dar asta n-a contat atunci și m-am îndrăgostit de noua mea haină pe viață, așa că am purtat-o până hăt, târziu, spre 40 de ani, când trebuia să rulez mânecile pe braț ca să ascund găurile lăsate de molii și faptul că-mi rămăsese mic. Am purtat puloverul când au venit prima oară minerii în București, iar Sergiu și Ralu au închis bine poarta și au stat să șușotească în curte, printre răzoarele de trandafiri, după care el a plecat în noapte fără nici o teamă, pentru că știa foarte bine cine face legea la Universitate și că el nu are ce să pățească, ba mai mult, era chemat acolo să dea oamenilor huilei băutură gratis din restaurantul Pescarul, în timp ce ăia izbeau femeile și pletoșii în gură, lângă fântâna din centrul orașului, am purtat puloverul când Ion Iliescu și FSN i-au spulberat pe toți contracandidații la primele alegeri, la care nimeni nu avea să recunoască că a votat, dar de fapt au făcut-o cu toții, pentru că e normal să votezi cu ai tăi, băieți în pulover, și nu cu capitaliștii caraghioși care poartă papion sau care abia ce au ieșit din temniță și arată ca niște mumii, am purtat puloverul la a doua mineriadă, când Sergiu se afla din nou la datorie, cu zâmbetul pe buze și boxul pe pumn, l-am purtat când a murit Psihi Mu și a trebuit să-i veghez cadavrul suit pe masa din apartamentul ei de deasupra Ciclopului, blocul gri cu un singur ochi, blocul Nimeni, unde am rămas singur cu ea și mi s-a părut că momâia aia umflată a oftat, iar asta m-a

întristat mai abitir, pentru că nu mi-era frică de ea, ci, mai curând, de oglinzile acoperite.

Dar mai des l-am purtat prin clasa a VI-a, a VII-a, când eram un băiat mut și cuminte, iar Sergiu se afunda din ce în ce mai mult în băutură, pentru că steaua lui se stingea, iar răbdarea lui Ralu nu mai avea să țină mult, ea nu putea sta cu „cârlige de rufe", cu „purtători ilegali de pulă", ci doar cu bărbați adevărați. Numai că în Sergiu apăruse ceva nou, o melancolie pe care n-o pricepeam atunci, o capitulare premeditată în fața vieții, deși aparent nu se schimbase nimic, ba chiar lucrurile păreau să-i meargă din ce în ce mai bine, Dacia se preschimbase în Cielo, blugii Lee aduși din Germania erau prespălați, pantofii cu vârf bont și parcă retezat deveniseră ascuțiți, cu ciucurel. Dar tot ce fusese neclasat în el, toată nebunia la care mai mult făcea aluzii și de care se temea toată gașca Nepoții Gornistului, părea să fi fost înnobilat și transmutat, devenind acum o înțelepciune suicidară, ca a unui câine de tracțiune care se oprește în timpul cursei, deși e conștient că va fi mâncat de viu de celelalte javre din atelaj. Pentru el, comunismul fusese Luna Park, fusese Orășelul Copiilor, simulatorul de rachetă care se dădea peste cap stând pe loc; după '89, viața era o sălbăticie care-l scârbea și care acum cred că-i amintea de copilăria trăită la cămin. Iar ceea ce-l scârbea mai tare era tocmai politica: „Marocane", spunea, făcându-și un șpriț de vară, în curte, cu curul pe treptele de piatră dintre cei doi lei, „să-mi bag pula dacă mai înțeleg ceva... Vin ai noștri, pleacă-ai noștri! Știu bagabonți și colo, și colo, știu mari bandiți și la PNL, și la PNȚCD, și la liberalii tineri și peste tot, pe șpagă, sunt tot vechii. La Poliția Capitalei, tot la băiatu' dau șpaga, dar peste tot răcnește televizorul despre libertate, capitalism, valori, toți banii pe care nu i-am făcut sunt căcat acum. Investesc totu-n haine de piele și-n aur, ca la fanarioți, Marocane!".

Știam că nu tocmai asta-l măcina, era mai curând un lucru rușinos, de nespus sau cel puțin ceva ce nu mi-ar fi povestit mie.

În tot timpul ăla însă ceva se petrecea şi cu mine, se năştea în pieptul meu o neliniște care mă făcea să plec pe străzi în după-amiezile de sâmbătă, s-o iau prin Parcul Libertăţii printre tunurile sub care se odihnea Gheorghe Gheorghiu-Dej, apoi în jos, pe pod, şi apoi s-o tai înspre Lânăriei, printre casele vechi, toate astea fără a mă plictisi, dar şi fără a gândi vreun pic, derulând doar imagini în minte şi purtând dialoguri imaginare cu Sergiu, cu Ralu, cu Psihi Mu cea moartă, dialoguri în care eram cu totul altfel decât în realitate, eroic, elocvent, după care treceam la imagini erotice, aproape fără legătură, imagini infuzate de un romantism lubric, în care colege de clasă cărora abia le „înmuguriseră sânii" („Marocane, şi ia zi, mă, le-au înmugurit sânii, la tine-n clasă?") mă sărutau pasional, bălos, strecurându-şi palmele umede, reci, ca nişte şopârle, pe sub cămaşa mea din blugi, apoi îmi şopteau în ureche cuvinte dulci, cuvinte politice, despre importanţa rezistenţei împotriva neocomunismului.

Dar cel mai adesea o luam prin Parcul Tineretului, atent să nu trec linia care despărţea zona noastră, a săracilor de la Şură-Brâncoveanu, de Tineretului, unde ştiam că sunt alţi lei, ba chiar că se află acei lei duşmănoşi pe care-i cunoscusem şi eu. Dacă înainte de '89 discursul plin de ură, de înjurături al lui Ralu despre tatăl meu şi întreaga lui familie se referea la monstruozităţi biblice, la amantlâcuri, loviri, avorturi provocate, viermi cu cap de leu şi gheare de peşte la deşte, acum se restrânsese exclusiv la bani:

— Păi, jigodia aia, dar-ar canceru-n gâtu' lui, care ţine un copil în foame, cu pensie alimentară de căcat, şi el stă în TINERETULUI...

Şi tot aşa. Drept care noua mea lecţie de educaţie politică a fost că, dincolo de linia imaginară ce separă Sala Polivalentă de partea noastră, începe teritoriul unor nababi criminali, a mâncătorilor de copii săraci, care eram noi, cei dinspre Berceni, Şura Mare, Şoseaua Giurgiului. Asta mă făcea adesea să mă plimb de-a lungul ei, pe

pajiştile ce urcau spre Polivalentă, însă nu ajungeau chiar la pasajul din beton ce dădea în podul de peste lac. Iar acolo, între pinii care simulau o pădurice aerisită, Sils Maria din Berceni, mă aşezam pe iarbă şi fumam ţigara pe care fie o furasem de la Sergiu – chiar dacă îşi păstrase instinctele de copil crescut la cămin şi număra din ochi ţigările din pachet sau îl purta mereu în mână, pliat pe antebraţ, ţinut în degetele lui lungi făcute căuş ca un cuţit –, fie o cumpărasem la bucată de la gura de metrou Pieptănari, devenit între timp Eroii Revoluţiei. Mă opream câteodată pe marginea micului bazin cu fundul placat cu gresie albastră, pe care se roteau umbrele aruncate de bărcuţele legate prin braţe metalice de un ax central aflat în trupul şi-n sufletul unui Donald Duck ca la carte, cu batic la gât, cum purtasem şi eu cu doar câţiva ani în urmă, când fusesem un Pionier al Patriei, făcut cavaler la casa lui Bacovia, în a doua tranşă valorică. Dar amintirea aceea era atât de îndepărtată acum, se prăvălise undeva, în genunile unei copilării care nici nu bănuia că va privi cu uimire cadavrele aruncate impudic unul peste altul în pivniţele Timişoarei, căpiţe umane cu părul pubian dezvăluind mici bucăţi de carne flască şi cu flori negre apărute pe frunte sau pe piepturile scofâlcite, nici copiii descoperiţi în căminele din toată ţara, unde trăiau în propriile excremente, ca-n altare subpământene închinate abominabilului uman, peşteri unde acei copii, înlănţuiţi cu faţa spre zid, nu aveau nici un foc aprins în spate, nu urmăreau cu ochii lor urduroşi umbrele ideii, nu urmăreau nimic, îşi pipăiau cu gândirea încă opacă foamea, setea şi, probabil, dorul de mângâierea maternă pe care o puteau doar imagina. Pionierii Patriei nu aveau habar de ce urma să le pregătească viitorul, care atunci era prezentat doar ca luminos. Luminos era şi soarele care se izbea în suprafaţa lucioasă a apei din bazinul cu bărcuţe şi priveam în sclipirile ca nişte pietre preţioase până când mă dureau ochii, pe care apoi îi închideam şi-i strângeam, în timp ce lumea părea să se oprească în jur.

Într-una din dimineţile de primăvară când încercam să număr cercurile colorate pe care le desenau ochii mei închişi, am simţit mişcare, aşa cum ghiceşti trecerea unei fantome prin preajma ta, noaptea, când te duci să bei apă, la bucătărie, în picioarele goale, după ce ai visat că cineva drag tocmai ţi-a murit şi te-ai trezit transpirat, cu gâtul umflat, uscat şi dureros şi cu lacrimi uscate pe obraji, am bănuit mişcare, dar nu una ameninţătoare, ci pur şi simplu existentă, care se îmbăia în propria fiinţă, atunci am deschis ochii şi l-am văzut, la vreo 20-30 de metri, o siluetă înaltă şi slabă, înfăşurată în ceva ce numeam pe atunci parpalac, unul crem, bufant înspre tibii, dar bine strâns în jurul taliei şi explodând pe torace ca un balon cu aer cald. Venea înspre mine zâmbind, era blond, cu părul destul de lung, căzându-i peste jumătate din faţa rotundă, în timp ce bălăngănea în mâna dreaptă un diplomat cu o bandă metalică ce trecea pe sub mâner şi o înconjura, apoi, după ce s-a mai apropiat, am observat cu uimire că nu putea avea mai mult de 15-16 ani, ceea ce făcea să pară şi mai nepotrivită îmbrăcămintea aia, ca şi diplomatul.

Când a ajuns la mai puţin de cinci metri, mi-a zâmbit prietenos, dezvelind un şir de dinţi mici şi albi, cu excepţia celor doi din faţă, proeminenţi ca la şobolan sau la iepure, şi a întins o mână care iniţial părea să parcurgă spaţiul mai repede decât posesorul ei, mână care a ajuns prima la mine, înaintea sunetului însoţitor:

— Salut!

Avea o voce moale, dar formată, matură, ca o bucată de material plăcut care-ţi trece alunecând pe braţul gol. Am dat neîncrezător din cap şi am şuierat un fel de răspuns:

— Sss't!

A continuat să mă privească cordial, cu ochi cenuşii, apoi a rotit privirea, cam cum ar proceda un excursionist ajuns pe vârful Moldoveanu, încercând, cu sentimentul datoriei împlinite, să oprească momentul, întipărindu-şi pe retină imaginea pe care o va pierde în curând:

— Ce liniște!

Era, într-adevăr, liniște, cu excepția zgomotului făcut de o ciocănitoare ascunsă prin apropiere, care perfora de zor, și a două, trei ciori grive care se hârjoneau și foșneau prin iarbă. Am dat din cap că așa e, apoi, ca să fac ceva, am scos una dintre cele patru țigări pe care le aveam și am aprins-o cu un Zippo fals pe care-l luasem de la Danezu, pentru care-i dădusem la schimb un poster cu Prince și două *Rahanuri* vechi.

— Auzi, te superi dacă-ți cer și eu o țigare?

A continuat să vorbească, în timp ce i-o întindeam, și de atunci nici nu s-a mai oprit din vorbit:

— ...că de la țigări mi se trage tot ghinionul, fii atent ce ghinion! Am oprit aici, la intersecție, am tras pe dreapta ca să-mi iau țigări de la magazinu' ăla mic, cu TEC în față, da?, am un BMW negru, am oprit vizavi, zic ce poate să se întâmple, înțelegi, nu?, măi, și las acolo tot, pașaportul diplomatic, talonul, tot, iau cu mine doar diplomatul, pentru că, înțelegi, nu?, sunt obligat să-l port tot timpul cu mine, măi, și trec în goană să-mi iau țigări, intru-n magazin, stau la coadă și, când să cer un pachet de Kent, îmi dau seama că n-am banii, i-am lăsat în mașină, în torpedou, dau să mă-ntorc și, acolo unde lăsasem mașina, era locul gol, gol, înțelegi, nu?

În timpul ăsta îi aprinsesem țigara și, cât vorbea, fuma așa cum o văzusem pe Ralu că fumează, la petreceri, de vreo două ori pe an, cu mișcări prețioase, nenaturale, și am observat că avea pielea gălbejită, cumva nepotrivită pentru un băiat de vârsta lui, semăna cu pielea tumefiată din jurul unei operații și m-am gândit că mâna aia în care ține țigara ca o cocotă, spre vârful degetelor, e de fapt mâna unui bătrân, care i-a oferit-o în lipsa altui donator, așa că undeva, poate de la cot sau de la umăr, e prinsă de restul corpului cu niște cusături grosolane...

— ...eu sunt consulul României la Berlin. Tata e ambasadorul. Și mama e atașat cultural. Frati-miu, care e mai mare decât mine, e ambasador în Mexic, dar săptămâna

asta am venit toţi acasă şi uite ce ghinion, să-mi ia maşina chiar aici.

Se uita fix în ochii mei, continuând să zâmbească, iar în ochi i se reflecta Sala Polivalentă, din spatele meu, avea părul blond, lins şi eu mă simţeam paralizat de neputinţa de a-i spune ceva şi de presimţirea unui eveniment catastrofal ori neobişnuit precum izbirea iminentă a unui meteorit de Pământ...

— ...noroc că am luat diplomatul cu mine, că am aici tot ce-mi trebuie pentru supravieţuire. Suntem toţi patru în concediu acum, avem o vilă mai sus, pe Giurgiului, ţine aşa, te rog...

Mi-a întins diplomatul maro cu bandă metalică, aşa că-l ţineam cu mâinile transformate într-o tavă sau în braţele unui motostivuitor, în timp ce el deschidea geanta cu un pocnet şi scotocea înăuntru cu un aer preocupat, foşnind în timp ce eu îndrăzneam să-i privesc în sfârşit trăsăturile şi vedeam cu uimire că tenul lui pare prea mat, prea cremos ca să fie adevărat şi că probabil e dat cu ceva, e machiat, însă machiajul destul de gros tot nu reuşeşte să-i mascheze cearcănele vineţii, cu atât mai evidente în contrast cu părul lung şi lins.

— ...Uite: ăsta-i tata, asta-i mama, ăsta-i frati-miu mai mare, ambasador în Mexic, şi aici sunt eu.

Îmi întinde un polaroid color, în care se văd patru personaje profilându-se pe un fototapet montan, cu un covor de frunze multicolore la poale. Cel mai în vârstă, chelbos, poartă pantaloni din stofă gri şi o cămaşă cu mânecă scurtă, iar femeia o fustă plisată, maro. Băiatul cel mare e îmbrăcat în trening şi pe piept are desenat şarpele Glykon, o serie de treninguri făcute la Pionierul în anii '80. Cel mic poartă în picioare sandale şi ar putea fi tânărul din faţa mea, dacă părul nu i-ar fi izbitor de negru şi de creţ. În clipa în care îi întind fotografia, atent să nu-mi tremure mâna, unghia degetului său mare îmi zgârie pielea de pe dosul palmei, un mic accident din neatenţie, însă unghia aia se dă imediat peste cap, se

smulge din rădăcină ca şi cum ar fi fost prinsă acolo cu o balama şi, când ridic ochii spre el, înfricoşat pentru că nu aud nici un scâncet şi pentru că soarele a intrat brusc în nori, ca o draperie trasă peste unica sursă de lumină, chiar în clipa când a înălţat diplomatul între noi, după ce terminase ţigara, şi îl ţinea aşa, ca pe o măsuţă, şi începea să-l închidă, când umbrele aruncate de pinii din jur s-au lungit până când au acoperit toată pajiştea, cele trei ciori s-au ridicat brusc, croncănind ameninţător, peste noi s-a năpustit razant o pală de vânt, îl priveam fix în ochi şi mi s-a părut că văd în ei ceva atât de sumbru şi de vinovat, încât mi-am adunat tot curajul şi am luat-o la goană spre Orăşelul Copiilor, acolo unde la ora aia găseam vânzători, zarafi, femei uşoare răstignite în tonetele de vată pe băţ, pitici reali costumaţi în cei de poveste, m-am năpustit urlând pe aleea principală a parcului şi am alergat aşa până la gura de metrou, unde m-am adăpostit de furtună şi acolo am stat până s-a sfârşit potopul, uşurat că picăturile grele de ploaie îmi ascundeau teroarea. Aveam pe mine puloverul cu cerbi, ud leoarcă, dar înăuntru eram uscat, uscat ca o şopârlă strecurată afară din miezul sec al pământului.

AP. 6

Mic manual de nefericire perfectă

— Haideți, tovarășu' Richter, că stăm aicea toată noaptea. Mai avem și noi familie, copii, nepoți, animale de pripas...

Cel care vorbește e un om cenușiu, îmbrăcat în haine cenușii, din care ies niște brațe cenușii; doar ochii roșii pun o pată de culoare pe imaginea asta. E așezat la un birou rudimentar, cu placajul umflat și crăpat, sub un bec care atârnă spânzurat de firele electrice smulse din tavan. În afara unui fișet metalic, în încăpere nu mai e nici o altă piesă de mobilier.

De partea cealaltă a biroului, pe un scaun fără spătar, un taburet din lemn, stă așezat tovarășu' Richter, un bărbat ciolănos, trecut bine de 50 de ani, cu o frunte înaltă, acum încruntată și cu tâmplele albe, aspect dezolant sporit de faptul că părul nu i-a mai fost tuns de mult și-i stă vâlvoi, ca vălătucii sârmei ghimpate din războiul care abia se încheiase de șase ani. Are obrajii supți și privirea febrilă a omului nedormit, ba chiar ceva pe deasupra. Arată ca un soldat capturat de inamic și silit să trădeze. Ceea ce nu e departe de adevăr, dacă în cazul lui trădarea nu ar fi un act structural, o descălecare a spiritului. Ridică privirea spre omul gri și vorbește cu o voce stridentă și răgușită, împleticit:

— V-am spus, tovarășe locotenent, în 1930, la Enache. Era un spectacol, un manifest avangardist, și el tocmai citise pe scenă, cu un pahar în mână, spusese atuncea, dacă-mi amintesc, de culturalizarea rațională a maselor.

Era înainte să-l excludă pentru că tipărise la Cultura Națională, încă era vioara întâi, nu amușina să intre în SSR.

— Să devină scriitor burghez, adică.

— Oarecum, deși l-am bănuit mereu că atât grijile materiale l-au mânat de la spate, cât și o neliniște ce nu-l mai răbda în grup. Erau fricțiuni mari acolo, cu Roll, cu alții, și aceia nu văzuseră de la început cu ochi buni căsătoria lui cu Colomba Spirt, madam Spirt sau Chimista, cum îi ziceam noi pe la spate.

— Deci se întorsese de la Paris...

— Da, locuia atunci în Strada Parfumului, la etaj, deasupra lui socru-său, unde ne întâlneam de obicei cu toții, cu Pană, Roll, Bogza. Încă era tânăr, înalt și ciolănos, cu fața de cal cu cearcăne, și-i plăcea să-și umfle mușchii, era tare mândru de gimnastica pe care-o făcea. După aceea însă s-a melancolizat, îl măcina ideea că eram băieți de bani gata care se jucau de-a literatura, pe când grosul poporului murea de foame și de epuizare.

— Deci s-a îmburghezit sau a trecut de partea poporului, că nu-nțeleg?

Omul gri nu are deloc mina unuia care nu înțelege, pare doar că se joacă plictisit.

— Nici eu n-am înțeles sau mi s-a părut că înțeleg, după mintea mea de atunci, că s-a săturat de joaca avangardei și ar dori s-o cotească spre modernism, cumva. Era mai curând atras de Fondane decât de nesfârșitele noastre programe. De fapt, el era neliniștit și lângă Colomba, care-l adora, era neliniștit printre noi, mi-a părut în anii ceia un om care nu știe ce vrea, dar cu siguranță vrea ceva.

Omul gri face o grimasă scârbită și expiră zgomotos:

— Tovarășu' Richter, da' dumneata crezi că te-am chemat aici ca poet? Sau ca element activ al vechii și noii Siguranțe a poporului? Dumneata crezi că io de mistere de-astea, sufletești, am nevoie? Eu am nevoie de Adevăr, tovarășu' Richter! Adevăru', asta ne interesează pe noi.

Se ridică din spatele biroului, care scârțâie îngrozitor când omul corpolent se sprijină de blat, apoi face câțiva

paşi în jurul piesei de mobilier, oprindu-se în faţa bărbatului osos, cu ochii gălbui.

— Spune-mi, ai ceva ADEVĂRAT de împărtăşit?

Celălalt ridică privirea foarte încet:

— Da.

— Şi? Ce aştepţi?

— E complicat.

Din spatele uşii metalice se aud zgomote înfundate, ca prin câlţi, dar se distinge şi muzica nepotrivită, sfâşietoare a unei romanţe.

— Complicat, hă?

Omul gri schiţează un zâmbet, apoi se îndreaptă spre fişetul metalic, se apleacă şi trage un sertar, de unde extrage un top de hârtie îngălbenită, pe care îl aşază în faţa celuilalt.

— Dacă-i aşa complicat şi cum tot ai fost matale un fel de scriitoraş, ia scrie aici tot. Dar ţine minte: Adevărul ne interesează şi tot el te va elibera. Care-i numa unu', ca mama, da?

Bagă mâna în buzunarul larg al caftanului gri şi de acolo scoate un creion pe jumătate consumat, pe care-l aruncă cu dexteritate pe topul de hârtie:

— Uite plaivazu'. Hai, să vedem adevărul.

În spatele omului cocârjat, cu ochii gălbui, se aud scârţâind şi trântindu-se, ca o placă de mormânt, uşa metalică, apoi un zăvor care pecetluieşte liniştea. Richter se prăbuşeşte în sine, face implozie şi timp de multe secunde pare că nici nu mai respiră. Apoi ridică fruntea cât să vadă acel top, aşază şcolăreşte cotul drept pe birou, mâna stângă, fără unghii, în stânga hârtiei şi începe să scrie tremurat.

•

„M-am născut la 1902, în mahalaua Dudeşti. Tata era negustor de plăpumi, mama avea grijă de noi, cei mici. Am avut patru fraţi şi surori, din care trei au decedat la

vârste fragede, până ca eu să împlinesc 10 ani. Eu eream cel mai mare. Am fost un copil cuminte, pe care tata a vrut să-l facă rabin, însă, pe măsură ce m-am săltat în vârstă, am devenit zbuciumat, fiindu-mi mai dragi fetele de țigănci de prin mahala, strigătul sacagiului de pe stradă și mirosul primăverii decât Talmudul. Am respectat însă dorința bătrânului, care se spetea și construise două caturi la casa noastră pentru ca la parter să fie un magazin de coloniale, și am început a lua note bune, astfel că am intrat la liceu de elită, la «Matei Basarab», unde am urmat umanioarele, fiindu-mi întotdeauna scârbă de matematici și de științele așa-zis exacte. În 1920 am devenit student al Facultății de Drept, dar urmam și cursuri la filosofie, pasionat fiind de prelegerile lui P.P. Negulescu despre Renaștere și Școala neoplatoniciană. Am început a scrie poezie și schițe și, în 1926, când s-a construit Sinagoga Credința, chiar alăturea de casa noastră, am început a sluji pe lângă lăcașul de cult, ca ajutor al rabinului, pentru a mai câștiga un ban. Activam, în același timp, la «Sburătorul» lui Lovinescu și-mi luasem pseudonimul Max Petrescu, căci vremurile nu erau tocmai potrivite pentru un scriitor evreu, așa cum nu sunt nici acum. Am fost lăudat de Lovinescu pentru versurile «colții însângerați ai verii/ mușcă/ mușcă/ nucile izbesc tabla acoperișului/ contemplu lumea din cădere». Am cunoscut acolo pe Saşa Pană, care făcea naveta Iași-București și doar vinerea, câteodată joi seara poposea în capitală, iar atunci m-a luat cu el prima oară la Enache, unde tânărul Roll, fiul Secolului, făcea scrob și fluiera printre dinți «moarte burghezului», pe ritmul ariei «Toreador». Era pentru fiul plăpumarului, ajuns sluj la sinagogă, altă lume, aceea unde fierbea încontinuu ceva și se puneau bazele atâtor reviste pornite să schimbe lumea și, mai mult decât lumea, Literatura. Într-o seară am cunoscut pe Edy (Ilarie Voronca), băiat tânăr, înalt și în putere, care abia întâlnise pe Colomba Spirt și era îndrăgostit fără speranță, așa că, pe la spatele lui, Roll, care-l invidia – pentru că era mai înalt, mai chipos și, de ce să n-o spun,

mai norocos –, spunea că «a căzut în Spirt». Câteodată sosea Bogza, pus mereu pe a crea chaos, înalt cât o prăjină, dar blând şi revoltat, entuziasmat şi obsedat de sex, drept care se împărţea între noi şi tot felul de ţigănci care-i cădeau în plasă în cele două zile cât stătea prin Bucureşti. Într-o amiază de sâmbătă, toropită, de vară, mahmuri după o noapte petrecută pe la Oacheşa, o admiratoare de-ale lui Cosma (viitorul Claude Sernet), care stetea pe lângă Cişmigiu, pe Str. Şipotul Fântânilor, ne plimbam la braţ prin parc, pe malul lacului, iar Bogza îşi făcuse un cornet de hârtie şi-l băgase-n pantaloni, scoţând prin şliţ doar capul ascuţit, când din sensul opus au venit două domnişoare scufundate-n conversaţie, care însă au privit simultan la acel vârf alb ce se ţtea dintre picioarele bărbatului înalt ca o girafă şi au început a ţipa, luând-o la goană, în timp ce Bogza striga după ele: «Bogza, un mare poet al sexului, cu un mare sex al poetului!». Edy nu participa la aceste farse, ba chiar se ţinea deoparte şi la Lăptăria lui Enache, unde impresiona prin seriozitatea lui înfierbântată şi prin felul cum frământa mâinile Colombei. Doar când venea vremea unei recitări, a enunţării vreunui program nou, se trezea la viaţă şi se urca pe masă, sub ochii îngroziţi ai tatălui lui Roll, aruncând condamnări mesianice împotriva artei burgheze. Când întrecea măsura cu băutura, dădea jos haina şi cămaşa, rămânea la maiou şi-şi exhiba braţele prelungi, vânoase, pe care le antrena cărând găleţi cu apă în Str. Parfumului, de la fântâna din piaţetă şi până în curtea familiei Spirt, unde era mai mult tolerat decât iubit. Dar Colomba era şi ea topită după el, nu neapărat după braţele şi torsul lui cu muşchii precum şerpii lui Laocoon, ci mai curând după ochii aceia pătrunşi de un foc care-l făcea să semene cu unul dintre caii Apocalipsei. Aspectul acesta sacru al său, cum eu n-am văzut la alt poet, a atras invidia lui Roll, cred eu. În 1927 Colomba şi Edy s-au căsătorit şi au plecat la Paris, unde Edy cerca să-şi ieie licenţa în drept, dar unde s-a ocupat mai mult de opera sa poetică şi de a celorlalţi din

grup, aşa că-n '29 s-au întors aşa cum au plecat, cu experienţe mai mult de pe *Rive gauche* decât dintre cele avocăţeşti. S-au instalat în cele două cămăruţe de la etaj ale familiei Colombei, de fapt în două din trei, pentru că-n a treia stătea Mihail, adică Ernest, adică Spirt, adică Claude Sernet, fratele, şi au transformat etajul, care avea intrare separată, în cuibul de întâlnire al neisprăviţilor, cum ne numea *pater familias*, doctorul Janţu, un conservator elegant şi citit, care scria articole de istoria evreilor la *Adevărul* şi la *Curierul israelit*. Era mereu revoltat şi nemulţumit că Edy păpase banii Colombei fără rezultat şi acum mai venea să-i stea şi pe cap, cu liota de revoluţionari după el. Cel mai mult îl enerva Bogza, când îi vedea capul înălţându-se de după gard, fără să stea pe vârfuri. Atunci însă, în nopţile petrecute la etaj, Voronca ne citea versuri ca acestea, pe care nu le pot uita: «obrazul tău desface lungi câmpuri de secară/ în ora ce se-alungă cu haite de lumini/ plimbi degetul prin coaste ca albii de secară/ o treaptă-n amintire te-ntârzie-n ruini» şi aveam senzaţia că tinereţea noastră se va prelungi cum umbrele se întind în înserare, *entre chien et loup*. Aveam mai apoi să aflu că ele nu se prelungesc şi că ceea ce credeam eu a fi magie e doar Efectul Purkinje, adaptarea vederii la întunerec. La fel şi tinereţea noastră, n-a fost decât adaptarea şi răsuflul omenirii aflate între două mari crime, numite în mod elegant războaie mondiale.

Colomba îşi luase doctoratul în ştiinţe la Sorbona, chiar dacă trebuise să şi muncească pentru a se întreţine, pe ea şi pe Edy, mai mult preocupat să citească şi să-şi perfecţioneze franceza. Stătea acasă, în garsoniera minusculă unde trăiau împreună, şi deslega cuvinte încrucişate sau citea reviste umoristice, cum erau *Ric et Rac* sau *Le Canard enchaîné*. Şi deodată ridica privirea pierdută dintre paginile revistei, se repezea la hârtie şi nota un vers excepţional, precum cel emblematic din «Brăţara nopţilor»: «Acum în tipografii maşinile dorm ca nişte peşti uriaşi». Era şi el un peşte uriaş, Voronca, cu gimnastica lui, cu faţa

prelungă, cu tristeţile şi absenţele lui, cu sensibilitatea exagerată la părerea celorlalţi. În acel an însă am căzut în dragoste cu Colomba, care mi se dezvăluia în cu totul altă lumină de când se returnase din Paris. Ca orice tânăr bărbat, eram cu privirea aţintită spre acele femei eclatante, nechezând în jurul grupului, care-şi puneau la dispoziţie casele şi banii ca să asigure subzistenţa unora ca Bogza (din toată gruparea de la *unu* doar Pană şi Roll munceau, unul în armată, celălalt lăptar la tac-su). Şi, privind aşa, în sus, nu văzusem fiinţa discretă, cu pomeţi înalţi, care se aşeza benevolent în umbra lui Edy cel zgomotos şi elastic. De acolo nu ieşea decât ca să muncească sau să servească cu discreţie şi ironie. Dar discreţia ei avea un nu ştiu ce atât de senzual, ca de gheişă niponă, părea să ascundă o tulburare pasională, o epidermă ce uşor s-ar fi înfiorat sub sărutare. N-am realizat de la bun început, a fost o boală discretă, care îşi face simţită prezenţa mai întâi printr-o uşoară iritare a pielii, apoi prin apariţia unor eczeme ce nu mai dispar, anunţându-şi existenţa ca nişte semne pe o tablă, de neşters, care însă îşi trag seva prin rădăcini ce pătrund din ce în ce mai adânc în carnea contaminată, până foarte adânc, în organe.

Să fie clar: n-am fost eu unul dintre marii poeţi avangardişti, deşi o vreme am tras speranţa că voi deveni. Eram însă un tânăr bărbat foarte atent la ce se întâmpla în jurul lui, la jocurile de putere şi am ştiut a urca în trenul cel mai nou şi mai rapid ce pleca din staţie. Se cocea în lumea mea o nemulţumire pe care am ştiut s-o simt atunci, una atât socială, cât şi literară: chiar şi literatura aşa-zisă modernă era mâncată în interior de boala insidioasă a mulţumirii şi a unei «aşezări» mic-burgheze care nu se deosebea prea mult de tradiţionalismul asumat. Pe de o parte, erau dinozaurii fericiţi veniţi dinspre pacea bovină de dinainte de război, de cealaltă, erau moderniştii lui Lovinescu ce nu ştiau mai mult decât «urban», «automobil», «dans» şi alte soluţii de suprafaţă ce nu reuşeau să acopere rana deschisă a unei societăţi bolnave. În fond,

nu trecuseră mai mult de 15 ani de atunci de când țăranii morți de foame omorâseră și violaseră, pentru a fi apoi împușcați în masă de armata trimisă de guvern. La șosea domnișoarele debutante se băteau cu flori, dar, dacă mergeai spre periferie, chiar spre Dudeștii mei, șobolanii călăreau carcasele de oaie atârnate în cârlige, țigăncile mergeau în picioarele goale, încă clisoase de mustul pe care-l călcaseră, tâlharii pășeau orgolioși cu șișul la brâu și din ce în ce mai des ura față de cei ca mine, evreii tineri, prima generație cu studii înalte, izbucnea cu o forță pe care o crezusem stinsă de război. Am înțeles atunci că puroiul scos la iveală de război nu secase, ba chiar că rezervele îi erau infinite acolo, în boala adâncă. Împotriva acestei întregi ipocrizii asumate luptam noi, la *Integral*, la *unu*, nu neapărat cu literatura oficială aveam a ne război. Ipocrizia cu ștaif, aceea a unui Camil, care pretindea că rupe cu tradiția, însă nu făcea decât să perpetueze fondul pe care-l combătea, a unui Crainic, care sub aspectul unui ortodoxism de peșteră propovăduia antisemitismul, ura și intoleranța. Ne scoteau din minți și noile vedete ale literaturii, cum ar fi legionarul de Eliade, autorul de cărți pentru domnișoare care se masturbau citindu-i porcăriile ușurele, sau Cioran, revoltatul de estradă care tot amenința că se sinucide fără să o facă vreodată. Față de toate măștile astea ambulante, sănătatea tinerească a calului Voronca era mai autentică – un cuvânt pe care ajunsesem să-l urăsc – și mai vie, gimnastica lui, prospețimea unor versuri pe care i le-am intuit de la bun început a fi mai curând suprarealiste decât dadaiste, toate astea mă atrăgeau cu un farmec irepresibil. Dar Colomba! Colomba era tot ce visase tânărul student din Dudești care ajuta la sinagogă: discretă și oacheșă, cu piciorul mic, cu sâni potriviți, niciodată destul de ascunși în cămașă, rujată cu gust, cu o șuviță de păr ce i se desprindea și-i cădea pe obraz, în toiul nopții, când ne asculta vorbind aiurea pe balconul de la etajul casei din Parfumului, Colomba-mi împlinea nopțile și diminețile când ajungeam

în casa tatălui meu, plăpumarul, gata să mă culc la cântatul cocoşului, sub privirea lui plină de reproş, privire ce-mi venea uşor s-o ignor pentru că era privirea tatălui de vârstă mijlocie aruncată tânărului revoluţionar de vârsta mea şi, dacă nu începeam prin a sfida pe tată, atunci sigur nu aveam să reuşesc a sfida umbra masivă a lui Commendatore. Acum însă, după aproape 25 de ani, îmi dau seama ce supărare îi cream plăpumarului care reuşise să-şi ridice casa cu două caturi la stradă, în Dudeşti, care-şi ţinea negoţul numai pentru ca eu şi fraţii şi surorile mele să putem, după caz, să ne luăm o diplomă sau să ne facem familiile noastre. Dar asemenea idealuri îmi păreau atât de meschine atunci, atât de friabile şi de insignifiante în faţa visurilor mele revoluţionare, încât am putut să calc cu uşurinţă pe sufletul lui. Şi nu mi-am dat seama de greşeală decât în timpul pogromului din 1941, când am rătăcit pe străzile Bucureştiului, în timp ce umbrele înghiţeau pereţii albi, iar flăcările lingeau trupurile despuiate ale jidanilor mei, şi abia într-un târziu mi-am dat seama că ce se întâmplă ne priveşte pe mine, personal, dar şi pe ai mei şi am alergat într-un suflet spre casă, pe care am găsit-o în întuneric, ferecată, iar de la Sinagoga Credinţa rabinul mi-a spus cu vocea gâtuită de groază că mama şi tata plecaseră să prindă rugăciunea de seară la Templul Coral, aşa că am alergat într-acolo, însă, când am ajuns, Templul era în flăcări şi-n beznă, părăsit de orice suflet, dar şi de orice va fi fost de valoare, şi doar un vânt rece sufla peste focul acela şi peste mine, iar când am dat să plec, tremurând şi clănţănind dinţii, o umbră s-a desprins de după clădirea de vizavi şi m-a strigat încet, pe numele real, ce nu-l foloseam decât în familie, şi atunci l-am recunoscut pe Emil, băiatul lui Ozias Copstick, care mi-a povestit că toţi cei surprinşi la rugăciune de legionari au fost încărcaţi în camioane şi ar fi auzit spunându-se că-i duce la Centrul Legionar din Calea Călăraşi, care era aproape, aşa că l-am lăsat vorbind şi am luat-o la goană într-acolo, iar când am ajuns, am stat

pitit peste Cale, în spatele unui copac mai gros pe care mi s-au lipit mâinile de frig, şi am simţit cum îmi cad lacrimi îngheţate direct pe bombeurile pantofilor. Acolo am stat şi am urmărit forfota din curtea mare a Centrului Legionar, care era o casă cu două etaje, cu acoperiş de ţiglă, iar în curte soseau întruna camioane din care erau împinse mogâldeţe de tot felul, în care legionarii dădeau ca-n nişte saci plini cu cârpe, aşa de înfundat suna, apoi le mânau în sediu, de unde nu se mai auzea nimic şi era ca şi cum porţile iadului s-ar fi trântit în urma lor, numai că din când în când mai ieşeau nişte băieţi tineri, înfofoliţi, care trăgeau câte o ţigare şi vorbeau veseli. Am stat acolo, cu mâinile dogorind de frig prinse pe coaja unui copac pe care nu-l voi uita cât oi trăi, apoi, cum a dat să mijească o geană de lumină, a pornit forfota în curte şi au început să iasă grupuri de tineri ale căror chipuri nu se vedeau decât vag, când trăgeau din ţigare, unii au dus camioanele cu rampa de urcare chiar în faţa intrării şi apoi am putut doar ghici că pe acolo erau urcaţi oamenii care fuseseră descărcaţi în toiul nopţii, pentru că se auzeau gemete şi plânsete amestecate, de bărbaţi, femei şi copii, apoi am auzit portierele trântite şi cele trei camioane au demarat în lumina tăioasă a dimineţii. În urma lor, prin gazele de eşapament s-au decupat două siluete, iar unul dintre băieţi a strigat în batjocură: «Mazel-tov!».

Nu am mai văzut niciodată pe tata, pe mama sau pe sora mea. Au fost împuşcaţi în Pădurea Jilava, după o noapte de tortură în Calea Călăraşilor nr. 37. Am aflat asta când am fost chemat, după înăbuşirea rebeliunii legionare, să recunosc cadavrele mutilate, goale ale rudelor mele. Mi-am îndeplinit datoria cu o răceală care m-a surprins, apoi, când am ieşit din clădirea morgii, mi-am dat seama că sunt dezlegat de tot ce mă ţinea legat de ţara asta nenorocită. În două luni am părăsit-o, îmbarcat spre Palestina, însă vaporul a fost oprit în port la Istanbul, apoi deturnat şi trimis la Pescara, unde probabil că m-ar

fi aşteptat deportarea în lagăr şi, mai mult ca sigur, moartea dacă nu aş fi mituit un ofiţer de bord care m-a făcut scăpat în creierii nopţii. Am străbătut clandestin Italia întregul an 1942, bazându-mă pe bunătatea oamenilor, apoi, ajuns la Torino, în nord, am aflat de mişcarea de rezistenţă ce speram să mă treacă-n Elveţia, în patria Dada. Am stat în munţi alături de un grup de şase bărbaţi, patru evrei italieni, un francez şi un maltez, alături de care m-am antrenat să trag cu puşca şi să-mi sap adăpost în zăpadă, până când, într-o noapte, am fost trădaţi şi am auzit zgomotul făcut de câinii şi de soldaţii care urcau spre refugiul nostru. A urmat un schimb de focuri în care eu n-am apucat să trag, pentru că-mi tremurau degetele pe trăgaci, aşa că am luat-o pur şi simplu la goană şi am fugit până dimineaţa, când m-am oprit să mănânc ce aveam în raniţă, să beau puţină apă, apoi am luat-o iarăşi la goană până când s-a înserat şi m-am urcat într-un copac ca să aţipesc puţin. Nu ştiu cât am dormit, însă la un moment dat am fost trezit de foşnetul unor paşi pe zăpadă, aşa că am tresărit şi m-am strâns mai tare de tulpina copacului, holbându-mă în întuneric şi ţinându-mi răsuflarea. La început n-am văzut nimic, apoi am distins pe pătura albă umbrele negre ale unor fiinţe care nu erau oameni şi mi-a luat ceva timp să înţeleg că sub copac dădeau roată lupi. Erau pe puţin zece, dintre care unul foarte mare stătea nemişcat şi privea fix în sus, spre mine, iar ochii îi scânteiau reflectând lumina lunii. Nu ştiu cât am rămas aşa, om şi animal, apoi însă am adormit de epuizare.

Când m-am trezit, spre dimineaţă, încă era întuneric, iar lupii dispăruseră şi aş fi crezut că am visat dacă nu aş fi văzut că zăpada de sub culcuşul meu suspendat era răscolită. Dar am hotărât că e bine să mă mişc, deci am mers prin pădure înspre nord, cum credeam eu că voi intra în Elveţia, şi abia a doua zi, la amiază, când am dat de un lac mare şi frumos, care sclipea sub primele raze văzute de o săptămână, am dedus că nu puteam fi decât în Franţa, iar harta din raniţă îmi indica că acela era Lac

du Mont-Cenis. Am schimbat atunci planul şi am mers spre sud-vest, pentru că francezul din grupul de la Torino îmi vorbise pe larg despre Centrul Rezistenţei de la Marsilia şi eram hotărât să fac acolo joncţiunea. Nu am să mai vorbesc acum despre greutăţile acelui drum care parcă nu se mai sfârşea, despre călătoriile făcute noaptea, în timp ce ziua mă piteam prin hambare, unde furam şi mâncam ouă crude, apoi aţipeam iepureşte. Am ajuns la Marsilia mai mult mort decât viu şi am reuşit să găsesc grupul condus de americanul Varian Fry, care ajutase o mulţime de artişti să fugă în America. Printre ei chiar şi pe André Breton, însă în acel an mie arta nu-mi mai spunea nimic, pe primul loc fiind ura, apoi frica de moarte şi, în cele din urmă, foamea. Am reuşit s-o cunosc, cu puţin timp înainte să fugă, pe Simone Weil, dar nu ne-au legat confidenţe filosofice sau literare, ci activităţi clandestine, în care trebuia să fii, mai presus de orice, om practic. Era o femeie mică şi tăcută, cu privire arzătoare şi o atitudine ca de călugăriţă fugită din mănăstire. Pe 11 noiembrie 1942, Wehrmachtul a invadat Marsilia, ca represalii pentru debarcarea aliaţilor în Africa de Nord. Jean Moulin a trebuit să reunească atunci toate grupurile de rezistenţă sub conducerea creierului de la Lyon, aşa că am plecat într-acolo, gata de o nouă aventură. Acolo, sub numele Mr. Blanchard, am putut duce o viaţă aparent liniştită, noaptea lucrând sub conducerea lui Marc Bloch la impunerea unei ordini ce lipsea organizaţiei. În timpul unei întâlniri din miez de noapte, la care participau Moulin şi restul conducătorilor, într-un colţ îndepărtat al depozitului am văzut o siluetă vag cunoscută. Nu mai avea faţa de cal, căci se îngrăşase. Nici gimnastică probabil că nu mai făcea, judecând după burtă, iar părul i se rărise bine. Avea însă aceeaşi privire înflăcărată şi atitudinea unui om poate prea nechibzuit pentru o activitate clandestină. M-am bucurat să-l văd şi, în timp ce-l strângeam în braţe, nu m-am abţinut să mă-ntreb pe unde o fi Colomba.

Dar toate acestea au avut loc la zece ani după cele ce povesteam despre noi. Începutul anilor '30 încă însemna nopţile petrecute la Lăptăria lui Enache, descinderile scandaloase ale lui Bogza, lupta lui cu Siguranţa, însemna tipărirea unor reviste care au rezistat unele mai mult decât am crezut noi posibil, a însemnat câteva amoruri şi mult sex, droguri şi alcool, multă-multă vorbă şi, peste toate, sentimentul că tinereţea noastră e legătura care ne înfrăţeşte cu cei asemenea nouă, Breton, Vallejo de peste munţi şi oceane. Şi, poate, speranţa că încet-încet, nu mai suntem «jidani», ci oameni noi. A fost ca o îndrăgostire avangarda noastră: fulgerătoare, nechibzuită, lăsând în locul ei dezamăgiri, maturizări şi un război care a pustiit lumea.

Eram animaţi de un suflu antiburghez care venea nu doar din tinereţea noastră, ci şi din ura sinceră a celor mai mulţi împotriva unei stări de lâncezeală şi risipă în care se scufunda Europa după ce degeaba fusese zguduită de Marele Război. Aşa i se spunea în epocă, pentru că nimeni nu bănuia că după perdeaua timpului se ascunde chipul hâd, putrezit al unuia şi mai mare, şi mai distrugător. Aş îndrăzni acum să spun că, faţă de cel de-al Doilea Război Mondial, Primul, cu toate excesele sale tanatice, gazele, zeppelinele, bombele şi putreziciunea lui, încă a ţinut de o epocă umană a istoriei. Milioanele lui de cadavre au avut parte de groaza unei morţi digerabile raţional, nu de execuţii automatizate, de camere de gazare sau de comisari care să stea cu pistolul lipit de ceafa soldaţilor. Iar aceste două stări istorice atât de diferite în esenţa lor au fost despărţite de epoca cea mai descreierată, cea mai excesivă din povestea omenirii, de parcă destinul ne-ar fi îngăduit, ştiind ce ne aşteaptă, aceşti 20 de ani de jazz.

Nu, n-am fost unul dintre marii poeţi avangardişti. Nu am fost nici măcar unul dintre poeţii de pluton ai interbelicului. Numele meu o să aibă loc doar în istoriile literare mai generoase, la capitolul «şi alţii», cum de altfel m-a încadrat şi lepra de Călinescu. Mi-am dat seama de

lucrul acesta cu amărăciune încă de pe la jumătatea anilor '30, când, în camere pline fum, noaptea, îmi venea rândul la cetit şi observam cum privirile se pleacă ruşinate ori atenţia grupului se lasă uşor distrasă de orice altceva. Doar Colomba avea delicateţea de a se preface absorbită de ceea ce citeam, iar asta m-a făcut s-o iubesc chiar mai mult şi să rămân alături de ea şi de Voronca atunci când toţi îi evitau ca pe ciumaţi, în urma trădării lui ordinare. Într-o noapte, cuprins de desperare erotică, incapabil de furia de a merge chiar şi la bordel, am băut din greu cu Fundoianu, cu Aderca şi Barbilian, care era în mare formă, şi alături de o negresă splendidă, Lilith, ce tocmai se dezbrăcase pe scenă şi apoi venise la masa noastră, înfăşată doar într-un boa mov, sclipitor. Priveam prin dânsa şi-mi amintesc glumele celor doi amici, care-i explicau bietei martinicane, ce înţeleg că-mi făcea ochi dulci, că nu are nici o şansă. «Lilith, lasă stăpânul tablelor, lasă Legiuitorul să se-adape din iubirea seacă a fanteziei!» Îmi amintesc cuvintele acestea ale lui Barbu, dar şi versurile pe care le-a scris atunci pe colţul mesei, pe un şervet, şi pe care mi le-a dedicat: «E greu/ Biet Nastratin flancat de-o damă şi-un evreu/ Să lupt cu duhul Iudei şi şolduri late». Iuda, evreul, eram eu, şi nicicând n-a fost Barbu mai aproape de adevăr.

Până la trădarea lui Edy, trebuie să vorbesc despre a mea. În 1931, primăvara, într-o dimineaţă de duminică, după ce petrecusem toată noaptea la Enache, m-a trezit bătând sfios în uşă tata, care nu s-a lăsat până nu m-a văzut că mijesc ochii şi-i arunc un răcnet alintat, la care mi-a spus pe un ton rugător: «Moişe, trezeşte-te, tată... Te caută un domn».

Ăsta nu era un lucru foarte obişnuit, dat fiind că nu spusesem nimănui din grup unde locuiam, fiindu-mi ruşine cu familia mea de plăpumari şi negustori, de tatăl meu cel religios, de mama mea cea supusă şi de sora mea fără studii, care râdea ca proasta din orice. Aşa că am aruncat un halat pe mine şi am ieşit în curtea din spate, unde

mama aşezase o măsuţă, la care am văzut aşezat un bărbat masiv, cu mustaţă şi monoclu, care-şi dăduse jos haina şi rămăsese doar în vestă şi în cămaşa albă prin mânecile căreia i se vedeau jucând muşchii de pe braţe. Purta o pălărie albă, care-i acoperea fruntea şi-i umbrea trăsăturile. Fuma şi avea în faţă o cafea adusă de tata, care stătea în picioare lângă el şi-mi arunca nişte priviri disperate, care m-au enervat pe loc, aşa că m-am aşezat fără un cuvânt în faţa străinului şi am zis tatei, fără să mă uit la el măcar: «Mi-aduci şi mie cafea? Sau doar la necunoscuţi faci sluj?». L-am simţit mai mult decât l-am văzut cum se retrage târşâindu-şi papucii de casă, din pâslă, pe care-i purta de pe la 40 de ani, ca şi cum ar fi încercat din răsputeri să se îmbătrânească, ieşind cu bucurie în întâmpinarea unei vârste care să-l scutească de orice trăsătură bărbătească. Abia când am auzit uşa de la casă trântindu-se în urma lui, deşi ştiam că s-a oprit în spatele ei şi că trage cu urechea, m-am uitat la bărbatul acela nonşalant, care mă privea pe sub borurile pălăriei zâmbindu-mi prietenos, şi i-am zis: «Cum să vă ajut aşadar?». N-a părut prea interesat de tonul meu agresiv, nici de atitudinea ostilă, pe care i-am marcat-o stând cumva într-o rână, ca să-i ofer doar un umăr peste care-l priveam fix. Nu pot nega că nu bănuiam despre ce e vorba. A tras cu sete din ţigară, apoi a stins-o în scrumieră, a sorbit din cafea şi abia apoi a răspuns cu o voce nefiresc de plăcută. Avea timbrul unui om pe care vrei să ţi-l faci prieten tocmai pentru că ştii că vor urma seri nesfârşite de taclale, în care o să-l asculţi cum spune poveşti: «Domnule Moişe Richter, mă prezint: Alexandru Călătorescu. Locotenent». Am încercat să nu clipesc: «Locotenentul cui?». A rămas la fel de impasibil şi de prietenos: «Importante sunt gradul şi numele, deocamdată».

În mai puţin de un ceas, toată colţoşenia mea pierise, ba chiar trebuie să recunosc că devenisem de-a dreptul slugarnic, iar la finalul conversaţiei căzusem de acord să devin colaborator al Siguranţei, în faţa unor ameninţări

voalate, dar destul de serioase şi de ferme, care vizau retragerea autorizaţiei de funcţionare a magazinului de familie, ba chiar şi propria mea punere sub acuzare pentru complot împotriva statului. Urma să ne întâlnim săptămânal într-un apartament conspirativ din blocul-turn de pe Str. Doamnei, acolo unde-şi avea hogeacul şi Maria Tănase. Tot ce aveam de făcut era să dau informaţii despre eventualele legături dintre avangardişti şi mişcarea comunistă, în încercarea de a descoperi Cominternul ca sursă finanţatoare a mişcării. Trebuia să fiu cu asupra de măsură de atent la cuplul Voronca-Colomba, misiune care-mi venea ca o mănuşă, lucru pe care l-a remarcat şi Călătorescu («Spune-mi Sandu, Moişe!»), care mi-a dat de înţeles că ştie ceea ce le scăpase, credeam eu, tuturor prietenilor cu care mă înconjuram: că ochii mei erau aţintiţi zi şi noapte asupra Colombei, aerul şi lumina vieţii mele.

În acel an, al primei mele trădări, a comis Voronca propria sa trădare: a scos volumul *Incantaţii* la editura de stat Cultura Naţională, apoi a depus dosar să fie primit în SSR, căreia Roll îi spunea în batjocură Societatea Senililor Români. Acest lucru l-a îndepărtat definitiv de echipa de la *unu*, iar eu am devenit, timp de aproape doi ani, singurul musafir al cuplului din Str. Parfumului. În 1933, Colomba şi Edy au plecat definitiv în Franţa şi am crezut atunci că-mi voi pierde minţile, din gelozie, din cauza distanţei ce mă separa de ea. Căci, deşi poate vă e greu să înţelegeţi, ajunsese să-mi fie destul a sta la câţiva metri de ea, ba chiar mi-era suficient să ştiu, din Dudeştii mei, că ea e în Parfumului, lângă taica Spirt, în timp ce Edy cutreiera oraşul, ca un cal turbat, încercând să demonstreze cui îl asculta că nu a trădat, ci că îi e imposibil să ducă această viaţă fără căpătâi, trăind în spinarea socrului şi a Colombei. Dar anarhismul e intransigent, nu acceptă dezertarea, indiferent de motive, şi-şi extirpă celulele canceroase fără milă, aşa că într-un târziu unica soluţie găsită de el a fost să încerce a deveni poet francez.

Între timp a avut loc însă a doua mea trădare, poate mai gravă decât prima, prin care mă angajam să supraveghez nişte prieteni: am acceptat să-mi trădez ţara. Cum vă spusesem, întâlnirile mele săptămânale cu Călătorescu aveau loc în blocul-turn de pe Doamnei, cel de lângă Pasagiul Villacrosse, la etajul 3. De fiecare dată când mergeam, dădeam nas în nas cu un tip încă tânăr, pe la vreo 35-40 de ani, în mod evident străin, cu care am ajuns să mă salut, eu reticent – având în vedere de unde ieşeam –, el foarte volubil, într-o română stricată. Într-o seară m-a urmărit pe Doamnei spre Universitate şi, imediat ce am dat colţul străzii, am simţit cum mă apucă de cot cu blândeţe, dar ferm şi mă invită în franţuzeşte la o cafea. «*C'ést pour votre interes...*», mi-a şoptit şi m-a condus spre ceainăria lui Tighel, din spatele Parcului Colţea.

Aşa cum am aflat, făcând mai apoi câteva conexiuni în minte, aveam de-a face cu un jurnalist francez, Alexandre Moran, trimis al France Presse şi agent secret, care-mi oferea o sumă considerabilă de bani lunar pentru a-i comunica exact ceea ce-i spuneam lui Călătorescu, încercând, în plus, să-i vând aceluia ce gogoşi îmi spunea el. Am acceptat pe loc. O să vă întrebaţi de ce, dar răspunsul nu e deloc complicat, pentru că natura umană nu e neapărat complexă, ci, cred eu, un mecanism alcătuit din resorturi ce se influenţează şi se manipulează unele pe altele. Astfel, dacă Alexandru Călătorescu nu mi-ar fi ameninţat familia şi nu m-ar fi făcut să mă simt, din nou, după ani buni, micuţul jidan din Calea Dudeştilor, fiul plăpumarului căcat pe el de frică, atunci poate că l-aş fi respins pe celălalt Alexandru, pe Moran, agentul unei puteri străine, pentru că în mine ar fi funcţionat încă minciuna patriotismului. Dar, dat fiind că pentru mine «patria» erau prietenii mei, membrii generaţiei mele, faptul că acest agent al Siguranţei (despre care aveam a afla târziu, pe când eram în Franţa, că a scris chiar şi un «manual» de comportament al agentului secret) m-a obligat să-mi

torn prietenii pe mine m-a făcut să-mi rup cordonul ombilical ce mă ţinea legat de patrie şi m-a ajutat să devin cu adevărat un trădător, pentru că de data asta o făceam cu pasiune. Mai pe şleau spus, am turnat francezilor cu mare plăcere, l-am minţit pe Călătorescu cu şi mai mare plăcere, în timp ce Siguranţei îi ofeream numai piste false. Am dus-o aşa până la plecarea lui Voronca în Franţa, timp în care am fost unicul confident al familiei şi martorul rătăcirilor lui Edy, care părea rupt între dorinţa de a deveni scriitor oficial, acceptat de rândurile «senililor», şi de a fi acceptat din nou în rândurile revoluţionarilor. Aici însă se lovea de intransigenţa lui Roll, care manipula din umbră întreaga mişcare, poate şi fiindcă taică-su ţinea Lăptăria, unde ne strângeam. Însă bănuiala mea cea mai neagră – şi în care cred şi acum – este că iubea şi el pe Colomba. Atunci a scris Voronca superbul lui *Petre Schlemihl*, în care desena autoportretul unui poet respins de societate, a poetului Ahasverus, condamnat la rătăcire eternă. Nu voi uita vreodată versul acesta: «M-aţi lovit cu bice în pieţele publice ca pe un cal bătrân», care scotea la suprafaţă toată amărăciunea unui om sfâşiat pe dinăuntru de un cancer ce avea să-i aducă şi pieirea. Şi n-o să uit nici furia ce m-a cuprins când, într-o noapte, în Lăptărie, Saşa Pană n-a avut altceva de remarcat decât că «a spus *pieţele publice* ca să evite cacofonia». De atunci am devenit şi eu rupt între falsa apartenenţă la grupurile literare în care mă formasem şi intuiţia unei dureri autentice, profunde, ce chinuia pe vechiul meu prieten, soţul singurei mele iubiri. Steteam serile doar noi trei, în cămăruţele ca nişte jocuri de copii tapetate cu tablouri sau gravuri semnate de foştii lor prieteni, dintre care se distingea premonitoriu portretul ce i-l făcuse Brauner, în care capul unui Voronca divin şi cabalin pluteşte peste hăuri, iar pe obrazul drept i se scurge sângele dintr-o tăietură groaznică. Brauner avea această credinţă în caracterul divinatoriu al propriilor picturi, credinţă de care noi râdeam, dar care acum trezeşte în mine o neliniştе ca aceea pe care o simţi în faţa unei case părăsite despre care ţi se spune că e bântuită.

Plecarea lor din 1933, oricât de mult m-ar fi îndurerat, mi-a părut aşadar o mişcare logică, normală în raport cu desfăşurarea lucrurilor din viaţa celor doi. Voronca devenise un om foarte agitat, cu priviri nestăpânite, vorbea foarte repede, aglomerând idei, imagini, proiecte care mai de care mai donquijoteşti, iar Colomba se transformase într-o mică fiinţă tristă, care întreţinea familia şi care suporta reproşurile propriului tată la adresa acelui ginere care nu reuşea să facă nimic, ba mai mult, care era făcut de râs în presa literară de către corifeii literaturii oficiale. Mai mult, Voronca se apropiase într-adevăr de mişcarea comunistă şi mie mi-era din ce în ce mai greu să ascund acest lucru de Călătorescu, care devenea şi el cam nemulţumit de prestaţia mea într-ale spionajului. Aşa că plecarea lor într-un fel m-a eliberat: m-a eliberat de vinovăţia de a fi turnător la Siguranţă, chiar dacă unul fals, şi m-a eliberat de chinul de a sta mereu în prezenţa Colombei fără a putea s-o prind de mână, s-o trag spre mine şi să-i sărut ochii de japoneză.

I-am condus la Constanţa când au plecat şi am stat în port până când vaporul de Marsilia, acelaşi ce avea să aducă înapoi pe Edy în 1946, a dispărut în zare. Era o vară indiană, Adolf Hitler devenise de câteva luni cancelarul Germaniei şi în iulie toate partidele, cu excepţia celui nazist, fuseseră scoase în afara legii. În iarnă, ca urmare a micşorării salariilor cu 20% şi a condiţiilor groaznice de muncă, începuse greva muncitorească de la «Griviţa». În America, dirijabilul *Akron* s-a prăbuşit în New Jersey, omorând 73 de oameni. Iuliu Maniu a demisionat şi de la şefia Partidului Naţional-Ţărănesc, urmat fiind de Vaida-Voevod, Malraux a publicat *Condiţia umană*, iar Camil *Patul lui Procust*. Eu am pierdut-o pentru totdeauna pe singura femeie pe care am iubit-o şi căreia nu i-am mărturisit acest lucru niciodată.

Am regăsit schimbat pe Voronca, aşa cum am scris mai înainte. Suferinţa lui era şi sufletească, şi trupească. Se

îngrăşase, avea burtă şi o privire stinsă. Arăta ca un burghez de vârstă mijlocie, chiar dacă era, ca şi mine, membru activ al maquis-ului şi ducea o viaţă periculoasă. Era măcinat de ideea funestă că şi-a pierdut vigoarea poetică şi credea cu sinceritate că doar împlinirea erotică îl poate salva. Am aflat, în noaptea în care ne-am revăzut, pe care am făcut-o albă, în faţa mai multor sticle de mastică, că mai fusese în ţară, incognito, în 1940, încercând să o aducă în Franţa pe mama Colombei, care însă refuzase să plece. Fusese foarte periculos, pentru că era deja la acea vreme cetăţean francez, iar francezii nu erau tocmai bine văzuţi în ţară în acel an. Ştiam asta foarte bine, dat fiind că şi contactul meu de la serviciile franceze fusese expulzat, nu înainte de a-mi lăsa o adresă şi un număr de telefon, pentru orice eventualitate. În fine, în acel fatidic 1940, Edy stătuse o săptămână ascuns în Parfumului 20, ieşind mai mult noaptea, când cunoscuse, într-un moment în care probabil Diavolul îşi îndreptase privirea spre colţul acesta de lume, o violonistă de la filarmonică, ce sta aşezată lângă Roll, Harry Brauner şi Maria Tănase, într-un jazz bar din Villacrosse. Roll a fost foarte afabil şi cu toţii l-au înconjurat cu prietenia de care-l lipsiseră cu ani în urmă, poate şi fiindcă în tot acest timp, până la război, Edy făcuse enorm ca poeţii avangardei noastre să fie traduşi în Franţa. În noaptea aceea, Edy Voronca s-a îndrăgostit teribil de Rovena. Violonista brunetă, ca o ţigancă andaluză, l-a dus, într-o ironie a sorţii care nu mă mai uimeşte de mult, în apartamentul Mariei Tănase din blocul-turn de pe Str. Doamnei, unde au făcut amor toată noaptea aia şi în toate cele cinci nopţi ce au urmat. Au stat nedespărţiţi săptămâna întreagă, îmi povestea în faţa sticlei de mastică şi în ochi i se aprindeau luminile pătrunzătoare ale poetului fremătător care închina cu un deceniu înainte un imn secolului mediocrităţii. Atunci, ascultându-l cum vorbeşte despre pasionala violonistă Rovena, în care ghiceam instinctiv o fiinţă rapace, am simţit, pe de o parte, bucuria de a revedea pe vechiul meu prieten cum iese

din masa aia de grăsime şi de carne decăzută, aşa cum statuia iese din stâncă în opera târzie a lui Michelangelo, pe de alta însă, cu groază, am simţit fiorul unei speranţe, pe care l-am înăbuşit până când n-am mai putut rezista şi, prinzându-l de mână, am întrebat: «Dar Colomba...?».

Instantaneu, fiinţa aceea a fost rechemată în bărbatul trecut de 40 de ani, privirea i s-a stins cum sufli într-un lămpaş, a lăsat-o-n jos şi mi-a răspuns cu voce ca de pe altă lume: «Am părăsit pe Colomba. Moişe, mai bine decât tine nu m-a cunoscut nimeni. Ştii că, atunci când iubesc, o fac cu tot sufletul, când scriu, îmi las sângele pe foaie. Cum puteam eu să trăiesc în minciună şi cum s-o las, mai ales, pe Colomba mea în întunericul ignoranţei? Am hotărât în acea săptămână, de comun acord cu Rovena, că ne vom anunţa consorţii în acelaşi timp, pentru a ne putea savura pasiunea în linişte». «Cum a primit Colomba?» În ochi i s-a aprins o scânteie ironică: «Aşa cum mă aşteptam, cu o noblеţe strivitoare. Printr-o telegramă în care-mi spunea unde mi-a lăsat cheia apartamentului din Paris». «Şi de atunci...?» «De atunci ne-am văzut de multe ori, pentru că iubirea mea pentru Colomba trece dincolo de pasiune, iar ea ştie asta. De altfel, şi ea trăieşte acum cu un poet francez pe care l-a cunoscut prin mine.»

Auzind asta, toată speranţa care începuse a se clădi (mărturisesc că devenisem nerăbdător să aflu unde locuieşte Colomba, pentru a mă strecura incognito în Paris ca s-o vizitez) s-a năruit ca o clădire firavă şi înaltă. Aproape că nu l-am mai ascultat, deşi o parte infimă a minţii mele înregistra povestea întoarcerii lui în Franţa, apoi fuga din faţa ocupaţiei germane şi mai apoi refugierea în Rezistenţă şi în existenţa petrecută în permanentă frică, ţinut în viaţă doar de corespondenţa cu Rovena şi de visul unui viitor alături de ea.

Am înţeles în noaptea aceea cât de mult îmi stătuseră în minte cei doi foşti soţi în ultimii ani în care nu mai auzisem nimic de la ei, cum viaţa mea, în ciuda unei aparente autonomii, se derula ca-n vis, trecând pe lângă

mine, pe lângă miezul ei fierbinte. Am vrut atunci, când, spre dimineaţă, a căzut cu capul pe masă, să-l strâng de gât sau să-l leg fedeleş şi să trimit o anonimă la biroul Gestapo. Dar rămăşiţele conştiinţei nu m-au lăsat, aşa că a trebuit să suport poveştile despre curbele apetisante ale Rovenei până la debarcarea Aliaţilor, când drumurile ni s-au despărţit iarăşi, eu plecând din nou spre Marsilia, în timp ce el întovărăşea armata americană şi trupele de eliberare ale generalului de Gaulle spre Paris. Victoria ne-a regăsit însă împreună, în capitală, alături de Colomba şi de iubitul ei, un bărbat şters, cu un neg imens pe obraz, care o cocoloşea şi o înconjura cu o dragoste sufocantă. Edy nu se jena şi făcea în public planuri despre reuniunea lui cu Rovena, în timp ce eu trăgeam cu coada ochiului spre o Colomba care-mi părea că se maturizase frumos, îmi plăcea chiar mai mult aşa, uşor împlinită, cu degetele fine purtând trecerea anilor ca pe nişte inele cu diamant. Privea spre Edy cu aceeaşi dragoste maternă, cu un amestec de admiraţie şi îngrijorare pe care-l regăseşti de regulă în ochii unei mame care-şi admiră băiatul adolescent. Poate atunci am înţeles că nu am chiar nici o şansă împotriva acestei iubiri materne, aşa cum nu avea nici bietul poet francez cu care împărţea culcuşul şi la pieptul căruia plângea noaptea, gândind că Edy e singur în fostul lor apartament. Bietul Edy, sărmanul cal bătrân, gras şi chelios, visând la sânii voluptuoasei Rovena, la arcuşul viorii ei care i se strecoară între pulpe şi taie în carnea vineţie pe care o iveşte despicând buzele umezite de dorinţă.

Am lungit-o prea mult şi cred că a sosit şi momentul pe care inconştient am vrut a-l evita. Toate ocolurile mele au fost graţioase piruete făcute spre a nu opri dansul, pentru că-n acel moment se opreşte şi muzica, iar în carnea crudă a liniştii, ca-ntre picioarele Rovenei, se simte mai întâi mişcare de cârtiţă, apoi se aude crănţănitul unui vierme grăsun şi puhav. Port viermele ăsta în mine din 1946: la 20 ianuarie, în portul Constanţa debarca un

Voronca dărâmat, însă vitalizat de dorința frenetică de a strânge în brațe pe Rovena, femeia patimilor lui, la care visa de șase ani de zile, pentru care părăsise femeia femeilor, cea căreia îi închinase minunatul poem «Colomba». Erau trecute toate astea, Europa se dezmeticea și ea din pumni, era ca un muribund care începe să-și revină chiar când preotul îi șoptește la ureche și aș jura că aerul duhnea a hoit în serile cu vânt. Pe 14 februarie se îmbarcau împreună spre Franța, la clasa I, și chiar din acea zi începea tragedia finală a acestui om neliniștit, care parcă și-a căutat nefericirea cu lumânarea întreaga viață. Deși orbit de dorință, de imaginile pe care îndelungata despărțire le aplica asupra siluetei acestei femei, a avut luciditatea de a observa încă de la început că relația lor nu s-a cuplat la varianta pe care o lăsaseră în urmă cu șase ani în apartamentul Mariei Tănase din blocul-turn. Mi-a vorbit la întoarcere, cu puțin înainte să moară, că se simte ca un om închis într-un castel întunecat ce se afla înfundat în interiorul lui, o punere în abis care însă exprima senzația apăsătoare, cleioasă care-l sufoca. De altfel, după coșmarul acelui voiaj maritim, în care a văzut-o pe Rovena cu totul alți ochi decât cei ai imaginației, a căzut pradă unei grave nevroze ce-l împingea la gesturi necugetate, ce nu-i stăteau în fire. Îmi povestea cum toată furia, gelozia, obsesia se revărsau în violuri repetate la care o supunea în micul lor apartament, timp în care ea hohotea, urlând numele celui de care spunea că e îndrăgostită. Aveam parte de aceste povestiri de groază în micuța cafenea din josul străzii, unde eu și, ironie supremă, Colomba ascultam fără a fi capabili să schițăm un gest. De altfel, care ar fi fost acel gest? După ce făcea Jurnalul zilei, îl conduceam sus, ca pe un bolnav, și stăteam cu el până când Rovena se întorcea din oraș și ne privea cu căutătura cea mai urâtă și mai disprețuitoare ce am văzut în viața mea. Era, într-adevăr, o femeie frumoasă, cu pometi înalți, brunetă, mai înaltă decât Colomba și cred că ar fi făcut o pereche bună cu fostul Voronca, cu acel

cal de curse ce făcea gimnastică. Pentru calul bătrân şi gras de acum, era însă prea mult. Picioarele ei lungi, uşor de ghicit prin fustele a căror despicătură descoperea ciorapul lucios, erau stâlpii unei spânzurători de care bărbatul ce fusese odinioară perla avangardei româneşti se agăţa în fiecare noapte până în punctul sufocării finale, în care însă nu găsise curajul necesar să se scufunde.

Întâlnirile noastre din bistroul de pe strada lui, unde stăteam şi-l ascultam debitând ororile la care se supunea singur, în timp ce bea din ce în ce mai mult, bea cu o voracitate de hipopotam, deveniseră de o monotonie sinistră. Dacă la început fusesem şocat să aflu până unde se scufundase în mocirla acestei relaţii, acum simţeam o iritare ce creştea din zi în zi în intensitate, cu cât grozăviile ce-mi povestea se adunau. În prima lună îmi relata cum dispreţul Rovenei, care în sfârşit îi mărturisise că s-a îndrăgostit de alt bărbat, rămas blocat la Bucureşti, un violonist, se manifesta printr-o răceală amicală. «Amice», îi spunea, iar în el se rupea câte o fibră a sufletului, «e un bărbat frumos, deştept şi talentat, e un geniu». «Dar şi eu sunt un geniu», replica un Voronca gras şi transpirat, apoi dădea fuga în camera de alături, de unde se întorcea cu nişte foi pătate pe care începuse să scrie un nou volum de poeme, pe care îl dedicase iubirii pentru ea şi căruia-i spusese *Petit manuel du parfait bonheur*, construind involuntar poate cel mai ironic titlu dintre toate posibile. M-am întrebat de multe ori de atunci dacă nu cumva disperarea lui Voronca nu era legată total de Rovena, ci avea de-a face şi cu subţierea focului care-i ţinea mintea trează în anii tinereţii. Ce ştiu însă cu certitudine – dacă poate exista vreo certitudine în domeniul acesta – e că despărţirea de Colomba, inutilă, sinucigaşă şi fără de raţiune în afară de cea a freneziei sexuale, i-a grăbit sfârşitul şi i-a secat curgerea acelui foc. Ţinea paharul de vin, pe care-l umplea când se apropia de jumătate, între degetele care i se îngroşaseră şi arătau acum ca nişte viermi bolnavi, gălbejiţi şi murdari de tutun şi vorbea repede, pe ton

scăzut, pentru a acoperi cumva zgomotul groaznic pe care-l trezeau cuvintele lui. «Noaptea, după ce stau închis în bucătărie şi încerc să scriu la acel *Manuel*... Moişe, în creierii nopţii, când simt că mă sufoc, dau buzna peste ea şi o iau cu forţa în timp ce încă doarme. Am senzaţia că doar aşa mă pot răcori, că o pot întoarce la mine, dar, în timp ce-mi dau drumul în ea şi încerc să mă uit în ochii ei, aşa cum făceam acum şase ani, în săptămâna din apartamentul guristei, când, în acel moment, ne fixam cu intensitatea pe care o are privirea unei feline şi ne şopteam TU!, atunci văd privirea ei plină de... nu de ură, ura ar fi bună, m-ar linişti, de dispreţ. Apoi mă aruncă de pe ea şi se duce la lavoar unde dispreţul e spălat cu furie, se leapădă de mine, de trupul meu, de homunculii pe care-i las în ea în speranţa de a o lega iremediabil de mine. Atunci mă întorc în bucătăria mea, unde beau, amestec cafelele cu lichiorul, iar spre dimineaţă mă întorc şi o violez din nou. Am pofta unui adolescent, hrănită de gelozie, de incapacitatea dementă de a pricepe că nu pot stăpâni femeia asta. Mă schimb pe zi ce trece într-un monstru. Noaptea trecută am lovit-o, am izbit în ea cu palmele, cu pumnii până nu s-a mai putut apăra, apoi am legat-o de pat şi mi-am scufundat gura între picioarele ei şi am lins-o, am muşcat-o, am mâncat-o, Moişe, am avut pofta de a muşca cu adevărat, de a-mi umple gura cu buzele ei vineţii, cu sângele ei negru. Dacă nu ar fi început să vomite, întorcând capul într-o parte, scuipând şi gâlgâind de ură şi de neputinţă, mi-aş fi croit drum în corpul ei ca un lup în carcasa vânatului.»

Inutil să spun că poveştile acestea m-au îngrozit şi că mi-au amintit de privirea îngheţată a acelui lup ce-mi cruţase viaţa când eram un transfug cocoţat în arborele iernii. Poate atunci m-am hotărât, poate nu. Ştiu însă că apropierea lui, simplul fapt că omul acesta era în viaţă şi în afara casei ducea o existenţă aproape normală, m-a făcut să înţeleg câte ceva despre umanitate. Nu am luat o hotărâre conştientă, însă fiecare fibră din corpul meu s-a întărit ca înaintea unei bătălii.

În seara când l-am văzut mai dărâmat şi mai scârbit de propria fiinţă, ruină în mijlocul unui oraş ce revenea la viaţă şi părea să-şi tragă sevele din chiar cenuşa războiului, asemenea unei plante de vară, precum aceea cu frunze mari cât o tavă de cofetar şi cu flori albe, ca trompetele, în care putea intra un cap de copil, care creştea în curtea din spate a casei noastre evreieşti din Dudeşti, de multe ori cu rădăcinile hrănindu-se din pământul unde se scursese sângele unui cocoş tăiat sau unde murise vreun şobolan pe care-l lăsasem să putrezească acolo până ce devenise subţire ca o foaie de hârtie, în seara aia de primăvară cu cerul limpede, pe care înserarea părea să fie doar o iluzie, o coală de calc albastru, am acceptat să-l conduc acasă, cu un braţ petrecut pe după mijlocul lui umflat, de broscoi, şi cu celălalt ţinându-l de mâna ce şi-o petrecuse pe după umerii mei. Am bătut în uşa masivă, din lemn, însă nu a răspuns nimeni şi a trebuit să-l buzunăresc până am găsit cheia, în timp ce Edy râdea sau plângea, în orice caz hohotea şi din nas îi atârnau mucii care se prelungeau până pe pieptul alb al cămăşii. Am intrat în vestibul, unde l-am descălţat, apoi l-am condus până pe canapeaua camerei de zi şi atunci, spre uimirea mea, a apărut Rovena, somnoroasă, ieşind pe uşa dormitorului într-un halat de baie ce abia îi cuprindea sânii, şi a rămas acolo, în cadrul uşii, privind cu un rictus scârbit scena în care eu încercam să-i scot lui Edy cămaşa şi pantalonii, în timp ce el îşi continua hohotele şi se zbătea ca un copil care nu vrea să doarmă. Între ei exista o comunicare lipsită de cuvinte, se simţeau ca două animale, era o legătură atât de profundă cum numai ura poate stabili între doi oameni. Mi-am dat seama că circul pe care-l făcea Edy nu-mi era adresat şi atunci am renunţat să mă mai agit şi am luat loc în fotoliul de lângă canapea, plin de arsuri de ţigară şi pătat indecent.

«Uite-oooooo! O vezi?» A întins înspre femeie un deget lung şi osos, prelungit de umbră, o ultimă rămăşiţă fantomatică a calului de curse Voronca. «Uite târfa Babilonului:

vioara la care au cântat toți bărbații Bucureștiului și coarda pe care-o mângâie scursurile Parisului. N-o vrei și tu o tură, Moișe? Nu vrei s-o iei în pula ta frumos decalotată?»

M-am prefăcut că nu-i aud provocările și am privit jenat spre Rovena, care însă părea mai curând însuflețită de ură decât impresionată de aceste cuvinte. Probabil le mai auzise. Își aprinsese o țigară bărbătească, fără filtru și fuma fixându-l ca o felină, cu ochii mijiți ca să-i apere de fum. A întors apoi capul spre mine și m-a întrebat cu vocea guturală care-i păruse atât de excitantă lui Voronca timp de șase ani, în peșterile memoriei și ale imaginației: «Stai tu cu el până adoarme? Trebuie să ies». Am dat din cap și am privit spre bărbatul transpirat, pe chelia căruia se scurgeau broboane mari de sudoare toxică. Apoi am urmărit-o amândoi, ca niște mari animale de casă, cum se aranjează, cum trece dintr-o cameră în alta, cum se dezbracă impudic, felin, în fața noastră, parte dintr-un spectacol vesperal la care mi-am dat seama că-l supunea pe Edy la fiecare cădere a soarelui, cum se rujează, cum își face bujori, mascând vânătăile ce-i înconjurau ochii transformându-se, dintr-o femeie trecută de 40 de ani, încă foarte atrăgătoare, într-o ființă a nopții fără de vârstă. Ochii mei și mintea o suprapuneau Colombei, micuței japoneze, iar creatura asta malefică, cu privirea urâtă, nu-mi părea decât o caricatură a feminității, trimisă din adâncurile Iadului, deși în anii aceia încă nu cunoscusem decât tangențial Iadul, eram departe de a-i bănui geografia subpământeană. Înainte să plece, după ce-și pusese mantoul cu labele de vulpe, roase și înnegrite, atârnându-i pe umeri, s-a întors ultima oară din drum și mi-a spus pe un ton îmblânzit, care însă mi-a înghețat sângele în vine: «Sunteți cuminți, da? Faceți niște poezii, desenați ceva...».

Când a trântit ușa în urma ei, Edy a tresărit ca și cum zgomotul acela l-ar fi trezit din visare, deși starea febrilă, transpirația care-i curgea pe frunte, privirea care sărea de la un obiect la altul îmi spuneau că urmărise totul cu mare atenție. A căzut însă imediat într-o stare catatonică,

din care ieşea doar pentru a murmura cuvinte amestecate în română şi-n franceză. Apoi s-a ridicat şi a început a-şi croi cărări prin micuţa cameră de zi, dărâmând ce-i ieşea în cale şi ocolindu-mă de parcă aş fi fost o piesă stranie de mobilă, care nu-şi avea locul acolo, dar care trebuia respectată. A fost cea mai lungă noapte a vieţii mele, mai lungă decât cea a Pogromului, şi atunci am înţeles cât de insignifiantă e pentru fiinţa umană Istoria, cu toate izbucnirile ei notate în manuale, în comparaţie cu marile cutremure ale sufletului. Am înţeles că tragedia interioară a unui om poate isca găuri în suprafaţa timpului celorlalţi, în care îi atrage aşa cum vârtejurile enorme ale mărilor sug în adâncuri corăbii de metal aparent indestructibile. Aşa îmi explic, dar nu-mi justific actul din acea noapte, când m-am transformat iniţial în martorul mut al evoluţiei acestui strigoi care fusese prietenul meu, adversarul meu sentimental, mai apoi în actant fără voie al unei tragedii pe care ar fi trebuit s-o anticipez sau măcar s-o împiedic. Traversa camera de-a curmezişul, apoi se oprea la masa de lângă fereastră şi ordona hârtii, mai adăuga cuvinte, cu un scris uluitor de îngrijit şi de elegant pentru cineva aflat în starea lui. Într-un târziu, când aproape aţipisem – poate am şi dormit –, le-a adunat într-un plic, după ce le-a legat cu sfoară, şi a plecat spre bucătărie, scena dramelor casnice pe care mi le povestise de atâtea ori. L-am urmat ca prin vis, dar închisese uşa după el, aşa că am rămas acolo, urmărind vinişoarele lemnului care ne despărţea, cu o acuitate a auzului dată de oboseală şi de liniştea nopţii: îi auzeam paşii, am auzit foşnet de hârtie, l-am auzit cum trage un scaun, apoi un scârţâit metalic ca un croncănit de cioară şi apoi am auzit, înţelegeţi, liniştea.

Nu am să susţin că n-am ştiut de la început ce face, doar îmi spusese chiar el că practică acest joc de ceva vreme, micul joc al morţii care nu mai impresiona pe nimeni. Nu am să susţin că nu am simţit mirosul sau că am vrut să intru să-l salvez. Nu, am stat acolo, de partea cealaltă a morţii, şi am urmărit dansul vinişoarelor de

lemn ce au început a palpita în faţa ochilor mei pe măsură ce timpul trecea. Nu o să ascund nici că am auzit bufnitura sau târşâitul unui trup care se trăgea probabil în mâini spre ieşire, într-un ultim act lucid sau o manifestare a instinctului de conservare.

Am auzit zgârietura fină a unghiilor care încearcă să se agaţe în lacul uşii, apoi bufnitura trupului care se sprijină în ea şi o foloseşte ca pe un parapet. Apoi, când clanţa a început, imperceptibil, să coboare, mâna mi s-a ridicat, în timp ce mintea îmi exploda într-o realizare finală a ceea ce sunt cu adevărat, s-a aşezat pe bucata impersonală de metal şi a opus ultimelor sforţări ale muribundului toată forţa unui îndrăgostit. Am ţinut de clanţă până când nu am mai simţit nimic din partea cealaltă, până când nu i-am mai auzit respiraţia şi singurele zgomote din jur mai erau cele făcute de păsările dimineţii, o ciocănitoare aflată într-un copac din faţa clădirii, o mierlă care anunţa noua zi, poate un graur.

De multe ori, în ultimii ani, ani pe care i-am trăit ca o fantomă, prelingându-mă pe lângă ziduri, am încercat să-mi reiau viaţa în posesie, să redevin martorul tăcut al celorlalţi, aşa cum fusesem întreaga mea tinereţe. Dar de fiecare dată am observat că întreaga Istorie a acelor decenii, cu războaie, tragedii colective, cuptoare enorme care au înghiţit milioane de oameni, populaţii strămutate, rasa mea îngenuncheată şi decimată, cu victorii şi isterii de masă, păleşte în faţa unei singure imagini în umbra căreia am trăit: Edy Voronca, tânăr şi înalt, cu faţa de cal, la braţ cu micuţa japoneză Colomba, intrând în Lăptăria lui Enache. Stephan Roll se ridică de lângă mine şi-i îmbrăţişează, apoi se întoarce şi mă prezintă. Voronca îmi întinde mâna osoasă, prin care trece tensiune, ca de sportsmen, apoi Colomba îşi scoate mănuşa şi îi ating pielea, îi ţin între mâinile mele mâna evanescentă, o privesc în ochi, incapabil a spune ceva, ştiind că în ochii aceia o să rămân pentru totdeauna, ca un om din vechile legende germanice

care întâlneşte, noaptea, în pădure, o fiinţă ce nu poate fi văzută şi nici atinsă, ci doar iubită cu disperare."

Tovarăşul Richter lasă creionul pe foaia mare, pătată, acoperită acum de scrisul lui mărunt, îşi îndreaptă umerii, apoi priveşte pe geamul cocoţat aproape de tavan. Prin ochiurile de sârmă ce filtrează lumea, o lumină murdară, leşioasă pătrunde în încăpere, atingând cu sfială colţul mesei, aşa cum pâlpâie o lumânare înainte să se stingă de la sine.

În Casa cu Lei
(continuare)

Trecut bine de 30 de ani, am început să caut în amintire semnele manifeste ale unei intervenţii decisive. Şi mi-am amintit că aşa am hotărât eu, atunci – că întâlnirea aparent banală, dar cutremurătoare, scăldată într-o ploaie ca un potop biblic, a fost semnul declanşării unei curse în care mă aflu şi acum, pironit în scaunul cu pluşul ros de la Cinema Europa, pentru că, în mod evident, ăsta e un film european, unul de artă, probabil scandinav sau polonez.

N-am povestit nimănui despre întâlnirea mea cu Consulul, pentru că aşa ar fi trebuit să adâncesc discursul şi să vorbesc despre groaza simţită atunci, când am privit în ochii lui şi am văzut întunecimile propriei mele nebunii, însă cumva proiectată într-un viitor neclar. Iar dacă am stabilit acea întâlnire ca pe un punct de început a ceva, totul se reorganizează în amintirea mea în jurul acelei întâlniri, chiar şi istoria, care devenea din ce în ce mai tulbure, fie ea mică sau mare.

Tăcerea şi tristeţea lui Sergiu se adânceau şi în gesturile lui se simţea o nerăbdare ce părea să se potrivească corpului său slab şi vânos ca un odgon, însă puteam ghici mult mai mult în spatele gesturilor lui decât un simplu dor de ducă şi bănuiam că la originea acestei nerăbdări se afla tot Ralu, care trecea, la rândul ei, prin schimbări de natură capitalistă. Odată cu primele câştiguri din excursiile lor otomane, pe tejgheaua din bucătărie se adunau grămăjoare verzui de hârtie, despre care aveam să aflu că sunt dolari, alături de care mai era un săculeţ din piele-ntoarsă roşie, unde se strângea aurul.

Numai că cei doi afaceriști atât de întreprinzători, mai ales Jidanu, atât de adaptați la economia neagră ceaușistă s-au dovedit a fi victime perfecte ale haosului cu ștaif de după '89 și au picat la cele mai dure examene date de noua societate: au pierdut la Banca Religiilor, au pierdut la Bancorex și, mai mult decât atât, ceea ce avea să rămână o pată rușinoasă pe blazonul afaceristei Ralu, au pierdut la Caritas, unde au jucat cu atâta entuziasm și lăcomie, încât nu s-au oprit după ce au câștigat o dată, ci au vrut mai mult, într-o frenezie de cazinou. Dispariția lui Sergiu a coincis cu prăbușirea Caritasului și doar știind acest lucru îmi dau seama că prima lui plecare „definitivă" din Casa cu Lei a avut loc prin toamna lui 1994. Tot în anul acela, când președintele schemei piramidale îi încuraja pe jucători, adică aproape jumătate din familiile României, să depună, să-și încaseze câștigul, de opt ori mai mare decât suma depusă, apoi să depună din nou, eu am început să lărgesc cercul pe care-l trasau plimbările mele solitare pe harta Bucureștiului, mai întâi înspre capătul cel mai îndepărtat al Parcului Carol, după Muzeul Tehnicii, apoi pe străzi prăfuite, străjuite de case vechi, interbelice sau chiar mai vechi, și să-mi continui rătăcirile, așternându-mi pașii pe piatra cubică așa cum părinții mei își depuneau averea recent câștigată într-un joc: rapid, fără a privi în urmă și într-o amețeală vecină cu leșinul. Simțeam tot mai apăsătoare atmosfera de sub tavanele înalte ale Casei cu Lei, simțeam tremurul ușor al ușii dinspre pivnița unde membrele retezate ale leilor se îmbinau și se alipeau în forma unui animal străvechi și putred, care acum se scutura și-și lepăda blana ciuruită de molimă și se pregătea să izbucnească din adâncurile plumbuite ale casei. Aveam credința inocentă că plecările mele, din ce în ce mai dese și mai rătăcitoare, aveau să mă ferească de momentul ieșirii lui la lumina soarelui, a leului furios, desprins de pe zidul porții lui Ișter, și credeam că înfruntarea dintre lumina solară și metalul nobil, strălucitor urma să se soldeze cu un cutremur universal, de care mă vor feri delirurile mele peripatetice.

Plimbările fără țintă sunt cele care mi-au rămas în minte din acei ani de dinaintea filmului Garrone, cercurile trasate înspre Piața Coșbuc, mai apoi printre fântânile din centrul civic, unde într-o vară am văzut o țigăncușă de vârsta mea căreia în mod sigur îi înmuguriseră sânii și care se îmbăia într-un maieu alb-murdar și mi-a zâmbit, ștanțându-mă cu bara înroșită în foc a privirii ei și lăsându-mi o cicatrice stacojie care pornea dinspre plexul solar și se termina între picioare.

Am mers ani de zile, pentru că doar mergând îmi potoleam teama de Leul lui Ișter, cel ce stătea să spargă ușa pivniței, dintre borcanele imense cu murături, apoi doar mergând îmi alinam usturimea care contura cicatricea prelungă din corp. Și, când încerc să recompun anii aceia, în care Ralu, Sergiu și jumătate din România își câștigaseră primii dolari, apoi îi pierduseră, laolaltă cu tot ce avuseseră dinainte sau cu tot ce le adusese liberalizarea în cercul cu margini străvezii al posesiunii personale – casele pe care primiseră permisiunea să le achiziționeze de la stat, mașinile pe care începuseră să le aducă din străinătate, hainele de blană și aurul –, când încerc să recompun figura acelor ani (pentru că în mintea mea perioadele importante din viața mea au chipuri distincte, contururi arcimboldești alcătuite din diverse obiecte, imagini, evenimente), nu faptele, nu tragediile politico-economice se adună laolaltă ca să redea trăsăturile chipului respectiv, ci mirosul prafului stârnit de tenișii mei găuriți pe străzile din jurul Parcului Carol, cel al ierbii pârjolite, mirosul salcâmului înflorit, contopit alandala cu putreziciunea suavă, energizantă a frunzelor călcate toamna și înmuiate în apa primei ploi care le transforma într-o mâzgă caleidoscopică. Aceste două mari anotimpuri ale experiențelor mele peripatetice se îmbină într-un chip monstruos, ca din ceară topită, cu trăsăturile șterse și scurse, care emană un miros puternic și căruia, dacă trebuie să-i dau un nume, o să-i spun probabil „tinerețe".

Am început apoi să capăt curaj și să lărgesc cercul, pătrunzând în zone și mai îndepărtate, unde ajunsesem până atunci doar de mâna lui Ralu, înspre centrul orașului, spațiu al negoțului și al golănelii cu ștaif a lui Sergiu, al filmelor văzute la bulevard (Cinema București, Cinema Corso) și al după-amiezilor de duminică petrecute pe terasa de la Lido, lângă piscina cu valuri artificiale, unde briza verii aducea cu ea câteodată izul îmbietor al puiului fript, cu mujdei, care se pregătea în bucătărie sau al salamului de Sibiu tăiat în feliuțe subțiri pe platoul din fața noastră, la care atunci mă uitam cu scârbă.

Fără să realizez, ocoleam însă axa Bulevardului Brătianu și o luam pe căi lăturalnice, temându-mă încă de haosul acelui *nexus* al maturilor, care începea la Hotel Intercontinental și se termina, pentru mine, la Cinema Patria. De la Inter mă întorceam la ceasul de la Universitate și o luam în jos, pe Bulevardul Elisabeta, înspre Casa Armatei, dădeam târcoale prin fața Teatrului Mic, apoi o tăiam prin față pe la Universul și o coteam la stânga, pe lângă magazinul Steaua – având grijă să trag o flegmă discretă pe geam –, ca să ies din nou la bulevardul luminos, larg și să mă opresc în fața cinematografelor, admirând afișele filmelor, fără să îndrăznesc să intru la început. Ajungeam la Cișmigiu și priveam cu jind înspre lacul care abia se ghicea peste gardul viu, apoi traversam și o luam iarăși înspre Izvor, apoi pe lângă Casa Poporului, spre Piața Coșbuc, pe la Robingo și în sfârșit, cu un oftat de ușurare, ajungeam în *terra nostra* când zăream falusul măreț al Mausoleului. Parcul Carol era o altă făptură decât cel al Tineretului, deși se afla aproape, la câțiva pași, era parcă lipsit de misterele de acolo, cu toate că ascundea și el destule ciudățenii demne să-mi aprindă imaginația. Pierdeam ceasuri întregi citind inscripțiile în latină din dreptul arborilor cu tulpini încârligate, privind de pe podul lung și luminat apele puțin adânci ale lacului, o jucărie de lac în comparație cu Cociocul care ascundea cimitire, mănăstiri blestemate și spirite vindicative însetate de sânge. Lacul

din Carol era o oglindă în care-mi priveam faţa suptă, care ezita între copilărie şi ceva nedefinit, începutul de mustaţă, părul ciufulit de cele trei vârtejuri („O să ai trei neveste, Marocane!") şi gâtul slab ca o tijă de mac, cu mărul lui Adam proeminent. Dacă Tineretului era locul sălbăticiei, unde ştiam că-mi pot pierde cu uşurinţă şi fără pedeapsă uzul raţiunii bine strunite, în Carol eram calm ca un zeu imperturbabil al Eladei, unul străvechi, netulburat de ţipetele muritorilor.

*

Am început încet-încet, după ce am trasat îndeajuns cu tălpile acele cercuri din ce în ce mai largi, să urmez ramificaţiile de care-mi era frică, să trec pe Brătianu pe lângă primul sex-shop, să mă opresc la Scala, lângă scara lui Psihi Mu sau, mai târziu, a unchiului Mircea, să urc mai întâi până spre Pitar Moş, apoi mai departe, până când, într-o sâmbătă, pe o ploaie torenţială, am ajuns la Romană şi, înainte de a coborî la metrou, m-am întors mai satisfăcut decât Alexandru după Gaugamela şi am privit dispreţuitor spre Cinema Patria, unde rula *Basic Instinct*. Atunci am simţit că victoria mea nu e deplină până nu pun mâna pe Darius şi am luat-o la galop spre cinema, unde m-am adăpostit lângă casa de bilete şi apoi am cumpărat unul la suprapreţ de la un bişniţar, apoi am intrat ud leoarcă. M-am aşezat în spate de tot, lângă un grup de trei bărbaţi care vorbeau tare şi râdeau ca de o glumă bună pe care numai ei o ştiau. N-am înţeles nimic din film, pentru că la fiecare apariţie a actriţei blonde cu chip de vulpe din miturile japoneze câte unul dintre ei striga la ceilalţi: „Ia zi, Fane, să moară mă-ta că n-ai vrea s-o fuţi?!", la care celălalt juca pe cartea unei false pudibonderii: „Dă-o, bă, dreacu', nu vezi că-i urâtă?". „Fane, da' nu seamănă, mă, cu Doina de la C?" „Unde să semene, mânca-mi-ai pula? Poate răsare..." Doar la scurta şi mitologica secvenţă a încrucişării picioarelor s-a lăsat o tăcere

sacră peste sală și atunci am simțit că tremurul meu era și al adulților de lângă mine, îmbrăcați în prespălați și dați violent cu spray Malizia verde, care se îndemnau să spună ceva, dar scena fusese atât de șocantă, încât nimic din ce ar fi putut scoate pe gură nu ar fi întrecut-o.

*

Pe măsură ce Danezu, Pișchi și Mucea se transformau, mai strident și mai rapid decât mine, în niște animale înalte, slabe și dure, ne îndepărtam din ce în ce mai mult, mai ales că odată cu înălțimea creșteau în ei plante cu spini, idealuri pe care nu le înțelegeam, pentru că în cazul meu Casa cu Lei era ca un clopot de sticlă care nu mă lăsa să scot capul. Începuseră să vorbească despre mașini, despre discoteci și gagici, ba chiar Danezu susținea că făcuse deja sex cu Gina, o țigancă de la B-uri, blocurile de peste Pieptănari, că o făcuseră în parcul Ferentari, într-un pâlc de copaci, din picioare. Așa povestea Danezu și-l rugam mereu să ia povestea de la capăt, cum Gina l-a văzut de peste bulevard și l-a strigat, iar el a traversat în fugă, printre mașini, și asta, Gina, se uita la el rânjind și, când a ajuns gâfâind lângă ea, i-a zis, clefăind gumă: „Ia zi, Danezule, nu vrei să ne simțim și noi bine?". „Și tu ce-ai zis, mă?", îl întrebam atunci fără să-i spun foarte limpede ce vreau de la el, dar de fapt punându-mi mie întrebarea. Ce aș fi zis în acea situație? Probabil aș fi luat-o la goană. „Ce pula mea să zic, Michi? Am zis hai!" „Și?", făcea Mucea. „Și m-a luat de mână și-am luat-o printre blocuri până-n parc." „Și?", făcea Pișchi. „Și-am intrat în parc și ne-am băgat pe dupe copacii ăia, unde-s în centru acolo mai mulți laolantă, așa." „Și?", întrebam eu. „Și ne-am futut, ce pula mea vrei să zic mai mult?" Aici se termina povestea și trebuia să recurgem la imaginație noi, ăștia, rămași neinițiați, numai că în curând grupul ăsta s-a micșorat, pentru că toți aveau undeva „o țară" unde dispăreau în fiecare vară și iarnă, iar de acolo

se întorceau cu asemenea experienţe şi povestiri erotice care îi transformau în ochii mei în fiinţe de altă natură decât cea comună, când fuseserăm pe vremuri vecini de suferinţă. Acelaşi lucru se întâmpla şi la şcoală, unde Pateu strânsese în jurul lui un grup destul de mare de colegi care cu un an în urmă citeau cuminţi în bancă *Aventurile lui Sherlock Holmes*, însă acum se retrăgeau misterioşi în veceu la fiecare pauză, de unde ieşeau înconjuraţi de o aură eroică. La metrou începuseră să aducă benzi desenate pe care mi le cumpăram cu nesaţ din mărunţişul pe care-l furam de la Ralu sau de la Sergiu şi pe care le citeam pe sub bancă, în ora de fizică, apoi benzile acelea s-au transformat în nişte cărţi stranii, în care poliţişti celebri de la Poliţia Capitalei luau interogatorii unor homosexuali care povesteau cum îşi dau întâlnire cu băieţi foarte tineri în şantiere neterminate, cum era cel al Circului Foamei, de la Şura Mare, unde practicau lucruri pe care nu le înţelegeam, dar care îmi lăsau o senzaţie nelămurită, un tremur interior care abia aştepta să iasă la suprafaţă: felaţii, masturbări, rimming şi alte asemenea cuvinte. Mi se părea ireal să văd descrisă iubirea fizică dintre doi bărbaţi între paginile unor cărţi sau reviste, chiar dacă le condamnau, pentru că pe Aleea Solca nimic nu putea fi mai urât decât un poponar.

Apoi, într-o oră de sport când mă învoisem şi stăteam în clasă, m-a chemat Pateu, care stătea în ultima bancă, înconjurat de alţi trei colegi, şi mi-a zis „Hai, Michi, stai cu noi aicea, hai să te uiţi cu noi", mi-a făcut loc între ei, a scos pe masă revista cu paginile alb-negru şi atunci, chiar în acea clipă, în viaţa mea a irumpt oficial sexul. Odată cu el am primit şi eu cheia de acces în grupul de băieţi care ascultau muzică şi, pe lângă conspectarea zilnică a revistelor porno, am început să fiu preocupat de întocmirea unor topuri pe care la început le copiam după ceilalţi şi le scriam cu creionul pe bancă, pentru ca elevul sau eleva mai mare care stătea în acelaşi loc dimineaţa să-mi lase propria versiune. În imaginaţia mea, era vorba

de o tipă de a VIII-a, inteligentă, brunetă şi care devenea treptat atrasă de mine prin intermediul acestor topuri. În mare, era vorba de zece melodii care îşi schimbau locurile între ele, pentru că eu nu ascultam muzică şi doar ciupeam din auzite câte ceva de la Pateu, de la Lupu Mircea sau de la Găină Bogdan, aşa că începeam cu „Innuendo" pe locul 1 (pe care începuseră de fapt s-o dea la TVR), Phil Collins, „Another Day in Paradise", Bryan Adams, „Everything I Do" (cuvinte scrise tremurat, pentru că mi-era teamă ca nu cumva mesajul să fie prea direct), Mr. Big, „To Be with You" (la fel), Rod Stewart, „Rhythm of My Heart" (*oy, oy*), Roxette cu „Joyride" şi „Spending My Time" la egalitate, pe 6, Cypress Hill cu „How I Could Just Kill a Man" („All I Wanted Was a Pepsi"), Depeche Mode cu „Enjoy the Silence", Sinéad O'Connor, „Nothing Compares 2 U" şi un MC Hammer pe poziţie finală. În jumătate de an, când Prinţesa Ralu şi-a dat în mod miraculos acordul şi am plecat în tabără, topurile astea aveau să se schimbe radical sub influenţa unor băieţi cu care am împărţit camera la Timişul de Sus şi care cântau la chitară şi m-au ameninţat că mă aruncă pe geam dacă mai ascult aşa ceva, după care m-au intoxicat timp de 12 zile cu ceea ce a devenit un mod de viaţă până târziu, spre vârsta de 30 de ani: muzica rock. Era ca şi cum aş fi trăit într-o pivniţă şi cineva mi-ar fi deschis pentru prima oară uşa, lăsând să se năpustească înăuntru nişte păsări cocoţate pe picioroange. Şi aici însă, în ciuda abdicării mele totale în faţa unui nou stil de viaţă, îmi păstram anumite rezerve care ţineau în mare parte de caracterul meu duplicitar şi însetat de dramatism ieftin. Chiar dacă afişarea unei noi personalităţi născute din muzică şi afilierea la un grup social distinct îmi ofereau tot acest dramatism kitsch, inima mea, hrănită cu spectacole funerare, tânjea după alinarea *soft* a altor muzici. Aşa că, în ciuda bocancilor de armată, cu trei numere mai mari, a tricoului cu Eddie şi a vestei de blugi pe care îmi desenasem simbolul anarhiei la care aderam oficial, în ciuda

casetelor cu Cannibal Corpse, Sodom, Obituary, Slayer pe care le căram în geantă, noaptea adormeam ascultând baladele Scorpions, la Metallica săream direct la părţile cele mai muzicale, din Accept decupam doar rarele eufonii, iar câteodată mă surprindeam căutând în plină noapte caseta cu Cindy Lauper. Eram la fel de fals în această nouă iubire cum aveam să fiu şi în viaţa de adult. Ca să fac faţă acestui clivaj, încercam să fiu imbatabil în cunoaşterea datelor, a versurilor (acolo unde era cazul), puteam recita numele tuturor membrilor formaţiilor, de la Jethro Tull la Erasure, în timp ce sufletul meu lăcrima pe „November Rain" (dar da, recunoşteam fiorul şi în piese ca „Civil War", unde se întâlneau dorinţa mea de violenţă şi goana după senzaţiile stârnite de ascultarea unei „leşinături") sau pe „Since I've Been Loving You", pentru că visam la o femeie fără chip care mi-ar fi acceptat invitaţia la dans, la un Woodstock imaginar, unde eu parazitam un trup la fel de imaginar, eram înalt, pletos, cu eşarfe atârnându-mi de încheieturi, iar ea doar un fuior de fum. Cu sâni. Duplicitatea mea cu iz romantic avea să fie anihilată de apariţia MTV-ului şi a dominaţiei grunge, care împăca în mine toate sfâşierile şi lipea la loc membrele desprinse de cele patru cămile care mă trăgeau fiecare încotro. Am fost, ca toată generaţia mea, o victimă fără reţineri a Nirvana şi întreaga mea biografie funcţională e sfâşiată în două de glonţul plecat din ţeava puştii lui Cobain. Durerea mea, reală de altfel, comparabilă cu cea de la execuţia soţilor Ceauşescu şi, mult mai târziu, de la moartea lui Michael Jackson, era amplificată de ura faţă de neonirvanişti, adică de legiunile aduse în club de *Unplugged*-ul MTV. În mod demonstrativ, ţineam în buzunarul de la spate doar *Bleach*, afişând un dispreţ suprem faţă de uterişti. În acelaşi timp descoperem Pearl Jam, pe care i-am venerat de la *Ten* la *Yield*, Soundgarden, Alice in Chains, Therapy? sau Stiltskin şi mă despărţeam discret de heavy metal, pregătind trecerea spre ultima iubire, din anii 2000, pentru Live şi apoi pentru liniştea

deplină. Toată recircuitarea creierului meu muzical se desfășura însă pe fondul unui zgomot permanent, pe care doar o atenție deosebită – nu eram încă deprins să mă analizez –, venită ca de nicăieri înainte de a adormi, îl descifra a fi de fapt melodiile înlănțuite ale anilor '80, pe care le ascultam la pick-upul roșu, rusesc al lui Ralu: 14 noi șlagăre mondiale („Ob-La-Di Ob-La-Da" – shake, „Son of a Preacher Man" – shake moderat), Nana Mouskouri, Demis Roussos („Dragul de el!"), Smokie, piticăiații frați Gibb și, desigur, Elvis the Pelvis. Era muzica pe care o punea Ralu, mai ales vara, când picta afară, lăsând ferestrele deschise, ca să audă mai bine. Nu aveam deci cum să nu fiu în adâncul sufletului un sentimentaloid vândut melosului de ani '60-'70, oricât s-ar fi străduit Led Zeppelin sau Ozzie să mă schimbe.

Dar, până la tabăra din Timiș și ale ei revelații, am trecut prin inițierea politico-sexuală a lui Pateu, care avea pasiunea masturbării în grup, drept care ne încolonam în fiecare pauză în șir indian și mergeam așa, disciplinat, spre toaleta băieților, pe care o închideam, apoi ne înghesuiam câte patru, cinci într-una dintre toaletele individuale și, după o scurtă negociere legată de cine urma să țină revista, începeam să ne-o frecăm frenetic până când: 1) terminam, 2) se suna. La început frecarea a fost doar o obligație pe care mi-o asumasem ca să fiu admis în grup, după aceea însă usturimea plăcută care se răspândea în tot bazinul și care iradia apoi în tot corpul, ca un halou încins, mi-a devenit indispensabilă și am început s-o practic acasă, în baie, fără a avea însă material literar sau fotografic, așa că mă bazam exclusiv pe imaginație și scriam în minte povești în care una dintre colegele cărora „le înmuguriseră sânii" juca rolul principal, de femeie adoratoare, pe care o strângeam sălbatic în brațe și o sărutam, imaginând și un soi de copulare abstractă, unde intrau în rol penisul meu turgescent, chinuit, flagelat și un vagin decupat mental dintr-o revistă alb-negru. Începusem să trag cu ochiul din ce în ce mai insistent la tarabele de

ziare de la metrou, unde se desfăşura un adevărat rai al onaniştilor, de la reviste color importate la cele autohtone alb-negru, care abia apăruseră şi care ofereau şi o cantitate apreciabilă de text, dacă erai genul labagiului intelectual: *Şocul vieţii*, *Sex 2000*, *Sexy Show*, *Pur Sex*, *Cupluri*, *Extaz* şi preferatele mele absolute, *Bordelul Mov*, *Prostituţia*, *Infractoarea Mov*, *Ţâţe* sau *Occident*. În curând îmi făcusem destul curaj cât să mă ridic pe vârfuri, să-mi dreg vocea şi să cer degajat „O infractoare" sau un pachet de cărţi cu ilustraţii porno, care arătau tot şi erau color. Cărţile de joc le ascundeam în tufa de măceş de la baza nucului din curte şi, de fiecare dată când simţeam nevoia s-o iau de la capăt sau să condimentez poveştile imaginare cu ceva material vizual, dădeam o fugă până-n curte şi mă prefăceam că îngrijesc măceşul. Începusem să mă ataşez emoţional de unele dintre fetele acelea dezbrăcate şi penetrate din toate poziţiile, aşa că reveriile mele includeau şi plimbări romantice, discuţii intelectuale şi, de ce nu, mutarea împreună. Mai exista şi varianta lecturii, mai ales a povestirilor din *Prostituţia*, dintre care una mi-a stat în minte ani de zile, pentru că era vorba despre o fată inocentă, Nicoleta, prinsă şi dezvirginată de şeful ei, tovarăşul inginer Marian, cu un salam de Sibiu, în timp ce victima, care era sâsâită, striga din toţi rărunchii „Milissia! Milissia!".

Prima ejaculare. O coloană deschisă în creştetul capului.

•

Deşi eram mai popular ca niciodată şi începusem să pricep câte ceva din lume, cu vârful penisului, cu urechile sau cu privirea, îmi continuam plimbările din ce în ce mai îndepărtate de casă, mai ales în weekenduri, când fie mergeam la Teatrul Mic, purtând puloverul cu cerbi, fie la cenaclul SF ţinut de Mihai Bădescu şi Alexandru Mironov la Sala Dalles, duminica după-amiaza, unde se punea un film SF, urmat de discuţii care de multe ori mă pasionau

mai mult decât filmul, pentru că mi-era greu să înțeleg tot ce citeam. Priveam cu jind tarabele nu doar pentru revistele porno, ci și pentru cărțile pe care începusem să le citesc, foarte diferite de ceea ce găseam în casă, unde Ralu dotase biblioteca cu un set aproape complet de „Biblioteca pentru toți" și câteva zeci de „Meridiane". Cărțile astea noi erau colorate și pe coperte se desfășurau scene care rivalizau la nuditate cu prima pagină din *Infractoarea Mov*, unica diferență fiind că aici femeia purta o platoșă incompletă și un bikini din piele sau avea sânii prinși în două sfere metalice, înfruntând cu îndrăzneală fie un orc imens, fie un robot. Descoperisem SF-ul și plăcerea de a dispărea cu orele într-o altă lume, eventual Non-A. Iar cum grafica acelor coperte îmbina lumea Non-A cu lumea penisului, intrasem într-un circuit închis masturbatoriu, în care lectura unui SF mă trimitea la revista ascunsă de ochii Prințesei Ralu sub saltea, care la rândul ei mă trimitea la veceu, unde poveștile sau pozele mă exilau într-o nouă reverie, unde personajul poveștii devenea colega mea Simona sau chiar Florentina, așa că de multe ori treceau zeci de minute de masturbare fără finalizare, pentru că mintea mea rămânea blocată într-o reverie tandră, nici science, nici fiction, ci o autoficțiune romantică, deloc propice ejaculării. Nu-mi era greu să devin detectivul din *Eu, robotul*, la fel cum nu-mi era greu s-o introduc pe Simona în carcasa unui asemenea robot, dar de aici regulile roboticii erau încălcate flagrant, pentru că acel robot cu trăsături feminine se îndrăgostea de detectivul din ce în ce mai nedumerit și mai maleabil, așa că până la urmă ciudatul cuplu fugea în afara granițelor civilizației, unde avea loc o stranie partidă de sex, de fapt, mai corect ar fi spus că cei doi „făceau dragoste".

Duminica mergeam la cenaclul ținut de Mironov și Bădescu și urmăream fascinat episoade din *Star Trek* sau din *Tales from the Crypt*, însă ședința care s-a întipărit pe vecie în hipocampul meu a rămas cea mult așteptată a proiectării ecranizării lui David Lynch după *Dune*. *Dune*

era lumea imaginară în care trăiam de luni bune, citisem primul roman de opt ori, apoi trecusem la *Mântuitorul Dunei* și la *Ereticii Dunei*, după cum se nimerise, și, deși nu-mi puteam ascunde dezamăgirea, *Dune* rămânea spațiul de fugă, lumea în care mă puteam strecura în timpul orelor, acasă, cu Ralu, și chiar și atunci când vorbeam, anodin, cu Ovidius. Nu știam că există o ecranizare, ceva mai frumos și mai ofensator nu se putea imagina, pentru că spațiul *Dune* îmi aparținea doar mie, așa că, atunci când am ajuns, la ora 3 după-amiaza, la Sala Dalles, eram pradă unei sfâșieri lăuntrice, de nerăbdare și de gelozie, mai ales când am văzut câtă lume se adunase. Se aflau acolo sefiști bătrâni, care-l citiseră pe Herbert în original, înainte să fie tradus, erau ciudați în parpalace, cu lațe lungi la spate și prespălați bufanți, erau adolescenți ca mine, cu coșuri supurânde și marca labagelii pe figură, erau homleși care știau că vreo două-trei ore puteau să stea la căldură. Bădescu a început să prezinte filmul cu o voce monotonă, în rumoarea crescândă a sălii, și mi-am amintit chiar atunci, poate pentru a face să treacă timpul mai repede, de noaptea când Prințesa Ralu traducea pentru niște bărbați înalți aduși de Sergiu *Războiul stelelor*, de sentimentul pe care l-am avut atunci, că mi se deschide creștetul capului și că pe acolo intră o coloană de lumină care pătrunde până în adâncul pieptului, în miezul meu. Era și acum aceeași senzație pe care o trăiam, de așteptare erotică, de entuziasm al perspectivei, al unei așteptări fecunde. Și am trăit acea așteptare, mi-am pipăit coloana luminoasă din creștet cât timp a ținut filmul acela plin de defecte, de stângăcii, atât de slab, dar minunat pentru mine, care nu voiam decât o confirmare a viziunilor pe care le trăisem de unul singur, în camera mea umbrită de nucul vecin cu gardul cimitirului. Iar *Dune* se hrănea din acea viziune, o mesteca, o ingurgita, o digera și apoi o scuipa la loc altfel decât îmi imaginasem, dar puternică, ritmată, plină de poezie, deși atunci nu știam ce e poezia, plină de politică, deși încă nu înțelesesem nici politica.

Atunci când s-a terminat şi s-au aprins luminile, am rămas tăcut, într-o stare de prostraţie, privind în gol, spre pânza albă pe care fusese proiectat filmul. Întreaga sală era scufundată într-o linişte mormântală – eu ştiam cel mai bine dintre toţi ce înseamnă această linişte a sepulcrului –, chiar şi Bădescu se prefăcea că verifică nişte notiţe într-un caiet dictando. Nu-mi venea să cred ce tocmai văzusem şi, pentru prima oară în viaţă, nu puteam crede că un spaţiu ficţional îşi poate permite să fie finit, să fie o operă atât de josnică, de ofensatoare încât să se încheie după ce te-a atras în vintrele ei.

Apoi s-a dezlănţuit Iadul: primul s-a ridicat un bărbat la vreo 50 de ani, despre care puteai jura că e din branşă, că e ascultat cu respect de mai mulţi de acolo, din sală. S-a ridicat cu capul în pământ, ca şi cum ar fi purtat pe umeri o povară care-l încovoia, şi-a scos ochelarii mari, cu rame maro, a şters lentilele, una după cealaltă, cu poalele puloverului gri cu model de fulgi – atât de înrudit cu al meu, cel cu cerbi –, apoi a tras adânc aer în piept şi a spus:

— Tovarăşu' Bădescu, sper că sunteţi de acord cu mine când vă spun cu cea mai mare responsabilitate de care sunt capabil – şi cred că mă ştiţi drept un om responsabil, 20 de ani am păstorit Cenaclul Nebuloasa Andromeda –, deci sper că veţi fi de acord cu mine când vă voi spune aşadar, fără pic de exagerare şi cu maximum de spirit de răspundere, judecând axiologic, dar şi etic, pelicula pe care am vizionat-o, că am asistat la o mare, dar mare, universală MĂGĂRIE!

Din spate s-a auzit, ca şi cum emitentul ar fi pregătit de la început replica, mârâit:

— Măgar eşti tu, bă, băşinosule, pişa-m-aş pe Andromeda ta, că vă adunaţi toţi securiştii acolo. Aşa a văzut domnu' ăla...

Intervine Bădescu:

— David Lynch...

— David, aşea, Lynch... aşa a văzut omu' cartea. Ce pula mea ai făcut tu la viaţa ta?

Bărbatul cu ochelari maro s-a întors lent spre cel care vorbea, un individ chelios la vreo 30-40 de ani, nu ştiu exact, pentru că atunci toţi maturii aveau aceeaşi vârstă pentru mine, l-a privit lung, coborând ramele pe nas, şi a început:

— Auzi, mă, nesimţitule...

De aici totul se suprapune.

Bădescu:

— Domnilor, hai să ne liniştim!

Cheliosul:

— Nesimţită-i mă-ta aia securistă, te-a făcut tac-tu cu Pauker, futu-te-n creastă!

Ochelari maro, încercând să iasă pe intervalul dintre rânduri:

— Ia, las' că pun eu gheara pe tine!

Bădescu, dând cu o carte de la Nemira-n masă:

— Domnilor! Tovarăşi!

Cheliosul, ţinut dramatic de cei de lângă el:

— Voi nu ştiţi să citiţi, mă! Voi vreţi mură-n gură! Comuniştilor, huo! Libertatea de opinie! Libertatea de expresie artistică!

Ochelari maro, reuşind în final să iasă pe interval, se prăvăleşte ca o stâncă spre Chelios, cu pumnul tras în spate, gata pentru o lovitură din fundul grădinii, cum se zicea atunci, urlând, aproape declamând:

— Cum să plouă?! Cum să plouă!!!???? Cum să plouă pe Arrakis!???

Cheliosul, aproape plângând, sare în picioare şi se avântă cu pieptul înainte, gata s-o-ncaseze:

— Pentru că s-au eliberat depozitele subterane de apăăăă!!!!!

Au urmat pumnii, majoritatea daţi pe alături, o comoţie generală, au început să sară pantofi, să se zbiere din toate colţurile sălii, apoi totul a dispărut sub pelicula care acoperea ochii şi-mi îneca privirea. Pentru mine fuseseră cele mai frumoase două ore din viaţă.

Pe drumul spre casă mi-am repetat neîncetat mantra pe care o învățasem citind cartea, dar care acum ieșea din gura lui Paul Atreides cel cu chip: frica omoară mintea!

•

Deschid ușa indiferent, poate ușor nerăbdător să intru din nou într-o sală veche, cu mirosul de pluș, însă de data asta sunt cu adevărat surprins, pentru că mă regăsesc singur într-o sală minusculă, cu scaune ale căror spătare au placaj din lemn, crăpat pe margine, ca o broderie care agață hainele, și-mi dau seama că e cinematograful din Breaza, unde, după Revoluție, m-am refugiat timp de două săptămâni, când a trebuit să le petrec, adolescent fiind, alături de Ralu și de Psihi Mu, în stațiunea pensionarilor, pe când gândurile mele erau pe deplin captivate de imaginea sânilor plini ai unei frumoase brunete pe care o decupasem dintr-o revistă porno nemțească și pe care, oroare!, o uitasem ascunsă sub mașina de spălat, acasă. Eram cazați în căsuța unui medic pensionar, prins, bineînțeles, de farmecele lui Ralu, pe care o scotea la înghețată pe șoseaua principală, în timp ce eu o însoțeam pe Psihi, semisenilă, prin curțile tuturor bisericilor posibile din oraș, unde-și găsea câte o companioană cu care putea să vorbească cu orele. Eram nevoit să mă ascund printre tufișurile de fragi din grădina doctorului ca să mă pot deda la plăcerile solitare ce-și aveau ca motor primordial imaginea brunetei care devenea, în acele scurtmetraje, o tovarășă de viață plină de compasiune, de admirație pentru mine și, bineînțeles, o expertă în *fellatio*. Când am ajuns într-o stare vecină cu epuizarea, a trebuit să caut o altă modalitate de petrecere a timpului liber, așa că am plecat în plimbări singuratice nesfârșite, până am găsit acest cinematograf care, spre surprinderea mea, funcționa, chiar dacă rula acolo un singur film, pe care aveam să-l văd de peste 15 ori, și anume *Noaptea cometei*, o comedie romantică horror SF fantasy din 1984, probabil cel

mai prost film făcut vreodată, de aceea și fascinant. Pământul este survolat de aceeași cometă care a ucis dinozaurii în urmă cu 65 de milioane de ani, iar lumea o așteaptă cu brațele deschise, cu excepția câtorva prevăzători, care se izolează și așteaptă Apocalipsa. Omenirea este transformată în praf roșu, însă cei parțial afectați se transformă în zombi. Eroii noștri se luptă atât cu oamenii de știință malefici, cât și cu acești zombi, până când rămân în viață doar două cupluri și vreo doi copii.

Eram singurul spectator al filmului și proiecționistul îmi devenise deja un bun prieten, așa că, văzând cu câtă scârbă mă îndrept spre ieșire, mi-a pus filmul de două ori într-o zi. Stăteam cu picioarele aruncate peste spătarul din față și, după a șasea, a șaptea vizionare, iubita mea brunetă cu sâni mari și sfârcuri țuguiate apărea și ea acolo, alături de mine, care eram un poet destul de priceput la karate.

Mă așez la fel și închid ochii, dar nu-mi mai amintesc nici chipul iubitei mele de atunci (sânii da!), nici cum arătau personajele din film. În schimb, îmi amintesc foarte limpede asta:

AP. 7

Arta fugii

Circula prin şcoală legenda asta că Papuş o să fugă-n Thailanda, că are un plan beton, că totul e pus la punct, că doar urmăreşte momentul potrivit şi vestea că vaporul pe care-l aşteaptă urmează să tragă-n port la Constanţa, dar pe mine nu mă prea interesase chestia asta, pentru că nu eram din aceeaşi gaşcă, adică eu învăţam la a VIII-a F, el era de la D şi eu nu eram genul care să treacă graniţele. Numai că s-a-ntâmplat ceva atunci, în 1993, nu mi-am dat seama pe loc, aşa cum nici acum nu pot spune ce s-a schimbat în chimia şi fizica lumii sau, mai mult, ce anume s-a alterat în chimia şi fizica sufletului meu, însă lucrurile au început să se precipite.

S-au întâmplat multe lucruri deodată şi totul atât de repede, încât m-am trezit într-o dimineaţă cu totul alt om: dacă aş fi genul care să creadă în echilibrul dintre bine şi rău, aş spune că într-o stare de adormire, de animal în hibernare, s-a născut în mine o creatură plină de energie carnasieră, înfometată şi grăbită să sfâşie.

În 1993 sau '94 Ralu a divorţat de Sergiu, prietenul meu tată vitreg plecat în Germania, şi s-a angajat la o firmă arăbească de import-export, unde muncea până seara târziu, Genu, tatăl meu natural, a plecat la muncă în America, Psihi Mu, bunica mea, s-a îmbolnăvit şi a venit să locuiască cu noi în Casa cu Lei din Aleea Solca, adică să doarmă în pat cu mine, care începusem deja să mă masturbez şi să ascund prin casă foile cu tipar şters

ale revistelor pline de imagini și imaginație, precum *Prostituția*, *Pasiunea* sau *Bordelul Mov*, foi ale unor cărți care mi-au modelat caracterul, precum romanele lui Emmanuelle Arsan, Dumnezeu s-o ierte!, și, colac peste pupăză, tot în 1993 am fost și la primul meu concert de rock, la Sala Polivalentă, unde, după o seară întreagă în care au cântat trupe ca Neurotica, Altar sau Celelalte Cuvinte, organizatorii s-au gândit să ne-o ofere și pe Daniela Györfi, care atunci era, vorba scriitoarei, *in her prime* și care s-a urcat pe scenă într-o pereche de pantaloni scurți, din piele și a aruncat în public cu prezervative, apoi ne-a pus să urlăm pe rând, mai întâi fetele și apoi băieții, dar a fost nemulțumită de băieți și ne-a întrebat dacă nu cumva ducem lipsă de coaie, chiar așa: „Bă, dar voi n-aveți coaie, ce pula calului?". Așa a fost și multe nopți am adormit, în camera mea cu vedere la Cimitirul Evreiesc, gândindu-mă la Daniela Györfi și la o herghelie de cai sălbatici care străbat tundrele deschise la capul patului meu...

Apropierea mea de Papuș s-a petrecut tot datorită revistelor de profil, care ne adunau pe toți, în timpul pauzei, în veceul băieților, unde ne masturbam în cerc privind pozele alb-negru, șterse și prea puțin porno sau ascultând vocea unuia dintre noi care citea din povestirile scrise de redactorii revistelor și prezentate ca reale la „Poșta Redacției". Mi-a rămas întipărită în memorie nelămurirea Marianei B. din Constanța, care scria acolo că are 17 ani și că de doi ani face sex oral cu fratele ei geamăn, ca să-și păstreze virginitatea pentru viitorul soț, și care întreba îngrijorată dacă e adevărat ce a auzit, cum că sexul oral poate cauza cancer al gâtului, mai ales că pe ea fratele geamăn o obliga să înghită. După acea povestire, care ne-a aprins imaginația, Papuș a intervenit și ne-a spus că în curând n-o să mai piardă timpul cu labagii ca noi, pentru că Thailanda, unde urmează să fugă în scurt timp, e un rai pentru bărbați, că fetele de acolo sunt fascinate de Omul Alb și că pică așa, pe stradă, când văd

unul ca noi, că o să-şi facă un adevărat harem acolo, după ce o să strângă destui bani ca mus pe vapor. Nu pot să spun că imaginea asta, a raiului sexual, a fost cea care m-a atras, ci mai curând ideea de a deveni marinar şi m-am gândit să profit de cunoştinţele lui Papuş, de faptul că unchiul lui lucra pe un vapor care andoca în portul Constanţa şi apoi pornea spre Thailanda, pentru că mă hrănisem în copilăria care tocmai se încheia numai cu Jules Verne, cu poveştile lui despre copii de vârsta mea care pleacă în aventuri pe mare, sau cu Jack London şi adolescenţii lui săraci care dau dovadă de dârzenie şi tărie de caracter. Am început să leg pe cât de strâns am putut relaţia cu Papuş, adică să ies după el în pauze în curtea seminarului teologic, acolo unde ne adunam la fumat, să râd la poantele lui cam stupide şi, într-un târziu, să-i mărturisesc că aş vrea să-l însoţesc în aventura lui thailandeză. La început nici n-a vrut să audă, că e planul lui, că totul e calculat pentru o persoană, că în cala vaporului un singur băiat are mai multe şanse să stea ascuns până ieşim din apele teritoriale, că el are şi o sumă de bani pregătită, adică a furat de la maică-sa 200 de dolari pe care-i ţine ascunşi într-o pungă pe care a pus-o într-o groapă săpată-n curtea blocului, şi alte rahaturi din astea, dar i-am demontat eu toate argumentele şi i-am spus că mi-e dor de taică-miu, că de fapt mi-e dor şi de maică-mea, ba chiar mi-e dor şi de tatăl meu vitreg, care a plecat de-acasă, şi că n-o mai suport pe bunică-mea, care şi-a pierdut minţile şi, pe lângă faptul că doarme cu mine-n pat, îmi fute şi serile, când mă boscorodeşte că vin târziu de la şcoală, că probabil „umblu cu toati curvili". Şi i-am mai promis că o să şutesc şi eu nişte bani, pentru că ştiu unde-i ţine mama. În 1993, oamenii nu prea ştiau ce să facă cu banii: cei mai mulţi îi băgau în jocuri piramidale care le promiteau să se îmbogăţească rapid, alţii cumpărau acţiuni la tot felul de fonduri de stat, iar alţii deja păţiţi, ca Ralu, mai adunau şi în spatele bibliotecii, într-o cutie, unde ţineau şi bijuteriile.

Şi aşa, în dimineaţa zilei de 4 octombrie 1994, în loc să fim în curtea şcolii, la poştit ţigări şi făcut schimb de cartonaşe Garbage Pail Kids, eu şi Papuş eram în Gara de Nord, unde, în loc să luăm primul tren de Constanţa, ca să ajungem pe puntea vaporului care urma să ne ducă-n Thailanda, ne-am urcat în primul personal spre Bacău, ca să ni se piardă urma – asta a fost ideea lui Papuş –, de unde plănuiam să luăm un accelerat de Mangalia, iar de acolo ne descurcam noi cumva. Eu, spre deosebire de Papuş, dezvoltasem o formă incipientă de conştiinţă, aşa că-i lăsasem lui Ralu un bilet pe cutia de pâine, în care-i scriam aşa: „Să nu te sperii. Am plecat în Thailanda. Ţi-am luat zece mii de lei şi un lănţişor de aur, dar o să-ţi trimit de zece ori pe-atât. Pup-o pe bunica!". Papuş nu lăsase nimic, pentru că avea boală pe maică-sa şi pe taică-su, care tocmai se despărţiseră şi care erau securişti.

Ne-am aprovizionat din gară cu 20 de cutii de vodcă Scandic, cu un pinguin albastru care-ţi făcea cu ochiul ştrengăreşte, şi ne-am cumpărat fiecare câteva pachete de ţigări, eu Viceroy, Papuş Kent lung. Personalul de Bacău era gol şi făcea zgomot ca un spărgător de gheaţă, în compartimentul nostru era frig ca-n Curmătura Buzăului, aşa că ne-am hotărât să dăm cep la vodcă şi apoi, văzând că nu ne deranjează nimeni, am început să fumăm. Părul cârlionţat, blond al lui Papuş se proiecta pe turnurile din Grant ca pe fundalul unui tablou simbolist de-al lui Ralu, în care aducea laolaltă elemente organice şi tot soiul de mecanisme industriale comuniste, cum ar fi furnale gigantice care se încheiau într-un cap rozaliu de penis sau sonde de petrol care introduceau în pământ trompe ca de ţânţar. Mă gândeam din ce în ce mai serios la ea, ba chiar şi la arta ei, la ce-o făcea să meargă mai departe, deşi devenise ceea ce se numeşte o ratată, căreia nu i se mai vindea nimic. Şi ce mă durea mai mult era că în gândurile care o aveau pe ea ca personaj principal nu se mai regăsea decât foarte puţină duioşie, cam aia pe care i-o rezervi unui fost prieten, alături de care ai înfruntat

zăpezile unui traseu periculos, iarna, dar pe care nu l-ai mai văzut de mult timp și despre care auzi accidental că e însurat, are patru copii și e inginer-șef la Automobile Dacia. Asta încercam să-i explic lui Papuș, cum mă doare absența unui sentiment pe care-l crezusem veșnic acolo, și el sugea din Kentul lui lung ca un lord englez, ținând țigara afectat, ușor ridicată în aer, ca una din femeile decadente ale lui Otto Dix, care-i plăceau atât de mult lui Ralu.

Când a oprit la Ploiești, s-au urcat mai mulți oameni, și la noi în compartiment au încercat să intre două doamne cu niște coșuri din nuiele împletite, dar deja nu se mai vedea plafonul din cauza fumului, iar capul lui Papuș plutea prin acest nor precum Duhul lui Dumnezeu pe deasupra apelor, așa că și-au făcut cruce și au ieșit repede, iar când trenul s-a urnit, mi-am dat seama că am să fac o comunicare importantă, esențială chiar, așa că am început *ex abrupto*:

— Papuș!

— Ă! a răspuns Duhul Domnului, care se oprise din plutirea lui și se stabilise pe un gât subțire, care ieșea dintre doi umeri înguști, pe care cădea, ca de pe un umeraș, un tricou cu *Dragon Ball Z*.

— Băi, Papuș, fratele meu!

— Ă! a articulat Duhul și a ridicat cutiuța cu pinguin spre gură, pe care a ratat-o, băgându-și paiul în nas, apoi a început să horcăie, pentru că era răcit Duhul.

— Fii atent, frate: tu crezi că o să mori?

— Nu mor, bă, am luat piramidon cu mine. Am și baton de nas.

— Nu acuma, prostache! Așa, în general. Adică vreodată, mă-nțelegi?

Acuma, cum am mai spus, eu și Papuș nu eram tocmai frați, ne știam de la țigară, dar acolo mai mult ne țineam de bancuri sau analizam curul Crinei, de la el din clasă, care pe vremea aia purta blugi cu talie înaltă și ciocate.

Aşa că n-avea tovarăşul meu chef de din astea cu mine, a ridicat din umeri şi a început să se uite pe fereastră.

— Papuş!

— Zi, mă, zi!

— Bă, eu, fii atent! Eu, adică eu...

— Tu, mă!

— Da, mă, eu. Eu o să mor!

— Ce-ai, mă, dilimache, eşti sandilău? De ce să mori? Eji bolnav?

— Nu, mă, Jurvale, fii atent: eu odată şi-odată o să mor. Eu, înţelegi?

— Păi, toţi mor, tâmpitule.

— Da, mă, dar nu ştiam că şi eu!

— Hai, că eşti dus, du-te-n pula mea, mai bine taci.

Şi Duhul a lăsat capul pe spate, cu ţigara aia lungă şi albă între buze, şi arăta aşa, cam ca Frieza din *Dragon Ball Z*, împăratul Universului 7, un urmaş al zeilor frigului.

Eu aş fi tăcut, numai că revelaţia asta a mea nu-mi dădea pace şi am început să-i povestesc cum m-am trezit într-o noapte furtunoasă, când crengile nucului dinspre Cimitirul Evreiesc au început să lovească furioase geamul camerei, iar eu am înţeles tot, că o să mor la un moment dat, iar asta va însemna sfârşitul a orice. Sfârşitul lumii. Sfârşitul lumii este cert, mi-am dat seama, nu e invenţia unui nebun sau al unui fanatic religios. Şi i-am explicat toate astea lui Papuş, punctând cu mirarea mea autentică în faţa dispariţiei a orice. Apoi, când trenul a oprit scrâşnind la Buzău, mi-am dat seama că sunt foarte, foarte beat şi că mi-e rău, iar Papuş nu se mai vedea deloc, pentru că alunecase sub pâcla aia, aşa că m-am ridicat ţinându-mă de grătarele alea pentru bagaje, am deschis uşa cu chiu, cu vai şi m-am izbit de pereţii culoarului până spre budă, iar acolo erau mămăile alea cu coşurile lor din nuiele împletite, care s-au făcut că nu mă văd, ceea ce mi-a întărit credinţa că sunt cu adevărat invizibil şi că poate am murit, aşa cum realizasem că se va întâmpla odată şi-odată, iar asta mi-a stârnit o stare de

bucurie explozivă, chiar când vomitam peste tot, în buda trenului care oprise pentru două ore în gara Buzău. Am stat sprijinit de perete, transpirat și tremurând, înșfăcat brusc de o luciditate pe care-o abandonasem încă de la ieșirea din casă, adică m-au năpădit tot soiul de regrete, prin fața ochilor mi se derulau filme în care Ralu umbla despletită pe străzi, mă striga cu voce tragică, tot ca-n filme, probabil un film spaniol, rătăcea pe Bulevardul Pieptănari, chiar pe linia de tramvai, cu ambele mâini înfipte în coama părului, și-mi rostea numele, în cele din urmă, șoptit. Așa că m-am repezit pe coridorul întunecat spre compartiment, hotărât să-i spun lui Papuș că mă întorc acasă, dar, când am ajuns, nici Papuș, nici bagajul lui nu mai erau acolo, dispăruseră probabil într-o dimensiune paralelă, drept care am decis să intru și eu în ea, iar singurul portal probabil rămânea ușa de ieșire din tren, pe care am năvălit cu capul înainte și m-am prăbușit pe peron, chiar sub un felinar, și de acolo, de jos, am văzut clădirea gării, proiectată pe cerul întunecat de nori, și gara asta semăna cu un *dojo* al unui senior japonez, așa că am decis că mai mult ca sigur acolo se află portalul, deci m-am ridicat și, după ce am constatat că în mod straniu îmi fusese afectat centrul echilibrului, pentru că piciorul stâng se încăpățâna să se așeze în mod nepotrivit în fața celui drept, chiar când cel drept executa un pas, așa am parcurs drumul spre gară mai mult târâș decât mergând, dar am reușit în cele din urmă să traversez portalul și m-am trezit într-o lume inundată de lumină galbenă, unde nu existau ființe vii, ci doar voci care se auzeau întrerupt de la un megafon și vocile alea mă sfătuiau pe mine, adresându-mi-se direct, să încerc să dorm puțin, pentru că o să-mi fie mai bine, așa că m-am întins pe o banchetă, am supt puțin dintr-o cutiuță de Scandic și am închis ochii, promițându-mi că, atunci când mă voi trezi, o să-l caut pe Papuș în universul ăsta misterios, ectoplasmatic și diafan. Era ținutul Ulro, am visat sau poate doar am visat că visez, însă în acest ținut, al luptei

dintre orgoliu și umilință, eu trebuia să păşesc sfios, să-mi număr paşii, să-mi drămuiesc eforturile și să-mi folosesc armamentul din dotare pentru a-mi găsit prietenul răpit de posesorii vocilor Dominante!

M-am trezit nu foarte bine, însă, după ce m-am ridicat de pe bancă, am observat că nu-mi mai e imposibil să parcurg câțiva metri, apoi în raza mea vizuală și-au făcut apariția câțiva aborigeni, care mai de care mai maronii și care-și ascundeau chipurile sub căciuli și baticuri și purtau în picioare cizme grosolane din cauciuc, iar pe lângă trupuri purtau paporniţe, coşuri împletite, ba chiar și păsări ce semănau izbitor cu găinile din lumea mea. M-am îndreptat spre un asemenea aborigen, hotărât să stabilesc un contact cu el, operațiune ce-mi părea esențială pentru a avansa în teritoriu, mai ales că intenționam să smulg de la ei, prin viclenie, detalii despre Papuş, prietenul meu pierdut. M-am postat în fața unei creaturi care purta o haină din postav albastră, iar pe cap o căciulă din blană de miel (sau dintr-un animal echivalent cu mielul terran) și am început să-i semnalez prin gesturi că vreau să aflu de la el detalii legate de ceva important. Ăsta a ridicat capul spre mine, s-a uitat apoi în stânga, unde se afla o creatură de sex feminin care a făcut spre el niște semne ce mi-au părut descifrabile, apoi s-a ridicat și m-a ocolit ca o zvârlugă, după care s-a așezat în partea cealaltă a sălii. Eu am înțeles mișcarea ca pe o invitație la intimitate, așa că m-am luat după el și m-am postat iar în fața lui. Mi s-a părut că din spate se aud râsete, ceea ce credeam că e un semn bun, care arată că ființele din această Zonă sunt binevoitoare. Omul a hârâit ceva la mine prin cavitatea bucală, dar nu l-am înțeles, așa că am continuat să-i explic, de data asta hârâind la rândul meu, că-mi caut prietenul pierdut în Regatul lor. La un moment dat s-a ridicat în picioare și a început să se împingă cu pieptul și cu umărul în mine, ceea ce probabil era o formă de salut sau o formă de a face cunoștință, așa că m-am împins și eu în el și mi s-a părut că-l văd zâmbind, însă imediat

am simţit că-mi vâjâie urechile şi mi-am pierdut echilibrul, apoi s-a făcut negru şi probabil am căzut înapoi în lumea noastră, fără nici o şansă de a mai da de Papuş.

M-a trezit vocea din megafon care anunţa sosirea la peron a acceleratului de Constanţa, cel pe care urma să-l luăm eu şi Papuş înainte de dispariţia lui misterioasă. Am sărit în picioare, mi-am adunat cutiuţele de Scandic şi am fugit afară, unde deja se înserase şi plouase, aşa că aerul avea mireasma împuţită de sedativ a oraşului provincial care a făcut atâţia oameni cu minţile la locul lor s-o ia razna. Am urcat în tren, l-am căutat pe naş şi i-am dat dreptul, apoi m-am întins pe o banchetă şi am adormit, am căzut într-un somn greu, plin de vise în care Adam şi Eva dezmembraţi cădeau din cer în ţinutul Ulro, unde pitici diformi ţineau plase întinse în care le prindeau membrele.

Când am coborât în gara din Constanţa, spre dimineaţă, şi am pornit încet spre clădirea gării, ca să ies şi să iau un taxi spre port, eram un pic buimac. Îmi pierdusem tovarăşul într-o dimensiune paralelă, călătorisem şi eu prin portaluri, fusesem aruncat înapoi, călătorisem de la Bucureşti la Bacău şi de acolo la Constanţa, fusesem beat, dar şi treaz, aveam obrazul umflat şi mă durea toată partea dreaptă, mă ustura stomacul şi mă îndreptam spre port, unde trebuia să apelez la unchiul lui Papuş, apoi să-i explic cum se pierduse nepotul lui. Când am deschis uşa de la clădirea gării şi am intrat, am observat un grup statuar din mijlocul căruia se ridica pieptul umflat al lui Ralu, înconjurat de mutrele încruntate a vreo şase poliţişti. M-am îndreptat spre ei cu pas tremurat şi am întins mâna hotărât să pipăi realitatea.

În Casa cu Lei
(continuare)

Îmi vine din ce în ce mai greu să ies din cameră. Mi-e frică şi simt apăsarea norilor plumburii care se adună deasupra Bucureştiului de fiecare dată când mă uit pe fereastra celulei din podul în care trăiesc. Într-una din zile, când îmi adunasem destulă voinţă şi energie pentru a risca o coborâre, hotărât să mă mişc din perimetrul delimitat de canapeaua desfundată, chiuvetă şi uşa dinspre holul comun, m-am uitat pe fereastră şi acolo, în piaţeta de la intersecţia celor trei străzi, chiar sub felinar, trei bărbaţi stăteau îngenuncheaţi în jurul unui obiect care iniţial mi s-a părut imobil, pentru ca apoi, când ochii mi s-au obişnuit cu penumbra de iarnă, să-mi dau seama că e o pisică sau un câine mic pe care-l ţineau şase mâini, dintre care una meşterea ceva, ca şi cum animalul ar fi fost un mecanism, un automaton dintr-un cabinet de curiozităţi, numai că raţiunea îmi spunea că nu poate fi vorba de aşa ceva, ci de un lucru mult mai sumbru, pentru că i-am recunoscut, erau trei dintre ţiganii care colindau străzile din jurul casei mele, scormonind prin gunoaie, trei oameni care câteodată se transformau şi ei în mecanisme umblătoare, când făceau rost de heroină, şi începeau să bântuie pe Strada Anton Pann aplecaţi în faţă, ca Michael Jackson în „Smooth Criminal", cu braţele mişcându-se caricatural pe lângă corp, ca-ntr-un marş militar, cu trunchiul îndoit, privirea goală – din care dispar atunci chiar şi foamea şi viclenia din perioadele de luciditate – şi o pliere a genunchiului ca de cocostârc care păşeşte prin apă. Am lăsat să cadă perdeaua prăfuită şi m-am ascuns după ea.

Iar când m-am întors cu spatele, sprijinit de bucăţica de perete care mai rămăsese liberă între fereastră şi canapea, am primit amintirea – aşa am ajuns să cred, că amintirile îmi sunt trimise – a unei după-amiezi de iarnă, când stăteam la o terasă din Predeal – probabil terasa celei mai în vogă discoteci din acei ani, Meteor –, iar de partea cealaltă a mesei erau aşezaţi Genu şi alţi doi bărbaţi, toţi trei având atunci în jur de 40 de ani, vârsta mea de acum. Lângă masă era aşezată o găleată ori o frapieră, în care cineva renunţase să mai pună sticlele la rece şi turnase direct vinul alb, împreună cu bucăţi de gheaţă, apoi tăiase câteva lămâi peste. Pe masă trona un platou cu brânzeturi şi mezeluri, ceapă roşie, slănină şi-mi reînvie în corp foamea de animal, probabil pentru că schiasem toată dimineaţa şi pentru că eram foarte tânăr, încă nu împlinisem 20 de ani. Era prea cald pentru ianuarie, acum îmi dau seama că era după Revelion, fie prima, fie a doua zi, şi o rază ascuţită de soare tăia masa în două. Genu stătea cu capul sprijinit într-o mână şi zâmbea, apoi soarele s-a deplasat înspre el, pentru că pământul şi-a continuat mişcarea de rotaţie, nu s-a oprit, aşa cum credeam eu atunci că face în momentele importante. Are mustaţa uşor încărunţită şi vorbeşte agitat cu ceilalţi doi bărbaţi, se întrerup să râdă, nu încerc să-i urmăresc, probabil mă gândesc la ale mele – care or fi fost ale mele pe atunci? –, eventual la o sesiune de care trecusem cu bine, un prim 10 curat la istoria literaturii române, îmi amintesc clar examenul scris de final de semestru, din Hasdeu, când am fost singurul care citise monografia chinuitor de plictisitoare scrisă de profesor şi luasem nota maximă, apoi plecasem direct la gară, spre munte, unde urma să stau cu Genu şi cu familia lui, iar exaltarea de după examen a rămas în mine în toată perioada următoare şi a tremurat acolo când m-am combinat cu o monitoare de schi mai mare decât mine, care nu-mi plăcea neapărat, dar care avea un corp frumos şi cu care m-am îmbătat de Revelion şi am ajuns în pat în cabana unde ea avea

grupa de copii aflați în tabără, noi doi și o sticlă de vin, fumând între cei patru pereți căptușiți cu lambriuri din lemn, vorbind – despre ce? – și ascultând muzică (abia aici se face declicul, pentru că era o hipioată atipică, așa că am ascultat *Led Zeppelin I*), apoi ne-am băgat în pat și, în timp ce-i sugeam sfârcurile, ea vorbea, într-un abandon ridicol, despre logodnicul ei, care se pare că n-o futea bine, așa că de la un punct nu mă mai gândeam decât că trebuie să repar această eroare a naturii și să fut eu bine și tocmai gândul ăsta, suprapus nopții de beție, mă făcea aproape impotent și așa ne-am chinuit câteva ore, iar când lumina a început să se strecoare pe fereastră și să se audă zgomotele făcute de micii schiori și ea – probabil Rodica – a făcut: „Hiii, s-a trezit copiii!", abia atunci mi s-a sculat și am intrat în ea, care se ridicase deja într-un cot.

De obicei, Genu nu mă lua cu el în misterioasele escapade în care pleca însoțit de tovarășii lui trecuți de 40 de ani, bărbați cu slujbe bune, unii dintre ei chiar foarte bogați, încă arătând tineri, care se grupau în două mașini de teren și dispăreau în noapte, după care nu mai auzeam nimic de ei până a doua zi, când circulau deja de dimineață legende despre striperițe comandate din Brașov sau Ploiești, dansuri pe masă, beții de pomină, lucruri care nu se suprapuneau în mintea mea cu ordinea și disciplina lui Genu, cu imaginea monolitică a familiei lui perfecte, cu intransigența în fața greșelilor mele monstruoase. Nu puteam asocia în ruptul capului mustața lui, chelia și cămășile care ieșeau de sub pulover cu un club de noapte, nu-l vedeam rânjind lubric sau dansând cu o minoră, lucruri pe care însă le puteam lega de o proiecție a mea peste 20-30 de ani. În același timp, când fac pașii ăștia în trecut, îmi dau seama că vorbesc despre anii 2000, când începuseră să iasă bani în România, să se facă averi din nimic, să se nască așa-zisa pătură de mijloc a națiunii, iar bărbații ăștia de 40 de ani care nu reușiseră să fure sau să pună pe picioare afaceri cu statul sau cu

hălci din stat în anii '90, pentru că avuseseră ghinion sau nu fuseseră destul de securişti, acum dădeau de mirosul prosperităţii, iar asta-i excita. Nu erau mafioţi, dar cunoşteau mafioţi, nu făceau parte din celebrul top 300, dar în mod cert intrau într-un nerealizat vreodată top 50000. Erau bărbaţi care conduseseră Dacii până-n '89, care cumpăraseră apoi Volkswagenuri Golf sau BMW-uri E32 în anii '90 şi care acum conduceau Wrangler sau Range Rover, din care priveau lumea de la înălţime şi siguranţă. Erau bancheri, asiguratori de top, medici cu propriile cabinete sau, în cazul lui Genu, aveau propriile agenţii de voiaj. Îşi făceau vacanţele în Grecia, în Spania, vorbeau despre Ibiza ca despre Constanţa sau Mamaia, iar iarna se întâlneau în cabana care aparţinea unuia dintre ei, situată chiar la poalele pârtiei din Predeal. Pentru mine, excursiile de iarnă erau ca o călătorie pe Lună, mă simţeam la fel de dezorientat ca exploratorii bărboşi ai lui Méliès care păşesc cu graţie şi teamă pe solul selenar, sub privirea unui Saturn violent. În două-trei zile uitam de sărăcia din Casa cu Lei, de tocăniţa de cartofi cu salată de varză sau de pilaful cu aripioare de pui şi comandam ca un nabab de la barul cabanei, unde nu trebuia să plătesc, apoi mă suiam pe schiuri după berea de dimineaţa şi urcam la Clăbucet Plecare, de unde coboram pe traseele cele mai periculoase, în plină viteză, pe potecile înguste delimitate de brazi, jucându-mă mereu cu tentaţia de a vira brusc şi de a mă-nfige într-un trunchi de copac. Nu s-a întâmplat niciodată, dar continuam să-mi sfidez soarta, mă aruncam cu schiurile-n picioare din telescaun, pe pârtia cu bilă neagră, cu cagula care-mi acoperea faţa zgâriindu-mi barba, cu ochii ascunşi de ochelari de soare, nu de schi şi coboram drept, fără carv sau cristiane. La poalele pârtiei comune, unde ieşeam dintre brazi, era o trambulină din zăpadă de pe care mă aruncam direct, ca un spirit al pădurii, şi aterizam elegant, flexând genunchii, apoi frânând brusc în faţa gardului de sârmă dincolo de care era şoseaua neagră pe care se scurgeau claxonând

sutele de maşini. Ajungeam doar seara la cabană, îngheţat şi înfometat, şi începeam să servesc la bar, turnându-mi şi mie din când în când o bere sau un Jägermeister. În săptămânile scurse aşa nu citeam nimic, nu ascultam muzică, iar când o sunam, o dată la câteva zile, pe Ralu, încercam să amorţesc senzaţia de jenă pe care mi-o trezea vocea ei. În anii aceia, Sergiu, zis Jidanu, nu se întorsese încă frânt din Germania, aşa că o ştiam singură, puteam jura că ştiu ce face ea în fiecare moment al zilei, ştiam gestul cu care abandonează pensula în faţa unei pânze începute cu ani în urmă, pentru a se aşeza în faţa televizorului şi a nesfârşitelor talk-show-uri politice. Pasiunea lui Ralu pentru televizor, din anii '90, se transformase în dependenţă, petrecea toată seara, apoi şi noaptea, până spre 2-3, urmărind cele mai groteşti puneri în scenă televizate, emisiuni în care spiritul lui Mihai Viteazu era invocat şi intervenea în direct pentru a vitupera la adresa inamicului politic al celor care cauţionau televiziunea respectivă. Eram atunci prea tânăr şi prea egoist ca să citesc în anularea oricărui simţ critic al lui Ralu semnul unei tristeţi adânci. Abia mult mai târziu m-am întrebat dacă nu atunci începuse să-şi simtă bătrâneţea şi moartea, pe care le combătea printr-o conectare neîntreruptă la nebunia tranziţiei româneşti.

— Mamă, dă televizorul ăla mai încet! îi strigam de la etaj, unde răsuna vocea pelticului Dan Diaconescu, aflat, alături de invitaţii săi, în plină căutare a averilor de peste graniţe ale lui Ceauşescu.

Se făcea că nu mă aude – sau probabil că nici nu mă auzea –, aşa că trebuia să cobor scara în melc până la ea şi o găseam aţipită pe canapeaua din faţa televizorului, un Grundig mic, cu culori şterse, care înlocuise GoldStarul de după Revoluţie, care la rândul lui înlocuise televizorul mic, Sport, cu două antene lungi în spate. Întreaga noastră viaţă de familie se construise şi se destrămase în jurul acestor televizoare: probabil că locul acela, neschimbat în 40 de ani, ar fi fost cel al şemineului dintr-un serial

american. Mulţi dintre colegii mei îşi stabileau, alături de familii, cartierul general în bucătărie, acolo unde se fuma, unde era mai cald iarna şi se sta sprijinit de celebrul dulap de bucătărie cu două geamuri sus şi două uşi din lemn jos, vopsit în toate culorile, când dădeau drumul la cuptor şi la cele patru ochiuri de aragaz, însă la noi, în ciuda celor sub zece grade din sufragerie, vatra casei era întotdeauna televizorul. Chiar şi atunci când se oprea curentul, câteodată în mijlocul „Telejurnalului" la care ne uitam hipnotizaţi în timp ce cuplul prezidenţial dădea indicaţii pe la nişte termocentrale sau Tovarăşul îi strângea mâna unui preşedinte-rege african, cu care se înţelegea foarte bine, chiar şi în beznă, chiar şi după ce aprindeam lumânările, continuam să ne holbăm în ecranul negru al televizorului. Într-o seară de iarnă, după ce colindaserăm toată ziua pe la alimentarele din Berceni, la Big, la alimentara de la Geamuri Multe, la piaţa Progresul şi în final chiar la noi, la Pieptănari, după ce ne-am oprit la toate alimentarele unde băgaseră portocale şi am stat la coadă toţi trei, prefăcându-ne că nu ne cunoaştem, ca să luăm fiecare câte două kile, după ce am încărcat portbagajul Daciei 1310 a lui Sergiu, după ce i-a murit motorul în intersecţie, chiar la Şura Mare, şi am împins maşina – eu cu Ralu din spate, Sergiu din lateral, pe stânga, cu o mână dând de volan – şi am intrat în casă, ne-am descărcat marfa pe bufetul verde din bucătărie şi ne-am aşezat la televizor, imediat după ce a apărut figura cadaverică a lui Cornelius Roşiianu, s-a luat curentul. Imediat s-a auzit un „Futu-ţi morţii mă-tii" dinspre Sergiu, urmat de un „Taci, măi, Sergiule, că te aude ăsta mic", Ralu a scos lumânările roşii, groase, din bufet, din sertarul de jos, cel în care se mai găseau şi acte, fotografii şi nişte bile colorate din sticlă, le-a aprins după multe încercări, pentru că se umeziseră chibriturile, şi ne-am adunat în jurul televizorului stins, pe care Ralu aşezase un sfeşnic din alamă, mare şi încărcat cu scene verticale, gravate în metalul înverzit. Era linişte, se auzea din când în când sfârâitul flăcării şi zăpada

care se tasa pe acoperiş – erau nişte paşi acolo, sus, un Yeti de Şura Mare mergea pâş-pâş pe Casa cu Lei sau poate chiar leii de la intrare se dezmorţeau şi făceau câteva ture de curte ca să se-ncălzească –, iar eu mă aşezasem cu o portocală chiar în dreptul lumânării, stăteam acolo ca Maria Magdalena a lui de La Tour, însă nu priveam melancolic în flacăra lumânării, ci decojeam pe cât de încet posibil acea primă portocală a anului şi-mi amintesc acum, în podul mansardat prin care suflă vântul, în timp ce afară nişte bărbaţi drogaţi probabil omoară o pisică, cum căldura flăcării îmi încingea faţa, pornind dintr-un punct central, pentru ca apoi aceeaşi căldură să se răspândească din ce în ce mai puţin intens, pe tot obrazul, pe când celălalt era rece. Aveam mâinile îngheţate, unghiile lungi şi murdare, numai bune să se înfigă în armura cornoasă, portocalie, şi îmi impusesem să nu folosesc cuţitul, pentru că nu reuşeam niciodată să fac incizia atât de bine încât să nu atingă carnea fructului. Muşcam de undeva de lângă capăt, apoi înfigeam unghiile atent şi trăgeam în jos, desprinzând o fâşie lungă, până-n celălalt pol al portocalei, apoi reluam procesul de sus până când rămânea albă, cu zone mici de portocaliu, pe care le vedeam mult mai aprins, mai vii în lumina lumânării. Prelungeam pe cât posibil procesul, prins între căldura ascuţită a flăcării şi arsura frigului din celălalt obraz. Acolo, între cele două senzaţii, era o ameţeală plăcută, asemenea celei dinaintea somnului, sub plapumă, când îmi trăgeam genunchii spre gură şi încercam să respir prin gaura lăsată deasupra capului.

După ce decojeam portocala însă venea etapa cea mai dificilă, cea în care încercam să las la lumină doar portocaliul, carnea fructului, adică să scap de aţele albe, care mie-mi rămâneau în gât şi mă făceau să vomit, aşa cum mi se blocau în gâtlej cojile de roşie din ciorbă sau ficăţeii de pasăre. Cu aţele, lupta era şi mai grea – aici trebuia procedat în dezordine, aleatoriu: de oriunde se ieţea un capăt liber, trebuia tras destul de fin încât să nu se rupă,

ci să angreneze după el o întreagă plasă de aţe, ca şi cum portocala aia ar fi fost învelită-ntr-o pânză de păianjen, un animal rotund, victimă a unei insecte harnice.

Cât decojeam, eram atent la ce vorbeau Ralu şi Sergiu, dar le acordam o atenţie vagă, îmi îmblânzeam acuitatea auzului până când discuţia lor devenea un murmur îndepărtat, ca dintr-o cameră diferită, nacela unui balon care se înalţa deasupra casei, ieşind pe hornul inutil, care pornea din pod, dintre albumele de artă, care, aşezate turn, alcătuiau o sobă fantastă.

La un moment dat – nu ştiu de când decojeam portocala, îmi amintesc doar că arsura din obrazul drept devenise aproape insuportabilă – mi-am dat seama că murmurul se oprise şi că cei doi oameni mari, din fotoliile aflate la vreo doi metri de mine, mă priveau din întuneric, că eram ca un fluture pe o lampă, sub ochii ucigaşi a două şopârle. Mi-am văzut de treabă, dar frica începuse să-şi clocească ouăle în mine şi mă întrebam, aşa cum mă întreb acum, gândindu-mă la bărbaţii de afară, ca o adiere a minţii, dacă au de gând să mă omoare şi, tocmai când încercam să înţeleg întrebarea şi frica pe care o năştea, Ralu a izbucnit într-un urlet:

— Da' mănânc-o, mă, animalule!

*

Când sosea Psihi Mu într-una din vizitele ei de împăcare, ce durau câteodată şi o lună, întindeam canapeaua din faţa televizorului şi de multe ori ne uitam aşa, întinşi pe lat, toţi patru, „ca sardelele", la un nesfârşit serial care a început prin 1988 şi s-a terminat odată cu moartea ei, la câţiva ani după Revoluţie. Actorii se schimbau, la fel peisajele, televizorul Sport roşu a fost înlocuit de GoldStarul color adus de Sergiu şi Ralu de la Istanbul, din prima lor excursie de bişniţă, din 1990, când s-au întors încărcaţi şi cu geci din petice de piele, maro, bufante, în care arătau ca nişte curteni din cartea *Trei grăsani*, pe care o

citeam eu în sâmbetele petrecute la Genu, s-au întors cu aur, au cheltuit toți dolarii pe care-i avea Sergiu strânși încă de pe vremea Piticului Otrăvit, bancnotele verzi, pe care le ascundeau în pod, între filele albumului Chagall – de unde visam uneori că prind viață păsările, oamenii ăia slabi și melancolici, viței cu flori între coarne și fug cu dolarii noștri rânjind malefic –, deci au luat banii de acolo și, într-o joi seara, m-au anunțat că lipsesc câteva zile, pleacă în Turcia, la Bazar, și chiar așa au făcut, au dispărut cu noaptea-n cap, după ce o aduseseră pe Psihi Mu pe post de paznic. S-au întors duminică seară, Sergiu cumva îngândurat (când era așa, parcă i se înnegrea toată fața, i se afundau ochii-n cap și evita să se uite-n ochii celorlalți, fuma mult, în bucătărie, sprijinit de bufetul verde, uitându-se adânc în întunericul unde poate că se aflau mormintele celor de-un neam cu el sau poate că dansau ființele din albumul Chagall, care-o tăiaseră pe geamul podului), iar Ralu exuberantă, fericită într-un fel cumva tâmp, întinerită și emoționată și aveam să înțeleg doar peste un an, când m-au luat cu ei, că insistențele turcilor, pupăturile mâinilor, emoția lor copilărească în fața brunetei înalte, cu țâțe maiestuoase îi făceau să cedeze la negociere și că Ralu a mea dăduse pentru prima oară cu nasul de capitalism și poate că întrezărise un oarecare viitor în asta, o prosperitate pe care nu-mi mărturisise niciodată că și-ar fi dorit-o. Din contră, făcea parte din discursul ei să vitupereze împotriva arivismului de tip Lucescu („Sunt morți după bani, mă, altceva nu știu oltenii ăia, băga-i-aș în pizda mă-sii"), să pozeze în artista care a ales calea sărăciei de dragul picturii, și nu orice pictură, ci „de-aia adevărată", drept care nici nu se prea vindea. Excursia în Turcia s-a concretizat, pe lângă gecile oribile, de saltimbanc, de blugii Pyramid, de hainele „trei sferturi" din blugi cu guler din blană sintetică, albă, și într-un dublu casetofon International și câteva casete audio, dintre care una a devenit vedeta noii noastre vieți din Casa cu Lei. Era o melodie care făcea ravagii pe la tarabele de

la Piaţa Sudului şi de la Şura Mare, „Lambada", iar pe caseta lui Ralu ea curgea fără pauză şi, din prima seară când Sergiu cel înnegurat s-a retras în bucătărie, Ralu a dat noul casetofon la maximum şi a dansat în sufragerie, singură, într-un fel care mi se părea obscen, la fel cum mi se părea şi bucuria ei în prezenţa unui om trist, care nu eram eu. Până la urmă însă m-a contaminat şi pe mine, pentru că rar o vedeam atât de fericită, şi am reuşit să uit şi eu de Sergiu, aşa cum dansam acolo, pe mocheta noastră grena, pe melodia unei formaţii dintr-o ţară despre care nici nu auzisem până atunci. La puţin timp după ce am instalat televizorul GoldStar şi TVR-ul a început să dea videoclipuri, neaşteptat, aproape la întâmplare, am alăturat şi o imagine acestei melodii şi am început să am necontenit în faţă imaginea acelor buci bronzate care se mişcau lubric, rapid sub nişte fustiţe albe, ba de multe ori se suprapuneau fundului generos al lui Ralu, până când mi-am dat seama că ceea ce mă atrăgea de fapt era fetiţa blondă din clip, cea care servea în barul de pe plajă al tatălui ei, cu un tricou de marinar şi cu privire tristă. Îmi făcusem un obicei din a mă gândi la ea noaptea, înainte de a adormi, înlocuind-o pe Corina, colega mea din banca a doua, rândul de lângă haine, prima fată din clasă care a venit îmbrăcată cu blugi după Revoluţie. Luam de multe ori locul băieţelului negru cu care dansa pe plajă şi eram, spre deosebire de realitate, flexibil, talentat, cuceritor. În acelaşi timp cu „Lambada" însă, pe TVR apărea figura demonică a Belindei Carlisle, iar „La Luna" trezea în mine un alt fel de visare, ce-mi părea mult mai curată, lipsită de fiorul ruşinos al „Lambadei". Era o durere plăcută, o sfâşiere ce se petrecea în piept, mi se punea acolo un nod care-mi dădea o nerăbdare, o senzaţie de alertă care se potolea mult mai greu decât cea infamă a „Lambadei".

De la dansul de vrăjitoare al lui Ralu cea preschimbată-n cadână de excursia sub zidurile Constantinopolului, Sergiu s-a îndepărtat vizibil de ea şi de noi, deşi cu mine-şi

păstra glumele și atitudinea de tată-prieten-mai-mare. Faptul că locuia cu noi și Psihi Mu nu avea cum să îndrepte lucrurile, deși dormea în pat cu mine, pentru că din fala ei de Gorgonă nu mai rămăsese decât gura, însă aia era neobosită. Pleca dimineața de acasă și lua la rând întregul areal hieratic al capitalei, pornind de la Patriarhie, apoi trecând pe la Sfântul Anton, și își încheia ziua la Cimitirul Reînvierea, acolo unde se afla mormântul lui Ianakis, bunicul meu „din Eterie", comunistul fugit din Grecia pentru a se alătura Lumii Noi pe care o construia în România Coloana a Cincea. În mintea mea nu mai rămăsese nimic din Ianakis, se risipise în beciurile unei prime memorii pe care nu reușeam să o mai ating, oricât aș fi orbecăit, așa că-l recompuneam din poveștile care lui Ralu îi aduceau mereu un zâmbet misterios pe buze – „Tata? Păi, bărbat mai haios ca Tata n-am cunoscut!" –, poveștile despre țigările Plugarul, despre plecările lui cu lunile „în teritoriu", la colectivizare, ziua în care a venit în casa nouă, de la Ciclop, cu un somn de doi metri pe care l-au băgat în cadă și care a dat din coadă toată noaptea, iar a doua zi a împărțit din carnea lui albă și grasă întregului bloc, apoi despre drumurile lui, după serviciu, la cârciumă, unde-i plăcea să se pilească, dar mai mult să vorbească și să asculte, dar și dintr-o fotografie îngălbenită în care mă ridică la tavan și-mi surâde cu ochii, încerc să recompun scena aia, pentru că am nevoie de ea ca de o ancoră în mlaștina primilor doi ani de viață. „Lasă-l, tu, că-l scapi, fi-ți-ar băutura a dracu'!", îi răcnea Psihi Mu în ureche, ea fiind de pe atunci tare-n gură și năpastă pentru toți purtătorii de pantaloni. Ianakis făcuse parte din tranșa de eroi comuniști care fugiseră din Grecia după războiul civil, membru ELAS care luptase cu arma-n mână și pentru eliberarea de sub nemți, iar apoi, din 1946, și împotriva englezilor și americanilor. În 1949 fugise, împreună cu mai bine de jumătate de milion de greci, hotărându-se să se oprească în prima țară comunistă care-o să-l primească. În 1950 a ajuns pe la Buzău și, pentru că

pe drum o cunoscuse pe Psihi Mu, care era cu părinții – hotărâți să se stabilească în țara asta care fusese recent îmbrățișată de Stalin –, și-a zis că e la fel de bună ca oricare alta. Grecii refugiați în România au fost bine primiți de comuniști, li s-au dat case și ajutoare bănești, așa că 1954, anul nașterii Prințesei Ralu, a găsit tânăra familie la București, în blocul Ciclop, ocupând apartamentul unui dușman al poporului expropriat și trimis la închisoare, omorât sau reeducat. În biblioteca lui Ianakis am găsit cărți care m-au fascinat fără să le înțeleg la început și care apoi m-au fascinat tocmai pentru că le înțelegeam și înțelegeam ce căutaseră în casa grecului comunist convins: Bakunin, memoriile lui Herzen, Kropotkin, Proudhon, *Biblia hazlie*, Feuerbach, *18 Brumar*, *Manifestul Partidului Comunist*, *Originea speciilor*, dar și *Aventura Marelui Raid* sau *Piatra Lunii*. De la el mi-au rămas imaginea acelor două, trei rafturi pe care le-am citit în vacanțele de iarnă și amintirea, probabil construită mai apoi, a mirosului plăcut de tutun care-i învăluia bărbia, părul și hainele, precum și spiritul donquijotesc care bănuiesc că a sărit o generație, așa cum se întâmplă: deși putea să ajungă mai departe în Ministerul Agriculturii, a devenit repede dezamăgit de forma pe care o căpăta comunismul naționalist, a refuzat să pupe-n fund superiori și a început să afișeze o nonșalanță alcoolică ce cred că l-a și scăpat de necazuri. Nu l-a scăpat de un infarct masiv care l-a doborât în C.A. Rosetti colț cu Pitar Moș, când se întorcea, într-o seară, de la cârciuma cu mese de tablă unde-i plăcea să vorbească, să râdă și să asculte. De fiecare dată când treceam pe lângă locul fatidic, Psihi Mu se înnegrea și scuipa un fel de răzbunare verbală: „Fiți-ar băutura a dracu', Ianakis!", după care-și făcea cruce, pe care el o interzisese de altfel în casă.

Deci Psihi Mu a abandonat apartamentul de deasupra Ciclopului, de la etajul 2, unde mă mai ducea Ralu să stau vara și iarna sau când pleca în vreo tabără de creație, apartamentul rechiziționat de la burghezi, o familie

care a trebuit să se restrângă, apoi să se mute într-un cartier mărginaș, o casă mereu umbroasă, unde vara aținpeam pe cuverturile răcoroase, ascultând bâzâitul melancolic al unei muște izbindu-se de transperantele roșii sau vișină putredă, cu firul auriu care le străbătea vertical, apartamentul cu tavane înalte, pe care urmăream evoluția elegantă a petelor de igrasie care ajungeau să se unească dacă închideam ochii aproape de tot, privindu-le prin gratiile genelor. Psihi Mu tropăia prin casă încoace și-ncolo, nu putea merge normal – „Are greieri în talpă", spunea Sergiu când era sigur că nu-l aud decât eu –, era mai apoi calul Bator în mintea mea, pentru că venea încărcată de la Obor, doar de la Obor, altă piață nu suporta și, când voiam s-o stârnesc, o întrebam de Oborul tinereții ei, când abia venise în țară și se cunoscuse cu Ianakis, iar ea începea să-mi spună aceleași povești despre Zidul Morții, pe care nebunii mergeau cu motocicletele, despre femeia cu barbă, despre ursari și mai ales despre Vasilache și Mărioara, marionetele soț și soție care se cafteau, mai ales ea pe el, pentru că lui îi plăcea băutura și de aici ajungeam la Ianakis și în mintea mea ei doi treceau în rolul păpușilor mari, pentru că Psihi Mu era învrăjbită cu alcoolul, având chiar un set de vorbe pline de înțelepciune pe care mi le picura-n ureche de fiecare dată când mă prindea, pentru că eram un viitor bărbat, iar bărbații sunt cu toții potențiali purtători de microbi, poartă în suflet morbul pierzaniei, așa că au nevoie de o femeie puternică, care să recurgă la orice metodă pentru a-i ține-n frâu. „Mai bine să fumezi decât să bei", îmi repeta ridicând în aer un deget contorsionat de artrită, tot așa cum îmi spunea că apa e mai periculoasă decât focul, pentru că focul îl mai stingi, dar, când vin apele, pieirea e sigură. Și mintea mea nu putea să înțeleagă exact ce e greșit acolo, abia amintirea îmi spunea mai târziu că îmi făcuse introducerea la primul meu chiasm, oricum, nu trebuia decât să dau ascultător din cap și să-mi văd de ale mele, așa încât Psihi Mu, pe numele ei straniu Caleopatra, să-i spună

lui Ralu că am fost un băiat cuminte, „ca o fată". Iar numele acela, Caleopatra, în loc să mă ducă cu gândul la ultima faraoană a Egiptului sau la frumusețea elenismului, despre care încă nu știam nimic, împreună cu zdupăitul ei pe parchetul vechi, moșieresc, tot la cal mă făcea să mă gândesc și nici chiar mai târziu, când am fost fascinat de beţivul, desfrânatul, îndrăgostitul Marcus Antonius și, prin contaminare, de ultima lui tovarășă de viață, tot nu mi-am amintit de Psihi Mu și de părul ei creț, grizonant, apoi complet alb, de pălăriuțele pe care și le croșeta singură, folosind un instrument din metal („Măi băiete, dă-mi croșeta mică, de fier") care mă ducea cu gândul la un bisturiu – deși încă nu văzusem un bisturiu –, pălăriuțele de care râdeam când mă făcusem mai mare și mă golănisem, cum îi plăcea lui Ralu să-mi spună, și pe care le comparam cu niște meduze, „mieduze" le spuneam, tot atunci când râdeam și de mersul ei ca de țăran la ogor și când între noi izbucnise un război rece cumplit, din care unul nu avea să iasă în viață, iar acel unu a fost chiar ea, moartă într-un azil alb de pe Strada Caragiale, lipit chiar de biblioteca de unde peste alți câțiva ani aveam să fur cărți în fiecare săptămână, fără a mă mai gândi la ea decât în treacăt și atunci cu o strângere de inimă pe care o izolam și o înăbușeam.

Dar, când s-a mutat la noi, în zilele Revoluției, nu ajunseserăm încă la cuțite, încă eram băiatul bun ca o fată, iar ea Psihi Mu cea zdupăitoare, și la început nu m-a deranjat nici măcar ideea de a dormi în același pat cu ea, pentru că stăteam la gargară pe întuneric, ea-mi spunea nesfârșitele povești despre colectivizare și-mi vorbea despre popor, iar câteodată, când era odihnită, îmi povestea despre Grecia, despre casa părinților ei de pe insula Aegina, în curtea căreia creșteau măslini, despre războiul pe care l-a trăit când era mică, despre ofițerii naziști și atunci am început să înțeleg că era altfel decât ceilalți bătrâni pe care-i cunoșteam, decât Ovidius și Meri, că fusese mai aventuroasă, dar într-un fel care-mi era străin.

Descopeream, mi-am dat seama mai târziu, politica, iar asta în mijlocul euforiei generale de după Revoluţie.

Psihi Mu era fiinţa politică a familiei şi asta i se datora lui Ianakis, comunistul convins care nici măcar nu ajunsese mare sculă în Partid pentru că era gură-spartă, calitate pe care i-am moştenit-o, şi despre a cărui intransigenţă în faţa ipocriziei umane circulau nenumărate legende. „Păi, toţi tovarăşii lui de luptă" – aşa zicea ea, tovarăşi de luptă – „au ajuns cu maşină la scară, vile în Primăverii, numai tontu' de bunică-tu, marele agronom comunist, cu gura aia spurcată a lui, abia trăia din salariu". Adormeam cu spatele la ea, pentru că-mi plăcea să las un spaţiu între mine şi poveştile de seară, să-mi vină de la o oarecare distanţă, ca la cinematograf, şi, când închideam ochii, vedeam măslinii care-n mintea mea erau nişte copaci înalţi, nişte plopi crescând într-un ţinut ploios, deşi Psihi Mu îmi spusese că Aegina e o insulă uscată ca o creangă ruptă. Tot ea-mi povestea despre foametea din anii '50, când ea şi prietenele ei mâncau, sub ochii străbunicii Lucreţia, furnici, iar eu îmi imaginam furnicile alea roşii, grăsane, prinse pe o felie de pâine, în mâzgă de unt, ceea ce-o făcea să râdă şi să-mi spună că nici nu ştia cum arată untul pe vremea aia.

Relaţia lui Psihi Mu cu Sergiu nu era ca-n basme, pentru că bătrâna nu avea destulă încredere în el: „Cum adică şef de sală? Şi ce face ăsta, adică e ospătar, nu? Păi, şi tu de-aia ai făcut facultatea şi te-ai făcut artistă, ca să umbli cu ospătari?". Ralu prefera să nu-i răspundă, avea faţă de ea o atitudine protectoare despre care mi-am dat seama că apare între doi oameni care-au trecut împreună prin situaţii pe care nici nu vor să şi le mai amintească. Iar frontul lor comun se închega în jurul unei fantome care nu era nici Ianakis, nu eram nici eu, ci Cel al Cărui Nume nu-l Rostim, un El care-şi băga câteodată capul pe uşă în timpul unei discuţii scăpate de sub control şi dispărea la fel de repede, lăsând în urma lui o tăcere religioasă. A trecut un înger, spun anumiţi oameni. La noi trecea Diavolul,

se strecura pe sub uşă şi le plesnea pe cele două femei care-l pomeniseră fără să vrea. Mulţi ani la rând am simţit că ceva nu era în regulă, aşa cum doar un copil simte şi i se face pielea de găină, i se ridică părul pe ceafă, îl trece un fior de-a lungul şirei spinării. Apoi a intervenit inteligenţa pubertăţii, care punea cap la cap bucăţi de informaţii disparate, iar mai apoi, în timpul explorărilor mele prin Casa cu Lei, când minţeam că sunt bolnav, când adunam ca un om de ştiinţă date despre bolile copilăriei, pentru a putea să mimez sau să contrafac simptomele, aşadar, când rămâneam singur în casă, pironit pe canapeaua din faţa televizorului, în pijamaua mea tip pinguin, ţintind îngrozit uşa care ducea înspre pivniţă şi scările ce urcau la etaj, după ore de încremenire, mă ridicam şi începeam să scobesc prin toate cotloanele, cu radioul dat la maximum, de frică, până ajungeam inevitabil la cutiile de carton colorat în care-şi ţinea Ralu bijuteriile, suvenirele şi tot soiul de mărunţişuri, unde am descoperit câteva fotografii, printre care una foarte mică, roasă, cu îndoituri care-o traversau pe lungime, în care o adolescentă, probabil liceană, cu bentiţă albă de sub care se revarsă deja părul negru, ondulat al lui Ralu, îl ţine de mână pe un băiat mai mic decât ea, încă un copil. Fata poartă nişte tocuri îndrăzneţe şi rânjeşte la aparat, iar în spate se ridică gigantic piciorul ţăranului-erou care simbolizează lupta martirilor Răscoalei de la 1907. Băiatul, îmbrăcat în uniformă de elev, cea de zi cu zi, cu pătrăţele, priveşte încruntat înspre obiectiv. În fundal, între cei doi fraţi şi statuia de la Obor, e o femeie între două vârste, în mod cert Psihi Mu, cu braţele în şold, cumva marţială şi sumbră în spatele diadei fraterne. Privirea ei e una maternă, inconfundabil protectoare şi drăgăstoasă, însă îi acoperă cu raza ei pe ambii copii, nu decupează un singur personaj de acolo.

Misterul s-a risipit într-o duminică de iarnă, când îmi făceam temele la masa lungă din bucătărie, unde Ralu dăduse drumul la cuptor, stăteam cu uşa deschisă, ca să

se-ncălzească mai bine în casă, plus că erau aprinse toate cele patru ochiuri ale aragazului alb Metalica și în bucătăria congelată a răsunat țârâitul telefonului. Ralu era singura care avea dreptul inalienabil de a răspunde și s-a îndreptat spre el, zdupăind prin sufragerie, spre măsuța din lemn traforat, „măsuța japoneză", la care dacă te uitai cu atenție, vedeai scene de pescuit, bărci lunguiețe, pirogi și țărani japonezi cu saboți în picioare, bâtlani, cormorani, lebede, nuferi, stuf, iar în zonele decupate, prin care trecea lumina, îți puteai imagina pești grozavi, somni, rechini și balene care rânjeau la undițele amărâte ale pescarilor. Pe ea stătea cartea de telefoane, iar pe cartea de telefoane trona telefonul alb, al cărui receptor se înnegrise în zona în care se așeza mâna lui Ralu ca să-l cuprindă. A ridicat receptorul și am auzit cum i se schimbă vocea, cum capătă acele inflexiuni urbane pe care le adopta când nu era sigură cine o sună, un „Alo" foarte elegant, care purta înainte un „Ă", care se oprea în gât și sugera că persoana aceasta foarte civilizată tocmai fusese întreruptă dintr-o activitate nobilă, cum ar fi ascultarea concertului pentru vioară de Beethoven sau lectura câtorva pagini din Sfântul Anselm de Canterbury. Deci „Ă... Aloo?", apoi am auzit cum i s-a frânt vocea, cum i se pune la baza gâtului gheara care o sufoca atunci când era emoționată, o gheară care își trimitea semnele și la exterior, pentru că, în locul unde gâtul se lega de clavicule, se înroșea pielea, iar ea-și ducea mâna acolo, prinzându-și acea zonă între degetul mare și restul palmei, o pavăză de piept traforată ca măsuța japoneză, pentru că printre degete puteam ghici epiderma roșie ca racii pe care Sergiu îi adusese într-o seară din Obor și care la început erau negri, cât îi ținuserăm în cada plină cu apă ca să le acopere antenele, iar eu mă duceam îngrozit să mai arunc câte un ochi la gândacii ăia gigantici, înveliți în armură, care încercau să se cațăre pe marginea căzii, dar alunecau înapoi cu un scârțâit care-mi sfâșia urechile și-mi făcea părul de pe ceafă să se ridice, apoi l-am

urmărit de după uşa întredeschisă pe Sergiu, care-i transporta într-un lighean mare, din tablă, smălţuit, albastru, îi ducea în bucătărie, aşa că m-am luat după el, iar acolo vrăjitoarea Ralu îl aştepta rânjind şi veghind cazanul pentru rufe, gri, cu două mânere, în care bolborosea apă, iar ea arunca din când în când sare grunjoasă, Sergiu a pus ligheanul pe masă, şi-a aprins o ţigară – Kent lung –, apoi, după ce s-au privit în ochi pentru doar o fracţiune de secundă, iar eu ajunsesem în mijlocul bucătăriei, a început să ia racii unul câte unul, de carapace, şi să-i scufunde în apa care fierbea, până i-a terminat pe toţi şi a rămas să se uite aşa, la ei, cu filtrul ţigării în mâna stângă, unde-l freca până când se destrăma, obiceiul lui, şi, când m-au văzut, Ralu mi-a făcut semn să vin mai aproape, iar eu am dat din cap că nu, dar ea insista şi nu era bine să n-o asculţi când insista, pentru că trecea uşor de la blândeţe la indignare, apoi la furie, aşa că m-am apropiat încet şi am simţit cum mâna lui Sergiu mi se aşază pe umăr şi mă împinge uşor, apoi m-am căţărat pe scaunul verde de lângă tejghea, de pe care se lua vopseaua şi lăsase în locul ei insule de maroniu, deci m-am ridicat mai întâi în genunchi şi atunci am văzut o antenă mişcându-se lent şi am simţit că se va întâmpla ceva rău, apoi m-am prins de blatul bufetului şi m-am ridicat în picioare şi acolo, sub ochii mei, erau toţi gândacii ăia mari, dar acum erau roşii, aproape îmbietori şi mi-a fost scârbă de pofta pe care o simţeam, iar când m-am uitat spre Ralu, am văzut că-mi zâmbea în timp ce pisa usturoiul în mojarul de lemn şi pieptul ei se înroşise la fel, era carcasa unui rac, m-am gândit, mama mea e un rac şi probabil că sub carcasa aia roşie se ascunde carne albă, fiartă, numai bună s-o dai prin mujdei.

„Ă... aloo?", apoi vocea a coborât şi a devenit o şoaptă, o şoaptă strigată, nu înţelegeam nimic din ce spunea, dar ştiam că e furioasă, că i s-a aşezat pe creier ceaţa care preceda nebunia, şi atunci a coborât Psihi Mu şi mi-am dat seama că şi ea ştie că ceva nu e în regulă, pentru că

a rămas în picioare, cu mâinile în poală, cu cea dreaptă așezată în căușul celei stângi, ca o țărancă la poartă, uitându-se fix la Ralu, așteptând, iar în ochi avea o sclipire stranie, parcă de fericire. Când a terminat convorbirea, Ralu s-a întors spre noi, a trecut cu privirea peste mine și i-a spus, scurt și rece:

— E fi-tu. Vine-ncoace.

*

Masa din lemn era afară, în curtea Meteorului, înconjurată de nămeții strânși toată noaptea, și doar două cărări duceau la ea, una dinspre intrarea în club, cealaltă către ieșirea dinspre parcare, dar, cât am stat acolo, ospătarii s-au dezmeticit după noaptea lungă de Revelion și au început să curețe toată terasa și să elibereze și alte mese. Era cald, se putea sta în tricou, iar Genu, care era neobișnuit de vesel, le turna tuturor vin în pahare după ce scufunda o carafă în lichidul din frapieră, la suprafața căruia pluteau bucăți de gheață și jumătăți de lămâie. Scufunda carafa, care bolborosea ca batiscaful lui Cousteau când executa o imersiune sub ghețurile arctice, și gândurile mele se duceau la urșii-polari, la rechinii de Groenlanda, care trăiesc atât de mult, și la gemetele monitoarei de schi cu care mă sărutasem și mă îmbrățișasem cu câteva ore în urmă, la tandrețea cu care mă ținuse de ceafă, la suspinul pe care reușisem să i-l smulg, în jur zăpada sclipea neplăcut, era bine să te uiți doar pe masă, la toată mâncarea aia, să te concentrezi asupra râsului acelor bărbați de 40 de ani, niște coloși cu joburi, plini de bani și de experiență, care păreau acum să fantazeze, să vorbească pur și simplu aiurea, poate și pentru că eram eu acolo, iar ce și-ar fi dorit mai mult ar fi fost să-și amintească ce făcuseră noaptea trecută, când plecaseră doar ei, cu două jeepuri, pe la 1 noaptea, spre Meteor, lăsând la cabană nevestele singure și copiii care nu prea mai erau copii, dar încă nu aveau voie să vadă goliciunea taților lor, așa

cum fiii lui Noe ştiuseră că nu se cade să vadă pe tatăl lor beat şi gol.

Când s-au creat destule cărări şi mesele au fost curăţate, în spatele nostru s-au aşezat două tinere înalte, prea bine îmbrăcate ca să sper vreodată că aş putea-o ţine de mână pe vreuna dintre ele sau că i-aş putea povesti despre nebunia lui Hasdeu, despre enciclopedism sau despre lupta facţiunii anti-Junimea cu posteritatea, dar, din clipa în care s-au aşezat şi au comandat o sticlă de Moët, am simţit privirea lui Genu aţintită peste umărul meu şi am râs amuzat, binedispus de zăpadă, de mâncare, de nota finală de la istoria literaturii române şi de Jidveiul cu lămâie din carafă, aşa că l-am privit cu blândeţe şi duioşie, ca atunci în avionul transatlantic, dar după o vreme am înţeles că era ceva greşit în privirea aia care nu se mai desprindea de cele două tinere, că o privire trebuie să fie mai discretă, dar a lui era agresivă, neclintită, cerea sânge atunci, pe loc. Iar privirea asta devenea din ce în ce mai întunecată şi mi s-a făcut jenă, pentru că, urmărind linia imaginară ce pornea din ochii lui, înţelegeam că se termină chiar în ochii uneia dintre fete. Nu ştiam atunci că satirul care pândeşte o nimfă de după copaci nu e neapărat agresorul, că e în el o rană şiroind de sânge care-l face să fie chiar victimă, aşa că mi-a fost ruşine de privirea lui înfometată, care nu ascundea nimic, ca atunci când l-am vizitat după şcoală, neanunţat, şi l-am găsit în pijama, iar de sub poalele bluzei îi ieşea un penis noduros, semierect, iar eu am vrut să fug, să urlu, dar am rămas acolo şi aproape mi-au dat lacrimile. Şi, tot aşa cum vederea cârnatului străbătut de vene m-a aruncat atunci în cea mai neagră disperare – abia ajuns acasă, m-am gândit că bucata aia de carne tare fusese în Ralu, iar ei îi plăcuse, gemuse aşa cum o făcea cu Sergiu după ce credeau că am adormit –, privirea lui aţintită cu o poftă de carnasier pe faţa fetei mă făcea să-mi doresc să sar în picioare, să-l iau de gât şi să-l implor să fie iar vesel, mahmur, indiferent la tot şi toate. Dar atunci s-a ridicat,

împleticindu-se, şi s-a bălăngănit spre masa lor, ocolindu-mă, iar eu am rămas aşa, în tăcerea care s-a lăsat la masa noastră, mai mult ghicindu-i paşii care ocoleau colţul mesei, şi am simţit cum îmi arde faţa, am băgat ochii-n pământ, urmărind vinele de lemn care străbăteau masa, mai închise la culoare, adevărate autostrăzi prin care cursese cândva seva unui copac, am auzit cum unul dintre bărbaţi îi strigă golăneşte „Genule, lasă domnişoarele, au venit să se relaxeze după Revelion!", apoi i-am auzit vocea şi mi-am dat seama că s-a aşezat la masa lor şi că le vorbeşte împleticit, iar dinspre ele s-au auzit râsete, nişte sunete vulgare, ca de femelă care copulează sprijinită de bufetul bucătăriei, când soţul i-a venit plin de poftă de la fabrică, erau încântate, nu părea să le pese prea tare că la masa de lângă ele eram eu, fiul lui care suferea şi care avusese un semifutai cu câteva ore în urmă, drept care-l dureau coaiele, pentru că-n coaiele alea se strânseseră toată tristeţea iernii, toată dezorientarea, balansul continuu între tocăniţa de cartofi din Casa cu Lei şi cabanele, Mercedesurile, mila şi bunăvoinţa unei lumi pe care n-o doream, dar care-mi plăcea, aşa cum lor le plăcea şampania scumpă în care-şi înmuiau buzele negre. Şi mi-am amintit vorba lui Sergiu, care spunea despre câte vreo gagică că, dacă are gingiile vinete, aşa are şi pizda şi să mă feresc de fete pe care le cheamă Doina sau Mariana, pentru că sigur sunt curve, şi aşa le-am botezat în minte pe cele două schioare, Doina cea şatenă şi Mariana cea blondă.

*

Unchiul Mircea a venit la noi chiar în seara acelei zile de duminică, după ce a sunat, şi se pare că a venit aşa de repede pentru că sunase de pe la Gara Filaret, unde stătuse toată noaptea. N-am avut voie să vin la poartă, de fapt am fost luat de o aripă de Sergiu – „Hai sus, Marocane, că nu e treaba noastră" – şi dus la etaj, unde

am stat amândoi și am tras cu urechea, eu pe față, el doar prefăcându-se indiferent și fumând nervos Kenturile lungi pe care le scotea din buzunarul bluzei de trening de care era foarte mândru la vremea aia, un trening albastru, Adidas, din care nu mai ieșea nici când plecam la Cinema Progresul să vedem câte un film cu pac-pac, ca băieții. Deschisese geamul care dădea înspre Cimitirul Evreiesc și fuma, iar eu mă uitam de jos la el, la mustața în care vedeam niște fire albe – parcă nu fuseseră acolo cu cinci minute mai devreme sau poate nu le văzusem eu – și care-i tremura în timp ce-și rânjea buza superioară, pentru că avea obiceiul de a mușca din filtru până când îl aplatiza, și scrâșnea din dinții cariați și ciobiți care-l făceau să arate ca un rechin bătrân și nemâncat. De jos se auzeau o voce bărbătească, dar și glasurile celor două femei, câteodată ridicându-se, altă dată curgând într-un unison calm, o muzică de fond pe care intra contrabasul. Nu distingeam cuvintele, așa că m-am așezat pe pat și am început să citesc despre Old Shatterhand, care-mi plăcea atât de mult, încât pipăiam încontinuu foile necitite, dorindu-mi să nu se termine niciodată. Când a terminat de fumat, Sergiu a închis fereastra și s-a plimbat puțin prin cameră, lucru neobișnuit, pentru că avea mișcări domoale, el, care era atât de nervos și nu suporta să stea nemișcat, s-a așezat pe marginea patului și s-a uitat înspre mine:

— Mare panaramă și unchi-tu ăsta, Marocane!

Apoi mi-a făcut cu ochiul.

Am ridicat capul din carte, deși nu mai citeam de mult, doar mă prefăceam, ca să-l urmăresc mai bine:

— Adică cum?

— Așa, e din ăsta, nefericit... O să înțelegi tu mai încolo.

Treaba asta cu „o să înțelegi tu mai încolo" mă scotea din minți, pentru că știam că sunt gata să înțeleg mai mult decât credeau ei și mereu „mai încolo" ăla părea să se îndepărteze de mine și să se îngrămădească într-un viitor

nesigur. Mă vedeam bătrân, cu oase fragile şi păr albit, dând peste un cufăr în podul casei şi, deschizându-l, din el ar fi năvălit toate informaţiile lipsă, purtând eticheta „mai încolo". Mai încolo urma să-mi spună Genu de ce se despărţise de Ralu, Ralu avea să-mi spună „totul" despre Genu, Sergiu avea să-mi explice ce e cu nefericirea acestui bărbat a cărui voce groasă se auzea de jos, dar şi Psihi Mu avea să-mi dea informaţii lipsă despre Ralu, pe care le ascundea, dar despre care-mi făcea aluzii când se enerva pe ea şi o lua gura pe dinainte.

După o vreme care mi s-a părut foarte lungă, când deja nucul din curte nu se mai distingea de gardul din ciment al cimitirului, am auzit paşii târşâiţi ai lui Psihi Mu urcând scara şi ea a băgat capul pe uşă, uitându-se direct spre mine, ocolind privirea lui Sergiu, care parcă nu era nici curioasă, nici întrebătoare, dar lucea în ea o ironie pe care i-o cunoşteam, hazul negru pe care-l simţea atunci când înţelegea şi dispreţuia slăbiciunea altora.

— Michişor, hai să cunoşti pe cineva.

Avea, în ciuda blândeţii, un ton oficial, de parcă m-ar fi invitat într-o emisiune, unde aveam să cunosc un dinozaur pitic de Transilvania, pe nume Relu. M-a aşteptat în pragul uşii, cu mâna întinsă, şi am luat-o de mână, mi-am strecurat palma în mâna aia groasă, cu degete încovoiate de artrită, şi am coborât împreună scările, aşa că am putut vedea mai întâi picioarele mesei lungi din lemn, apoi o altă pereche de picioare, ce nu erau din lemn, ci purtau nişte bocanci negri, mari, ca de soldat, cu vârful bombat, cu pete de noroi – m-am întrebat cum de nu l-a pus Ralu să se descalţe, urlând la el cum făcea cu gaşca lui Sergiu –, apoi, coborând, am văzut un bărbat care stătea aşezat şi care s-a întors imediat spre mine, cu ochii negri, în care sclipea o veselie rea, şi cu un nas mare şi coroiat, care semăna cu al druidului din *Asterix şi Obelix*, apoi s-a ridicat şi a tot continuat să se ridice, am crezut că va da cu capul de tavan, dar s-a oprit la timp, ca şi cum şi-ar fi controlat înălţimea, ar fi dictat propriului trup când să

fie mai înalt şi când nu, apoi s-a repezit înspre mine şi m-a ridicat de subţiori, cu o mişcare ce nu m-a surprins, mi s-a părut cumva familiară, deşi nimeni nu-mi mai făcea aşa, pentru că eram deja prea mare pentru ghiduşii şi-mi mijise un fel de mustaţă care-l amuza cumplit pe Sergiu („Marocane, ai una la fel şi jos?"), dar omul ăsta girafă m-a luat de subţiori fără nici o greutate şi m-a ridicat până dincolo de becul care atârna din tavan şi abia atunci am auzit că răcnea:

— Uite-l pe nepoţelu' lu' unchiu'!

Când m-a pus jos, am văzut că Psihi Mu plângea de-a binelea, iar Ralu se înroşise toată de emoţie şi, deşi purta un pulover pe gât, ştiam că roşeaţa se întinde pe tot pieptul. Stăteau ca două ţărănci, cu mâinile în poală, capetele înclinate uşor într-o parte, îmbujorate şi înlăcrimate, o imagine care începea să mă irite deja când parcurgeam drumul înapoi, spre podea.

În noaptea aia, deşi era duminică şi a doua zi unii aveam serviciu, alţii şcoală, am stat până târziu şi am ascultat poveştile lui Mircea, care a băut singur o damigeană de vişinată, iar eu vedeam cum cele două femei abia se abţin să i-o ia de lângă scaun, le ştiam şi privirile, şi gesturile întrerupte, dar de data asta ceva le făcea să-i lase toată libertatea. Sergiu, care făcuse cunoştinţă cu el discret, rece, a stat şi a fumat în linişte şi am văzut şi la el o reţinere, pe care o legam de cuvintele de sus, din camera mea. Numai că Mircea nu-mi părea nefericit, pentru mine nefericirea era Ralu prăbuşită deasupra chiuvetei, în baie, plângând în pumni, sughiţând şi icnind, nefericirea era Sergiu urlând noaptea, în somn, „Stai, mă, nu da, mă, că nu mai fac, să moară mămicuţa mea!", nefericirea erau evreii bătrâni şi spectacolele lor din cimitirul de lângă casă. Or, Mircea era prea înalt, prea mare şi zgomotos, îşi aprindea ţigările Viceroy cu nişte gesturi regale, ample, prea teatrale ca să fie nefericit. S-a culcat târziu, pe canapeaua de jos, din sufragerie, iar a doua zi, când am plecat la şcoală, nu mai era nici urmă de el, fusese un vis, un vis cu uriaşi mustăcioşi.

De a doua zi am început s-o prelucrez pe Psihi Mu, s-o trag de limbă cum numai eu ştiam şi am aflat lucruri pe care nu le înţelegeam pe deplin, dar pe care le puteam ordona cronologic, le putea înşira pe aţă, aşa cum făceam noaptea cu toate informaţiile pe care le primeam peste zi. Numai că ceea ce-mi spunea Psihi Mu era de multe ori cu totul altceva decât aflam de la Ralu, care scăpa şi ea nişte aluzii, cel mai des adusă-n discuţie fiind că ea-l crescuse pe Mircea, care era cu zece ani mai mic, aşa că pe ea căzuse responsabilitatea de a-l spăla, de a-l schimba, de a merge cu el la joacă mai întâi în casa de la Obor, apoi în apartamentul de deasupra Ciclopului, o fetiţă împingând un cărucior, apoi o fată ţinând de mână un băieţel, o tânără înaltă, brunetă luând după ea la petreceri un adolescent care după două pahare de vin devenea violent şi trebuia dus acasă ca să nu ia bătaie.

La Psihi Mu, povestea era plină de suferinţă şi de regrete: „Mircea, ce băiat bun şi cuminte era Mircea şi ce-a ajuns!...". Nu înţelegeam prea bine ce-a ajuns Mircea, pentru că mie-mi părea un bărbat cum şi-ar dori oricine să fie, cu părul lui negru, lins şi dat pe-o parte, cu ochii negri, înalt până-n tavan, cu nasul ăla coroiat care nu făcea decât să-i sporească farmecul. Mircea jucase baschet în liceu, luase treapta cu note mari, apoi, parcă într-o singură seară, totul se dărâmase în el şi-n jurul lui şi hotărâse că se angajează în construcţii, nu vrea să facă facultate, nici sportul nu-i mai place, iar hotărârea fusese anunţată în bucătăria de deasupra Ciclopului, după câteva pahare de băutură, când venise acasă cu o fată care râdea foarte mult („o curvă"), aşa că Ianakis se enervase şi-i dăduse pe amândoi afară („ca pe-o mâţă căcăcioasă"), iar de atunci Mircea apărea şi dispărea, de fiecare dată venind din altă parte a ţării, de pe alt şantier, cu o altă gagică („nişte curve"), ultima dată la înmormântarea propriului tată, când se îmbătase şi începuse să trântească lucrurile prin casă şi să urle la cele două femei îndoliate, acuzându-le că-l omorâseră pe taică-su: „L-aţi băgat în

mormânt, fă, nebunelor, cu cicăleala voastră, bagă-mi-aş pula-n neamul vostru! Păi, ăsta a fost un mare om, bă, un mare om, da?". Şi cu aceste cuvinte, spuse când eu aveam câteva luni, a dispărut până-n acea după-amiază de duminică, când i-a cerut lui Psihi Mu să-i dea apartamentul de trei camere de deasupra Ciclopului, pentru că vrea să se mute acolo cu o femeie.

•

Încerc să nu întorc capul spre „Doina şi Mariana", spre masa unde tatăl meu vorbeşte cu o voce pe care nu i-o cunosc, încleiată de băutură şi mieroasă, şi aş vrea să mă ridic şi să pornesc prin zăpadă spre cabană, dar simt că am ameţit şi eu, aşa că mă las uşor într-o lâncezeală melancolică şi atunci am revelaţia faptului că i-am mai auzit o dată vocea asta, cu mulţi ani în urmă, pe vremea Piticului Otrăvit, într-o zi de sâmbătă, ploioasă, când venise să mă ia cu maşina din Casa cu Lei, în perioada zilelor de vizitare, şi când mi-a spus că avem puţină treabă înainte de a merge acasă, dar pentru mine nu conta, pentru că eram împreună şi mă lăsa să stau pe scaunul din faţă, lucru care-mi plăcea la nebunie, ba chiar, când traversam zone pustii, mă lua în braţe şi mă lăsa pe mine să ţin volanul Daciei 1310, crem, pe care o alinta Zambilica. Dar în sâmbăta aia nu era cazul, în mintea mea se suprapun imagini din sâmbete asemănătoare, pentru că era foarte sobru şi-şi muşca mustaţa, cum făcea când era preocupat, aşa că am mers în linişte tot drumul, la un moment dat a întins mâna şi mi-a ciufulit părul, nu aveam căciulă, dar nici foarte cald nu era, deci ne situam cândva în primăvară sau toamnă, într-un aşa-zis anotimp de trecere, ce în zilele alea chiar făcea trecerea între extremele toride ale verii şi nămeţii unor ierni fabuloase. Mi-a ciufulit părul, cum foarte rar o făcea, şi mi-a spus, folosind vocea lui plăcută, cea aproape prea subţire pentru un bărbat cu mustaţă neagră, care-i venea peste buză, mi-a

zis fără a-ntoarce capul spre mine, aparent concentrat la un drum pe care nu-l identific, însă-l pot aşeza undeva între Tineretului şi Unirii, tocmai pentru că el anticipase nedumerirea mea că în intersecţia de la Şincai nu făcuserăm la dreapta, nu o luaserăm nici înainte, ca să virăm dreapta la Piaţa Norilor, ci făcuse acea curbă largă, spre stânga, o curbă largă care-mi apare câteodată în vis, când şofez şi am tot Bulevardul Cantemir liber în faţă, aşadar acolo făcuse la stânga, era drumul spre Centru, când mi-a spus:

— Mihai, eu mai am o treabă-n oraş înainte să mergem acasă, bine?

Şi eu am dat cuminte din cap, pentru că nu mă interesa neapărat să ajung acasă, la Mariana-Cur-de-Fier, deşi nu-mi era nici antipatică, mi-era de ajuns să stau acolo, în maşină, şi să-l urmăresc cum conduce, smucit, ca-n filmele poliţiste, fără acea degajare a bărbaţilor puternici pe care aveam s-o observ mai apoi la Sergiu, care fuma şi ţinea mâna stângă scoasă pe geam, ba chiar câteodată ţinea volanul doar cu vârful degetului mare de la mâna dreaptă şi-l lăsa liber din când în când, ca să schimbe vitezele cu aceeaşi mână în care nu ţinea ţigara.

— Pe tine te las în maşină, nu stau mult, da? Îţi pun nişte muzică...

Am dat iar din cap şi am început să picotesc pe scaunul din faţă, unde mă lăsase în mod excepţional, după ce-mi spusese că, dacă văd un echipaj de miliţie, trebuie să „bag capul la cutie". Când a oprit, mi-am dat seama că suntem undeva foarte aproape de Cinema Doina, acolo unde se dădeau numai desene animate şi unde erau blocuri vechi, din cărămidă care ieşea la suprafaţa faţadei cicatrizate ca o rană, iar la poalele acelui bloc era umbră sau poate se înnorase, pentru că era încă dimineaţă, el venind să mă ia de la Casa cu Lei întotdeauna la ora 13, deci umbra aceea putea fi cauzată fie de aspectul înghesuit al străzii cu blocuri vechi, fie de o indispoziţie trecătoare a vremii. Genu a urcat maşina cu două roţi pe

trotuar, s-a uitat în oglindă, apoi mi-a zâmbit, pentru că-l urmăream cu atenţie când îşi aranja mustaţa, a deschis torpedoul, a scos de acolo o casetă audio şi mi-a întins-o, apoi mi-a făcut cu ochiul:

— Uite, ascultă asta cât lipsesc, o să-ţi placă.

Mi-a luat-o iar din mână, a scos-o din carcasă, pe care mi-a aruncat-o-n poală, şi a băgat-o în casetofon.

— Nu lipsesc mult, a spus, apoi a dispărut într-o scară întunecată, aproape alergând.

La început n-am perceput muzica, pentru că era ceva la imaginea de pe carcasă care mă bloca, erau litere care nu reuşeau să se aranjeze inteligibil, fiind în acelaşi timp prezentă acolo o calitate enigmatică a lor: *Axis. Bold as Love.* Înţelegeam de acolo cuvântul *Love*, dar restul refuzau să graviteze în jurul lui sau măcar să se organizeze circular. Nici numele cântăreţului nu era mai uşor de circumscris: multe consoane aspre care se încălecau, parcă aduse la lumină de acel mister al titlului, iar în centru imaginea multiplicată a unui zeu Vishnu negru, care se oglindea în propria imagine. Apoi am început să aud muzica şi în mine s-a schimbat ceva ce avea să se trezească abia mulţi ani mai târziu, după Revoluţie, când, într-o tabără de la Timişul de Sus, un băiat avea să mă oblige să ascult cap-coadă *Master of Puppets.* Dar, dacă în cea de-a doua situaţie aveam să particip conştient, acum eram tras de mâini nevăzute într-un ţinut faţă de care simţeam nevoia să mă opun. Am rămas acolo, ţintuit de spătarul scaunului, până când s-a terminat Faţa A, apoi, ca-n transă, am întors caseta şi am ascultat şi Faţa B, iar când s-a terminat, eram vlăguit de puteri, mă simţeam ca şi cum mi s-ar fi desfăcut o floare mare, carnivoră în creştet. Şi atunci, abia atunci a apărut Genu, care mă lăsase atâta timp acolo, cu o privire oarecum vinovată, şi a zis, întinzând mâna:

— Hai până sus, să te prezint cuiva.

L-am urmat până la scări şi apoi încă un etaj, pentru că blocul vechi nu avea lift, iar în cadrul unei uşi deschise

stătea o femeie drăguță, brunetă, care-mi zâmbea și ea ușor vinovată și care a întins mâna gângurind ceva, m-a tras în casă, mi-a scos puloverul, m-a așezat într-un fotoliu și aproape instantaneu mi-a plantat în mână o sticlă de Pepsi. S-a așezat și ea, iar fusta i s-a ridicat pe coapse destul de sus cât să am premisele unei atenții absolut normale, dar eu nu puteam fi atent pentru că eram încă în brațele unui Vishnu negru. Stăteam toți trei acolo, Genu în picioare, sprijinit de bibliotecă, doamna și cu mine în fotolii, și tăceam, iar Genu zâmbea, privind fix la acea femeie, o privire pe care atunci n-o decodasem, nu știam încă ce înseamnă privirea de carnasier a acestui bărbat, dar acum, când stau la soare, în prima zi a anului, când am făcut sex și-l văd cum le privește pe tinerele de la masa unde s-a dus, acum știu tot, am o știință a bărbatului pe care nu mi-am dorit-o. Închid ochii și mă las pe spate, ținând paharul de șpriț pe piept, în echilibru. Întâi apare mirosul, mirosul de semințe prăjite pe care le cumpăram, până ajungeam la Cinema Progresul, de la țigăncile din curți, care stăteau la poartă pe scăunele și cele mai bătrâne priveau în gol, într-un punct aflat spre centrul trotuarului și nu-mi era greu să-mi imaginez că privirea lor proiecta raze laser care trasau capcane invizibile omului normal și atunci fie făceam un pas mare, ca de barză, când ajungeam în dreptul lor, fie mă opream și-mi cumpăram semințe la un leu, adică un pahar, paharele din lemn, înălțuțe, dar care aveau scobitura mai mică, până pe la jumătate, și-mi vărsam pumnul ăla amărât în buzunarul pantalonilor de trening, așa ajungeam la Progresul, unde lucra Fane Nebunu, un tip de pe Giurgiului, de la blocuri, care mai venea pe Aleea Solca, pe la Sergiu, și care avea două surori, Gina și Doina, două fete blonde, urâțele, dar care se uitau în ochii băieților și aveau un mers care ne făcea să privim lung după ele, mai ales că se zvonea că ar fi făcut deja sex, deși nu puteai fi niciodată sigur de zvonurile alea, pentru că fiecare dintre noi mințea, mințeam foarte mult, așa că îi bănuiam și pe cei

din jur de același lucru. Bebe lucra la Progresul la casă și în schimbul unor favoruri, cum ar fi fost, de exemplu, niște numere lipsă din Garbage Pail Kids, ne lăsa să intrăm după ce începea filmul, de fapt când nu se terminase încă grupajul de știri de la început, și așa apare izul de seminţe, care se insinuează dinspre mocheta roasă, arsă de ţigară, de unde vine și izul de pișat, de picioare murdare, dar și unul necunoscut, mirosul unei aventuri neconsumate, căci nimic nu egala în acei ani tremurul pe care-l simţeam în piept când mă pregăteam de începutul unui film, când se închideau luminile în sală și cei câţiva spectatori își dregeau vocea sau făceau ultimele glumiţe.

AP. 8

Lucia

În zilele acelea mi se întâmpla adesea ca, atunci când mă gândeam la tata, să am în faţa ochilor chipul fiului meu, de parcă o generaţie ar fi sărit peste cea care-i urmase şi s-ar fi întrupat într-o a treia, dar nu o întrupare care să adune în sine o sumă de asemănări sau de trăsături comune, ci era vorba despre ceva mult mai subtil, despre faptul că pentru mine fiul meu chiar era Tatăl, că devenisem fiul propriului meu copil şi că micile lui derapaje infantile îmi provocau o dezamăgire comparabilă doar cu cea pe care ţi-o cauzează contemplarea greşelilor unui părinte, aşa cum dezamăgit fusese Ham la vederea lui Noe, beat şi gol în cortul lui după potop. Din cauza asta devenisem foarte aspru cu el, pentru că-mi permitea să văd, ca în povestea beţiei lui Noe, goliciunea tatălui meu. Eram Anchise şi Enea într-unul, duceam povara şi eram purtat în cârcă, iar acest sentiment nu-i e cunoscut decât celui ce are norocul sau ghinionul de a fi tată şi fiu totodată. Şi poate că lucrul ăsta mi-a pus capac, poate din acest punct am simţit responsabilitatea acestui rol dublu prea apăsătoare pentru umerii mei. În anii aceia am simţit cum creşte în mine bila neagră din fontă învelită-n sucuri acre, a tristeţii pline de furie, o furie care uneori urca din plexul solar înspre plămâni şi mă sufoca, alteori mă gâtuia, dar niciodată nu se mai retrăgea în adâncurile intestinelor, aşa cum o făcea în anii tinereţii. Au fost ani întunecaţi şi leşioşi în care singura cale de a uita miezul compact şi incandescent din intestine era să

fug noaptea din casă, să mă plimb din bar în bar, să încerc să agăț femei necunoscute și câteodată să reușesc, să mă trezesc diminețile în paturi cu cearșafuri creponate, mototolite, mirosind a tutun și a fluide uscate, a transpirație nocturnă și remușcări pe care lumina nu reușea să le risipească. Dar scurta și penibila mea relație cu Lucia, studenta de la masterat cu un ochi căprui și unul negru, a părut să aibă o doză mai mare de puritate, o apropiere neobișnuită de curățenia diurnă, solară după care alergam.

Erau și seri bune, în care ajungeam acasă devreme (mi le amintesc pe cele de iarnă, când frigul și ploaia, câteodată ninsoarea mă împingeau în scara blocului, mă făceau să mă adun de prin barul de lângă Universitate) și le găteam copiilor, mă lăsam periat de lumina din ochii Ioanei, de recunoștința pe care știa că nu e bine să și-o rețină, mâncam împreună în jurul mesei înghesuite din sufragerie și poate că vorbeam despre ziua fiecăruia la școală, la grădiniță, la orele de la facultate sau la firma ei, în casă era cald (masa stătea lipită de calorifer), mă puteam vedea din afară, Unchiuleț Scrooge din Tineretului, apoi strângeam masa, eu așezam farfuriile una peste alta după ce încărcam fiecare copil cu câte o lingură murdară sau vreo cârpă, ca să se facă folositori, apoi porneam spre bucătărie și acolo, în pragul care despărțea sufrageria de micul hol, toată ușurătatea și căldura se concentrau în coșul pieptului și se întrupau în ghemul din stomac și abia puteam pune un picior în față, abia suportam ideea că tot ceea ce mi se păruse minunat în proiecțiile viitorului era deja aici și asta însemna tot restul vieții mele, că am trecut de punctul în care mă mai așteaptă vreo aventură, că viitorul meu e un drum de țară prăfuit, lung, previzibil, presărat cu borne din lemn cariat, iar singurele evenimente imprevizibile rămân moartea celorlalți mai bătrâni și, într-un final, propria mea dispariție. Iar imaginea asta, pentru că nu era un gând, ci o imagine prea rapidă, alcătuită din alte imagini mult mai mici, concatenate caleidoscopic, era teribilă și trebuia s-o șterg, numai

că evadarea din mine se dovedea a fi imposibilă şi atunci tot ce-mi rămânea era să mă îmbrac sub privirile mirate şi îngrozite ale copiilor şi ale Ioanei şi să ies pe uşă. Câteodată mă abţineam cu greu, gâlgâind de unul singur în balconul închis al sufrageriei şi fumând turbat până când ştiam că au adormit, că Ioana nu se va mai trezi ca să avem o nouă discuţie penibilă şi mă strecuram afară, în ploaie, în zăpadă, în noroaie până în Centrul Vechi, în barurile unde, amestecat cu atâţia oameni care păreau să-şi trăiască ultima noapte pe pământ, puteam să hrănesc piatra aia încinsă cu otravă, să beau până când mai întâi uitam, apoi eram din ce în ce mai uşor, apoi viaţa îşi recăpăta calitatea aventurii pe care mi-o promisesem în tinereţe. Numai că eu nu mai participam la aceste aventuri, eram în mine, mă încovrigam în locul bilei negre şi dormeam ca-n copilărie, cu palma sub obraz, în timp ce corpul unui bărbat de 35, de 36, de 37 de ani umbla printre turişti italieni veniţi la futut şi dădea noroc cu ei, le recita terţinele lui Paolo şi-ale Francescăi sau se arunca între englezi veniţi după echipa lor de fotbal, chitiţi să facă scandal, apoi pleca în căutare de bordeluri. Citeam cu sete în perioada aceea un roman gigantic al unui scriitor francez, despre un ofiţer SS care participă la asediul Stalingradului, şi mă impresionase pasajul în care descria un soldat german al cărui picior e retezat de un obuz şi care, de foame şi de sete, îşi strânge în gamelă propriul sânge care-i şiroieşte din ciotul rămas, apoi îl toarnă în gură. Bănuiam că exact asta fac şi eu, doar că nu mă pot opri, asemenea fumătorilor canceroşi care-şi dau masca de oxigen la o parte ca să tragă din ţigară. Mi-era groază de momentul când fiinţa de fontă din mine se trezea şi mă trăgea spre ea şi pe care doar aventurile astea nocturne o mai puteau ameţi. Aşa că am continuat, am continuat să-mi beau propriul sânge, să apăs pedala până-n podea, curios să văd şi cât poate rezista Ioana, până unde va merge abnegaţia ei care mă scotea din sărite, dragostea ei sufocantă şi plină de fidelitate. Câteodată, nervos din

pricina epuizării, o acuzam că se folosește de mine, că-și construiește propriul templu pe ruinele vieții mele, iar pe copii îi uram, nu le mai toleram nici un alint, nici o ieșire din cuvânt și aproape că ajunsese să mă ungă pe suflet privirea rănită a lui Matei când țipam la el sau când îl bruscam sau tresărirea Mariei când vocea mi se rupea și devenea subțire, vocea de vrăjitoare, cum îi spunea ea. După ce se culcau, mă cuprindeau remușcările și intram tiptil în dormitorul nostru, unde dormeau cu Ioana, în parte de frică, dar și ca să nu le intre în nas fumul țigărilor mele, și îi sărutam pe păr, plângându-mi de milă, ca orice bețiv, și știam că-n timpul ăsta Ioana nu doarme, dar nici nu vrea să-mi dea un semn, stă acolo, în întuneric, între cei doi copii ai noștri care o îmbrățișează strâns, și are, spre deosebire de mine, totul.

•

Față de anul al treilea, terminal, unde țineam seminarele, cursul de master era parfum. Veneau studenți care scăpaseră de povara licenței și care aparent erau interesați de materia predată de mine. Cursul se intitula, sec, „Propagandă și adevăr istoric în literatura Antichității", iar în perioada aceea disecam *De bello Gallico*, încercând să distilăm manipularea cezarică din memoriile cuceritorului. Nu era un curs tezist, nu încercam să le demonstrez monstruozitatea campaniei lui Cezar în Gallia, mai ales că „femeia tuturor bărbaților și bărbatul tuturor femeilor" îmi rămăsese la fel de simpatic ca la prima lectură, din fotoliul lui Ovidius, în anii '90, singurul loc din lume unde mă simțeam în siguranță, departe de Casa cu Lei, de privirea ironică și dușmănoasă a lui Ralu, chiar și de afacerile din ce în ce mai dubioase ale lui Sergiu. Plecam dimineața, la 8, din Casa cu Lei, ieșeam la Șura Mare, apoi coboram pe Șerban Vodă, pe lângă Parcul Libertății cu mausoleul lui ca o navă extraterestră înconjurată de mormintele eroilor neamului (alți eroi deja, pentru că și

mormintele își schimbă funcția după cum bate vântul istoriei), apoi pe lângă Adesgo, unde traversam pe partea cu Crematoriul Cenușa, coboram în Tineretului, o luam prin parc și ajungeam la trecerea de pietoni care ducea înspre blocul bătrânilor. La 9 eram acolo, în fiecare dimineață, și începeam să-mi fac lecțiile cu Ovidius, adică să le fac sub supravegherea lui, franceză, latină, română, unde compunerile mele școlărești îmi luau cel mai mult timp, căci Cel Bătrân insista să-mi pună în față, în funcție de subiect, toate cărțile pe care le avea în bibliotecă, așa că scriam, de multe ori reformulând texte de prefețe, cu privirea în studiile introductive de la „Biblioteca școlarului", unde fiecare carte purta semnătura lui Ovidius, data achiziției și dedicația lui „Pentru Eugen, cu drag, de la Mama și Tata". În funcție de viteza cu care terminam compilațiile mele iezuite, prindeam o oră sau două de citit în fotoliul lui Meri, care în timpul ăsta trebăluia prin bucătărie. În acele două ore stăteam încovrigat în fotoliu, cu genunchii la gură și cartea sprijinită pe ei, ascultând Radio România Actualități, și nimic nu-mi revine în amintire cu mai multă forță decât sunetul secundarului de la radio care bipăia numărătoarea spre ora exactă, iar eu mă rugam să fie doar ora 12, nu 1, ca să mai am o oră de citit. Și atunci era mereu ora 12, așa că știam că-mi rămâne o oră întreagă și mă întorceam la Dumas sau la *Atacul cesiumiștilor* ori, după ce apăruseră tarabele de la metrou, de la Tineretului, la SF-urile pe care le împrumutam cu promisiunea că i le returnez lui Gigi a doua zi, așa că trebuia să le termin până a doua zi la prânz. Am început să citesc cu mare viteză și să-mi descopăr memoria vizuală, care mă ajuta, apoi, pe drumul spre școală, să rememorez pagini întregi, așa că drumul ăla era o prelungire a cititului, care devenea acum lent și dilatat. Descopeream că pot savura paginile pe care le înghițisem în fotoliu, că-mi reveneau în minte pasajele în italice din Cioran, scenele îngrozitoare din Dean R. Koontz (copacul ale cărui crengi intră noaptea pe fereastra copilului) sau poeme

întregi de Eminescu și Arghezi. Acum, privind ecranul pe care se desfășoară și se înlănțuie imaginile, știu că Genu era plecat în America, că liniștea mea avea o legătură simbiotică cu absența lui, așa cum perioadele în care el era prezent erau haotice, tulburi, umede și viscerale. Era absent, dar în același timp prezent în efigie, prin toate dedicațiile primite de la părinții lui pe pagina de titlu a fiecărei cărți din bibliotecă. Era și nu era el, pentru că scrisul elegant, îngrijit al lui Ovidius nu îi era destinat lui Genu, bărbatul dur și violent din realitate, ci imaginii unui copil care trăia doar în memoria părinților lui, Copilul de aur, băiețelul cu buclă și cu rochiță din fotografiile pe care Ovidius mi le arăta câteodată. Și acolo, prins între Copilul imaginat și liniștea prelungită de absența Copilului real, eu mă îngrășam ca un vierme într-o piersică răscoaptă. Atunci am citit prima oară *De bello Gallico*, dar adevărata lectură a avut loc pe drumul spre școală, când îmi imaginam triumvirul care mergea în fruntea legiunilor, mărșăluind ca un robot, stârnind admirația centurionilor, și care încăleca doar când trebuia să scrie. Iar imaginea asta a bărbatului chel, ca Genu, călărind absorbit de ceea ce nota cu *stilus*-ul în *codex* trezea în mine o duioșie pe care o atribuiam atunci propriilor aspirații.

Când citeam despre negocierea cu triburile galilor, despre trădare sau despre victoria de la Alesia, nu Caesar era principalul actor al imaginației mele, ci Genu, iar eu un centurion fidel, care-l urma și-l păzea cu prețul vieții. Nu-mi imaginam scena istoriei fără el în rol principal, cu mine pe post de mână dreaptă. Eram Batman și Robin, numai că Batman era mereu absent și, în mod paradoxal, era mai bun și mai eficient așa, când eu îi preluam sarcinile și luptam în numele lui.

*

Masteranzii erau majoritatea fete, iar cei doi masculi ai grupei stăteau de obicei în ultimele bănci, fiecare cu câte o gagică, singurele semne de viață pe care le dădeau fiind

niște chițcăituri lubrice sau câte un nechezat strident când îi ridicam în picioare și încercam să scot ceva inteligent de la vreunul dintre ei. În prima bancă stăteau obișnuitele tocilare, incapabile să producă o interpretare a textului – pretenție absurdă din partea mea, venită, bineînțeles, în urma experienței mele cu Facultatea de Litere –, așa că întreaga speranță se îndrepta spre secțiunea de aur, spre partea mediană a sălii, unde în general se așezau fetele inteligente, care nici nu țineau să iasă în evidență, dar care, nemaisuportând câteodată imbecilitatea generală, îndrăzneau să vorbească. Lucia nu era nici cea mai deșteaptă, nici cea mai proastă dintre ele, însă în mod categoric era cea care ieșea în evidență fără vreun efort, cu ochii ei de culori diferite, părul creț, umflat și o piele străvezie prin care am văzut, când mi-a întins prima lucrare, o venă albăstruie palpitând acolo unde fâșia mătăsoasă a antebrațului se întâlnește cu palma. Vena subțire tremura ca un șarpe, ca un fir de apă care curge din munte și ea a observat privirea mea blocată asupra mâinii, după cum mi-a spus mai târziu „arătai ca un nebun", și a stăruit cu palma întoarsă, ca pentru a-mi prelungi starea de transă religioasă. Dar, când îi observasem șerpii de sub piele, eram deja îndrăgostit de ea, mintea mea nu făcea decât să adauge noi piese de mobilier în templul pe care începusem de ceva timp să-l construiesc sub domul baroc al craniului.

Am început s-o caut cu privirea din ce în ce mai des, apoi s-o evit, știind însă că e acolo, că mă privește cu un interes pe care nu-l mai simțisem de ani buni. Bărbatul matur ce are în fața lui o tânără vag interesată e contaminat de prostrația satirului care pândește nimfe ascuns în lăstăriș sau de extazul de pe chipul lui Holofern atârnând în mâna Iuditei. Iar Iudita era chiar fiica mea, al doilea ei nume, predestinat. Asta era privirea mea „de nebun", pe care încercam s-o ascund sub severitatea ipocrită a profesorului. Lucia purta fuste lungi, sobre, de fapt întreaga ei ținută era anacronică, deși nu bătrânicioasă.

Scotea la lumină destul cât să trezească interesul, dar prea puțin în comparație cu fufele din ultimele bănci care-și așezau țâțanele pe pupitre și-și scuturau din când în când cerceii ca să le testeze clipocitul metalic. Părea izolată de restul grupei, cu o demnitate impenetrabilă în mișcări, genul de fată care nu înghite rahat de la nimeni și care evită discuțiile inutile. Aerul din jurul ei căpăta o vibrație deșertică, părea să fie dislocat de un câmp magnetic care o înconjura și o proteja de prezența noastră murdară. Purta ochelari cu ramă neagră, groasă și-și vopsea cu negru unghiile scurte, care m-au făcut, alături de întreaga ei atitudine, să mă întreb dacă nu cumva e lesbiană, iar imediat ce mi-am pus întrebarea, mi-am dat seama că treaba asta ar fi fost de-a dreptul insuportabilă pentru bietul Holofern în care mă transformam de bunăvoie.

*

Ieșea prima din sală când se încheia seminarul, după ce-mi adresa un „La revedere" scurt, mitraliat, fără a saluta pe nimeni altcineva, preferând doar să mă mai privească o dată, peste umăr, direct și agresiv. Iar toate aceste ritualuri strânse la un loc îmi deveniseră indispensabile, erau cârligul de care mă agățam o săptămână întreagă, dezinteresat, pentru că nu-mi permiteam luxul de a mai fantaza la altceva. Pentru mine, toate socotelile fuseseră încheiate și, chiar dacă se mai ivea câteodată o mică scânteie de viață, o stingeam privindu-mă gol în oglindă: disprețuind picioarele subțiri, păroase, burta umflată de la deceniile de băutură și lâncezeală, chelia care nu mai era de mult incipientă, ci de-a dreptul năvalnică, ochii cu pungi întunecate și mâinile ca două bețe atașate la sacul ăsta impudic. Îmi era evident că singura reacție naturală a unei femei în fața acestei creaturi nu putea fi decât de repulsie.

Încercam să condimentez seminarele cu divagații din literatură, ca să-i fac pe studenții plictisiți să uite că se

află la facultate. De obicei aici marşau fetele de la mijlocul sălii, pentru că ele mai citeau câte ceva, şi câteodată se isca o discuţie care-mi amintea de prima mea facultate şi de singurele momente plăcute din timpul ei, adică de serile petrecute cu colegele prin baruri, doar între noi ori împreună cu tânărul prof de teoria literaturii. Au fost ani în care am pus o paranteză alcoolului, fără să-mi propun asta, ci pentru că începuse să-mi placă ameţeala pe care mi-o dădea cafeaua băută seara sau noaptea târziu, prin barurile liniştite şi ascunse care tocmai apăreau şi în care mă ascundeam în fuga mea de Casa cu Lei. Încă nu exista Centrul Vechi, cel puţin nu în forma actuală, dar găseam localuri care nu erau semnalate nici măcar de vreo reclamă exterioară, cum era cel de la subsolul unui bloc din spatele muzeului de istorie a Bucureştiului, unde existau camere în care fuseseră montate leagăne şi unde ne certam până la închidere, mult după ce fiecare îşi terminase cafeaua şi banii, în legătură cu al doilea *Orbitor* al lui Cărtărescu, care avea admiraţia necondiţionată a tuturor colegelor, drept care mă simţeam obligat să fiu eu avocatul diavolului şi să-l atac cu energie viscerală, pentru că la mine admiraţia pentru el se împletea cu o invidie groaznică. Scrisesem un articol într-o revistă studenţească, de care nu mulţi ani mai târziu avea să-mi fie foarte jenă şi în care atacam postmodernismul cu argumentele unui pensionar pasionat de Eminescu-antum, de fapt apărând realizările modernismului înalt, pe care le vedeam anulate de întoarcerea la poveste şi de joaca-cu-scheletul-la-vedere a optzeciştilor. Nu eram destul de inteligent ca să-mi dau seama că sunt blocat într-o vârstă biologică şi intelectuală pe care la un moment dat o voi depăşi, dar intuiam în Cărtărescu un pericol, un scriitor care-mi macula propria proiecţie asupra viitorului. Scriam poeme-fluviu pe care nu le arătam nimănui, pentru că le intuiam proaste, ştiam că sunt genul de om care înaintează foarte greu, care suplineşte lipsa unui talent excepţional prin multă muncă, aşa că-mi dădusem repede seama că e imposibil să ajungi

un mare scriitor în epoca lui Cărtărescu. Dar nu asta e important, ci amintirea acelei false camaraderii, care se rupea când colegele se duceau acasă, la cămin sau în garsonierele pe care le împărțeau cu iubiții lor, iar eu trebuia să mă întorc cu ultimul metrou la Pieptănari, care acum se numea Eroii Revoluției, sau, dacă cumva îmi pierdeam luciditatea în ultima oră, să mă întorc acasă pe jos, pe la Unirii, apoi Tineretului, să urc pe la Cuțitul de Argint, pe lângă Adesgo, apoi s-o iau la dreapta, să ies în Bulevardul Pieptănari și din nou la stânga, pe lângă zidul cimitirului, până ajungeam la poarta Casei cu Lei. De multe ori, dacă era vară, preferam să nu intru, ca să n-o trezesc pe Ralu, ci să rămân acolo, în grădina din față, în balansoarul pe care-l montase Sergiu cu ani în urmă și pe care-l ungeam cu ulei de floarea-soarelui ca să nu scârțâie. Scrisesem un poem foarte lung, inspirat de Valéry, ale cărui catrene începeau invariabil cu versul „val după val" și a cărui eufonie aducea la mal câte un animal marin, straniu și preistoric, poemul pierzându-se în descrierea țepilor, cochiliilor, aripioarelor învelite-n ghimpi, a ochilor orbi, a organelor care luminau în întunericul abisului. Urmasem modelul „Cimitirului Marin" și îi jucam perfecțiunea neoclasică, calmul aparent al formei care aducea la suprafață, așa cum valurile o făceau cu acele creaturi, o stranietate dezordonată. Sergiu, care nu mai dădea de mult doi bani pe nobleța Casei cu Lei, adusese și montase în grădină pitici din ghips, șase la număr, toți zâmbind *unheimlich* sub lumina lunii, spiriduși malefici ascunși între ierburile înalte pe care de ani de zile nu le mai smulsese nimeni. Acolo, între lictorii kitsch-ului și cu fața la cei doi lei din piatră, citisem într-o noapte, devorând-o, *Nașterea tragediei* a lui Nietzsche, dar asta fusese cu ani în urmă, în liceu. Acum mă scufundam în *Paideuma* lui Frobenius sau în *Grecii și iraționalul* lui Dodds sau, rupt de simbolismul copilăriei, răsfoiam albumele cu reproduceri după Lucian Freud sau descifram textul lui Foucault despre *Meninele* lui Velázquez, ținând reproducerea sub un felinar de noapte.

Ralu își dezlănțuia întregul dispreț împotriva noii mele vieți, iar pornirea ei beneficia de energii comparabile cu ale unui vulcan în plină erupție.

— O să mori de foame, măi băiete! De foame!!! răcnea când mă vedea lâncezind în grădină cu o carte în față. Faci facultatea asta de pizde numai ca să mai stai patru ani pe capul meu. Ce-o să faci după? O să te faci profesor de liceu?

— Da, îi strigam de prin iarbă, exact asta o să mă fac! Profesor pedofil! Sau poet ratat, oricum ar fi, e mai bine decât zugrav...

Apoi o auzeam pufnind și trântind ușile după ea sau bocănind cu tocurile la care nu renunțase încă, deși începuse să capete proporții, și parcă vedeam gropile care se cască sub fiecare cui pe care-l înfige-n podea.

Ralu, ale cărei tablouri nu mai aveau căutare și le vindea doar uneori, când vreun galerist o suna și-i spunea că o pânză lăsată la el cu ani în urmă, de care uitaserăm cu toții, se dăduse cu o sumă ridicolă, din care își luase și el comisionul, muncea acum la o firmă de import-export deținută de niște iordanieni, dintre care se distingea Dinți-de-Fier, un arab micuț la vreo 50 de ani, cu dantura îngrozitoare, încălecată și înnegrită pe care-l invita duminica la masă, moment în care Sergiu trebuia să dispară, fie pe străzi până la lăsarea întunericului, fie în pod, unde citea în fotoliul pe care-l duseserăm acolo.

— Avem și noi Nebuna noastră din pod, glumeam de față cu arabul, iar Ralu se făcea stacojie de nervi, pe când inocentul Dinți-de-Fier, care nu citise nici *Jane Eyre*, dar nici *O mie și una de nopți* și nici simțul umorului nu îl prea avea, se uita la mine cu privirea unui bebeluș căruia i se arată degetul.

Ralu trăia cu teroarea unui mare cataclism apocaliptic deasupra capului. Imediat după Caritas începuse să-și cultive obsesia pentru această amenințare, așa că devenise caricatural de zgârcită. Își ascundea banii prin cotloane pe care însă i le ghiceam imediat, laolaltă cu bijuteriile

moştenite de la Psihi Mu, mâncarea noastră era invariabil pe bază de cartofi, iar eu trebuia să trăiesc exclusiv din banii primiţi săptămânal de la Genu, care mă chema duminica la el, în vila din Strada Orizontului, ca să-mi dea cei 15 lei pe care-i stabilise împreună cu soţia lui, Mariana-Cur-de-Fier, că ar trebui să fie de ajuns pentru subzistenţa mea. Asta până în anul al doilea de facultate, când m-a tras deoparte, la înmormântarea socrului lui, la mănăstirea Căldăruşani şi mi-a spus pe un ton protocolar în care am ghicit parcă şi o nuanţă de jenă, ceea ce m-a jignit şi mai tare:

— Michi, va trebui să sistăm alocaţia ta. Nu e o perioadă tocmai bună şi am şi eu destule probleme acasă.

Când avea mai multe motive decât de obicei să se simtă ca un căcat, lua tonul ăsta fals şi peremptoriu, în faţa căruia plecam capul în pământ şi mă lăsam cuprins de ruşine şi de milă faţă de propria mea fiinţă. De data asta, discursul venea pe fondul unei înmormântări de un fast faraonic, la care participa toată mănăstirea, de la stareţ la ultimul novice, după ce abia se stinsese dangătul jeluitor al clopotelor şi lumea se îndrepta spre maşinile de teren trase pe o pajişte, în buza mormântului, la liziera livezii de pruni care fusese sădită de mort şi pe care familia încă o deţinea.

Am dat din cap c-am înţeles, apoi ne-am îndreptat amândoi, maturi şi înţelepţi, spre Mercedesul lui, care avea să ne ducă la vila lui, unde trăia cu soţia lui, cu fiul lui cel mic şi cu un câine negru cu halenă şi blană sârmoasă, dar şi cu o pisică grasă pe nume Vichi.

În lipsa oricărei alternative, am început să caut de lucru, iar prima ocazie găsită a fost să traduc pentru o editură cu care mai colabora Ralu din când în când. Traduceam romane de dragoste ale căror coperte erau toate variaţii pe aceeaşi temă: o femeie puternică (îţi dădeai seama că e puternică pentru că avea părul foarte înfoiat, ca o coamă, tapat în stilul anilor '80, dar şi pentru că nu se sfia să-şi arate sânii bombaţi prin cămaşa

care stătea să plesnească) ezita între a-i ceda și a i se împotrivi unui bărbat la fel de puternic (cămașă de blugi descheiată la primii trei nasturi, pectorali lucrați, păr negru tăciune/blond ca de armăsar bălan, dantură sclipitoare, zâmbet de carnasier). Interiorul cărții nu aducea multe amănunte în plus. Difereau numele și meseriile protagoniștilor, în rest, aveam de-a face doar cu permutări și cu o engleză atât de săracă, încât le-ar fi putut traduce și un copil de școală generală. Mai apărea, atunci când scriitoarea probabil se rătăcise în meserie de prin alte orizonturi, un personaj negativ, de cele mai multe ori fostul iubit al protagonistei, un *stalker* netrebnic căreia femeia îi cedase în trecut pentru că fusese vulnerabilă în fața minciunilor și falsei lui declarații de dragoste. Protagonistul, în schimb, era un tip dintr-o bucată, el nu stătea să lingușească ființa fragilă (dar puternică) din fața lui și la început o repezea (de multe ori el era patronul ranch-ului unde ea se angaja femeie bună la toate, un administrator ce se dovedea repede a fi excepțional, în ciuda faptului că era o mână de om – cu sâni plini însă), o punea la munci umilitoare, dar seara, când își sorbeau ceaiul pe verandă, armura lui începea să se crape, pentru că: 1) avea un copil pe care-l iubea ca pe ochii din cap, iar în eroina noastră ghicea un instinct matern salvator; 2) calul lui preferat, un mustang pe nume Bolt, tocmai fusese diagnosticat cu cancer testicular, iar presimțirea morții acelui animal superb, ai cărui mușchi jucau sub lumina lunii, îi aducea lacrimi în ochii albaștri și impenetrabili. Personajul negativ era mai mereu brunet sau roșcat, uscățiv (ca mine) și era foarte priceput cu vorbele. El revenea din smârcurile trecutului, fie pentru că amintirea sânilor imperiali ai protagonistei nu-i dădea pace, fie pentru că punea la cale un complot ca să înhațe banii eroului. De cele mai multe ori era avocat, alteori psiholog, în funcție de problemele pe care scriitoarea le avusese în viață.

Traduceam cu pasiune, sughițând, și, din când în când, dădeam buzna peste Ralu, care stătea în sufragerie, la

televizor, şi povesteam câte-o scenă în care autoarea îşi dorea să fie picantă („S-a aplecat deasupra mea, i-am inspirat parfumul bărbătesc cu iz de mosc, mâna lui puternică mi-a înconjurat mijlocul şi i-am simţit buzele acoperindu-mi gura, apoi limba lui aspră, ca de motan, pătrunzându-mi printre dinţi şi am simţit că mi se moaie genunchii şi am oftat, cedându-i acelui necunoscut puternic şi frumos, spunându-mi în gând: Sally, ai făcut-o din nou de oaie!"), spre amuzamentul lui Sergiu, dar atrăgând privirea furioasă a lui Ralu, care simţea că-mi bat joc de noua ei meserie, pe care o practica cu aceleaşi gesturi snoabe cu care citea sâmbătă seara în cadă.

Toate amintirile astea se învălmăşeau în mintea mea când intram în sala mică, de la etajul 3 al Facultăţii de Istorie, unde ştiam că mă aşteaptă chinul de pe pământ, dar şi fata ceacâră pe care o visam în rolul personajului negativ din cărţile traduse în urmă cu ceva vreme. Probabil că am făcut-o intenţionat, însă în după-amiaza aceea am deviat puţin de la analiza *De bello...* şi am început să le vorbesc despre instituţia căsătoriei la romani, apoi am coborât un pic în timp şi le-am vorbit despre poziţia femeii în polisul grec şi am glisat la o discuţie despre relaţia discipol-maestru, la erosul paideic, la omul-disc platonician, iar când am ridicat privirea, am văzut că mă fixează cu un zâmbet ironic în colţul gurii, aşa că m-am întrerupt şi i-am zâmbit, apoi am hotărât să risc şi s-o întreb direct:

— Aveţi vreo nelămurire?

Iar în liniştea care s-a lăsat, străpunsă doar de chiţcăielile venite din spate, mi-a răspuns cu voce groasă, de fumătoare, nebănuită de sub pielea străvezie, străbătută de vene ca şerpii lui Laocoon:

— A, nu, dom profesor, mă întrebam doar dacă relaţia asta, maestru matur – discipol tânăr, e valabilă şi între bărbaţi şi femei.

S-au auzit râsete şi cineva a completat în surdină cu un comentariu despre bătrânii milionari şi amantele lor mult mai tinere.

Am simţit că pierd controlul, aşa că am virat-o rapid spre literatură, unde mă simţeam mult mai bine:

— Da, oricât de ciudat ar părea, nu şi dacă luăm ca etalon cazul aruncat din public. Bănuiesc că aţi citit *Lolita*...

Un cor de confirmări şi de chicoteli, ba chiar şi un val de hăuluri indignate.

— Şi, iarăşi, bănuiesc că sunteţi de părere că aţi citit un roman despre un pedofil şi micuţa lui victimă, nu?

M-am uitat în ochii ei şi am văzut că nu mai zâmbea, doar mă privea cu o atenţie nedisimulată, în timp ce din jur veneau tot soiul de completări, toate având însă în centru indignarea la adresa lui Humbert Humbert.

Am ridicat mâna, încercând să fac linişte (inutil), şi am continuat să vorbesc mai tare:

— Mai ştie cineva cum se termină romanul?

Linişte.

— Vă amintesc eu. Humbert o regăseşte după mulţi ani pe Lo, pe Dolores, care acum e o tânără femeie, mamă, şi, în ciuda a tot ceea ce ştim şi ştie el însuşi despre natura lui „monstruoasă", e gata să rămână cu ea, dacă-i va permite. Viciul lui Humbert s-a transformat în iubire. Iar aici nu văd altceva decât acea relaţie maestru-discipol despre care vorbeam, care e bidirecţională.

Vorbeam şi, pe măsură ce-mi auzeam vocea pierită, tot ce spuneam îmi părea fals, tocmai pentru că, deşi îmi susţineam părerea sinceră, nu spuneam tot, nu-mi permiteam să intru cu capul în zid.

— Iar asta-l absolvă pe Humbert?

Nu vorbea cu nerv, dar era tăioasă, simţeam c-o irită subiectul şi că are o părere clară, aşa că am încercat să deviez, ca să nu rămân pe terenul acela mlăştinos.

— Nu, nu-l absolvă, numai că nu condamnarea sau achitarea fac obiectul romanului. Un roman ca ăsta e imens, are o plajă de semnificaţie atât de largă, încât a spune că...

— Deci moralitatea trebuie exclusă total din literatură?

O simţeam din ce în ce mai pornită şi aveam senzaţia neplăcută şi totuşi incitantă că nervii ei îmi erau cumva adresaţi.

— Nu exclusă, dar nici mutată în dulapul cu instrumente de interpretare. Sunt foarte multe cărţi străbătute de fiorul moralităţii, care însă nu fac doi bani.

— Şi cărţi imorale proaste nu sunt?

— Ba da, tocmai de-aia am spus că moralitatea unei opere de artă trebuie lăsată în afara discuţiei. Numai că în cazul de faţă obiectul muncii e foarte delicat. Dacă aş spune că e vorba despre o declaraţie de dragoste pentru limba engleză, de exem...

— De ce vorbiţi despre *Lolita* la un seminar de istorie antică?

Am simţit că mă înroşesc şi că o să mă bâlbâi. Iar când am privit-o, am înţeles că-şi bătuse joc de mine şi că toată sala urmărise cu sufletul la gură dialogul ăsta în care eu jucam rolul interogatului.

— Adică eu am înţeles legătura, a reluat ea şi am început să sper că-mi va arunca un capăt de frânghie, ceea ce a şi făcut. Dar eu cred că moralitatea nu poate fi exclusă din domeniul istoriei, nu-i aşa, dom profesor?

Purta o cămaşă albă, masculină, largă, care-i stătea mai puţin bine decât helanca neagră pe care o îmbrăca de obicei şi care contrasta cu tenul ei cadaveric.

— Cred că moralitatea e exterioară mişcării istorice, un construct ataşat mişcării istorice, ca un fel de dovadă fabricată după stabilirea sentinţei. Marile forţe istorice nu au în vedere factorul moral al acţiunii politice decât în scrierea discursurilor. În plus, puneţi-vă întrebarea asta: de ce ne pasionează atât de mult moralitatea artei, în schimb în istorie ne lasă indiferenţi? Adică... – încerc să-mi ordonez gândurile – de ce nu suntem, cum să zic, indignaţi ontologic de izbucnirile infernale ale istoriei. Pentru că asta ar atrage necesitatea unei sinucideri colective. Dar asta e o abordare metonimică a istoriei...

Am simţit-o nemulţumită.

— Priviți istoria ca pe o narațiune. Cu personaje necreditabile. În care cunoaștem doar părți din viziunea obiectivă, totală, care nu e decât un construct. Moralitatea istoriei e un adaos extern care vine în siajul evenimentelor. De câte ori n-ați auzit spunându-se sau chiar ați șoptit dumneavoastră, privind la televizor știri despre un atentat terorist sau un masacru, „Cum au putut face niște oameni așa ceva?". Gândiți-vă la evreii dintr-un ștetl galițian, care aud pașii mulțimilor de creștini apropiindu-se... Gândiți-vă la frumosul și admiratul Alexandru, care face prăpăd în Teba sau în Tyr... la creștinii care rad întregi comunități de catari de pe fața pământului. E cum îi spunea Freud într-un eseu despre război: o interdicție atât de puternică, precum e cea de a ucide, nu poate semnala decât o pulsiune la fel de puternică împotriva căreia se ridică. La fel, schimbând domeniul, indignarea împotriva lui Humbert Humbert și a întregii lui paradigme nu semnalează vreo delicatețe morală înnăscută a cititorilor, mai curând lipsa ei. La fel de înnăscută...

— Și atunci ce căutăm aici? mi-a retezat discursul cu o mină serioasă.

M-am uitat la ceas și mi-am dat seama că am scăpat, mai aveam două minute:

— Același Freud o spune: etica este rezultatul istoriei umanității. Încercăm să înțelegem, căutăm modele, citim povești. Dar acum, că am iscat discuția asta aprinsă, îmi dau seama că probabil am exagerat vorbind despre *Lolita*. Poate ar fi trebuit, mai curând, să vă dau alt exemplu, *Vestibul*...

Am văzut-o nedumerită și roșind, probabil că nu citise.

— E cel mai bun roman al lui Ivasiuc... deși e primul, pe cât se poate de depolitizat și de uman.

Am început să-mi strâng lucrurile și am ținut capul în pământ cât timp am simțit că studenții ies, rând pe rând. Când am ridicat privirea, era acolo, în bancă, cu părul creț explodat în toate direcțiile și cu privirea ei bicoloră ațintită asupra mea.

— V-am supărat?

Vocea bărbătească s-a înmuiat şi m-am simţit murdar, ca şi cum aş fi plănuit întreaga ceartă, apoi m-a izbit gafa monumentală pe care o făcusem cu *Vestibul*, gafă care nu era probabil decât o capcană stângace a unui bărbat de 40 de ani ce are drept atu doar o carte veche, citită în anul al doilea de facultate.

— Nu, deloc, e plăcut să mai ai dovezi de inteligenţă şi curiozitate în timpul unui seminar...

A zâmbit.

— Cum spuneaţi că se numeşte romanul lui Ivasiuc? Am încercat să citesc *Apa* şi nu l-am putut termina...

Mi-am înfipt unghiile în palmă:

— *Vestibul.*

Sec, gura uscată.

— Vă mulţumesc şi vă cer scuze încă o dată.

S-a răsucit pe călcâie şi a luat-o spre uşă cu un mers hotărât, bărbătesc, fluturând în jurul corpului fusta neagră, înfoiată, de sub care apăreau converşii albi. Am rămas aşa, uitându-mă după ea, până când a ieşit pe uşă fără să privească înapoi.

*

În seara aceea am mers direct acasă, cu o pauză doar pentru a cumpăra câteva beri şi ţigări, purtând în ceafă prezenţa strivitoare a propriei prostii, dar şi senzaţia iritantă că alunec într-o situaţie fatală. Relaţia cu Ioana ajunsese în cel mai de jos punct al ei, dormeam fiecare pe partea lui, atenţi să nu ne atingem, aşa că, atunci când se trezea noaptea şi n-o auzea nimeni strigând, Maria găsea mereu destul loc între noi în care să se strecoare. Dimineaţa plecau toţi trei fără să mă trezească, dar ştiind că mă prefac că dorm, că stau cu pleoapele strânse şi că aştept să rămân singur. Mă simţeam obosit, sleit şi primii paşi pe care-i făceam, spre toaletă sau direct în balcon, unde-mi fumam primele ţigări, erau grei de parcă aş fi

urcat un munte. Câteodată însă ne trezeam amândoi în toiul nopții, probabil fiecare din coșmarul lui, și ne îmbrățișam de frică, leoarcă de transpirație, cu gurile duhnind de putregaiul nopții și pipăindu-ne unul celuilalt crăpăturile uscate și mai străine ale bătrâneții, într-o căutare jalnică ca o excavare arheologică. De obicei îmi venea foarte greu să adorm după câte un episod din acesta de pavor nocturn și mergeam în sufragerie, după ce treceam prin camera minusculă unde dormeau copiii în două paturi suprapuse, Matei răstignit în cel de sus, răscrăcărat, respirând pe gură, cu mâinile aruncate-n lături în abandon, iar cea mică, Maria, strânsă ghem, un *armadillo* rătăcit în cartierul Tineretului prin cine știe ce misterios transfer biologic. Mă ghemuiam ca ea, pe canapeaua pătată din sufragerie, și mă uitam până dimineață la seriale polițiste, analizându-mi fiecare respirație, fiecare înțepătură a plămânilor sau fiecare tresărire a viscerelor. Reușeam să adorm odată cu lumina și mă trezeam cu dureri cumplite de cap, cu senzația stranie că sunt făcut din bucăți disparate lipite prost.

În seara aceea însă mi-am dat seama că nu-mi pot stăpâni o veselie care risca să pară suspectă în mica noastră bucătărie unde ne adunam să gătim masa de seară. În timp ce tăiam ceapa pe tejgheaua de lângă aragaz, am început să fredonez o melodie tâmpită care se auzea din radioul de pe masă. M-am simțit ca spionul venit din ceață, care e gata să se dea de gol printr-un derapaj sentimental, așa că m-am abținut și mi-am asumat privirea posacă cu care-mi obișnuisem familia.

După ce am culcat copiii, am încercat să fac câteva flotări, sub privirile ironice ale Ioanei, dar am renunțat și mi-am reluat programul obișnuit: berile, țigările, cearta legată de fumul care invada casa și ajungea în camera celor mici, apoi derapajele micului conflict înspre zone neguroase care invariabil ajungeau la viața noastră sexuală inexistentă sau atât de firavă, încât abia mai pâlpâia.

— Ai adunat atâta dispreț față de mine, încât s-a transformat în scârbă! mi-a aruncat înainte de a se retrage-n dormitor, un reproș pe care-l auzeam așa de des, că nici nu mă mai întrebam dacă e real sau nu.

— Iar citezi din căcaturile alea de cărți?

Știam că o enervează să mă leg de bibliografia ei de doctorat, pentru că, la rândul ei, bănuia că-i reproșez chiar existența acelui doctorat, reproș născut din chiar misoginismul meu adânc înrădăcinat. Și nu era departe de adevăr, în sinea mea uram acest doctorat care venea la doi ani după al meu, uram serviciul ei în PR, care aducea mai mulți bani decât al meu, uram teoriile feministe pe care le citea seara, în pat, cu un creion în mână, deși nu sublinia nimic cu el.

— Căcaturi de cărți! Te auzi cum vorbești? Te uiți la tine? Când vii acasă, parcă intră moartea pe ușă!

Și pleca trântind ușa, ăsta era apogeul certurilor noastre. Aveam de ales: puteam să merg după ea și să vorbesc singur, pentru că nu-mi mai răspundea, sau să mă înfund în baia de 2 pe 2, unde aveam voie să fumez noaptea. Așa că am ales varianta a doua. Eram prea vesel pentru o ceartă.

•

Abia a doua zi, când pregăteam seminarul opțional de istorie antică, unde deviam pe cât posibil spre literatura clasică – azi *Antigona* –, mi-am dat seama că-mi stă pe creier *Vestibulul* lui Ivasiuc. După cum se comportase la seminarul anterior, adică inteligent și intransigent, recomandarea unei cărți despre dragostea unui bătrân profesor pentru o studentă avea să fie destul de transparentă. Și mai ciudat era că titlul îmi venise în minte fără nici o intenție ascunsă, uram genul ăsta de profesori libidinoși. Totuși, creierul îmi jucase o festă. Ceea ce-mi făcea și acum, pentru că, în timp ce reciteam discursul Antigonei, personajul lui Sofocle nu mai era silueta albă, însângerată

din imaginația mea, ci o fată cu părul negru, creț, cu pielea străvezie prin care palpitau șerpii lui Laocoon. Am hotărât să vorbesc din amintiri la seminar și am început să caut *Vestibul* în bibliotecă. Nu l-am găsit și, așa cum mi se întâmpla în asemenea situații, m-am enervat și am trântit rafturi întregi la podea, căutând coperta galbenă pe care o aveam în minte din facultate. După o oră de căutări, nereușind să dau de ea, a trebuit să mă îmbrac și să plec la curs. Era primăvară și în jurul universității studentele începuseră să poarte fuste scurte, ceea ce pentru un bărbat de aproape 40 de ani care nu a mai făcut sex de câteva luni e o încercare de multe ori cumplită. Urcam scările cu capul în pământ înspre etajul 3, acolo unde mă mazilea marele istoric, șef de catedră, când am ridicat capul, presimțind ce avea să se întâmple, și, într-adevăr, am văzut-o coborând, ne-am privit în ochi în timp ce străbăteam simultan cele șapte-opt trepte care ne despărțeau și, când am ajuns aproape unul de celălalt și am dat din cap în semn de salut, mi-a zâmbit și a ridicat spre mine o carte cu copertă neagră și mi-a spus încet:

— Bună ziua, domnule profesor. Ia uitați ce discipol cuminte sunt!

În mână ținea *Vestibul*, iar când am văzut cartea, mi-am dat seama că are coperta neagră, nu galbenă, că doar literele titlului erau galbene, așa că toată căutarea mea fusese aiurea și, cât am gândit lucrul ăsta, ea m-a depășit, iar mie mi-a fost rușine să mă întorc și să mai spun ceva. M-am gândit tot cursul doar la coperta neagră și, în timp ce vorbeam sau tăceam privind în gol, am simțit că nu mai suport ziua aia, așa că le-am dat drumul mai devreme, apoi m-am înfundat în restaurantul din pasajul de lângă Teatrul Odeon, unde am băut repede două beri reci și am fumat uitându-mă prin ecranul televizorului unde cânta inevitabil Delia și ignorând apelurile și mesajele de pe telefonul mobil, până când am putut să-mi tolerez din

nou realitatea, dar asta a durat foarte puţin, pentru că imediat mi-a zburat gândul la nopţile din anii primei facultăţi, pierdute sau câştigate în aceeaşi zonă, şi mi-a trecut prin minte că Bucureştiul e o hartă a durerilor mele, am câte un steguleţ roşu înfipt prin fiecare bar, restaurant, club de noapte, bibliotecă, cartier de blocuri, cartier de vile.

Era evident însă că toate acele răni şi evenimente bine ancorate în harta oraşului au o calitate a prezenţei, o acuitate a trăirii, care lipseşte prezentului, că-mi ies din amorţeala meseriei şi a căsniciei doar când încerc să rememorez nopţile interminabile de discuţii şi vodcă, din vremea când mergeam prin oraşul cufundat în noapte fără a încerca să îmblânzesc un vulcan pe care-l simţeam în coşul pieptului şi pe care-l preţuiam mai mult decât viaţa în sine, decât bunul-simţ, prestigiul profesional sau opinia celorlalţi despre mine.

Am continuat să mă fofilez pe lângă ziduri, s-o evit pe studenta Lucia, cea cu sânii mari şi cu fustele ei plisate ce-i acopereau bocancii negri, Lucia, cea cu pielea străvezie şi cu un tremur uşor al mâinilor (pe care le bănuiam mereu îngheţate, pentru că ar fi avut circulaţia proastă, la fel şi picioarele, iar când ajungeam acolo, trebuia să găsesc imediat un loc în care să mă ascund şi să mă masturbez, pentru că mereu am găsit fascinante picioarele femeilor, pornind de la labele mitocăneşti, oribile ale vecinelor de pe Aleea Solca, pe care le urmăream cu ochii holbaţi cum se târâiau prin praf, cu degetele încovrigate ieşind din papucii de cauciuc, şi până la sandalele romane din prezent, care arătau linia elegantă a piciorului, aşa că de multe ori mă trezeam fixând, vara, în metrou, asemenea picioare, indiferent de privirea indignată a posesoarei), Lucia cu părul negru, creţ şi ochii ceacâri.

Dar, aşa cum se întâmplă într-un asemenea joc al seducţiei (când eşti, fără s-o conştientizezi, victimă cu mult înaintea primelor gesturi compromiţătoare), cu cât o

evitam mai mult, cu atât mă gândeam mai mult la ea şi aşteptam seminarele la care ştiam că vine cu o emoţie pe care o credeam moartă în mine, iar când, foarte rar, se întâmpla să lipsească, dezamăgirea mea se dovedea a fi cruntă, ineluctabilă, mă simţeam pustiit şi lipsit de energie. Într-o asemenea zi, când lipsa ei transformase întregul seminar despre *Catilinare* într-o jalnică tragere de timp, mai precis într-o tăcere asurzitoare, în care studenţii se uitau pe geam, iar eu mă prefăceam că aştept răspunsul la o întrebare relativ simplă („Explicaţi rolul retoric al incipitului primei *Catilinare*"), s-a deschis uşa cu o violenţă care ne-a scos pe toţi din visare şi uşa dată de perete a făcut loc siluetei ei înfoiate, unei fuste negre cu multe voaluri şi straturi, o tornadă neagră, care în zona bustului lăsa loc, contrapunctic, unui bluze negre, mulate, ce-i scotea în evidenţă torsul jignitor, şi atunci am crezut c-o să fac un gest greşit de emoţie, ba chiar am realizat că aşteptarea mea, pe lângă stratul erotic evident, începea să aibă şi un substrat emoţional aparent nesexual. Mi-a cerut scuze într-un mod foarte matur (maturitatea ei, prin contrast cu oile behăitoare din jur, îţi sărea în ochi), dar nu şi-a putut ascunde un vag amuzament, surâzând probabil în faţa încremenirii mele (aveam, probabil, figura personajului care stă cu spatele în tabloul lui Caravaggio, *Cina din Emaus*, cel care i-a contact, violent, cu numinosul) pline de uşurare, stupoare, adoraţie şi, probabil, ridicol.

Irumperea ei în clasă a fost, cred, momentul în care mi-am dat seama că există o urgenţă biologică şi psihologică în a acţiona: a nega acest imperativ, precum şi semnalele unui joc al seducţiei însemna să neg şi să anulez prin negare un colac de salvare esenţial supravieţuirii. Era, poate, ultima şansă pe care o mai aveam de a fute o asemenea fiinţă miraculoasă şi nu aveam de gând să mi-o refuz. Principala problemă însă era că jucasem încă de la început rolul victimei în acest joc al seducţiei. Toate mutările mele, oricât de agresive ar fi părut, fuseseră

fie inconştiente, fie călăuzite de ea, aşa că trebuia să-mi accept în continuare pasivitatea, să stau la primire, încercând în acelaşi timp să facilitez cât mai multe întâlniri, să-i dau ocazia de a-şi face mutările cu agresivitate.

Am observat că după seminar se îndrepta invariabil spre sala de lectură şi, chiar dacă statutul îmi permitea să împrumut cărţi aflate la fondul de sală, mi-am schimbat programul astfel încât să fiu în sală atunci când era şi ea acolo, aşezat la o distanţă sigură, concentrându-mă asupra cefei ei subţiri, asupra mişcărilor cu care-şi dădea părul într-o parte sau a gestului bărbătesc cu care-şi scotea ochelarii cu ramă groasă, neagră şi apoi îşi masa ochii şi şaua nasului cu indexul şi degetul mare, pe care purta un inel gros, gravat cu rune.

Şi, inevitabil, gândul îmi fugea la iubirea mea din facultate, începută în acelaşi loc neschimbat (apăruse un computer nou, existau lămpi la fiecare masă), îngheţat la propriu în timp şi-n spaţiu. Şi mi-am dat seama că e cu neputinţă să nu se întâmple acelaşi lucru şi că nu are absolut nici un sens să mă împotrivesc, pentru că, atunci când asemenea evenimente sunt pe cale să se întâmple, îmi sunt impuse, nu mai au nici o legătură cu voinţa mea sau cu bunul-simţ burghez pe care mi-l injectasem în ultimii ani, dar care mă făcea profund nefericit, ca şi pe întreaga mea familie. Iar când am înţeles lucrul ăsta, am simţit o eliberare, probabil cea pe care o simte sinucigaşul care ştie că după gestul lui nu mai sunt durere şi nici îndoială. De fiecare dată când am schimbat cursul evenimentelor, când am cotit la dreapta atunci când drumul indica cu certitudine un traseu care să înainteze sau să cotească la stânga, când am hotărât s-o iau prin pădure, să părăsesc traseul clar marcat, de fiecare dată lucrurile s-au schimbat radical şi nimic nu mi-a făcut vreodată mai mare plăcere. La fel cum invazia Rusiei din 1941, celebra Operaţiune Barbarossa, a consternat întreaga lume, la fel cum cruciada condusă de Frederic Barbarossa nu a fost decât o sinucidere glorioasă, cum amândouă

au fost autodafeuri care au angrenat în focul lor întreaga lume, fiinţa mea netrebnică şi divină îşi cerea dreptul la dramă, un mic rol pe scenă. M-am redescoperit mereu micul spectator al scenelor mortuare din Cimitirul Evreiesc, la mai bine de un deceniu după ce am părăsit Casa cu Lei.

*

Se întâmpla ca în unele nopţi, sătul de fumatul şi reveriile alcoolice din baia noastră de 2 pe 2, să mă îmbrac şi să ies în oraş, să încerc să-mi reinjectez viaţa cu amintirea unei tinereţi nocturne, aşa că ajungeam prin cluburi sau baruri unde nu mă mai potriveam deloc, ca un dinozaur în menajeria de sticlă. Nu făceam decât să beau şi să ascult o muzică pe care n-o înţelegeam, să dau bezmetic din cap cu o bere în mână printre alţi oameni care dădeau şi ei din cap cu beri în mână până când intram într-un *bardo* satanic ca un uter supradimensionat, din vată de sticlă, până când cădeam pe sub o masă şi mă trezeau ospătarii care începeau să strângă cioburile şi beţivii în buza dimineţii. Atunci mă ridicam şi priveam primele semne ale noii zile din stradă, optimist, alert, indiferent la imaginile care-mi reveneau în minte, rănit doar de lumina care se năştea printre vârfurile clădirilor. Ajungeam acasă pustiit, obosit, dar gata s-o iau de la capăt.

De cele mai multe ori preferam vechile cluburi din studenţia mea, care încă mai funcţionau şi unde întâlneam alţi golemi asemenea mie, bărbaţi trecuţi bine de 30 de ani care reveneau să-şi lingă visele şi sexualitatea pierdută şi care tânjeau în mod evident după o aventură romantică „ca pe vremuri", cu o studentă săracă, din provincie, pe care s-o impresioneze cu salariul lor stabil şi cu o ştiinţă blazată a vieţii care să compenseze părul rărit şi burta ce plesneşte de sub tricoul cu Slayer. Aşa că ajungeam adesea în Club A şi de multe ori cădeam într-o reverie tristă,

privind cururile bombate de sub blugii tăiați, paietele pe care cu zece ani în urmă le-aș fi considerat de prost-gust, converșii universali și gențile ieftine de damă. Mă simțeam mai bine aici decât în orice alt loc de fițe și la modă, pentru că aici puteam continua să mă bălăcesc într-o tristețe generalizată, într-o sărăcie nefardată. Chiar dacă trecuse mai bine de un deceniu de când veneam aici, nu se schimbase absolut nimic, nici muzica (anii '90, MTV-ul și VIVA), nici măcar veceul în care stăteam aliniați ca niște vite la furajat, stropindu-ne unii altora încălțămintea.

Aici am întâlnit-o pe Lucia, într-o noapte în care mă simțeam îngrozitor, plecat de acasă în mijlocul unui scandal. Începusem să cântăresc, pentru prima oară, ideea de a mă despărți de Ioana, iar perspectiva de a-mi părăsi copiii mă fragiliza și-mi dădea niște bufeuri emoționale pe care le ascundeam după niște ochelari de soare negri. Ca de obicei în asemenea situații, eram paralizat de milă față de propria persoană și refăceam scenarii după scenarii, toate desprinse, ca imagine, din filme pe care le văzusem cu Ralu în copilărie, filme de unde ea ieșea zguduită, cu pieptul frământat de icnete și suspine, care mă aduceau și pe mine în pragul lacrimilor, și mergeam așa, ținându-ne de mână, de la Cinema Patria sau Scala până la stația de metrou Pieptănari, uniți de o durere autentică și în același timp artistică, durere ce ne învăluia în toată ziua respectivă și ne făcea să fim blânzi unul cu celălalt, așa cum personajele filmului, cele negative, ar fi trebuit să se poarte cu eroii năpăstuiți. Când am văzut *Gară pentru doi* prima oară, la Cinema București, a trebuit să așteptăm în gangul care dădea în străduța din spate câteva minute bune pentru ca Ralu să se liniștească destul cât să putem ieși la lumina zilei. Scena în care bărbatul întemnițat pe nedrept, care se sacrifică pentru o soție bețivă și nerecunoscătoare, și iubita lui cea inimoasă cad în nămeți lângă gardul pușcăriei și încep să cânte la acordeon, sprijiniți spate-n spate... o, Zei! Tot patetismul din sufletele noastre, însetate de ceva ce n-am știut să ne

descriem niciodată unul altuia, să-i spunem „dragoste" în lipsă de ceva mai bun, se regăsea acolo, în siropul acelui film rusesc. Tot acolo era și situația noastră – singuri împotriva tuturor, înconjurați de granițe amenințate, izolați într-un luminiș dintr-o pădure întunecată din desișurile căreia se zăreau strălucind ochii înroșiți de ură ai unor bestii necunoscute. Și în amintirea mea din acea seară, când ieșeam de la Cinema București, ningea și viscolea, iar Ralu purta o haină din blană de nutrie și avea niște cizme de eschimos, uriașe, care-i ajungeau până la genunchi, și mergeam împotriva vântului, ținându-ne de braț, plângând și strigând unul la celălalt, ca să acoperim simfonia dezlănțuită a vântului, spre stația de metrou Universitate.

Un alt film care ne-a satisfăcut nevoia de tragedie a fost *Love Story*, pentru că acolo puteam să ne identificăm cu situația bieților îndrăgostiți: și la noi, adică în istoria întunecată a lui Ralu cu Genu, familia lui fusese bogată și lipsită de suflet, împotrivindu-se uniunii odorului cu tânăra frumoasă, dar cu origine nesănătoasă. Nu trebuia să-mi explice, pe măsură ce urmăream derularea dramatică a evenimentelor de pe ecran, vedeam în minte filmul iubirii ei cu tânărul fiu de colonel, relația ei spinoasă cu familia de nomenclaturiști din Tineretului care nu a vrut-o de la bun început, poveștile ei se suprapuneau cu cea a filmului, iar mintea mea era pregătită să decupeze, să strunjească colțurile care atârnau flenduri, astfel încât cele două fire narative să se potrivească perfect. Peste părul creț, blond al lui Ryan O'Neal așezam o chelie care urca până-n creștet, îi închideam tenul, deasupra buzei îi creștea mustața neagră, îi luam vreo 30 de kile și îi întunecam privirea. Frumusețea delicată a lui Ali MacGraw lăsa locul celei fruste, solide a lui Ralu, cu sânii ei ca două mingi de fotbal și picioarele lungi și țapene, de iapă bine hrănită, și așa tragedia americană devenea în mintea mea o comedie care rula tot pe muzica înfiorătoare a lui Francis Lai. Ralu plângea în hohote, iar finalul filmului ne găsea întotdeauna emoționați și rușinați de propriile sentimente, eu

de amuzamentul pe care mi-l producea filmul din cap, ea de mila faţă de propriul destin pe care pelicula văzută timp de o săptămână la Cinema Patria, apoi încă una la Cinema Aurora i-o răscolea. Serile erau dedicate discuţiilor şi paralelelor fine trasate între tragedia americană şi cea din Tineretului.

— Că şi Ovidius, pe care-l ţii tu de mare om, să ştii că ăla mi-a făcut mie cel mai mult rău. Cel puţin cât am stat la ei, când eram borţoasă cu tine, mi-a făcut viaţa un iad.

Iar de aici începea povestea puiului la cuptor, adevărată digresiune homerică destinată să ne poarte în mijlocul iadului unei căsnicii sortite eşecului de la bun început. Povestea puiului la cuptor spunea că în 1978, iarna, Cel Tânăr prinsese prima lui detaşare în străinătate, într-o ţară exotică, şansă de neratat în acei ani, aşa că hotărârea comună fusese ca Ralu să se mute cu Ovidius şi Meri, care locuiau pe aceeaşi stradă, în blocurile ce străjuiau Bulevardul Pionierilor, ca să fie îngrijită de socri. Aici însă descoperise adevărata faţă a rigorii cazone după principiile căreia se ghida existenţa apartamentului de trei camere: mese la ore fixe, culcarea la oră fixă şi un meniu care funcţiona prin rotaţie, fiind, de altfel, destul de puţin variat. Ieşea în evidenţă, în principal, celebra mâncare rece a lui Meri, care putea fi gătită fie cu limbă de vită, fie cu peşte sau, în cazul cel mai comun, cu pui. Era un sos rece, gros, cu măsline şi lămâie, în care pluteau bucăţi de carne, toate ingredientele fiind destul de greu de găsit, procurate însă de Ovidius de la popotă. Masa de dimineaţă însemna invariabil ouă ochiuri, la prânz se începea cu două felii de brânză şi o roşie, urma o ciorbă de legume, după care veneau fie mâncarea rece, fie un pilaf cu aripi de pui. Seara, după cum decretase Ovidius, se mânca uşor, adică fie griş cu lapte, fie un sendviş cu unt şi o cană cu ceai sau lapte. Chiar dacă afară s-ar fi dezlănţuit apocalipsa, chiar dacă mongolii ar fi invadat cartierul Tineretului, clădind în scuarul dinspre metrou o piramidă

uriaşă din ţeste de oameni, meniul lui Meri ar fi fost acelaşi. Ralu însă nu era genul de om care să accepte un program inflexibil, mai ales culinar, pentru că-i plăcea să mănânce (la bătrâneţe plăcerea ei avea să devină pasiunea care a transformat-o într-o masă de carne de 120 de kilograme, un munte de pofte şi de poveşti pline de ură), aşa că vorbea pe ascuns la telefon cu tatăl ei, Ianakis, care într-o vizită inopinată i-a strecurat un pui făcut la cuptor, pe care l-a ascuns în camera ei (cameră care fusese a lui Genu şi care mai apoi avea să devină a mea), sub pat. Noaptea scotea puiul şi mânca din el câte puţin, iar în aceste poveşti puiul devenea interminabil, un corn al abundenţei din care se înfrupta sărmana gravidă ostracizată.

Ralu nu putea vedea filme care n-o ajutau să se identifice cu o eroină chinuită: durerea i se părea atât de interesantă, încât cu vremea a început s-o joace, apoi s-o creeze cu adevărat. Gonea după dramă, se vedea prăbuşită în curtea Casei cu Lei, răcnind spre cerurile din care se revărsau puhoaie, cu mâinile ridicate înspre zei: De ceeeee!!!???

Filmele şi cărţile trebuiau atunci să-i ofere modele de identificare, oricât de îndepărtate, ca mintea ei să parcurgă înapoi drumul spre evenimente din trecut pe care să le modifice în aşa fel încât paralela să devină evidentă publicului, adică mie, unicul ei spectator. Pentru asta, *Love Story* era ideal: familia de bogătani (micii nomenclaturişti Lucescu) nu înţelege povestea reală de dragoste dintre tânărul student sportiv (Genu cel cu chelie de la 18 ani, cu braţe ca nişte picioare de porumbel era antrenor-jucător al echipei de baschet a ONT-ului) şi tânăra superbă, dar săracă, obligată să lucreze la biblioteca facultăţii (Ralu era deja divorţată de primul soţ, misteriosul Michi-cel-fugit-în-America, aşadar posesoarea unui dosar pătat, care locuia singură într-o garsonieră de pe Bulevardul Metalurgiei), şi face tot posibilul să împiedice căsătoria, asta însemnând chiar o eventuală dezmoştenire

(aici intervenea o discrepanță, și anume că Ovidius și Meri nu s-au opus căsătoriei, ci au devenit personaje negative abia după ce căsnicia s-a consumat și apoi s-a încheiat în mod tragic). Moartea tinerei, răpusă de o boală cruntă la 25 de ani, va stârni, prea târziu, regretele mogulilor lipsiți de suflet: aici aveam de-a face deja cu o proiecție în viitor, nelămurită, opacă, un viitor ce va scoate la lumină hybrisul familiei Lucescu și îi va aduce răzbunare și alinare (cele două fiind similare, dacă nu identice pentru Ralu) femeii nedreptățite, aruncate pe drumuri cu un copil în brațe.

*

Am văzut-o coborând scările în melc care aduceau încontinuu tineri în sala cu mese lungi și joase din lemn, tejghele paralele, aranjate simetric astfel încât să creeze cât mai mult spațiu, așadar i-am văzut mai întâi picioarele coborând ultimele trepte, cu acea tresărire pe care o avem când știm că un lucru imposibil, nesperat tocmai se va întâmpla, am urmărit cu groază picioarele lungi care coborau, treaptă după treaptă, anticipând ce se va întâmpla, o desfășurare a evenimentelor care numai fericită nu avea să fie. Mi-am dat seama foarte târziu, peste patru luni (doar atât a durat povestea mea clișeu), că în clipa aceea, când ea cobora scara, eu știam deja tot ce avea să se petreacă între noi, ba chiar știam că întreaga mea exaltare-clișeu de îndrăgostit avea să pună capăt adulterului-clișeu și avea să mă întoarcă la familia-mea-clișeu.

Când de sub streașina care acoperea ultimele trepte a apărut figura ei albă, străvezie, înconjurată de părul negru, sârmos, pe care peste o săptămână deja aveam să-l strâng în pumn în timp ce-i șopteam că-mi amintește de Gorgona lui Caravaggio și apoi să intru cu putere în ea, dorindu-mi să mor în pizda ei care se desfăcea ca o floare carnivoră și mă sugea înăuntru, în timp ce ochii ei mă priveau fix, dar absent, iar eu înlemneam, tremurând de vinovăție, de

ură, deci când i-am văzut în cele din urmă chipul, deja ne despărțiserăm.

Mi-am petrecut fie multe momente nocturne, fie după ce m-am trezit brusc, înspre dimineață, asudat, înfricoșat, cu inima bătând să-mi spargă pieptul, gândindu-mă la asemenea clipe cruciale, când aș fi putut proceda altfel. Nu neapărat alegerea greșită e cea care-mi aducea cele mai mari regrete, nu plângeam după un viitor alternativ, așa cum Ralu își construia un trecut paralel, ci mai curând reconstrucția acelei clipe care avea să mă ducă spre autodistrugere îmi dădea o voluptate de neînțeles. În zilele și nopțile de după scena de sex oral din curtea seminarului teologic, de unde a început lungul meu declin, când eram trezit doar de pașii ușori ai lui Meri sau ai lui Ovidius, care intrau tiptil să verifice, probabil, dacă mai trăiesc, am reluat, ca într-o sală privată de cinematograf, toate evenimentele care au dus acolo, le-am văzut și le-am revăzut cu încetinitorul, încercând nu să înțeleg, ci să mă bucur, senzual, de tragismul unui determinism absurd. Îmi trăiam ratarea cu voluptatea lui Hitler care, în 1941, ordona invadarea Uniunii Sovietice, deși știa foarte bine că asta va atrage sfârșitul celui de-al Treilea Reich. Nimic nu se compara cu voluptatea ratării, cu măreția unei prăbușiri spectaculoase.

Dar în pâcla alcoolizată și vag sentimentală a acelei nopți toate gesturile căpătau proporții imateriale, cosmice, iar faptul că la 3 dimineața eu – un bărbat de aproape 40 de ani care cu câteva ore în urmă se simțea ca un sac de cartofi ce a stat în soare câteva zile dansa încet, fără să audă muzica, cu o fată de 20 de ani care-i zâmbea ironic și totuși îl strângea de după umeri cu o forță care-i contrazicea aparenta indiferență, că apoi cei doi s-au sărutat în întunericul clubului în timp ce în jurul lor se dezlănțuise un pogo violent, care anunța închiderea, că apoi cei doi s-au urcat într-un taxi și au pornit spre o adresă din Cotroceni pe care bărbatul n-a înțeles-o, pentru că era inundat de un val de euforie, că, ajunși în

camera ei cu chirie, după ce au băut un pahar de vin, cei doi au făcut dragoste și încă una destul de reușită, toate astea mă fac să-mi spun acum că începutul acestei fraze, în care așez semnul egalității între mine și acel bărbat, este cu totul fals. Nu eu am fost protagonistul episodului-clișeu și nici nu dau vina pe zburdălnicia testosteronului care și-a adunat ultimele forțe pentru un ultim dans, nici pe dulceața pizdei acelei fete, pe care mi-o amintesc vag, ca-ntr-un coșmar, nici pe dezinhibarea ei care-mi injecta energie în vene sau pe discuțiile de după, care nici măcar nu erau tâmpite. Nu, toate astea sunt amănunte. Vina aș vrea s-o arunc, așa cum am făcut-o toată viața, asupra unui demon amoral care mi-a spus că justificarea neconformității cu normele, fie ele și sentimentale, e apanajul plebei. Și că, în fond (și la urma urmelor, cum ar fi adăugat Ralu în zilele ei bune), eu eram cel care dansase cu membrele leilor din pivnița casei, eu eram cel care îl văzuse pe bătrânul cu ochii albi și unghiile ca niște gheare sub Crematoriul Cenușa și mie îmi era hărăzit un rol important în halca de istorie universală care era propria mea viață.

Corpul Luciei avea o ciudățenie generală de care era conștientă, părea să fie aruncat pe cadrul osos al unui animal preistoric din care se iteau țepii coloanei – un stegozaur –, claviculele (și scobitura dintre ele și gât, unde-mi plăcea să-mi afund limba) erau proeminente, triunghiul de deasupra feselor, mereu transpirat ca o cavernă căptușită cu pluș, unde ejaculam după ce o futeam pe la spate privind cu o plăcere amuzată cum se strângea sperma ca-ntr-un lac vulcanic, genunchii și rotulele masive și, ca dintr-un alt film, sânii grei, asemănători cu ai lui Ralu, mai potriviți poate pe alt trup. Era, ca majoritatea colegilor ei, absolut indiferentă la cursul ulterior al vieții, spre deosebire de generația mea, amenințată de spectrul foametei și al șomajului, indus de părinții noștri supraviețuitori ai comunismului, dar dădea de multe ori dovadă de un placaj la realitate și o duritate care mă șocau. Avea

opinii ferme care mă enervau, mai ales cele politice, şi nu părea dispusă să se piardă prea mult în sentimentalisme, ceea ce-mi pica numai bine, pentru că scurta noastră relaţie a stat tot timpul sub semnul despărţirii. Spre dimineaţă, când gâfâiam întinşi în patul ei îngust de o persoană, apoi îmi beam cafeaua înainte de a pleca acasă, se aşeza turceşte lângă mine şi mânca pâine goală, mesteca bucata aia de coajă ca un cal, cu părul creţ căzut peste ochi, prin perdeaua căruia îmi examina corpul şi remarca cu voce tare lucruri stânjenitoare, cum ar fi că pielea destinsă a cotului meu începea să arate ca la bătrâni, că după sex coaiele îmi atârnă ca la moşnegi, sau mai descoperea câte un fir de păr alb care se iţea pe la ceafă. Îi plăcea să-şi bată joc de procesul acesta tragic al îmbătrânirii mele, dar o făcea cu detaşarea teoretică a unui copil. Era mai atentă decât mine la păstrarea aparenţelor, aşa că pe la 5 mă expedia cu un „Hai, dom profesor, acăsică, că se crapă de ziuă", iar detaşarea ei era cel mai puternic afrodiziac, aşa că o întindeam iarăşi pe spate şi eram uimit, cu aceeaşi intensitate, s-o descopăr umedă, mătăsoasă, în timp ce-i căutam cu limba printre dinţi resturi de cocă rămase de la pâinea aceea matinală. Plecam, ca să-mi provoc destinul, fără să fac duş, mirosind a pizda ei, a pâine îmbibată de salivă şi a subţiori de femeie şi în taxi îmi miroseam degetele cu ochii închişi până când vocea dogită a şoferului îmi spunea că am ajuns.

Ioana înţelesese totul şi, chiar dacă nu mai dormeam de câteva luni împreună, iar ea nu-mi mai reproşa nimic (cu excepţia fumului de ţigară care intra în camera copiilor), ştiam că mă aflu pe buza unui nou început, lucru care-mi accentua starea de euforie. Dimineaţa îmi prelungeam somnul pe cât posibil, ca să nu ne întâlnim, după care, când auzeam trântindu-se uşa de la intrare, mă repezeam în duş cuprins de energia unui tânăr îndrăgostit. Dar nu eram îndrăgostit, doar ce descopeream dimineaţa, aurora, cum ar spune nebunul din Torino, şi savuram toate clipele din buza eşecului.

De obicei, seminarele pe care le aveam împreună constituiau preludiul nopții, toate semnele discrete, toate aluziile (începusem să vorbesc la seminar îngrijorător de mult despre viața sexuală în Grecia și Roma antică, lucru ce mă transformase într-un soi de atracție pentru pițipoancele din ambele serii, drept care aveam *full-house*) pe care doar ea le putea pricepe, condimentate cu amănunte legate de corpul ei strecurate în descrierea unei statui (îi spusesem că aș vrea să-i tai sânii, să i-i decupez ca un criminal sadic, pentru că astfel s-ar fi transformat într-un kouros), construiau dorința care se manifesta noaptea în garsoniera din Cotroceni. Ne întâlneam ca doi infractori într-un bar vizavi de Grădina Botanică, pentru ritualicele *sex-drinks*, apoi plecam, ținându-ne de mână la adăpostul întunericului, până în camera ei de la mansardă din blocul cu patru etaje, unde mai beam un pahar de vin, apoi mă așezam în genunchi în timp ce-i trăgeam blugii negri, tăiați, în jos și-i lingeam labiile vineții, atât de întunecate față de pielea albă de pe restul corpului. Se întindea pe covor, cu capul dat pe spate și atunci coastele îi ieșeau cel mai mult în evidență, o viziune atât de erotică, încât îmi venea să plâng și chiar plângeam, cu capul înfundat în pizda udă, lingându-i sucurile amestecate cu lacrimi și rugându-mă la ceilalți zei să prelungească puțin fericirea asta.

Și fericirea nu se termina, pentru că de cele mai multe ori plăcerea mea lacrimogenă nu era decât preludiul sexului anal, precedat de imaginea acelui monstru preistoric care-și întorcea țepii spatelui spre mine, cu coapsele depărtate, oferindu-mi ochiul maro al dragostei noastre, o smochină coaptă căruia îi ofeream cel mai dulce și mai sacru rimming de care eram capabil, înainte de a intra în ea, cu privirea blocată pe tatuajul care-i acoperea tot spatele și care se oprea chiar deasupra feselor, în triunghiul acela moale care înnebunește orice bărbat. Era o sabie florentină al cărei tăiș fin urca până spre baza gâtului, unde tăia în carne și isca două picături de

sânge albăstrui ce cădeau liber, una pe omoplatul stâng, în gura deschisă a unui arhanghel lubric şi androgin, cu pletele înfăşurate în jurul torsului, cealaltă pe buzele pline ale unui demon aztec care ţinea într-o mână Soarele şi în cealaltă Luna. Lama însoţea până la bază coloana vertebrală, fiind străbătută de ţepii aceia proeminenţi, iar în dreptul feselor făcea loc unei gărzi duble, cu lucrătură fină, alambicată.

Erau şi nopţi în care cruda Lucia nu-mi oferea plăcerile acestea, ci se suia deasupra mea, fără să mă lase s-o pătrund, şi mă strângea de gât cu o mână puternică, pe care muşchii se înfăşurau ca viţa-de-vie sălbatică pe lemnul unui gard, şi mă privea cu ochii ei ceacâri, de sus, mă fixa cu asemenea intensitate, încât mă înfricoşa, printre şuviţele de păr negru, sârmos, ca de pudel, iar privirea ei mioapă putea atunci focaliza ca prin miracol şi, când simţea că sufocarea e deplină, că lipsa de oxigen mă va face să mă zbat şi să scap din strânsoarea ei, îmi picura în gură o flegmă groasă, pe care o înghiţeam avid, dimpreună cu prima gură de aer care-mi reda viaţa. Beam lichidul acela spumos ca pe ambrozie, îmi recâştigam tinereţea şi simţeam cum îmi zvâcneşte penisul prins între coapsele ei, o răsturnam pe spate şi nu apucam decât s-o pătrund, apoi îmi dădeam drumul pe crucea malteză care-i încadra buricul. Adormeam apoi, timp de câteva minute, pe sânii ei, care, aşa cum stătea, întinsă pe spate, purtau marca adolescenţei târzii, fermi, de un orgoliu batjocoritor. Iar când mă trezeam, tresărind, şi mă descopeream acolo, între ei, în timp ce Lucia îşi odihnea un braţ pe capul meu, în ceea ce se apropia cel mai mult de un semn de tandreţe, cu mâna cealaltă scrollând ecranul telefonului, mă năpădea o asemenea bucurie de animal mic, încât trebuia să mă bată pe spate şi să-mi arunce, cu vocea ei groasă, „Hei, chillează-te!".

Nu am fost fericit de prea multe ori în viaţă, dar scurta mea experienţă cu Lucia face parte dintre acele câteva instantanee. Nu am de gând să-mi cer iertare pentru asta, aşa cum Papillon nu-şi cerea iertare pentru bucuria de a îmbrăţişa o indigenă de pe insula unde eşuase ca un cadavru viu. De fapt, nu-mi cer iertare pentru nimic, fiindcă întregul traseu al vieţii mele s-a desfăşurat pe o scenă invizibilă.

Legătura noastră s-a terminat aşa cum a început: brusc, fără nici un avertisment, iar iniţiativa i-a aparţinut tot Luciei. Într-una din acele nopţi petrecute în camera ei din Cotroceni, când îmi dădeam drumul pe garda sabiei florentine, m-am aplecat deasupra spatelui osos, lăsând ţepii aceia de dinozaur erbivor să-mi intre-n stern, i-am prins sânii grei cu ambele mâini şi, după ce am muşcat-o de urechea lunguiaţă, ca de elf, i-am grohăit că „acum" aş putea să-i fac un copil, că mă simt pregătit şi sunt gata să-mi asum orice responsabilitate. Da, eram gata să-mi părăsesc familia şi să cresc una nouă, cu doi copii ceacâri şi părul sârmos, să uit de viaţa mea de până atunci, care-mi părea atât de lipsită de intensitate. A zvâcnit imediat de sub mine, s-a rostogolit pe spate şi m-a privit cu intensitatea pe care o aveau ochii ei când mă sufoca. Vocea a părut să-i vină de departe, dintr-o regiune îngheţată unde doar urşii-polari şi mamuţii blănoşi pot trăi: „Cred că trebuie să te cari! Acum!". Era oricum târziu şi mă simţeam obosit, mă durea fiecare muşchi din corp, aşa că am ascultat-o, m-am ridicat cu coada-ntre picioare şi am chemat taxiul, în timp ce ea se ferea să mă privească, uitându-se încordată pe geam, fumând o ţigară. Ultima imagine din acea noapte e a tibiei ei prelungi, urcate pe pervaz şi lucind în lumina becului de pe stradă, în întunericul total al încăperii. La următorul seminar n-a apărut, lăsându-mă să mă întreb dacă o face dinadins sau dacă nu cumva e bolnavă. La sms-uri nu-mi răspundea, nici pe chatul de

FB, unde-i lăsam pledoarii şi scuze, în care-i spuneam că m-am lăsat dus de val şi că nu trebuie să ia în serios un bătrân epuizat, apoi reveneam susţinând că, dacă totuşi propunerea mea a pus-o pe gânduri, eu sunt la fel de deschis ca în acea noapte.

S-a întors la ore după o săptămână şi părea cumva proaspătă, fericită, îmbrăcată în culori vesele, total atipic pentru ea. Am fost euforic timp de câteva minute, apoi am observat că-mi evită privirea, ba chiar că e foarte prinsă în discuţia cu Vlad, tânărul actor din grupa ei, despre care nu am aflat niciodată de ce făcea şi Istoria, dar care în mod cert era un tip feminin de frumos, de-a dreptul scârbos. Mi-a fost jenă să le fac observaţie, aşa încât cele două ore s-au scurs ca-n coşmar, interminabile. Aveam senzaţia că trebuie să fac ceva, fără să fi învăţat din experienţă că-n situaţii de acest gen voinţa nu joacă nici un rol. Când, în final, le-am dat tema de citit (Toynbee), am adăugat ex cathedra că aş vrea să discut ceva cu ea. S-a oprit, vădit deranjată, i-a zâmbit reţinută lui Vlad, trăgându-şi rucsacul pe umăr, săltându-l, apoi m-a privit direct în ochi, în timp ce ultimul coleg ieşea pe uşă, şi atunci am ştiut că s-a terminat. Avea în privire teama jenată a celui care deja a părăsit, teama de scandal, de punere a poalelor în cap mai degrabă decât cea de a răni. Cine oare ar fi putut şti asta mai bine decât mine?

Am încercat s-o iau în braţe şi mi-a pus palma în piept, peremptoriu. „Nu!" „Lucia..." „Nu, Michi, m-ai speriat, chiar n-am nevoie de treaba asta. A fost OK cât a fost, hai să ne revenim." „Să ne revenim?!", am urlat, teatral ca-n Cimitirul Evreiesc, şi-n sufletul meu s-au dezlănţuit furtunile celor nouă regate ale cerului, ploile s-au adunat în norii puhavi şi săgeţile au zburat din arcuri. Atunci mi-a întors spatele, aruncându-mi peste umăr „Te rog mult, nu-mi mai scrie!", şi m-a lăsat acolo, cu muniţia neirosită şi cu părul zbârlit. Am vrut să alerg după ea, să fac o scenă, dar mi-am dat seama că ar fi totuşi prea mult, aşa

că am rămas acolo, în clarobscurul sălii de la cucurigu, stors şi în acelaşi timp încărcat, ca o marionetă fără stăpân.

Noaptea aceea a fost una epică, din care mi-au rămas foarte puţine în minte: umbre, greaţă, lumini crude, apeluri şi sms-uri de la Ioana la care nu răspundeam pentru că eram ocupat să le scriu pe ale mele către Lucia şi s-o sun, maniacal, de zeci de ori, deşi nu-mi răspundea nici ea. Mi-a răspuns într-un final, pe la 5 dimineaţa, când eram deja prea beat şi prea obosit ca să mai pot discuta raţional, mi-a răspuns urlând şi îmi amintesc ca prin ceaţă că-mi interzicea s-o mai sun şi că, la implorarea mea finală, mi-a spus cu o cruzime rece că tocmai s-a futut cu altcineva şi că l-a lăsat să-şi dea drumul în ea, că stă pe spate, cu sperma curgându-i din corp, aşa cum n-a făcut niciodată cu a mea. Era vulgară, intenţionat, îmi plăcea mie să cred, vulgară şi dominatoare, mă scuipa iarăşi în gură, pentru ultima oară. M-am prăbuşit în mine, pentru că urletele ei nu mai lăsau nici o urmă de îndoială, nici o cale de a ocoli deznodământul şi pentru că ştiam că din acel minut pentru mine începe bătrâneţea. Am ajuns acasă dărâmat, am izbit cu pumnii în uşa pe care nu mai eram în stare s-o descui, până când mi-a deschis Ioana, girafa Ioana, cu cămaşa ei de noapte interminabilă şi sânii ei minusculi pe care-i uram ca pe ramuri nerodi-toare, am luat-o în braţe şi i-am hohotit pe umăr, ca unei maici bune: „M-A PĂRĂSIT!!!".

În Casa cu Lei
(continuare)

Nu-mi amintesc de când nu am mai pus nimic solid în gură. Știu însă că, dacă aș încerca să mănânc, aș da imediat totul afară. Chiar și poziția bipedă îmi dă amețeli, așa că am renunțat la orice efort și stau întins, cu mâna sub cap, deranjat de apelurile telefonice la care nu răspund decât dacă văd că e Ioana, căreia îi mimez un ton sprințar și urban, cât să ascund adevărul. În schimb, telefoanele de la Catedră, de la prietenii din viața de dinainte nu ajung până la mine. Îmi petrec ziua întreagă imaginându-mi ședințele de Catedră în care strălucitul Richard Gere al istoriei contemporane îmi rostește numele cu subînțeles, încrucișându-și picioarele în ghete Geox, *che respirano*, și scrumând în cutiuța din argint pe care o cară după el prin buzunare. Am observat că narațiunile interioare se fragmentează pe zi ce trece, transformându-se din proze ample în schițe, apoi în simple imagini, frânturi lipsite de coerență epică. Țin lângă mine, la îndemână, jurnalul lui Voronca, din care citesc în timpul zilei, dar tot inconsistent, de multe ori fără a face legătură între segmentele semantice.

•

E vară, foarte cald, știu că am băut apă rece de la robinetul din bucătărie, ținând gura sub el, am băut până a început să mă doară gâtul, apoi, în ridicare, am scăpat un jet de apă pe piept, pe tricoul cu un băiețel și o fetiță care se țin de mână. Apoi am auzit-o pe Ralu strigându-mă

din atelierul de vară, tare cât s-o aud, tare cât s-o audă toată lumea:

— Vezi c-a venit tac-tu. E cu curva aia!

Şi fără altă pregătire dau buzna în curte, alerg printre cele două parcele cu trandafiri ce însoţesc cărarea spre poartă, bag mâna printre frunzele de iederă sălbatică, dibuiesc zăvorul, îl trag, apoi deschid portiţa şi ies în stradă, unde, aşa e!, mă aşteaptă Genu zâmbind, sprijinit de portiera Daciei crem. Mă duc spre el şi-l iau în braţe, mă ridică de subţiori şi mă strânge în braţe, apoi mă lasă şi mă îndreaptă spre locul mortului, unde e aşezată Mariana, care are lacrimi în ochi, deşi zâmbeşte şi ea. Sunt ciudaţi amândoi, ca şi cum ar fi dimineaţa de Crăciun, iar eu trebuie să observ cadourile de sub brad. Dar e vară, nu e nici un brad prin preajmă, aşa că rămân stânjenit, în aşteptare.

— Michişor, începe Genu cu vocea lui de diplomat, ca atunci când vrea să-mi spună ceva important şi eventual neplăcut.

Mă întreb de ce nu iese Mariana din maşină şi de ce plânge, de ce plânge şi zâmbeşte, e la fel de straniu ca atunci când plouă cu soare, aşa că rămân blocat, cu ochii la ea.

— Michişor, noi o să avem un copil. O să ai un frate sau o soră.

Asta e bine, nu? Încerc să-mi dau seama cum ar trebui să mă comport, niciodată nu ştiu ce trebuie să fac în prezenţa lui, după fiecare gest se ascunde o posibilă eroare, o crimă de lezmajestate, aşa că mai bine tac, o să tac tot timpul, o să ascund.

— Nu zici nimic?

Vocea lui eliberează deja gazul nobil al iritării, ştiu că poate să explodeze oricând, aşa că trebuie să zic ceva. Ce? Ce să zic? Orice, numai să nu tac.

— Şi unde o să-l ţineţi? Aici?

*

— Pentru că vreeeeaaauuuu cevaaaaaaa!!! i-am urlat în față, stropind-o cu salivă, și am simțit o satisfacție necunoscută când i-am văzut ochii măriți de groază, groază pentru că dibuia în urletul meu și-n cuvintele lui că spun de data asta ceva adevărat, că nu mă ascund, nu mormăi, nu mint, nu lingușesc, nu încerc s-o iau în brațe și să închid ochii sperând că, după ce-i voi deschide la loc, totul va fi bine, adică normal, o viață de cuplu matur, cu doi copii, cheltuieli ținute riguros în carnet, mașină și drumuri de weekend la munte, cu nervi pe DN1, cu talpa piciorului așezată impudic pe geamul din față al mașinii, ca să nu se spargă când sar pietricele din drum, cu îngrijorări legate de examenele lui Matei, cu griji legate de siguranța Mariei, pentru că o fetiță într-o țară de țărani violatori e un risc asumat.

Toate astea și nimic mai mult. În schimb, urletul ăla plin de spută îi spunea și ei la fel de multe pe cât îmi spunea mie. Ceva atât de vâscos, de insațiabil, creștea în noi ca un cancer, nemulțumirea mea hrănindu-se din carnea macră a dorinței ei umane de a fi mulțumită. Sau măcar liniștită. De aici veniseră cuvintele pline de oboseală, de epuizare sastisită a omului care a încercat, a tăiat din el zi de zi până când a ajuns la os. *A pound of flesh*. Ea dăduse mult mai mult, iar urletul meu ascundea și arăta în același timp un reproș care-o făcuse să vadă în oglinda lui spectrul puhav al adevărului meu: că, pusă alături de acel ceva pe care mi-l doream, ea și copiii nu erau nimic. Nimic. Că ea își tăia din carne și-mi dădea să mă hrănesc, iar eu tăiam din a mea și-o aruncam într-un colț al camerei, unde putrezea zi după zi, acoperită de muștele negre care ne intrau în noua casă venite parcă după noi din apartamentul vechi, atrase de schimbul acesta mirositor de carne macră.

La un an după clișeistica și ratata mea aventură cu masteranda al cărei nume nu avea să mai fie rostit vreodată,

chiar dacă el numea o cu totul altă persoană, de unde şi situaţii absurde sau amuzante în care copiilor li se spunea să tacă, fără nici o explicaţie, când vorbeau despre un personaj din desene animate care purta acel nume blestemat, am revenit la starea de năuceală permanentă, mi-am redescoperit bila de fontă care-mi atârna în vintre şi am reluat şirul peregrinărilor nocturne, de data asta descurajat, smochinit şi cocârjat de ultima înfrângere, capitulând în faţa unui viitor cert şi tern. Nu mă mai revoltam şi nici nu mai speram, lăsându-mă pur şi simplu purtat de zoaiele negre ale nopţii bucureştene pe care începeam să n-o mai recunosc după un an de claustrare. Plecam din Strada Remus, coboram pe melancolica şi murdara Cale Călăraşi, cu foişoarele caselor gata să se prăbuşească („Atenţie! Cad ţigle!"), traversam în fugă şina tramvaiului prin claxoanele furioase ale maşinilor, strângând în jurul burţii geaca de piele „de motor", simbolul unei generaţii care trăise cu fervoare anii '90, iar acum se găsea stânjenită şi nepotrivită în mijlocul unei alte lumi, cu mult mai mulţi bani, cu lucruri la care nu am fi visat în urmă cu 20 de ani, acum disponibile la orice tarabă, treceam pe lângă El Comandante, unde intram câteva minute, cât să beau o bere la bar, în picioare, cu căştile în urechi, apoi ieşeam în goană şi o tăiam pe Hristo Botev, de unde o coteam spre Colţea, treceam pe lângă fosta cârciumă underground unde îmi petrecusem nopţile în facultate şi care acum era o şaormărie, aşteptam la stop lângă clădirea de la Universitate pe care scrie de ani de zile „Iisus vine!", apoi o luam pe Doamnei, unde bănuiam că ar fi fost într-o vreme, acum aproape 100 de ani, cinematograful la care era acţionar Joyce, şi mergeam în pas grăbit, frenetic până la Argentin, alt loc sfânt al studenţiei, unde iarăşi mă opream să beau o bere, de data asta recunoscând pe la mese figuri familiare, alte capsule ale timpului asemănătoare mie, epave de 40 de ani sau mai mult, negustori de antichităţi, jurnalişti şomeri, alcoolici bătrâni, dar şi studenţi care-şi făceau încălzirea înainte de a intra

în cluburi, așa cum făceam și eu acum mult timp, înainte de a coborî în Club A.

După ce terminam halba și-mi ștergeam pelicula udă de pe buza superioară, stingeam țigara pe jumătate fumată în scrumieră și plecam, deja mai ușor, spre tunelul ce lega Strada Blănari de Lipscani, un tunel plin de pișat care făcea trecerea între liniștea relativă a anticamerei și iadul luminat al vieții de noapte care se născuse în absența mea. Intram în Lipscani ca un nou-născut, însoțit de durere și uimire, timp de o secundă, doar una, atât cât îmi lua până când mi se obișnuiau ochii cu lumina, urechile cu zgomotul, epiderma cu privirile celorlalți, iar penisul îmi tresărea între picioare, primind impulsul de la creier, care la rândul lui fusese izbit de râsul excitant al unei femei, apoi recădeam în propria greutate, pentru că pe colțul cu Șelari încă se afla un vechi bar unde acum 15 ani, poate, plânsesem cu sughițuri într-o noapte, atunci când o primă criză de nervi m-a anunțat că ceva se întâmplă. Mă duceam glonț într-acolo, deși știam că nu poate fi bine, mă așezam la singura masă liberă, în general departe de bar și de lumina răspândită spiralat pe sub pălăria largă a unui abajur metalic, de unde începeam să privesc fără să văd, încercând să-mi amintesc de ce am plâns în noaptea aia și de ce în amintirea mea centrul ăsta isteric al distracției era gol și eu păream a fi unicul om de pe pământ, cu excepția unor siluete aflate la câțiva metri, niște ființe ciudate care mă priveau de sub o streașină, fără ca vreuna dintre ele să intervină, așa cum mi-aș fi dorit, să mă ia în brațe și să mă liniștească.

•

O bună parte din vacanța de vară și din cea de iarnă, Ralu sau Ralu și Sergiu mă lăsau acasă la Psihi Mu, în blocul vechi de deasupra Ciclopului, unde tavanul era mult mai înalt chiar și decât cel din Casa cu Lei și unde camerele imense erau despărțite de uși pe șină, care intrau

în perete și la care nu aveam voie să umblu când eram singur. Psihi Mu era o mare bucătăreasă și poate ar fi fost și o bunică bună dacă nu ar fi trăit fascinată de propriile acte narative încâlcite ce porneau invariabil de la Ralu. Mă prindea mereu pe picior greșit capacitatea ei de a trece de la conversația anodină („Și Mama ce mai face?") la destăinuiri care aveau pentru mine aceeași atracție pe care o simțeam pentru povestirile din *Almanahul Anticipația*. „Aaaa, păi, mă-ta e nebună, nu știi?", începea cu o asemenea luxurianță retorică. „Nebună cu acte...", completa gura ei cu buze supte înspre interior, ca atrase de un vacuum, de unde ieșeau zgomote anorganice, pe care le asociam chiuvetei sau pompei de desfundat veceul. De acolo răsunau un clănțănit metalic, un pocnet ușor (care-mi suna foarte plăcut), un clinchet cu ecou care mă ducea cu mintea la un mecanism de ceasornic și atunci mă uitam înspre ceasul ei imens, de perete, de unde la oră fixă ieșea un cuc ce anunța victorios și melancolic cât timp mai trecuse de la ultimul cântec. Nu aveam voie să umblu la ceasornicul ăla, căruia-i dădeam târcoale când Psihi Mu aținea pe sofa, cu gura deschisă, iar eu mă simțeam sfâșiat între dorința de a mă repezi la ceas și aceea de a mă uita în gura ei, ca să descâlcesc mecanismul cloncănitor de unde ieșeau poveștile. Până la urmă fructul interzis învingea și deschideam ușa dreptunghiulară, din sticlă și-mi strecuram capul înăuntru, întorcând privirea în sus, pentru a vedea locul unde-și petrecea cucul răstimpul dintre un cântec și celălalt.

Povestea nebuniei lui Ralu era mai mult legenda unei mânii zeiești și avea la origine ghemul încâlcit al unui amor interzis. Așa am aflat că în viața ei existase un mariaj anterior celui cu Genu, anterior mie, iar bărbatul acela, un tânăr pe nume Mihai, căruia colegii îi spuneau Michi, fusese pus în fața unei alegeri, însă, spre deosebire de Hercule, alesese calea cea ușoară. Avea rude în America și, la jumătate de an după căsătoria cu Ralu, după ce se

mutaseră împreună într-un apartament cu două camere de pe Bulevardul Metalurgiei („Pe lângă spitalul de nebuni", completa aici cloaca cloncănitoare), a pus-o şi pe ea în faţa alegerii respective, a unei „chemări", la care ea a răspuns cu un refuz categoric. Aici, discursul se bifurca, asemenea unei limbi de şarpe, de varan care-şi strecoară botul într-un ou de pescăruş. Pentru că varianta lui Psihi Mu, cea brutală, era că Michi Anteriorul o părăsise pe nepusă masă, fugind în State. Nu se spunea cum „fugise", important era că zeiţa părăsită de muritor îşi smulsese părul, îşi pusese cenuşă-n cap şi plânsese nopţi şi zile până când fusese nevoie de intervenţia familiei, care se ocupase de vânzarea apartamentului, apoi o internase într-un sanatoriu de boli nervoase şi o repusese pe picioare. „Da' ea normală la cap n-a mai fost de-atunci!", conchidea Psihi Mu, apoi se ridica şi lipăia cu picioarele ei mari (nişte labe) spre bucătăria unde mereu se clocea ceva. În casa ei mare, cu tavan înalt, mirosea tot timpul a mâncare, a borş, a vinete umplute, a musaca şi salată de vinete cu ceapă. Şi, peste toate astea, mirosul acrişor de mucegai, care venea din colţurile tavanului înalt, pe care urmăream în după-amiezile lungi de vară sau în cele scurte de iarnă basorelieful ca un cordon ce mergea în paralel cu unghiurile clădirii, ca nişte pâinici lungi şi împletite, cum le făcea tot Psihi Mu când era veselă şi frământa aluatul în bucătăria răcoroasă unde se afla şi cada, o alăturare fascinantă pentru mine, drept care glumeam cu ea că poate să facă baie şi să mestece în ciorbă în acelaşi timp, dar pe ea n-o amuza, pentru că făcea baie foarte rar, ca să nu răcească, iar atunci când făcea era un adevărat ritual la care-mi plăcea să asist: începea cu dezghiocarea celor trei baticuri pe care le purta, ca Papa de la Roma, unul peste celălalt – la suprafaţă cel mai gros, din lână, grena, sub el unul mai subţire, din bumbac, verde, iar imediat pe cap unul foarte subţire, din in alb-murdar („Chiloţii Izabelei, Marocane!"), iar când pica şi ăla, de sub el răsărea coama albă, leonină, care la început stătea lipită de

pielea capului şi o făcea să arate ca un câine trist, iar apoi se ridica şi se înfoia, ceea ce era şi mai amuzant, pentru că nu mai era Psihi Mu, ci comunista fugită de guvernul de dreapta impus de americani, era marxista convinsă că poate repara nedreptăţile lumii, pe care acum le repara gătind musacale, zacuşte, dovlecei umpluţi, vinete scobite şi umplute cu carne tocată, piperată, ciorbă de peşte moldovenească, pentru că fuga ei din Egiptul elen trecuse prin Basarabia, însoţindu-şi mama, pe Lucreţia Cristoforu, pe care vecinele de la Orhei o strigau „Coanî Lucreţiouuu!!!", cea mai bună ciorbă de tacâmuri din lume, cele mai gustoase sarmale pe care le-am mâncat vreodată, pentru că le făcea cu varza pe care o punea chiar ea la butoi şi nu doar le fierbea, ci le trăgea şi la cuptor, după ce le acoperea cu frunze de varză, care se posomorau, dar care le păstrau acolo, înghesuite una-n alta, aşa cum visam şi eu, tot în vremea aia, să stau înghesuit şi protejat între şiruri bine orânduite de sarmale.

Înainte de sărbătoare, când Ralu mă depunea alături de bagajul meu plin cu izmene iarna şi pantalonaşi scurţi şi sandale roşii de Paşte, Psihi Mu făcea ritualica baie, la care trebuia să pun umărul, pentru că era un ritual cooperativ, aşa că, după ce fierbea apa în cele două găleţi mari de tablă înnegrită pe fund, îmi dădea o pereche de cârpe şi ne opinteam amândoi să ridicăm cazanele alea de pe aragazul cu trei ochiuri care abia pâlpâiau, pentru că butelia trebuia cruţată, aşa că apa atingea punctul de fierbere în mai bine de-o oră, deci ne opinteam amândoi, eu mai mult de formă, dar îmbătat, ameţit de aburul fierbinte care-mi ardea faţa (şi, mereu când călătoresc în timp spre aburul abluţiunilor lui Psihi Mu, îmi revine în minte scena dintr-un film istoric văzut poate în aceeaşi perioadă, în care un bărbat scufundat într-o baie romană e ucis prin fierbere), apoi sprijineam baza găleţii de marginea căzii aflate-n mijlocul bucătăriei îngheţate, după care îmi intram pe deplin în rol şi începeam să car apă rece de la chiuvetă, în diverse recipiente, care mai de care mai nepotrivite,

ca să completez apa care nu umpluse nici jumătate din vană. Rămâneam uimit, o uimire metafizică, pentru că logic nu îmi puteam explica, de faptul că găleţile acelea imense, cu toartă din metal, care se încingea ca o bară ţinută-n foc, aşa că trebuia apucată după ce înfăşurai o cârpă pe ea, găleţile alea care păreau imense nu reuşeau să aducă destulă apă încât Psihi Mu să se scufunde mai mult decât până la brâu. Căram apă rece în pahare, glastre în formă de peşte cu buzele senzuale în sus, din care apa curgea gâlgâind şi stropind, în palme, în gură – asta când Psihi Mu nu era atentă –, până când îşi sufleca mâneca pulovărului verde, din lână, de sub care se iţeau nenumărate alte bluze, pulovere de diverse culori, şi dădea cu mâna prin apă, desenând opturi evanescente, ale căror graniţe se izbeau de marginea albă a căzii şi se întorceau asupra centrului, într-un resac de laborator, şi o scotea apoi, roşie, cu palma în sus, şi-mi zicea:

— Gata, Psihi Mu, e bună apa, ieşi afară!

Treceam în camera de zi, unde era cald, pentru că soba duduia, şi mirosea a măr copt şi a altceva înţepător, care venea de la cojile de portocală lipite pe uşa din fontă, alături de melcii negri, scorojiţi ai cojilor de măr, şi mă aşezam acolo, în faţa tăvii din aluminiu unde cădeau cenuşa şi bucăţelele de tăciuni, privind fuiorul de fum care se pierdea în dreptul ochilor mei, iar căldura care venea dinspre uşa aia de pitici îmi ardea faţa aşa cum o făcuse mai devreme aburul. Stăteam acolo cât timp făcea baie, dispersat într-o pace pe care n-o cunoşteam decât aşa, în prezenţa căldurii solitare, în timp ce de dincolo de uşa masivă, cu opritoare de curent la bază, nişte râme uriaşe, pline cu câlţi, se auzeau zgomotele unei petreceri acvatice, unde pinguinii se zbenguiau în cadă alături de foci şi urşi-polari. Eram înlemnit acolo, între foc şi apă, la jumătatea drumului, încercând să-mi imaginez scena acelei îmbăieri pline de sunete, de pufnituri, de plescăituri, de zgomotele pe care le scotea nasul ei mare, ca o trompă,

pe care-mi imaginam că şi-l scufundă sub apă, apoi îl scoate şi stropeşte prin el spre tavan, un elefant care ajunge în oază de două ori pe an. Dar mai important era refugiul meu dintre lemnele sau cărbunii care trosneau şi apa ei fierbinte. Mă simţeam acolo ca-n camionul zburător pe care-l visam înainte de culcare sau ca-n acel iglu pe care-l construiam în vis, cu pereţii înveliţi în blănuri de urs. Apoi Psihi Mu îşi anunţa ieşirea cu un ultim pleoscăit de proporţii, oftând din rărunchi, o balenă albastră care izbucnea la suprafaţa genunilor, apoi ateriza pe burtă şi arunca un jet glorios de apă, după care uşa se deschidea şi mai întâi năvăleau norii groşi de abur, apoi ea, într-un halat vechi, dungat, care-o acoperea până-n bărbie şi-i dădea un aer regal, era La Reine Margot cu un prosop pe cap, iar în picioare purta nişte târlici din petice din care-i ieşeau doar călcâiele înroşite şi rotunde, nişte picioare de cătel din desene animate, fără glezne, ieşea cumva sfioasă, parcă ruşinată de tot spectacolul radiofonic pe care-l oferise, asemenea celui pe care-l ascultam noaptea cu ea şi râdeam cu nasu-n pernă. Vacanţele şi weekendurile alături de ea erau, pe lângă gătitul împreună, pe lângă decojirea portocalelor şi a merelor, un spectacol divers, de fapt multe asemenea piese care se legau una de alta şi din care nu mai pricepeam într-un târziu nimic altceva decât viitoarea amintire a unei bucurii trecute şi-ngropate. Seara, de exemplu, după ritualul schimbării în cămaşa lungă de noapte, când rămânea pe cap doar cu baticul numărul 3, cel lipit de păr, ne băgam amândoi în patul care se năştea din canapea, pe lada căruia trona un radio enorm, cu multe clape şi luminiţe şi cu nume exotice de oraşe scrise cu litere chirilice, apoi eu mă dădeam jos şi fugeam în picioarele goale pe parchetul care scârţâia până la întrerupător, care nu era ca acasă, o clapă pe care să apeşi, nu, era ca un cărăbuş negru, frate cu cel din pivniţa Casei cu Lei, pe care trebuia să-l răsuceşti din răsputeri până când se auzea un pocnet şi

în cameră se făcea mai întâi un întuneric gros, pentru că Psihi Mu mereu lăsa storurile înainte de culcare, ca să nu ne vină în ochi luminile dinspre Lido sau de la maşinile care treceau noaptea pe Bulevardul Magheru, iar eu mă gândeam la toţi oamenii înalţi şi bronzaţi care stau noaptea pe marginea piscinei cu valuri de la Lido, unde mă dusese Sergiu de atâtea ori şi unde mâncaserăm salam de Sibiu şi băuserăm Pepsi, aşadar mai întâi era bezna pe care apoi o străpungeau sunetele, un fluier auzit din depărtare, de la Piaţa Romană, un lătrat venit din spatele blocului Ciclop sau, dacă era încă devreme, zgomotele şi vocile oamenilor care ieşeau de la Cinema Scala, după ultimul film. După acele zgomote începeam să disting luminiţele aparatului uriaş ca o rachetă, care păreau să danseze în aer, peste gâlma care era capul bunicii şi care-mi vorbea ca să-mi găsesc drumul spre canapeaua întinsă, de fapt spre „studioul cu ladă", cum am auzit-o că-i spune o dată, când a întrebat madam Canalli de ce nu doarme în camera cealaltă, unde se afla un pat mare, ce însă-l aştepta pe Mircea, călătorul dispărut în ceaţa tinereţii: „Da' ce-are, madam Canalli, studioul ăsta cu ladă?". Iar mâna ei, cu degetele groase şi încovrigate, ca nişte cârnaţi rupţi din centimetru-n centimetru, chinuiţi de artrită, dar care pe mine mă amuzau, mâna s-a avântat spre canapeaua lată, arătând-o ca pe un Tiţian care tocmai s-ar fi ivit din perete.

— Hai, Michişor, vină odată, că răceşti!

— Nu răcesc, Psihi Mu, că am pinguin, îi răspundeam mai mult ca să-mi aud vocea în beznă, ca un liliac ce scoate acele sunete ascuţite care-i sosesc înapoi după ce se izbesc de conturul lucrurilor, de conturul altor vietăţi, al unor insecte care nu bănuiesc că scurta lor viaţă a devenit şi mai scurtă.

Eram în pinguin, în pijama groasă, din prosop, care se închidea în faţă cu un fermoar („Ai grijă, Michişor, să nu-ţi prindem puţa aici, că s-a zis cu viitorul familiei") şi care

trecea peste cap, lăsând la aer doar faţa, şi poate mai potrivit ar fi fost să-i spunem Costum de Scafandru sau de Astronaut, dar Ralu îi zisese Pinguin şi Pinguin i-a rămas, ca în fotografia color pe care ştiu că, dacă merg acum în Casa cu Lei, o s-o găsesc în pod, în albumul cu *Arta simbolismului european*, o fotografie în care sunt ridicat în capul oaselor pe o altă canapea, de acasă sau poate din casa lui Genu, unde am vânat gândacii cu spray-ul şi bricheta şi unde am găsit păsări moarte şi coroniţe cu păr de om, sunt ridicat în capul oaselor şi zâmbesc înspre cineva (cine?), mi-am tras gluga, capul de pinguin, pe spate şi am deschis un pic fermoarul la piept, sunt îmbujorat, probabil din cauza febrei pentru că se aude vocea Prinţesei Ralu, aceeaşi de fiecare dată când ne uitam la acea poză: „Uite, mă, ce băiat frumos şi cuminte erai! Aveai febră 41!", de unde concluzia mea că cel mai bine ar fi fost să bolesc neîntrerupt, să mă las în grija mâinilor ei puternice şi dibace, să tac şi să înghit medicamente, eventual un sân plin cu lapte clocotitor.

Urmam luminiţele aparatului şi vocea lui Psihi Mu până dădeam cu coapsa de marginea patului, iar de acolo era mult mai simplu, pentru că intram în teritoriu comanş, pipăiam plapuma rece până când dădeam de suprafaţa matlasată care ieşea din rombul apretat, apoi ridicam un colţ şi mă strecuram în zăpada afânată unde dârdâiam până când, ca prin minune, din radio se auzea melodia care puncta începutul teatrului radiofonic. Ascultam *Visul unei nopţi de vară*, *Nora*, *Richard al III-lea*, *Gaiţele*, *Jocul de-a vacanţa*, stând cu faţa-n sus, ştiind că alături şi Psihi Mu îşi ţine respiraţia, ca şi mine, şi că probabil se gândeşte la colţul de stâncă numit Aegina, unde crescuse capre când era fetiţă, apoi la Atena războiului, unde lucrase într-o fabrică de armament, apoi la intrarea în ilegalitate, la lupta de convingere, apoi la fuga din calea unei morţi sigure şi întâlnirea cu Ianakis. La blestemul de a iubi un bărbat prea binedispus şi deloc dispus să facă vreo concesie, care mergea la colectivizare fluierând şi se întorcea

de acolo bătut, dar la fel de binedispus, un inginer agronom care sosea câteodată cărând în braţe un somn de zece kilograme (şi 40 de minute, adăuga rânjind Sergiu), învelit în *Scânteia* şi în *Gazeta sporturilor*, pe care-l punea în cadă şi-l mângâia sub mustăţi, apoi pleca lăcrimând de acasă, pentru că-i era milă să-l omoare, aşa că treaba asta o făcea tot Psihi Mu, blestemându-l într-o limbă străveche, pentru că toată lumea îl văzuse debarcând din *Operaţiunea Monstrul*, aşa că trebuia să-l tranşeze şi să-l împartă prin tot blocul Ciclop, blocul cu un ochi uriaş la parter şi cu faţada desprinsă parcă de pe 5th Avenue.

Apoi, când se termina piesa, mâna ei se ridica şi apăsa o altă clapă, răsucea un buton gălbui până când se auzea vocea gravă care anunţa Vocea Americii, iar ea dădea un pic mai încet şi eu ştiam deja că nu am voie să vorbesc despre lucrul ăsta şi nici nu mă interesa prea tare, aşa că mă întorceam cu spatele, lipit de ea („Cur în cur şi noapte bună!"), trăgeam plapuma peste cap, bucurându-mă de ultimele zone încă reci, şi alunecam fie în iglu, fie în acel camion zburător.

Erau şi evenimente unice, cum ar fi seara în care Dinamo a bătut pe SC Bacău cu 7-1, când am adormit şi auzeam ca prin vis urletele lui Cornel Pumnea, fără să încerc să mă dumiresc dacă e vis sau realitate, până a doua zi, când am fugit să iau ziarul şi am citit înlemnit de bucurie cronica acelui meci grozav.

Tot la raritäţi preţioase se înscriau serile noastre de Revelion, când Prinţesa Ralu şi Sergiu plecau pe la prieteni, iar eu eram predat blocului Ciclop, aşa că începeam pregătirile alături de Psihi Mu, care producea de nu se ştie unde un pui sau o găină pe care o jumuleam împreună în bucătăria îngheţată, în timp ce ne ieşeau aburi pe gură, iar mâinile se mişcau dibace pe pasărea care fusese vie cu doar câteva ore înainte. Apoi, iar partea asta-mi plăcea cel mai mult, pârleam pasărea jumulită pe aragaz, îi ardeam puful şi penele rămase şi atunci se isca în mine o foame cum nu avusesem tot anul şi-mi înfigeam dinţii

într-un copan crud până când mă descleşta Psihi Mu cu greu, ca pe un câine, ca pe duşmanul lui Colţ Alb, cel care-l învinge prin tenacitate. În bucătărie fierbeau deja sarmalele, pentru că Psihi Mu se trezea de la ora 5 şi începea să zdrăngănească oalele în timp ce eu îmi prelungeam somnul sub plapuma care se răcise în zonele neatinse de corp în timpul nopţii, aşa că dădeam din picioare ca un biciclist în Turul Franţei, alergând după peticele reci, până când mă răzbea foamea sau trebuia să merg la toaleta aflată şi ea tot în bucătărie şi acolo mă loveam de cortina de mirosuri, mucegai, mâncare clocotită, ceapă tăiată, usturoi şi bătrâneţe. În dimineaţa zilei de 31, Psihi Mu îmi dădea să mănânc foarte puţin, poate o felie unsă cu unt şi sare presărată deasupra sau, dacă o convingeam, pâine cu unt şi cu zahăr şi un pahar cu lapte, după care începeam să muncim cot la cot şi ea mă ţinea acolo, în bucătăria cu pereţi din cărămidă, pentru că ştiam amândoi că undeva prin casă, de obicei în camera sfântă a lui Mircea, ascunde ceva pentru Revelion, deci trebuia să fiu sechestrat printre mâncăruri, lângă oala cu ciorbă unde fierbea găina pârlită şi făcută bucăţi, unde speram să fie şi câte un ou galben găsit în cloaca moartă şi o inimă, dar mai presus de orice anticipam momentul în care o să-i mănânc capul, mai ales creasta, să-i sparg ţeasta şi să-i sug creierul. Dacă Sergiu avea noroc în luna aia decembrie, urma să mâncăm şi şorici şi o friptură de porc.

Seara, după „Telejurnal", după primele urări ale tovarăşului Nicolae Ceauşescu şi ale tovarăşei Elena Ceauşescu, ne apucam să punem masa în sufragerie, s-o întindem până când înghiţea toată camera, ajungând cu o latură până în buza canapelei extinse, cu cealaltă până sub televizor, cu latura îngustă din stânga la dulăpiorul cu glasvand, bibelouri şi fotografii din care zâmbea Psihi Mu tânără, probabil abia trecută de 50 de ani, Ianakis rânjea cu mine în braţe, la câteva luni înainte să moară pe drumul de întoarcere de la terasa cu mese înalte din tablă

care încă se găsea în spatele blocului, pe unde treceam cu Psihi Mu în drum spre Parcul Icoanei şi o auzeam blestemând în limba aia ciudată şi melodioasă, pentru că ăia îl băgaseră în groapă, cu băutura şi ţigările lor, fotografii cu Prinţesa Ralu în rochiţă de vară, ţinând de mânere o roabă din care râdea ghiduş Mircea, cu zece ani mai mic, fotografii cu Ralu la 18 ani, purtând o fustă ameţitor de scurtă şi o bluză mulată, cu mâneci scurte, suită pe nişte saboţi cu platforme uriaşe, undeva într-un parc („Mergeam cu ea aşa, de i se vedea curu', o fluierau bărbaţii pe stradă"), fotografii cu oameni pe care nu-i cunoşteam, tot soiul de naşi, veri, nepoţi îmbrăcaţi ciudat, şi o poză mare cu insula Aegina văzută de sus, din avion sau din elicopter.

După ce se terminau ştirile şi ştiam că urmează o oră de umplutură până la programul de Revelion, Psihi Mu începea să care pe masă tot ce gătise, până o umplea ochi şi atunci ne îmbrăcam frumos, eu cu hainele pregătite de Ralu, pulovere roşii, pantaloni călcaţi la dungă, pantofii de şcoală, iar ea îşi punea o fustă şi un sacou maro şi îşi dădea jos ultimul batic, de sub care răsăreau bigudiurile din metal în care îşi prinsese şuviţele albe după baie şi pe care începea să le scoată, unul câte unul, până când rămânea cu sarmalele albe ridicate-n vârful capului, după care se ruja, îşi făcea bujori şi începea să arate ca Mărioara, din cuplul de păpuşi Vasilache şi Mărioara, şi puteam să ne aşezăm la masă, aşteptând înfrigurati programul şi mâncarea de Revelion.

Când terminam de mâncat sarmalele, apăreau fetele cu picioare lungi şi cu boa din pene şi jobene, cu tocuri înalte, fetele cu permanent aşa cum şi-l făcuse şi Psihi Mu, şi începeau să danseze, să învârtă panglici pe care mi le imaginam în toate culorile, să-şi arunce pălăriile negre în aer, iar din mijlocul lor răsărea Angela Similea, pe care Psihi Mu o adora şi care cânta „Casa mea", după care intrau toţi artiştii invitaţi ai serii şi cântau în cor:

La mulţi ani, iubită ţară,
Ţară dragă, la mulţi ani!
Fie-ţi inima de dor, ca o ciocârlie-n zbor,
Şi destinul, primăvară.

Şi acum doar băieţii:

Dragi mi-s plaiurile taleee,

Apoi fetele:

Ţara mea, România mea...

După acest moment de grup, venea mesajul Conducătorului către patrie, prezentat de Ilie Ciurescu, un om îmbrăcat în negru, cu voce groasă, care părea să anunţe Apocalipsa, dar de fapt spunea: „Cu prilejul Anului Nou, vorbeşte Tovarăşul Nicolae Ceauşescu, Secretar General al Partidului Comunist Român, Preşedintele Republicii Socialiste România", moment în care Psihi Mu, bolborosind ceva în limba ei, se ridica şi intra în camera rece ca o cămară a lui Mircea, de unde venea cu o sacoşă plină şi, privindu-mă ghiduşă pe sub sprâncene, mă întreba:

— Ia zi tu, Michişor, ce crezi că am io aici?

Eu ştiam ce are ea acolo, dar tot aşteptam cu înfrigurare până când termina de aranjat pe masă doi ciorchini de banane verzi, vreo zece portocale, bomboane de pom în staniol colorat şi, în sfârşit, o sticlă de vin spumant. Ştiam că n-am voie să mănânc acum banane, ca să nu mă doară burta, şi că urma să le urcăm pe mobilă, cât mai sus, pe ziare întinse, până când se îngălbeneau, aşa că mă aruncam asupra unei portocale sub privirea ei emoţionată. Urma paharul de vin spumant şi abia atunci începea cu adevărat programul nostru de Revelion, pentru că strângeam masa şi ne aşezam în fund pe canapea, cu spatele sprijinit de ladă şi cu capetele lăsate pe clapele netede ale radioului din spate („Ăştia-s dinţi de nurcă, Marocane!"), şi urmăream toate scheciurile cu Dem

Rădulescu, Nae Lăzărescu, Tamara Buciuceanu-Botez, Stela și Arșinel sau reluările cu Nea Mărin, la care nu înțelegeam de ce Psihi Mu lăcrimează, apoi intrau să cânte pe rând Mirabela Dauer, Mihai Constantinescu și preferații mei, Gabriel Cotabiță și Adrian Daminescu. Exista un conflict plin de amărăciune în sufletul meu între cei doi, pe care l-am tranșat hotărând că mie de fapt îmi place Daminescu, mai ales după ce am remarcat că Sergiu simte o aversiune reală față de Cotabiță, despre care spunea că rage, nu cântă. Era singura noapte din an în care aveam voie să stau până târziu, să beau vin spumant cot la cot cu Psihi Mu și să râd cu gura până la urechi de ceea ce vedeam la televizor, pentru că râdea și ea, și știam că a doua zi o să dormim până la 12, apoi o să punem iarăși masa și o să mâncăm tot sarmale, tot ciorbă de găină, o să decojim o nouă portocală, iar cojile le vom lipi de gura sobei. Programul era întrerupt de diverse reportaje, cum ar fi cele despre nașterea, chiar de Anul Nou, a Alexandrei, fetița unei familii de muncitori din București, familia Giurcoi, mama frezor, tata mecanic. Să vă trăiască! Erau apoi reportaje din fabrici și uzine, cum ar fi cel despre brigada condusă de Anton Nastasia, care în primul schimb al anului raporta că a extras 200 de tone de cărbune peste sarcinile trasate de Partid. Și așa ațineam cu capul pe umărul lui Psihi Mu, care sforăia de mult, cu paharul de spumant în mână, și, aținind, pășeam în sala elegantă a cinematografului de lângă blocul nostru, Scala, unde se dădeau cele mai faine filme, în special coreene, dar unde văzusem cu siguranță *Filiera franceză*. Și, în timp ce pășeam în sală, înțelegeam că am trecut de o ușă, că, din păcate, nu am făcut-o de acolo, din noaptea de Revelion, ci de aici, din noaptea propriei mele vieți, din Strada Parfumului. Intrasem pe o ușă groaznică, ca o placă din carne rozalie, palpitândă, pe care venele sparte trasaseră aceste cuvinte:

AP. 9

Tannenbaum

Era prin noiembrie când Pisi a sugerat că ar fi cazul să ne mutăm împreună. A făcut-o în stilul ei şi eu am luat-o-n barbă ca de fiecare dată, fiind la vremea aceea prea apucat pentru a supune analizei o manipulare grosolană, mai ales când venea însoţită de o muie viguroasă – deşi, spunea Pisi, nu era specialitatea ei, ba chiar îi repugna, pentru că sculptorul Maci, cel mai tânăr vlăstar al familiei de artişti Maci, obişnuia s-o supună la acest ritual sexual, iar ea se lăsa înduplecată, plasându-i ofranda cam o dată pe săptămână, moment al naraţiunii în care eu simţeam cum se zvârcoleşte-n piept viermele puhav al geloziei retroactive şi mă porneam să o descos („O dată pe săptămână? În rest era sex normal, muncitoresc? Şi ăla cât de des se întâmpla?") –, adică în noaptea cea mai grea, când învăţam pentru examene la istorie antică după ce fusesem plecat toată ziua pe la câte-un job şi ştia că termin pe la 2-3 şi nici de telefon nu am prea mult timp, s-a dus în Jumbo cu cel mai bun prieten al ei, pictorul avangardist Petcu, o trestie gânditoare, cu plete negre ca petrolul plutind pe Marea Nordului, şi o seamă de alţi asemenea oameni dedicaţi artelor frumoase care implică penelul, dalta, pânza şi piatra, deşi ştia foarte bine că numai gândul c-ar fi singură noaptea între artişti beţivi mă înnebunea şi nu mă mai puteam concentra la literele alea mici de pe xeroxul după care învăţam, deci s-a dus cu ăia şi mesajele ei de pe telefon deveneau din ce în

ce mai îngălate şi mai agresive, indicând o stare vecină cu transa, transă care în cazul ei se putea transforma însă imediat în acţiune, după cum ştiam foarte bine, pentru că aşa o cunoscusem şi eu.

Asta era în urmă cu şase luni, când veneam de la interviul pentru un job la Institutul de Statistică şi făcusem pasul înspre un salariu civilizat, după ani de zile în care evoluasem de la „Ia şi tu 50 de lei să ai de Cola" la nişte bani care intrau pe cartea de muncă, aşa că mă hotărâsem să merg la terasa de lângă Universitatea de Arte, unde ştiam că se adună băieţii, şi, într-adevăr, acolo erau băieţii, iar printre băieţi era şi Pisi, care râdea foarte zgomotos şi era beată, deşi eu nu ştiam atunci că e beată, apoi m-am ameţit şi eu şi n-a mai contat, aşa că am mers cu toţii la mine, eu stăteam singur în trei camere, prin bunăvoinţa lui Genu, care se hotărâse să-mi dea apartamentul lui din tinereţe, unde totuşi mă născusem şi pentru care se luptase cu Ralu prin tribunale, deci am mers la mine şi am ascultat muzică, iar ea era singura fată şi la un moment dat, când am pus INXS, ceea ce făceam în faza a doua a beţiei, s-a ridicat de pe canapea şi a început să danseze şi abia atunci am remarcat că sub pulovărul ăla lung avea un corp frumos, m-a nedumerit însă setul ei de mişcări lascive care nu se potriveau neam cu muzica şi nici cu anturajul, erau decupate dintr-un roman poliţist din colecţia „Cheia", se ţinea cu mâinile de tocul uşii şi-şi unduia curul în exterior, ca la bară, dar eu eram mai atent la mişcările romancierului Ionuţ, care se matolise şi el şi clădea pe mochetă, în faţa lui, un munte din coji de seminţe, şi mă întrebam de ce oare nu foloseşte o farfurie sau măcar masa, dar la un moment dat am adormit şi, când m-am trezit, am văzut că vorbea cu poetul Marcu, un băiat frumos şi ăsta, înalt şi subţire, care scria versuri ermetice, şi păreau că se ceartă, de fapt el schiţa gestul de a o apuca de cot, ca şi cum ar fi vrut s-o ia de acolo, în timp ce restul erau îmbrăcaţi de plecare, iar pictorul avangardist Petcu, cu pleata căzându-i hristic pe frunte,

îl căra pe romancierul Ionuţ, aflat într-o stare avansată de blegeală bahică, apoi ea a schiţat un gest uşor de îndepărtare a braţului poetic şi atunci m-am ridicat şi i-am întrebat dacă pleacă, iar ea mi-a spus că ar mai sta un pic, dacă sunt şi eu de acord, iar eu m-am uitat la poetul Marcu şi i-am spus rânjind „Selecţie naturală, moşule!" şi chiar atunci mi-a trecut prin cap că poate nu e o treabă tocmai cuşer să mă-ncurc cu fata asta care râde prea tare şi care nici genul meu nu e, dar era prea târziu şi asta se unduia în continuare pe uşă şi nu ştiam cum s-o opresc, aşa că m-am dus la ea şi am luat-o-n braţe şi imediat mi-a pus mâna pe pulă, după care mi-au dispărut toate grijile.

*

În noaptea cu învăţatul pentru examene, am terminat toceala pe la 3 şi, după ce am condus-o acasă pe colega mea Alina, care fumase un pachet de Marlboro roşu uitându-se în tavan în timp ce îi citeam din Mommsen, am chemat un taxi pe Sfinţii Voievozi, pe care l-am aşteptat sunând-o pe Pisi, care nu răspundea, aşa că în minte începuseră iar să mi se deruleze toate scenariile negre şi porno în care o călărea tot anul terminal de la Arte Plastice, cu contribuţia câtorva poeţi ermetici şi cuminţi, dar cu nişte penisuri cât Stephansdom. Când m-am suit în taxi, a venit şi mesajul ei care-mi spunea să merg la ea acasă, că ea s-a pornit deja încolo, aşa că i-am zis domnului Puiu Savu, după cum scria pe eticheta din parbriz, să mă ducă-n Dristor, pe Aleea Schitului, deşi nu-mi plăcea să stau la ea peste noapte. Tatăl lui Pisi, domnul Pisi, era director de şcoală de arte şi meserii şi mare bandit pesedist, iar familia era structurată ierarhic în jurul lui, o familie mare şi unită, trei fraţi, toţi căsătoriţi, care stăteau pe acelaşi palier, la acelaşi etaj al aceluiaşi bloc de pe aceeaşi Alee a Schitului. Când vorbeau între ei, nu-şi spuneau pe nume, ci „frate" („Te ocupi tu, frate, de treaba aia?"). Erau scunzi şi îndesaţi, aveau capete mari, membre

scurte şi groase, torsul bombat nefiresc şi împărtăşeau aceeaşi pasiune pentru pescuit. În al patrulea apartament de pe palier, domnul Pisi îi cumpărase lui Pisi casă, dotată cu perdele grele, care cădeau în falduri moi pe covoarele miţoase, ca nişte aripi de molie scufundate-n apele unui lac negru, de la care aveau cheie toţi cei trei fraţi, pentru a-i face fetei aprovizionarea când se golea frigiderul. Doamna Pisi era mama vitregă a fetei, cea naturală fiind dispărută în condiţii neclare pe undeva prin Italia. Când ne certam, adică zilnic, îi urlam că cei trei grăsani i-au tranşat mama şi i-au aruncat cadavrul ecartelat în Tevere, să îngraşe somnul italian, şi atunci se înfuria, scotea ghearele şi sărea la bătaie, pentru că arareori lucrurile astea se petreceau pe stomacul gol.

De fapt, stomacul era foarte important în familia Pisi: când intra câte un frate în apartament, purtând papuci de pâslă şi halat pompos din mătase, aducea sacoşe pline cu carne, pulpe de pui, fructe pe care le îndesa în frigider şi lăsa un bilet, după care pleca discret, la fel cum venise, lăsându-mă să adorm la loc în patul ei mare, cu un cadru metalic, care scârţâia atât de impudic noaptea şi mă făcea să-mi imaginez cum unul dintre fraţii Pisi stă şi ascultă la perete, ca-n desene animate, cu o pâlnie. Niciodată nu văzusem pe viu alăturarea de natură moartă a cărnii şi fructelor, aşa cum se materializa ea în sacoşele mari, din plastic, pe care unul dintre domnii Pisi le îndesa în frigiderul fetei.

De-aia preferam să mergem la mine sau, câteodată, insistam să rămân singur noaptea, deşi atunci îmi imaginam tot felul de grozăvii, o Pisi răstignită pe masa din bucătăria vreunui poet ermetic cu ochelari rotunzi sau a unui sculptor cu palme grele, pline de bătături, care-i frământă ţâţele (pe o masă similară). Şi atunci o sunam pe Pisi, care-mi spunea că e acasă, cuminte, şi că se gândeşte la mine şi că-i pare rău că nu suntem împreună, pentru că mi-ar fi făcut o muiţă. „Nu spune asta", urlam la ea, „nu vreau să-mi amintesc de sculptorul Maci!". Dar

ea mă liniștea, explicându-mi că sculptorul Maci fusese un tip nasol și agresiv, care noaptea o lega de pat ca să nu fugă în *clubif*, însă asta nu mă liniștea deloc, pentru că mi-o imaginam legată, într-un racursi à la Mantegna, cu sculptorul Maci amușinând-o peste tot și turnându-i ceară fierbinte pe sfârcuri.

Am ajuns pe palierul lui Pisi plin de frământări și de bănuieli legate de noaptea petrecută de ea în Jumbo, așa că eram cam ciufut și de fapt gata să încep o ceartă, mai ales când am văzut cât de beată era, așa că am început să ne pizduim și atunci Pisi mi-a spus pentru prima oară că e dreptul ei să meargă prin orice bar vrea, la orice oră, atâta timp cât eu nu vreau să ne mutăm împreună, atâta timp cât țin la libertatea mea de a sta câteodată singur. „Am și eu libertatea de a ieși cu prietenii, nu?" „Da", i-am urlat, „problema e că eu simt nevoia să stau singur câte-o noapte, pe când tu ieși cu grupuri de hăndrălăi din care jumate te-au futut și jumate vor să te fută!". „Da, și eu ce știu despre ce faci tu noaptea, singur?" Aș fi putut să-i mărturisesc că mi-o iau la labă gândindu-mă la ea și la băieții ăia despre care-mi povestea tot (cum într-o tabără de studiu la Roma pictorul avangardist Petcu s-a aplecat spre ea, chiar lângă *Apollo și Dafne*, în Galleria Borghese și a sărutat-o, iar ea s-a retras indignată și i-a spus ritos că are iubit, cum în noaptea de acum două luni, când am rugat-o să aibă înțelegere, pentru că e ziua fostei mele, Elena, și că vreau să mă văd cu ea absolut prietenește, o oră, două, a sunat-o poetul neoexpresionist Marcu, care era megadeprimat și avea porniri suicidare, iar ei i s-a făcut milă și l-a chemat la o cafea, că eu oricum nu răspundeam la telefon, iar Marcu a venit și era ca vai de el, așa că *au făcut dragoste*, dar pentru ultima oară), în schimb am tăcut și, după ce am inspirat adânc, i-am spus că bine, vreau să ne mutăm împreună, dar la mine, pentru că vreau să fiu alături de bunici, deși de fapt mă feream ca de dracu' de Frații Pisi, care veneau noaptea să ne umble prin frigider.

*

Pentru că, din toată familia Pisi, doar domnul Pisi avea carnet, ceilalți doi frați nu mai puteau veni să-mi umple frigiderul, așa că rolul acesta l-a primit șoferul Ghiță, angajatul domnului Pisi, care bătea sfios la ușă, pe la ora 10 dimineața, și aștepta cu câteva sacoșe pline de carne, fructe și legume pe care le depozita în hol, după care făcea o temenea scurtă, trei sferturi și băga mâna în buzunarul de la piept, de unde scotea un plic cu bănuți pentru Pisi, de la Tati. Asta se întâmpla cam de două ori pe săptămână, dar banii oricum nu ajungeau, pentru că ea venea în fiecare zi cu câte un nou album de artă, în fiecare seară scotea din geantă câte trei sticle de vin roșu, moldovenesc, pentru că asta era rația noastră nocturnă, se așeza pe canapea și răsfoia un Tiepolo imens, cu picioarele ridicate pe măsuța de cafea, cu o țigară aprinsă în dreapta și o cană plină ochi cu fetească neagră în stânga, dând din degetele de la picioare, niște degete mici și groase, ca niște viermi. Nu apuca să răsfoiască prea mult, pentru că-i suna telefonul și începea o interminabilă conversație cu Momo, pe care o chema Claudia de fapt, iar discuțiile lor erau adesea conversații de ore, timp în care eu stăteam și beam, enervându-mă lent, dar sigur, pentru că știam că telefoanele lui Momo vin însoțite de invitații pe la tot felul de petreceri unde nu aveam chef să merg, pentru că eram rupt de oboseală și de băutură, și așa era, iar când închidea telefonul, începeam să ne certăm, în timp ce ea se îmbrăca, dar n-o lăsam să plece înainte să ne futem, așa, de siguranță, după care rămâneam în casă și răsfoiam câteva minute Tiepolo, terminam eu vinul rămas, fumam câteva țigări, deschideam câteva cărți, ieșeam pe balcon, intram în casă și mă prindeau zorile ascultând muzică prea tare, uitând cu totul că aștept pe cineva, pentru că în noaptea aia se succedau anotimpuri cu viteza filmului, treceau prin sufragerie armatele lui Mitridate în drum spre Atena și-mi palpam torsul cu

mâinile încrucişate la piept, într-un gest de o duioşie pe care nu le-o arătam străinilor. Simţeam că încep să-mi caut o retragere fără torţe din zbuciumul ăsta, dar rămâneau în mine zone de murdărie pe care doar un gest grandoman, eretic le mai putea şterge. Pisi venea dimineaţa beată, iar eu mă trezisem deja şi o auzeam de sus cum trânteşte portiera taxiului, îi ascultam tocurile pe scări şi-i deschideam uşa ştiind ce o să văd şi ce o să simt, iar ea-mi zâmbea vinovat şi purta o bluză foarte decoltată, care cădea-n falduri până spre plex, ştiam aluniţa de pe stern, acolo unde s-ar fi întâlnit sânii, dacă i-ar fi avut, iar asta-mi prelungea nebunia şi o îmbrăţişam acolo, în hol, o întrebam dacă m-a înşelat, iar ea-mi spunea că nu, a fost cât pe-aci, dar nu, doar a sărutat-o un tip la baie, însă acum eram generos şi o duceam în dormitor ca s-o fut înainte de a pleca la serviciul meu de statistician şi ea intra în jocul ăsta şi-mi şoptea la ureche exact ce voiam să aud, că n-o mai futuse nimeni ca mine. Îi lingeam cearcănele maronii, cadaverice, coboram pe gât, acolo unde miroseam saliva uscată a altui bărbat, şi apoi urmam dâra aia olfactivă ca un câine de vânătoare, pentru că mai mereu ea se ducea între sânii foarte mici, se încolăcea în jurul aluniţei care ar fi putut fi, într-un portret idealizat, chiar la mijloc, însă în cazul ei era aşezată mai mult spre sânul drept, puţin mai sus de linia imaginară care unea cele două sfârcuri, aşa cum o lamă foarte ascuţită, a unui magician de scenă poate, ar fi despicat trunchiul acela, lăsând vederii organele secţionate perfect, încă pulsând, chiar înainte de izbucnirea sângelui. Şi doar viziunea aceea, a despicării ei, mă oprea să fac chiar eu acel lucru, s-o strâng de gâtul subţire pe care-l băloşise un alt bărbat, să-i zdrobesc faţa cu ochii mari, căprui, cu nasul coroiat, de *Cleopatră* a lui Waterhouse, s-o muşc de pometii obrazului până la os.

După ce ne futeam, se ridica jucăuşă din pat şi fugea spre baie, de unde se întorcea goală şi atunci îi puteam vedea fesele printre picioarele prea subţiri, iar imaginea

asta mă însoţea toată ziua, cât coceam în mine planuri de răzbunare, de abandonare şi violenţă. Dar după câteva ore aceeaşi imagine se preschimba în fum, aliindu-se cu gelozia, şi, oriunde mă aflam, trebuia să găsesc repede un loc ascuns unde să mi-o iau la labă, pentru că doar aşa mă puteam vindeca de pornirea de a o căuta chiar în clipa aia.

•

În decembrie, spre mijloc, domnul Pisi a anunţat-o pe Pisi că-i trimite prin Ghiţă un brad frumos, odată cu jumătate de porc şi alte asemenea, şi mi s-a părut minunat, pentru că eram în plină fază Greenaway şi tot amestecul ăsta de haleală grea, falduri, covoare, prăjeală, sex, murdărie mi se părea foarte artistic. Aşa că pe 15 decembrie, la ora 11.15, domnul Ghiţă a sunat la interfon şi, până ne-am ridicat din pat, până am strâns în grabă sticlele din sufragerie, chiloţii aruncaţi pe fotolii şi restul urmelor unei nopţi obişnuite, deja suna la uşă.

Stătea acolo, în spatele unui brad care s-ar fi potrivit foarte bine şi în Piaţa Parlamentului, al cărui vârf era îndoit pe tavanul holului, înfăşurat în plasă ca să arate ca o torpilă năpădită de alge. Avea un trunchi imens, care nu intra în suportul meu din lemn, dar Ghiţă venise pregătit cu un suport special şi cu o toporişcă, aşa că, după ce l-am dus în sufragerie şi am mutat fotoliile şi masa de cafea, ca să facem mai mult loc, m-a rugat să-l ţin drept, apoi a aranjat pedant nişte ziare în jurul trunchiului, s-a aşezat în genunchi şi a început să cioplească în lemnul verde, al cărui parfum s-a întins repede în toată casa, omorând jegul ţigărilor şi mirosul de sex şi alcool vărsat.

Pisi stătea în poziţia ei preferată, pe canapea, cu picioarele întinse pe măsuţa de cafea, fuma cu un album în braţe şi eu o priveam printre crengile bradului frumos, aproape lăcrimând de ură, cu pula sculată, pe care o înfigeam în coronament, la nici 15 centimetri de capul

domnului Ghiță. Noaptea trecută ne certaserăm ca la ușa cortului, apoi ea începuse să plângă isteric, eu să urlu și, la un moment dat, când m-am îndreptat spre ea, a scos la iveală securea de luptă și a urlat mai tare decât mine, aducând în discuție subiectul care mă durea cel mai mult, anul ei de prostituție profesionistă, când umbla prin hotelurile de lux ale capitalei și se futea pe bani buni, mai ales că era minoră, lucru care-i dădea o cotă bună. Începusem să mă obișnuiesc cu ideea, mai ales în fazele ei casnice, când gătea o mâncare oribilă, pe care o numea sufleu, și atunci, cu terciul ăla între măsele, mă simțeam iarăși generos și parcă întrezăream un viitor acolo, dar imediat interveneau imagini cu tineri evrei veniți special în București la cazinouri și futut, cu ea prinsă în DP între patru brațe păroase, cu ea sugând pula unui arab chelios, în timp ce prietenul lui, Ali, o fute-n cur (deși lucrul ăsta era imposibil, din moment ce sexul anal îl descoperise alături de mine, ca parte a unui abandon amoros, a unui jurământ demn de niște Tristan și Isolda dezmățați). Și atunci începeam s-o provoc, să încerc să aflu cât mai multe amănunte despre fiecare partidă plătită, despre aspectele practice ale vieții de prostituată (pește, loc, dans la bară, tarif, procent, costumație) și, ascultând poveștile ei lăcrimoase, mă îmbătam iremediabil, apoi ne futeam, după care începea cearta care ajungea din ce în ce mai des la violență: ea mă scuipa și-mi dădea prima palmă, eu îi răspundeam cu o carabă, după care o luam în brațe și îi spuneam că-mi pare rău, că ar fi ultima oară, ea se prefăcea cuminte, dar mă zgâria pe față și urla până când începeau să bată-n calorifer cei doi bătrâni Calomfirescu, de la 4, care erau perfect surzi, așa că puneam muzică și ne poceam pe *The Division Bell*, câteodată chiar în ritmul clopotelor din „High Hopes".

Așa se face că printre acele bradului îi priveam cu îngrijorare vânătaia din jurul ochiului drept, pipăindu-mi cu mâna liberă zgârieturile adânci care-mi traversau fața și care începuseră să facă o coajă timidă.

— Gata, domnu' Michi, gata, domnişoară, cre' că stă acu.

Domnul Ghiţă s-a ridicat oftând şi a privit de la distanţa de-un braţ sculptura-n brad.

M-am prefăcut interesat şi m-am aplecat: printre crengi îi vedeam burta, de pe care se ridicase puloverul maro, pe care scria *Boyz*, iar de sub buric îi pornea o linie neagră de păr sârmos şi atunci mi-am dat seama că domnul Ghiţă e şi el activ sexual şi că probabil visează noaptea la Pisi, care-l priveşte ca o *dominatrix* de pe canapea, cu faţa pocită, cum se chinuie să-i facă bradul.

— V-a trimis Tata şi globuri!

— Păi, aveam, am început timid.

— Ei, lăsaţi, că nu strică, a aruncat peste umăr, în timp ce zdupăia ca un bursuc ştrengar spre holul unde lăsase câteva sacoşe (carne, fructe...) şi de unde s-a întors cu trei cutii cu globuri roşii şi beteală de aceeaşi culoare.

— Uite, Pisi, culoarea ta preferată. Felinare n-aţi adus?

Mi-a scăpat, fitilul meu era din ce în ce mai scurt. Ăsta se uita nedumerit la mine:

— Nu cred, domnu' Michi, nu cred...

— Face glume proaste, domnu' Ghiţă, spuneţi-i lu' tata că-l pup!

Avea vocea mieroasă pe care o scotea la înaintare când vorbea cu domnul Pisi sau despre el şi care mă scotea din minţi.

Ghiţă şi-a făcut temenelele obişnuite şi a dispărut în spatele uşii. Mi-am turnat un pahar de vin şi m-am apucat să ornez bradul. Ocupa cam toată camera, rămânând loc de-o palmă în jur. Sufrageria se transformase într-o pădure. Atunci mi-a trecut prin cap că, dacă aş tăia-o şi aş îngropa-o sub brad, aş avea şanse să scap nepedepsit. Dar m-am gândit să-i mai dau o şansă: putea fi seara de sufleu, cu film, vin şi futut, nu una de clubiţ.

Am luat-o prin învăluire:

— Pisi – m-am aşezat în genunchi în faţa ei şi i-am prins picioarele în mâini –, îmi pare foarte rău...

M-a surprins și pe mine sinceritatea din vocea mea.

— Te iubesc! Tocmai de-aia, mă întrebam, nu crezi că ar fi mai bine să ne despărțim?

S-a lăsat să alunece de pe canapea, acum stăteam amândoi sub crengile împodobite pe jumate, mi-a luat fața în mâini și a început să traseze cu degetele liniile cicatricilor lăsate noaptea de aceleași membre.

— Pisoi, și mie-mi pare rău. Hai să mai încercăm! Eu chiar nu pot să trăiesc fără tine. Nu înțeleg de ce ne facem atâta rău, dacă ne iubim.

Plângeam amândoi sub brad și atunci m-am gândit că poate ar trebui să-mi iau un câine.

*

N-a fost seara de sufleu, ci din aia de clubiț, pentru că a sunat Momo și i-a spus că la ea-n hrubă cântă Robin and the Backstabbers, ceea ce era fantastic, numai că pe mine muzica aia leșinată și pretențioasă mă scotea din minți, așa că am refuzat-o și am implorat-o să stea acasă, deși știam că asta-i declanșează automat reacții violente, pentru că se simțea sufocată, ca de sculptorul Maci (care o lega de pat). A ieșit pe ușă urlând, în casă urlam și eu, era vis și armonie, așa că am rămas singur cu bradul ăla uriaș și am continuat să beau, pentru că alte opțiuni nu prea aveam. În prima jumătate de oră am reușit să blochez filmele noir din minte fiindcă mirosea a rășină și cele două nu mergeau bine împreună, apoi m-am îmbătat și am început s-o sun. Mi-a dat reject de șase ori, ceea ce putea însemna orice, dar în mintea mea însemna un singur lucru, așa că am început să construiesc pe acel lucru. Am coborât la non-stop ca să mai am material de construcție. Aerul rece m-a liniștit un pic, dar știam că, ajuns înapoi la căldură, cu primele pahare o să încep din nou să derulez înainte și-napoi. Pe la 3 fără 10 m-am hotărât să mă despart de ea, i-am scris un mesaj: „Pisi, așa nu se mai poate, vreau s-o terminăm!". Am așteptat zece

minute să-mi răspundă, dar asta nu s-a întâmplat, așa că m-am enervat cumplit, am terminat sticla de vin (Sâmburești, cabernet sauvignon) și am chemat un taxi.

Șoferul Nelu Stamate avea o chelie care mergea până-n vârful capului, de unde începea o coamă albă, purtată vâlvoi.

— Domnu' Nelu, vreau la curve, unde știi matale.

După șocul inițial, s-a întors spre mine pansiv:

— Păi, haideți să vedem, că-i frig și stă și ele la cald, că le-ngheață fofoloanca. Nu știu dacă găsim. Vreți la gară sau la Universitate?

— Haideți la Universitate. Unde, la Batiștei?

— Acolo, pe colț...

Mă năpădește întotdeauna optimismul când merg cu taxiul noaptea prin București. E aceeași senzație ca atunci când plecam în tabără și trebuia să iau primul metrou spre gară, când ieșeam singur dintre blocurile care dădeau la Șura Mare și pe străzi nu era nimeni, poate vreun înfofolit care intra în tură la prima oră sau poate vreun bețiv care venea clătinându-se dintr-un loc întunecat, unde dormise pe jos, visând la copilărie. Taxiul rula încet pe Magheru, am trecut de intersecția cu Elisabeta și domnul Stamate a încetinit și mai mult, ca nu cumva să ratăm curvele. La colț cu Batiștei era pustiu și întuneric ca-n cur, vorba lui Céline, dar domnul Stamate a avut ideea să mergem mai sus, spre străduța pe care o luam în studențiе către Pitar Moș, iar acolo era o siluetă înghețată bocnă, înfofolită-ntr-o geacă pufoasă și lungă până la genunchi, care se sprijinea de un stâlp. Am oprit mașina în dreptul ei și domnul Stamate mi-a coborât geamul. Asta a venit spre noi. Era și ea neagră ca noaptea, iar când a deschis gura, i-a sclipit un dinte de aur.

— Ce-i, băiatu', vrei ceva frumos?

M-am abținut:

— Păi, cât?

— O sută...

— Scurta?

— Cu muie-nainte.
— Hai.

*

La început am crezut că pute doar a tutun, era un miros acru, acid, dar mi-am spus că probabil nici eu nu miros a flori, aşa că am continuat să privesc când înainte, când spre domnul Nelu Stamate, care tăcuse brusc şi părea foarte concentrat la condus, deşi pe stradă nu era nici o maşină.

— Şi, unde stai?

Avea o voce groasă şi am încercat să-mi dau seama, după ea, după dintele de aur şi după mâinile negre, cu unghii vopsite violet, scorojite spre capăt, dacă are 35 sau dacă bate-n 40.

— Tineretului.
— La bloc?
— Îhî.
— Da-mi chemi taxi să mă aducă-napoi?
— Da, da.

A părut să se liniştească. M-am despărţit cordial de domnul Nelu, pe care-l îndrăgisem şi cred că sentimentul era reciproc, şi am intrat tiptil în scara blocului, dorindu-mi emoţionat să nu dăm peste vreun vecin, apoi mi-a fost ruşine de gândul ăsta, dar frica a rămas acolo şi, când am intrat în casă, am răsuflat uşurat.

În hol şi-a dat geaca jos şi am văzut că era cel puţin în luna a cincea. Asta m-a blocat:

— Păi, şi ai voie să te fuţi aşa?
— Da, lasă tu astea, n-ai tu treabă.

Am hotărât să mă gândesc puţin. Dacă ideea era s-o înşel pe Pisi, trebuia să fac ceva, nu se punea să aduc o curvă acasă şi s-o las să plece aşa... Am pus apă la fiert şi am dus-o pe tânăra mămică sub brad. La lumină părea mai puţin neagră şi bătrână, am scăzut vârsta spre 30, dar munciţi.

— Și?
— Și ce?
— Și ce e?
— Ce e ce?
— Copilu', fă!
— Da' de unde pula calului să știu eu? Da' ce facem, discuții acu?
— Stai, fă, să se facă cafeaua. Vin vrei?
— Nu servesc alcool.
— Țigară vrei?
— Ce ai?
— Kent.
— Dă.
Și-a aprins țigara lungă și a început să privească curioasă bradul:
— Da' tu ai copii, mă?
M-am uitat și eu spre brad:
— Nu, e a' lu' gagică-mea...
— Și aia unde-i?
— În club.
— Auăleu, păi, și nu vine?
— Nu, că m-am despărțit de ea.
— Și ți-a lăsat ție bradu'?
— Nu știu, da' cine dracu-l mai scoate de aici?
Am auzit sfârâitul din bucătărie și am luat-o la goană să aduc cafeaua. Când m-am întors cu două căni, asta se întinsese pe canapea și fuma cumva aristocratic, privind visătoare înspre globuri. I-am întins cafeaua și am început să bem în liniște, fumând.
— Parcă-i la mall aicea, la tine, să moară biba. Muzică n-ai?
I-am pus Radio Romantic. Eram buni prieteni, cred că și domnul Nelu Stamate s-ar fi simțit bine cu noi. A stins țigara, s-a lăsat în genunchi – crengile de brad îi veneau deasupra capului – mi-a desfăcut șlițul și a început să-mi ruleze prezervativul cu gura. Ceva nu pușca cu situația. Am închis muzica, ca să-i aud plescăiturile și horcăiala din gât. Tot nu mergea.

— Auzi, mă, tu ai băut?

— Când?

— Nu ştiu, azi!

— Păi, beau de-o lună, fă!

— Şi cum pula mea vrei să ţi se scoale? Ce crezi că-s io, vrăjitoare?

— Nu ştiu ce pula mea eşti, ai luat banu', suge-o!

Nu aş fi vrut să recurg la asta, dar am închis ochii şi mi-am imaginat iarăşi scenele de la Hotel Marriott, cu Pisi prinsă de data asta între patru bărbaţi, doi evrei şi doi palestinieni, Pisi a mea – fâşia Gaza pacificată şi răstignită, tărâm comun al plăcerii şi al concordiei falice. Şi abia aşa am obţinut o semierecţie, dar şi o iritare la care n-aş fi vrut să mă-ntorc.

Am luat-o de mână şi-am dus-o-n dormitor, unde s-a întins pe-o parte, cu curul spre mine, şi am intrat în ea mai uşor decât mă aşteptam, apoi am început să ne legănăm sub privirea neutră a lui Dionysos cu faţa mea din adolescenţă, al cărui portret îl ţineam agăţat deasupra patului. Sub portret, un citat din opera înţeleptului Confucius, pe o foaie A4 lipită cu ciungă de perete: „Când porneşti pe drumul răzbunării, sapă două morminte!". M-am gândit, în timp ce mă legănam înainte şi-napoi în corpul ăla negru care adăpostea un alt corp, că asta fac, intru într-un mormânt, şi mi-am dorit pentru o clipă să intru cu totul în pizda aia vânătă, să mă adăpostesc alături de copil şi să stăm amândoi acolo, în lichidul amniotic, liniştiţi şi fericiţi, până când va trece totul. Şi, chiar când acest proiect începea să capete dimensiuni reale, am auzit gongul Apocalipsei, soneria.

— Asta-i gagică-ta? a întrebat femeia, al cărei corp se crispase tot, părea o menghină rece în jurul pulii mele brusc scofâlcite.

— Probabil, i-am răspuns în şoaptă şi în acelaşi timp m-am felicitat că lăsasem cheia-n uşă, pe dinăuntru.

— Auăleu, a făcut ea şi a avut o voce atât de speriată, că m-a pufnit râsul.

Între timp, soneria încetase, iar Pisi trecuse la pumni. Tăceam şi m-am cuibărit mai aproape de femeia care tremura uşor, am trecut mâna stângă peste ea şi i-am pus-o pe burta umflată, apoi i-am şoptit la ureche:

— O să plece...

Numai că Pisi a trecut la picioare şi atunci chiar m-am temut că uşa din placaj o să cedeze şi o să mă trezesc cu Gorgona deasupra capului, în timp ce cocoşelul meu stătea cuibărit în pizda vânătă a unei ţigănci cu dinte de aur. Dar n-a spart-o, a urmat o clipă de tăcere şi s-a auzit un vaiet prelung, ca de animal, un animal cântător, melancolic şi rănit:

— Pisooooiiii, răspunde, Pisooooiii!

Atunci am ştiut c-o să plece. Am strâns femeia de umăr, încercând parcă să-i transmit puţină încurajare şi i-am simţit pielea caldă, mirosul aspru, bărbătesc, mi-am cuibărit nasul în ceafa ei, care duhnea a fum, imaginându-mi că desişul de păr era o junglă în care mă ascundeam, o junglă de brazi, unde popoare de maimuţe şi păduchi uriaşi mă ocrotesc de gorgone, de sirene şi de lumina încă timidă a dimineţii.

•

Există mecanisme perverse care acţionează pârghiile regretului şi ale remuşcării la bărbaţii naivi şi sentimentali cum sunt eu. Mi-a luat mulţi ani să le pot percepe ca atare, să pot face distincţia între bunătate şi sentimentalism. Am crezut, până târziu, în maturitate, că sunt un om bun, că strângerile mele de inimă, violenţa energiilor puse-n slujba mântuirii sunt semne ale unei calităţi fantomă, pe care probabil am avut-o-n prima copilărie, dar de care m-am debarasat aşa cum un şarpe îşi lasă pielea veche pe stânci, în soarele verii.

Am deschis ochii în plină lumină, eram întins pe patul răvăşit, umărul drept îl simţeam amorţit şi am început să pipăi camera mai întâi mirosind-o, apoi încercând să

stabilizez imaginea, să suprapun contururile, amintirile mai vechi mi-au revenit primele, începutul serii, frământările din noapte, muzica, apoi drumul cu taxiul, mirosul de porc pârlit al femeii însărcinate pe care o ţinusem în braţe, burta bombată ca o minge de 400, unghiile crăpate, jungla părului de pe ceafă şi, în cele din urmă, încununarea, apoteoza acelui „Pisooooooiii!", urlat pe holurile blocului. În mod straniu, simt cum curge prin mine un flux de emoţii primitive, copilăreşti, sunt Dionysos ieşind din coapsă, Loki pus pe joacă, gata să destabilizez ordinea lucrurilor, lucru care mă miră, pentru că în mod normal aş fi năpădit de regrete.

Soneria urlă ca la balamuc şi îmi ia ceva timp până să pricep că e un sunet prezent, contemporan secundarului, şi nu un reziduu al nopţii, aşa că mă ridic pe marginea patului şi pornesc pe hol ţinându-mă de pereţi: în lungul drum spre uşa de la intrare, privirea periferică prinde spaţii goale, absenţe care se transformă agresiv şi iute în prezenţe nedorite, mai întâi cele două tablouri de pe peretele din dreapta, în locul cărora au rămas contururi deschise la culoare, apoi în sufragerie, în jurul bradului care s-a lăbărţat în voie, ca o bacterie malignă, lipsesc televizorul, combina, de pe masă a dispărut laptopul, le scutur din minte, ca să mă pot concentra pe drumul spre uşă, dar de pe cuier văd că-mi lipseşte geaca de aviator pe care mi-o dăduse Genu la 18 ani şi asta mă înfurie, dar hotărăsc să-mi continui eroic drumul, ca Amundsen prin zăpezi. Şi, în timp ce parcurg drumul acela interminabil, organul memoriei se dereglează total şi revăd o imagine similară, un basorelief metalic atârnat la capătul holului identic, al lui Ovidiu, spre care mă repezeam în copilărie, când mă trezeam din somnul de după-amiază şi ştiam că mai e puţin până vine Ralu să mă ia după serviciu, iar centurionul acela cu cască împenată, cu braţul drept ridicat, în al cărui pumn ţine strâns o *spatha*, el ar putea să mă scape de groaza care mă scutură în gheare, groaza somnului, groaza despărţirii de casa celor bătrâni

şi intrarea prea puţin dorită în lumea aventuroasă pe care o reprezenta Prinţesa Ralu, mama mea.

Uşa e descuiată, aşa că o dau la perete numai ca să-l văd acolo pe domnul Ghiţă, cu privirea simultan furioasă şi spăşită, cu mâna ridicată-n aer, gata să apese iarăşi pe sonerie. Încremeneşte aşa, cu laba în aer, cu obrajii bucălaţi şi ochişorii duşi în fundul capului. După cum se uită la mine, îmi dau seama că ceva e din cale-afară de greşit, aşa că-i urmăresc privirea şi văd că sunt complet gol, cu excepţia unui prezervativ de culoarea cimentului, pe care s-a uscat o pojghiţă de sânge maroniu, care-mi atârnă comic între pulpe. Mă hotărăsc să joc cartea nepăsării:

— Să trăiţi, domnu' Ghiţă. Ce s-a-ntâmplat?

— Trăiţi, domnu' Michi!

Face o semitemenea, încercând din răsputeri să mă privească în ochi.

— Îmi cer scuze că vă deranjez...

— Nici un deranj, îmi făceam o cafea. Vrei şi matale una?

— Nu, nu, mulţumesc frumos! Am venit să iau bradu', am ordin.

Mă dau la perete, ca să-i fac loc, el se strecoară cu privirea-n pământ, încercând să nu se atingă de mine. Îmi sug burta şi-i fac un semn cu mâna, foarte urban, spre sufrageria goală, în mijlocul căreia stă copacul cu globuri roşii şi beteală roşie. Şi atunci, când a trecut deja de mine şi ştiu că a ajuns la poalele bradului, care e acum imens, un brad-pădure, Pădurea Neagră, Teutoburg, marea înfrângere a lui Varus, vâscul druizilor, varza murată, muşchii umezi ai copacilor, deschid larg gura şi urlu spre centurionul Ghiţă:

— *Torna, torna, fratre!*

În Casa cu Lei
(continuare)

Aşa cum stau aici, întins pe micuţa canapea ca un coşciug, pe care dansează în lumina lămpii nişte cerbi sau nişte rădaşte uriaşe pe care imaginaţia artizanului le-a aşezat în povestea spusă de materialul matlasat, acum ros, murdar, dar păstrând pe alocuri zone intacte, acolo unde contactul uman nu a reuşit să răzbească şi să tocească, aşa cum stau cu ochii aţintiţi în povestea vişinie a cerbilor-rădaşcă, am impresia că totul s-a petrecut în vis. Este un clişeu cutremurător, simt cum mi se ridică părul de pe mână de groază, însă mai exact decât o face expresia „ca-n vis/ în vis" nici o altă formă „originală" de regurgitare a memoriei în cuvinte nu poate descrie senzaţiile de exaltare şi teroare ce m-au însoţit în zilele alea două petrecute în Iaşi şi apoi în timpul fugii mele cu moaştele înghesuite în geanta de sport Adibas. Orice încercare de a ordona acţiunile mele şi ale lui Emil se izbesc de neputinţa pe care o simte orice om trezit din somn pus în faţa obligaţiei de a-şi povesti visul avut în urmă cu câteva clipe.

De exemplu, nu pot aduce în povestire plecarea din Gara de Nord, nici, dacă încerc să fac un pas înapoi, noaptea dinaintea plecării. Sunt fâşii de timp care au dispărut total din mintea mea şi, cred, au dispărut cu totul din plierea lumii pe masa de călcat a timpului trăit. Amintirea acestor două zile începe abrupt, cu primul pas făcut în gara din Iaşi, dar odată cu ea memoria face să renască încetinirea trenului, apoi oprirea lui scrâşnită în Gara Nicolina şi tristeţea care m-a învăluit în minutul acela,

pentru că imediat mi-am amintit o noapte din urmă cu 15 ani, când plecam din Iași, după ce ajunsesem prima oară acolo pentru o conferință universitară despre Ștefan cel Mare și Sfânt și rolul lui crucial în politica internațională a Renașterii târzii, așadar în mintea mea răsare o noapte de acum aproape două decenii, când stăteam pe culoarul vagonului și țineam în brațe o fată mai înaltă decât mine care mă strângea puternic la piept, iar când mi-am pus palmele pe obrajii ei, ținând-o așa cum ții un pui de pisică sau orice alt animal mic care-ți dă senzația de fragilitate, și i-am coborât fața spre a mea, am înțeles că e Ioana, că după despărțirea aceea din tren aveam să vorbim în fiecare zi, să facem, cu jenă și fără experiență, *phone sex*, să ne vizităm la fiecare final de săptămână (mai mult ea pe mine, venind cu trenul acela format din două vagoane, în care rula un singur CD cu muzică pe care ajungeai să-l înveți pe dinafară în cele șapte ore pe care le făceai de la Iași la București sau invers), după care ea a făcut pasul (tot ea) și a părăsit Iașiul pentru a ne muta împreună în București și apoi totul a început să se desfășoare cu o viteză de care parcă îmi e rușine, pentru că dinamismul acelui Eu trecut vine să contrazică parcă romanesc letargia în care acum mor.

Ioana era verișoara singurului tip de la masterul de studii medievale cu care mă împrietenisem și venise să-l aștepte la gară, pentru că nici unul dintre noi nu știa orașul destul de bine ca să ajungem nevătămați la Hotelul Unirea, unde ne cazase Universitatea. Așa cum mi se întâmpla în anii ăia, nici nu am catadicsit să mă uit la ea, am observat doar că purta o pereche de mănuși gri, din piele și asta mi s-a părut ceva extraordinar, pentru că întotdeauna o fată care poartă mănuși din piele mă emoționează, apoi și pentru că eram încă îmbuibat de toată zgura literară a primei facultăți și poemul lui Botta încă îmi venea adesea în minte, mai ales pe la petrecerile unde-l recitam când mă îmbătam:

A fost odată
o doamnă
și ce mănuși avea,
frumoase mănuși
din piele de suedez.
Nu piele de
Suedia,
ci piele de suedez, ai să vezi.
Și gândul o cheamă
și ea se arată.
Ea, din depărtare venea,
din
Suedia.

Poemul lui Botta mergea la sigur, pentru că întotdeauna la bairam se găsea o fată care simțea că ar putea juca rolul nemiloasei Ingrid, suedeza, și care mă vedea pe post de mănuși din piele numai bune de investit în ele nu doar pentru o noapte, ci pentru câțiva ani, până când acea piele ar fi început să-și arate crăpăturile și să capete aspectul casnic, aproape simbiotic pe care-l au hainele purtate cu anii. Treaba e că Ioana n-a marșat când i-am recitat prima strofă acolo, în gara din Iași, ci mi-a întors spatele, luându-și vărul în brațe (s-a întors așadar cu spatele, s-a aplecat ușor, și-a aruncat brațele în jurul umerilor lui – el s-a ridicat puțin, ca într-un joc de copii, și paltonul ei s-a desfăcut la spate, iar atunci i-am văzut cizmele cu talpă plată pe care le purta în anii aceia ca să limiteze acea înălțime intimidantă, atât de intimidantă, încât ea era prima victimă, părea că-și poartă corpul ca pe un stigmat neelucidat, și i-a spus cu voce guturală, probabil din cauza emoției, „Ce dor mi-a fost de tine, vărușu'!", iar eu am împietrit acolo, în gara înghețată, pentru că am putut vedea o scenă din viitor, care acum a devenit trecut, în care aceeași fată, acum o femeie al cărei păr cu fire albe are o altă nuanță, una roșcată, se apleacă și mă ia în brațe, punându-și bărbia pe umărul meu, așa cum face un câine în momentele de melancolie

ale acestei specii, în pragul uşii, şi-mi spune, cu aceeaşi voce sugrumată de emoţie, „Mi-a fost dor de tine, Michişior!") şi ignorându-mă total, tot drumul până în Piaţa Unirii, apoi cât am făcut formalităţile de cazare, cât am urcat într-o tăcere asurzitoare cu liftul până la etajul 7, cât am mers pe holul hotelului şi apoi în camera noastră cu două paturi, o cameră cu geamuri mari (mai curând înalte) de unde se vedea întreaga piaţă şi mai departe, peste clădirile întunecate ale unui oraş străin.

Că m-a ignorat toată seara mi se pare acum un lucru normal, pentru că băusem tot drumul, dintr-un obicei căpătat în liceu, pe drumurile spre mare sau spre munte, drumuri care trebuiau să transforme întreaga călătorie în legendă, poem epic, iar transmutaţia asta nu putea avea loc decât cu ajutorul unui incipit glorios.

La masa organizată de facultate în restaurantul Panoramic din vârful clădirii turn nu a venit, iar locurile erau distribuite de organizatori, aşa că m-am trezit (un eufemism) aşezat între o profesoară de istorie de la un liceu local şi un tânăr asistent de la facultate însărcinat cu organizarea (genul de băiat bun la toate, care aduce cafele, face printuri, urlă la studenţi şi brusc devine conferenţiar la 30 de ani, cu lucrări publicate prin reviste obscure, bine cotate însă în sistemul Bologna, pentru ca la 40 să fie prof plin fără să fi scris vreo carte). Eram într-o stare avansată de beţie, destul de pătruns de alcool încât să fiu locvace, aşa că, sub ochii măriţi de groază ai doamnei profesoare, care purta probabil hainele cele mai bune din dulap şi care-şi pregătise pentru ocazia asta un permanent cu aspect ud (arăta ca Sabrina când iese din piscină cu ţâţele în bătaia simunului şi urlă după băieţi puternici şi bronzaţi, numai buni s-o tragă pe marginea piscinei şi s-o fută pân-o lasă lată, însă în cazul de faţă Sabrina era trecută bine de 50, iar anii ăia fuseseră grei, plini de mâncare uleioasă şi de slugărit un soţ care era probabil popă, dacă nu chiar funcţionar la primăria din Iaşi), aşadar, sub ochii ei mici, dar beliţi înspre explozie, mi-am

rezumat prezentarea de a doua zi, exagerând, bineînțeles, în care lansam ipoteza că Ștefan cel Mare și Sfânt ar fi fost agent secret otoman.

Asistentul mesteca în tăcere, agresiv (m-am simțit întrupat pentru o clipă în pulpa de pui pe care o zdrobea între dinți), până când s-a aplecat spre doamna aflată-n pragul apoplexiei (privirea lui urmând un arc de cerc care mă ocolea) și i-a strecurat, mai tare decât ar fi fost cazul și mai inutil decât dacă ar fi executat un menuet pe masă:

— Doamna Zamfir, domnul Lucescu e și scriitor... E la a doua facultate...

Iar doamna Zamfir a răsuflat ușurată, pentru că primise singura explicație valabilă pentru comportamentul meu delirant, cu excepția celei că aș fi fost evadat de la Socola. Și-a dus cu pudoare mâna la gură (ca să nu-i văd pilaful țâșnind printre dinții mici, de șoarece), o gură cu buze subțiri augmentate artificial de un ruj vișiniu (vișină putredă), și mi-a strecurat printre degetele încărcate cu inele din aur (un aur vechi, probabil moștenire de familie):

— Da' ci facultati aț mai făcut, domnu' Lucescu?

Eram prea euforic și prea nerăbdător să trec la pasul următor ca să nu prind ocazia asta de aur:

— Litere, doamna Zamfir, era să-mi dau licența în Eminescu. Luceafărul poeziei românești! am adăugat pe un ton conspirativ.

— Apăi tre sî mergiț și la Teiu' lu' Eminescu câlili astea!

— Scumpă doamnă (aici am făcut o pauză lungă, efect teatral, pieptul înainte, aer în foalele plămânilor), Teiul lui Eminescu trebuie tăiat. De fapt, ăsta e și scopul venirii mele la Iași: pun la cale un atentat împotriva teiului!

Mai mult nu se putea, a fost valul care a umplut cada și a vărsat zoaiele pe podea. Mi-am dat seama că pe o rază de câteva mese se lăsase o liniște mormântală, spartă doar de râsul isteric al lui Sorin, care se înecase cu o bucată de pui și se făcuse stacojiu la față. M-am ridicat în picioare, brațul meu drept s-a ridicat și el cu tot cu paharul plin cu vin alb (Cotnari) și am început să țin discursul care mi se derula de ceva vreme în minte:

— Doamnelor, domnişoarelor şi domnilor, literatura şi istoria noastră trebuie să aibă parte de un Holocaust. Suntem o naţiune tânără, care de mică s-a-nvăţat cu apele călduţe ale protectoratului. Trebuie să o luăm de la zero, iar asta nu se poate atâta timp cât ne agăţăm de relicvele unei tradiţii dulcege şi pseudoromantice. Suntem o naţiune de copişti şi de duplicitari a cărei mâncare totemică ar trebui să fie pilaful, după cum spunea marele nostru scriitor Paul Georgescu.

— Un securist! a urlat din fundul sălii un bărbat trecut de prima tinereţe, îmbrăcat la costum cu dunguliţe.

— Vă contrazic! Stalinist da, dar nu securist. Securitatea, spunea marele nostru scriitor, e o proteză care a înlocuit braţul retezat al legionarilor. Aşadar, am dat să continui, însă n-am mai apucat, pentru că m-am simţit tras cu blândeţe în spate, aşezat pe locul meu.

M-am întors şi am văzut-o pe Ioana, care nu se ştie de unde apăruse şi care mă privea îngrozită:

— Nu vrei să ieşi puţin la aer? Eşti cam încins.

M-a luat de mână şi m-a tras după ea (bluză crem pe gât, o pereche de reiaţi de aceeaşi culoare, iar în picioare aceleaşi cizme cu talpă plată, avea aerul unei girafe rătăcite între hipopotami) printre mesele peste care se aşeza iarăşi zumzetul de convivialitate, în timp ce toţi ochii mă petreceau cu reproş şi vag amuzament.

Am coborât în stradă, unde mi-am dat seama cât de rău îmi e, la contactul cu aerul rece de iarnă. Se întunecase şi dinspre Strada Cuza Vodă se năpustea asupra lumii vântul turbat al viitorului, purtând cu el zăpezi, cotoare de măr şi miros de vin fiert. Ioana m-a luat de braţul drept, rigid din cauza frigului, şi m-a întors cu spatele la urgie:

— Hai să-ţi arăt un anticariat mişto.

*

Am mers în tăcere, cu vântul bătând din spate și doar muzica bannerelor plesnind în rafale tăia bezna, laolaltă cu reclamele luminoase ale barurilor de pe Lăpușneanu, dar toate chioșcurile buchiniștilor păreau închise, din cauza vremii probabil, așa că m-a luat iarăși de mână, puțin încurcată, și am făcut o voltă, ne-am întors iarăși spre Cuza Vodă, care în noaptea aia mi se părea cea mai frumoasă stradă din lume, mai ales când a început să ningă și un tramvai micuț a trecut pe lângă noi, aproape de trotuar, ștergându-mi mâneca, iar ea m-a tras cu grijă, fiecare felinar stradal desena o elipsă luminoasă pe trotuar și pentru câteva minute am vrut să nu se termine niciodată drumul nostru împreună, să ne petrecem viața mergând spre un anticariat probabil închis, pe Strada Cuza Vodă afundată în întunericul iernii care tocmai începea. Încet, mi se risipeau aburii alcoolului și începeam să regret iarăși întreaga situație, așa că m-am întors spre ea și, deși nesigur că-mi poate auzi cuvintele, i-am șoptit:

— Pot să te iau în brațe?

Nu știu dacă mi-a citit pe buze sau dacă i-am cerut ceva ce-și dorea sau dacă asta era normal să se întâmple oricum, însă ne-am îmbrățișat pe trotuarul întunecat și am stat așa câteva zeci de secunde și i-am mirosit părul pe care-l mângâiam, apoi am rugat-o frumos să nu-mi mai clefăie gumă în ureche și a izbucnit în râs. Când ne-am desprins unul de celălalt, am sperat să rămân în coconul protector pe care-l țesuseră îmbrățișarea și bezna și felinarele și vântul cu lupii lui urlând în jurul nostru, dar tot ce-am simțit a fost răceală și un pic de dezamăgire că lucrurile, iată, nu durau, nici măcar în decorul ăsta feeric, că asta e soarta omului pe pământ, decât să fută vânt, vorba lui Sergiu, zis Jidanu. Dar ceva tot a rămas pentru că ne-am continuat drumul ținându-ne de mână și a fost bine, chiar dacă la un moment dat, când o fată cu palton negru a ieșit dintr-un magazin, am simțit cum Ioana vrea

să-mi dea drumul, ca şi cum noi doi am fi fost nişte infractori, şi atunci am avut pentru prima oară bănuiala că are pe cineva, că nu e tocmai cuşer ce face cu mine, şi aproape că am vrut să schiţez un gest teatral acolo, în mijlocul trotuarului, să ridic mâinile la cer şi să-i spun că renunţ, deşi încă nu am la ce renunţa, că n-am spirit de competiţie, că mi-a repugnat întotdeauna lupta bărbaţilor pentru femei şi a femeilor pentru bărbaţi, ba chiar şi a femeilor cu bărbaţii pentru copii, că mi se par toate atavisme, iar eu sunt Spirit şi Spirit e în mine, *te lo juro!* Dar n-am făcut-o, poate pentru că mi-era rău şi pentru că mâna ei îmi părea fermă, o mână pe care te poţi baza într-o bătaie de bar, chiar dacă ea era subţire şi înaltă, iar lumea mare şi rea.

Anticariatul nu era mişto, era mediocru, dar, spre deosebire de cele bucureştene, ţi se dădea ceai cât umblai printre rafturi şi aveau destule cărţi rare, aşa c-am pierdut timp pe acolo, dar mai mult ca un preludiu pentru ce ştiam că urma, o prelungire a aşteptării şi o potenţare a incertitudinii, prelingându-ne fiecare pe lângă rafturi diferite, eu la cărţi poliţiste de cinci lei bucata printre care am găsit *Piatra Lunii* şi mi-am luat-o, pentru că eu cumpăr mereu *Piatra Lunii*, măcar ca s-o fac cadou, iar ea peste drum, la raftul de socioumane, frunzărind un cărţoi despre ideologiile politice ale secolului XX, dar de fapt privindu-ne pe furiş şi pe mai puţin furiş, apoi am ieşit şi am fost curios dacă va mai vrea să ne ţinem de mână, dar imediat palma ei s-a strecurat într-a mea, palma îmbrăcată în mănuşa ei din piele gri, piele de suedez.

•

În noaptea aia am dormit împreună, iar ăsta nu e un eufemism, ci chiar am dormit, pentru că eu n-am fost bun de nimic, deşi-mi plăcea de ea, şi, după a nu ştiu câta încercare nereuşită, a izbucnit în plâns şi am luat-o în

braţe, iar ea mi-a răspuns la îmbrăţişarea aia cu disperare, m-a strâns ca pe o păpuşă de cârpă şi mi-a plâns la piept, iar eu, în spiritul dramei înmormântărilor mele evreieşti, am cerut-o de nevastă. Până să adormim, ne trasaserăm toate planurile de viitor, care includeau mutarea ei la Bucureşti şi doi copii, Matei şi Maria. Nu am planificat şi divorţul de peste ani, pentru că eram amândoi foarte optimişti în patul de la Hotelul Unirea, aşa că nu ne puteam gândi la aspecte mai puţin plăcute ale vieţii. Tot atunci mi-a spus vorba ei preferată, pe care avea să mi-o repete de nenumărate ori de-a lungul unei căsnicii grele: „Numai moartea nu are rezolvare". S-a dovedit până la urmă că existau şi alte lucruri lipsite de rezolvare şi că doar hotărârea şi încăpăţânarea ei nu puteau face faţă trecutului meu ca un sac plin de viermi.

De fapt, în noaptea aia am fost prea ocupaţi să ne cunoaştem ca să dăm vreo importanţă acestor amănunte. I-am povestit despre Ralu, despre Casa cu Lei, despre Cel Bătrân şi despre Cel Tânăr şi familia lui perfectă, despre prima mea facultate şi apoi despre renunţare, dar i-am jurat că nu renunţarea ar fi neapărat trăsătura de bază a caracterului meu, ci mai curând o stăruinţă în inutilitate, în derizoriu. Apoi au început să iasă la iveală amănunte din viaţa ei pe care nu le-ai fi bănuit sub masca aia de optimism, pe care o purta cu atâta naturaleţe: mama îi murise când Ioana nu împlinise încă 12 ani, iar ăsta era evenimentul care-i fracturase viaţa în două. Chiar dacă numărul anilor petrecuţi fără mamă era mai mare acum decât cel îmbibat în prezenţa ei, acel deceniu şi ceva părea să atârne mai greu decât orice ar fi pus pe talerul celălalt al balanţei. La nici opt luni după înmormântarea mamei, tatăl se recăsătorise, iar pe ea o trimisese la un internat din Iaşi, unde n-o vizita niciodată, apoi, imediat după Revoluţie, plecase-n Germania, cu tot cu familie, lăsând-o-n grija bunicii materne, care trăia în Iaşi. Vizitele ei acasă, unde noua mamă se grăbise să-i ofere doi fraţi vitregi, unul după celălalt, nu erau o plăcere, aşa că a

întrerupt total legătura cu familia, cu excepția bunicii dinspre mamă, care trăia într-o casă evreiască din Copou și care murise cu câteva luni înainte să ne cunoaștem. Așa că pentru ea plecarea din Iași nu a fost propriu-zis o ruptură, nici măcar profesional, pentru că postul de PR al Universității „Cuza" nu-i mai oferea nici o satisfacție și știa că în București poate găsi ceva mult mai bun sau cel puțin mai bine plătit.

Dimineața, după duș, s-a îmbrăcat și m-a lăsat întins în pat, doborât de o mahmureală atroce, chinuit de remușcări și terifiat de chipurile celor în fața cărora trebuia să-mi susțin lucrarea, după ce mă făcusem de căcat cu o seară în urmă.

S-a întins lângă mine, îmbrăcată, m-a strâns iarăși în brațe și mi-a șoptit la ureche:

— Dă-i dracu', trece și asta. Fă-te că nu s-a întâmplat nimic.

Apoi, după o pauză, gânditoare:

— Nu știu cât de serios ai vorbit... Eu am fost foarte serioasă.

Și atunci, pentru prima oară după mult timp, am știut că și eu trebuie să fiu serios, și nu doar să asist la filmul care începuse, ci să mă sui pe scenă și să intru în ecran, ca-n *Trandafirul roșu din Cairo.*

•

Conferința, așa cum mă așteptam, a fost penibilă, nimeni nu asculta pe nimeni, însă în mod cert cam toți ochii erau ațintiți asupra mea, spre amuzamentul cumplit al lui Sorin, care nu rata nici o ocazie să învârtă cuțitul în rană. Mi-am bâlbâit prezentarea despre Ștefan cel Mare și despre simulacrul total al domniei lui, într-o tăcere deplină, apoi am rupt ușa și am sunat-o. Mi-a răspuns la jumătatea primului apel. Ne-am văzut la barul Hotelului Unirea, unde am ras niște beri, fericit că scăpasem din iadul acelei prefăcătorii sinistre, apoi a sosit și Sorin, cu mersul lui șleampăt,

deşirat şi el ca o girafă, cu urechile clăpăuge. Aveam tren la 7 seara, aşa că am petrecut acolo cele câteva ore care ne mai rămăseseră, apoi am mers toţi trei la gară. Şi ea s-a urcat cu noi în tren şi eu n-am întrebat-o ce face, pentru într-un fel speram să fugă cu mine la Bucureşti, unde în apartamentul cel rău mă aşteptau amintirea unui schelet de pasăre şi o singurătate apăsătoare. Ne-am sărutat acolo, în spaţiul dintre vagoane, în mirosul de pişat şi fum, apoi ea a coborât la Gara Nicolina şi a rămas aşa, sub un felinar de gară, în cercul de lumină pe care-l decupa din noapte. Apoi trenul s-a pus în mişcare şi ne-am privit în ochi până când n-am mai văzut-o, până când am rămas din nou singur cu sacul meu plin de viermi. Aveam atunci 26 de ani, renunţasem la o facultate, o făcusem pe a doua, muncisem în vreo patru locuri fără să-mi placă ce făceam şi pentru prima oară presimţeam că există un viitor, o oarecare promisiune care să nu se asorteze cu atelajul funebru al minţii mele.

•

La nici doi ani după evenimentele din Iaşi, eram căsătoriţi, iar Ioana aştepta un copil, asta după ce mai făcuserăm un avort cu ceva timp în urmă, într-un cabinet de la parterul unui bloc de pe Şoseaua Mihai Bravu, şi ne rămăsese întipărită în minte doctoriţa vârstnică, vopsită roşcat, care-o condusese în aşa-zisa sală de aşteptare şi, uitându-se la feţele noastre supte, nedormite, ne ţinuse un discurs despre iubire şi despre felul cu totul fals în care se pune problema libertăţii de alegere: „O să vă gândiţi mereu cu regret la copilul care ar fi putut fi", urmat de enumerarea binecuvântărilor care însoţesc copilul. Când s-a întâmplat a doua oară ca Ioana să rămână însărcinată, n-am mai stat pe gânduri şi am decis să-l păstrăm.

Era un contrast izbitor între fragilitatea Ioanei şi forţa pe care o purta în ea. În primele luni în care am locuit

împreună, a reuşit să-mi dea iluzia că pot face orice. Devenisem aproape ambiţios, mă înscriam la toate conferinţele şi am dat concurs pentru postul de preparator la istorie, m-am înscris la doctorat şi renunţasem în mare parte la lungile episoade alcoolice de dinaintea ei. Un copil părea să fie un alt element care vine firesc în siajul acestor schimbări. Ioana reuşise să scoată la lumină apartamentul îmbâcsit şi mizerabil, scufundat în sticle goale şi scrumiere pline. Nu dispăruse atmosfera apăsătoare şi întunecată ce băltise întotdeauna acolo, dar prezenţa ei aducea o energie care părea destul de puternică încât să se lupte de la egal la egal cu umbrele unui trecut care ieşea din ce în ce mai rar la suprafaţă. Mi-a luat mai puţin de un an să înţeleg că forţa care punea toate acţiunile ei în mişcare venea din voinţă, o voinţă aproape maniacală de a reuşi. Nu accepta ideea de eşec, nu accepta pesimismul şi, cu o încredere aproape ţărănească în valoarea muncii, se hotărâse să pună toată magia ei albă în slujba mea. În nici două luni de la mutarea în Bucureşti, deja se angajase ca PR într-o firmă de publicitate, aşa că ne crescuse şi nivelul de trai. Eu mă luptam cu emoţiile vieţii universitare, dar în paralel încă lucram la Institutul de Statistică, iar seara ne întâlneam obosiţi în bucătărie şi, în timp ce unul dintre noi gătea, povesteam fiecare despre ziua care tocmai se încheiase, despre şefi idioţi, despre superficialitatea lumii de publicitari, despre mâncătoria ei şi exact aceeaşi superficialitate din Facultatea de Istorie. Şi invariabil îmi spunea c-o s-o scoatem la capăt şi că o să fie totul bine, ştie ea foarte sigur treaba asta.

Sexul era ciudat, aveam senzaţia că pentru ea e o activitate neplăcută, care trebuie terminată cât mai repede şi care e musai să se concretizeze printr-un orgasm feminin obţinut mecanic, stahanovist. Mai corect spus ar fi că muncea pentru obţinerea orgasmului, aşa cum muncea în orice capitol al vieţii noastre, din convingerea profundă că nimic nu poate fi obţinut fără efort în viaţă. Preludiul

era un moft peste care trebuia trecut foarte repede, imediat ce se obţinea o idee de lubrifiere, urmat repede de acele mişcări despre care ştia că duc cu siguranţă şi rapid la orgasmul ei. Cât despre al meu, nu prea conta, pentru că era inevitabil. Experienţa ei sexuală se limita la o relaţie stupidă cu un interlop din Iaşi care voise să-şi schimbe viaţa alături de ea, apoi la cea cu un tânăr absolvent de Arhitectură, alături de care trăia când mă cunoscuse pe mine, dar ale cărui ciudăţenii sexuale o deranjau, aşa că eliminase pe cât posibil sexul din relaţia lor. Cât despre mine, eram atât de vrăjit de viaţa noastră calmă, liniară, de liniştea pe care mi-o aducea noaptea, când mă lua în braţe, încât acceptasem repede ideea că sexul va fi un capitol rezumat la urcarea ei pe mine, la mângâierea sânilor ei foarte mici, de adolescentă, urmate de o scurtă explozie violentă (când am văzut-o plângând de durere pentru prima dată, m-a izbit asemănarea trăsăturilor ei schimonosite cu cele din timpul orgasmului), în care-mi repeta numele sau mă alinta.

Am renunţat destul de repede şi la viaţa mea socială haotică, pentru că Ioana pica de oboseală seara, era evident că nu-i plăceau petrecerile zgomotoase şi era foarte critică la adresa oamenilor cu care umblam. Nu o spunea, dar vedeam cum priveşte la gaşca de pseudointelectuali pentru care noaptea perfectă era o beţie cruntă petrecută-ntr-un club cu muzică care ei nu-i plăcea (a fost primul om apropiat mie pe care l-am văzut să se bucure efectiv ascultând un concert pentru pian de Mozart sau Bartók, care să închidă ochii şi să viseze *Rapsodiile ungare*, să le viseze în viu, încât puteam vedea umbrele, imaginile născute de acel vis ridicându-se spre tavanul bucătăriei, unde se alipeau de petele de ulei, ca-ntr-un acvariu). Iar eu eram obosit, atât de obosit, încât am renunţat la aceste obişnuinţe, le-am adunat într-un buzunar interior şi le-am lăsat ascunse pe acolo. Eram mulţumit să beau câteva beri cu ea, seara, s-o urmăresc cum îşi leapădă hainele office şi se schimbă într-un trening vechi, cum îşi toarnă, la

început, un pahar cu vin, pe care-l ţine ridicat, ca şi cum ar avea o etajeră sub cot, apoi, după câţiva ani, cum acel pahar cu vin se transformă în două, în trei, într-o sticlă.

Când ne-am decis să-l păstrăm pe Matei, am luat şi hotărârea să ne căsătorim, apoi, surprinzându-i fiecare celuilalt umbra de panică de pe chip, ne-am dat seama că ne îngrozea tot ce însemna asta: în mare, era punerea laolaltă a tuturor familiilor destrămate, din toate colţurile lumii, adunarea acelor oameni care ne înspăimântau şi care se urau între ei, ca-ntr-un portret de Arcimboldo, numai că nu unul tematic, ci un amalgam de elemente disparate, din domenii diferite, adunate să alcătuiască portretul teratomorf al unei fiinţe necunoscute. Ioana îşi ura cu pasiune mama vitregă, îşi disprețuia (şi-şi iubea în egală măsură) tatăl, nu-şi cunoştea fraţii vitregi, tineri cetăţeni germani, iar în partea mea, Genu era divorţat deja de doi ani de Mariana-Cur-de-Fier, în urma unui scandal care-i distrusese viaţa de familie (câinele Joy încă trăia), Ralu se despărţise de mult de Sergiu – care a trăit o perioadă singur în Casa cu Lei, mai mult în grădina unde-şi bea şprițurile de vară, privind în gol, până a dispărut în Germania – şi se măritase cu un individ negricios despre care-mi spunea la telefon că „are case în Bucureşti şi la Comana". Ovidius şi Meri erau în continuare fascinaţi de Genu cel nedreptăţit, căruia fosta lui soţie, a doua, acum directoare în Ministerul Economiei, îi adusese bagajele la uşa lor şi le trântise acolo. Ne-am dat seama că a-i aduna la un loc pe toţi ne terifia şi că singura soluţie ar fi fost să ne căsătorim civil în secret, doar cu martori şi un fel de naş în persoana fostului meu mentor de la teoria literaturii, urmând să le dăm vestea atunci când sarcina ar fi devenit prea avansată pentru a fi ascunsă.

•

În pacea indusă de degetele lungi ale Prinţesei Ralu din vis, degetele adormite pe ceafa mea transpirată, mă cufund şi acum, pe canapeaua desfundată din Strada

Parfumului, vizavi de casa lui Voronca, pe care încă o bântuie strigoii unei morți rele. Intru pe ușa din lemn gălbui și pășesc din acel loc rău în sala veche a cinematografului Volga, cu cariatidele ce străjuiesc ecranul pe care văzusem cândva, demult, *Al șaptelea cartuș*. Mă așez în sala înghețată, iar prin răsuflarea plină de aburi încerc să disting ceva pe pânza albă din fața ochilor:

AP. 10

Adorabilii etrusci

— Mai ţii minte povestirea aia cu pandemia şi cu animalele din oraş?

Nu răspunde şi-mi aud vocea sunând sec, fără umbră de corp sau ecou. Dintre blocuri vine o pală de vânt, un prădător viclean care a stat la pândă şi a profitat de neatenţia mea, îmi ia vorbele şi le duce pe suprafaţa apei tulburate tot de el, peste cercurile pe care le-a desenat şi acum le aruncă înspre orizont. Mă apuc de marginea luntrii şi strâng din dinţi. Foaia de tablă care învelește lemnul e rece şi îmi arde pielea. Silueta ei ghemuită la capătul celălalt al bărcii începe să se piardă în asfinţit. E înfofolită în pelerina albastră de ploaie pe care mi-am cumpărat-o când am împlinit 40 de ani, când râdeam că am vrut să-mi marchez maturitatea cu un parpalac de bărbat. Pe cap i-am înfăşurat un fular roz, l-am potrivit ca pe un batic, aşa cum purtau bătrânele îngrozite de curent. Are 52 de ani, părul e albit în întregime, dar asta nu mă mai şochează, ca la început, pentru că vopseaua a dispărut treptat, mai întâi la rădăcini, apoi s-a retras lent înspre vârfuri, lăsându-mă să mă obişnuiesc cu imaginea asta. Mi-a rămas doar amintirea propriei priviri care se întorcea jenată în lături când se dezbrăca să-şi facă igiena intimă pe marginea bărcii, în spatele unui bloc care încă se mai iţea de sub apă, departe de ochii curioşi ai altor barcagii. Privirea care fixa vârful capului ei: albul, de fapt un gri frumos, liniştitor, a invadat tot creştetul. A trebuit să-mi spun că albul părului a coborât, pentru că de fapt

situația era cu totul altfel: vopseaua se retrăgea și lăsa la vedere ravagiile vremii și ale durerii. În cazul meu totul a fost mai simplu și mai direct: am albit instantaneu, atât barba, pe care nu m-am mai sinchisit s-o tund, cât și părul rar din creștet, pe care înainte îl rădeam ca să nu fiu chel, ci doar un bărbat încă tânăr care se rade-n cap. Acum însă sunt un barcagiu de 50 de ani, cu barbă albă și niște lațe pe care le petrece peste cap.

De undeva din stânga aud un clipocit. Urmăresc direcția indicată de sunet, sperând să nu fie alți barcagii, și, într-adevăr, am noroc: un cârd de balene își face loc prin spațiul larg dintre blocuri. Le văd spinările negre, pe care joacă reflexele roșietice ale înserării: sunt doi masculi, vreo șase femele și câțiva pui. Ne ținem respirația cât timp străbat fostul bulevard Magheru, înotând lent, implacabil înspre Parcul Tineretului. De fiecare dată când asist la trecerea unui cârd de balene, trăiesc un sentiment religios, poate e tăcerea lor, poate e presimțirea cântecului pe care-l aud câteodată noaptea. Îmi amintesc râsul copiilor când am văzut împreună *Finding Nemo*, iar peștoaica aiurită Dory încerca să vorbească cu o balenă exact așa, cântând cuvintele. Asta îmi amintesc mereu când văd balene, râsul lor și cum ne prefăceam în bucătărie că vorbim baleneză.

Așteptăm în luntre să se facă întuneric: de obicei barcagiii se adună în grupuri, leagă bărcile cu lanțuri și abia apoi se culcă. E foamea lor de trecut, altfel nu-mi pot explica, pentru că tocmai în acele insule plutitoare au loc cele mai multe jafuri, violuri și crime. Noi evităm cu totul alți barcagii și ei ne evită pe noi: țin la vedere cele două puști recuperate din magazinul de arme de pe Strada Burghelea, când apa încă nu urcase decât peste nivelul caselor. Au fost zile teribile, fiindcă nu înțelegeam încă ce se întâmplă și nici nu aveam timp să înțelegem, trebuind să acționăm repede, înaintea altora. Atunci mulți dintre noi au făcut greșeli care i-au costat viața, cum ar fi să se încarce cu alimente fără să aibă însă o barcă

solidă, după care au plutit aşa, pe uşile caselor, înconjuraţi de conserve şi de baxuri cu sticle cu apă, până când s-au scufundat epuizaţi. Foarte puţini au înţeles de la început ce se întâmplă, iar oraşul ce dispărea încet sub apele care năvăleau implacabil din sud murea fie în hohote de râs, fie în zbierete disperate.

Înainte de Potop, când de-abia ne mutaserăm în cartier, ne plimbam câteodată seara pe Strada Vasile Lucaciu până la intersecţia cu Strada Traian şi de fiecare dată le arătam o casă splendidă, pe care era lipită o placă ce-o data la începutul secolului trecut şi-n curtea căreia se afla barca noastră de acum, albă, cu trei dungi albastre, cu velele strânse, o barcă de agrement aşezată pe un şasiu cu roţi. Le arătam barca aia şi le spuneam că aşa o să ne luăm şi noi una când o să câştig mai bine. Sau măcar după moştenire. Era gluma lor preferată, pentru că le povestisem despre un unchi aproape fictiv care ar fi cântat în formaţia The Mamas & the Papas, apoi ar fi înfiinţat o casă de discuri în America şi pe care speram să-l moştenesc în urma unui cataclism ce ar fi şters de pe faţa pământului toate celelalte rude care se aflau înaintea mea la coada testamentară. Şi râdeam în timp ce se stingeau ultimele raze de soare în spatele blocurilor înalte care delimitau cartierul de case de Strada Traian, care era graniţa noastră, aşa că făceam drumul întors, puţin întristaţi că urmează o nouă săptămână de muncă, în care vom sta mai puţin împreună şi probabil noi doi vom fi nervoşi, ei doi vor avea teme şi ne vom împăca doar seara, la culcare, când Maria se va alinta puţin în legătură cu lumina ei de veghe, cea care proiecta universul pe tavan, iar Matei va veni de patru ori să ne spună noapte bună şi să ne sărute, deşi are deja, în amintire, 13, 14, 15 ani.

La început apele au ajuns să bălţească în stradă şi prima schimbare a fost de natură olfactivă: cum deschideam ferestrele, intra acelaşi miros care mă întâmpina când mergeam la mare cu Ralu, în copilărie, şi trenul avansa paralel cu marea, înspre Halta Neptun. Acel miros

de vacanță și de fericire venea acum încărcat cu moarte, pentru că aducea cadavre și gunoaie, apoi avea să aducă animale marine nemaivăzute, pentru că nu mai existau granițe naturale, ci doar un imens ocean planetar perforat de vârfuri muntoase. Cât timp au funcționat televiziunile, mai întâi ne-am uitat terifiați, seară de seară, la început la reportaje pornografice în lipsa lor de reținere, care arătau cum orașe din zonele de litoral încep să dispară unul câte unul, sperând tot timpul că apele se vor retrage din năvala lor, că ploaia va înceta, că acel surplus de apă ce purta carcase de mamuți ținuți până atunci milioane de ani închiși ca-ntr-un chihlimbar își va găsi un recipient miraculos în care să se liniștească. Apoi am încetat să mai privim, pentru că scenele deveniseră prea crude. Ce am înțeles însă atunci a fost că trebuie să fac ceva repede și că avem nevoie de un plan. A fost momentul în care a început Răul pentru mine și nu de puține ori m-am acuzat singur că aș fi creat viitorul de coșmar pe care-l trăiesc acum. Sunt lucruri pe care nu le vorbim, adică eu, pentru că ea oricum nu vorbește, nu a mai spus de mult un cuvânt.

Am nopți în care mă perpelesc singur pe fundul bărcii, acolo unde mi-am pus izoprenul, lăsându-i ei locul mai comod, pe covertă, ascult clipocitul sinistru al apei, picăturile și mai sinistre ale ploii pe vela întinsă deasupra bărcii, le ascult cum îmi trasează, ca în jocurile copilăriei, când uneam numerele pentru a descoperi figura lui Bambi, scena din acele zile când îmi spusesem că tot ce fac este pentru familie.

Cu mult înaintea Potopului, prin 2021, am publicat ultima mea carte, un volum de poeme care avea ca nucleu un ciclu postapocaliptic, în care-mi imaginam că vâslesc alături de ea, printre vârfurile clădirilor înalte din București. Imaginam acest cuplu de vârstă mijlocie vâslind printr-un deșert acvatic, după ce-și pierduse ambii copii într-un înec. Atunci nu mă interesase altceva decât să captez tăcerea acestei scene. Nu știam că Potopul nu e niciodată

tăcut şi că moartea unor fiinţe vine la pachet cu înflorirea altora, că masticaţia animalelor marine se aude de sub apă, prin fundul de lemn al bărcii. Mai scrisesem un poem în care bărbatul cuplului găseşte plutind pe apă un volum cu *Procesul* lui Kafka, ediţia BPT, pe care-l salvează şi-l usucă, pentru a-i citi seară de seară femeii. Dar cărţile nu plutesc, aşa că acum sunt nevoit să-i spun cum în puşcărie intelectualii povesteau cărţi şi ţineau cursuri. Nu am bănuit niciodată că am o memorie atât de bună, aş fi jurat că reţin foarte puţin din ce citesc. Evit cărţile care au legătură cu marea sau cu apele de orice fel, ceea ce mă întristează, pentru că întotdeauna, când nu ştiam ce să citesc, mă duceam la povestirile cu Nick Adams sau la alt Hemingway. Acum trebuie să decupez de acolo apele şi să vorbesc despre deşerturi, sete, soare arzător. Soarele îl vedem câteodată şi noi, atunci când doi nori negri se despart şi lasă înserarea să alunece peste ape, momente în care viziunea blocurilor aflate sub ape devine mai spectrală ca niciodată. Întotdeauna mi-a fost teamă de adâncuri şi de înălţimi. Îmi amintesc de duminica aceea când am mers cu Matei pentru prima oară la Muzeul Antipa şi a trebuit să trecem peste o podea de sticlă sub care, la nici un metru, se afla amenajat un sit arheologic unde din nisip ieşeau colţii unui mamut. Eram amândoi îngroziţi şi a trebuit să-mi adun toată forţa ca să fiu eu maturul şi să-l desprind de bara pe care se încolăcise. Nu e amuzant că tot eu am devenit acum scufundător, căutător de perle? Sunt puţini barcagiii care au curajul să se arunce în ape cu o greutate în braţe şi să reziste câteva minute, destul cât să intre în magazinele cufundate şi să revină de acolo cu o conservă preţioasă.

Îmi vine în minte adesea un poem pe care l-am citit, ba chiar l-am tradus, în care o poetă chinuită de relaţii amoroase nefireşti şi rele fuge într-un orăşel celebru pentru păpuşile lui din lemn, apoi se angajează într-o asemenea fabrică de jucării, iar seara se refugiază în parcul pustiu al oraşului, într-un luminiş numit Grădina Contesei.

Într-o asemenea seară dă acolo peste o femeie stranie, alături de care tace, într-o şi mai stranie senzaţie de „comuniune". O dată am trecut cu barca printr-o zonă cu un nivel neobişnuit de scăzut al apei, exact când norii erau sparţi de un soare violet, şi am văzut că sub noi se afla un pâlc de pini. Atunci, când razele soarelui au luminat acea grădină subacvatică, am simţit nevoia acestei comuniuni alături de străina din barcă, deşi ştiam că nu mai e posibilă. A fost singurul moment în care m-am înmuiat şi eu şi am început să fredonez în surdină, ruşinat, *Octopus's Garden*, în acelaşi timp întinzând mâna spre vârful unui copac din apropiere, pe care am crezut că-l pot mângâia. Apoi soarele a intrat în nori şi a început instantaneu să plouă, iar dintre două tulpini s-a avântat spre suprafaţă o umbră masivă şi iute, aşa că m-am aruncat pe fundul bărcii ca fript, tremurând din toate încheieturile, apoi am auzit o bufnitură care însemna că nu fusese vis şi am întins pânzele care ieşeau prin prelate, plecând iute de acolo.

În noaptea aia, ascultând iarăşi ploaia pe copertină, mi-am amintit o excursie făcută în vara unui an de liceu, probabil în clasa a XI-a, împreună cu mai mulţi colegi şi cu prima mea iubită serioasă, Diana, prin Munţii Apuseni, când, bolnavi, cu bătături, nemâncaţi, fără bani, ne-am rătăcit prin munţi şi, ca printr-un miracol, am fost găsiţi în faptul serii de pădurarul sau paznicul unui ocol silvic care ne-a pus să jurăm că nu vom povesti ce vedem, apoi ne-a trecut printr-un gard des, sălbatic, după care am descoperit un lac imens, artificial, înconjurat de păduri. La mal erau trase trei bărcuţe metalice, ca nişte lighene, în care ne-am suit fiecare cuplu şi am vâslit deasupra brazilor pe care lacul îi acoperise. Apa aceea verzuie, înspăimântătoare şi izbăvitoare a rămas pentru mine un mister al adolescenţei şi al trecutului. În rest e mâzgă.

În fiecare seară, când vâslesc spre adăpost, o privesc pentru ultima oară, proiectată pe fundalul asfinţitului, ca o statuie cocoşată. Apoi mă aşez pe fundul bărcii şi mă

învelesc şi fie tăcem amândoi toată noaptea, ascultând corul deja monoton al clipocelii apei şi al picăturilor care cad pe copertină, fie eu îi povestesc cărţi, de multe ori inventând sau înlocuind finalurile. Mă întrerup câteodată când aud foşnetul amplu, ca o rolă de mătase, al unui animal care trece pe lângă noi sau pe sub apă. Au trecut cinci ani de la Potop şi mintea mea, captivă a unei imaginaţii bolnăvicioase, a născut monştri marini descătuşaţi din genunile oceanelor, care populează apele nopţii. Ziua îmi e mult mai uşor să mă abţin şi să ating realitatea, pentru că îmi fac scufundările şi pot pune mâna pe blocuri de ciment, pe bare ruginite din metal sau, dacă am noroc, pot străbate holurile întunecate, pline de alge ale unor foste supermarketuri. Adun cât pot în minciogul modificat pe care-l leg de brâu şi mă ridic trăgându-mă cu braţele de funia agăţată de barcă. Am învăţat să-mi ţin respiraţia mai bine de trei minute, mai ales că nu am mai fumat de cinci ani. Încă cinci şi riscul de cancer e redus la nivelul unui om sănătos.

De multe ori îmi spun că ea, ghemuită aşa la prova, e un galion şi că simpla ei prezenţă mă apără mai abitir de alţi barcagii decât puştile pe care le ţin încărcate. Altădată îmi spun că nici un zeu nu ar trebui ţinut atâta în ploaie. Ofrandele pe care i le las seara rămân neatinse.

În fiecare duminică mergem să vizităm copiii. Din cauza lor am rămas aici, legaţi de oraş, în timp ce supravieţuitorii au fugit spre munte, unde sunt ultimele localităţi. Am auzit poveşti despre apele care se opresc după Sinaia, de unde începe uscatul, despre un oraş nou organizat pe platoul Bucegilor, unde trăiesc înghesuiţi oameni şi animale. Noi ne-am înţeles ca-n fiecare duminică să mergem la copii şi aşa facem. Oprim deasupra casei, un bloc vechi, de două etaje, interbelic pe care l-a proiectat şi l-a construit un arhitect evreu care a făcut parte din înecaţii de pe *Struma*. Arunc ancora ruginită, barca mai alunecă o vreme, câţiva metri, apoi e trasă înapoi, un du-te-vino progresiv în lentoare, mă gândesc că joaca asta, balansul

sunt echivalentele simbolice ale târguielii cu popa lângă mormânt, băgatul mâinii în buzunar, gestul popii de a refuza, dansul mortuar. Când se stabilizează deasupra ancorei, încerc să străpung suprafaţa apei, dar aici e prea adâncă pentru a vedea măcar acoperişul. Mă întreb dacă-ţi face rău vizita asta ritualică; singurul indiciu sunt degetele cu unghii strânse pe copastie, inutil să mai încerc să te ghicesc. Privesc în apă, în cafeniul ei tulburat de picăturile care cad ritmat şi nasc cercuri întrepătrunse, inspir duhoarea, mirosul pe care încă nu l-am asimilat, amestecul de putrefacţie, apă sărată şi încă ceva nedefinit, pe care-l asociez cumva animalelor marine mari ascunse de luciul apei.

Sub barcă e îngropată casa noastră din vechiul cartier evreiesc, pe care copiii o explorau, din pivniţă până-n pod, uimiţi şi fascinaţi de aerul vechi şi misterios al unei construcţii atât de diferite de blocul ceauşist cu zece etaje din care ne mutaserăm. Ca de fiecare dată, mi-i imaginez pe fiecare în camera lui, plutind deasupra patului, fiecare într-un cavou subacvatic de nepătruns, adormiţi în densitatea vegetală a algelor roşietice, şi simt impulsul de a mă lăsa să alunec în apă, să cobor pe frânghia ancorei, ca un fachir, să-mi croiesc drum prin geamurile probabil sparte ale camerei din faţă şi să mă strecor pe hol, apoi în camerele lor, să dormim împreună, bucuria lor de copii, pe care le-am refuzat-o mereu. Ceva mă împiedică însă, probabil tu, înnegurată, mereu cu spatele la mine.

În Casa cu Lei
(continuare)

Mulți ani, până târziu, în ultimii ani de facultate (prima), am fost la fel de orb în fața lui Genu cum erau și părinții lui. Mi-era frică de el, de vocea care putea străbate un diapazon emoțional uriaș într-o secundă, de la bunătatea miorlăită la urletul care-mi înghețа sângele în vine, eram manevrabil ca o păpușă de cârpă, însă nu-l vedeam. Pentru mine era mai mult un contur, o ectoplasmă urlătoare ce venea de la serviciu, unul important, care asigura bunăstarea vilei în care se mutaseră după întoarcerea lor din SUA, alături de părinții Marianei, proprietarii de drept ai casei. Era bărbatul care venea seara de la serviciu, manevra telecomanda porții automate, își parca Mercedesul, apoi urca în vestibul, unde-și lăsa paltonul, apoi intra în sufrageria mare, unde câteodată îl așteptam ca să-mi dea banii pe săptămâna în curs, alături de Mariana, cu care vorbeam nimicuri, și de fiul lor, pe care nu-l cunoșteam. Intra oftând, mă saluta rece și, după ce dispărea în dormitorul lor, ca să se schimbe, reapărea într-o pijama cu dungi verticale, albastre, se trântea oftând pe canapea și întreba:

— Îmi dai și mie o țuică?

Apoi mă întreba încruntat ce am mai făcut (atunci munceam pentru dom Profesor la Academie și-mi pregăteam licența), la care orice aș fi răspuns suna aiurea, împiedicat, stupid și forțat. Iar când ieșeam de acolo, câteodată noaptea târziu, simțeam o eliberare comparabilă doar cu cea din sesiune, după vreun examen reușit, pentru care mă pregătisem timp de câteva săptămâni.

*

Ce știa Emil și mi-a povestit cu voce joasă, în nopțile noastre petrecute în chilia lui din mansardă, unde ni se atingeau genunchii, era legenda pasajului care ducea de sub anticariatul din Iași, acela unde intrasem cu atâția ani în urmă, dus de mâna Ioanei, până sub Catedrala Mitropolitană. Mi-a povestit despre planul lui de a fura moaștele Sfintei la câteva luni după ce am început să stăm de vorbă noapte de noapte, după ce mi-a povestit experiența lui monastică, pe care acum o simțea ca pe un episod psihotic, comparabil cu cele care l-au pustiit cu ani înainte. Nu am reacționat cum trebuie, probabil că se aștepta să-l iau la mișto sau să fiu scandalizat, însă planul lui se suprapunea perfect celui care încolțise în mintea mea în nopțile petrecute pe canapeaua desfundată. Nu i-am spus nimic despre asta, însă l-am luat de mână, am întins propria mea mână în spațiul dens care ne despărțea, aproape am auzit fâșâitul materiei care înghițea membrul intruziv, și am așezat-o pe umărul lui, apoi i-am spus că-i sunt alături în tot ce vrea să facă. I-am ascultat explicațiile toată noaptea, iar spovedania asta, cea nouă, mi s-a părut mai reală, mai atroce decât tot ce-mi povestise până atunci. Actul lui nu era al unui anarhist care-și varsă protestul asupra unui ortodoxism în care crezuse, ci se înscria în sfera mai largă a violenței mistice: exista, mi-a explicat, o tradiție întunecată a furtului moaștelor, *furta sacra*, care făcea din acest act al aproprierii sacre unul de credință.

— Ce facem noi, Mihai, e să plănuim o cruciadă. Ne luptăm cu noii sarazini, mă-nțelegi?

Se uita la mine cu ochii lui cenușii adânciți în cap și mă prinsese de mână cu cele două gheare în care i se transformaseră membrele după tot traiul printre păsări, sub acoperișul din Strada Parfumului. Așa, ținându-mi mâna strâns, mi-a vorbit despre episcopul Geilo de Langres, care, după cum povestește călugărul Theobaldus din Bèze, la întoarcerea sa din pelerinajul de la Santiago de

Compostela, trecând prin ţinutul pustiit al Aquitaniei, a petrecut o noapte în satul unde se afla biserica ce adăpostea rămăşiţele Sfântului Prudentius. În miezul nopţii, neputând dormi, episcopul s-a dus în capela bisericii, unde se aflau relicvele sfântului, pentru a se ruga, însă a descoperit că locaşul de rugăciune era o ruină, deloc pe măsura importanţei relicvelor pe care le adăpostea. Atunci şi-a exprimat dorinţa de a lua cu sine rămăşiţele sfinte, pentru a le depune la Bèze, acolo unde aveau să primească onorurile cuvenite. Primind acordul paznicului bisericii, a luat cu sine relicvele, care, odată depuse la Bèze, au înfăptuit nenumărate miracole. Mi-a vorbit despre călugări şi preoţi care, aflaţi în pelerinaj au dat peste moaştele unor sfinţi de ale căror fapte s-au îndrăgostit (chiar aşa a spus, „s-au îndrăgostit", şi atunci mi-am dat seama că vorbeşte serios şi că marele jaf pe care-l punea la cale era într-adevăr un act mistic, un act de iubire, de îngurgitare sacră) atât de profund, încât au simţit nevoia să intre în posesia acelor oase, pe care să le replanteze în propriul spaţiu sfânt. Călugări care se furişau noaptea, la adăpostul ploii întunecate, în biserici ferecate, care forţau lespezile de pe morminte vechi de sute de ani, îndesau în desagă oasele putrezite ale sfinţilor iubiţi, devenind aşadar iubitori, apoi goneau spre propria biserică, unde erau întâmpinaţi cu urale de enoriaşi, care-i primeau ca pe generalii romani în triumf sau ca pe nişte sportivi din zilele noastre. Mi-a vorbit şi despre umilirea moaştelor, despre ritualurile de pedepsire a sfântului ineficient, ale cărui oase erau învelite-n ghimpi şi aşezate pe pardoseala îngheţată a bisericii, în care fuseseră stinse toate lumânările. Vorbea şi scuipa, tremura din toţi rărunchii şi abia atunci mi-am dat seama că nu ştie ce vrea să facă cu oasele sfintei: să le iubească sau să le pedepsească? Am aşteptat să se liniştească fără să-l las singur vreo clipă, pentru a putea să-i smulg toate detaliile planului pe care-l punea la cale, probabil de când părăsise mănăstirea. De altfel, planul nu era foarte complex, dat fiind

că elementul decisiv, adică existența tunelului secret care lega pivnița anticariatului de pe Strada Cuza Vodă și osuarul aflat în subsolurile Mitropoliei, rezolva practic aproape totul. Tunelul din cărămidă, ale cărui origini Emil nu le cunoștea, dar bănuia că se pierd undeva, prin secolul al XIX-lea, când avea probabil rostul unei căi de evadare din spațiul monastic. Cum ne țineam de mâini, în camera lui cât o baie dintr-un apartament normal, mi-am pus următoarele întrebări: a) cât de nebun e omul din fața mea?; b) cât de nebun sunt eu?; c) de ce simt în jurul meu duioșia nedeterminată din timpul Crăciunului copilăriei?

L-am lăsat adormit pe jos și m-am retras, mergând cu spatele, până când am ajuns în partea comună a podului, în întuneric, iar acolo am luat hotărârea să duc planul până la capăt.

•

Fusesem invitat la o conferință despre evoluția statelor din spațiul ex-comunist de după căderea Cortinei de Fier. Trebuia să ne rezolvăm individual cazarea în Frankfurt, așa că am găsit, cu greu, un hotel cu prețuri convenabile undeva în zona gării, pe Taunusstrasse nr. 38, între două bordeluri sau cinematografe cu filme porno. Pereții erau ca din carton și nu-ți trebuie multă perspicacitate să înțelegi că era vorba despre un hotel de futut, un loc unde clienții duceau prostituatele care-i agățau jos. Prima noapte am petrecut-o ascultând gemetele venind dimprejur și, când închideam ochii eram chiar în plină orgie, trirema fantoșă din *Caligula* lui Tinto Brass, așa că mi-am petrecut ultimele ore dinaintea dimineții masturbându-mă în serie, până când n-am mai putut smulge nimic din mine. Am ieșit pe la 5 din cameră, cu gâtul uscat și o durere de cap apocaliptică. Peste drum, în fața unui cinematograf cu mochetă roșie la intrare și cu scări lucioase, ale căror trepte aveau muchiile învelite-n metal găurit, doi indivizi,

despre care mi-am dat seama că erau români, îl băteau pe un al treilea, un bărbat mult mai în vârstă, cu o barbă lungă şi murdară, îmbrăcat într-un pardesiu gri, care se clătina abia ţinându-se cu o mână de uşa de la intrare.

— Băăiiiiii! urla şi aproape vedeam prin mâzga filtrată de felinare cum îi săreau stropi de salivă din gură. Băăăiiiii!

Iar acest urlet avea ceva atât de copilăresc, de nepotrivit acolo, în răsăritul sângeriu, încât m-am apropiat, am călcat pe strada plină de cioburi şi prezervative ca să ajung mai aproape de gura aia pe care o bănuiam fără dinţi. Ceilalţi doi îi dădeau şuturi în cur şi aveau aerul fals agresiv numai al lor, atunci când ştiu că victima e mult mai slabă.

— Vrei să fuţi, tataie, ă? îl întreba unul dintre ei, care-l apucase cu o mână de guler şi cu cealaltă îi dădea pumni în cap. Vrei să fuţi? Bani ai?

— Băăăăiiii! urla bătrânul, încercând să se desprindă şi să fenteze pumnii, însă era prea beat sau tripat.

A reuşit să scape într-un târziu şi a luat-o la goană pe stradă, în lumina alburie, ceţoasă, dezmembrat şi caraghios, iar eu am continuat să-l urmăresc pe mijlocul străzii, în timp ce peştii, după ce s-au ţinut de formă după el, au abandonat cursa, iar unul dintre ei i-a strigat pentru ultima oară:

— Te prind eu pe aici şi mâine. Vezi ce faci, Marocane!

Acel „Marocane" mi-a risipit orice urmă de îndoială şi am continuat să merg după el, încercând să ghicesc prin paltonul lung, sub barba albă şi şuviţele de păr gălbui, silueta subţire, nervoasă a unui tată puternic, a unui mafiot cu oase tari. L-am văzut oprindu-se la un moment dat în dreptul unor saltele aşezate lângă zidul unui supermarket turcesc. S-a aşezat ciuci şi a început să zgâlţâie mogâldeaţa care stătea acolo, înfofolită într-o geacă de schi. Fiinţa de acolo s-a trezit, am văzut un cap negru care s-a ridicat, am auzit vorbe într-o limbă pe care n-am ghicit-o, apoi am văzut cum Marocanului i se face loc acolo, pe jos, şi cum se strecoară pe saltea, trăgând peste cap un colţ de geacă.

M-am înfundat în primul bar cu păcănele şi muzică asurzitoare, unde am încercat să aduc argumente pentru varianta unui coşmar prelungit, din care urma să mă trezesc în curând. Atunci am simţit că ghiuleaua din coşul pieptului devine incandescentă şi că momentul exploziei nu mai poate fi amânat. Şi l-am admirat încă o dată, ultima, pe Sergiu, am invidiat curajul lui de a coborî toate treptele. Mi-am amintit, înainte de a închide ochii, cu capul pe tejgheaua barului, cum îmi cita din cineva despre care el credea că se numeşte Dolore Sibaruri, când îmi dădea lecţii de viaţă sub nucul de lângă Casa cu Lei: „Mai bine mort în picioare, Marocane, decât viu în genunchi".

*

„Tulburat de un vis pe care-l avusese noaptea (visase că avusese legături cu mama lui), tălmăcitorii de vise îl încurajară, dându-i mari speranţe că va supune întreaga lume, că mama din vis nu este decât pământul, mama tuturor." Stăteam chircit în fotoliul lui Ovidius, în ora magică ce preceda plecarea spre şcoală, când am citit prima oară povestea lui Suetonius despre visul lui Caesar şi mi s-a ridicat părul pe mâini ca atunci când frecam de pulover o riglă din plastic, iar apoi o apropiam de suprafaţa epidermei, urmărind fericit cum firele de păr se înalţă asemenea unor ierburi firave arse de soare, pentru că în mintea mea visul lui Caesar nu putea fi descifrat aşa, mama nu era pământul, ci un trup, primul trup, aşa că fantezia nocturnă a fiului trebuia luată ca atare şi în acelaşi timp ucisă, apoi a venit uitarea peste tot şi toate, au trecut zeci de ani şi m-am regăsit într-o după-amiază de vineri, abia intrat în casa unde mă aştepta Ioana ţinându-l pe Matei în braţe, un copil gras de 2-3 luni, am deschis o bere în balcon, mi-am aprins o ţigară şi iată că încerc să intru în ritmul lent al weekendului însorit, pentru că e aprilie şi sub balcon văd trei câini hârjonindu-se, apoi

câteva păsări traversează peticul de cer pe care-l zăresc printre blocurile din față, așa că știu cu siguranță că a trecut iarna și mă gândesc că în faza asta, a trecerii, când frigul nu mai e frig, iar căldura are o nuanță răcoritoare, știu că asta e luna în care cei ieșiți din lupta iernii cedează, e luna când bătrânii mor și, chiar când am gândul acesta, îmi sună telefonul și citesc pe ecranul albăstrui MAMA, pentru că mi s-a părut o abordare mai cinică și mai rece decât să scriu în dreptul numărului ei Prințesa Ralu sau pur și simplu Ralu, oricum vorbim rar. Iau o gură din cutia de bere, apoi o așez cu grijă pe marginea consolei care desparte balconul de restul camerei, trag aer adânc în piept și mă pregătesc de următoarele minute pline de ironii, false îngrijorări și interese meschine, de vârtejul nebuniei în care-i place să mă tragă din când în când, ca să nu-mi pierd antrenamentul, probabil.

Acum însă vocea ei e gravă, are urgența pe care i-o conferă mesajele importante și îmi spune pe nume, Mihai, apoi îmi comunică moartea unchiului Mircea, cel care fusese întreaga mea viață ca un vierme de nisip de pe Arrakis, apărând și dispărând în subsolurile timpului. După moartea lui Psihi Mu se evaporase din nou pe undeva prin țară ca să apară după câțiva ani, când eram deja adolescent și fumam, alături de o creatură slabă și negricioasă, căreia îi spunea Jeni și căreia eu trebuia să-i spun tanti Jeni, apăruse însoțit de ea și se mutaseră în blocul Ciclop, în camerele cu tavan înalt unde cu ani în urmă făcusem revelioanele cu miros de ciorbă și sarmale, se mutaseră acolo și aruncaseră toată mobila, el se angajase la un fel de universitate privată care dădea diplome pe bani, dar trimitea și oameni la muncă în Japonia, în special dansatoare, iar ea, tanti Jeni, lucra la fabrica de adidași Pionierul și ieșea de acolo cu ghete de fotbal cu crampoane băgate sub fustă, pe care mi le dădea mie în secret să le vând băieților de pe strada Casei cu Lei, unde Ralu n-o primea, pentru că „e o țigancă borâtă, cu gingii vinete", așa că venea doar unchiu' Mircea singur în vizită

şi ieşeam din când în când în curte, unde el îmi pasa o ţigară Viceroy şi fumam în linişte sub nucul ale cărui crengi, din ce în ce mai noduroase şi mai întortocheate, ne aminteau de degetele contorsionate de artrită ale lui Psihi Mu, degete care acum probabil se îndreptaseră sub pământul Cimitirului Reînvierea.

Visul lui Caesar m-a lăsat în pace mulţi ani, în perioada de zbucium şi nedumerire, însă l-am simţit mereu acolo, plutind în mirodenie ca navigatorii Ghildei, pe când şi eu făceam acelaşi lucru printr-o realitate urbană, obligat să-mi asezonez viaţa nocturnă cu aventuri diurne, copleşit de o carieră fragmentară şi urmărită de fatumul negru al celor lipsiţi de ambiţie, uşor de dezamăgit, prădătorii fără gheare şi colţi, cu blana subţire şi jilavă, picioare scurte, nişte marmote sentimentale rătăcind prin pădurile urşilor bruni şi ale pumelor duioase.

Până în seara care urmat zilei de vineri, când a venit telefonul lui Ralu, vocea ei care m-a anunţat sec că „A murit unchi-tu!" şi că trebuie să las orice, să merg cu ea înspre satul aflat pe malul Dunării unde se pare că murise omul-mister, părăsit de toţi („că Jeni era-n tură"), uitat într-o cameră ale cărei ferestre dădeau înspre curtea unde se adunau piramide ca ale lui Ginghis-Han, doar că nu din capetele învinşilor, ci din ştiuleţi de porumb, zăcuse acolo într-o letargie din care ieşea doar ca să plece după băutură. Mergea la cârciuma din sat, unde era privit ca o ciudăţenie, bărbatul înalt şi brunet, cu mustaţa încă neagră la 54 de ani, amantul femeii slabe şi negricioase care trecea din când în când, în weekenduri, ca să verifice dacă mai trăieşte, intra acolo şi bea în picioare, la tejghea, din ţuica proastă, apoi cumpăra două peturi de câte doi litri, pe care scria *Noroc*, şi se întorcea spre casă, deja beat, iar drumul lui se transforma într-un periplu pe care-l înţelegeam şi eu atât de bine, pentru că vorbea, spuneau cei care-l spionau de după garduri, vorbea cu umbrele, urla la ele, se certa cu figurile sinistre ale ulucilor din gard ce prindeau viaţă în mintea lui – deşi aici eu am

altă părere, că nu mintea e cea care deformează umbrele nopții, ci sufletul, în el zace putreziciunea ce dezvelește copiii nopții –, urla la oamenii negri care-l amenințau de pe o parte și de alta a drumului, se oprea pe câte o băncuță și stătea acolo rânjind, ținând un colocviu păsărilor de noapte și piticilor de grădină care-l înconjurau din toate părțile. Nu simțea frigul, pentru că toată supărarea, toată angoasa aceea purtată înăuntru de-a lungul vieții îi încălzeau inima, așa că mergea în tricou, așa făcuse toată iarna, în frigul lunii decembrie în Bărăgan, când pietrele sunt învelite de o pojghiță aproape duioasă de alb, iar aerul are consistența tăioasă a unor lame de Toledo. L-a găsit o rudă de-a lui tanti Jeni, o curvă care era asistentă medicală în capitala de județ și care mai trecea să-l verifice – iar aici bănuiala mea se îndrepta spre o fostă aventură de-a celor doi, acum stinsă și uitată, care lăsase însă în urmă o cărare sentimentală –, l-a găsit în camera de sub piramide, cu ochii întredeschiși și cu gura strâmbată de un rânjet aprig, ca și cum l-ar fi surprins chiar în momentul în care urla ceva, plin de orgoliu și de sfidare, înspre păsările nopții.

Lucrurile astea nu mi le-a spus Ralu, pentru că ea nu făcea exces de cuvinte decât în timpul unor ieșiri la tribuna politică, atunci când trebuia să-și susțină nevinovăția ori superioritatea morală. Povestea ei a fost mult mai concisă, mai cinică și mi-a schițat, așa cum făcea atunci când dezbătea de una singură în atelier, un tablou ca într-o proză americană, pe care eu am știut însă s-o umplu cu tot ceea ce sufletul lui deja îmi comunica.

Nu-l mai văzusem de ani buni, însă ne auziserăm. Dădea telefoane nocturne, probabil multor oameni, iar la mine ajungea spre miezul nopții, după ce culcaserăm copilul, după îmbăierile acelea în timpul cărora mâinile noastre se mai atingeau pe pliurile cărnii de bebeluș, explorând toate cutele, moliciunile și protuberanțele acelui mic animal – abia când toată corvoada plăcută a serii se încheia, după alăptare și îmbăiere, după ritualul

cântecelelor cretine puse la laptopul din camera lor, când mă retrăgeam cu o sticlă de tărie în singurătatea plăcută a nopții, atunci suna telefonul fix și știam că e el, pentru că doar el suna pe fix, apoi îi auzeam vocea dogită de fumat și arsă de băutură, îl auzeam pocind cuvintele, de o veselie isterică:

— Ce faci, unchiuleţule? V-aţi culcat?

Iar discuția sau ce o fi fost ea se purta în jurul orei de culcare, a ritualurilor și abluțiunilor copilului și părea să nu aibă vreodată un final, pentru că știam amândoi că suna ca să alunge ghearele singurătății, gheare după care omul la care apela tânjea cu disperare. Discuția ajungea, invariabil, la Ralu, iar atunci vocea lui devenea ironică, deformată de rânjetul care i se așeza pe chip – îi știam rânjetul, pentru că era al meu, era masca noastră de apărare în fața prostiei și a răutății altora – și mă întreba cine e acum noul meu tată și dacă îl prinde paltonul în funcție, eu mă prefăceam amuzat și fixam ceasul de pe perete, mai mult ascultându-i vocea ca pe un vuiet al mării tăiat de croncăniturile unor pescărușI decât ca pe vocea unui om care trecuse și el prin Casa cu Lei. Asta se întâmpla cam o dată pe săptămână, câteodată chiar mai des, iar telefoanele lui deveniseră treptat un chin, un eveniment pe care-l așteptam cu groază. Ultimul dintre ele m-a prins, din păcate, într-o stare similară cu a lui, așa că i-am retezat glosolalia și am început să urlu la el, să-i reproșez absențele îndelungate din viața lui Psihi Mu, ieșirile violente, să-i reproșez relația bolnavă cu alcoolul, urlând de fapt în oglindă, pentru că același miros dulceag care-i ieșea lui printre dinții cariați de sub mustața neagră începuse să mă înconjoare și pe mine, iar marea lui narațiune, lehamitea care-l lovise chiar când se pregătea să dea la facultate și era pe val în echipa de baschet unde juca, hepatita ce-i nenorocise viața pentru că statutul de biet absolvent de studii liceale îi păta sufletul și-l înverșunase cumplit împotriva lui Ralu, cea cu Universitatea de Arte la activ și cu un doctorat început și neterminat despre

„Jurnalele pictorilor manieriști", înverșunase așadar și mai mult un frate și o soră care, atunci când se certau, adică atunci când își vorbeau, de fapt, se purtau ca două feline care își dispută un mic teritoriu. Iar în mijlocul acelui petic de savană eram eu, în pericol de a fi mâncat, nereușind să înțeleg pe atunci cum ratarea se poate așeza în stomacul unui om și cum e aproape imposibil să înțelegi bila aceea de metal incandescent care te trage în jos, care îți cere să arunci peste ea vagoane de băutură, să cauți sexul ca pe șansa de uitare, cu cât mai murdar, cu atât mai bine, să cauți bătaia cu orice preț, să te afunzi în noroaie ca Robinsonul lui Tournier, unde să zaci anesteziat până când moartea te va despărți de povara care a ajuns în tine nu se știe când și cum. Vorbind cu el atunci, când încă nu împlinisem 30 de ani, aveam un copil nou-născut, rămăsesem să predau în facultate, iar noaptea aducea din balconul deschis mirosul de liliac proaspăt înflorit, nu înțelegeam cât de cruntă e ispita aceasta a ratării, cum te poți bălăci în propria umbră ca-ntr-o baie desfătătoare de uleiuri parfumate, lipsit de orice posibilitate de a mai intra înapoi în silueta omului care ai fi putut fi. Nu înțelegeam încă nici farmecul unei asemenea vieți, orgoliul nemăsurat, titanic, pe care-l trezește în tine situarea în afara societății, ba chiar punerea categorică la îndoială a realității.

•

În noaptea aceea a trebuit să dormim împreună în patul unde murise el, unde zăcuse neștiut de nimeni, până când o pungă de puroi gălbui îi cotropise corpul pe dinăuntru, am dormit pe canapeaua aia extinsă, pentru că era singura cameră oarecum încălzită din casă, dar, înainte să ne culcăm, am băut cot la cot cu Ralu, așa cum făceam în ultimul an petrecut de mine în Casa cu Lei, când reușea să mă țină peste noapte alături de ea, spunându-mi „Decât să-ți bei mințile prin oraș, cu tot felul

de nenorociți, stai aici și bea cu mine!", așa că ne așezam în grădină, la masa din plastic adusă de Sergiu nu se știe de unde, și a doua zi nu mai știam cum o dusesem sus, în camera ei, pentru că rămășițele nopții, răspândite prin curte, chiștoace, sticle goale, un papuc obscen aruncat în tufa cu trandafiri, nu-mi spuneau prea multe, așa cum nici oasele mele înțepenite nu-mi spuneau decât că mă întorsesem singur în curte, să beau până când amorțeam, până când simțeam că se apropie somnul odihnitor, somnul care ștergea orice urmă de viață din mine. Am băut împreună în bucătărioara casei de țară, vegheați de privirea ironică a lui Jeni, care ne mai aducea câte o sticlă de doi litri din pivniță, un vin roșu, prost și acru ca fierea, care simțeam că-mi face rău, dar am continuat să beau, pentru că ne certam mai rău ca niciodată, eram doi boxeri fără mănuși și ne aruncam acuzații dure peste masă, acuzații care în mod normal ar fi trebuit să ne rănească și să ne jignească definitiv pe amândoi, dar atunci nu făceau decât să ne stârnească și să ne aprindă în ochii înroșiți setea de sânge. Apoi ne-am dus la culcare și atunci am visat că țin Diavolul în brațe, că-i mângâi țâțele pline, iar diavolul era o Uriașă care avea chipul ei, al lui Ralu, și îmi respingea avansurile cu o pudoare rușinată, spunându-mi „Termină, măi, Michișor!". Și am terminat.

•

Am înregistrat scufundarea lui Genu în mocirlă cu coada ochiului, pentru că își pierduse de mult pentru mine poziția de statuie bine înșurubată pe soclu, de când stătuserăm împreună în rezerva de spital a Marianei, care urma să fie operată, să-i fie extirpat uterul mâncat de cancer. Femeia cu fața îngălbenită, modelată în ceară, cu nasul mare și părul rărit de boală sau de lumina ca de laborator a spitalului ieșise, însoțită de o asistentă, pentru niște analize, așa că în rezervă eram doar noi doi, el, soțul care o părăsise, în ciuda acestei boli, pentru a se

combina, eternul clișeu, cu o tânără care-i era secretară și a cărei fotografie trona pe laptopul lui pe post de wallpaper, eu, un fost fiu vitreg care uneori o urâse, alteori o simpatizase și pe care-l speriase într-o noapte de vară când intrase în camera lui sub forma unui demon-vulpe. Stăteam ca doi bărbați îngânduraţi, cu coatele sprijinite pe genunchi, cu capetele în palme, eu încercam să scap de imaginea unui uter extras din pântec și aruncat la gunoi, un uter care adăpostise odinioară un copil, fratele meu pe jumătate, acum licean în Marea Britanie, un tânăr care evita să mă privească în ochi. Atunci a deschis el discuția și a spus cuvintele care, ca o parolă magică din *O mie și una de nopți*, mi l-a scos din minte și din suflet tot așa, ca pe un uter canceros. Mi-a vorbit despre viața lui dedicată muncii încă din tinerețe, despre cum a sosit momentul să se destindă, să „se distreze" (exact așa a spus, că vrea să se distreze), să cunoască viața adevărată acum, când e la apogeul bărbăției. Atunci a scos laptopul din geantă și l-a deschis ca să-mi arate tânăra blondă cu ochi albaștri, în costum de baie siniliu, pe fundalul unei plaje exotice, mi-a arătat-o cu mândrie de tată și m-a întrebat dacă-mi place (chiar așa, „Îți place?"), iar eu am putut doar să întorc capul, nu m-am ridicat să-l scuip în ochi, așa că a luat tăcerea mea ca pe o încuviințare, drept care a continuat și a început să-mi înșire defectele fostei soții, care nu l-a înțeles niciodată, care a fost prea răsfățată de părinți (acei părinți care veniseră cu avere și conexiuni din comunism, motiv pentru care se și căsătorise cu ea), drept care numai ea avea dreptate, ea era măsura tuturor lucrurilor, deci viața lui fusese un coșmar. Apoi, privind din nou spre wallpaperul paradiziac:

— Știi, Michișor, eu sunt scorpion. Noi, scorpionii, trebuie să înțepăm!

Am simțit cum îmi urcă un râs apocaliptic în gât, pentru că nebunia asta a horoscopului era pasiunea Marianei, ființa care-i făcuse viața un coșmar. Avea atunci 57 de ani, iar până la 70 drumul lui a fost o alunecare veselă

pe tobogan: au urmat un previzibil scandal profesional, o angajare miraculoasă într-un post călduț de conducere, unde nu ar fi trebuit decât să apară dimineața, dar de unde i s-a oferit șansa unei pensionări pe caz de boală, au venit șiruri de tinere blonde, brunete, din ce în ce mai bătrâne, mai urâte, până când a dispărut undeva, în pădurile Thailandei, până când moartea lui Meri l-a adus acasă, unde a venit, în plin doliu, însoțit de o femeie care era în mod evident o prostituată ieftină și trecută și care nu a rezistat alături de el mai mult de o săptămână. Deși avea o pensie bună, mai mare decât salariul meu, s-a mutat cu Ovidius, sub pretextul că-l ajută pe bătrânul care se apropia de 90 de ani și avea un Parkinson din ce în ce mai agasant. A început să bea zilnic, simulând o depresie care nu putea fi combătută decât prin cumpărături online compulsive, din pensia bătrânului, și prin beții care-și lăsau urmele pe corpul lui din ce în ce mai slab și, paradoxal, mai plin de vitalitate, ca al unui lup înfometat. Își prinsese părul lăsat lung într-o coadă care începea din vârful capului (acolo unde începea și părul, de fapt), cu un inel metalic ce purta rune vikinge, la fel ca acela care-i ținea laolaltă cele câteva fire de barbă. Era în permanență învinețit, plin de coji, escare impresionante și aureole gălbui lăsate în urmă de rănile mai vechi. Stătea nespălat cu săptămânile și emana duhoarea unui țap bătrân, încă în călduri; întreaga casă duhnea, îmbinând într-un palimpsest olfactiv două amprente ale senectuții, una demonică, cealaltă inofensivă. Vizitându-i de câteva ori pe săptămână, la început în virtutea unei inerții familiale în care-mi angrenam copiii, apoi singur, dintr-o obligație pe care nu mi-o explicam și, în ultimii doi ani, cu o strângere de inimă și o groază ce-mi aminteau de copilărie, am detectat noi trăsături în relația lor, care evoluase de la o diplomație bine jucată la război făți ce s-a încheiat prin capitularea generalului în rezervă. Semnele au apărut treptat, fie că Genu îl ducea în parc, atâta timp cât a mai putut să stea măcar și pentru puțin timp pe o

bancă, promiţându-i că se întoarce să-l ia după o oră, oră care se dubla, apoi se tripla şi bătrânul era adus acasă de cunoştinţe care-l găseau acolo întâmplător, drept şi demn pe banca verde de pe care nu se putea ridica, fie că uita să-i dea masa de seară sau îl îndopa cu suplimente şi vitamine luate de pe internet, totul pe stomacul gol. Acasă luptele poziţionale se transformau în atacuri la baionetă în preajma pensiei, care le sosea amândurora în aceeaşi zi, bani peşin pe care-i doseau unul de celălalt, Cel Bătrân pentru că pensia lui întreţinea casa, Cel Tânăr pentru că nu voia să se ştie cât îi luau datornicii din a lui, pentru a putea apoi să se vaiete şi să-i ceară tatălui împrumuturi pe care nu i le mai returna niciodată. Plecam de la ei cu sufletul secat şi, fără a mă stăpâni, ajuns acasă, le aplicam copiilor corecţii marca Genu, constând din urlete şi intransigenţe inutile, pe care le regretam însutit.

În ultimul an, cel în care a împlinit 95 de ani, a devenit mai întâi evident că Ovidius trebuie să renunţe la plimbarea zilnică din parc, apoi simplul drum dinspre dormitor până la fotoliul din sufrageria-muzeu, ai cărei pereţi erau îmbrăcaţi cu fotografii înrămate în care-mi vedeam figura rânjind nefiresc, a devenit un calvar. Din ce în ce mai neputincios, s-a predat cu arme şi bagaje, aşa că Genu s-a simţit liber să improvizeze în domeniul unei farmacopei alternative menite a-l ţine în viaţă cât mai mult, motivele fiind strict pecuniare. Comanda de pe Alibaba tonice din sânge de dragon, prelungitoare de viaţă din corn de rinocer alb, vitamine care-i ardeau gâtul, până când organismul acela a început să cedeze, şi-a pierdut pofta de mâncare („Sunt obosiiiit, Michi, sunt aşa de obosit!"), apoi s-a prăbuşit. Ultimele două săptămâni din viaţă le-a trăit într-un azil unde am reuşit să-l duc împreună cu Ioana, smulgându-l din laboratorul de pe strada Trestiana când era prea târziu. Cântărea un pic peste 40 de kilograme, nu mai putea deschide un ochi şi, înainte de moarte, îşi pierduse complet luciditatea. Stătea pe spate şi gemea, dând din mâini ca un gândac, ca-ntr-o căţărare

pe muntele care îi era accesibil doar lui acum. Așa l-am văzut ultima oară, când am mituit o asistentă ca să pot arunca un ochi în camera pe care o împărțea cu alți trei muribunzi: pe spate, cu genunchii la gură în întunericul diluat de lumina venită din spatele meu, cu mâinile întinse spre tavan, de unde încerca să apuce, să agațe ceva de esență misterioasă, cu mișcări lente, ca și cum ar fi mângâiat aerul în același timp. Era, în ciuda terorii profunde pe care-o emana scena aceea, o frumusețe sacră în ea, am simțit că asist la ceva ce n-ar fi trebuit să văd, așa că m-am întors și l-am lăsat să-și ducă singur lupta.

*

Intru în cinema, după ce deschid ușa de la etajul 10, în spatele căreia nu e un apartament, ci misteriosul spațiu aflat pe bloc, unde fiecare-și depozita câte ceva, biciclete uzate, cu roți fără spițe, trotinete vechi, ruginite, galerii din lemn, geamuri crăpate, haine murdare și vechi, duhnind a urină și spray de mobilă, ciorapi desperecheați, o mașină de cusut care fusese a lui Meri, un dulăpior care-mi ajungea mai întâi deasupra capului, apoi până la nivelul ochilor, după aceea până sub piept, până la brâu și, în cele din urmă, a rămas biata cutie din lemn lăcuit pe care Meri o deschidea cu mișcările unui alchimist, dezvăluind mosoarele mari cu ață albă, roșie, albastră care înconjurau, ca niște turnuri, castelul în miniatură al mașinii de cusut, după care deschidea și ușa inferioară, care ascundea o pedală, își trăgea scaunul în fața ei și începea să pedaleze, în timp ce acul ca o lance romană împungea tivul rochiei la care lucra cu un țăcănit care-mi dădea fiori.

*

E un cinematograf de vară, o grădină unde Sergiu ne ducea câteodată, pe mine și pe Ralu, duminica, într-un cartier îndepărtat, probabil Bucureștii Noi, plin de case

cu pompă de apă în faţa curţii, case cu garduri din lemn vopsite în verde şi zarzări cu crengile încovoiate de fructe vara, care cădeau pe trotuare, de unde nu le ridica nimeni, rămâneau acolo şi putrezeau îmbătând aerul serii, prin care treceam de mână cu ei doi.

E o astfel de seară, stăm undeva sus, pe ultimul rând al unui amfiteatru cu bănci din piatră, se sting luminile, se mai aud câteva râsete, apoi un râgâit timid, iarăşi râsete, cineva e indignat şi apoi întuneric, pe ecran se zbat firicele albe ca nişte fulgere şi apoi totul se luminează. E o lumină adâncă, groasă, o pot atinge, pot să trag de ea ca de blana unui câine, şi apoi disting ceafa, camera îl înconjoară şi văd buzele pline, ca de peştan, ale unui băiat care fixează ca un nebun un alt ecran de cinematograf. Mă uit la un film cu un băiat care se uită la un film, deşi eu ştiu că băiatul doar visează că vede acel film în care doi tineri imigranţi, el şi ea, ies la cină, pentru prima oară împreună, e un film alb-negru şi mut, iar secvenţele de flirt pe jumătate îndrăzneţ, pe jumătate conservator, îmbibat de un bun-simţ demodat, pe care amândoi l-au adus din bătrâna Europă, trebuie descifrate cu mare atenţie, sunt obligat să cobor lupa asupra filigranului, neuitând nici o secundă să privesc cu coada ochiului spre băiat, pentru că reacţiile lui sunt codul, tresăririle, murmurul acelor buze pline, de crap, părul negru care i se ridică pe ceafă, agitaţia mâinilor mari, puternice, moştenite de la vreun bunic care a mânat vitele prin ştetl, toate se adună într-un aparat Enigma, unicul capabil să-mi indice că tânăra, invitată la masă, care-şi aranjează pedant şervetul pe genunchi, ascunde un temperament nu foarte paşnic, iar bărbatul vesel, aparent fascinat de ea, are ochi pentru toate femeile din restaurant, e genul acela de bărbat care simte până la bătrâneţe impulsul de a cuceri orice femeie, pentru că de asta depinde integritatea bărbăţiei lui.

AP. 11

În vis încep

— Hai, Mary-Anne, acum suflă! Hai, curaj!

Mâna asistentei Susie mă împinge de ceafă, de parcă ar vrea să-mi îndese faţa-n tortul de morcovi şi cred că nu sunt departe de adevăr. Cu mâna cealaltă îmi trage masca de oxigen de la gură, aşa că simt căldura lumânării pe buza de sus şi-mi vine să-i strig tâmpitei „Vezi că-mi arzi mustaţa!". Doar că nu-mi ies cuvintele pe gură, ci doar un firicel de aer pe care-l smulg din plămâni şi care zburătăceşte flăcăruia încoace şi-ncolo, departe de a o stinge însă.

— Bravooo, bravo, fata!

În aplauzele anemice ale bătăciunilor din *cafeteria*, îmi aşază masca la loc şi mă trage de la masă, apoi se întoarce şi începe să porţioneze tortul, iar bucile mari şi negre – îmi imaginez că-s negre, pentru că acum sunt acoperite de halat – tresaltă sub impulsul mişcărilor energice. În curând o să-mi dea în gură felia mea de tort, linguriţă cu linguriţă, apoi o să mă împingă înapoi în camera mea. Am împlinit 95 de ani, fac pe mine în fiecare zi, mâinile îmi tremură prea violent ca să mănânc singură, am renunţat de vreo doi ani de zile să mai spun ceva şi-mi petrec cea mai mare parte a zilei visând, întinsă pe pat, ba chiar şi atunci când mâinile puternice ale asistentelor mă ridică, mă spală, îmi schimbă pamperşii, visez încontinuu, visez aceiaşi ani, anii maturităţii şi împlinirii mele, când l-am cunoscut pe Delmore, când am asistat la

prăbuşirea unui munte, a unui vulcan care s-a fărâmat sub propria greutate şi energie.

*

Mă cheamă Ana-Maria. Aşa mă striga Mămica, aşa-mi zicea Tăticu şi aşa mi s-a spus până pe la vreo 7 ani, când am mers de mână cu ai mei la şcoala din Brooklyn unde mi-am început noua viaţă, viaţa ta de americancă, cum spunea Tăticu zâmbind, prima oară când l-am văzut vesel după ce am debarcat pe insula unde ne-au schimbat numele, unde ne-au despăducheat şi ne-au croit noi vieţi şi noi meserii. Blocul de şase etaje din cărămidă, cu scara de incendiu ruginită fixată pe o latură, ca o proteză, şi cartierul unde am copilărit erau locuite doar de asemenea oameni, ca noi, care primeau cadou din partea acestei lumi ciudate un nume nou şi care se prefăceau cu veselie că totul e cum au visat. Am crescut în zgomotele lumii noi care adunase în burta ei oameni de toate soiurile, şi am învăţat repede că, deşi eram cetăţenii unei naţiuni tinere, pline de energia începuturilor şi de idealuri pe care vechea noastră casă le uitase de mult, de cel puţin două secole, purtam fiecare cu noi răni deschise şi orgolii şi aduseserăm aici, în fuga noastră disperată, tot Răul de care fugeam. Am învăţat repede că evreii sunt murdari şi că nu ştiu altceva decât să facă bani, ba chiar că eu, copilă fiind, trebuia să fug când vedeam vreo kippa sau perciunii fluturând în vânt, pentru că nu se ştia niciodată dacă nu era acea perioadă în care ei, jidanii, furau copii ca să facă ostie din carnea şi sângele lor nevinovat. Am învăţat că italienii au gura mare şi sunt iuţi la mânie, că nu e bine să zăboveşti mult prin zona lor, pentru că odată pun ochii pe tine şi te provoacă, am învăţat să fug de irlandezi pentru că sunt beţivi şi violenţi, gata oricând de bătaie, de polonezi pentru că sunt foarte mândri şi refuză să înveţe noua limbă tocmai ca să stea ei între ei, de ruşi pentru că sunt ruşi, de armeni pentru că duc povara unui

orgoliu etnic şi naţional călcat în picioare, în fine, să mă feresc chiar şi de români pentru că-s parşivi şi se fură între ei, sunt naţia cea mai răzleţită şi cea mai dezbinată. Toţi aceşti duşmani între care am crescut făceau un tărăboi teribil în copilăria mea, fiecare venea cu obiceiuri care mai de care mai ciudate şi cu mirosuri respingătoare, ieşite din maţele oraşului. Mămica, mai ales în anii dinaintea şcolii, când stăteam doar noi două împreună, mă învăţa să-mi fie teamă şi să mă feresc de toate neamurile străine care ne înconjurau şi să am încredere doar în cei care vorbeau Prima Limbă. Aceasta era limba casei noastre, în care începea să vorbească Tăticu când venea de la şantierul din port, de la Battery, îşi dădea jos cămaşa în carouri pe care i-o călcase Mămica de dimineaţă şi întreaga cameră se umplea de mirosul lui iute, ca al unui mistreţ vânat, îmi spuneam eu mai târziu, când încercam să înţeleg întreaga categorie masculină raportând-o la acest prim bărbat al vieţii mele. Odată ce mirosul acela aspru, deloc neplăcut izbea fiecare ungher al camerei, acoperindu-l pe cel de tocană sau de ciorbă, chiar dacă pe masă Mămica tăiase deja o ceapă roşie, de apă, lângă care se urca un munte de sare, Tăticu îşi aprindea îndată o ţigară pe care o rulase în tăcere, rupând o fâşiuţă din ziarul de ieri, şi stătea aşa, cu picioarele urcate pe pervaz, la bustul gol, ciolănos ca un cal de povară, cu ţepii bărbii ieşindu-i cenuşii din piele, deşi chiar în dimineaţa aceea mă rugase să-i ţin oglinda în timp ce se săpunea şi întindea zăpada aceea pe faţă, apoi o lua uniform cu briciul, aşa cum tot el, împreună cu vecinii noştri, împingea zăpada cu teul, în stradă, iarna. Fuma prima ţigară cu ochii în zarea retezată de blocul de vizavi, tot din cărămidă roşiatică, tot cu rana scării metalice zigzagând pe faţada ei în carouri. Apoi, parcă luminat, se întorcea spre noi şi ştiam că putem să mâncăm, se ridica cortina piesei noastre de teatru vesperale, mama punea ciorba în farfurii, îl priveam prin aburul care se ridica în faţa mea, îmi plăcea mişcarea sălbatică, încordată a fălcilor lui

musculoase, îmi imaginam că așa se reliefează mușchii fălcilor unui leu care a sfâșiat o antilopă, îmi plăceau și mușchii brațelor lui, care dezmembrau vapoare ruginite, care manipulau macarale și care, după ce tuna tot el când se certa cu mama, ne puneau mâncarea în farfurie. Abia după ce mânca și își punea în pahar, dar și mamei bere din sticla mare, maronie pe care o luase pe drum încoace și-și rula a doua țigară a serii, trăsăturile lui se destindeau, apoi și ale ei și puteam începe și eu să râd, să fiu un pic obraznică, să mă alint pentru că știam c-o să mă cheme la el în brațe și-o să mă zgârie cu barba aia proaspătă, o să mă înghită în burta mirosului lui, în ființa lui iute, de animal care se pitulase prin savană toată ziua. Și atunci, cu mine-n brațe, începea, mai întâi domol, apoi, pe măsură ce sticla se golea, din ce în ce mai repede și mai tare, să-i povestească Mămicii ce se întâmplase pe șantier în ziua aceea. Și limba lui suna mai altfel decât a ei, cea cu care mă alintase sau mă certase toată ziua, părea că e colțuroasă, că sfâșie și că e făcută mai curând ca să jignească, să pună la respect sau să nască spaimă. Îl auzeam câteodată vorbind și în A Doua Limbă și atunci tot așa suna, înainte să-mi dau seama că de fapt o vorbea tot pe Prima, însă îmbrăcată în hainele neîncăpătoare ale celei de împrumut, de unde-i mai scăpa câte un picior, câte o coastă. Nu înțelegeam de ce zâmbește timid când mă aude cerând o apă cu aromă sau *a popsicle* sau *cotton candy*, duminica, când mergeam câte două ore spre Coney Island și ne așezam pe cearșaful nostru în carouri pe plaja cu pietre, zâmbea pieziș, în colțul gurii, și am înțeles de ce când l-am auzit spunându-i mamei, fără să știe că-l aud:

— Vorbește ca o americancă de aici, de la mama lor, nu-i așa?

— Ohoo, și-ncă cum, i-a răspuns Mămica, s-o auzi când se întâlnește cu Katrina, fata irlandezilor... Turuie de abia înțeleg ce spune. Și pare fericită.

Tata a tăcut și a privit în zare, peste apa oceanului tăiată de vapoare din ce în ce mai mici, a tras din țigară și a repetat gânditor:

— Fericită...

*

Când am început școala, direct în clasa a III-a, se putea spune că sunt integrată și asimilată. Eram adesea cuprinsă de rușine când auzeam accentul părinților mei dacă mergeam împreună la cumpărături, dar mă țineam bățoasă, învățasem deja să-mi trag umerii înapoi, să privesc oamenii de sus, deși atunci eram mai mică decât ei. Nu e deloc altfel acum, după mai bine de opt decenii, chiar dacă iarăși am devenit cea mai mică din încăpere și nici umerii nu-i mai pot trage prea bine, pentru că m-am cocoșat și mă doare spatele. Toată mândria mea s-a adunat în acest film pe care-l văd în fiecare clipă de liniște, când lumea îmi permite să mă scufund în mine. N-ar fi deloc exagerat să spun că mă aflu în purgatoriu, unde-mi aștept trecerea definitivă, angajații de la Clinton Gardens nu sunt rău intenționați, ba chiar atenția lor e menită să-mi facă această trecere mai ușoară. Ce nu înțeleg ei, și nici eu nu am făcut vreun efort de a le facilita revelația, e că îmi retrăiesc de câteva ori pe zi viața și că toate aceste filme, care au devenit în ultimul an atât de colorate, de pline de sunet și de emoție, sunt calea pe care am ales-o pentru a scurta chinul. Pentru că, hai s-o recunoaștem măcar noi, babele, bătrânețea nu are nici un haz. Și nici măcar așa de mult lăudata înțelepciune a senectuții nu se apropie de ceea ce îmi imaginam eu în tinerețe, la 40, la 50 și chiar la 60 de ani. Sunt la fel de proastă, de emotivă și de orgolioasă ca în dimineața de duminică în care l-am auzit pe tata lăudându-mi engleza. Dacă viața mea a avut un vârf, dacă a cunoscut vreo perioadă în care să se ridice deasupra mocirlei și să capete strălucirea unei biografii

de ecran, atunci asta a fost în cei câţiva ani în care l-am cunoscut, l-am iubit şi am fost sclava lui Delmore.

*

Am copilărit în Brooklyn şi da, acum, când derulez aceste imagini în spatele pleoapelor închise, revăd acele veri pline de zăpuşeală, când noi, copiii, deşurubam capacele hidrantelor şi, până la sosirea poliţiei sau a pompierilor, transformam strada într-un imens parc de distracţii în care dădeau fuga tot soiul de adulţi, care mai înainte cu vreo jumătate de oră păreau scorţoşi. Am continuat joaca asta până târziu, când, tot într-o duminică, am simţit apucătura ca de fiară a mamei, care m-a tras înspre blocul nostru, m-a târât pe scări până acasă, unde a trântit uşa, mi-a ars două palme şi, în faţa lacrimilor mele nedumerite şi indignate, m-a pus în faţa oglinzii, unde am distins, prin pelicula de apă sărată, o fată mai înaltă decât femeia de alături, cu părul roşcat ud şi încâlcit, cu picioare mari (am purtat 40 la apogeul fiinţei mele mature) şi cu două sfârcuri ce încununau impudic, aproape scandalos sânii complet vizibili prin rochia udă. Aia a fost prima mea trecere, nu prima menstruaţie, nu sfârcurile dureroase, nu privirile băieţilor, ci dublura speculară care s-a îmbujorat violent sub ochii mei plânşi. Am început să merg cu mâinile la piept şi să privesc „pe sub ochi", cum spunea tata râzând de mine. Tot el spunea că e cazul „să-şi cumpere puşcă". N-a fost: spre deosebire de colegele mele de la Brooklyn College Academy, care începuseră devreme să iasă în oraş sâmbătă seara, pe mine orgoliul nu m-a lăsat niciodată să uit că eram primul membru al familiei mele care urma să aibă mai mult de opt clase şi că, pentru ca eu să pot face asta, duhoarea cu care venea Tăticu acasă se apropia din ce în ce mai mult de cea a morţii, la fel cum fleşcăiala de sub braţele mamei nu mai dispărea nici atunci când spăla albiturile altora în covata din mijlocul casei noastre. Datorită acestui suicid familial

eu mă puteam îmbrăca decent, îmi cumpăram cărţi de la anticariatul evreiesc de pe strada noastră şi speram să merg la NYU, dacă aş fi reuşit să intru cu bursă.

La anticariatul lui Abe Peretz am început să lucrez în fiecare după-amiază şi să aduc nişte bani în casă, lucru ce l-a făcut pe Tăticu să înceapă a mă privi cu alţi ochi, cu un soi de respect pe care nu mi-l mai arătase până atunci. Acela a fost al doilea prag şi poate cel decisiv, pentru că-n magazinul de cărţi vechi al lui Peretz a intrat într-o seară un tânăr înalt, blonziu de la soare, ondulat şi castaniu la umbră, cu un cap mare, ca de leu, şi pometi înalţi, tătăreşti, buze pline şi frumos arcuite, de statuie grecească, duhnind a băutură ca un poştaş irlandez, care ne-a salutat jovial, ridicând pălăria cu un deget, apoi a început să se uite prin rafturi fluierând fără jenă. N-am să uit niciodată scena în care el se apropie de tejghea, ţinând în degetele mari o carte mică, cu copertă roşie, care aproape se pierde în palmele alea ca de maimuţă, apoi o aruncă înspre mine, cartea alunecă pe tejghea ca pe gheaţă şi mi se opreşte chiar în dreptul sânilor, iar Delmore, pentru că el e, izbucneşte în râs şi-mi spune, arătând cu un gest din cap înspre obiectul ultragiant:

— *Montaigne, darling... „A man is not hurt so much by what happens, as by his opinion of what happens."*

Nu am ştiut dacă să mă enervez prea tare sau s-o iau în glumă, dar ce ştiu e că simţeam cum îmi ard urechile şi respir foarte, foarte greu, ca atunci când urcam scările în fugă până acasă. Mă simţeam ca şi cum plămânii mi se micşoraseră sau palmele alea imense m-ar fi prins între ele şi m-ar fi frământat ca pe o bucată de cocă, pentru a mă arunca mai apoi înspre sânii uriaşi ai unei zeiţe. I-am luat banii în tăcere, cu mâinile tremurându-mi ca nişte albituri în bătaia vântului, apoi i-am pus cartea într-o pungă de hârtie şi i-am împins-o pe tejghea, încercând să nu-l privesc în ochi.

— *Well, thank you, young lady!*

Mi-a rânjit în față și mi-a trimis un nou damf de distilerie, apoi s-a răsucit pe călcâie, ieșind din magazin cu un pas vioi, prea ușor pentru o namilă ca el. Tânărul acela era Delmore Schwartz, cel mai mare poet american al tuturor timpurilor, cel mai mare prozator pe care l-am cunoscut vreodată, a fost iubitul meu care venea și pleca, namila nebună care adormea deasupra mea și mă lăsa să gâfâi singură, plângând și trăgând adânc aer în piept, ca-n prima zi când l-am cunoscut.

•

Dar, atunci când l-am întrebat pe bătrânul Abe cine e tânărul ăla care miroase a băutură în plină zi și care are piepții cămășii albe pătați cu un întreg meniu de stradă, n-am avut parte decât de un răspuns care să mă pună pe gânduri, dar nu pentru mult timp:

— Delmore, băiatul lui Henry. Un *meșugeș*, abia venit de la universitate. Scrie, e comunist.

Am încercat să-i povestesc tatei, de care mă apropiam din ce în ce mai mult, pe măsură ce creșteam, spre necazul mamei, pe care o surprindeam adesea privindu-ne cu ciudă atunci când credea că n-o vedem. Iar asta a fost altă trecere, pentru că nu mi-aș fi imaginat că între Mămica și Tăticu poate exista așa o prăpastie și că eu trebuie să fiu atentă cât de aproape sau de departe mă țin de oricare dintre ei. I-am povestit lui Tăticu și el s-a lansat într-o poveste de-a lui lungă și tărăgănată despre bunicul lui Delmore, Iosif Nathanson, fugit în al doilea val de refugiați evrei, dintr-un ștetl din Botoșani, care se afla, de fapt, în țara aia blestemată de unde fugiseră și el, Tăticu, dar și Mămica, numai că ei fugiseră din cu totul alte motive, plecaseră în căutarea unui noroc care părea să-i ocolească acolo, în Ardeal. Fugiseră de sărăcie și, deși nu se putea spune că aici deveniseră bogați, simțeau că fac parte din acest proiect măreț – bine, el nu a spus „proiect", dar nu-mi amintesc exact cuvintele lui, așa că voi

povesti, îmi voi povesti aşa cum mi-a interpretat mintea acele cuvinte, aceeaşi minte care acum deapănă firul, care îl toarce şi care se va opri doar când Atropos va veni cu foarfecele ei ruginite şi-mi va stinge lumina cu totul. Bunicul lui Delmore traversase însă oceanul odată cu acel val uriaş de evrei ce fugeau din calea pogromurilor şi torturilor la care-i supuneau bunii lor vecini creştini după asasinarea ţarului Alexandru, când a trebuit găsit un ţap ispăşitor, şi cine poate fi mai ispăşitor decât Poporul Ales? Iosif Nathanson fusese un *fusgeyer*, un cruciat al fugii. Totuşi, spunea Tăticu, care se mândrea cu luciditatea şi deschiderea minţii lui, faptul că erau evrei conta pentru el mai puţin decât că veneam din acelaşi spaţiu şi că această Nouă Limbă se depusese peste una comună.

— Numai că pentru ei şi aia comună era depusă peste alta, a lor, se auzea arţagul mamei din bucătărie. Nu-i mai băga fetei prostii-n cap. Ăia nu-s ca noi, au legea lor, au limba lor.

Tata dădea liniştit din cap spre mine şi-mi făcea semn s-o las în pace, ca atunci când ştia că e nervoasă şi nimic n-o poate îmbuna. Totuşi, din seara aceea am continuat să-l descos cu fiecare ocazie, ba chiar să-l trag de limbă şi pe bătrânul Abe cel cu mâinile mereu murdare de praf cules de pe cărţi. Mergeam adesea cu el prin casele evreilor care aduseseră cu ei cărţi de pe continent şi care acum se vedeau nevoiţi să le vândă. Acolo Abe devenea un cu totul alt om şi începea să negocieze cu o ferocitate de care nu-l credeam capabil. Aş putea spune chiar că venalitatea pe care i-o descopeream mă scârbea dacă nu aş şti că avea acasă şapte copii şi o nevastă rea de gură (mult mai rea decât Mămica) care-l aştepta în pragul uşii cu palma întinsă.

Intram împreună cu el în case care duhneau a murături şi chiftele, ne băgam mâinile până la coate în lăzi de lemn care traversaseră oceanul şi scoteam la suprafaţă cu figuri impasibile ediţii de opere complete, legate în piele de

viţel, din Heine sau ediţii broşate, ferfeniţite din Şalom Alehem. Aşteptam atunci să-l aud pe Abe, iar eu nu făceam decât să dau din cap, întărind subevaluarea lui, sau să mă strâmb când dispreţuia făţiş marfa găsită. Ştiam că era de fapt încântat de ceea ce descoperise acolo şi că nimic nu putea destrăma vraja din mintea lui, nici măcar evreica cu perucă şi cu un copil ţinut în şold, aşa cum văzusem în fotografii că ţineau pionierii frontierelor puşca în timp ce mergeau pe cal.

— Doi dolari toate, mormăia, ştergându-şi ochelarii şi privind miop prin evreul cu barbă şi pălărie hasidică, ce izbucnea într-un urlet tragic şi ridica mâinile spre ceruri, adică spre un tavan pe care vedeam târându-se viermi de făină şi păianjeni uriaşi.

— Doi dolari? Eşti nebun, Peretz? Ţi-a luat Dumnezeu minţile sau umbli să-ţi înşeli rudele (toţi erau rude între ei)? Numai asta face mai mult, spunea şi scotea din teanc o ediţie ilustrată din *Anatomia melancoliei*, pe care mi-o băga sub nas, iar eu mă prefăceam indiferentă, deşi ştiam că are dreptate, dar că de fapt ceea ce ochise Abe era o altă carte, un exemplar ferfeniţit, ferecat din *Hypnerotomachia Poliphili*, a nebunului Colonna, o carte unică, pe care trebuia s-o ignorăm complet, încercând s-o strecurăm în lotul de achiziţie, şi care probabil ne-ar fi adus o avere într-o licitaţie organizată subtil, pentru cunoscători.

Abe termina de lustruit lentilele, un Baruch adus de ploaie-n Brooklyn, şi-i aşeza pe nas, apoi îl privea pe mânios în ochi şi spunea cu voce rece:

— 2,50. Mai mult nu am.

În acelaşi timp îmi făcea cu ochiul şi porneam amândoi spre uşă, ignorând semnele disperate pe care evreica-pionier i le făcea soţului indignat. Atunci ştiam că bătălia e câştigată şi nici nu trebuia să auzim ultimul răcnet ca să ne răsucim pe călcâie:

— Oi vei! Abe, Abe, ţi-a luat necuratul sufletul în ocean, căci nici un frate nu se poartă aşa! Profiţi de greutăţile

strămutării noastre! Ia-le, ia-le și amintește-ți, când te vei îmbogăți, că ai făcut-o pe spinarea unor sărmani!

Ieșeam în stradă opintindu-ne fiecare de câte un mâner al cufărului și ne opream abia în fața magazinului de delicatese din colțul străzii unde se afla și anticariatul, iar trăsăturile lui se îmblânzeau, lăsa partea lui jos, pe trotuar, și, zâmbind prin barbă și mustăți, mă întreba:

— *Care for an icecream, dear?*

*

Bunicul Iosif Nathanson a traversat oceanul în sala motoarelor, hrănindu-se cu hering sărat, pâine neagră și ceai, până când a fost scos la lumina zilei, pe Ellis Island, ținând Tora într-o mână și *Das Kapital* în desagă. Numai că le-a abandonat repede pe amândouă și a început să meșterească și să vândă tejghele pentru chioșcurile de sucuri, apoi s-a orientat repede spre închirierea și vânzarea de roabe, pentru că tot Brooklynul era prins de febra construcțiilor în acei ani, și repede s-a pus pe picioare, așa că în șase luni a putut s-o cheme pe bunica Hannah, care s-a îmbarcat de la Hamburg împreună cu cei patru copii. S-au stabilit în Lower East Side, nu departe de familia Schwartz, care sosise în America cu mai bine de un deceniu înainte. Fiul cel mare al familiei Schwartz, Harry, era tipul de afacerist evreu dotat cu destulă iritabilitate și nerv încât să reușească în Lumea Nouă. Felul în care s-a lansat în afaceri spune totul despre cel care avea să devină pivotul atâtor povestiri și poeme de-ale lui Delmore: a tipărit cuvinte încrucișate pe cartonașe pe care le distribuia în cartierele „prospăturilor", ale imigranților abia debarcați: cine reușea să dezlege misterul grafic se prezenta la biroul lui Harry, pentru a-și ridica premiul, însă acolo era îmbrobodit să investească toată averea cu care sosise în pământuri mănoase, care abia așteptau să fie exploatate, dar care se dovedeau, în teritoriu, a fi niște mlaștini fetide. Harry a știut să pună degetul pe rana

imigrantului țăran, pe care proprietatea asupra pământului îl transforma în rege iluzoriu.

Adevăratul rege a devenit însă Harry, care, atunci când a cunoscut-o pe Rose Nathanson, în 1909, era un bărbat bogat, de 30 de ani, care, după spusele lui Abe, semăna oarecum cu Rochester din *Jane Eyre*. Rose era și ea o frumusețe de evreică, cu părul negru și ochi negri, pătrunzători. „Ochi de Diavol", își spunea Delmore litania, la White Horse, cu capul prăbușit pe tejghea. Eu, care știam pe dinafară povestirea lui genială, *In Dreams Begin Responsibilities*, știam la ce se referă, așa cum știam să-i interpretez orice gest, să-i alin orice durere și să-i iau de pe umeri povara tristeții care-l ducea în fiecare dimineață, înainte de răsărit, în pragul unor gesturi necugetate. Bine, asta când răsăritul mă găsea alături de el, când nu era prin patul vreunei târâturi agramate pe care o agățase în oraș și pe care o fermecase cu logoreea lui alcoolică, singura armă care-i mai rămăsese. Era o ruină impozantă, ca un castel scoțian prădat de armate succesive, care-și poartă găurile de obuz cu orgoliu. Dar să revin la ora blestemată, între 4 și 5 dimineața, când îl simțeam tresărind și plângând lângă mine, întâi tremurând cuprins de disperare, apoi începând să urle ca un animal prins în capcană, în timp ce locatarii camerelor de pe palier băteau de zor în pereți, pentru că nu de aia plătiseră o noapte într-un *fuck hotel*, ca să asiste la apoteoza inversă a eroului american. Nici eu nu plătisem pentru asta, dar eu rămăsesem fata din anticariatul lui Abe Peretz, care s-a trezit cu inima săgetată de iubire la apariția unui tânăr evreu înalt și dezarticulat, care i-a citat din Montaigne și i-a aruncat o carte peste sâni. Pentru mine, ăla a fost Delmore, nu poetul laureat și adulat, nu tovarășul de băutură al lui Berryman, nici eseistul cartezian. Nu, Delmore era un băiat bun, acel băiat care vede la cinematograf filmul întâlnirii dintre părinții săi și sare în picioare ca aruncat de un arc urlând din toți rărunchii: „Opriți-vă!".

Harry Schwartz era un tip care ştia să atragă femeile, părea că le dedică întreaga lui atenţie, iar Rose a fost descumpănită de aventurile lui, care au început imediat după ce s-au risipit aburii căsătoriei lor impetuoase. Dar, aşa cum el părea să se întoarcă cu o plăcere reală acasă la ea, tot aşa Rose voia să aibă o familie cu el, o voia atât de tare, încât s-a supus unei intervenţii chirurgicale care s-o transforme dintr-o vrăjitoare stearpă într-o Mamă, iar despre asta el a aflat prea târziu, lucru ce-l făcea pe Delmore să spună despre sine că a fost „un copil nedorit" sau „un copil surpriză". Copilăria nu i-a fost însă neapărat nefericită, pentru că, trebuie să recunosc, Delmore a ajuns la tinereţe un bărbat extrem de robust, iar sănătatea asta – care l-a ţinut în viaţă chiar şi atunci când bea într-o zi mai mult decât toţi consumatorii unui bar într-o săptămână – şi-a clădit-o în copilăria trăită sub soarele unui tată fermecător, ale cărui dispariţii lăsau loc strălucirii neptuniene, de vrăjitoare a mamei şi ale cărui reveniri reuşeau să aprindă toate astrele de pe cerul acelor ani. Când s-a făcut mai mare, a început să-l însoţească pe Harry în decapotabila lui pompoasă, iar acei ani de explozie şi viaţă pe care i-a descris Fitzgerald în opera lui din vârful icebergului au rămas în mintea lui strânşi ca nişte pietre preţioase în torpedoul maşinii cu interiorul îmbrăcat în piele. Faptul că Harry era ca un magician care apărea şi dispărea după bunul plac a făcut ca divorţul previzibil de Rose să nu pară chiar un cutremur pentru cei doi copii pe care i-au avut împreună, ba chiar, spunea Delmore, a adus un strop de onestitate în familie şi a eliminat certurile eterne dintre bruneta şi intensa Rose şi blondul Harry.

Delmore şi-a iubit mama. Însă a iubit-o aşa cum o fac băieţii de vrăjitoare: cu teamă şi înfiorare. Iar rezerva lui („De multe ori, când urla, simţeam cum mi se strâng coaiele, Mary-Anne! Ţi-o jur, era ca şi cum o gheară de gheaţă m-ar fi apucat de ouă şi mi le-ar fi strâns binişor, numai cât să mă cac pe mine de frică...") în faţa iubirii

ei care pendula între exces („Mă sufoca, mă lua în braţe, îmi strângea obrajii într-o palmă, cu cealaltă mă prindea de gât şi mă săruta pe gură, ca o caracatiţă") şi o răceală agresivă ce avea în vizor mai curând proiecţia lui Harry în fiul său cel solar, în faţa acestui demon întunecat, mama lui de o splendoare malefică („Era Atena, era Persefona, era Doamna Lacului"), rezerva lui Delmore se transforma în fugă, aşa cum ar fi făcut orice băiat care încearcă să-şi păstreze capul pe umeri. Bineînţeles că a fost mai atras de existenţa *light* a lui Harry, care nu s-a sfiit, în epoca jazzului, să-i arate cam tot ce-i rezerva viaţa dacă şi-ar fi urmat tatăl în afacere: femei splendide, dinamism, goana vântului prin păr, în zborul maşinii, hoteluri scumpe, paharul de bourbon cu trei cuburi de gheaţă sticlind în inelul cu piatră... Şi iniţial Delmore a părut să pice în vraja acelor jucării pe care i le arăta Harry, asemenea Diavolului în deşert. „Şi ce anume te-a schimbat, Delmore, dragule?", îl întrebam şi-mi treceam degetele prin părul lui rărit şi slinos, până spre ceafa unde se strânseseră falduri de grăsime. „Ce te-a făcut pe tine să fii tu, Delmore, iubire?"

Iar Delmore începea să plângă, pentru că era târziu chiar şi pentru el, şi se dădea jos de pe scaunul înalt de bar, mă lua de mijloc şi-mi şoptea la ureche: *Take me home, Maria!* Era jocul nostru, de când aflase că ne tragem din aceeaşi ţară a pădurilor, unde ne imaginam că aleargă haite de lupi şi că din întinderile de zăpadă se înalţă castele care împung cerul cu vârfurile turnurilor crenelate. Îmi spunea „Maria", pronunţându-l ca pe un „Maria" hispanic, nu aşa cum îmi spunea Tăticu, care câteodată mă alinta Măriuca, altădată îmi spunea Anuţa sau Anişoară şi doar când era supărat pe mine, din an în Paşte, îl auzeam hârâind un „Ana-Maria", care mă băga-n sperieţi. Deci, când Delmore devenea plângăcios şi îmi spunea „Maria", abia atunci ştiam că e doar al meu măcar pentru restul nopţii şi ziua ce urmează, aşa că-l duceam în camera lui soioasă din Chelsea Hotel, îi dădeam să bea un ultim

pahar, îi duceam ţigara la gură, în timp ce cu mâna liberă îl spălam pe spate în cada ce purta contururile maronii ale unor mări şi oceane care secaseră acolo în precambrian, când mlaştini verzui şi demoni acvatici se perindaseră prin acele locuri, îi spălam spatele gras, care transpira chiar şi atunci când stătea scufundat în apă, îl frecam încercând să-i scot izul de nebunie în care era îmbibat, pentru că acum ştiu, mai ales de când îmi duc viaţa într-o „instituţie", oamenii nebuni au un miros al lor, un miros de excremente uscate şi vinovăţie, grandomanie napoleoniană şi frică, o frică nebună de noapte, de singurătate şi de viaţă.

Îl spălam ascultându-i litaniile pe care i le ştiam pe dinafară, dar care nu mă plictiseau niciodată, pentru că eram atât cititoarea lui ideală, cât şi o femeie îndrăgostită, o femeie matură îndrăgostită, dat fiind că trecusem binişor de 40 de ani. Era perioada aceea în care nu mai voia să vadă pe nimeni în afară de mine şi de pipiţele de la NYU care veneau special la White Horse să admire Ursul greoi ce umbla în laţul viciului. Nu mai voia să audă de Lowell, de Berryman, nici măcar de Lou Reed, care-l adora şi care ajunsese să-i cânte balade sub geamurile hotelului, până când venea poliţia să-l alunge. Nu, Delmore voia ca eu să-l înfăş şi să-l bag în pat, deşi nu adormea, stătea ca-ntr-un cocon, învelit până sub guşa ca de pelican care înconjura acum figura aia frumoasă, de bărbat gata să se ia la trântă cu viaţa şi cu literatura lumii. Stătea aşa, un vierme-de-mătase care ţesea poezie şi-mi povestea eternele lui obsesii, legate de el, de naşterea poeziei lui. O luam noapte de noapte de la capăt, cu acea vizită de când avea 3 ani, a prietenei mamei lui, o anume doamnă Salmon („Doamna Somon, îţi dai seama, Maria?") ce venise însoţită de viitoarea ei noră, o frumuseţe brunetă, cu sâni mari, care a înşfăcat imediat pruncul grăsuţ şi a început să-l strângă cu foc la piept, cu acea plăcere a anticipaţiei, pur feminină, iar copilul, fermecat de frumuseţea ei şi de

jocul acesta erotic, a rostit foarte clar primul lui cuvânt, deşi până atunci refuzase să spună orice: „Tramvai!".

„Da, Marie, aşa s-a născut poezia!" Şi, după ce-mi spunea asta, adormea în lumina trandafirie a răsăritului şi-n zgomotul primelor taxiuri ce trăgeau în faţa hotelului aducându-i pe petrecăreţi din cluburile de noapte. Iar eu rămâneam lângă el, privindu-l şi încercând să înţeleg ceva din cele ce se întâmplau cu mine.

•

Vâna histrionică a lui Delmore nu s-a iscat de niciunde. Harry îşi descătuşa talentele teatrale de fiecare dată când simţea că poate câştiga o afacere, ca să nu mai vorbim de certurile aproape zilnice dintre el şi Rosa, la care micul Delmore a asistat cu ochi măriţi de groază şi cutremurare încă de când a putut descifra lumea şi-al ei alfabet primar. Cât despre Rosa, Delmore îşi amintea o cunoştinţă (rudă, vecină) care n-o scotea din „Lady Macbeth": cu părul ei negru, lung până mai jos de talie, cu şuviţele ondulate ca şerpii lui Laocoon încolăciţi în jurul victimei lor, ochii negri, arzători şi o tendinţă de a dramatiza, mai ales în timpul certurilor domestice, Lady Macbeth era numai bună de *drama queen* şi de profesoară în domeniu. Delmore îşi aminteşte cum, în timpul unui scandal în urma căruia Harry avea, ca de obicei, să părăsească apartamentul, trântind uşa după el, micuţul actor s-a dus în holul de la intrare, a îngenuncheat şi, cu braţele desfăcute hristic, şi-a implorat părinţii să înceteze, iar pe tată să rămână acasă.

Delmore era obsedat de începuturi, de apariţia metaforei ca o larvă în creierul lui frumos. Şi, cum nu exista ştiinţă care să-l ajute în această scormoneală etimologică a lui, nici măcar psihanaliştii pe care i-a îngrăşat timp de decenii nu au putut recurge decât tot la poezie. Aşa au apărut enormele lui epopei personale care m-au făcut să-l caut la mai bine de 20 de ani după ce l-am cunoscut.

De fapt, memoria îmi joacă o festă: prima oară când am auzit din nou de poetul care intrase în anticariatul lui Abe a fost când Delmore avea 25 de ani sau un pic mai mult şi tocmai publicase *In Dreams Begin Responsibilities*, iar Allen Tate, pe care mă învăţasem să-l citesc la Universitate, de fapt, singurul lucru pe care l-am învăţat acolo asta a fost – să urmăresc anumiţi oameni şi să citesc sistematic –, ei bine, Allen Tate tocmai scrisese că Delmore a adus prima inovaţie adevărată în literatura americană după Eliot şi Pound, iar pe mine asta m-a impresionat teribil, pentru că într-un fel mă simţeam responsabilă (da, chiar aşa!) pentru cariera acelui băiat câteodată blond, altădată cu părul castaniu, cu pomeţi înalţi („Ăsta-i sângele meu de tătar, Maria!") şi pentru că, de fapt, îmi doream ca măcar el să reuşească şi să fugă din Brooklyn, dacă eu n-o făcusem.

Am lăsat ziarul deschis pe tejgheaua bucătăriei, am stins focul pe care coceam plăcinta, am tras repede un pardesiu pe mine şi am luat-o la goană spre gura de metrou, ca să prind primul tren spre Manhattan, la librăria unde ştiam că o să găsesc sigur noutatea de care scria Tate.

•

Dar, până să ajung eu la librărie, trebuie să umplu nişte goluri importante. Îmi aminteam mai devreme momentul în care coceam o plăcintă şi chiar eu m-am întrebat de ce oare făceam asta şi atunci mi-a răsărit în faţa ochilor Colum, irlandezul care mi-a fost soţ o vreme, primul meu soţ, alături de care l-am redescoperit pe Delmore şi pe care l-am părăsit fără nici un regret, pentru că-mi era scârbă de el aşa cum mi-era scârbă de orice bărbat în afara unuia singur, deşi încă nu ştiam asta. Toamna aceea când am dat fuga să cumpăr cartea lui Delmore era a anului 1938 şi lumea părea că începuse să-şi revină din mahmureala cumplită care purtase numele crah financiar,

depresie financiară și tot așa, nume care nu pot descrie absolut nimic din coșmarul care a făcut ca oameni în toată puterea să iasă pe străzi la cerșit, care l-a doborât pe Tătucu și care a făcut-o pe mama să-și piardă mințile.

M-am dus adesea, de-a lungul vieții, cu mintea în acel an, încercând poate să decelez, dând la o parte zgura evenimentelor, un zgomot cât de fin, un tremur cât de delicat care să anunțe ce se va întâmpla. Dar nu, nu găsesc așa ceva și mereu mă întorc la dimineața când Tătucu a venit de la serviciu și ne-a anunțat că gata, e șomer, dar să nu ne facem griji, că e încă în putere, Mămica a început să plângă și eu am ieșit valvârtej pe ușă, ca să nu-i văd așa, slabi și înfrânți: de fiecare dată e o surpriză și o lovitură în moalele capului când îți vezi părinții doborâți. Am umblat în ziua aia pe străzile care-mi erau atât de cunoscute, de la asfaltul care se topea sub soarele verii, coborât până aproape de pământ, ca o lampă pe care ai aplecat-o ca să nu-ți vină lumina-n ochi, dar a cărei dogoare îți arde acum fața, la vitrinele prăvăliilor de unde puteam lua tot ce ne trebuia, fără să ne treacă prin minte să ieșim din perimetrul cartierului, magazine românești, armenești, rusești, poloneze, irlandeze, magazine evreiești de unde rânjeau *Gefilte fish* și murăturile asortate sau magazine pe care acum le vedeam pentru prima oară și-mi păreau brusc stranii, nepotrivite, precum unul de peruci, care avea pe ușă anunțul uriaș și improbabil pentru mine atunci *WE BUY HAIR!!!*, pentru că nu-mi imaginasem că cineva poate fi atât de disperat ca să-și vândă o parte din corp și, în fond, de ce ar fi făcut-o? Capetele de manechin erau drapate în cosițe negre, ireale, lucioase, cosițe blonde, plete roșcate și cârlionțate, nu aveau ochi, nu aveau gură, însă erau purtătoarele unor podoabe capilare atât de atrăgătoare, încât, după ce le priveai câteva minute, aproape înțelegeai dorința de a-ți vinde propriul păr, numai ca să-l vezi acolo, în vitrină. M-am simțit excitată și rușinată de starea mea, însă mai ales de originea ei: era ca și cum m-ar fi stârnit vederea

unui cadavru despuiat și, cum am gândit asta, am început să păşesc într-un tunel care mă aruncă în faţa unui televizor mic şi eu sunt tot mică şi am făcut pipi pe mine, dar nu pentru că aveam nevoie, ci pentru că pe ecranul televizorului mic văd imaginile câtorva zeci de stârvuri omeneşti, contorsionate, aruncate claie peste grămadă, iar privirea mea e atrasă de zona aceea dintre picioare, acoperită de păr negru, din care fie iese un vierme albicios, fie nu iese nimic, ceea ce e şi mai rău pentru mine, aceea care priveşte. Atât, o piramidă de carcase goale, sâni căzuţi înspre partea în care e înclinat corpul, guri rânjite şi jos, sub imagine, litere de tipar ce alcătuiesc un nume necunoscut, Timi..., apoi zvâcnetul mă aduce înapoi, în faţa peruchierului din Brooklyn, sunt eu, Ana-Maria, Anne-Marie, Marie, cum mă strigă colegii de la NYU, majoritatea blonzi, eleganţi, care poartă pulovere cu anchior sau cu guler rotund, aruncate lejer pe umeri şi pe spate, cu toţii la fel, cu toţii alegându-şi ca specializare economia sau afacerile, iar eu printre ei îmi port sălbăticia şi ruşinea de a aparţine unei ţări străine, o patrie a nimănui, unde se adună atâtea rase unite prin sărăcie şi răutate şi violenţă, eu, cu literatura mea, care se dovedeşte acum a fi cu totul altfel decât credeam în liceu, nu că i-ar fi dispărut farmecul, însă a căpătat un mister care a luat locul altuia, iar romanele mă plictisesc din ce în ce mai tare, cu câteva excepţii, aşa că acum ascund prin manuale broşuri cu versuri, reviste de poezie sau *glossy*-uri în care apar povestiri. Citesc *Partisan Review* şi sunt socialistă, citesc Pound şi sunt imagistă, noaptea, înainte de culcare îmi recit din *Wasteland* ca să nu mai aud sforăitul lui Tăticu, care mă readuce mereu cu picioarele pe pământul imigranţilor din Brooklyn, unde sunt condamnată să trăiesc şi să mă mărit, cum mi-a spus el când i-am zis că asta vreau eu să studiez, literatura, şi atunci a explodat, l-am văzut că se înroşeşte până-n vârful mustăţii, şi cum stătea acolo, în maieu, la masa din bucătărie, s-a ridicat cu tot cu masă şi a răsturnat farfuriile şi am auzit că s-a lăsat liniştea

chiar şi în apartamentele din blocul de vizavi, i-am văzut cum vin la ferestre să-l audă pe Nick sau Nicu, cum îi spunea mama, blestemând-o pe mironosiţa de fie-sa, încrezuta aia cu nasul pe sus care nu se uită la băieţii cartierului şi umblă cu cărţile la piept, ca să-şi ascundă ţâţele, de parcă i-ar fi ruşine că e femeie. S-a ridicat tremurând, iar eu priveam tăieţeii care se scurgeau pe perete, a întins un deget de-al lui, noduros, spre nasul meu şi cred că am simţit mirosul de tutun, apoi mi-a spus:

— Auzi, fetiţo, auzi...

Atât a spus, şi-a luat cămaşa de pe jos şi a ieşit, iar mama s-a uitat cu tristeţe la mine, a clătinat din cap şi a întărit:

— Uite-aşa l-ai făcut tu să se culce nemâncat.

Dar nu m-am lăsat şi am obţinut bursa şi am şi muncit, aşa că în curând Tăticu a uitat de supărare şi am redevenit fetiţa lui, pe care câteodată venea s-o ia de la Universitate, iar ea încerca să-şi îndese ruşinea în iadul corpului, să şi-o îndese în vintre când îl vedea cocârjat şi slab, murdar şi fericit că-şi priveşte odrasla ieşind dintr-un loc unde călcau numai americani get-beget.

*

Mă plimb în propriul creier ca un ţipar electric într-un acvariu luminat artificial, din cabinetul unui dentist. Îi cunosc limitele, mă unduiesc de la un perete de sticlă la altul, fără să mă izbesc de suprafaţa transparentă pe care celălalt creier al meu, cel din interiorul minţii captive, ştie să-l situeze în spaţiu şi în timp. Trăiesc şi umblu prin apele murdare ale memoriei mele, sar în timp şi în spaţiu fără să pot controla aceste salturi, trăiesc permanent teroarea de a reveni aleatoriu la starea de legumă a prezentului sau, probabil, a iadului la care am fost condamnată pentru a-mi fi croit întreaga viaţă după calapodul unui bărbat care m-a acceptat alături de el doar când devenise o epavă beată, plutind pe valurile propriei nebunii. M-am

întrebat adesea, încă din anul când Delmore a dispărut, dacă tot ce mi s-a întâmplat a fost fatalitate, dacă am avut vreodată de ales, din clipa când părinții mei s-au stabilit în Brooklyn și până în noaptea când l-am cărat, mort de beat, în cameră, unde însă a părut să fie străbătut de una dintre flăcările lui albastre, care-l trezeau și-l înălțau deasupra oamenilor obișnuiți, ca mine, de exemplu. S-a așezat la măsuța cu oglindă ovală și a început să scrie, scria în aer până i-am pus sub stilou un top de hârtie și acolo, când îl țineam în brațe pe la spate, când îi cuprindeam umerii căzuți, grași, de bărbat între două vârste, am văzut cum pe hârtie prinde viață încă o epopee personală, numai că de data asta era una erotică, un imn închinat fostelor lui iubiri.

•

Delmore nu înțelegea gelozia. N-o înțelegea și nici n-o accepta, pentru că întreaga lui energie negativă se scursese în solul propriei cariere literare: acolo se duseseră toată invidia și toată revolta lui, întreaga lui ființă demonică născută din cenușa unui tânăr care fusese proclamat zeul literaturii americane și care se scufundase apoi cu voluptate într-o lentă sinucidere.

Eu, în schimb, nu-mi puteam reprima strângerea de inimă când dispărea din barul unde îi vegheam glosolaliile, împreună cu vreo curvиștină de la NYU, venită special acolo să vadă dacă într-adevăr poate să și-o tragă cu poetul bețiv, *the drunken laureate*. Le ducea în camera de hotel unde eu îl dezbrăcam dimineața, unde îi masam gâtul umflat de grăsime, le ducea și nu reușea să le fută, pentru că era mereu atât de beat, de plin de antidepresive și de milă de sine, așa că nu putea decât să le dea limbi și să-și folosească degetele, după care venea înapoi în bar și, după un pahar, începea să plângă, să plângă lângă mine și să-mi povestească exuberanța primilor lui ani de dragoste și de căsnicie cu Gertrude, când în față i se

întindea mlaştina plină de promisiuni a vieţii literare. Atunci mutilase, într-un adevărat impuls vizionar, versurile pe care ar trebui să şi le tatueze pe frunte orice poet adevărat, pe care le repetă Lowell în poemul dedicat chiar lui Delmore: *„We poets in our youth begin in sadness;/ thereof in the end come despondency and madness!"*.

Îmi povestea plângând şi îşi culca atunci capul masiv, de leu bătrân, pe burta mea, cu buzele pline îndreptate spre pubisul meu, iar fiecare cuvânt disloca o briză călduţă care-mi răsfira părul negru dintre picioare, închideam ochii şi încercam să-l întrerup, să-i spun că scena asta, în care un bărbat trecut de 50 de ani îmi vorbeşte plângând despre fostele lui iubiri, respirându-mi între picioare, e probabil cea mai reuşită eboşă a Raiului pentru mine.

Era vară, ţineam geamul deschis, iar de afară urcau până la noi zgomotele estompate ale nopţii care se preschimba uşor în dimineaţă: o sirenă, urletul unui beţiv atacat de hienele singurătăţii şi ale nebuniei, zgomotul făcut de un capac de canal din care încercau să urce la suprafaţă demonii verii, râsul unei tinere, o fată care-şi petrecea prima noapte în oraş sau o curvă care ieşea din tură, ăsta era fundalul poveştilor lui despre Gertrude, tipa sofisticată şi dură de la *Partisan Review* pe care, mi-a reieşit mie – în timp ce el vorbea, făceam calcule şi-i savuram respiraţia pe coapse –, a cunoscut-o cam în acei ani în care am început să-i vânez eu poeziile prin presă. Şi atunci aprindeam o ţigară, pe care i-o duceam la buze fără să mă uit – întotdeauna ştiam unde se află Delmore, ce face gura lui Delmore, tonele de whisky treceau şi prin mine, miile de ţigări le fumam şi eu, antidepresivele lui îmi intrau şi mie-n stomac –, apoi trăgeam şi eu şi închideam ochii, cântecul nopţii se estompa, la fel povestea lui, pe care i-o ştiam atât de bine, şi mă întorceam la amiaza când am venit de la NYU (iar în amintire mereu acea zi va fi legată de poemul lui Blake, *„Never seek to tell thy love/ Love that never told can be"*, pentru că atunci am înţeles de ce dragostea trebuie să fie asemenea vântului

uşor, tăcut şi invizibil), iar în faţa scării grupul de vecini s-a despărţit pentru a-mi face loc şi am ştiut, am ştiut totul, ca atunci când ţi se deschide o coloană de lumină în cap, n-ar fi fost nevoie să mai urc scările, să mut matahala în halat alb care stătea în prag, să văd silueta tatălui meu, un manechin care se bălăngănea nemişcat, care atârna de lustra veche, un picior desculţ, celălalt în pantof, alături de scaunul răsturnat. N-ar fi trebuit să văd toate astea, pentru că atunci circul făcut de mama, lacrimile şi urletele ei – pe care le-a dezlănţuit când m-a văzut – nu m-ar fi făcut s-o dispreţuiesc atât. Şi m-am mai întrebat de ce nu l-au coborât de acolo până am venit eu, de ce a trebuit să-i văd capul vânăt, pata de pişat de pe pantaloni, să-i simt duhoarea de rahat şi de alcool, pentru ca toate astea să înlocuiască mirosul de tutun şi sudoare înţepătoare ce pentru mine erau un buncăr antiatomic. De unde înclinaţia asta a oamenilor spre dramă ieftină? Am crezut mereu că astea fac parte din moştenirea românească a mamei mele, iar când l-am cunoscut mai bine pe Delmore, mi-a întărit convingerea.

— Maria, câteodată simt că sunt mai puternic decât viaţa. Nu e ca atunci când scrii şi în creştet ţi se deschide un tunel! Nu, e ca şi cum ţi-ar exploda capul şi ai pipăi cu marginile conştiinţei firele de iarbă din jurul copacului firav de pe 5th Avenue, dar şi marginile zdrenţuite ale unui nor. Când simţi asta, devine inutil să mai acţionezi, tot ce vei face va fi doar o repetiţie de doi penny a unui spectacol celest, la care ai participat odată, în vis.

*

Delmore era un Titan, Delmore făcea pentru mine ca suprafaţa lucrurilor să vibreze, Delmore era măsura tuturor lucrurilor. De asta eu nu pot explica, mai ales unora care nu l-au cunoscut, de ce am ales să fiu umbra lui, să mă culcuşesc în capul lui mare, să mă hrănesc cu iluziile şi spectacolele lui de umbre chinezeşti. E o şansă pe care

o au doar câţiva în viaţă: să cunoşti un om mare. Iar când spun asta, îmi asum orgoliul de a snoba liote de generali care au luptat alături de Patton, de diplomaţi care i-au sorbit înţelepciunea beţivă de pe buze lui Churchill, ba chiar i-aş privi de sus chiar şi pe unii dintre generalii lui Alexandru, în special pe cei care n-au supravieţuit prea mult morţii lui. Pentru mine, Titanul Delmore, care-i luase locul (la propriu, dar şi simbolic) lui Dylan Thomas la White Horse, cu guşa lui din anii '60, ca de varan care-şi poartă ouăle dintr-un cuib în altul, cu albul ochilor îngălbenit de băutură şi tutun, cu degetele îngălbenite şi murdare – indexul pe care-l ridica în aer, puţin deasupra paharului pe care-l ţinea aşa cum Statuia Libertăţii ţine făclia, când declama, de obicei începutul epopeii de tinereţe, *Genesis*, care-i prefaţase căderea, prăbuşirea lentă şi înecată în discurs („*Me, next to sleep, all that is left of Eden*") –, trupul lui de o magnifică putrefacţie, ca de taur năruit în sine, energia lui inepuizabilă, hainele pătate, ca o hlamidă învechită, fascinaţia şi ironia pe care le isca, nepăsarea faţă de premii, orgoliul lui nebun, nebun şi, în fine, logoreea preţioasă a lui Delmore, care-l făcea să tureze la nesfârşit cu viteza unui tir gigantic pe Route 66, făcându-te să te întrebi cât îl va mai ţine inima, inima lui mare cât lumea, cât Himalaya şi mai sus de atât, pentru mine, acest Delmore nu este decăderea unui poet american, nu e caricatura poetului din anii '40, aşa cum l-au înfăţişat şi l-au deplâns cu toţii, de la Atlas la Bellow, Reed şi Stevens, nu, pentru mine acesta a fost adevăratul Delmore Schwartz, *an American poet*.

Poate că tânărul Delmore nu s-ar fi uitat cu atâta atenţie la o femeie de 40 de ani care s-ar fi dus la el, la tejgheaua barului, unde stătea singur, cu o ţigară stinsă între degete, privind mort de beat în paharul pe jumătate gol, şi i-ar fi spus, aşa cum am făcut-o eu în 1960, că îl iubeşte de 25 de ani, deşi el n-o cunoaşte, că acum un sfert de secol s-a îndrăgostit de versiunea lui mai tânără care a cumpărat Montaigne de la un anticar evreu din

Brooklyn. Dar acest Delmore titanic s-a întors lent spre mine, m-a măsurat fără jenă din cap până-n picioare, apoi a tras un scaun înalt între noi doi şi a bătut cu palma pe el, aşa cum îi arăţi unui copil să ia loc.

În acelaşi an mergeam cu el la celebra petrecere unde Mailer şi-a înjunghiat soţia şi a doua zi am avut pentru prima oară viziunea lui Delmore deprimat, abrutizat de alcool, urlând pe holurile hotelului cu *The New York Times* făcut cocoloş în pumni. Dat fiind că petrecerea devenise subiectul zilei (al lunii), jurnalistul alcătuise o listă a invitaţilor, iar numele lui Delmore se afla pe ea, numai că descrierea făcută era de „critic literar". *I'm an American poet!* urla bizonul Delmore şi uşile camerelor se deschideau ca nişte ochi somnoroşi, iar dinăuntru se iţeau capetele ciufulite ale prostituatelor care apoi îşi liniştea clienţii. „E scriitorul nebun de la 657. Nu te speria, e inofensiv."

*

Unii spun că acel Delmore din ultimii ani devenise un monstru, că-şi supunea prietenii unor abuzuri groaznice şi că existenţa lui devenise, în ansamblul ei, o goană teribilă pe o pantă abruptă, presărată cu hârtoape care uneori îi mai deviau drumul de la un sfârşit inevitabil. Eu n-am simţit asta: am fost fericită să-l însoţesc, chiar şi atunci când îmi rezerva rolul de a treia roată la căruţă, în anii cât a predat la Syracuse, când a avut celebra lui relaţie cu Victoria, studenta de 17 ani pe care a împins-o în buza sinuciderii. Eram mulţumită să-l ştiu lângă mine sau mai curând să-i fiu alături, chiar dacă ţinea în braţe păpuşica aia blondă şi cârlionţată căreia puteam să-i fiu mamă. Delmore făcuse o burtă imensă şi nici erecţii nu mai avea, dar asta nu-l împiedica în Orange Bar, unde se adunau studenţi în jurul lui ca la urs, să-şi povestească aventurile prestidigitatorii, cum le numea. Accesele de paranoia erau din ce în ce mai violente, la fel dispariţiile lui din zona lucidităţii, când doar eu eram capabilă să-l

însoțesc, ca atunci când a trebuit să-l conduc până la Lowell acasă, 300 de mile, pentru ca, ajuns acolo, să-și dea seama că nu știe de ce a ținut morțiș să-l vadă. Stătea în sufragerie, în fața fostului său prieten, ochelarist, cocârjat, și se legăna ușor pe călcâie, buhăit, aproape verde la față, respirând greu pe nas. Era ursul greoi, iar eu, ursoaica, mă țineam de el gata să-i sar în ajutor. Apoi a scos un urlet groaznic și aproape a ieșit prin ușă, captivul propriei minți sclipitoare, roase de negură.

Am fost cu el la ultima lui lectură publică, când toți credeau că are loc un soi de happening, însă eu am știut că nu era decât un nou pas pe care-l făcea spre noapte, când a început să-și urle versurile, să le amestece cu versuri din Valéry sau Rimbaud, apoi să-l înjure pe Berryman, care stătea în primul rând. L-am dus la hotel împreună cu mititica de Victoria, dar acolo a smuls telefonul din perete, apoi, când a vrut să-și înceapă conversațiile telefonice vesperale, și-a dat seama ce a făcut și a început să spumege, a rupt piciorul mesei și a pornit un război total cu pereții camerei, cu oglinda în care Victoria tocmai se privea, plângând, își urmărea lacrimile scurgându-se de-a lungul obrajilor ca două râulețe de primăvară, iar eu în spatele ei, privind orgolioasă, peste umăr, zidul cu mică argintie. Apoi a început s-o bată pe ea și nu pot să spun că, în ciuda unei strângeri de inimă, nu am savurat acest semn al despărțirii iminente dintre ei, lucru care s-a și întâmplat.

Atunci a avut loc ultima lui internare, una fatidică, pentru că tuturor le-a fost limpede că era dincolo de bine și de rău, într-un teritoriu al nimănui, dar chiar și atunci urletele lui aveau structura metalică a unei armături teoretice: în ciuda devotamentului extrem față de Freud, ura psihanaliștii, ura psihologii, ura epigonii, căci paranoia lui era un filon de exploatat, era praful de pușcă pe care, odată aprins, îl putea detona la bazele munților întunecați ai Sinelui, pentru a elibera de acolo intuiții fenomenale.

După ce a fost eliberat, s-a scufundat, dacă e posibil, și mai mult în băutură și a început în mod programatic

să-şi alunge şi să-şi denigreze chiar şi cei mai devotaţi dintre studenţi. A devenit evident că nu mai poate preda deloc şi universitatea, care-l protejase din răsputeri, a trebuit să-l pună pe liber. Aşa am ajuns, în ianuarie 1966, în Hotel Dixie din Times Square. Duceam o viaţă absolut retrasă, pe care o susţineam din câştigurile mele ca secretară *part-time* la o companie de recrutat talente de lângă Flatiron – pentru că, da, asta îţi aduce o viaţă de citit şi de trăit între scriitori, ca şi o diplomă cu specializarea în John Clare –, precum şi din ajutoarele pe care ni le trimiteau din când în când foştii lui devotaţi. Începuse să evite barurile din Village unde băuse pe vremuri, aşa că se înfunda în Cavanaugh's, în Chelsea, de unde veneam pe şase cărări, pentru că nu-l mai puteam ţine, la cât se îngrăşase, şi continuam petrecerea în doi, în camera de hotel.

•

După moartea tatei, a trebuit să mă angajez cât mai repede posibil, pentru că mama nu avea nici o şansă, la cei 50 de ani ai ei, pe care îi şi arăta. Făceam nişte eforturi supraomeneşti să ajung la cursurile de la NYU, pentru că primul meu patron, un armean american îngrozitor de gras, Eddie Ohanessian, care semăna uimitor cu James Cagney şi transpira ca o focă, avea nevoie de mine de dimineaţă până seara şi ar fi vrut să mă aibă şi noaptea, m-am ţinut destul de tare încât să-şi dorească prezenţa mea din ce în ce mai mult, apoi însă a devenit atât de dependent de secretara lui roşcată, încât să mă lase să fug din când în când ca să mai învăţ câte ceva despre lirica transcendentală a lui John Donne, pentru ca apoi să mă întorc, proaspătă şi senzuală, la a-i ţine corespondenţa de import-export cu fructe şi mirodenii. Munca nu era tocmai grea şi nici neplăcută, mai ales partea în care îl însoţeam în port şi asistam la descărcarea containerelor enorme din care ieşeau containere mai puţin enorme, din

care ieşeau cutii mari de lemn ce conţineau cutii medii în care se adăposteau lădiţe cu portocale, curmale, kiwi, cantalupi, pepenaşi galbeni, smochine, pepeni verzi, nuci-de-cocos, banane mici, banane obişnuite, banane uriaşe, punguliţe sigilate cu praf de curcuma, cardamom, nucşoară, batoane de scorţişoară, paprică iute şi dulce, paprică afumată, păstăi de vanilie, piperuri de toate culorile, anason seminţe, anason-stelat, baharat, busuioc, cacao şi cafea verde, neprăjită. Mergeam în urma elefantului O., a cărui grăsime făcea exact opt cute la ceafă, şi îi admiram tenacitatea de care dădea dovadă ca să se ridice din pat zilnic, să stea pe două picioare scurte, ca nişte trunchiuri de sequoia, să meargă câţiva kilometri, să se agite ca un apucat, să urle la muncitorii care-i descărcau marfa, să urle la cei care i-o încărcau în camioanele verzi care purtau sigla *Eddie Oh*. scrisă pe un coş din nuiele împletite, plin cu fructe tropicale, să urle la mine ca să nu fie nevoit să se întoarcă, să transpire câteva căzi şi, în sfârşit, să îmi facă curte mie. Dincolo de faptul că bătea în 250 de kile, nu era respingător şi mirosea întotdeauna bine, ca şi cum de-abia ar fi ieşit din duş. Îl suspectam că-şi toarnă în cap în fiecare dimineaţă o sticlă de Old Spice, pentru că duhnea de la o poştă a aşa ceva până când ne luam la revedere şi seara îmi întindea o pungă cu fructe pe care o ascundeam bine în geantă sau în cutele pardesiului, pentru că trăiam vremuri în care mâncarea devenise un motiv foarte raţional, de fapt, pentru a omorî, mai ales în Brooklyn. Ajungeam pe întuneric într-o casă din care părea că dispăruse orice urmă de bucurie, la o femeie care se vedea redusă dintr-odată la rolul de întreţinută a mea şi care nu-şi putea ascunde decât cu greu reticenţa în faţa noilor poziţionări de forţe. Odată cu dispariţia tatei, ne-am trezit faţă-n faţă, tăcute, privindu-ne în ochi cu ceva ce se apropia adesea de ură, de parcă ne-am fi descoperit atunci, printr-o împrejurare nefericită. Iar faptul că în jurul nostru se desfăşurau mai multe tragedii decât în ultimii 20 de ani, că se murea literalmente de foame, că din

oameni începuse să iasă o agresivitate pe care n-o bănuisem, ei bine, toate astea nu ajutau nici ele la încălzirea atmosferei. Oameni pe care-i ştiam de-o viaţă umblau brambura pe străzi, întorcându-se de la revolte sindicale, de la cerşit sau de la vreo muncă de zilier, dacă erau norocoşi, clătinându-se fără jenă în plină zi, afacerile de cartier se închideau una după alta şi în aer plutea un iz încăpăţânat de putrefacţie. De aceea, slujba pe care mi-a dat-o Eddie Oh. se poate să-mi fi salvat viaţa. La fel cum a făcut-o noua poezie pe care o citeam în *Partisan Review*, unde-i urmăream cu pasiune pe marxişti, pe evreii deştepţi, pe socialiştii duri care veneau cu o cultură de care nu mă lovisem până atunci, pentru că erau, cum s-ar zice într-un sitcom, acum, *so European*. Numai că şi noi eram europeni, toţi cei ai căror părinţi izbucneau la nervi într-o limbă stranie, în care nu ne învăţaseră şi pe noi să spunem „te iubesc" sau „mi-e dor de tine", pentru că ne doriseră cu disperare asimilaţi visului american sau poate pentru că simţiseră limba aceea a pricolicilor şi moroilor ca pe un colac de salvare ce ne-ar fi împins spre lenevie sau spre o angajare parţială în noua societate. De fiecare dată când traversam Brooklyn Bridge cu Eddie Oh., pe bancheta lungă a vreunui camion verde de-al lui, în Manhattan, simţeam că intru în America, adevărata Americă pe care o părăseam cu bucurie seară de seară, pentru a mă întoarce pe străzile murdare, nepavate, pline de glod din „Europa", unde mirosea a pepeni stricaţi, a porumb fiert, a mortăciune şi a borş. În afară de mâncare, în afara jobului pe care-l invidia toată strada mea când mă vedea cu paltonul umflat în dreptul pieptului, acolo unde ascundeam fructele, Eddie mi-a adus şi primul soţ, cel care avea de altfel să fie şi ultimul. Colum era un partener care conducea sindicatul descărcătorilor şi hamalilor din port, un bărbat de 30 şi ceva de ani, cu ochii albaştri şi nasul în vânt, care purta mereu o bască peticită, dată pe spate şi care fuma neîntrerupt, ţinând ciudat ţigara, între inelar şi degetul mijlociu, ca şi cum atunci ar fi tras

pentru prima oară un fum, în curtea şcolii. Nu pot să zic că am fost îndrăgostită de el, însă curtea lui îmi făcea mai multă plăcere decât a lui Eddie Oh., poate pentru că era înalt şi drept şi mă privea direct în ochi într-un fel care mă făcea să fiu conştientă că am pizdă între picioare şi două sfârcuri care începeau să mă doară. Noaptea, când mă mângâiam după ce eram sigură că mama adormise, mă gândeam şi la el, iar faptul că-l ştiam disponibil şi interesat îmi gâdila şi vanitatea. În plus, relaţia cu mama devenise insuportabilă, abia dacă ne vorbeam, totul explodând în seara când mi-a urlat în faţă că sunt vinovată de moartea lui Tăticu, numai eu, cu facultatea şi pretenţiile mele, după care a continuat în limba aia imposibilă şi melodioasă cu care venise de peste ocean. Probabil că atunci m-am hotărât s-o abandonez şi să încep să-mi caut un loc numai al meu, eventual mai aproape de zona italiană şi irlandeză, care era un pic mai curată şi mai sigură decât cea evreiască, ruso-poloneză unde stăteam noi. N-a trebuit să fac pasul ăsta, pentru că probabil ceva din atitudinea mea l-a îndemnat pe Colum să mă invite, ca un bun catolic, la masa de duminică, să-i cunosc părinţii şi cei şapte fraţi. Am făcut senzaţie când le-am dus în dar deja obişnuita mea pungă de hârtie cu un ananas, trei banane şi o portocală, pentru că în vremea aia o masă îmbelşugată însemna cartofi în diverse combinaţii şi moduri de ambalare. Şi am crezut că o să-mi fac intrarea, cu mita mea fructiferă, într-o nouă familie, departe de casa unde picioarele tatei încă se bălăngăneau sub lustră, dar nu ştiam că voinţa nu rezolvă totul, că e nevoie de multe ori de o clipă de graţie ori de întâlnirea a două voinţe pentru ca un destin comun să fie deviat de la cursul previzibil, iar în cazul lui Colum cuvântul *voinţă* este o batjocură adusă milioanelor de oameni care au avut vreodată aşa ceva. Pentru că, dacă aş fi fost mai atentă, aş fi văzut că ceea ce-şi dorea el era o nevastă, iar faptul că m-a cerut pe mine, ortodoxă de rit bizantin, a fost ultima rebeliune din viaţa lui. Deşi s-au purtat ireproşabil, atât Roisin,

maică-sa, cât și Padraig, tatăl, erau doi încuiați care-și doreau să ne vadă plecați cât mai repede, pentru a ne întoarce în casa lor duminică de duminică. Nu erau prea impresionați de sărăcia care se așezase peste lume, dat fiind că făceau parte din generația care prinsese marea foamete irlandeză, cea care-i și alungase în Lumea Nouă.

— Drăguță, dacă noi încă mai trăim, păi, ăsta e un bonus. Am văzut oameni cum mâncau alți oameni, spunea Roisin spre sfârșitul meselor, când erau cu toții destul de îmbibați în băutură încât să mă bage și pe mine-n seamă.

Și am încercat ceva vreme să cred că suferința le așternuse peste suflete o peliculă de praf nobil, că, dacă voi săpa adânc și cu răbdare, voi găsi ceva deosebit, dar am săpat al naibii de adânc și am avut răbdare destul timp cât să văd că esența lor era idioată, animalică și profund plictisitoare.

Primele certuri le-am avut cu Colum când a înțeles că nu aveam de gând să renunț la slujba de la Eddie Oh., dar a cedat destul de repede pentru că, în fond, aduceam bani și mâncare în casă, ceea ce nu era de colo. În curând ne-am putut muta, după două luni îngrozitoare trăite în camera lui din apartamentul familiei, timp în care au căzut toate măștile și am asistat seară de seară la scandalurile lor, care nu rareori ajungeau la bătaie, bătaie în care fiul își lovea mama, mama își păruia soțul, soțul își stâlcea fiica în bătaie, pentru ca a doua zi de dimineață să plece la muncă, pe rând, mahmuri, abrutizați și nerușinați. Întârziam cât puteam de mult la birou sau în port ori pe la chioșcurile de ziare, unde frunzăream revistele și citeam eseuri sau poeme noi, o lume de care părea că mă îndepărtez pe zi ce trece, iar nori de cenușă se așezau atunci pe sufletul meu, în straturi succesive. Seara așteptam ca toată familia să adoarmă, răpusă de băutură, și, atunci când Colum nu era și el la fel de beat, făcea aceleași gesturi care prevesteau sexul scurt și de multe ori dureros: o mână care-mi strângea sânul de parcă ar fi fost o jucărie din cauciuc, cealaltă îmi umbla neîndemânatică între

picioare şi, iute, trupul lui greoi, ca un urs-polar, se urca pe mine, sufocându-mă, mă sfredelea, eram două materiale nepotrivite, simţeam că aş putea oricând, fără nici o rezervă, să-l omor dacă s-ar ivi ocazia, asta gândeam în timp ce gâfâia şi mă sufoca, apoi mă gândeam, în timp ce-l simţeam cum se relaxează, cum sub grăsime toate arcurile i se destind, aşa gândeam, plângând, că aş putea să-mi omor tânărul soţ fără nici o remuşcare, deşi suntem căsătoriţi de numai câteva luni.

•

Bătrâna asta în care intru şi din care ies fără nici o rezistenţă, calupul ăsta de zgârciuri cu părul rar, făcut permanent de asistentele care râd şi îi împodobesc pe boşorogi de parcă ar fi păpuşi, bucăţi de cauciuc cu păr artificial, numai bun să fie pus pe moaţe şi vopsit movuliu, bătrâna asta care miroase a acru, oricât ar spăla-o şi ar îmbrăca-o în haine curate, poate fi omul cel mai rău pe care l-am cunoscut. E o credinţă comună, aşadar falsă, ca orice străbate buzele oamenilor fără tăgăduială, că tristeţea şi melancolia ar fi simptome ale bunătăţii, aşa cum strănutul şi durerea în gât anunţă un guturai. Ceea ce e considerat tristeţe în cazul ei, privirea pierdută înăuntru, în amintiri pe care pifanii le consideră frumoase, le cred însoţite de o tânjire a fiinţei după bucurii ale trecutului, melancolia ce-i însoţeşte câteodată ruminaţiile, plânsul izbucnit din senin în sala de amuzament, unde e dusă în faţa televizorului, printre ceilalţi bătrâni mai mult sau mai puţin conştienţi, toate astea nu sunt decât manifestări ale unei viermuieli a sufletului blocat undeva, într-un anumit punct al existenţei. Sunt vehicule pe care le folosesc cu neplăcere, oameni pe care îi pot frânge doar cu greu, după o luptă îndelungată ce durează uneori zeci de ani. E adevărat că acelea sunt victoriile şi mai preţioase, pentru că e ştiut că efortul aduce după el satisfacţie. În cazul ei însă teritoriul interior, hăul plin de umbre care

şuierau şi spumegau ca nişte hiene mute, a părut de la început jalonat cu semne care-mi indicau locul exact unde trebuie să păşesc pentru a ajunge în miezul incandescent al urii şi al nebuniei.

*

N-a fost nevoie să-l omor. A trebuit doar să omor şi ultima celulă capabilă să creeze în trupul şi mintea mea. Am ştiut de la primele noastre scrâşneli nocturne că seva albicioasă care mi se scurgea pe coapsă după ce el se răsturna de pe mine şi adormea instantaneu, începând să transpire, acru, alcoolul ce părea să fie impregnat în toţi porii acestei familii, am ştiut că ceva e rupt în mine, că sunt plină de scândurele plesnite, printre care viitorii membri ai familiei O'Riordan se scurgeau în neant, fără a apuca să se agaţe de carnea mea. În curând privirea mamei O'Riordan a devenit mai acră în timpul meselor de duminică, iar Papa Padraig a început să mă întrebe direct, sub ochii roşii, înlăcrimaţi de amuzament ai întregului şeptel irlandez, dacă nu cumva „mă feresc" de sămânţa fiului, exclus fiind ca problema să vină de la el pentru că... şi aici făcea un gest amplu şi explicit, arătându-mi multitudinea de izotopi O'Riordan, cu mic, cu mare, actuale şi viitoare jigodii care stăteau în primul rând dovadă a virilităţii lui *pater familias*, iar mai apoi a trăiniciei genelor familiei, ce garanta aceeaşi virilitate în coaiele fiecărui membru de sex masculin al şeptelului.

— Poate s-a mai diluat sămânţa aia şi de la deceniile de băutură, ha?, ce zici, Padraig? l-am întrebat într-o zi care fusese distrusă încă de dimineaţă de emoţiile lui Colum, de insistenţele lui s-o facem iarăşi şi iarăşi, deşi nu prea i se mai scula şi aveam senzaţia că intră în mine o bucată de cauciuc, aspră şi perseverentă, un vierme cauciucat şi pofticios.

Am auzit câteva furculiţe izbind farfuriile şi simţeam cum privirile indignate se transformă uşor în expresii pline

de ură, pentru că în familia aia nu se spunea nimic în mod direct, erau chiar mândri de metaforele pe care le găseau ca să evite expresia directă a adevărului, simţeam toate astea pentru că eu mă uitam fix în ochii bătrânului beţiv, care se străduia din răsputeri să mă oblige să las privirea în jos, numai că nu avea antrenamentul meu, căpătat în lungi turniruri de priviri cu mama, aşa că s-a ridicat brusc în picioare, răsturnând scaunul, în acelaşi timp cu fiul lui care-mi era soţ şi care probabil a sărit să-l împiedice să mă lovească, asta însă nu din milă sau din dragoste, ci pentru că i-ar fi ştirbit lui orgoliul de bărbat, al cărui prim privilegiu era să-şi bată doar el nevasta, şi nimeni altcineva, fie acel altcineva mamă, tată, soră, frate, zeu ori diavol. Numai că bătrânul nu asta voia să facă, ci să iasă pufnind ca un bivol din cameră, aşa că mâna fiului m-a prins cu putere de braţ şi m-a târât afară din casă, m-a târât pe scări, în jos, m-a târât pe stradă, m-a târât peste bulevard, printre tramvaie şi câteva maşini, m-a târât iarăşi pe scări, m-a târât în camera noastră, iar acolo m-a eliberat, în sfârşit, însă doar pentru ca aceeaşi mână să mă lovească până mi-am pierdut cunoştinţa.

Abia în zilele următoare am înţeles cât de inspirată fusesem să nu abandonez slujba de la Eddie Oh. Deşi m-am machiat pe cât de bine am putut, îndată ce am reuşit să mă ţin pe picioare, m-am dus la birou, unde însă n-am putut ascunde sub masca forţată a veseliei toată ruşinea, umilinţa şi durerea care se strânseseră în mine. N-am jucat niciodată prea bine teatru, n-a fost domeniul meu, şi tocmai de aceea mi-am făcut, pe unde am trecut, un renume de femeie incomodă şi înţepată, care spune ce gândeşte şi nu-şi pierde vremea cu amabilităţi. Iar Eddie Oh. mă cunoştea prea bine încât să nu vadă sub tăcerea mea zâmbitoare o mâhnire teribilă şi sub machiajul prea încărcat petele vineţii pe care le înfloriseră pumnii lui Colum pe pielea mea albă. Nu cred că l-am mai văzut vreodată atât de mânios, s-a înnegrit la faţă şi parcă i s-au înnodat sprâncenele, în timp ce închidea şi deschidea

pumnii ca niște ciocane, iar burta imensă părea să i se fi transformat într-o bombă cu ceas când m-a așezat la birou, în fața lui, și m-a pus să-i povestesc totul. Iar eu i-am povestit totul, despre viermele moale, învelit în șmirghel, care-mi intra noapte de noapte în pizdă, despre izul acru de alcool, despre familia de supraviețuitori care cerea procreare, apoi despre bătaia cumplită, pedeapsa divină pe care mi-o dăduse Colum.

— Ce vrei să-i fac, Marie? m-a întrebat calm, la final, cu accentul ușor mediteraneean, în care curgea o peliculă de ulei de măsline. Vrei să-l omor? Vrei să-i omor pe toți? Că ceva trebuie să fac, dar aș prefera să fac ce vrei tu, nu ce mă duce pe mine capul.

Mi-am dat seama atunci că nu mă gândisem deloc la răzbunare, că deja eram o vită care merge la tăiere știind prea bine unde se duce, că nu-mi doream decât să ies din tunelul acela în care mă băgasem de bunăvoie și nesilită de nimeni.

— Eddie, crezi că pot divorța de el? E catolic...

Și-a trecut mâna prin părul dat cu briantină, pieptănat pe spate, a pufăit din țigară și m-a privit în ochi, lung, câteva secunde, apoi a dat din cap:

— Se rezolvă. Dar cu un bonus din partea mea.

Ceva îmi spune că bonusul i-a făcut mai mare plăcere decât negocierea forțată cu familionul care s-a văzut pus în fața unui grup de armeni vânjoși, băieți cu tradiția răzbunării în sânge și cu cuțite ascuțite în cizmă. Iar ceea ce-mi spune asta e figura absolut îngrozită a lui Colum atunci când, la tribunal, eu am venit însoțită de Eddie. Asta și faptul că-i lipseau câțiva dinți din față, că avea mâna dreaptă în ghips și ochii păreau să se afle de ceva timp într-un dureros proces de vindecare. Dar asta nu l-a împiedicat să se uite la mine ca un câine bătut tot timpul, gata să verse și-o lacrimă dacă m-ar fi impresionat, ba chiar mi-a aruncat și acea ultimă privire înainte de a semna actele, în care mă întreba, în numele celor 20 de pumni

pe care mi-i dăduse și al celor câteva zeci de partide de sex dureros, dacă nu vreau să mă mai gândesc.

•

Am rămas alături de Eddie Oh. încă cinci ani de care-mi amintesc acum cu plăcere, nu pentru că s-ar fi întâmplat ceva grozav în timpul lor, ci tocmai pentru că nu s-a întâmplat nimic. Au fost ani în care am descoperit bucuria de a trăi pur-și-simplu, de a merge la serviciu, unde treaba nu era grea, ba de multe ori chiar amuzantă, de a ieși la masă de una singură sau cu Eddie, care mă ducea la restaurante armenești sau rusești unde am mâncat ciorbă cu sfeclă roșie, castraveți murați și afumătură, de a pleca spre casă pe înserate, obosită, dar liniștită, gata să-mi ascult emisiunile de la radio sau știrile, să citesc *Partisan Review* sau cărțile pe care mi le cumpăram o dată pe săptămână. Mă simțeam tânără și bătrână în același timp, savuram mișcarea cu care-mi ridicam piciorul pe bordură ca să-mi aranjez dunga ciorapului, știind foarte bine că pe stradă un bărbat va simți că-i zvâcnește sângele în tâmple și că va analiza imaginea aia timp de câteva zile, ba chiar o va premia cu ofranda cea mai intimă a trupului seara, în baie, în timp ce nevastă-sa îi pregătește masa. Am avut câteva aventuri pasagere, de o noapte sau mai puțin, cu scop pur igienic, dar am refuzat orice pornire galantă care implica o cină și un film. În cartier se aflase de pedepsirea lui Colum de către mafia armenească, așa că nimeni nu prea îndrăznea să se ia de mine, iar în Manhattan eram mereu lângă Eddie, care se resemnase cu rolul de figură paternă pe care i-l alocasem.

Singurul eveniment notabil al acelor cinci ani a fost moartea mamei. O vizitam o dată pe săptămână, chiar în ziua când treceam pe la librărie să-mi cumpăr cărți, și-i duceam întotdeauna de mâncare, ba chiar și bani, lucruri pe care le primea fără pic de recunoștință, ci mereu cu aceeași privire ironică, superioară, rea pe care mi-o oferea

de dinainte de moartea tatei. Mă rănea și mă înrăia și pe mine și nu puteam pricepe în ruptul capului cum poate exista o asemenea competiție plină de ranchiună și de ură între o mamă și fiica ei. Într-o zi, venită direct de la o masă stropită cu coniac, i-am urlat că se poartă cu mine ca o femeie geloasă:

— Ești geloasă pe fantoma lui Tăticu! Femeie nebună!

Mi-a rânjit în față și s-a aruncat spre mine cu degetele ca niște gheare:

— Dacă n-aș ști ce curvă am crescut, poate n-aș fi așa! Marea ta înțelegere cu tac-to, cum i te suiai tu pe genunchi! Știoarfă ordinară! îmi urla atunci în limba aia stranie a țării ei, pe care o înțelegeam, mai ales veninul din ea, dar pe care n-o puteam vorbi.

Am ieșit trântind ușa și nu am mai văzut-o până în ziua morții, când am primit un telefon la magazinul cu de toate de jos, unde m-au chemat să-mi spună că o vecină de-a mamei îmi transmisese că au dus-o la Spitalul de Urgență. Când am văzut-o, era inconștientă, cu fața deformată și liliachie, iar peste noapte, cât am stat pe holurile spitalului, a murit. Ultimele noastre cuvinte au fost acele jigniri pe care probabil că nici una dintre noi nu le merita, dar, așa cum nu ne alegem părinții, nu ne alegem nici felul în care ajungem să-i privim. Mi-am petrecut perioada de doliu meditând, visând cu ochii deschiși la copilărie și la posibilitatea ca între noi două să fi existat de la bun început o foarte nesănătoasă relație de ură. În primele zile nu mi-au venit în minte, oricât m-am străduit, nici o scenă, nici o imagine frumoasă legată de mama, însă, chiar atunci când am abandonat această arheologie sentimentală, aceste secvențe au început să răsară în mine, ca niște mingi de tenis ținute de cineva sub apă, pentru a le da mai apoi drumul. Prima a fost cea cu mama în bucătărie, mama lucrând aplicat și temeinic în fața unei oale sau a unui fund de lemn pe care se adună, mărunțite, legume de toate culorile și mirosurile, ce păreau să intre și-n pielea mâinilor ei, ce deveneau

pe rând roşii, portocalii, galbene, învelite-n aroma de ceapă tăiată, care mă făcea să salivez, de usturoi mărunţit şi tras un pic în tigaie, cât să se înmoaie, dar să nu se caramelizeze, de păstârnac, de ardei gras. O vedeam cum stă cu spatele la mine, la întreaga casă, cum îi tremură tot corpul în timp ce taie, măruntă şi totuşi impunătoare în halatul ei cu flori pe fond negru ce aproape îi intrase sub piele de atâta purtat, iar imaginea asta îmi făcea bine, ca şi cum ar fi fost primul pas spre împăcare, o mână pe care mi-o întindea din lumea morţilor, pentru a-mi curma suferinţa.

Doliul mi-a fost întrerupt însă de o altă moarte, care s-a aşternut deasupra ca un strat proaspăt de vopsea. A căzut în port, s-a prăbuşit fără avertisment în timp ce urla la muncitorii care descărcau un container uriaş. N-a oftat, n-a gemut, la început nici n-am înţeles ce se întâmplă, doar când am văzut cum se năruieşte, cu acea lejeritate stranie pe care o capătă corpurile noastre lipsite de viaţă înainte să devină rigide, am amuţit şi nu am putut face nimic în afară de a-l privi înmărmurită. Şi da, primul meu gând a fost la mine, la situaţia mea, la siguranţa mea, mai apoi la Eddie Oh. cel redus la o formă înţepenită, ca o cârpă aruncată neglijent peste un hidrant. În primul rând însă, moartea lui Eddie a şters-o pe cea a mamei, care a rămas ca o umbră aşezată, strat vechi de praf, undeva într-un adânc al sufletului. Dar, într-un fel cu totul surprinzător, aceste două morţi m-au eliberat: s-a aprins o lumină în mine, mi-am dat seama în timp ce mergeam aiurea pe străzi şi m-am surprins zâmbind, apoi m-am ruşinat pentru că trăiam o stare vecină cu fericirea, o exaltare pe care o simţim doar atunci când suntem singuri, într-o ţară străină, pe marginea unei prăpăstii, şi ştim că moartea noastră nu ar răni pe nimeni, cel puţin până când va fi descoperită. Or, în cazul meu, chiar nu mai puteam răni pe nimeni prin acţiunile mele. Iar asta, am înţeles de atunci, înseamnă cu adevărat libertate.

Delmore şi-a lăsat capul pe burta mea, îmbibat în băutură, şi-mi vorbeşte, sau de fapt pur şi simplu vorbeşte, cred că ar putea fi burta oricui acolo, aşa cum cu două ore în urmă, când declama în bar, printre norii de fum, nu li se adresa oamenilor din jur, veniţi la spectacolul Marelui Poet Prăbuşit, ci îi vorbea fostului Delmore, cel de dinaintea poemelor-fluviu care-i furau biografia şi o aşezau într-un panteon al urii şi al ipocriziei, nu, Delmore era al nimănui şi tot al nimănui e acum, iar palele ventilatorului din tavan, aripi de libelulă, îi răsfiră părul umed, rărit, cât să-i văd chelia rozalie. Atunci am avut, Marie, viziunea aia a părinţilor mei tineri, viermănoşi, care iau cina în oraş, după care îndrăznesc să se ţină de mână pe drumul spre casă, iar în faţa uşii el se apleacă spre frumuseţea aia evreiască şi sălbatică şi o sărută, pentru că asta îşi doreşte el acum, numai că eu sunt acolo, de faţă, şi totuşi separat de ei printr-o peliculă, sunt aşezat în primul rând al cinematografului şi, chiar în clipa când buzele lor se ating şi mâna lui de afacerist descurcăreţ îi prinde mijlocul, sar în picioare şi urlu, vomit din toţi rărunchii: nuuuu faceţi asta, n-o săruta, nu vă ţineţi de mână, nu vă îmbibaţi în cerneala asta roşie, simpatică a iubirii, pentru că ea nu e reală, nimic nu e real, aşa cum eu, cel care urlă, nu sunt aici, ci vin din viitorul unui hotel plin de păduchi, unde stau cu capul pe burdihanul unei curve romănce care bea cot la cot cu mine şi care câteodată-mi pare că există doar în mintea mea, nu faceţi asta, sărutul vostru va declanşa toate forţele iadului şi nu pentru voi, ci pentru mine, care sunt Copilul Secolului! Iar clipa aceea, Maria, va rămâne ca un puţ al infernului, o groapă etruscă plină de patos şi pucioasă pe care-o voi purta cu mine timp de 50 de ani, ademenindu-mă cu izul ei de putreziciune. *The heavy bear who goes with me*, animalul cu două spinări şi patru picioare, şopteşte din ce în ce mai stins, iar mâna lui, care ţine între degete o

țigară stinsă, îmi mângâie părul pubian și eu mă gândesc că am trecut de 40 de ani și iată-mă aici, într-un hotel plin de purici, pernă pentru capul iubirii vieții mele, un poet nebun și ratat, și că poate asta e cea mai frumoasă clipă a vieții mele, spre care m-a condus o existență plină de conflicte și ezitări, și că nu aș vrea s-o pierd niciodată, nu aș îndura să mă lase iarăși pentru vreo studentă de 18 ani pe care apoi s-o bată ca să vină iarăși la tejgheaua barului, unde să recite și să-i blesteme pe cei care-l iubesc și-l sprijină, pentru că mintea lui e de mult despicată, între Cer și Pământ, între poezie și ursul greoi care-i merge alături, așa că-i iau cu blândețe capul și i-l așez lângă mine, pe salteaua pătată de băutură și fluide corporale, îi mângâi trăsăturile răvășite sub care numai eu mai văd, ca-n blocul de marmură, frumusețea tinereții, băiatul care-a intrat într-un anticariat din Brooklyn și mi-a schimbat viața pentru totdeauna, îi mângâi ridurile, i le trasez cu unghia, nasul cu nările mari, fremătând în ritmul unui sforăit de Hefaistos adormit după ce a muncit un an zeiesc la scutul lui Ahile, e chipul unui Zeu căruia i-a venit vremea să se retragă și să doarmă până când va trece zbuciumul lumii, și am în suflet pacea pe care i-o visez, pe care i-o doresc de atâția ani de când îl urmăresc prin baruri, prin hoteluri murdare, prin case de nebuni unde capul leonin îi e șfichiuit de curent electric, prin paturile unor femei, altele decât mine, care nu-l iubesc, așez genunchiul stâng pe brațul lui drept, fără să apăs prea tare, apoi genunchiul drept pe brațul stâng, îi privesc pentru ultima oară trăsăturile destinse de somn și-l sărut ușor, înainte de a așeza perna peste chipul care mi-a schimbat destinul în altă viață, când vindeam la tejgheaua unui anticariat.

*

E aproape de miezul nopții și, când de jur împrejurul grădinii de vară Luceafărul se aprind lampioanele, capetele oamenilor care se ridică – mulți se ridicaseră deja când pe ecranul negru începeau să curgă numele actorilor, dar

mie îmi plăcea să rămân până la capăt, pentru că mă năpădea o tristeţe care-mi plăcea, aşa cum îmi plăceau ploile de sâmbăta dimineaţa, care o împiedicau pe Ralu să mă urce-n metrou înspre Tineretului, staţie căreia-i spuneam „la capace", pentru că legenda spunea că la uzină rămăsese un excedent de capace de aragaz, cu care Ceauşescu tapetase pereţii staţiei, de unde luam metroul până la Universitate, apoi mergeam prin tunel până la ieşirea dinspre Batiştei, de unde mai aveam câţiva metri până la Psihi Mu, la Ciclop – sunt înconjurate de o aură de fluturi de noapte, cu trupurile ca de scorpioni şi aripi ca nişte vele de corabie eşuată. Îl iau pe Sergiu de mână după ce-şi aprinde o ţigară lungă, mă uit în sus la el şi văd că are privirea rătăcită, ca un bărbat trecut de mijlocul vieţii care vede sus, pe casă, un cuib de barză şi rămâne pironit.

Corul

Adierea unui curent cald, aceeaşi care mă trezea în prima tinereţe în ajunul Paştelui, când Ralu se strecura în camera mea şi deschidea fereastra ca să intre aerul proaspăt venit dinspre Cimitirul Evreiesc, aceeaşi adiere însoţită de lumina blândă a soarelui de aprilie, de mirosul tufelor de liliac înflorit de curând şi sumeţindu-se deasupra gardului din piatră, prin găurile căruia intrau adesea şopârle de foc, şoareci ingenioşi, mierle şi câteodată umbre binevoitoare, cu unghii lungi şi rânjete viclene, adierea acelui föhn vital îmi răsfiră părul rar – a cărui condiţie jalnică o simt şi mai acut acum, când prelungesc somnolenţa pe care nu vreau s-o părăsesc – şi aduce cu ea semnele unei condiţii actuale care mă cheamă, de al cărei cântec nu pot scăpa, oricât de trainic m-aş lega cu parâme de catargul corabiei, oricât de atent mi-aş înfunda urechile cu ceară de albine. Pentru că mecanismul haotic al minţii deja s-a pus în mişcare, e o uruială în gol, care antrenează după sine duduiala simţurilor, nevoia acută de a urina, usturimea plămânilor, care mereu aduce cu sine o imagine a celor doi saci înnegriţi de tutun, pe care două mâini harnice, gospodăreşti îi scoate din toracele despicat şi apoi îi clăteşte temeinic într-o chiuvetă dublă, pe emailul căreia se scurge catranul – Doctorul Catran? – ca-ntr-un maelstrom miniatural, apoi pielea îngroşată a palmelor transpirată instantaneu, durerea de spate, partea stângă, pe care am dormit, amorţită de contactul îndelungat cu piatra rece şi dură. Deja ştiu unde sunt, controlul e total şi ochii refuză să mai stea închişi, aşa că începi să filtrezi lumina printre gene – „Ce gene frumoase, de fată, ai tu,

Chiț-Chiț!" –, apoi, ca un salt în apă, îi deschizi de-a binelea și în fața ta se desfășoară același tablou de gen, natură moartă cu ustensile pseudoștiințifice, pahare Berzelius, sonde, pipete supradimensionate, ampule, balanțe Mohr-Westphal, spatule, spirtiere, borcane gigantice în care plutesc fetuși ce-și dorm somnul fără vise, eprubete, sticluțe în care dau din aripi de piele alți fetuși, de pasăre – și aici știi că sunt puii pe care-i culegeai după ce cădeau din cuiburile construite de păsări în nucul dintre Casa cu Lei și cimitir și pe care-i țineai cu lunile în spirt, protejați de o duioșie pe care n-o simțeai deloc pentru ființele vii.

A doua clipire tremură contururile, apoi le stabilizează, iar tot acel talmeș-balmeș neînsuflețit primește o claritate neobiectuală, ca o pojghiță fină de gheață ce amplifică liniile cutremurate, pentru a le fixa – îți amintești magnoliile de pe strada din fața Casei cu Lei, peste care năpădise într-o primăvară un îngheț neașteptat, uimirea pe care ai resimțit-o în carcasa pieptului, o uimire plenară, privind carnea florilor roz prin oglinda gheții matinale străpunse de prima rază a soarelui – într-un tablou perfect, manierist.

Iar a treia clipire sparge toată perfecțiunea visului diurn și lasă vederii sărăcite de materia onirică doar pervazul îngălbenit de ceară, în care și-au lăsat amprenta recipiente mutate de acolo, un pervaz pe care cade violent și matern lumina filtrată de vitraliul geamului despre care știi că dă în luminișul din fața crematoriului: un vitraliu-triptic, înalt, în care se armonizează galbenul somptuos al aurului pământesc, trecut și în penajul păsării Phoenix care trage spre Soare sufletul îngreunat de păcate și durere. În vitraliul central, ghearele păsării extrag din urnă o creatură acvatică, un celenterat albăstrui a cărui parte superioară amintește izbitor de un bulb rahidian stilizat și care se agață cu tentaculele de urna aurită în a cărei parte inferioară palpită o inimă violacee care, împreună cu o ancoră din aur masiv, formează un complex steampunk menit să îngreuneze fuga sufletului spre ținuturile păgâne.

Lumina strecurată prin culorile acestei lupte dă întregii săli poleiala unei prezenţe care palpită în fiecare fir de praf plutind în fasciculele ei. Mă ridic într-un cot şi rămân aşa, ca-ntr-un tablou al unui cetăţean de polis după o noapte de beţie, pironit între cei patru pilaştri ornaţi cu dantelărie orientală care marchează colţurile sicriului submersibil pe care am adormit. E un baldachin mortuar lipsit însă de orice nuanţă macabră şi simt mai curând o exaltare primăvăratică desprinsă din alt cadru decât apăsarea, groaza de atunci, de la prima mea vizită subterană. Mă las iarăşi pe spate şi urmăresc cu privirea cercul auriu care marchează cupola crematoriului, spre care se înalţă ferestrele înalte, dreptunghiulare, cu vitralii reprezentând ramuri verzi de palmier. Toate detaliile drumului steril de azi-noapte îmi revin în minte, deodată, bulucindu-se ca şi cum ar fi aşteptat în faţa unei porţi închise sau străjuite de un animal fioros care acum a adormit. Mă întorc pe-o parte şi cobor de pe catafalcul mobil, care mă adusese adormit în sala principală a crematoriului pustiu. Pereţii sunt tapetaţi cu nume, fotografii şi mesaje ale celor vii către cei morţi, ale morţilor către cei vii sau ale ambelor categorii către spaţiul pustiu al anticamerei. Merg de-a lungul laturii cu cele mai multe spaţii pentru urne, plimbându-mi mâna pe suprafaţa lină, lucioasă a marmurii rozalii. E o răcoare reconfortantă în întâlnirea asta senzuală dintre palma uscată şi piatra rece, străbătută din loc în loc de nervuri fine, apoi de şanţuri cazone, care despart o urnă de cealaltă. Şi palma pătrunde din ce în ce mai adânc în carnea de piatră, într-o osmoză fericită, întâmplătoare, pentru a ieşi pe partea cealaltă, unde e soare, iar mâna e acum a unui tânăr, slab şi înfrigurat, care mângâie, în lipsă de altceva sau tocmai pentru a se feri de altceva, gresia de pe peretele unei săli de morgă. În faţa lui se întind, sub un bec foarte puternic, aprins, trei mese înguste, pe care sunt aşezate trei cadavre (asta presupune tânărul că se află acolo, dat fiind că una dintre siluete îi aparţine unui bărbat care i-a fost rudă şi despre

care ştie cu siguranţă că a murit de două zile), cărora le ies de sub cearşafuri picioarele goale. Tânărul tremură, e îngrozit, deşi starea lui sufletească e mai curând conflictuală, pentru că în el se dă o luptă atroce între acea groază naturală pe care o avem în faţa unui fost om devenit carne putrezită şi obligaţia de a fi bărbat şi de a nu lăsa să răzbată nimic din frica lui în exterior. Pereţii sunt complet îmbrăcaţi în faianţă albă, iar pe jos adidaşii îi alunecă pe gresia de aceeaşi culoare. Lângă mortul lui, pe care a reuşit până acum să-l privească – cu excepţia picioarelor negricioase şi slabe, dar cu degete noduroase, prelungi –, îmbrăcat într-un halat alb pătat din loc în loc – petele îl fac să tresară, au culoarea lăsată de dulceaţa de vişine pe o faţă de masă albă –, e bărbatul care în soarele de august l-a privit în ochi, parcă citind teama copilărească pe care i-o ascundea, şi l-a invitat ferm în clădirea acoperită cu mică strălucitoare, ca un veceu public de haltă, lătrând la el:

— Haidi, domne, că e sâmbătă, vreau şi io să merg acasă. Hai, că e de muncă, tre să-l îmbrăcăm, tre să-l punem în coşciug.

Tânărul a privit înapoi, ca în copilărie, spre mama care fusese Diavolul cu doar câteva ore-n urmă şi care i-a întors privirea neputincioasă, ridicând din umeri. S-a uitat spre ea rugându-se să nu-l lase picioarele, să nu cadă acolo, în faţa Ţigăncii şi a rudelor ei negricioase, apoi a păşit spre fanta de umbră care făcea trecerea înspre Regatul Morţilor.

Bărbatul cu părul negru, gras şi cu o mustaţă cafenie demodată, dar atât de potrivită în oraşul Călăraşi, într-o morgă deschisă cu ştpagă sâmbătă dimineaţa, trage cearşaful la o parte de pe cadavru, o face rapid şi în acelaşi timp lent, impudic, ca pentru a sublinia că ştie ce se petrece cu mine şi că nu are de gând să-mi facă nici un fel de concesie, nu are de gând să-mi uşureze suferinţa, chiar dacă l-am miruit cu 100 de lei, iar privirea îmi rămâne agăţată de unghiile lungi de la picioarele cadavrului – picioarele

unui cadavru mai sunt picioare? sau intră în acel domeniu nedefinit al materiei care circulă fără altă funcţie decât cea de a îngrăşa solul, de a fertiliza, în cazul de faţă, Cimitirul Reînvierea, până în Ziua de Apoi, când se va reîntrupa miraculos şi îl va întâmpina pe Domnişorul Iisus, venit pentru a doua oară, de data asta ca să facă ordine şi disciplină? – pur şi simplu pentru că m-am obişnuit cu ele, încă nu sunt pregătit cu ce e mai sus – mai sus? –, dar vocea asistentului de morgă mă readuce la realitate, cu acelaşi ton lătrat şi plângăcios:

— Da' haideţi odată, v-am mai zis că nu stau toată ziua!

Îi fac semn din cap că da, vin acum, şi realizez că, în cele probabil două minute de când sunt aici, nu am respirat, aşa că expir zgomotos şi-mi umplu plămânii cu aer castrându-mi simţul olfactiv, refuzând să simt aerul care mângâie pielea îngălbenită de pe masa de disecţie. Apoi îl privesc şi respir uşurat: nu e nimic acolo. Nu e nimic îngrozitor, nimic inacceptabil, doar un Lucru cu sexul chircit, ca un melc pudic, ascuns în tufa de păr castaniu vârstat cu fire albe, un Lucru cu mâinile întinse pe lângă corpul Lucrului, un Lucru străbătut de o tăietură cusută grosolan, de la gât până sub burtă, însă, odată ce ajung la faţa acelui Lucru, cu ochii întredeschişi şi un rânjet ca de câine speriat, cu buze vinete şi părul lipit de cap, îmi reţin un urlet de neputinţă şi indignare. Da, de indignare, poate sentimentul cel mai firesc în faţa morţii, aveam să mă gândesc peste două ore, în Dacia 1300 roşie care ne ducea înapoi spre Bucureşti, cu un sicriu prins cu funii de „acoperiş" şi un crap de şase kile în portbagaj, când aveam senzaţia nelămurită că acel peşte va împrumuta ceva din calitatea cărnii putrezite a mortului.

O imagine familiară îmi atrage privirea şi totodată mâna din substanţa profundă a pietrei: pe una dintre urnele funerare, într-un cadru ovoidal e o fotografie cunoscută, a unui bărbat cu calviţie pronunţată şi mustaţă, o fotografie alb-negru din care ochii pătrunzători, ironici, aşezaţi

de-o parte şi de alta a unui nas coroiat, par să provoace privitorul: Paul Zarifopol (1874-1934). E nelipsitul *coup de dés* care pune în mişcare roţile ironiei. Din registrul ideilor gingaşe, mângâi fotografia imprimată în piatră, apoi trec mai departe spre poarta zăvorâtă, flancată de doi grifoni puşi acolo să vegheze ca cei morţi să nu-şi părăsească niciodată sălaşul, chiar dacă praf sunt ei, chiar dacă cenuşă sunt şi vis e vrednicia lor trecută.

Trag zăvorul, fără speranţă, orbit de lumina galbenă-portocalie, filtrată de vitraliile uşii grele, din fier forjat, lumina îmi secţionează pielea feţei în fâşiuţe, şopârle de foc dansează pe pleoape şi încep să simt un tremur familiar în coşul pieptului, semnul unor vitejii ce vor să vină. Împing cu umărul, fără speranţă, şi totuşi poarta se urneşte scârţâind, târâind sub greutatea ei pietrişul piaţetei în care mă găsesc acum, în capul unor scări somptuoase, cum nu mi le amintesc, pe care le cobor cu grijă, atent să nu mă trezesc şi să nu trezesc nici grifonii care străjuiesc coborârea, fraţii înaripaţi ai leilor din casa de lângă Cimitirul Evreiesc. La poalele scărilor, în dreapta, se întinde liziera păduricii care ascunde crematoriul de cei care urcă spre statuile enorme, culcate în iarbă, de pe dealul alăturat, unde acum sunt aparate de fitness, dar care în copilăria mea străjuiau, rănite, vârful năpădit de iarbă, înaltă până peste capul meu, al dealului unde Ovidius mă ducea să exersăm tragerea din alergare. Atunci am descoperit, trântindu-mă la pământ, când am dat firele de păpădie din faţa ochilor cu mâinile, ca un înotător de bras, botul ros de ploi şi de vânt al unui cal din piatră, care dormea acolo, trântit într-o rână, şi am rămas lângă el, nas în nas, iar la fiecare expiraţie de-a mea, aerul cald venea înapoi, fierbinte, dinspre nările abia conturate ale marelui cal, dându-mi o stare de beatitudine, în timp ce Ovidius mă striga panicat şi mă căuta prin tufele înalte. Am închis ochii şi am reuşit, aşa cum ştiam atunci, să îndepărtez sunetul de mine, aşa cum o focă îşi poate izola nările, ca să nu-i intre apă-n nas, aşa alungam eu sunetele şi intram

într-o stare de prostrație, o mică focă plutind sub luciul unui Ocean înghețat și de un albastru ultramarin.

Iar în stânga, urmând cărarea care străbătea gardul viu, plin de ghimpi, cu hățișuri pe care nu le putea străbate nimeni, atât de sălbăticite erau, lăsate să cotropească cu tentaculele lor vegetale întregul areal circular care ascundea crematoriul, cărarea aceea abia se strecura prin gard și era nevoie de cineva care să știe bine locul ca să poată ieși, să nu rămână acolo, pe treptele din materie poroasă, sfărâmicioasă, până în vecii vecilor, la umbra columbarului din care noaptea ieșeau, în fuior, sufletele adormiților, robilor Tăi.

Am păşit pe piatra cubică măruntă care pava peronul din fața porților cu grifoni și m-am îndreptat pe cărare spre poarta vegetală dincolo de care știam că o să ies în plin soare și că aerul va fi înecăcios, prăfuit, că, dacă mă voi opri chiar la limita dintre lumină și întuneric, voi putea vedea dansul particulelor de praf în lumină, așa cum îl vedeam duminica dimineața, în casa lui Psihi Mu din blocul Ciclop, stând pe canapeaua întinsă, cu ladă, pe care era cocoțat imensul radio cu clape („din os de om, Michișor", Psihi Mu), când făceam ochi și mă întindeam sub plapuma grea, țărănească, ce ținea cald iarna și răcoare vara, dar acum, în dansul acela e vară, iar eu port o pijama bărbătească, cu nasturi în față și dungi sobre („de gospodar", Ioana), și țin mâinile pe suprafața matlasată a plăpumii, întorc capul spre stânga, iar jaluzelele din lemn și pânză vișinie lasă să se strecoare în cameră lame tăioase de lumină, pe a cărei suprafață subțire firele de praf zvâcnesc ca niște pui de meduză ce țâșnesc în primul lor drum spre oglinda apei, iar în cameră bâzâie un muscoi uriaș, care face zgomot cât un tractor, trezit și el la viață de sunetul firav totuși al traficului de pe Bulevardul Magheru, iar eu mă pot gândi doar la fâșâitul valurilor din piscina hotelului Lido, pe care cred că le pot auzi.

Trec prin gardul viu, îmi agăț un umăr în crengile scăpate din rug (așa cum se agăța Albă-ca-Zăpada când

fugea de vânător) și în fața mea se deschide dealul, verde, cu pete maronii unde iarba a fost pârjolită de soare sau unde săniuțele au tocat orice urmă de iarbă, coborând spre fântânile arteziene oprite. Parcul e gol, cu excepția câtorva cupluri de elevi sau liceeni care se sărută sau poștesc câte o țigară pe lângă un trunchi de copac, pare că torpoarea amiezii dogoritoare a alungat orice urmă de viață. Chiar și tinerii care-și încolăcesc limbile din zece-n zece metri par ireali în pelicula de căldură. Arată ca și cum ar fi fost puși acolo de regizor, ca să dea bine când cobor eu dealul. Îmi amintesc cum alergam în vale, fără să încetinesc deloc, cu bustul aplecat în față, gata oricând să mă prăbușesc cu nasul în iarbă, ca să cumpăr o sticlă de vodcă sau de rom Amiral și un pachet de Mărășești, însoțit de râsetele rockerilor de pe deal, care făceau cerc în jurul unui trunchi prăbușit de copac, cu două sau trei chitare reci sincronizate. Îmi amintesc mâna unuia dintre ei, poate Contele, poate Mortu, cu degetele răsfirate natural, fără emfază, pe sânul prietenei lui, cu insule de păr negru pe dosul degetelor negricioase, și privirea mea fixată acolo, leșinul care-și făcea loc dinspre baza craniului spre gaura curului, o senzație de greață copilărească în fața acelei impudori. O iau pe urmele băiatului de 13 ani, dar fără să alerg, frânând din mușchii coapselor și ai gambelor, care încep să mă doară. Cum ajung la poalele vulcanului, când pun piciorul pe cimentul cu dâre ca niște vene care-l traversează transversal, apa fântânilor începe să țâșnească, răcoroasă, împrăștiind particule infime care-mi sar pe față. Îmi trec mâna PRIN PĂRUL UMED, ÎNTIND APA PE TOATĂ FAȚA și trec prin spațiul dintre două fântâni, spre terasa unde mă așteaptă el, Tatăl-păianjen, cocoșat și cu bărbia învelită-n echimoze, dar cu ochii sclipind de veselie („Mă simt ca la 30 de ani!"), deocamdată nu văd nimic, doar siluete vag conturate, pentru că-mi bate soarele-n față și în cap, apa din păr s-a evaporat instantaneu și îmi amintesc că, atunci când alergam pe deal spre vodcă și țigări, aveam o alergie cumplită

chiar în perioada asta a anului, că umblam mereu cu ochii roşii, ca şi cum abia m-aş fi oprit din plâns, cu pleoapele inflamate.

Acum îmi dau seama că ţin în mâna dreaptă baierele genţii sport Adibas în care am înghesuit moaştele. O aşez pe ciment, îngenunchez lângă ea şi încep să trag de fermoar, apoi privesc în talmeş-balmeşul de oase şi odăjdii, dintre care-mi zâmbeşte hârca veselă a sfintei alături de care am împărţit pătura grea a nopţii.

— Oricine voieşte să vină după Mine...

E o căldură cumplită, deşi a trecut de jumătatea lui octombrie, iar lângă geanta neagră un şir de vacile-Domnului se scurge imperios spre o crăpătură adâncă din beton.

— ...să se lepede de sine...

Am atâta lepădare de mine în cei 40 de ani pe care i-am trăit în vis, încât murmurul venit dinspre ierburile parcului, purtat de vântul ce bate dinspre lac, dinspre mănăstirea scufundată acolo, înghiţită de apele negre ale Dâmboviţei, murmurul mă face să chicotesc.

— ...să-şi ia crucea...

Crucea mea îşi are capătul scurt în coşul pieptului, iar centrul, acolo unde se deschide ochiul infernului, îl port între picioare.

— ...şi să-Mi urmeze Mie!

Mă ridic şi urmez aleea principală, cea care trece peste pod, podul de unde priveam acum câţiva ani, cu doi copii, ţestoasele care ieşeau la soare sau peştii uriaşi care-şi scoteau spinările negre sub prelata răcoroasă a sălciilor. Ştiu fiecare cută făcută de ciment, tubulaturile plesnite de înaintarea sârguincioasă a rădăcinilor de dud sau corcoduş, trăiesc prin tălpi memoria acestor răni deschise, tot aşa cum mi-am trăit în ultima lună cicatricile lăsate de savurarea inconştientă a unei vieţi pe care am contemplat-o şi am împuns-o cu ţepii ieşiţi prin fiecare vertebră a coloanei. Şi pentru prima oară în ultimul deceniu, din care nu-mi amintesc mare lucru, pentru că filmul

ăsta ar trebui văzut într-o sală care nu există încă, un film care ar dura tot zece ani, la care aș asista pironit în scaun și legat la un aparat steampunk, care m-ar hrăni și mi-ar recicla urina, rahatul, sudoarea și mi-ar tăia unghiile, m-ar tunde și m-ar bărbieri, la filmul ăsta nu mai pot asista, deci pentru prima oară în acest deceniu lung și totuși trecut ca-n vis sau ca un metrou care se retrage la depou, la IMGB, mi se face dor de Prințesa Ralu, de ea așa cum era înainte de Revoluție, apoi imediat după, de tirania ei exercitată fără teamă de exces asupra masculilor înnebuniți de țâțele, cracii și sălbăticia ei, toate ascunse acum sub straturi de grăsime, sub piei umflate și pungi care alcătuiesc un palimpsest gălbui, purulent. Imediat după moartea lui Mircea, după dispariția lui Sergiu, după respingerea invaziilor arabe din Bucureștiul capitalist, după vânzarea Casei cu Lei, s-a închis într-o garsonieră din Apărătorii Patriei și a început să mănânce cu aceeași intransigență și sălbăticie pe care le investise în pictură, în iubirea de bărbați și în creșterea mea. Dimineața se trezea la 5, deschidea televizorul, îl dădea destul de tare cât să-l audă din orice colț al casei, își făcea un ceai de plante, poate pentru iluzia sănătății și a unei cuminții pe care o juca în fața oglinzii sparte din baie, mânca cinci-șase felii de pâine cu unt și dulceață, apoi, când se făcea ora, ieșea într-un periplu care o ducea pe la toate cabinetele medicale din oraș care o mai primeau, tratându-și bolile obscure ce-i înfloreau în corp, după ce fuseseră ținute în frâu probabil de frenezia sexuală a primei tinereți, a celei de-a doua, apoi a maturității. Își trata un șuier al plămânilor, un genunchi care scârțâia ca la Omul de Tinichea, migrene care apăreau din senin și dispăreau la fel, artrita, insuficiența cardiacă, cataracta, o tumoare benignă neconfirmată localizată în glanda pituitară, o bruscă diferență inexplicabilă între lungimea piciorului stâng și cea a piciorului drept, niște iritații încăpățânate ale pielii, o depunere de calciu la nivelul călcâiului, căderea părului, tiroida, un diabet tot neconfirmat, insuficiența respiratorie și, vag

strecurată printre ele, o tristeţe care o împingea între toate aceste vizite la Obor, unde-şi lua cefe la grătar şi mici, pe care-i spăla cu o cutie de Timişoreana. Cercul cabinetelor care o primeau se restrângea de la an la an, pentru că-n faţa privirilor incredule ale medicilor afişa mai întâi un aer dispreţuitor, care provenea dintr-o dogmă medicală deprinsă de pe internet şi de la emisiunile medicale de weekend, apoi devenea nervoasă şi în cele din urmă izbucnea în urlete care aminteau de amazoana cu doi sâni a copilăriei mele:

— Incompetenţi, asta sunteţi, futu-vă muma-n cur, purtători ilegali de pulă şi de creier!

Pentru că, în ciuda dispreţului de o viaţă pentru sexul aşa-zis tare, nu mergea decât la doctori cu acel sex tare, misoginismul ei fiind mai mereu câştigător în confruntarea cu celelalte opinii ferme.

Apoi s-a liniştit şi s-a închis în casă, primindu-mi vizitele din patul dublu unde mânca, de unde se uita fără întrerupere la televizor, la posturile cele mai naţionaliste şi mai ahtiate după teoria conspiraţiei, urlând, cu o ură asemănătoare cu cea pe care i-o arăta lui Ceauşescu acum 30-35 de ani, împotriva preşedintelui neamţ, „dar-ar canceru-n gâtu' lui, că ne-a vândut pe toţi la străini". În spatele patului, tras de la perete pentru că era exterior şi deci rece, pusese cinci, şase pânze care scăpaseră prăduielii postrevoluţionare, dar pe care le ţinea cu pictura întoarsă şi cu şasiul la vedere, aşa că, mereu când mergeam s-o vizitez, aveam impresia că fiinţa aia umflată, care semăna cu caracatiţa malefică din Mica Sirenă, era ea însăşi un exponat în muzeul aflat în plină panotare.

Fiecare vizită pe care i-o făceam mă lăsa epuizat, nervos, într-o stare de iritare vecină cu nebunia care mă ţinea captiv zile întregi. Îmi părea că între cetaceul care trona în pat, printre firimituri şi ambalaje de ciocolată Rom, şi Genu, păianjenul uriaş cu inele vikinge în barbă, slab şi păros, duhnind a alcool şi a urină, e un tunel nevăzut, pe care-l folosesc amândoi pentru o comunicare tainică.

Redeveneau părinții care se despărțiseră cu 40 de ani în urmă, dar într-o formă monstruoasă, o replică teratomorfă care-și juca rolul pe spatele oglinzii. Deasupra patului ei se afla o oglindă uriașă, cu ramă rococo, din lemn, aplecată în față, atât cât îi permitea sfoara care o ținea de un cui viguros pe care i-l bătusem eu în peretele de BCA. Cum stăteam la picioarele patului, îmi vedeam reflectată chelia în oglinda aplecată, iar când ridicam fața spre ea, într-un exercițiu de narcisism și de masochism, lângă capul meu se vedeau labele ei, două pernuțe depărtate, dar identice, pe al căror înveliș din piele rozalie se puteau citi delte formate de venele sparte. Și, în timp ce vorbea despre obsesiile ei cu primari de sector, cât îl înjura pe președintele Iohannis, „dar-ar canceru-n gâtu' lui...", mă scufundam în deltele gemene de pe labele picioarelor ei, într-o pirogă din lemn, fragilă, dar pe care o mânuiam expert, cu o pagaie ușoară, făcându-mi loc printre mangrove luxuriante, care umbreau apa, filtrând-o spre un verde închis, aproape negru, străbătut de spinări albe de marsuini, în timp ce pe deasupra capului croncăneau păsări africane albe, înalte cât un stat de om, cu ciocuri mari, noduroase, care-mi imitau toate mișcările, ca niște maimuțe.

După o vreme dubios de lungă, își dădea seama că sunt altundeva cu mintea și, jenată, cumva sensibilă, mă întreba dintre gușile care-i atingeau buzele așa, cum stătea acolo, cu capul ridicat de trei perne:

— Și, tu ce mai faci? Cu fata aia te mai înțelegi?

Fata aia era soția mea de mai bine de cinci-șase-șapte, apoi opt, nouă, zece ani și relația lor era străbătută de supărări iscate din senin de Ralu, care analiza gesturile Ioanei cu atenția unui Torquemada pus în fața celei mai iscusite vrăjitoare din Galicia, până identifica în ele unul singur, pe care-l izola ca pe un element chimic de bază și pe care-l înghițea, apoi îl regurgita sub forma unei jigniri de neiertat. La baza tuturor jignirilor însă stătea evreitatea ei, pe care n-o acuza fățiș, ci o cimenta în

groapa de fundație a tuturor interpretărilor și suprainterpretărilor ei. Așa cum în fața mea îl blestema pe președintele neamț, pentru că bănuia că l-aș fi votat, prezența Ioanei aducea ca din senin discuții despre jidanii nespălați din Oborul copilăriei ei, despre jidanii care au adus comunismul în țară și despre tot soiul de urmași ai lui David care o făcuseră la bani în timpul tumultuoasei ei cariere de pictoriță.

Înaintez pe pod spre zona de demarcație dintre crângul de duzi și corcoduși și panta care coboară înspre lac, de unde se prăvăleau săniuțele în iernile când abia ne mutaserăm în Casa cu Lei și mergeam cu Danezu și cu Mucea și ne dădeam întinși pe burtă, cu fața spre lacul înghețat pe care atunci nu pășeau rațele crăcănate și lebedele de import, erau doar crengi negre, care mie-mi păreau brațele unor monștri scheletici ai apei ce răsăreau spărgând gheața, niște brațe întinse disperat spre cerul înnorat, în timp ce trupul ființei se afla în întunecimea hiperboreală așezată deasupra mănăstirii scufundate cu 100 de ani înainte. Vara, înainte de a face baie în lac (când trebuie să-ți învingi groaza de a atinge cu piciorul gol lintița pe care o bănuiai că învelește scheletele călugărilor înecați), cutreieram crângul și ne umpleam poalele tricourilor cu dude însângerate și corcodele verzi, mari cât cireșele, înainte de a deveni vinețiu și scârboase, intrate într-o putrefacție dulce, care-ți mângâiau cerul gurii ca o bucată de vată îmbibată-n sânge.

Pășesc peste tunelul acela protuberant, prin care probabil că și-a făcut loc rădăcina unui arbust și care traversează podul pe lat, e probabil calea unei cârtițe, una de diamant, cu dinții mușcând din ciment și din smoala întărită, e probabil tunelul unui limbric, *Ascaris lumbricoides* („Hai, băi limbric, să mergem la un șpriț de vară!", Sergiu), care trece peste granițele intimidante ale organelor, își croiește drum cu nesimțirea unei betoniere prin mușchi, prin trahee, se culcușește în țesutul spongios al

plămânului și acolo visează baxuri de Kent lung, fum de eșapament și clipa în care va izbucni din carcasa cadavrului proaspăt îngropat. Păşesc peste tunel, pe pod, acolo unde cimentul e lin ca o peliculă de Fineti pe clătită, ca o pojghiță de margarină peste care presari cristalele de zahăr, zona unde e cel mai bine să te dai cu rolele, niciodată înlocuită, niciodată reparată, fiind perfectă. În față se ridică Sala Polivalentă, castelul concertelor rock ale adolescenței, în dreapta și în stânga vezi luciul apei, insulele plutitoare ale Cociocului, rațele care încearcă din când în când să-și ia zborul, lebedele ca niște porci grațioși, care abia când întind aripile devin păsări, archaeopterycși împiedicați.

O văd dincolo, unde se termină podul, e așezată pe jos, în capul unei cărări pe care iarba nu mai crește de 30 de ani, cărăruia pe care coboram cu Mirela, o fată înaltă, cu gura mare, la ziua căreia ținuse morțiș să ne sărutăm după ce mușcase dintr-o gogoașă pudrată cu zahăr vanilat, deci pe acolo coboram cu ea până la jumătatea pantei și ne așezam pe geaca mea de blugi și ne sărutam câteva ore, fără să ne atingem prea mult, după care plecam spre casă, eu înfricoșat de durerea pe care o simțeam pornind dintre picioare și urcând până spre rinichi, durere de care scăpam doar după ce mă închideam în baia de sus a Casei cu Lei și mi-o luam la labă visând la scene pe care aș fi putut să le pun în practică, dar pe care nu le pusesem, pentru că mi-era frică.

Așa cum stătea, cu genunchii la gură, cu fusta plisată atât de anacronică acum urmând linia zveltă a picioarelor și capul întors spre Sala Polivalentă, sprijinit în podul palmei – de fapt, capul este culcat parțial pe mână, iar ceea ce ghicesc eu e conturul maxilarului pe încheietura fină –, iar cu mâna cealaltă înconjurând genunchii ascuțiți, în mare măsură ascunși sau dezvăluiți de părul castaniu-roșcat, ondulat, am știut că e ea, deși ultima oară o văzusem într-un vis acum mai bine de 25 de ani, când încercam să adorm pe salteaua năpădită de gândaci a

unui coleg de liceu care mă invitase peste noapte la el şi care mă culcase pe jos şi, dat fiind că locuia la parter şi era vară, stăteam cu geamul deschis şi la un moment dat am aţipit, după ce s-a terminat „Beavis and Butt-Head" la MTV şi probabil a început „Headbangers Ball", am adormit simţind furnicături pe tot corpul, ca un amputat care-şi urmăreşte durerile membrului fantomă, numai că în cazul meu fantomele erau gândacii care se suiau sau nu se suiau pe mine, oricum nu conta, cert e că stăteam învelit în cearceaf ca o mumie, transpirând de frică şi de revoltă, jurându-mi să nu mai calc niciodată în casa asta unde stăteau pe jos farfuriile nespălate din care mâncase sărmăluţe Mihăiţă şi unde colcăiau gândacii roşcaţi, de bucătărie, care se luptau cu şiragurile de furnici şi cu gândacii mari, butucănoşi, de subsol, care veneau de afară, sub privirile unei pisici mereu mirate şi roşcate. Aşa probabil am adormit sau, cum ar spune un scriitor sensibil, am alunecat în somn – şi nu ar fi departe de adevăr, pentru că scriitorii sensibili din adevăr se hrănesc – şi am visat fata asta al cărei chip nu a existat nici atunci, iar ceea ce a existat s-a pierdut în timp şi în aburii dimineţii, o aurora de 25 de ani care a decantat şi a trimis cortexului câteva picături de ambră în care privesc şi acum şi văd acea linie fină a maxilarului, părul castaniu-roşcat ondulat care acoperă trăsăturile, însă nu poate ascunde doi ochi hipnotici (ce înseamnă asta?), luminoşi, dogorind de iubire (vis tipic de adolescent). Şi da, aceeaşi fustă cafenie plisată pe care am văzut-o când mi-a prins faţa în palme şi mi-a aşezat capul pe pieptul ei, obligându-mă să privesc în jos şi apoi să mă trezesc cu gândaci pe faţă, încercând să-mi intre în gură, însă m-am trezit fericit, fericit cum n-am mai fost niciodată, şi îndrăgostit. M-am ridicat de pe saltea, lăsând în urmă cete panicate de gângănii fugind care-ncontro, pe Mihăiţă sforăind în patul îngust printre coji de seminţe şi sticle de Cola goale, de un litru, m-am strecurat pe hol, apoi în scara blocului şi apoi am ieşit, beat de soarele dimineţii, şi am purtat zile întregi, ca şi cum aş fi înghiţit soarele, o rană arzătoare

în piept. Priveam înspre lume, dar ochii îmi rulau şi derulau pelicula aceea de dragoste în care o tânără femeie, mai mare decât mine, mă priveşte cu dragostea unei iubite şi-mi strânge capul la piept.

Iar acum e aici, în imagine şi-n oase, la capătul podului pe care trebuie să-l parcurg, fără să mă las distras de faptul că parcul pare gol, că nu se aud păsări, nu se aud voci de oameni, nici lacul nu clipoceşte, un scenariu selenar în care mă ancorează doar greutatea genţii în care-s moaştele sfintei. Şi fiecare pas pe care-l fac spre ea e un pas pe fundul lacului, cu ghiulele atârnate la gleznele jupuite, acelaşi pas face ca apele lacului mai întâi să tremure, ca sub atingerea unei brize de vară, apoi să bolborosească şi să şuiere, cum făcea „oala minune" a lui Ralu, pe care o folosea când găsea pe sub mână câte un rasol de vită şi făcea supă din el, iar bolboroseala se transformă în vârtej, o cuvă conică al cărei vârf e mângâiat de ierburi subacvatice şi de lintiţa ce-a crescut într-o sută de ani pe oasele călugărilor morţi, din tromba de apă se ridică încet turla de lemn a bisericii scufundate, iar în clopotniţă două siluete se agită comic până când începe să se audă dangătul amintind a copilărie, o copilărie petrecută printre fustele femeilor care puneau acatiste la Sfântul Anton sau la Sfânta Vineri, până când pe asta din urmă a mutat-o Antihristul bâlbâit, iar fiecare dangăt trage după el structura din beton armat a podului, care se scufundă treptat înspre luciul apei, cu tot cu mine şi cu geanta moaştelor, abia apuc să fac un salt spre greabănul din pământ şi iarbă pe care stă ea, impasibilă în jurul acestor uimiri şi cutremurări, tot aşa, în semiprofil, ca şi cum m-ar fi aşteptat de puţin timp, drept care şi-a permis câteva minute de melancolie uşoară, aterizez lângă ea, arunc geanta în spate, apoi mă aşez, cu grijă, aşteptând poate să-i văd pentru prima oară trăsăturile sau poate să lipesc această imagine din prezent peste aceea luminoasă, izbitoare din visul de acum 25 de ani, iar ea într-adevăr se întoarce lent şi-mi dau seama că nici acum n-o să pot vedea nimic pentru că o percep pe toată, ca pe un contur

solar, şi nimic din ea nu poate fi dezlipit din forţa pe care o impune corneei, creierului şi unui punct fierbinte din piept pe care nu l-am mai simţit de ani buni. E tot ce nu era, ba chiar opusul a ceea ce era demonul concupiscent din noaptea ce a urmat morţii unchiului Mircea, căldura ei deşteaptă un nufăr adormit între coaste, ceva atât de îndepărtat de intestine, de testicule, de erecţie şi dorinţă, încât o simt înrudită bătrânelor din trenul ce mă dusese spre Iaşi, purtătoarele de crengi de mâţişor în mâinile împreunate pe burtă.

Şi apoi mâna ei se ridică, o pot ghici slabă, fină şi tăioasă ca o petală de magnolie cum mi se aşază pe obraz, mângâie barba neîngrijită, crescută anapoda, albită, apoi atinge pielea de pe pometii obrazului şi se desface în cinci degete ca firele de iarbă care trec peste ochi, iar ochiul se închide, mă închid cu totul într-o odihnă pe care abia acum simt că mi-o doream ca pe un pahar de apă rece, cad în mine, dar fără viteza impusă de gravitaţie, o cădere mai curând de basm, ideea unei prăbuşiri spre o pajişte care-mi promite somnul şi tinereţea, iar când corpul meu atinge primele fire de iarbă, o aud de peste tot, înconjurându-mă şi şoptind din toate părţile, ca un ecou: „Atât de fin!".

Ecoul se îndepărtează, sunt în ochiul tornadei şi am senzaţia că aş putea opri totul doar întinzând mâna, aş putea sfâşia postavul acestei mişcări, chiar aşa fac, deşi pare un efort inuman să întind un membru, să-l ridic din iarbă, mâna trece prin peretele de mişcare turbionară, ajunge dincolo, ca prin voalul de apă al unei cascade (*Ultimul mohican*), şi atinge suprafaţa zgrunţuroasă a canapelei. În curând va fi dimineaţă, văcuţa Mu o să vină cu lapte proaspăt şi găinuşa Cotcodac o să-mi aducă ouă proaspete. Iar eu o să mă ridic în şezut şi o să-ntreb: Unde-au venit? Iar vocea tânără a Prinţesei Ralu îmi va răspunde: Cum unde? La geam, Chiţ-Chiţ!

Sfârşit

Mulțumiri

Vreau să le mulțumesc prietenilor mei Oana „Max Perkins" Doboși, Alin Croitoru și Dan Croitoru, care au înfruntat cu vitejie hățișurile acestui text pe când era doar o junglă. Îi mulțumesc lui Adrian Botez pentru înțelegerea de care a dat dovadă față de întârzierile mele. Îi mulțumesc Ioanei Aneci, redactorul romanului, care m-a salvat de multe prostii și a făcut, ca de obicei, o carte dintr-un text imens.

Nu în ultimul rând, le mulțumesc Sarei, Oanei și lui Marc: ei sunt Tot!

Cuprins

Corul 9
În Casa cu Lei 10
AP. 1. Operațiunea Barbarossa 69
În Casa cu Lei (continuare). 91
AP. 2. Garrone 102
În Casa cu Lei (continuare). 113
AP. 3. Corvus 155
În Casa cu Lei (continuare). 194
AP. 4. Apoteoza lui Iacov Levi Moreno 240
În Casa cu Lei (continuare). 265
AP. 5. Iarna generalilor. 306
În Casa cu Lei (continuare). 324
AP. 6. Mic manual de nefericire perfectă. 354
În Casa cu Lei (continuare). 384
AP. 7. Arta fugii 401
În Casa cu Lei (continuare). 410
AP. 8. Lucia 440
În Casa cu Lei (continuare). 478
AP. 9. Tannenbaum. 495
În Casa cu Lei (continuare). 513

AP. 10. Adorabilii etrusci 528
În Casa cu Lei (continuare) 536
AP. 11. În vis încep 553
Corul 594

Mulțumiri 611

Fiction Ltd

au apărut:

Doina Ruşti, *Logodnica*
Marta Petreu, *Supa de la miezul nopţii*
Simona Popescu, *Exuvii* (ediţia a VII-a)
Eugen Uricaru, *Permafrost*
Liliana Corobca, *Capătul drumului*
Dan Stanca, *Detonarea*
Matei Vişniec, *Ultimele zile ale Occidentului*
Varujan Vosganian, *Statuia comandorului*
Doina Jela, *Efectul fluturelui*
Gellu Naum, *Zenobia*
Octavian Paler, *Viaţa pe un peron*
Adrian Alui Gheorghe, *Zugzwang sau Strada cu o singură ieşire*
Mircea Daneliuc, *Cele mai tâmpite momente*
Alexandru Ecovoiu, *Ambitus*
Ovidiu Pecican, *Lumea care n-a fost*
Dan Lungu, *Pâlpâiri*
Bogdan Suceavă, *Avalon. Secretele emigranţilor fericiţi*
Florina Ilis, *Cartea numerilor*
Cristian Tudor Popescu, *Vremea Mânzului Sec*
Filip Florian, *Toate bufniţele* (ediţia a IV-a)
Bogdan Teodorescu, *Şi vom muri cu toţii în chinuri*
Bogdan Suceavă, *Vincent nemuritorul*
Cristian Teodorescu, *Bucureşti, marea speranţă*
Filip Florian, *Degete mici* (ediţia a VI-a)
Simona Antonescu, *Ultima cruciadă*
Doina Ruşti, *Homeric*
Mircea Daneliuc, *Sfumato*
Liliana Corobca, *Buburuza*
Dan Lungu, *Părul contează enorm*
Eugen Uricaru, *Grădina Paradisului*
Nicolae Breban, *Act gratuit*
Radu Pavel Gheo, *Un drum cu Ceapă*
Nora Iuga, *Hipodrom*
Simona Sora, *Complezenţă*
Florina Ilis, *Pandemia veselă şi tristă*

Mihai Zamfir, *În așteptare*
Felix Aftene, Lucian Dan Teodorovici, *Mustața lui Dalí și alte culori*
Dora Pavel, *Bastian*
Radu Țuculescu, *Femeia de marțipan*
Varujan Vosganian, *Patimile după Gödel*
Andreea Răsuceanu, *Vântul, duhul, suflarea*
Nichita Danilov, *Omul din eprubetă*
Veronica D. Niculescu, *Simfonia animalieră*
Simona Antonescu, *În umbra ei*
Alina Nelega, *un nor în formă de cămilă*
Florin Lăzărescu, *Noaptea plec, noaptea mă-ntorc*
Iulian Ciocan, *Clovnul*
Eugen Uricaru, *Ieșirea din Pustie*
Cristian Teodorescu, *Tatăl meu la izolare*
Răzvan Petrescu, *Cuțitul japonez*
Matei Vișniec, *Un secol de ceață*
Petru Cimpoeșu, *Scrisori către Taisia*
Nichita Danilov, *Simfonia mută*
Bogdan-Alexandru Stănescu, *Abraxas*

în pregătire:

Dan Lungu, *Șoferul din Oz*
Corin Braga, *Ventrilocul*

www.polirom.ro

Redactor: Ioana Aneci
Tehnoredactor: Gabriela Ghețău

Bun de tipar: ianuarie 2022. Apărut: 2022
Editura Polirom, B-dul Carol I nr. 4 • P.O. BOX 266
700505, Iași, Tel. & Fax: (0232) 21.41.00; (0232) 21.41.11;
(0232) 21.74.40 (difuzare); E-mail: office@polirom.ro
București, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A,
sc. 1, et. 1, sector 4, 040031, O.P. 53
Tel.: (021) 313.89.78; E-mail: office.bucuresti@polirom.ro

Tiparul executat la GANESHA PUBLISHING HOUSE – București
tel.: 021 423.20.58, tel./fax: 021 424.98.13,
e-mail: contact@ganesa.ro, web: ganesa.ro

Contravaloarea timbrului literar se depune în contul
Uniunii Scriitorilor din România
Nr. RO44RNCB5101000001710001 BCR UNIREA

Era şi acum aceeaşi senzaţie pe care o trăiam, de aşteptare erotică, de entuziasm al perspectivei, al unei aşteptări fecunde. Şi am trăit acea aşteptare, mi-am pipăit coloana luminoasă din creştet cât timp a ţinut filmul acela plin de defecte, de stângăcii, atât de slab, dar minunat pentru mine, care nu voiam decât o confirmare a viziunilor pe care le trăisem de unul singur, în camera mea umbrită de nucul vecin cu gardul cimitirului. Iar Dune *se hrănea din acea viziune, o mesteca, o ingurgita, o digera şi apoi o scuipa la loc altfel decât îmi imaginasem, dar puternică, ritmată, plină de poezie, deşi atunci nu ştiam ce e poezia, plină de politică, deşi încă nu înţelesesem nici politica. Atunci când s-a terminat şi s-au aprins luminile, am rămas tăcut, într-o stare de prostraţie, privind în gol, spre pânza albă pe care fusese proiectat filmul. Întreaga sală era scufundată într-o liniştе mormântală – eu ştiam cel mai bine dintre toţi ce înseamnă această liniştе a sepulcrului –, chiar şi Bădescu se prefăcea că verifică nişte notiţe într-un caiet dictando. Nu-mi venea să cred ce tocmai văzusem şi, pentru prima oară în viaţă, nu puteam crede că un spaţiu ficţional îşi poate permite să fie finit, să fie o operă atât de josnică, de ofensatoare încât să se încheie după ce te-a atras în vintrele ei.*

Pe copertă: colaj de Andrei Gamarţ

Fiction Ltd

Abraxas: numele mistic al zeului contradictoriu ne descuie porţile palatului de oglinzi deformante al realităţii iluzorii în care trăieşte Michi Lucescu. Izolat de oameni şi de viaţă într-o odăiţă sărăcăcioasă închiriată în podul unei case vechi, acesta se lasă purtat de fluxul memoriei pe holurile unui bloc cu rădăcini în copilăria sa. Palierele îmbrăcate în gresie şi faianţă verde, ca o piscină interioară, conturează treptat imaginea unei ciudate Case cu Lei în care a locuit cândva împreună cu Prinţesa Ralu, mama lui teatrală şi strivitoare ca o forţă a naturii. Din această casă vie, străjuită de doi lei de piatră şi lipită de cimitirul evreiesc, vedem Bucureştiul cenuşiu al ultimului deceniu comunist şi pe cel pestriţ din anii de după Revoluţie. În rătăcirile sale prin blocul amintirilor, Michi deschide pe rând uşile celor 11 apartamente şi pătrunde în câte un vechi cinematograf bucureştean, devenind concomitent spectator şi protagonist al unui film al ratării şi (auto)distrugerii. Episoadele acestui film, în care îşi joacă propriul rol sau poartă măştile altora, se derulează în puncte diferite din timp şi spaţiu, de la evul întunecat al cruciadei lui Frederic Barbarossa până la un viitor postapocaliptic înghiţit de ape, trecând prin Viena lui Iacov Levi Moreno, Parisul lui Ilarie Voronca şi New Yorkul lui Delmore Schwartz. Dar din toate aceste reflexii, unele senine, altele neguroase, se compune sufletul personajului, al Omului. Căci Abraxas este deopotrivă lumină şi întuneric, este viaţă şi moarte simultan, este dragostea şi uciderea ei. Este lumea întreagă.

EDITURA POLIROM
ISBN 978-973-46-8800-5
www.polirom.ro
Carte publicată şi în ediţie digitală